646

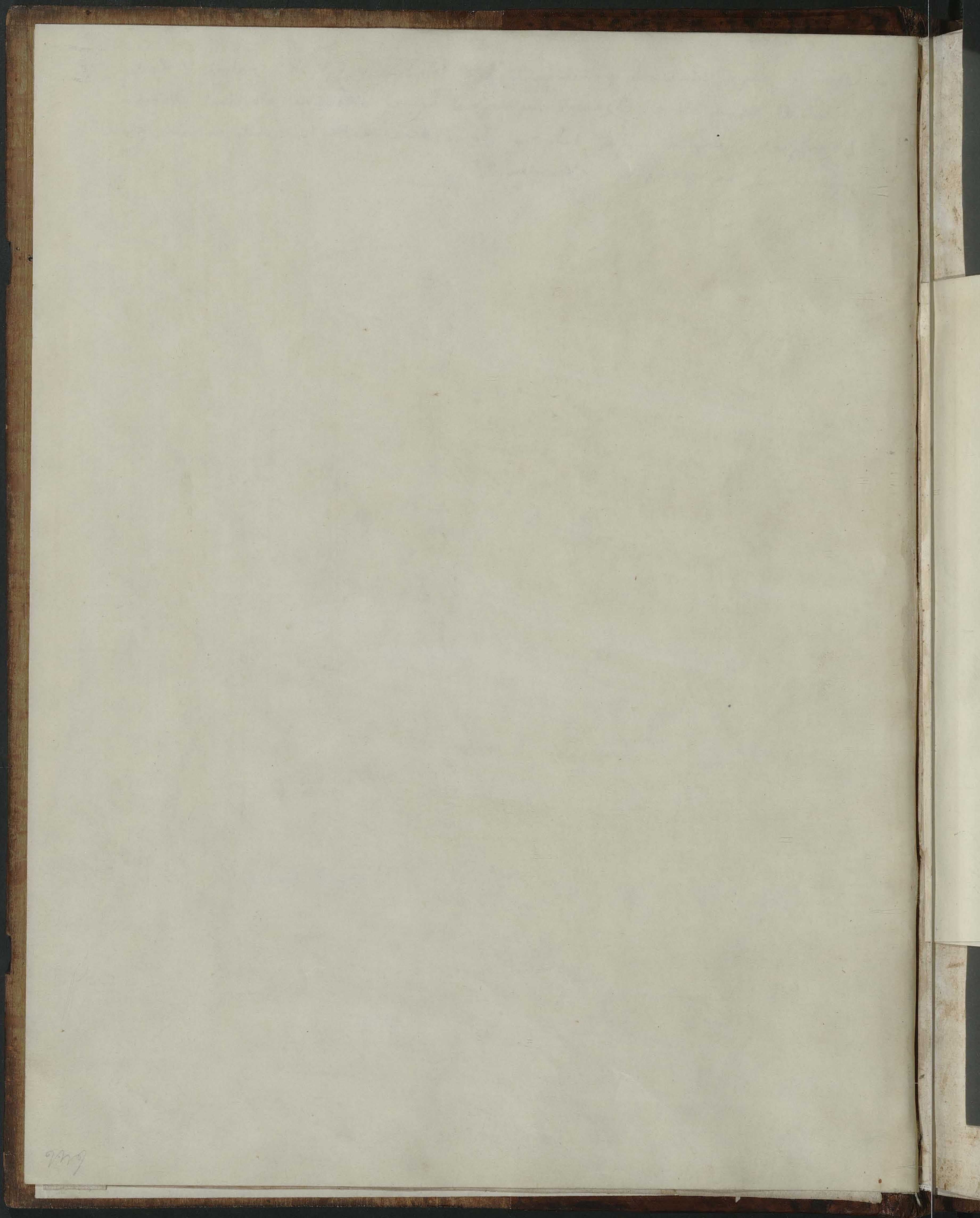
N. Inv. 646

Albertus Magnus de 4. Coelis

44.

I

Oprawę wyrestaurował introligator Jan Wyżga w r. 1934. Grzbiet i karty ochronne dano nowe. Dawna wyklejka tylnej okładki wlepiona na falc. Z wszywek pergaminowych dały się złożyć dwie kartki in quarto minori, które wprawiono na początku rękopisu.

reticiamur sic servi inutiles sed fortes operi insistemus. Multa
sunt sunt que nos mouent ad operandum. Primum est n[illegible] oper
principalis s. dei semper cum [illegible] est deus opibus s. cum homo uidet
q dominus suus respicit tunc ipse instus laborat. et sic nos solus deus
uidet q opera mea s est intencionis et id multum diligit [illegible] operum
dum operibus [illegible] illorum sunt in aspectu dei et oc
culi [illegible] sunt in amissione insipientes in uijs eorum. Mi
rabile est q homo verecundatur coram uno puro male facere et
non coram deo. Exemplum de quadam meretrice que uocabatur
[illegible] ad quam venit quidam religiosus volens cum ea peccare
et cum uellet [illegible] cum duceret eam in domum suam dixit ei ille bonus
homo. nolo tecum ire sed hic in foro pecca mecum coram omnibus
dicit illa. Et quomodo possumus hoc facere cum sint hic tot
homines. Dixit ille. Et si erubescas coram hominibus male
facere multo magis erubescere debes coram deo qui ubique in
[illegible] et sic eam conuertit. Secundum est q nos mouere debet ad operan
Est dies illius opportunitas. unde apostolus dum tempus habemus
operemur bonum. Et homines [illegible] tempore sic in messe
tunc laborant et super uires. et sic nostra messis [illegible] est et
[illegible] unusquisque debet in [illegible] laborare ut postmodum
meter[e] vitam eternam. Tercium q nos ad laborandum excitat
Est requies post laborem et tranquillitas. Solent enim homines
quando aliquod festum imminet [illegible] laborare et [illegible] festum
magis [illegible] instat [illegible] in prius [illegible] requiescunt a labora
suo non solum in isto festo requiescunt sed [illegible]
insurgens. Sed diuites bonorum operis confidentes sunt. [illegible]
querere que [illegible] sunt [illegible] ut furti. ad [illegible] Ali
que [illegible] secundum se bona et ex fine mala ut dare
clam [illegible] propter uanam gloriam et omne [illegible] tale

malum [illegible] nec est mirum [illegible] ita opera nostra non debent esse [illegible] repu[illegible]
Secundo in operantis bonitas continuatur opus bonum [illegible] fiet
in mea [illegible]pto nichil prodest ¶ Non enim gratum est deo donum nisi quando latitat
venenum. ¶ Tertio est rei intentionis ut s. fiat propter deum [illegible] et non
propter mundanam gloriam et tale opus deus magnificat [illegible] Velut
hoc bene signatum fuit in hester [illegible] legitur. Quod mardocheus [illegible] minuit
regem assuerum a[illegible] quia volebat eum occidere [illegible] longum
tempus rex percipiens dixit [illegible] suos suos ¶ Quam [illegible] pro hac fi-
de mercedem mardocheus accipiet. Dixerunt sui nichil omnino quod rex
audiens iussit ei dare vestes sicut ipse solus habe[illegible] et iussit
eum poni super equum suum [illegible] coronam super caput eius et cla-
mare fecit voce preconis sic honorabitur quem rex voluerit honorare
¶ Per regem assuerum ipse rex significatur per mardocheum [illegible] ho-
[illegible]pemitens qui in hac vita nullam mercedem istic [illegible] vult
accipere [illegible] bono opere quod facit [illegible] tunc quando venit ad assuerum s.
ad deum. Tunc dicet ipse suis fidelibus s. angelis [illegible] pro hoc
opere dabo mercedem in hac [illegible] Dicunt angeli nullam. Dabo
ei vestes mirum sicut solus habet in paradiso s. [illegible] et po-
net in celo empireo super quendam equum in quo ipse sedet
cum sanctis suis et suppone corona i. gloria eterne glorie super ca-
put eius et preconis voce s. aliquis angeli [illegible] clama-
bitur Sic honorabitur quem rex celestis vult honorare ¶ Item
ad bene operandum debet nos movere magnitudo mercedis [illegible] Unde
dixit dominus ad abraham. Ego protector tuus [illegible] Certe
magna merces est illa ubi pro uno die laboris m[illegible] milia
annorum [illegible] consequentur. Quod si ipse dicet [illegible] b. p.
.m. non dicit unam hereditatem vel villam sed regnum dicet ad
patrem Ecce pater ego volo et pueri mei ut [illegible] ego sum.

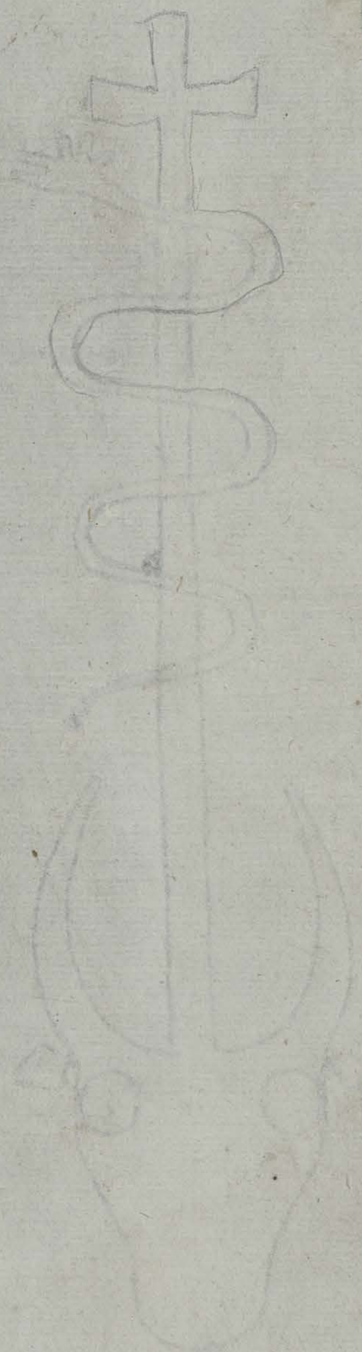
Ille ipi sit meeu᷑ & qui reddet hanc mercedem m[...]e opis [...]
mortem. Hunc dicet deus p[at]r illud Tobye. Quicunq[ue] aliq[ui]d
op[er]is [...] statim mercedem ei restitue & h[a]e illa merces
est mag[na] ad quam nos perducere dignetur.

Exiit qui se[minat] se[minare] se[men] suu[m]. Dominica sexta.
[...] v[er]bu[m] In hoc ev[angelio] p[ri]mo duo possumus [...] q[ui]s
sit qui exiit seminare. [Secun]do quid hoc semen sig-
ficet & ut melius possitis intellig[e]re quod dico volo vobis
dicere moralitate. Fuit quidam rex qui hab[ui]t bonum agru[m]
quem commisit suis agricolis ad colendum & nullu[m] censum
ab eo habere voluit n[isi] hoc solu[m] q[uod] p[ro] se reservari mandavit
in agro illo unam arbore[m] de q[ua] fructu[m] habere posset annuatim.
Cum autem sui agricole v[er]o contempnentes suu[m] preceptu[m] op-
p[re]sserunt d[omi]no suo arborem & agru[m] p[ro] se usurpantes. Q[uo]d
audiens rex q[uo]d de ipso n[on] curarent commotus sup[er] eos & eiec[it]
eos de agro suo & commisit eum aliis ad custodiendu[m]. Illi v[er]o
eiecti errabant p[er] mu[n]da nescientes cui servire nec v[er]o susten-
tari d[e]fuerunt ad eundem rege[m] ut reciperet eos ad gratiam
suam. Qui motus mia exiit de terra sua ut eis itinera con-
mitter[et] ag[ru]m suu[m] ad exercendum dans eis forciam seminan-
di. Rex iste est deus pater qui hab[ui]t agru[m] hoc [est] paradisu[m]
ubi sine labore comedebant omnia bona que commiserat agricole
hoc [est] [...] h[omi]no ut uterentur illis bonis sicut vellent &
nullum censum daret n[isi] unam arbore[m] scie[ntie] boni &
mali de [...] servarent. Illi v[er]o contempnentes eu[m] [trans]gres-
si sunt [...] mandatu[m] qui de illo fructu p[ro]hibito come-
derunt. [Ide]o eiecit eos in hunc mu[n]dum sic in exilium
ubi errabant nescientes cui servire quia offenso rege

o[...]ndit tota [...]a simili et multo magis offenso capite offen
dit omnis curia celestis nec non creatura et ideo mendicabant fa
me quia laborare nesciebant Qui uidentes quod seminare non
poterant clamauerunt tamen ad deum ut si aliquam noster rector eis sal
tim forcam laborandi et seminandi eis daret Qui audito clamo
re eorum exiit hodie sicut dicitur seminare et ut nobis [...]
seminandi daret exemplum exire debemus non sicut coruus qui
egressus est de archa noe et di[...]ctus cadauer Unde [...] per coruum
qui est niger figuratur peccator qui est nigrior omni coruo in anima
qui egreditur de archa hoc est de gremio sancte matris ecclesie ubi se
confiteri debuit ante diluuium peccatorum et igectus cadaueri et istius
temporalibus per audiuit tamen et ultius non curat uenire ad re
dire ad noe id est ad Christum Debemus secundo egredi non sicut filius
prodigus qui accepta substantia patris a patre abiit in regionem lon
ginquam et expendit substantiam suam uiuendo luxuriose Per istum
filium prodigum intelligitur peccator in mundus qui accepta substantia scilicet
in iuuentute cum gratiis egreditur a patre celesti in regionem lon
ginquam hoc est in statum peccati et expendit ibi substantiam hoc est iuuen
tutem quam expendere debuit in seruicio dei quam uiuendo luxuriose
hoc est in [...] mundi Debemus tamen exire non sicut fatue uir
gines [...] ac. la. no. s. o. se. et ideo ab eis clausa est ianua
celestis Per fatuas uirgines intelliguntur anime peccatrices que
cum egrediuntur de corporibus in morte ut cum sponso suo intrent
ad nuptias suas sed quia habent lampades uacuas id est cor
da uacua sine operibus bonis ideo non recipiuntur ad nuptias
[...] [...] celestis nos [...] fuerunt et non [...] Exea
mus [...] sicut exierunt filii israel de egypto [...] dicens ideo
Non [...]amus pharaonem id est in [...] luxurie [...] [...] [...]

Liber Alberti Magni de quatuor coequevis IV
doctoris Nicolai de Tolkstorw Datus pro libraria
Minoris Collegii Anno domini 15 25 Marie
Nivus

1048

cum generatis sed creatio non sic procedit crea
tum non ut sic ergo non est in ipsa tempore actio in eo
quod fit. ¶ Preterea actio primi subiecti prima est
ut dicit philosophus in ij° metaphysice est actio eius
intellectus est et virtus eius ergo creatio non potest esse
media inter creantem et creatum et tamen omnis
actio motus est inter agentem et actum sunt(?) eo
quod fit creatio non potest esse extra intentio(?)
¶ Solutio dicitur ad primum quod facere sumitur
ibi communiter non prout dicitur in principio 2i similiter
quod facere gignit deo et homo et pluraliter actio non
sumitur secundum ita strictam diffinitionem secundum quod
diffinitur in principio. ¶ Ad 2m dicendum quod aliquis(?)
secundum tempus notat tamen quam tamen eius est eius
relacionis et quo tamen contingit in relacionibus tamen
quod sunt secundum rem tamen non procedit instantia
¶ Ad 3m dicendum quod de non esse contrario ordinis
ad esse quod totum est dicendum quod duplex
est ordo unus est in ordinatione et ille tamen est
entis ad ens. Alius est in vero ordina
te et ille est comparatione oppositum entis et non
entis ut in verbis et falsis et in oratione unius
contradictionis ad alteram quarum unum est
ens et alterum non ens. ¶ Ad 4m quod quarto(?)
quid sit creatio dicendum quod relatio et per se propria
dictum est creatio in re secundum vero non supponit
aliquam actionem. quia primum non agit aliquo
actione diversa a se ipso ut patet. Si quis
querit quomodo tunc differat producere quod illa
dicitur est de novo si non de re. Si ulterius ob
icitur cum nomina debent correspondere rei
si unum sunt nomina dicendum quod intellectus dicitur differre
nominis in re in qua sunt significat corporis(?) sub
nominibus rerum sine differentia ut dicitur et cetera
et signi sed in re in qua non potest inveniri propter compa
rationem substitutiva differt in comparatione ad plura illa
Et nota est omnes iste differentie differunt
quodammodo plura diffiniunt. Unde cum intellectus
non possit in actione primi in se plurime includi
in actionibus aliorum diffinit actionem primi per
comparationem ad actiones aliarum. Si tunc obicitur

dicitur intellectum differt nomina

ulterius quod in intellectus falsus est. Respondendum quod non.
Sicut in 3° dicit philosophus quod abstrahentium non est mendacium
eo quod intellectus abstractus non ponit in re sic potest dici
quod iste modus intellectus non est falsus est medium aliquem scilicet
quod adducit non ponit in re sed intellectus per accipit
aliquid quod intellectum ad intellectum rei. Unde etiam in
generatione divina ubi tamen non est actus medius inter
generantem et generatum et tamen intellectus ponit ibi generationem
generantem et generatum et plura est quod creans creatio
et creatum. tamen secundum rem creatio nichil aliud est quam
relatio quedam creature que est in creatura. ex eo
quod incepit esse post nichil

Ad 3m procedit sic. Tria sunt agentia intel
lectus natura et deus sed opus nature et intel
ligentie practice presupponit materiam circa quam
vel in qua operatur. Creatio autem non est circa materiam
vel in materia sed de nichilo ut habitum est ergo non erit
opus nature vel intelligentie practice. et relinquitur
quod sit opus dei tantum. ¶ Preterea duo sunt exitus in esse unius — deus exitus in esse
de potentia ad actum, alter de nichilo. sed primum illorum — ratio in natura
correspondet potentie agentis creati sed exitus de nichilo in
esse actu est correspondens potentie agentis increati. ¶ Preterea
deus non univocatur cum creatura in aliquo ergo et
operatio sua propria non univocabitur cum operatione
creature sed operatio creature est motus vel mu
tatio generatio scilicet simpliciter et secundum quid scilicet alteratio aug
mentatio et secundum locum motus. ergo operatio divina non est
univoca alicui horum. Et omnes iste mutationes
declarantur per tria principia rei mobilis scilicet potentiam. pri
vationem et actum. ergo operatio divina non erit declarabilis
per ista tria et ita ad nulla in illis sit contente in actu
secundum quod est in actu oportet quod operatio divina sit exitus
de nichilo ad actum et hec est creatio ergo creatio est
operatio divina. Et similiter est hujus ratio propterea quod — non exitus in esse
quod omne quod exit in esse aut exit de actu in
actum. aut de potentia in actum. aut de nichilo in non
esse potentia vel actu. primum membrum non est generis ergo
2m erit et 3m. 4m in membro quod posset esse
de non esse ad esse non est generis. ¶ Contra plato — In quod
in thimeo inducit deum loquentem diis minoribus ordinem
dicens sic vos initiatores ad meam vice gestam
plerorum tamen instituite atque creaturis mortalia

in quibus cooperantur divinitus et appellatur p[ro]litas
operis divina potentia firmitate fugatur. Sed est
ut secundum quod officium sit angeli plerumque divina
participantes quia potentia divinitus vel ingenue mor
talium fugiunt animas brutales quae participant eodem divina
potentia plicitate appellacione et corporea natura. Et
sic videtur quod angeli creant animas ergo multo magis
alia corporalia. Ad hoc potest quaedam aliud instan
tia fieri quia conditores sunt scripserunt animae et
corporis incipiat. Et vult dicere incipiat animae
post mortem quam conditur per creationem. Ad habi
tum per vacuum virtutes in angelicae sunt super corpo
ralia et ita operationes ipsorum erunt super operationes
corporum et super operationes virtutum corporalium quae
sunt humidum frigidum calidum et siccum ergo erunt
super naturam et ergo ad naturam operatur per additionem de potentia
in actum erit operatio eorum de nihilo in esse. Item in libro
de causis. Causa prima non est intelligentia neque anima
neque natura primo est super intelligentiam animam et naturam
quia est creans omnes res. Virtus est creans intelli
gentias absque medio et est creans animam naturam et cete
ras res mediante intelligentia. Hec sunt verba in

Solu. quinto [illegible] in libro de causis. Solutio di
cendum quod creare proprius actus dei est et nullius alterius.
Ad auctoritatem platonis respondendum est quod operatio est
qua producitur corpus ad suscipiendum animam talem
secundum quod ipsa est actus corporis quam [illegible] potentiam et actum
proportionem est et tertium illius et operatio angelorum per motum
celi vel per motum orbis et de hac loquitur plato. Vn
de potentia probanda est quod sunt proprietate animae post mor
tem est quod continetur per motum per complexionem et
ideo est quod dicit plato in 2a auctoritate. Et non
intelligit plato quod angeli animabus dent esse. Et
similiter intelligitur ultima auctoritas dei non in opere naturae ipsi
ima movent per superiora sicut per motores et motus or
bium. Et similiter anima movet eos in generatione et corrup
tione creaturarum. Vn creatio potest in auctoritate proprie ita
quaeritur et non per eductionem in esse de nihilo. Ad
2m [illegible] quod operatio infinitae est super magis [illegible]
[illegible] quia operatio naturae est operatio vel est super magis

Aliud est opus [illegible] / maius quam nec — p[er]f.

secundum gradus et corruptiones et iustificationes. operatio
ad angelorum super primum terminum nec quod est
motus celi est agenti destruendum per [illegible] orbis.

Item cum procedit sicut dicit augu[stinus]
quod maius est de impio facere pium
quam creare celum et terram sed in iusti
ficatione impii aliquid operatur creatura
sicut patet quia vel etiam quod sancti impetrant
alii iustificationem virtute orationum suarum ergo
videtur quod multo fortius communicabilis sit alteri cre
aturae actus creationis. Item alia [illegible] est operari
beatificatio quam creando et bonum est esse
melius quam esse sed communicat deus actum
beatificandi ut dicit beatus dyonisius quod superiores
angeli purgant et illuminant et perficiunt
alios angelos ergo etiam communicabilis est actus
creationis. Item arguitur est quod operatio infinita — In q[uestione]
non potest esse nec similiter a virtute finita sed
educere aliquid de nihilo et esse est istud
ergo non est communicabile educendo de potentia in
aliquid quod est finita. Et ideo contingit proprio
probabiliter potentiae et nihil. Et sic dicit philosophus
in 2o physicorum quod omne finitum ad finitum
proportionale est. Et ibidem quod omne ad non ens
non est proportio vel proportio sicut quatuor ad tria
proportio et duo ad unum sed ad nihil nulla proportio
ergo educendo aliquid de nihilo est esse est operatio
infinita ergo non erit in virtute infinita et
inquantum finite est patet sicut quod opus finitum
ad virtutem finitam sic opus infinitum ad virtu
tem infinitam. Solutio dicendum quod creatio est — So
actus incommunicabilis et non convenit nisi deo
ut probat ultima ratio. Ad primum quod contra
est dicendum quod non est simile de iustificatione et
creatione iustificatio non [illegible] creatione
quantum ad substantialia iustificationis quae non sunt
essentialia iustificationis sicut est volitivus ma
la quae concurrit dei iustificatio quae non est
in creatione ubi nihil concurrit deo. Si creatio
[illegible] quantum ad essentialia ~~[illegible]~~ [illegible] — [illegible]
est minus. [illegible] sunt prius [illegible] et illi
in creatione sunt nihil et ens sed in iustificatione sit
[illegible] inter creationem
iustificationem

bene de ente in potentia eius actu secundum genus
Solutio quod solutio ad primam obiectionem
Ad secundum sic proceditur. Dicit Damas-
cenus libro primo capitulo octavo, ratio
quod in dei voluntate operis consistens.
non contraria tamen deo. quia non aptitudo naturalis
est quod de non ente ad esse deducatur esse
contrarium ei quod sine principio est. ergo est opus
voluntatis et non nature. Item creatio et sic pos-
tea facta est. sed non ex dei substantia ex non
ente vero ad esse dei voluntate deduc-
ta est. In contrarium est quia creatio est opus
trinitatis. et quidquid tribus personis con-
venit communiter convenit secundum naturam et substantiam. ergo
creatio est opus nature et substantie. Solutio
creatio est opus voluntatis et est opus
nature secundum quod voluntas est principium
operans secundum suam essentiam conceptam sibi. sicut est
in arte. sic creatio est opus voluntatis. quia
creatio est opus dei non secundum essentiam sed
secundum essentiam conceptam. quod educitur in esse de
nichilo. Et voluntas divina contra naturam
secundum quod natura est principium intrinsecum in eadem
essentia producens sibi simile secundum formam et speciem.
Et ideo est opus nature et non creatio. secundum
autem quod voluntas secundum rem idem est quod natura
et substantia in divinis sic creatio est opus nature et
substantie. Et sic patet solutio ad totum.
Ad tertium proceditur sic. Nichil fit in
actu aliquo secundum naturam nisi per id quod
est in actu. sed ex specie fit actu hoc.
ergo sit secundum naturam. quia actus complexus fit in
specie secundum speciem. Hoc autem falsum est quia actu
hoc non fit ab aliquo principio. quod sit in specie eius
igitur in specie sit eius principium generatione naturalis. ex
principiis naturalibus non fit forma et actus [illegible]
dicendum quod obiectio de specie habet ad hoc [illegible]
bene et omnibus aliis speciebus ad eas que nascuntur
corporis. patet ad secundum septimi et in tertio de anima. Item
nichil agit ultra suam speciem sed calidum mixti
agit ultra calidum et frigidum mixti ultra frigidum.
et actus mixti nunquam ultra actum mixti

sed forme substantiales nec sunt calidum frigidum humidum
et siccum. nec elementa mixti. ergo videtur quod nec actione
mixti nec actione qualitatum primarum efficiuntur et ita
ergo quod creatio sit actus concurrens operationi nature. Ita quod
operatio nature disponat materiam. et creatio inducat for-
mam. Si forte dicatur quod forme inducuntur a virtute
celesti. Hoc improbatur per easdem rationes. quia nichil fit in ac-
tu nisi per existens in actu. Et etiam nichil agitur
ultra suam speciem. quia aliter virtus activa non respon-
deret effectui. Et etiam ratio esset insufficiens.
quia si non traheretur ad idem in specie tunc agente non
esset ratio quare traheretur in aliquo. Item agens non
intendit disponere nisi conveniens sibi et assimilatum
generando dissimile secundum formam in eadem materia conveniens
cum agente et hoc enim destructio est in assimilando
perfecta secundum speciem ad ipsum agens. Ad hoc est re-
sponsio platonis. quia est forme speciales non sunt ge-
nerantis. ex materia et specie ex quibus sunt generatio-
nes esse est formas separatas que dant formas generatorum
esse et ratio sua potentia in generato semper. Item hec.
hec sed quod forma substantialis in quolibet ente est eius
additum formis complexionibus sicut calido frigido humi-
do et sicco et mixtionibus horum. Iste ergo forme adduntur
qualibus. et generantur omnes et tunc erunt a non ge-
nerante. quod est inconveniens. et ab aliquo extrinseco sibi
et id extrinsecum est causa individuum aliquid eiusdem
speciei et species autem generis inclusa in ipsa materia aut
forma separata. Ergo quod non est individuum neque species
neque genus inclusa in ipsa materia. relinquitur quod tales
forme sunt a forma separata. Posteriores philosophi respon-
dent aliter. patet autem et [illegible] et sequaces
illorum. et fundant suam rationem super tres rationes. quarum
prima est. quod illud quod est in potentia non exit
in actum nisi ab aliquo existente quod est sue
speciei vel sui generis. Et hoc supponitur in obiectionibus
inductum est. Secunda est quod forme substantiales que sunt
in materia ut forma lapidis hominis et asini neque
sunt active neque passive eternaliter. Et virtus horum
rationis pendet ex hoc quod substantialis forma non
habet contrarium quia nichil est activum et passivum

esset nisi materia. 3a propositio est quod forme active et passive sunt qualitates prime. Et ex istis propositionibus sequitur quod agens formas substantiales agat eas per potentiam [illegible] non naturalia. Et ideo dicunt quod tales forme sunt ab intelligentia agente et vocant eam datorem formarum.

Ayt

Sed opinio Aristotelis est aliter, scilicet quod forme naturales sunt generantes formas. Quod patet in materia. Sciendum autem [illegible] quod dat formas generatas in materia per formas quas accipiunt a generantibus primis sicut semen hominis ab homine a quo descenditur et a virtute celesti accipit virtutem formativam ad producendum formam consimilem speciei materie. In hiis autem que non generantur ex semine sicut in illis que generantur ex putrefactione vel [illegible] calore solo sicut est generatio mineralium est ista formativa respectu forme substantialis a virtute celesti tantum. [illegible] tu celi cum virtute celesti que est respectu forme substantialis elementi. Et est modus Aristotelis quod forme ille substantiales omnes que generantur ex se quod non ex se, quia hoc generatum nichil est quod non generatur ex se [illegible] oportet quod generantur ab alio. Et generans est quod movet materiam dum recipiat formam et est id quod deducit eam de potentia ad actum. Illud autem quod sic movet materiam necesse est corpus habens qualitatem activam et potentiam quod movet corpus habens virtutem vel qualitatem activam ut elementum quod habet qualitatem activam et corpus habens potentiam quod agit per aliud corpus habens qualitatem activam ut celum [illegible] virtutem [illegible] elementorum que agit per qualitatem activam calidi frigidi et humidi. Istam igitur opinionem dependet quod qualibet primis activis aut est respectu forme et [illegible] a [illegible] tantum et non forme sed respectu forme et [illegible] tantum. Hoc propositum. Sed autem est respectu [illegible] tunc [illegible] et pura forma sunt ab agentibus duobus separatis ut unum mixtum unum est a duobus agentibus separatis quod est inconveniens. Et probitur quod non est unum mixtum unum sed unum habet utrumque forme alterius [illegible]. Contra est quod substantiam

nullus habet esse actu quod tamen generatur non per formam et solam et forme est unum esse tamen quod tamen ingeneratum a duobus generantibus ut [illegible] in quibus generantur ab Aristotele est unum mixtum unum tamen ab agentibus duobus. Item aliud ~~[illegible]~~ agente in generatione non est prius substantia per substantiam sed per formam [illegible] est que est substantia non est nisi per esse forme. Et ex hoc sequitur quod id agens est respectu esse substantie et actu esse forme. Et iste sunt rationes que movent Aristotelem ad ponendum quod forme substantiales producuntur a virtutibus formarum existentibus in materia. Secundum hanc ultimam positionem respondetur ad primum obiectum quod hec propositio Ens in potentia non fit in actu nisi per id quod est in actu vera est. Sed debitus intellectus eius non est sic intelligere quod fit in actu sed [illegible] generat [illegible] sed pluribus est in materia. Et ideo ex hoc propositione inducit intellectum de intellectu agente et intellectus agens non est pluris in genere vel specie tamen intellectum speciebus quod est actus intellectus possibilis. Agens non educit possibile in actum speciei intellectus et si intellectus agens esset [illegible] specie vel genere ut species oportet quod esset in intellectu specie et intelligibus agens intellectus secundum quod sunt [illegible] et specie per quod [illegible] speciem intellectum [illegible] quod est plene in actu secundum naturam genus. [illegible] [illegible] lux dicitur actus colorum secundum [illegible] secundum quod [illegible] generata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat omnes colores. Et iste est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible]. Et non est [illegible] ita est intellectus agens et [illegible] sunt qualitates [illegible] [illegible] [illegible] ita sunt [illegible] [illegible] intellectus possibile et [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]. Ita est intellectus possibilis et [illegible] est [illegible] [illegible] ita est intellectus [illegible]. Et [illegible] est in natura [illegible] [illegible] quod est motus et agens secundum quod [illegible]

dicuntur

Instancia

d' generatione colorum

d' intellectu agente possibili speciebus

nichil agit ultra sua principia

virtute complexionali que est in materia et ipsa materia est mota et prius constituta est id quod confertur in materia a virtute celesti et virtute complexionali. Et non oportet quod plus sit illi in specie et genere sed tamen in actu agente secundum rationem quod qualiter fiat in pluribus capitulis probabitur. Ad secundum quod licet ipso vera sit quod nichil agit ultra sua principia sed licet sit plus quam omnis actio debetur in specie secundum principium. Et hoc ideo contingit quia materia mota non est per mobilis secundum principium virtutis agentis, sed materia elementis non est mobilis in principio virtute celestis sed movetur in principio illa que magis convenit tunc agente, sed natura mobilitatis materie potest non dictum est materia non per mobilis est in principio virtutis moventis ut nichil movens sit virtus celestis eo quibus elementis forma probabilis que generatur in materia in actu videtur virtuti agentis conformiter materie. Et hoc appellamus proprie actum generantem agente secundum naturam sicut non dicit Boecius actio non plus habet secundum potentiam agentis sed etiam secundum possibilitatem patientis et materie et ideo dicit Avicenna quod omnes forme probabiles sunt in materia excepto intellectu qui est secundum ipsum nullius corporis est actus:

Quantum pertinet ad rationem quia creatio includit bonitatem que dicit Augustinus quod qui bonus est quo est dicit dyonisius bonum est diffusivum sui. ipso ad diffusionem per creationem sicut pluries dicit dominum ipso auctorem fidei creaturas intuitum intitulavit dicit propter ostendit sapientiam patrem in ordinatam sapientiam ostendit quod dicit philosophus in principio veteris metaphysice quod sapientis est ordinare sed tamen creatio a creature producit plura in ordine ipso ostendit sapientiam. Sed tamen quod potentiam est operatio excedit a potentia et creatio est operatio que manifestatur ipso etc. Sed tamen potentia dei est infinita et non agit deus secundum dividuum sicut potentiam vel totaliter ipso operum ostendit potentiam ostendit eius totum ipso operum quod sit infinitum sed nullum creatum est

Quarto ostendit potentiam sapientiam bonitatem.

infinitum ipso nulla creatura est ostensiva divine potentie.

Solutio dicendum quod creatio potentiam ostendit potentiam sed non ipso ostendit bonitatem et sapientiam potentiam ostendit per comparationem ad ipsas creaturas quia sunt non est aliquid quam potentiam superat divinam est nulla que comparatur et ideo quo ad hoc ostenditur potentia infinita per comparationem ad unum creatum ad alterum quod est ipsa creatura et per comparationem unius creati ad suam potentiam ostenditur interior sapientia. Per comparationem autem creati ad finem in quo est complementum creature intelligitur bonitas. Et potest plus dicendum potest ulterius ad quod dicendum quod creatura secundum qualitatem sicut creature non ostendit omnem potentiam sed secundum modum sicut creature quia potest fit aliquid ex nichilo quemadmodum diximus est

Quinto pertinet ad miraculum quia ut dicit Augustinus aliquid arduum et insolitum supra spem et facultatem admirantis apparet creatio est hoc ipso est probatio quod est admirationis causa excedit super omnem potentiam creature creatio est hoc ut patet est super. Quod insolitum est quod non iterabitur semper sed hoc ipsum convenit creatione plus est preter spem quod species in esse diffinitur secundum Augustinum contra spem quod nature sicut dicit in secundo ad Romanos de ablatione propter nature quod contra speciem in speciem revertit hoc ut dicit glossa quod spes nature in speciem est species autem nature non est nisi de hiis que reperiuntur contineas naturalibus ipsum est preter spem nature. Et plus est preter facultatem admirantis facultas non admirantis est secundum potentiam cognitivam vel operativam sed non est tamen creature sicut divina eo quod nulla creatura perspicit vel potest in illa cognoscendo vel operando et creatio erit miraculosa. Contra complexio est quod secundum complexionem causam sunt naturalis unius principium est natura et voluntarium unius principium est voluntas. Et dum unius principium est deus sed creatio non incidit in principium naturale nec ex voluntate quo incidit in dictum et non est miraculosa sicut dicit Augustinus quod creatio est miraculosa. Contra opera creatoris conditionem operi recreationis et glorificationis dicitur vel quod ea sunt opera divina recreationis et glorificationis et iam dicit sunt opera miraculosa quod et ipsum convenit non venire in eandem dicitur divinitate quod eius vocem in nomine dignissimi. Si forte dicatur quod creatio non eius elongatur

Solutio
creaturam plus sit tamen creatoris
miraculum
Ad primum
3r mi[..] in[..]
3

Instinc[illegible]

Solutio

mirum
mirabile
miraculum

a facultate sue cognitionis hoc est contra quendam
qui dicit quod moyses non cognovit principium mundi
nisi per prophetiam ¶ Sed est opus creacionis ad idem
est in opere nature scilicet ad hominem et ad ipsum aliquid
et tercium et quinque ergo si plura sunt opera et unum
non est miraculosum neque reliquum est de pluribus
id est iudicandum sicut dicit boecius in topicis ¶ Solutio
quidam distinguit inter mirum mirabile et miraculosum
Et hoc quod miraculum est quod est preter spem et cursum
et nature sicut multiplicacio panum et illuminacio cecorum
Mirabile autem est quod est secundum spem et cursum licet
non secundum spem nature sicut suscitacio mortuorum et
partus virginis et quinque de quibus est spes et cursus.
Mirum autem cuius causa est alta et difficilis ad
cognoscendum secundum quod dicit philosophus in primo metaphysice
quod fabula componitur ex miris et quod philosophi causa admirandi
primo philosophari inceperunt Et ista distinctio non est
vera quia in diffinicione miraculi secundum augustinum non ponitur
nisi preter spem nature et propter hoc mirum mirabile et mi
raculum idem sunt apud sanctos Unde secundum rationem
nominis mirum igitur dicitur quo ad sensum miraculi
Mirabile autem dicit altitudinem eius miraculum non
dicit magnitudinem tamen altitudinem illud Unde secundum
philosophum idem est mirum et mirabile Illud enim quod
philosophus in metaphysica mirum vocat hoc in primo de
anima vocat mirabile Ubi dicit unam scienciam preponi al
teri quia de cariore et meliori et mirabiliore est
Unde dicimus quod creacio miraculosa ¶ Ad id autem
quod est contra hoc videlicet quod generacio et creacio idem
secundum iudicandum quantum ad naturam et plura sunt sed
generacio et creacio non sunt idem nec secundum eum iudicandum

De Creatis et primo coequevis

Deinde queritur de creatis Et primo queritur
de quatuor coequevis Deinde de hiis que
de quatuor coequevis secundum naturam sunt
dicendo processerunt circa coequeva
primo queritur de singulis secundo queritur de omnibus
simul Item inter coequeva singula primo queritur de materia
dicit enim glosa super genesim in principio quatuor esse coeque
va materiam tempus celum empireum et angelicam
naturam Circa materiam queritur primo an sit secundo quid
sit tercio utrum creata sit vel non quarto utrum
sit simplex vel composita quinto utrum omnium cre
atorum sit materia una sexto utrum omnium corporum
sit materia una septimo utrum omnium ingenerabilium et
incorruptibilium sit materia una octavo utrum omnium
generabilium et corruptibilium sit materia una
Quod primum procedit sic forma dat esse ergo
quod caret omni forma caret omni esse sed
prima materia secundum eos est materia accepta
caret omni forma ergo caret omni esse sed quod caret
omni esse nichil est ergo prima materia nichil est secundum
eos prima materia accepta quod caret omni forma ergo
caret omni esse ¶ Item dicit philosophus in libro de causis
quod prima rerum creatarum est esse et non est ante
ipsum creatum aliud ergo quod est ante esse non
est de numero creatorum Materia autem prima est ante
formam ergo non est de numero creatorum et quod
non est de numero creatorum nichil est ergo materia prima
nichil est ¶ Item ad hoc sit ante esse quod sit
ante formam patet quia esse non est nisi individui
dui vel speciei vel generis primarium et omne tale
est a forma ergo omne tale esse est a forma primum
individui vel speciei vel generis vel primum Item
probatio quod forma est ita quod constituitur per
differentias et non materia quod ad minus primum constituitur
per differentias generum et species constituitur
per differentias specificas et species per differentias individuorum
sicut dicit porphirius quod individuum facit
collectio accidencium que in alio idem non
possunt ¶ Item dicitur quod generacio simpliciter est ex non
[illegible] sed aequivocatio [illegible] proprie et simpliciter
ergo simpliciter est ex non sed est ex non materia et
[illegible] est [illegible] inter [illegible] in
[illegible] est generacio ergo [illegible] quod materia non sit
in natura ¶ Item dicitur in libro de [illegible]
[illegible] magnificetur deus non [illegible] dei sunt
opera sed materia non est [illegible] ergo non est
de operibus dei. Et quod non est de operibus
dei non est ¶ Contra glosa in principio genesis In contrarium
dicit quod per celum et terram intelligitur materia inferiorum
et superiorum creaturarum, Item augustinus in xii confessionum
Tu domine fecisti mundum de

quod celum et terram intelligitur materia
inferiorum et superiorum

Eius p^m 9 gros' ma generac'

ma
informi quia fecisti de nulla re p^t^s ire
veni g^o ma est. Item gnā^o & corrupcio nō
sunt sine acc^o & passio^e. sed ac^o et
passio nō sunt sine contrarietate sicut
dicit p^s^e p^o phisicorum. sed contraria separata
nō agunt nisi i ma g^o ma est. Item
generacio p^e est vnius subiecti & id est ma.
Item ibid^m dr^r q^d p^a inicia tria
sunt s^r subiectum q^d est ma & duo contraria
g^o ma est. Solucio. Concedendo racionem
ad p^m. q^d forma dat esse actu ma aut
est esse subiecti & p^o^e & hoc est a seipsa
& hoc nō est esse simp^r s^i s^m quid.
Ad aliud d^m q^d cu^m dr^r q^d p^a vero
creatura est esse. podr^r esse p ente sicut
ibidem dicit quidam in expo^e illius p^p^e.
Et ita dicit beatus Dyonisius in libro de
diuinis nominibus cap^o q^to de ente & dr^r
ibi primum natura a quo nō generatur gnā
& eius est alte primum q^d in ipso
stat ampliacio possidens in p^nib^s. Et ibidem
hoc primum pont^r principium generacionis.
cum aut^e de ma p^a podr^r primissima
racionem generac^e & temporis Et p^z q^d primum
podr^r hic in dupliciter. Sic primum q^d
dr^r de ma & ente sumitur dupliciter q^d cu^m
dr^r de ente e primum cognitum vel cau^a
q^d possibilia sunt in spiritu, cu^m aut dr^r de
ma est primum generabile respectu generatorum.
Ad aliud d^m cu^m dr^r gnā^o sic esse nō
subiecti est i a nō^o negat falsum opponere
relique^o pro^a^m ad illud q^d est ma dicit
dr^r q^d in motu superiori demonstratur nisi eius
d^m q^d ho^o vim e quod negat superius sup
ponere & p^o^s^itiuare sed cu^m dr^r nō sola
nō sit superius et superiori sed p^r parti gnā
bili & est ideo q^d gnā^o nō est superiori
sed nisi eius parte. Ma n^r nō intendit
generare solum sed fine. Ad vltimum d^m
q^d omnia opera dei perfecta sunt. sed perfecio
omnium operum nō est vnius racionis vnio

p^m dr^r esse d' ente & ma

ple p^m

vnde q^d q^z dr^r perfectum qui est in debito statu sui
esse. & ideo ma perfecta est qui est in subiecti ad
formas generabilium & corruptibilium.

De 2^m predicit^r sic In p^mo de generacione
& corrupcione cap^o 2° diffinitur sic ma.
Est aut^e yle maxime quidem et p^ie sub
iectum generacionis & corrup^o est susceptibile modo
aut^e alio & quoddam aliis transmutacionibus. Item
8^uo metaphisice cap^o p^o dico ma^m id q^d nō est
ens actu hoc potencia quod est in potencia. Item in p^o
cap^o ma est hoc s^m quod vi^r q^d quid id q^d
est s^m generacionem a nō est s^m ordinem est ma.
Item in fine p^mi phisicorum dico ma^m p^m subiectum
vnicuique ex quo sit aliquid cu^m insit & non
s^m accidens. Contra p^m obi^r sic q^d p^m subiectum nō
vi^r esse ma generacionis et corrupcionis sed potius
vi^r subiectum alteracionis. Cuius n^r gnā^o sit s^m ac
tum & passionum primarum qualitatum g^o ma primo
est susceptibilis qualitatum primarum quam generacionis
& corrupcionis sed altera^o est mucio s^m qualitatem
manente subiecto vt dr^r p^s^e in p^o de generacione
2° cap^o g^o ma prius susceptibilis est alteracionis
quam generacionis et cor^e. Preterea nō sit gnā^o
nisi condensata vel rarificata ma g^o rarefactio
& condensacionis prius susceptiua est ma q^d forme
substancialis s^m quam est gnā^o. Si dicatur q^d p^m
nō pont^r ibi cu^m q^d n^r sed po^r p^m p p^e^r^io
adhuc vi^r plenius q^d ma nō vi^r esse p^e p^m subiectum
generacionis sed potius corporis cu^m quantitas s^m philosophum
absequit a motu et mucione vt ho^o est ideo q^d
quantitas nō est generacio et omne q^d mutatur mutatur
de contrario i contrarium. Preterea vi^r s^m q^d dicit
in 2^a parte diffinicionis q^d modo alio sit subiectum ali
arum transmutacionum q^d ma nō vi^r esse subiectum aliarum
transmutacionum sed potius oppositum quemadmodum dr^r i
transmutacionum sed ... phisicorum ... q^d tres mutaciones sunt de subiecto
i subiectum. Preterea vi^r sibi contrarius ipse p^s philosophus
dicit n^r q^d ma e ingenerabilis & incorruptibilis & q^d
dicit q^d sit susceptibilis generacionis & corrupcionis. Item
quicquid quod dicit maxime & p^ie vi^r cu^m q^d ma

d' p^fecc^o ma

quid est ma

sm eandem rem est subiectum omnium transmutationum Si
ut passio generis est oportet tamen subiecti esse generis
s transmutari secundum contraria vel media est passio
generis in omni motu et mutatione ergo res sola erit
quod et ita secundum unam rationem erit subiectum in omni
mutatione ¶ Contra 2am arguitur materia non est in
potentia receptiva cuiusque vel illius tantum sed receptiva
omnis forme tamen ergo dicit hoc formam debetur
male dicit dicendo dico materiam quod non est ergo
in actu sed est hoc in potentia Cum autem sit in potentia tantum
omnis forme ut indirecte sic si esset tamen possibilis
ad hanc tamen tamen esset subiecta iam non esset in potentia
ad aliam sed materia quia quieta est forme tamen impos
sibilitate ad aliam formam non est separabilis ab ea
cui quieta scilicet ut in materia celi ideo illa materia a
tali forma non separatur quod patet scilicet ¶ Contra 3am
obicitur sic dicit Boetius de duabus naturis et una
persona ergo quod materia propter intellectum non est intellectus
ergo videtur quod materia non sit hoc quod videtur similiter
enim est secundum contractum vel secundum quod ipsum est hoc est
quod intelligitur ¶ Preterea quod est hoc quod dicit secundum
id quod est secundum contractum et non secundum ordinem est
materia omnis ut materia debetur secundum ordinem sic dicit
inferius prima philosophus Materia ut dicit ordine potentie adequa
tur et hoc habet in potentia differentie ¶ Preterea contrac
tus corporum est et materia ipse non est corporis Si for
te dicatur quod materia quedam ordinata non est sed tantum
cognoscitur ut dicit diffinitio secundum quod contingit
forma que forma est primum consideranti et sic et materia
hoc videtur contra primum esse qui dicit in primo physicorum
in fine quod scientia quedam natura subiecta est secundum ana
logiam ad formam sed ut ad statuam es et ad lec
tulum lignum et ad aliorum aliquid habentem formam materia
et informe antequam accipiat formam sic hoc sic ipsa se
habet ad substantiam et hoc aliquid et quod est et ita videtur
quod materia cognoscibilis est secundum ordinem tamen secundum contractum
¶ Contra ultimam obicitur tamen dicit primum subiectum aut
dicit primum omnium quod vel aut proximum sed tamen quod vel
tamen male condicitur tamen in sic et hoc non si in est

sm eandem rem sic tamen secundum quod tamen non in est alicui
Si autem dicitur primum proximum hoc non est materia solum
sed composita tamen et ut mixtum et complexionatum composi
tum est ¶ Preterea ipse dicit non secundum actum hoc
ut quod non in est secundum actum non est tamen
tamen et ita per hoc quod ipsum dicit sententiam remo
tionis ergo supplere addendo postea non secundum
actum ¶ Preterea obicitur contra omnes istas diffi
nitiones sic quod ut omnis simplex est nullo
difficile est et omnis diffinitio sit per partes
diffinitionis Materia autem simplex est omnino ergo nullo
modo diffinibilis ¶ Si forte dicatur quod descriptio
sunt ¶ Contra hoc iterum scilicet quod descriptio vel est
compositum substantialium sicut ex diversis aggregatis sicut
genus vel ex substantiali et accidentali sicut si genus co
niungitur cum genere vel differentia vel ex accidentibus
aggregatis sicut tamen ipsius simplex dicens si
hoc est descriptio sicut Et utraque istarum dif
finitionum est ex oppositis tamen et non ex tali
ergo descriptio non sit quia materia non sit simplex
¶ Preterea quaeritur quare dicitur ipse notificandus materia
¶ Ad ultimum respondetur primo quod sicut dicit
Boetius subiecta et essentia materie in se considerata
non est intelligibilis propter intellectum sicut intelligitur primum
sic quod hoc est materia quod sicut formas accidentales et sub
stantiales inherere et ideo sic dicitur intelligi oportet
quod hoc sit per ordinem ad formam vel per comparationem
ad formam et quodammodo diffinibilis scilicet et ex
quadam comparatione secundum quod ratio accipit eam
ordinatam vel coniunctam Si autem accipitur ut
coniuncta sic diffinitur in secundo et primo modo ratio
sic ut ordinata tamen et ut ordinata ad motum
et ad formam sic ad motum sic diffinitur in primo
de generatione capitulo 2o Si ut ordinata ad
formam et secundum ordinem contingente formam ut diffi
nitur in primo physicorum et hoc notatur per hoc quod
dicit ex quo fit aliquid non in sit et secundum
ordinem non contingente formam ut diffinitur secundo
metaphysice primo capitulo ¶ Dicitur ergo ad primum quod prima
potentia materie est ad formam substantialem prima ut
opposita est actui Et licet ipse talis

Resp*o*

calidum et frigidum sunt qualitates quarum ac-
tive et passive sunt generationes secundum calidum vel
secundum totum sed non sunt in materia nisi prius for-
ma substantialis ideo ponatur non per impossibile
quod materia sit ante formam ideo materia nec est
calida nec frigida nec humida nec sicca
prima nisi formam substantialem quam recipit materia secunda
ideo est quod [illegible] per dispositionem esse [illegible]
[illegible] non est ex quo [illegible] primo [illegible] est
et non [illegible] aliam [illegible]
[illegible] primum est in natura. Ad aliud dicitur
quod caliditas et siccitas ponuntur dicuntur potentie
[illegible] quia qualitates naturales [illegible]
ditas et ideo de talibus secundum [illegible] non est ob-
[illegible] sed ponuntur secundum rationem dicitur [illegible]
quod materia est susceptibilis primarum qualitatum et ca-
[illegible] et [illegible] est forma
substantialis que non recipit qualitates primas nisi
per illam. Ad aliud [illegible] quod primum dat [illegible]
primum dat [illegible] quod [illegible] non [illegible]
est ad substantialem formam et alias per accidens [illegible]
illa et primum dicit [illegible] ut [illegible]
subiectum in generatione manet [illegible] hoc
est materia non [illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] fit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per dimensiones que aliquando [illegible] sunt in
[illegible] et in eo quod fit per generationem [illegible]. Ad
[illegible] quod obicitur quod quantitas [illegible] numerus et
abstrahit a motu et materia [illegible] quod ista est
quantitas accepta secundum [illegible] et non secundum
[illegible] in natura. Ad aliud quod obicitur quod
quantitas non [illegible] et [illegible] non [illegible]
quod [illegible] non [illegible] quod non [illegible] si par-
[illegible] [illegible] [illegible]. Ad aliud
quod [illegible] primum in aliis [illegible]
[illegible] sed [illegible] [illegible] forte a
materia [illegible] est [illegible] in motu. Et [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]
alio. Ad aliud quod susceptibile generationis et
corruptionis dicitur [illegible] generatur et cor-

rumpitur et susceptibile generationis et corruptionis sit [illegible] in
[illegible] quod est generatio et corruptio et materia est suscep-
tibilis generationis et corruptionis et non est generatio [illegible] diffi-
nitionis. Ad id quod dicitur [illegible] primo physicorum ubi [illegible]
quod non est generabilis et corruptibilis quemadmodum [illegible]
cum generaretur tunc [illegible] generatio sit [illegible] materia [illegible]
[illegible] generaretur quod est [illegible] similiter corrumpetur tunc
[illegible] corruptio sit ad [illegible] materia [illegible]
[illegible] et ita [illegible] quod est ingenerabilis et incorruptibilis
[illegible] sed est [illegible] generationis et corruptionis. Ad aliud
[illegible] quod [illegible] quod [illegible] secundum [illegible] non est [illegible]
nisi secundum [illegible] et hoc modo [illegible] contraria [illegible]
[illegible] et [illegible] quemadmodum [illegible] in [illegible] primo physicorum
[illegible] secundum [illegible] non est [illegible] quod [illegible]
substantialibus absoluta et privata forma fit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] In aliis autem [illegible]
[illegible] non est [illegible] substantiam in illis [illegible]
[illegible] albi nigrum est vel medium et propter hoc [illegible]
[illegible] substantia [illegible] non est una [illegible]. Et propter hoc
dicit magister [illegible] et dicit magister quod materia [illegible]
[illegible] a forma substantiali [illegible] autem [illegible]
ad formas alias quas non [illegible] istud.
Ad id quod autem [illegible] obicitur quod [illegible] de
materia in ordine ad formam [illegible] est ordo ma-
[illegible] ad formam [illegible] et [illegible] non [illegible] obiectio
quod materia que est in potentia ad omnem formam est ma-
[illegible] dicit [illegible] methaphisice quod [illegible]
quod est in potentia in illo [illegible] educatur [illegible]
[illegible] quemadmodum [illegible] potentia est [illegible]
[illegible] hoc est [illegible] potentia est in
[illegible] hoc est [illegible]
educatur de illa [illegible] non est potentia [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] et [illegible]
educatur. Ad [illegible] autem quod obicitur [illegible] quod
[illegible] materia in [illegible] non
[illegible] secundum quod est [illegible] per formam
vel analogiam secundum quod materia [illegible]
materia in [illegible] dicitur in [illegible] ad [illegible]
[illegible] et ad [illegible] Et [illegible]
[illegible] informe et materia ad formam et
hoc aliquid et quod est et intelligitur per informe
[illegible] in materia per [illegible] ad [illegible] formam

[illegible] [illegible]

pro subiecto autem intelligit formam per hoc aliquid de-
terminatum et compositum formam. hoc aliquid est quod est forma
contracta per materiam per quod est intellectus noster subsistente
quia habet compositum subiecto et a composito forte et materia
unde quod est idem est quod verum apud nos per
formam aut intellectus materia secundum quod accipitur est a forma
secundum philosophum v. in 2o methaphysice idem est quod subiecti
et forte in composito est forma non habet esse nisi in forma
Et per hoc dicitur secundum quod vult quod ipse est plus medium
intendi perfectum quo intellectus materia ut dicit quinto
ideo. Ad aliud dicendum quod licet ipso est primus quod
omnis materia deducitur secundum ordinem materia ac secundum quod
est in ente non deducitur secundum ordinem sed ratio est
quod omnis potentia nunc deducitur secundum ordinem et ita
intelligitur precedens diffinitio unde patet quod non est contra-
rietas. Ad aliud dicendum quod contractio dicitur ipse et quantitas
ipse est corpore quorum ultima sunt simul ut in 6o
physicorum. Sed quamvis dicatur se tangere deductionis
et deductio ut potentia et actus. Ad id quod obiicitur
contra … dicendum ut supra quod primum ponitur utrumque
modo et sic idem est enim quod nichil tunc solum
quia accidit quod est contra quod materia prima est ipse sola
est subiectum licet non sola salvatur eadem unio in utroque
terminorum unde non oportet quod sub eisdem formis
sub forma sunt invicem in eo quod est una. Si autem est
idem quod … tunc dicendum quod … sunt in inter
quod non est medium inter magis pura et formam substantialem
non est medium et dispositio secundum quod quod habet in
composito compositum formam substantialem secundum quod quod habet
in transmutatione magis precedit forma substantialis sed …
quod precedit et quod sequitur non sunt eedem unio potest
non est eadem qualitas unio utriusque et composita. Ad
ultimum dicendum quod hoc quod dicit non secundum actus non de-
… sed vel etiam hoc quod in est sed est deductio
eius quod precedit ponit ex aliquo fit tres ponit album fit
ex ligno unde lignum non est … sed … materia albi
Dicendum praeterea. Omne cum quod precedit non est
radicatur in aliquo materia non radicatur in aliquo
ergo … quod non precedit non … prima …

Omne cum quod precedit non quod habet oppositum ens
ad non ens et omne oppositum radicatur in aliquo
Omnis v. oppositio circa unum fit aliter v. non
esset oppositum ergo prima ratio. Propositio 2a est per deduc-
tionem ad impossibile quod si materia radicatur in
aliquo tunc materia erit materia et ibitur in infinitum
probata ergo utraque premissarum. Videtur de materia
quae conclusio probatur ergo ultimo sic. Omne cum
esse precedit non quod est increatum, materia quae
non precedit non quod ergo est increatum probatio
sic propositio quod est contradictione increatum quod licet (p(ro)creata)
creatum est tamen quod non precedit non quod 2a
autem est conclusio precedentis primi. Item con-
tra materia sic velud quod est ens quod creatum
materia 2a sed creatum est tamen … sic …
verius erit ens quod creatum materia 2a sed
ultima 2a tamen quod habet non tangit … proprio
nec aliquod sed materia ergo forma est … 2a
… ultimo … forte verius quod ens quam
materia sed effectum sic materia verum quod ens quod
… 2a ut habetur quod ergo materia non erit
effectum sic … sed creatum quod … sic
… ut patet quod in primo physicorum ergo materia non
est creatum. Item non creatur ut dicit Augustinus
in libro 83 questionum cum omnis … secundum
rationem ydee. Omnis v. creatorum ydee sunt
in mente divina sed ydea non est nisi ydea
… ergo non erit creatum nisi ideatum. Unde
… sic Nullum non ydeatum habet ydeam
sed omne informe est non ydeatum ergo nullum
informe habet ydeam sed prima materia est informe
ut dicit Augustinus … in primo physicorum ergo
materia prima non habet ydeam. Unde sic quodcumque
non habet ydeam non est creatum sed materia
prima non habet ydeam ergo non est creatum. Contra (In contrarium)
Augustinus in 12mo confessionum et Anselmus in
libro de veritate dicit. Tu domine fecisti mundum
de materia informi quam fecisti de nichilo …
nullam rem. Item Augustinus in libro de … dicit
quod omne ens est ab ente primo. quod est …
materia est ens ergo est ab ente primo et non

veritas non univoce sed equivoce est in affirmativis et negativis

nisi peccatum, ergo est creata. Quod generaliter dicentes. Ad primum quod haec propositio est falsa. Omne cuius esse procedit non esse videatur magis. Illa valet probatio non enim oportet contradictorie esse et non esse in quibus non esse procedit esse sed possunt inter ea in quibus esse procedit non esse. Ad quod intelligendum notandum est quod veritas non univoce est in affirmativis et negativis sed prius et posterius. Negationis enim intellectus non est nisi per negationem affirmationis, sic et negationis veritas non est nisi per veritatem affirmationis. Et in physicis quod [illegible] ad unum sicut [illegible] non esse. Unde cum esse negationis non sit nisi per esse affirmationis, veritas negationis non erit nisi per veritatem affirmationis. Ubi creatura. Veritas compositionis causatur a compositione [illegible] compossibilia sunt, sicut idem non seipso et simplicium [illegible] et propria passio [illegible] et [illegible] causa [illegible] natura [illegible] opposita [illegible] illi subiecto. Unde [illegible] removetur a subiecto illo causatur veritas negationis illius a natura [illegible] illius subiecti. Unde haec homo non est asinus [illegible] ad hoc quod homo est homo et est homo opponitur asino quidquid est asino non est asinus. Et patet quare veritas in [illegible] est a veritate in affirmativis. Unde in [illegible] contradictionis esse procedit non esse et non econverso aliquando mundus esset. Et haec propositio mundus non est nec vera nec falsa [illegible] et hoc [illegible] est non est propositio [illegible] a compositione [illegible] mundus non sunt et quia affirmatio non est nec negatio [illegible] opposita non est sed mundus non est. Et [illegible] dico de [illegible] mundus non erit et mundus non fuit. Et per [illegible] probatio qua probatur propositio [illegible].

Ad secundum quod haec propositio est falsa [illegible] non verius est [illegible] causa 2e et si quis probet [illegible] sicut [illegible] prima causa [illegible] ita [illegible] causa [illegible]. Ad primum quod propositio falsa est. Et ergo [illegible] attenditur nobilitas causae [illegible].

Ad 1a: propositio mundus non est [illegible] veritatem mundi.

In quo attenditur nobilitas primae causae utrum 2e.

[illegible] et non causa 2a [illegible] 2a non [illegible] composita [illegible]. Ad [illegible] quod materia prima [illegible] non potest abstrahi a [illegible] potentiae [illegible] secundum seipsam [illegible] potentiae secundum seipsam subiecti [illegible] subiecti et [illegible] in ipsa [illegible] forma quaedam [illegible] privatio non est [illegible] sed ordo ad rem [illegible] forma [illegible] ordinis est forma secundum quid. Et hoc est quod dicit philosophus quod principia [illegible] sunt duo, secundum [illegible] tria. Materia [illegible] una [illegible] sed [illegible] privatio et potentia est duo secundum [illegible]. Et hoc forma [illegible] simpliciter [illegible] secundum [illegible] ydeae. Unde [illegible] quodammodo et [illegible] secundum quid. Et hoc est quod dicit Augustinus in 12 confessionum sicut fatemur magis bonum esse quod creatum et formatum [illegible] magis bonum [illegible] creatum informe et formabile est sed tamen bonum. Et hoc est [illegible] quod dicit Rabbi Moyses [illegible] libri qui dicitur [illegible]. [illegible] quod principia [illegible] sunt tria: materia, forma et privatio. [illegible] non est materia [illegible] forma et privatio est [illegible]. Et in [illegible] formae [illegible] privatio [illegible] forma et adheret ei alia privatio. Et est [illegible] sicut [illegible] est in [illegible] naturali.

[illegible] procedit [illegible] dicit Augustinus in 12 [illegible] confessionum [illegible] est in formitate [illegible] prope nihil est [illegible] ubi nulla forma est [illegible] ergo materia non est composita forma [illegible] nec [illegible] ergo [illegible] non [illegible] compositionem [illegible] et [illegible]. Item ibidem Augustinus [illegible] tu domine docuisti me quod [illegible] informe [illegible] formas [illegible] quia [illegible] non erat aliquid non color non figura non [illegible] non erat [illegible] nihil [illegible] corpus non [illegible] informitas [illegible] et [illegible] quidquid [illegible] compositio [illegible] in [illegible] materia prima non est [illegible] in aliquid [illegible] ergo materia non est composita [illegible].

materia secundum se [illegible]

varietas potentiae

[illegible] formas [illegible]

[illegible] ydeas [illegible]

non [illegible] Augustinus de [illegible] formam [illegible]

Rabbi Moyses

de privatione [illegible]

In 2° gñud

se z sebit in p° phicorum vbi ꝑ̃ declar q̄ ꝑ mã pa ipoluba q̄ in aliud quod nõ eet nisi in mã̃ ꝑcanie z forma z ei ꝑtez mã̃ eet ea q̄ q̄ maius q̄ in illo gñe q̄ eam prius p° Preterea dr ppe q̄ i ꝯ gñe q̄ recipe vnu indimple z ꝑum go in gñe mae recipit vnu indimple z primũ sed quod q̄ indimple nõ q̄ ꝯpositũ go primum ꝑum in gñe mẽ quod q̄ mã pa erit nõ ꝯpositũ

Item in p° phicorum dr q̄ primũ q̄ quod nõ q̄ ab alio sed alia sunt ab ipo sed omne ꝯpositum q̄ ab aliis quod q̄ a suis ꝯponentibus go mã q̄ pa nõ q̄ ꝯposita Con mã q̄ q̄ primũ q̄ dependens forez sicut scribitur maxime z hoc bonum sonat dr ppe in p° phicorum sed mẽ depende rans z dependentem ꝯpo z go mã q̄ ꝯposita ex ante mẽ dependens z dependentem ꝯpo sicut pñ q̄ hoc q̄ omne dependens post primũ dependens z dependente primum ante dependens nõ dependente mẽ q̄ ibi q̄ vnum q̄ passio alterz scientia ꝯ pñ omnibus i q̄ dependens q̄ id ꝯpositum q̄ Preterea dr boecius in lib de ebdomadibus Nichil appetit aliquid nisi ꝑ hoc quod q̄ plẽ mã appetit aliquid go ꝑ hoc quod ẽ plẽ sed plenitudo q̄ conuenientia duorum i vna forma vnde anselmus dicit q̄ quodlibet sicut plena q̄ plenitudine ꝑ aliquid vnum quod q̄ in utroque nõ igr pa mã appetit formam habet plenitudine nõ i a z ita mã pa habebit formam Preterea vr̃ q̄ pa mã nõ possit absolui a quãte quõ quãte enim mẽ sit quãto nõ igr mã sit primum corporis z quãta fiat corpus videtur q̄ nõ ꝑpot a quãte u ꝯ sine z hoc ẽ quod dr ppe in p° phicorum obiciens ꝯ melissum q̄ ponebat q̄ primũ q̄ infinitum vnum Et obiat ppe i ꝯ gñe q̄ infinite ino q̄ q̄ quet r ꝯ sed nõ ꝯ ne quãti ꝑquod ig sed quãto q̄ id primum quod ponit melissus duo z nõ vnum q̄ quod q̄ r eius positio a melisso ꝑ nõ sed q̄ sed nõ q̄ infinitũ neque magnitudine habebit vllam go a sed ꝑ mã pa ẽ sed tamen nõ habebit vllam magnitudine z ita non

erit primum corporum mãlum quod scribitur ẽ Item sequitur vtrz pa mã sicut quoque sine ꝯ forma q̄ ipa ẽ inquã q̄ sine ꝯ forma n sine intellectum Con quia nõ nõ potuit sine intel lectu sed potest sine te vr̃ q̄ ipa sine nõ debet poni primum nãe sed ꝯposita Preterea q̄ ꝯ ꝯsere gñat hõ eade q̄ mã q̄ ẽ sub forma sed z sub forma hõis nõ igr nõ sit sub utroque sl̃ q̄ q̄ ꝑ ꝑncessione sit subiectũ ꝯ lig z istm dat go corrumpit forma seminis in instanti vel in tpe ꝑ ꝯ tue forma sicualis suscipit intensione z remissione quod scribitur z go relinquitur q̄ in instanti cor rupatur Et eadem rõe forma hõis gñatur in instanti Cunctz go vtrz i eodem instanti i quo corrumpit forma seminis gñat forma hõis a duobus ꝑ i eod tue ꝯtraria ꝯ istabunt ꝯ eod in eod instanti ꝑ q̄ sit hõ z q̄ nõ sit hõ z sit semine z nõ sit semen q̄ inconuenit i q̄ forma hõis id q̄ hõ sed in instanti gñacõe in q̄ hõis forma nõ nõ sit successiue go i instanti gñacõe q̄ hõ z declar sequitur q̄ nõ sit semen Si v̄ quodlibet corrumpit istud n ꝯ formã q̄ corrumpit in ipo i instanti id q̄ ꝑ nõ quod eo nõ corrumpetur in instanti id sed eet an corruptiõ Et quodlibet habz formã sed ẽ semine ꝑ i id istanti ẽ semine z nõ semine z q̄ hõ z nõ q̄ hõ nõ go hõ sit in medio relinquitur q̄ gñac° z corrumpo nõ sunt i eod istanti ꝑ ꝯ dicitur aliter Et dr aliter q̄ mẽ ꝯbet duo instanti q̄ tpe medium go i medio illo tpe mã sub nã forma q̄ et ita mã ꝯ q̄ nuda nõ tamen sine intellectu sed etiam sine re Preterea sequitur mẽ homz alia forma acc eade mõ sit i cor rupto z gñato nõ mã ꝑ eius sit q̄ tue nõ sit ylic q̄ subiectũ gñacõe sed ylic nõ aliquibus formis ꝯ ante sit sit vero ꝯ de gñacõe z corrupcõe vbi dr q̄ ꝯ symbola facilior ẽ transmutacõ z assignatur causa illius q̄ i ꝯ symbola nõ ꝯ

vt eas forma sit ꝯ ꝯ et gñato

inchoacio forme est ordo ad formam. secundum tho.
et est medium inter ens et non ens

nisi alia qualitas sicut gratia et alia mact
ut non indicat contrarium et agente in ipsam sed po
Solutio. tentia eius. Solutio dicitur quod materia est subiecti
generationis et corruptionis et primum hoc non quo
subiecti sit esse primum simpliciter et non totius appetit
pericia sed dicunt aut tota augusti. Et probant
Racio. rationes inductive quod est ordinis ad formam.
non contra. nam subiecto materie et si ordo differt ab ipsa sicut
potentia ab eo quod est potentia et est inpressio ipsius
et dependentia ad formam et ideo non dicit ens
simpliciter sed secundum quid. Item sicut quod non est compositum
ex aliquo quod non sit res simpliciter quia non est absolute
res aliqua sed est inchoacio rei quod est forma
Nota. Ad primum. et est secundum veritatem ordo ad formam quod ordo me-
dius est inter ens et non ens. Tamen ad quod contra
obiicitur dicitur quod materia principia est prima de
predicamentis. dependentia ni nichil aliud est quam principia
forme. non potentia quod est illa quod potentia est ipsa
materia. Ipsa enim entitas materie est potentia subiecti
forme. que subiectabilitas est potentia et dependentia
sive appetitus et dicit absque nisi secundum intencionem
distinctam. Et consequenter ipsa alia res aliquid
ponit. dicendum quod secundum rationem quod simpliciter res sit vel
ponit ipse subiecto et hoc contingit ideo quia non est
ratio rei sed proprietatis rei et principium vel elementum
ut potentia cum ordine et aptitudine ad formam. Unde
antiquitatem ordinatas nichil aliquid magis potest
contra oculos ab in lapide vel quod in ordine relinquit
contrarium potentia ipsius. Ad aliud quod obicitur de boecio
dicendum quod triplex est pluralitas una est secundum formam
completam et talis non ponit appetitum quia appe-
titus est rei non complete quod non sit aliud alia est
pluralitas secundum formam in ordine et completa et
hoc potest appetitus et non complete ad talem
bonum per potentiam ordinatam et non appetens et
ex pluralitas non ponit nisi ordinem et non necesse
contrarium sed quod non appetit contrarium. Et quod
ita intendit sicut patet per impositum fine primi
phisicorum ubi ostendit aristotiles quod appetitum
non est repertum contrarium sed necesse quoddam
sicut forma divino et optimo appetitui materie est
respectus illius quod phisicalis ad perfectionem.
Ad. ad secundum quod prima materia indiget tempore est sine

quantitate et accipit secundum esse et non secundum quod accipit
eam materia. Dicitur ergo materia in quantum tempore est
sine quantitate sed in eadem quantitas est ingenerato et cor-
rupto subiecto. Credens ni est post formam secundum naturam
et forma accidentalis post formam substantialem et oppositio autem
post oppositionem substantialem prima et forma. Unde materia non
non recipit esse substantiale ex oppositione quam ad hanc
formam substantialem vel illam tunc eam non sit esse accidentale
ex oppositione ad quantitatem hac quod ipse habeat formam illam substantialem
vel ex ratione materie ad hac forma substantiali. Unde
sicut corrumpitur hec forma substantialis ita et corrumpitur
hec quantitas. et hoc patet quia quantitas secundum non est in
hoc genito. Ad hoc autem quod obicitur quod secundum hoc
materia non erit principium naturale. dicendum quod hoc non sequitur
ni non manet eadem quantitas secundum esse non est per se
unita quantitati ista vel illi sicut eciam per se est unita
forme substantiali illi vel isti. Unde non est simile de hoc
intellectu quia intellectus ponit unum ens unum quod nullo
est aliud. ut per quantitatem ut per qualitatem ut per formam
aliquid perfectum. Ad ad secundum quod materia indiget tempore
est sine forma substantiali et tunc sola est subiecto manens
de uno in aliud formis. Ad hoc autem quod contrarium
uniuersalis generationis et corruptionis sit in eodem instanti vel non.
dicunt diversi diversimode secundum quidam dicunt quod non per
se una contradictione mediante eadem mensura sed eius
est quod est hoc non est hoc. quia habent mensurat instanti
sed non quia habent ipse corruptio mediante
mensurat tempore et patet de quod semen et non quod semen.
Et illi dicunt quod hoc generatur in instanti et est. Sed
semen corrumpitur in toto tempore. quod terminatur ad
hoc instans. Ita est in quo hoc tempore terminatur. Ad istam
tamen tempus non et instans non est medium. Si hoc
plures non videtur satisfacere eam obiectionem. quia obiectio
probat quod impossibile est formam substantialem corrumpi in
tempore. Nulla enim mutatio mensuratur tempore nisi quod est
medium a quo et in quod. Et infirmitas inter quadam
est mutacio nulla est tale nisi illa que habet contrarium
ex qua intercipitur per intencionem et remissionem fit
medium forma autem substantialis nullum est contrarium. sed
unaquaque forma substantialis indivisibilis est ad magis et minus
et non est infirmitas contrariis quibus contrarium. Materia ni non
monetur a contrario in contrarium nisi per medium et ita

materia non movetur de contrario in contrarium nisi per medium

materia movetur tempore sicut quantitate
non quo sicut intenso
Alternativa est post formam

de generacione formarum

nota quod generacio unius est corrupcio alterius

no de dispositione instantis

videtur quod non esse forme substancialis ita incipietur in instanti sicut esse. Ideo dicunt alii quod in eodem instanti est generacio et corrupcio duarum formarum [illegible] et ideo dicit [illegible] quod generacio unius est corrupcio alterius et contrarie reflectentes unum super alterum. Ad hoc autem quod obicitur quod contradictoria videntur esse vera simul in eodem instanti et de eodem dicendum quod hoc non est inconveniens quia non secundum idem ambe partes contradictionis sunt licet in indivisibili sit ista quia tamen simplex est pro racione. Est enim in motu sic et principium et finem quod est in toto finis est corrupcionis unius secundum autem quod est inchoacio principium eius sicut est generacio alterius. Et si obicitur impugnatur per hoc quod dicit philosophus in 6 physicorum scilicet quod [illegible] medio ut duobus ut uno [illegible] accidit unde in eodem instanti accipitur finis et principium eius [illegible] in medio ergo et tempore et quod [illegible] plurabitur et [illegible] de instanti sive de nunc. Si quis vellet subtilius dicere dicitur quod tempus differt a motu. Cum enim motus non dicitur unitas de numero quia est medium et de [illegible] quod non est medium. Ita tempus non dicitur unitas de medio huius et illius. Tempus enim quod mensurat [illegible] quod est per medium est mensura divisibilis per preteritum et futurum secundum quod in motu tali accipitur prius et posterius. Cum [illegible] in tali motu non est accipere primum nec ultimum indivisibile in quo salvatur esse motus. Ita in mensura eius in qua est accipere aliquod instans indivisibile in quo salvetur esse mensure [illegible] quod non est medium illa est indivisibilis et ideo mensura eius est indivisibilis et esse mensure eius salvatur in indivisibili [illegible] ipsum nunc. Cum generacio est in nunc indivisibili [illegible] ipsa corrupcio et [illegible] ipsa generacio et corrupcio non sunt nisi unum nunc. Ita mensura unius non est tamen nunc eius mensura alterius et ita sunt in indivisibili generacio et corrupcio. Et si obicitur quod inter duo nunc est tempus medium dicendum quod intelligitur de nunc quod est [illegible] quod est preteritum et futurum vel prioris et posterioris in motu composito. Unius enim est quod nunc illud est continuativum prioris et posterioris et ideo [illegible] inter [illegible] et [illegible] prius et posterius quam sunt [illegible].

[illegible] materia unquam sit sine forma

ipsius temporis sed nunc quod est mensura ipsius generacionis et corrupcionis est mensura nunc [illegible] simplex non [illegible] prius post prius et ideo ipsum non est continuativum prioris et posterioris. Et ideo non probatur quod in talibus unum nunc in instanti esse quatenus alterius nunc quemadmodum forma generati in instanti corrupcionis formam corrupti. Et per quam materia in qua est sine forma et tamen non est sub eadem forma. Utrum autem aliquid [illegible] ex insensibilibus vel aqua generacio sit sine motu formare [illegible] motum. Ita quod sit mutacio non motus non est [illegible] negocii declarare. Ad id quod ulterius obicitur dicendum quod nulla forma eadem numero est incorrupta et generata. Ad hoc autem quod contra obicitur de generacione et corrupcione dicendum quod non dicuntur esse symbolum [illegible] quod forma in qua conveniunt non destruatur sed quod hec est [illegible] ad medium [illegible] ad [illegible] et ideo facilior transmutacio. Cum caliditas [illegible] aeris quod sit caliditas ignea et caliditas ignis [illegible]. Ad auctoritatem augustini dicendum quod augustinus distinguit opera sex dierum secundum quod [illegible] intelligentia angelica cognoscendo ea in [illegible] et in se ipsis fulget supra ipsa opera secundum cognicionem matutinam et vespertinam secundum hunc modum prima materia [illegible]. Sed hoc non est nisi in cognicione et ita [illegible] quod in re nunquam est sine forma

pulcra dicta

h[ic] no[ta]

Utrum [illegible] accidens non ens in alio, prius est [illegible] in alio. Sed omne creatum est ens in alio [illegible] materia [illegible] non est ens in alio ergo materia prius est omni creato. Cum autem omne creatum sit ens in alio [illegible]. Ens creatum [illegible] vel est substancia vel accidens. Accidens est ens in alio. [illegible] non [illegible] vel est forma vel compositum. Forma non est ens in alio. Sed compositum [illegible] in suis componentibus [illegible] est quod materia sit [illegible] creato [illegible] sola sit ens non in alio sed [illegible] est prius et non est prius

[illegible] materia sit [illegible] non simplex:-

de creatura [illegible] est ens in alio

pª ulti^do ma^e a form

tpe vel ordine prio. sm qz ipm e prius ad
alia hz relic ad alia & no relic effi
ciens vel forte vel fed go me q ita corrupa
bilis qt vna i omnibz. Item pona malis
q qt q prima no reducit in actu fed go
qt in omnibz spualibz et corpalibz subiecto
go ma et in omnibz pona n' malis no
qt sine ma. Item post vnu indiuisibile i
essencia & subo no qt nisi multi^do sbe
& esse. sed vnitas indiuisibilis esse et
subie qt infra subo q qt deus go i omibz
subiectis q sunt post primu qt multi^do sbe
pa multi^do qt me & forte go in omnibz
ent ma & fora. Item dicit boheci qz
quidquid qt circa primu qt hoc & hoc.
sed primu hoc & hoc qt me & forte go
in oi quod qt citra primu qt ma & fora
Cy aute vna ma sit in omnibz hoc vi
opposite dicit. augu in aucte puissota
in pto^m actus i me^te vbi dicit non
erat aliquid no color no figura no corpus
no spc no tn dn nl. Erat n' q^da i^for
mitas sine vlla spe vbi ad eand mam
est ad recipiend forma colore fic. corpus. et
spus. Item i od ozne 2m puppt prius go i
ordine oppe 2^a puppt primu sed 2^a oppo
qt subie & actus. p^a at me & forte go
vbicuz e reperire pz & 2m sed i corpa
libz & spualibz reperit andet 2^a go i
omnibz est est reperire pz. et orir habent
mam & forma. Cy aute in omnibz sit oppo.
2^a p indicent pz corpa n' sunt specius
& aia. sed sunt corrumpunt bodies & illius
tolis fluctus a p^o. Con. quiadmodum
no qt in gen illore no qt eade ma sunt
sit ant in me. sed corruptio &
& i corruptio no qt in gen sed ibidem
hcr. go no qt eade ma sn forte spuale
& spualis. & corpoa & no corpoa no
est gen vnd nec ma vna. Solu^o.

Ad o. augu^n. qz i omnibz sit ma p^a

quida concedu qz om qt ma vna & spualibz &
corpalibz subiecte. Cy aut i q^bz spz qt in q^ntite
& i q^bz sba in gtiete & in q^bz sba in fora sbale
& in aliqbz spualibz. sit p^a fora & alteracio & q^bz
hz accidit me apposite sui a fora. quz n' psi^r
cit^r ita qz dicat^r tota pona me remanere &
nullos post pfatus est in pona ad ad. Vn ozz
qz hec sit sine q^ntite. qt omne accid qt in pona ad
moto. Cuz ita psi^r qz dimaet ipsa. ad vbi
quo ad forma. & hec in q^nte qt circucte in
qt in priorib corpibz. Cuz aut dimaet
ipsa ad vbi & ad forma & hec qt no q^ntite
& coniecte. Et hic dicit. qz sm qz psd dicit
ipsa in. dicat^r psa oz psz nec mig. Ad actu
eius qn gtea qt. tali. qz viis lo de ma p
in procedat ad actu. vnd no psa talis differt
p actu. sm dnz ipse actus posse duplice forme
aliorz in subo me no coprecedta actu, vna qt.
Si quis alit velle dicere dicet qz no om sbe
qt vna ma. quadmod dicit auc tus duelo. &
sm hoc. sed dur. pt oppo. indiuidua & subie
qt oppo ex ma & fora sunt in q^tibz & corrupbz
quorz neutre p^dicat de se q^ta. Copotu n' nisi
ma qt nisi fora. vnd in talibz vbi qn pt^r de q^o
no ana a fora me. sed a fora totiq q^nti indubz
bn n' no qt talis oppo sed ecouo e & qn e q^nd
mod dicit boheci & quo qt qt fora totiq. quod e
at dat ipsm toti eo qt fora. & hec oppo e, i cor
rupibz e q^nd sb i^a forma totiq no dz a fora
me. qz no hz mag. sed ipsi toti qn puppo^r p
ipsm quod qt no qz distincta a ma pz eade tam.
Et ho prius vidi e i spualibz sbs magq no qt
accipe oppo puppi^t & nae. cz e puppto. Si ad
q^nt^r quaz debeat pe^ri. Jam. quemadmod dit
aris co celi. vnde qz no dico ho celi dico
mam no dico celi. dico forma sed no dico hic
angelu dico mag. cz e psto ad Et & i thibz
aliquod qt & quo qt sunt de q^to. dicig go
ad primu. qz rationale bn qt sed eius no in
alio no qt dispo hui me sed qt dispo me

In spualibz. qd est a quo est.
puz de q^to.

Sed in q^ntite est in pon ad motu.

ad p^m

Vna ma vna.

Cum capi^t vlo

d' for totiz

d' oppositionz pp^u 2 nae
p forma totiz

holkot
quo
lit. solo

palos
distin

Jer gnd

Ideo

Sol.

et quod est et ideo non oportet quod in omnibus sit una materia
Ad aliud dicendum quod male innititur dicit quod materia prima
in malis vel est prima materie vel potentia eius aliqua
competens materie ut corpus et non semper ... actus
sed per alteram ... est prima in potentiali sed princi-
pium ... quod est et non est materia. Ad aliud dicendum quod plu-
ralitas non est ipsius forme et materie nisi in ...
ut dictum est. Et per hoc patet solutio ad sequens
Ad ultimum dicendum quod ... compositio sibi est ex quod est
et quo est vel materia et forma ... hac vel illa semper
supponit compositionem ... sed non hac dictante.

Dubium predictum sic. supposito indiffinitive materie
que fuit celis de generatione et corruptione et
quod alio est subiectum in aliis transmutationibus
quam in generatione et corruptione ergo omne quod transmutatur
habet materiam sed omne corpus est transmutabile ergo omne corpus
habet materiam secundum hanc rationem quod materia est subiectum transmuta-
tionis et ita videtur materiam unius ... omne corpus.
Ad istud sic probatur primo pone ... rei mobilis et
generabilis et non ... vel illius ... ibi ponitur materia pro
subiecto ergo materia erit eadem in omni mobili ... est
mobile ergo cum mobile sit corpus corruptibile et incorruptibile
materia erit eadem in utroque. Ad quorumcumque passio
est unius rationis ... passio supponit unam rationem subiecti
sicut in illis ... tres angulos equales duobus
rectis supponit unam rationem trianguli in omnibus triangulis
sed transmutatio est passio communis omni corpori naturali sed
subiectum transmutationis secundum unam rationem est ... corpori-
bus sed hoc subiectum est materia ergo una est materia in om-
nibus corporibus. Hoc idem videtur ... ubi
dicitur quod ... secundum ... minimo ... superio-
rum non sit una et eadem ... Contra dicit Averroes
quod potentia non ... eandem rationem de potentia quod est ad
ubi tantum et de potentia quod est ad formam ergo materia non erit
eiusdem rationis in celo et in generabilibus et corruptibilibus
Solutio. Dicitur contingit loqui de materia corporum ... loyce
et secundum ... rei. loyce secundum quod accipitur vel abstractio
ab hoc ... et secundum ... rationem ... convenit di-
ci quod una est materia corporum, sed Averroes in ... de
substantia orbis ... dicit quod modo intelligi ...

non Averroym de materia loyce et realiter.

sic dicens forte quod ... subiectum
... et ... aliquid secundum quod est ... vel
est sic ... potentia ... convenientia igitur que est in
formis communibus in intellectu non ... est ...
... convenientia igitur ... materia
est pura ... et non intelligitur ... secundum ab-
... individualiter ab ea. Materia igitur
non ... intellectu ... secundum ... modum ...
que est ... et non ita sit oportet quod ... alia
... alia sic quod sit subiectum individuum ...
quod videtur ... id quod intelligitur ... et hoc est per
... ymaginatio materie. Loquendo ergo ... de
materia et non logice ... contingit dupliciter loqui
de materia ... ut ... ... creator
... operatur ... quod ...
bus ... ipsa est una in subiecto.
... secundum quod ... accipitur per ... et dis-
tinctionem ... de ea loquitur ... secundum ...
... aliter loquitur ... de ipsa materia scilicet secundum quod
est ... corporis mobilis ... principium
... et ... secundum hoc ... materia per ...
secundum quod ... mobilia ... secundum quod ... quo-
dam mobile est secundum locum ... et quoddam transmu-
tabile secundum formam, et secundum hunc modum etiam ... po-
tentia materie ut habitum est in auctoritate ... Et
... solo ... ... est omnes ...
... loquitur et ... non ... ip-
sum secundum esse ... corpore naturali.

Dubium ... Utrum est materia una quod
idem est ... sed ingenerabilium et
incorruptibilium ... est ... ergo ...
materia est una. Ad quorumcumque est ... potentia
ad motum est materia una sed ... movetur
motu uno ... est potentia una ad motum
ergo ... movetur uno motu ... utrum ...
sed omnia corpora ingenerabilia et incorruptibilia
movetur motu uno ... ergo ... est
materia una. Ad quorumcumque est ... una
... est materia una sed ... nata
sunt ... corporum ... in ...
... dextra et sinistra, ... et retro
ergo ... est materia una. Contra quorumcumque
est materia una ... est transmutatio ...

In ... [margin]
Solutio ... [margin]
non Averroym in ... [margin]
In ... [margin]

Aliud est esse ex una sua tota

sicut dicit philosophus in primo libro de generatione et corruptione
capitulo penultimo, sed superiorum corporum non est
transmutatio adinvicem ergo ipsorum non est materia
una. Licet quecumque est materia una vel parti-
cipant illa actu vel potentia, si igitur superiorum
est materia una participabitur ab ipsis secundum actum
vel potentiam. Constat autem quod non secundum actum,
secundum actum enim dicunt quemadmodum ipsa corpora
sunt. Ergo potentia est una materia quod non est sub
forma unius potest esse sub forma alterius sed
in superioribus propterea idem est posse et esse
ut dicit Averroes in 3° physicorum et libro de celo et mundo
inspice 3ᵘ capitulo per hec verba. Contingere
quidem ab esse intelligi dicit in perpetuis. Ergo
una materia secundum esse conveniret omnibus perpetuis. et
hec est contra intellectum quod unius perfectibilis
non sunt plures perfectiones speciales. Solo
dicit Averroes primo metaphysice .21. de celo et mundo
quod celum est ex materia sua tota. hoc est unum
de quolibet corpore superiori. Hec autem est
quod ex materia sua tota est, non est sicut de primum
est potentia vel actu quemadmodum in hiis corrup-
tibilibus quorum materia nunc potest transmutari ex
forma sub qua est et postea quando nunc potest
esse sub alia forma. Et hec est contra dictum
Averroes quod in perpetuis esse non differt a posse
quod potest sicut potest quod non sunt duo vel plures
materie est una. Solvitur autem ad obiecta
in contrarium. obiciunt quidem ad destruendum dicta
nostra quod materia superiorum debeat dupliciter.
scilicet in comparatione ad formam cui substat, et
in comparatione ad invicem quia est quemlibet passio
quantum totaliter completur, et primo non est una. 2°
est una secundum rationem. scilicet non comparatur ad pos-
ponere secundum totum rationem vel ubi. Et est hiis
plura ad omnia

Secundum quod sic procedit. Licet est materia una
quorum est transmutatio adinvicem sed cor-
ruptibilium est transmutatio adinvicem. ergo
illorum est materia una. Licet corpora sunt corrup-
tibilia tamen generantur scilicet calidi frigidi

humidi et sicci ergo ipsorum est materia una. Licet predicta
necesse esse dicta oportet quod secundum dictum modo dicitur
innatur prima generare et corrumpere quod materia quod
est primum generare et corrumpere in uno non est
primum generatum et corruptum in alio. Contra. Per
superiorem autem sicut non est potentia in aliquo quod
uno motore educatur ex illo sed non omnia uno mo-
tore educuntur ex eodem ut ponebamus ex hiis non educatur
uno motore ergo non omnium generabilium et corruptibilium est
potentia una ergo neque materia una. Predicta sunt ex quo est
materia una sicut corruptio non est transmutatio adinvicem. Licet
secundum perfectiones dicunt perfectum sed perfectiones non sunt
eedem in generantibus et corrumpentibus ergo nec perfecta
sed materia est perfecta ergo materia non est una. Solo
dicimus quod omnium generabilium est materia una secundum potentiam.
Dicitur secundum quod contra est dicimus quod Averroes loquitur
ibi de potentia propinqua disposita et non de pura
absoluta in se considerata. Solvitur ad dicimus quod omnium est
esse transmutatio adinvicem. sed non immediate ut materia
ignis in celum et ex celo in arborem. Solvitur
ultimum dicimus quod in obiecto est sophisma. Quod convenit
materia secundum esse quod est in actu sub forma et non secundum
quod est subiectum transmutationis. Et hec de materia dicta sufficiant.

Consequenter queritur de 2° requisito. quod est tempus
sed quia contradicto creatis accidit tempus. Et
contradicto eum et contradicto eternitas ut
dicit sed Et hoc per unum totum invenitur
magis. Et ideo disputandum est de hiis tribus. Et
primo de singulis. Post de omnibus simul secundum specialem
et deinde contra ista in singula primo querendum est de
eternitate. Et queritur primo an sit. 2° quid sit differt
3° utrum sit aliud sit eternitas et quedam divina. 4°
utrum sit in eternitate et quod est contra ... de quo et nunc eternitate.

Quod primum procedit. dicit Boetius in libro de trinitate quod nunc
non perdurat aliquid quod in se rei et ideo nec
in creaturis, ergo non differt. Ad cetera non potest
aliquid in esse dico. sed quod relinquit aliquid circa ipsum
concernente durationem quoniam et sic ergo eternitas contin-
gentis sit contra dictum est, et non perdatur esse sit principio
essent duo sunt principia et duo creata et duo principia
sed hec sunt inconveniens ergo eternitas non est. Licet

Aliud est esse ex una sua tota

Solo

In 2° quem

In 2° quem
Aliud est posse in aliquo

Solvitur

De Scdo Coequeno

nichil est ex opposito contradictionis

eternitas est mensurare que ponitur in quocumque mensurabile sed quod est sine principio et sine fine hoc est immensum et quod est immensum non est mensura ergo eternitas si sit sine principio et sine fine non erit mensura sed ab omnibus ponitur in quantum mensura ergo eternitas nichil est. Praeterea nichil est ex opposita contradictione, eternitas est esse sine principio et sine fine hoc est infinitum et quidquid est infinitum eius post accipere semper est aliquid extra accipere Eternitatis post semper est extra illud in quo totum simul et perfectum ergo eternitas in qua erit tota et perfecta simul non igitur ab omnibus ponitur mensura interminata sive infinita et tota perfecta simul ponitur ipsa opposita contradictionis scilicet ex finito et infinito perfecto et imperfecto et ita nichil erit. Praeterea ab omnibus ponitur eternitas mensura esse dei sed deus est immensus ut dicit fides catholica immensus pater etc. et quod est immensum eius non est mensura ergo eternitas non erit mensura dei et si non est mensura propria dei nichil erit quia nichil intelligibile est ponere eam ergo eternitas non est. Contra dicit fides catholica

In contrarium

Eternus pater etc. ergo eternitas est. Item dicit Boethius quinto de consolatione et non movens semper [illegible] eternitas fuit. Item Anselmus libro de trinitate in quinto (?) quod est eternum eternus hoc est eterna eternitas et [illegible] ergo eternitas

50

est. Solutio. Concedimus quod eternitas est ponitur [illegible] id est vacuus. Ad primum dicendum quod est in genere [illegible] quod in genere

nota de [illegible] prius actum in deo

dicitur omne [illegible] quod [illegible] ut actus quod est in ipso sicut unum in [illegible] et [illegible] quod [illegible] quantum ad [illegible] actus [illegible] quia actus quod [illegible] [illegible] ipso [illegible] quo adhuc actus quod est in ipso mutatur modo [illegible] etc. Unde patet quod est relatio quam ponit Boethius [illegible] in deo non dicit in eo ut actus quod in deo nullus est actus. Et quo ad [illegible] non [illegible] mutatur modo [illegible] quod relatio [illegible] [illegible] modo et [illegible] [illegible] ut dicit Boethius et ita [illegible] Boethius [illegible] mensura [illegible] quod eternitas est certa [illegible] [illegible] aliud modo [illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] mensura. Ad secundum dicendum quod hoc quod dico sine principio et sine fine non est [illegible] ponitur eternitas sed [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] hoc quod dico esse sine principio et sine fine tamen [illegible] mensura sive perfecta

excludens principium ad hoc principium et hoc sine vel dicatur quod aliter quod eternitas [illegible] est sine principio et sine fine non mensurat sed hoc quod additur ei ponit [illegible] est [illegible] negationem quidem sed [illegible] est duas [illegible] [illegible] in [illegible] Ad

quid eternitas

aliud dicendum quod infinitum [illegible] distinguitur quod [illegible] est [illegible] imperfectum et hoc non dicitur eternitas infinita sed dicitur infinita quia non finitur [illegible] [illegible] alia [illegible] et [illegible] omne [illegible] perfectum et [illegible] perfectissimum quia [illegible] [illegible] perfecte nichil additur extra vel intra.

Quaestio [illegible] immensus

Ad aliud dicendum quod dicitur immensus [illegible] ad [illegible] et [illegible] vel intellectu creato ut dicit Damascenus libro primo capitulo [illegible] sed non dicitur immensus [illegible] quia non adequetur sibi ipsum in [illegible] attributis quia [illegible] est [illegible] eius [illegible] bonitas eius et [illegible] [illegible] [illegible] quanta est eternitas eius et ipsa eternitas sit unum de attributis. Si tamen velles secundum [illegible] dicere dicendum quod eternitas est et non est [illegible] [illegible] non [illegible] quod [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] secundum [illegible] non [illegible] sed ratione ut [illegible] relatio [illegible] et [illegible] hoc non [illegible] quod [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] vacuus. [illegible] autem [illegible] quidem appellant [illegible] [illegible] quarum ymagines sunt [illegible] et ita [illegible] [illegible] [illegible] quod sine principio et [illegible] et [illegible] et multa alia [illegible] [illegible] secundum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] et secundum hoc eternitas est [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

Consequenter quaeritur quid sit eternitas. Et

diffinicio eternitatis

[illegible] diffinicio Boethii quod eternitas est interminabilis vite possessio tota simul et perfecta [illegible] in libro de [illegible] dicit quod eternitas est [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et de divinis nominibus [illegible] Eternitas est antiquum et immutabile et [illegible] [illegible] Alia [illegible] [illegible] antiquum et [illegible] et totum secundum totum [illegible]. Contra [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

vel potentas go no dr ppo indiffere ali
m & is male pod ibi intabilis Preterea
pluralitatem no quet deo qr pluralitas e ipa
fecti go nec eternitas Item quare dr perag
intabilis pluralis potius quam intabile p
nans actu Item obi. de hoc. qd dicit
vite qr in ipe diffiniatur i quantitate ad
motu qui mo lib. vr a phi. q eternitas de
beat diffiniri in quantitate ad ee durans.
& ita male diffinitur p vitam Item ee qr
au vitam go durare esse sm tanq e tm
duracionem vite ai go eternitas sit mensura
pa sm racionem debet diffiniri i quantitate
ad esse & n in quantitate ad vitam Preterea
dyonisius dr. q eternus deus qr laudatus sm
quod ipe fecit qr eni & tpis. A turpis
au scla eius magnum eius eius & a raq
ipsis rerum eius seculo s go sit dictus
qr eternus no go dictus e eternus p vitam
vel vite possessione Item queritur dicatur
eterna q no sit viua sicut boecius dr
corpa immortalia qre eterna Et psalmista
elevamini porte eternales go no gratia
diffinitur eternitas p vitam Preterea quare
no diffinitur p mensuram sit p vitam cu
i deo no differant ista qre vivere & intelligere
Item obicitur de hoc quod dr possessio pos
sessio enim qr cium acquirimus & no ipsius
vite ut vr & ita impfecte pod Si forte
dicatur q ibi refertur ad minima adut vr

d' possessioe

possessio ee cum pertinetiam ad ipsius vel
adum sed vita eterna ptinet ad sum &
ita nil qr dictu possessio vite Si for
te dicatur q possessio sumitur hic a possessore
& ei ipsum sm hoc possessio notabit
possessum sed cum nulla sit possessio i quanta
te ad vitam. sed in quantitate ad res exteriores
stat. item sequitur sm hoc imprope Item queritur
quo indifferenter eternitatem possessio inde
in recto & vita in obliquo cu vita in ter
minabilis quelibet sit eterna quam possessio
in ex predicte obiectionibus Deinde obicitur
contra hoc quod dicit tota totum. In ea

ptes qr totum refertur ad ptes dr & ita vr eternas
hre ptes qd qr & boecius qui dr q nunc stans et no
movens facit qr sit eternitas Preterea qr contra aug
Nebrid qui dicit. q deo eternitas & & ie e simplex
Si forte dicatur q eternitas qr simplex & dr tota
qr pfectum tue queritur quare sit simplex s n. qr
simplexe sit nunc i stans nunc transiens qre simpo.
aut stans nunc continuas Et constat q neutrum mod
qr nunc transiens qr ad quod tract cotinu aliquid
qd qr in roe mensure. Nunc aut continuans e hoc
quo copulat ptes durationis ipsius continui Et
sequitur q eternitas aut erit continuorum aut erit

d' ffere

hoc copulans ipse continui. quorum utrumque falsum.
qr. qr s erit continuor hret ptes s aut erit
hoc continui nunc no erit hoc in ipsis tpis & eterni
tas erit super tpis & no erit aut tpe qr sed
tpis no qr an tpe Preterea pfectum & dr intelle
mod dr in pfectum cui nulla pium superest dr qr.
& dicatur pfectum quod qr ~~posset~~ posterius in sum qre Et
queritur sm quem modum eternitas dicitur pfectum s pmo
tue qr ptes Si 2do tue eternitas erit finitum quorum
utrumque qr magnus qr dicit gregorius Et postea i
pmo simax dc q tria qd finitum no qr nec pfectum
dici pt. Deinde queritur de hoc quod dicit simul
iste ut vr totum & pte & ita magnum e Item pt notari
pte duorum in eodem loco vel tpe & ita vr. q illud
divisa sit quanta in loco uno vel tpe Preterea
obicitur q diffinitio no vr qualibet qr dr augustinus. T. xi
confessionum. dixisti in voce forti i aure interiore.
q ne ia creatura & tota qr. cu voluntas tu s
is es te q pnuntiatio existit que videns omnia
tabilis sua infinitum & inquantum quiete & sibi pp primi
toto aspectu s tet no hns futura. qd expectat.
nec in pteritum suspectus. qd memine nulla vice variari
ne in tpa ulla distenditur. O beata sit qua ista e
in secundo beatitudine tue beata sciptura i secundo tot
te ac illustratore pro Hugo accipitur q angeli
eterni sunt p in habitatione & tu no queat eos inter
minabilis vita go diffinitio no qr quolibet

d' ffa diffoēs

Deinde queritur de 2a diffinitione. qr vr i quod
quod dicit spacium cu nullum spacium sit simplex
& eternitas sit simplex Item spacium vr qre sm dimension

loci vel corporis quod fuit secundum locum. Si forte dicatur quod secunda
vita dicitur mora ibi, sicut videtur dicere guillelmus in commento
super boetium. Contra est, quia nulla mora est indivisibilis
et una ut patet. Preterea preacione dicit diffinitionem quedam
eo civitas dicatur esse vite sue et non moveri
per se. Preterea queritur quare ibi ponitur continuum dicitur non
isto proprie, quia in hiis est continuum ex quibus vivunt
aliquid aptum natum est fieri hoc est in castratura
et tactu ut colla est in pectu. Et non proprie sicut
civitas nullo istorum modorum dicitur continuum. Preterea obicitur
de eo quod dicitur non interceptio intercessio quia licet
sit preacione continuum non intercepto et non est civitas.
Preterea hec non est intercessio sicut est continuum. Preterea
obicitur de 3a diffinitione. Et queritur de eo quod dicit
augustinus hoc enim est deam hominis et una civitas per
deam hominis diffinitur quod est inconveniens. Si forte
dicatur quod augustinus diffinitur a parte ad civium tunc
queritur cur quidem ponitur dicta hominis diffinitur ad
deam civitatis quod civium. Preterea queritur quare dicitur
immutabile hoc est non videtur tamen quare civitati
sed est eius quod est angeli quod inspiciat eum
est immutabile et ita immutabile non videtur esse propria differentia
civitatis. Si forte dicatur quod non est inconveniens quod
differentia potius indifferentie sicut quidam quod est de parte in propositionibus
...quod tota differentia est in equo et petrus in pluribus
hoc est contra augustinum qui dicit quod vera civitas
est vera immutabilitas que nulli convenit nisi
deo et ponitur in 8o. Hoc pro summare. Ad solutionem
predictorum quod primo dicitur in tres diffinitiones. Solo primo
notandum est diffinitio vite et diffinitio esse quia per 1a
videtur diffinire civitas. Dicitur uni vita dicitur duobus modis secundum quod
reperitur esse secundum naturam et omnis dicitur esse anime ipse.
Omne esse secundum quod dicitur actus forte perficiens materiam secundum
quem actus perfecte attingit operationem illius rei quam
perficit forma. Et secundum hoc dicitur anima rationis vita
que est in perfectione (...) et purificandi ut dicitur
liber vivi sicut magnus qui attribuit secundum esse
dicitur secundum quod est actus ut est dicendum a principio in
2o de anima capitulo primo ubi dicit Aristoteles vivere
(...) et pro (...) hoc ad (...) vivere ipsum
(...) ut motus et sensus et motus secundum locum
adhuc ante motus secundum alium et decrementum est
et angelorum. Ut et vegetabilia omnia videntur vivere.
(...) dicitur vivere secundum quod (...) capit
esse et dicitur dicitur secundum diversas gradus dicitur
etiam vita (...) large super (...) non
(...) sed tamen vectum (...) esse (...)
(...) dicitur (...) non hoc est secundum (...) esse proprius
Aut secundum (...) esse (...) corporis non posse non
(...) vita sed est secundum (...) esse (...) Aut
est hoc vectum (...) (...) non (...)
(...) et vivere dicitur (...) (...) aut
(...) non vivere. Aut est vectum de-
(...) quod (...) (...) (...)
dicitur vita voluptatis corporalis quod autem est
in (...) non vivit secundum (...) modum. Si autem
est secundum (...) esse (...) est hoc est secundum (...)
(...) aut secundum modum (...) secundum modum (...)
aut vectum corporis (...) quod sufficit sibi natura
ut reperitur virtutis politice et felicitatis
quia illa est vivit qui (...) virtute (...)
(...) non (...) autem non vivit hoc modo
sed potius brutaliter vivit secundum vivit. Aut
est reperitur virtutis in quibus non sufficit
sibi natura sola sed infundatur eam gratia
vel per gratiam et vivit quod est in gratia quod
autem est in peccato mortuus est. Si autem
est secundum modum (...) aut est (...) vel
(...) sicut non (...) dicitur vivit (...) (...)
per (...) et (...) per (...) in (...) eius ab
(...) sicut (...) (...) vivit dicitur (...) (...)
(...) (...) (...) modus (...) quod (...)
(...) et (...) (...) (...)
in (...) (...) (...) est. Ad (...)
(...) dicendum est quod civitas (...) (...) ad
(...) dicitur dicitur autem non dicitur (...) vita du-
rans (...) ut accipiatur (...) secundum (...)
(...) autem dicitur (...) ipsius vite ut (...)
(...) (...) (...) (...) dicitur (...)
(...) civitas secundum hoc (...) (...) vi-
ta durans (...) (...) et (...) (...) (...)
dicitur (...) (...) et ut est (...)
ab omnibus (...) et utroque modo dicitur vita (...)
et civitas (...) (...) (...) autem dicit
(...) Magnus in commento (...) (...)

dyonysij sup mª 3º de scis simapos i-
gumone sic mors scitq qua oīa induit2
nibs ut forcius deo viuat qt pprop pur
gatissimas inducio intima virtute gscpla
tam que vel qt beatitudo & eternitas supra
sed hoc non dr eternitas mīg ppe Si n-
qsiderat ut mēra e p modū eiꝰ qualit
psectis boni penes sm quod qunctis e simi
uniū nec mesurat hoc mō vita nisi sm
intensiō & uniusiō qualitas n- alia mesurā
nō recipit Si aut sumat qt adhuc nō dr
mesura vel tradiue mesure durationis ppe
sed mesurat p modū exemplar sm quod
aliquid mīg nobilite vel magis vincet ap
proquat ei plus vel mīg vnde hoc modo
sup eternitas mīg ppe & qt malut qsi
magis dr eternū qz eternitas Colligit
sic oīa mēbra nobiliora omī diuisionis
predictis A pª n- accipit eternitas intel2
lectualis a 2ª increata Az ª psidere ul2
timū sm modū pric. Vnde sic dicit eter
nitas qt vita intellectualis increata

Nꝰ tertio
etna

simpl. vel creata mens utroq nō. qt alie
non qrit increata licz n- ne pticipet2
ab etno simpliciter ēt creatur qt ab etno. & sm
hoc nō ēt qparatio ad alias mesuras q
mesurat recetatas vel temporales vel eui
ternas sed mesurat ut diuisis aliis nō
Si aut accipiat2 pro ipsa duratione vite
sic accipit2 mag ppo & tc foratr et qsi
qt in ipso eternitas. s. sm hoc dur accipi2
mēr vel pticipata & s in se accipit2
tunc accipit2 ppiissime & est mesura mensis
utroq nō sz ant & post indiuisibilis et
immutabilis vite increate pfecte pscidēre
ultimo & sm hoc ēt qparatione ad alias
mesuras ēt mesura excellens sz adeum
& ad tempore excellit n- eum sm priuz tpe

Nota
eius sm principiū & finē & op ita qt vid
alr pz p anshelmū in libro de concordia
pscie & liberi arbitrij ubi dicit sic. ēnius
in eternitate nil sic prius nō qt si prius tpa
le pterit nunq sed etnū & qº tpa qmitet2

nietā sz qnc qnadmodū prius tpe qnter eniq locū
& que in quolibet loco sūt. Ita etno pnti sic claus
dit2 oīne tempus & que sūt in quolibet tpe &
sm modū quo eternitate qsiderata locū sine qntes
& quantitas a maioris. Vnde sic id mō eternitas
& tpis. que infra declarabunt2. Aliomō nō qui
locū ut excedit s' sm eundū modū de eterni
qui qparat ad qre. vnde eo dicat2 ex mtr qre
sut2 qre decoratio quod qt actꝰ qpetit dīne &
durans illi tanqz ūtroq nō immutabilis eo
& sic priori & posteriori. Si & simplex & indiuisibilis
dr eternitas & magis ppe. quia qui qparat2 ad
vitā. ut patebit infra. Et sic iterū acci2 dur-
sz modo pr ipso durante ēt forat ppa dua2
roc. qre & pro ipsa nō ēt qparatio ad alias
mesuras. Et pmi qt eigz quis nō ipsa. s. 2º. ēt
qparat, comparat ut pedere e sz ēt mesurā ex2

ad pᵐ

cellens qparatio ad mesuras accessas - Hijs itaqz
declaratis euidenz qt ad obiecta p ordinē. Ad pᵐ
go dī q pnatum nō queri deo nec male ut sup
declaratū fuit. sed quiqi tm qui pnatū videntur2
nō ne exponere sic. Vnde qn dr mutabilis ex
ipso debet i nō talis & hoc negatiō inceptio sm
durationem qt dūa quo eternitas vel prietas sm du
ratiō & io pote innotificatiō ipsius Si ad quit2
quat nō possint qsiderari positiuū dm q vnera
hoc qt nec quis dēz eternitate positiua q ē p
sue durationis & tempus pri² & fini. Quo ad
nos sit aptior qt nec quis quia ipsa dica po
situa requa sūt. Ad 2m dī. q in eternis qt
pura actꝰ ad quiz sine nō sit pēde & oc qtigit
ideo qt sincere qre pag nō qre Omnia n- tlid sm
ope tendit in nō qre impo maug opostet dici eo
ope tendit in nō qre. Ad igi2 nō incepit
tineat ipsa ut dicat greg. Ad igr nō incepit
& ouig qre. qt post nichil oīo nō qt in pena
desiderat aliqua vel tiandi & ut hoc notet ad
dicam eiusmoy pote nec qne pone pocius q nec q
actꝰ. Ad 3m dicitur quod q tpe mesura vita
qnem & nō finem. Quod aut qt mesura vite
finem tm eternitas qt mesura ipsius vite. Et
hoc ptz nō credit sicut obiecta. Ptea post dic
hoc nō vina mesurabile2 eis ut videt
indicos dicta nō vina mesurabile eis ut vider
ut corpa celestia vnde vi2 sicut qre qd supponit
pluraliter Et ideo dicunt aliq q boetius dicit

vite ut per hoc distinguat eternitatem ab evo et tempore
quod sit mensura vite quandoque et non quandoque quod non est
eternitas. Sed adhuc non videtur esse solutum quare non dif-
finiunt per esse quod etiam per hoc distingueretur. Ideo dicendum
est secundum quod declaratum est quod Boecius agit de eter-
nitate prout est mensura vite beate que comprehendi-
tur per esse et ut participata a beatis et que participa-
tur secundum actum vite et rationis et non secundum actum qui
est esse et rationem ipsius non differt per vitam et non
per esse. Et per hoc patet solutio ad omnia sophismata que
de hoc obiecta sunt. Ad id quod obicit quod tempus
diffinitur in comparatione ad motum, dicendum quod
verum est et similiter eternitas que comprehensive sumitur dicitur
mensura esse immutabilis. Quod autem a Boecio sumitur ut
dictum est et eciam quod maior per ipsam vita durante ut
probabit iam status quod alius videlicet quarto quod dicat quod
est vite possessio. Ad aliud dicendum quod vita interminabilis
fundatur super esse interminabile, autem non salvatur er-
go ille nisi secundum rationem. Et secundum hanc rationem potest dici
quod non accipitur hic eternitas comprehensive sed secundum quod dictum est.
Ad id quod obicitur de auctoritate Dionysii iam patet solutio.
Ad aliud dicendum quod secundum hanc rationem eternitas nulla di-
citur esse in eternitate nisi vitam interminabilem tota simul
vel secundum se prout quod est ipsa vita vel secundum participationem
quia datur ad penitus eterne dicendum et quod alia sic
disponitur. Ad aliud dicendum quod interminabile non notat pri-
vationem ultimam et nobilissimam sed vita hoc modo
considerata quo super ipsa dispositione in ultimo membro col-
locata est. Et licet hec vita sit intellectualis non
tamen secundum rationem est completive intellectus sit nec completio
beatitudinis sed potius completive voluntatis vel adde perficitur
ipsa voluntas secundum actum fruendi que fruitio dici-
tur ab intellectu et hoc est de ratione beatitudinis. Vel
dicitur melius quod interminabile notat actum potentie intellective
in comparatione ad intellectum aliquid vita enim dicit actum
completissimum ipsius potentie ad quem non consurgit ad potentiam
ipsum primum et ideo magis competit eternitati quod interminabile
quod secundum hoc respicit intellectum quod est prior ipsum vel
bonum vel quia prior ipsum. Sed videtur sibi in intellectu
divino licet non sit diversa secundum rem sit tamen in re mens
intendi et aliquo prior intellectus. Ad id quod
obicitur de possessione dicendum quod secundum ethimologiam nominis
ut dicitur in Isidoro quod ...

·xiij· d. possessio

possessio dicitur quasi pedum positio vel pedis
positio et significat firmitatem tenure rei. Hic autem
sumitur ut dicitur possessio quod subicitur ad voluntatem
vel quod obedit ad libitum. Talia non comprehensive
sumuntur. Et per hoc patet solutio ad primum. Hoc nomen
enim ipse dicitur possessio vita eterna beata. Ad
hoc quod obicitur quod secundum hunc modum est perti-
nentia ad usum. Dicendum quod uti sumitur multipliciter
et similiter utile ut dicitur ab Augustino in libro de
Trinitate. Uti enim non est id quod in facultate voluntatis
venit ad illud referre quo fruendum est. Et iste
et utile est id quod refertur. Et hoc modo uti
dividitur contra frui et utile contra fruibile
et hoc modo possessio non cadit in diffinitione eternitatis. Alio
modo est acceptio communis cum sumitur ut secundum
diffinitionem Augustini in libro de Trinitate secundum quod
frui est uti cum gaudio, prout dicitur in libro de
Trinitate capitulo decimo. Et secundum hoc vita perficit
ad usum et dicitur uti se et eterna per capacitatem
vitam beatam eternam, utitur Deo. Unde possessio
dicta hoc modo non est excludenda. Ad aliud
dicendum quod aliud est possessio domini et aliud possessio
eternitatis domini. Alia est possessio respectu
exteriorum que subiecta sunt ut probat obiectio.
Eternitatis autem est perfectissimorum ad eius perfectionem
vel ad usum secundum quod usus cadit in ratione
eius quod est frui ut dictum est. Ad aliud dicendum
quod prout patet ex predictis diffinitio ista non est
data per comparationem diffinitum sed potius respicit
ipsum mensuratum secundum quod dicitur interminabilis quantum ad
ipso durante et prout comparatur ad commu-
nicandum est eternitas secundum hunc modum quod vi-
ta possessio interminabilis et tota simul. Item ut
hoc quod dicitur possessio replicatur in ablativo
eius quod est vita perfecta vel significatio in alio
modo dicitur totum esse continue explendit
in explendo creature et est simul totum est quod
continue explendo et in explendo ... pluralis
ad ultimum obiectum. Ad id quod obicitur de
tota dicendum quod oppositio non successio quod sed
permanentia in partibus duo opponuntur
sed oppositio successionum quod est impossibile
perficitur non continue in adventu futuri et hoc
opponitur ei non rationem partium sed rationem permanentie

In quo consistit beatitudo

Quomodo idem sit per se perfectum

uti

utile

effectum

partibus) tamen opponitur ibi simplex omne quod caret partibus et hoc modo hec pars est opposita ad ipsum et sic totum quod est eternitas Et licet hoc totum quod simpliciter separatur per negationem inter tamen partem in ipso simplici Et per hoc patet solutio ad obiectum quia nec habet partes permanentes nec successivas. Ad aliud dicendum quod non dicitur simplex sicut punctum quia licet simplicitatis puncti non habeat partes in se non quod est tamen sine partibus ut probat obiectum. Sed eternitas nec in se habet partes nec ordine nec primum nec ultimum quod dicitur alicuius continui partes. Ad aliud dicendum quod totum dicitur et perfecto secundum quod perfectum dicitur cui nil deest de ipsum. Ad hoc quod obicitur de perfectione dicendum quod totum dicitur perfecto non ponit durationem sed autem excludit successionem Et quo ad [illegible] dicitur totum et perficitur. Unde Augustinus in XI Confessionum predicit omnia tempora preterita respondeo quod ponit eternitatis semper omnia [illegible] quod eadem iam futura sunt et non venerunt preterita erunt tamen ad deum idem ipse es et anni tui non deficiunt nec eunt nec veniunt. Isti enim nostri et eunt et veniunt et omnes veniant. Anni tui omnes simul stant. Quoniam stant non euntes a venientibus excluduntur quia non transeunt. Isti autem nostri omnes erunt cum omnes non erunt. Anni tui dies unus et dies eius non cottidie sed hodiernus quia hodiernus tuus non cedit crastino nec enim succedit hesterno. Hodiernus tuus eternitas. Ideo coeternum genuisti cui dixisti ego hodie genui te etc. Omnia opera tu fecisti et ante omnia tempora tu es nec aliquo tempore non erat tempus. Non ergo tempore fecisti aliquid quia ipsum tempus tu fecisti et nulla tempora tibi coeterna sunt quia tu permanes et ista si permanerent non essent tempora. Ad hoc quod obicitur quod simul dicit pluralitatem. Dicendum quod cum tempore dicitur simul dicit pluralitatem convenientiam in una mensura vel loci vel temporis vel aliorum accidentium ad modum istorum. Sed quandoque autem sumitur secundum quod est ratio opposita priori et posteriori et prout sic per negationem utriusque et sumitur hic. Vel causa mensura dicitur vel id quod quietem [illegible] vel ipsam rationem mensure secundum quod medium quod est quod excludit utrumque extremum et hoc modo ipsum simul non exigit diversitatem vel pluralitatem ut dictum est. Et nota quod triplex dicitur totum scilicet simplex et compositum

Totum simplex non habet rationem totius nisi in tempore pro parte preterita secundum quod dicitur totum potentiale. Et ad dicendum quod sic quod tamen eternitatis intellectus aliud est nisi passiva durationis interminabilitas et indivisibilitas sine principio et fine [illegible] continue [illegible] secundum et quia tamen [illegible] ad [illegible] finis et principii. Ad id quod obicitur de hoc quod dicit sicut videtur multis difficile videtur et hoc difficultas accidit quia non [illegible] eternitatem nisi per modum imaginationis durationis [illegible] sine principio et sine fine et hoc per intellectum accipiendo [illegible] fantasmate quod non accipit illam durationem nisi ut habentem partes extensas quod non sunt in preterito et in futuro. Hic extensas [illegible] eius imaginantur eternitatem sicut tempus quoddam cuius [illegible] succedit in partibus et ideo non est mirum si decipiuntur. In talibus enim quod [illegible] sunt [illegible] magis simplicia sunt intellectus quam imaginatio quia imaginationem fallit ponens imagines corporum aliud ubi non sunt. Unde dicendum quod sicut tempus se habet comparatione ad motum et ex hoc duo sunt in tempore videlicet duobus quod sunt in motu corporis secundum quod movetur. Est enim in tempore nunc fluens quod videtur ei quod fertur in moto corpore et in motu. Est enim in tempore prius et posterius quod videtur ipsi motui et sicut id quod fertur in motu secundum prius quod est in loco [illegible] et prius in loco [illegible]. [illegible] sunt prius et illud [illegible] in spacio Ita nunc quod est in tempore secundum quod tamen in spacio et non prius et posterius et patet quod quedam quod est in tempore non prius et posterius [illegible] et [illegible] ex moto corpore et motu ipso. Sic dicendum quod eternitas ipsa comparanda est secundum quod [illegible] et non. Nunc eternitatis non habet nisi secundum congruentiam cum [illegible] nec tempus. Sed aliquid nisi secundum congruentiam corporis moti et motus ipsius. Nunc secundum ipsum quod est simplicissimum et perfectissimum et omnia [illegible] est. Ita nunc eternitatis [illegible] illi simplici quod est. Et [illegible] omnia si stans indeficienter et [illegible] et [illegible] omnia [illegible] et eundem et [illegible] continuatio secundum quod [illegible] aliud quod indeficiens est nec potest [illegible] indeficienter [illegible] Et hoc satis planum quod videtur quia quod est tota simul omnia sine priori et posteriori. Et per hoc patet solutio ad id quod obicitur de hac voce simul. Et quod sic dicendum sicut patet per totum et [illegible]

simpliciter puncti

duo perfecta

ratio accidentis

[illegible] fallit imaginatio

duo in tempore

[illegible] comparatur: eternitati / tempori

Nunc eternum habet rationem mensure

Ysaac

eternitas

hec est quod tempus est actus et pars eius. Unde quamvis
dicatur de ipso debet dici in comparatione ad secundum
licet autem eternitas non sit actus sed ipsa essentia divina
tamen secundum rationem est dicta adiacens et per modum mensure
que comparatur ad esse divinum sicut tempus ad temporale sicut
dictum est. Et ideo simplicitas eius tantum complexum
perfecte eius causa adiacens ipsum ut mensura. Auctoritas
autem hec est quam dicit Guilhelmus Porretanus super
librum Boetii de trinitate scilicet est una simplex
individua et simplex et solitaria essentia que eternis
ipse deus sine est et esse. Ita est una singularis
et individua simplex et solitaria unda nunc stans
que vocatur nihil aliud. Et Anselmus in monologyon
non est quod valeat esse totum tempus multo
verius sed de illa scilicet divina natura dicitur nunc stans
eternitatis quia ibi mensura est duplex [illegible]
variatam quia ubi sic est in aliquo duplex. Ad
ultimum dicendum quod ista diffinitio Boecii intellecta quo
exposita est quantum est tota esse interminabilis quia
dicit non tamen ponit in sensu quod non habet aliam
terminata tamen etiam tota vite quia prius dicitur vita interminata
terminata in se completa. Unde patet quod non procedit
obiectio iam cum tamen diffinitio malis sit et temporalis
tota in hac eternitate est vita possessio in
finalis tota simul scilicet verbis Anselmi in mo-
nologyon ubi dicit sic autem satis liquet quod
divina substantia non sit aliud quam vita sua et eter-
nitas sua nec sit aliquo modo finalis nec in se
et perfecta tota. Quid aliud est vera eternitas
quam illi soli convenit quam interminabilis vitae simul
et perfecta tota essentia. Ex his verbis patet quod ipse
loquitur de eternitate proprie et loquitur ibi de
eadem diffinitione Boecii. Unde videtur quod est
dicens. Ad id quod obicitur contra diffinitionem 2am
Notandum est quod Ysaac diffinit eternitatem sicut secundum
[illegible] est in eadem convenit eius et tempus. Sed non ta-
men secundum rationem convenit in [illegible] est dicimus quod du-
rationem Ysaac appellat spatium et per hoc patet solutio
ad primum. Spatium enim dicitur dupliciter scilicet spatium loci
et spatium temporis vel durationis sed dicendum quod licet
tamen spatium [illegible] Ad 2m dicendum quod
Guilhelmus in [illegible] loquitur nunc eternitatis dicit

diffinitio 2a

mensuram sed non obstat quod vel mensura sit ipse simul
quod prius et quod tempus vel pars temporis. Nec ad hoc
imperfectio dicit ipsa mora nunc eternitatis. Quia
est nunc indeficiens stans et una mensura. Et quod solum
appellat ipsum moram tamen hoc non sit durabile et
continuum et hoc etiam reddit in eternitatem spatium secundum Ysaac
Et per hoc patet solutio ad id quod sic est tempus spa-
cium non habet distinctionem in partibus sed potius intensi-
onem nunc et indivisibilis et per se stantis. Ad id quod
queritur quare ibi sint continua dicendum quod non sunt
ibi in aliqua illarum predictarum quare sint in
perfecte sed secundum quod convenit dici quod id est continue
quod non habet esse mensuratum. Ita dicitur hic continuum
quod nec incipit nec desinet. Infinitas enim est finis
continui et ibi quodammodo reparat continuitas. Unde
continuum secundum Ysaac dicitur illud quod eternitas utique habet
quod Boetius vocat interminabilitatem magis exprimens
tamen vel ipse loquendo habet [illegible] secundum quod
dicimus quod temporalia non sunt continue. Et per hoc patet
solutio ad omnia que obiciuntur de continuo. Ad
ad id quod obicitur de mensuratione dicendum quod
hoc dicitur ad differentiam temporis quod distinguitur
secundum mensuram primi motus celi sicut ipse dicit ibidem.
Ad hoc quod obicitur dicendum quod tempus est continue durans
non mensuratum dicendum quod ipsum computatur dum [illegible]
quantum ad motum quem mensurat totum secundum se et
non secundum mensuratum [illegible] computatur secundum quod comparatur
ad quantitatem ipsius molis primi motus et distinguitur
in horas et dies et menses et annos quod non est
in eternitate et evo. Et patet quod spatium id per hanc
duplicem continuum comparatur ad evo et tempus. Per hanc autem
quod est mensuratum comparatur a tempore [illegible] mensura est
mensura motus celi. Ad id quod obicitur contra 2. diffinitio 2a
2am diffinitionem dicendum quod antiquitas sumitur ibi pro
certa parte. Antiquum enim dicitur quod multum habet
in preterito et secundum hoc opponitur adinvenienti et antiqui-
tas adinventioni. Alio modo dicitur antiquitas secundum ipsos
grecos illud quod remotum est et opponitur novo secundum quod
novum dicitur quod quantum ad suum initium est propinquum
et secundum hoc [illegible] dicit [illegible]
physicus. Si autem queritur quare non ponit aliud quod
notat naturas finalis tamen dicendum quod [illegible]

Antiquitas sumitur 2 dupliciter.

Omne ratum visibile. q. vide.
. c̄q̄ᵖ. ract pᵢᵒ. ract. fine. no. cq°.

priy intell' eterna finis qt quidq tract pᵢᵒ. eter-
nit' eius sic sed non quiet'. eius ra° assignatur infra
in quest' quarta pro tm tres meq... Ad ii° dicendum
q. nos non intelligimus eternitatem et eterni nisi per modum
temporis et ideo etiam non possumus vti verbis consignifi-
cantibus. De eternis fuit vel est erit sed uti-
mur verbis temporalibus tamen in divinis illis. Ad iii licet sim
pliciter eternitas magis dicatur eius quod est tempus quam per
copiam formalis et quia nobis magis nota est quam
vel ... temporis tribuere. ad exprimendum perfectionem
eternitatis. Ad iiii dicendum quod quidquid dicitur divinis ...
quod pars indeficiencie sine duracionis accipiendo. quod
non quod in aliquo ~~tempore~~ quia omne creatum dicitur
ut dicit damascenus et etiam quod mutabile quod visibili
tas ut aliud est quod mutabilitas quedam. Et sic
sunt posita creatura. Hoc non quod vtute sua
sed potentia creatoris continentur ut dicit gregorius
in moralibus quod omnia in nichilum caderent nisi ma-
nus omnipotentis ea contineret. Ad v dicendum quod vere
mensurans potius ad ... temporis. Et hoc propter ...
alia ... quia est totum simul totum mensuratum. Hec
non inquantum est sed totum. Sed sunt esse est sim sl.
et equaliter. quia sicut est in principio et fine et non me-
surat sim totum. Sic id quod mensurat pᵒ. habet
quod in sic. sicut motus tempus quod in successione est
non nec motus sim totum mensuratur sed sim partem.
Eternitatem autem est sim totum mensuratum quod pᵒ et per
se comparatur ad quod divinum quod est perfectissimum et simul
invariabile non expectatum futuri nec relinquens pre-
teritum. Ad vi dicendum quod eternitas dicitur comparativa.
sic inque et sim quod participat per a creatura per
modum possibilis illi. sic ultimo sed non comparatur per-
nisi ad unum et unum est ipsum distinctum manet
quia id quod est eternum participabile est et sic quod
est eternitas aliquos et ... differunt a boetio.
Si autem comparatur absolute. non sim esse quod participat
principalis a creatura dicitur magis et ... sua ...
est ad esse et differt ab ysaac et dyonisio quod
differentes dicuntur in eo quod differentia ysaac videtur
colligere ... et dicens sicut in principio ... ...
tum ... est ad tres mensuras. quoniam autem et
non inherentia sunt dicte in comparatione ad eundem et ...

Differentia ad dyonisium est colligens ... quod patz
quia ... sine quod ipse dicit quod perfectius eterni est
antiquum et immutabile invariabile et ... mediato
et nova ... sic perfectius eius quod est antiquum
et invariabile et totum sim totum mensuratum. Eternum non
ubique ponit perpetuitatem ubi etiam alia translatio
habet eternum vel eternitate
Tercio queritur an eternitas sit aliud sit quam
essentia divina. Videtur non hoc per auctores et ra-
tiones dicat in ... i omologyon
vel hoc solo verum eternitati soli in quod sub-
que sola non facta sed factrix quod inceat quod
et apte ... quoniam vera eternitas principium finibus
metha ... inter. Et vero quod milli ... tem-
poris ... quod de illo sit sic in quod est. Re
hoc accipitur non sim quod eternitas sit deus et non
aliud primo est ... ... nostra ut dicit.
Item ibidem eternitas est ... quod non ad
... quod ... deus est et non ad quod non aliorum est
sua mensura. Ad hoc sunt etiam auctores inducte
ab augustino ... libro presenti quod hoc videtur
per ... Constat non quod eternitas sine principio est sed
per ... ad quid deus oportet duo quod principium
... quod indiget. De divina natura simpliciter
quod est et non potest quod subiectum accidentium ut probat boetius
in libro de trinitate quod forma sit et forma autem simplex
subiectum quod non potest. ... igitur mensura quod est ...
non est nisi perfectus et actus equalis ... eiusdem
quedam eterni et non sunt nisi in illis que
actualiter quod est in quod vere esse quod eternitas non sit
nisi perfectus quod divini sim duratio ... sit non dic-
itur igitur quod idem illi de divinis sed ... ...
sed quod divinum quod non est simplex simplex id quod
eternum ... et est subiectum accidentium quare utrumque
... Contra hoc sunt multe auctoritates et rationes
dicit n boetius in libro de trinitate quod ... et ubi
de deo et ... predicantur et neutre predicant quod ali-
quid quod id de quo ... sicut cum dicitur deus
vel ... nisi vel sapiens ibi non aliquid esse
... sed ... et ubi dicitur non ... aliquid esse
sed quid ... accepit vel quasi sic habet
ad locum et ita videtur non predicare substantiam di-
vinam nec ut formam nec per modum attributi. Dicen-
dum autem quod predicant vel predicant aliquo ...

ment(e) ergo videt(ur) q(uod) no(n) p(re)dicat(ur) s(e)c(un)d(u)m divina et ita e(st)
ad q(uesti)o(n)em dicendu(m). Dicit Boecius in lib(ro) de trinitate dicit
q(uod) reliqua q(uan)titas qualitas p(re)dicat(ur) aliquid q(uo)d e(st)
et in deo et in creatura et de omnib(us) aliis p(re)dicame(n)tis.
Ita subdit reliqua v(er)o ne(que) de deo ne(que) de ce(teris)
creaturis p(re)dicant(ur). Cu(m) a(utem) dicit q(uod) no(n) p(re)dicant(ur) intell(igit)
q(uod) no(n) p(re)dicat(ur) ad q(uo)d est ipsa de q(uo)b(us) p(re)dicant(ur) ut
n(on) d(icitu)r iustus vel sapiens. Item n(on) repo(n)it ipse
Boecius ergo videt(ur) q(uod) nec q(uan)do p(re)dicet(ur) q(ue)dam
divina et ita videt(ur) q(uod) eternitas que q(ua)n(do) relinq(ui)t(ur)
q(uo)d divinu(m) no(n) sit t(er)mi(n)a divina. Dicit Dyo(nisius) 2
de divinis no(m)i(n)ib(us) cap(itul)o 10 ipse et dicit(ur) et tam(en)
p(ro)p(ri)e an(te) et e(ter)nus vel eternitate et e(t)ernus e(st)
p(ro)ced(e)ns p(ro)pt(er) o(mn)ia ista ut de(us) deus ipsius dicit(ur)
q(ui)a eius t(em)p(or)e ente s(ecundu)m q(uo)d eo(rum) mod(us) motus mutus
mutabil(is) et i(m)mo et in h(oc) q(uod) p(er) mo(dum) ma
nere p(er) in seipso et s(ecundu)m d(icitu)r eternus p(ro)p(ter) h(oc) et
ita eternitas e(st) no(n) ab ipso et no(n) e(st) ipse
Dicit v(er)o eciam p(ro)p(ter) h(oc) a(utem) m(un)d(us) n(on) no(n) fuit i(n)
p(ro)p(ri)a eternitate quod e(st) totus s(imu)l q(ui)a n(on) ad
e(st) q(ui)a nu(n)c s(im)pl(iciter) indefici(en)s ut dicit Boecius
s(upr)a n(on) et eius s(imu)l incip(er)e cu(m) creatura eterna
et t(em)p(or)ali et dicit Crisostomus sup(er) Joh(ann)e(m) omelia q(ua)rta.
Si eo e(st) aliquid semp(er) quia(m) nu(m)q(uam) q(uo)d e(st)
an(te) eu(m) p(ro)p(ter) eu(m) s(ecundu)m e(st). Constat a(utem) q(uo)d
lo(quitur) (contra) h(er)eticos Arrianos qui putabant
filiu(m) esse a(nte) m(un)d(u)m et ita dicebant o(mn)ia e(ss)e
s(ecundu)m p(ro)p(ter) ip(su)m ut s(ic) ipse sit filius. Q(uo)d p(ro)bat
Crisostomus dicens q(uod) no(n) o(mn)ia p(ro)p(ter) ip(su)m eum s(ecundu)m
e(st) id quod p(re)cessit eu(m) no(n) e(ss)et s(ecundu)m p(ro)p(ter) ip(su)m
ergo v(idetu)r q(uod) id q(uo)d p(re)cedit sit s(ecundu)m et s(ic) e(st) s(ecundu)m
no(n) e(ss)et ipse s(ecundu)m et ita no(n) e(ss)et t(er)mi(n)a divina
P(re)t(er)ea s(i) eternitas idem e(ss)et q(uo)d deus videt(ur) q(uod) pos
semus dic(er)e h(oc) e(st) in eternitate ergo e(st) in deo q(uo)d
no(n) e(st) ver(um) q(ui)a angeli boni su(n)t i(n) eternitate et t(ame)n
no(n) su(n)t in deo et h(er)ic(i) s(an)c(t)i su(n)t in eternitate
s(icu)t dic(it) Gregori(us) i(n) or(ati)o(n)e paschali. Deus q(ui) per
unigenitu(m) tuu(m) hodierna die eternitatis nob(is)
aditu(m) devicta morte reserasti ergo v(idetu)r q(uod) e(ter)
nitas no(n) sit deus. P(re)t(er)ea dicit p(h)il(osophus) in lib(ro)
de causis o(mn)e e(ss)e sup(er)ius aut e(st) sup(er)ius e(ter)no

aut cu(m) eternitate aut post et sup(er) t(em)p(u)s s(ed) (con)stat q(uo)d
an(te) eternitatem s(ecundu)m e(st) aliquid a(utem) no(n) e(st) n(isi)
deus ergo videt(ur) q(uod) ipse deus no(n) sit eternitas
Respondeo dicendo p(er) a(uctorita)tes auctores et rationes q(uod) 30
deus e(st) ipsa eternitas. Si a(utem) q(ueri)t(ur) utru(m) inte(r)
nichil ad sit q(uo)d deus dico q(uod) s(ecundu)m re(m) eternitas
nichil ad e(st) q(uo)d deus s(ed) d(icitu)r Anshelm(us) s(ecundu)m ra(tione)m
s(ed) g(ener)i(s) e(st) eternitas q(uo)d deus q(ui)a dicit t(ame)n
p(ro)ratione(m) modu(m) eo q(uo)d (com)paratione(m) h(abe)t rel(ati)o(n)em ad a(liqua)
q(ui)a ad deu(m). Ad id ergo quod obi(citu)r de Boecio
dicendu(m) q(uod) ipse loq(ui)t(ur) de q(uo)d divino s(ecundu)m q(uod) (com)parato(rum)
h(abe)t ad q(uo)d e(ss)e m(od)u(m) eternitatis et t(em)p(or)is s(ecundu)m ra(tion)em indivi
s(ib)il(is) d(icitu)r eius et quo adhuc ra(tio)n(e)m e(ss)e q(uo)d v(idetu)r
p(re)dicare aliquid r(e)l(ati)v(u)m c(o)nnotans ra(tio)n(e)m re ipsa
aut e(st) p(ro)p(ter) m(od)u(m) intellectus qui no(n) accipit e(ter)n(itate)m
n(isi) p(er) mod(um) rei t(em)p(or)alis. Si a(utem) q(ueri)t(ur) utru(m) ra
tio fu(n)det(ur) sup(er) re q(ui)a alit(er) vana e(ss)et dicendu(m)
q(uod) s(ic) s(icu)t n(on) in t(em)p(or)alib(us) (con)cipi(tur) t(em)p(u)s e(ss)e adia
cens motui et mutabilib(us) et eternitas eu(m)
t(er)mi(n)is s(ta)b(i)lib(us). Ita eternitas (con)cipit(ur) e(ss)e in d(e)fi
ciencia e(ss)e divinu(m) s(ine) p(ri)ncipio et sine fine
s(ed) e(st) simplicit(er) e(st) q(uod) ea indeficie(n)ta sit me
sura sua q(ui)a d(icitu)r eternitas q(uod) i(n) (com)plicitas s(ecundu)m re(m)
no(n) tollit v(er)itate(m) (con)tingu(n)t(ur) attributo(rum)
q(uod) n(on) unu(m) vel multa s(un)t h(oc) no(n) facit nec
tollit unitate(m) e(ss)e(nti)e eo(rum) q(ui)a alit(er) no(n) re(al)e e(ss)et
in deo quod absurdu(m) e(st) s(ed) unitas vel mul
titudo (con)sequit(ur) (con)ra(tion)em eius in quo su(n)t. Et
p(er) h(oc) p(atet) s(olutio) ad auct(oritat)es Boecii. Ad id q(uo)d
obicit(ur) de Dyonisio dicendu(m) q(uod) nova t(ra)nslatio q(uo)
ad h(oc) melior e(st) q(ui)a vetus q(ui)a loq(ui)t(ur) ibi
de eo. In vet(er)i a(utem) e(ter)n(u)m ponit(ur) p(ro) e(ter)no s(e)
et in multis aliis loc(is). Si a(utem) obicit(ur) q(uod)
s(icu)t e(ss)e creature (con)dicit q(uod) sit ad ab e(ss)e cre
atoris. Ita duracio eius (con)dicit q(uod) sit adiunct(um)
creatoris et ita v(idetu)r dici p(ro)p(ter) tamq(uam). Dicendu(m) q(uod)
nichil p(ro)hibet deu(m) dici eternu(m) p(ro)p(ter) h(oc) s(ed) ille
p(ro) eo no(n) respondet (con)ficit qui ip(s)e sit eternitas
q(ui)a eternitas claudit in se sua (con)dicio(n)e(m) re
ati q(uo)d n(on) creatu(m) e(st) p(ri)m(u)m (con)tin(e)t et q(uo)d (con)tin(e)t

primum secundum durationem vel inceptionem esse non est
aeternum quia aeternum est quod caret et principio et fine secundum
durationem. Respondet autem ei conceptus applicans
se aeternitati quantum potest et hoc est duratio ac-
tualis que indivisibilis est carens fine et indivisibilis
non secundum quod magis et minus potest applicare id quod
creatum est et ita est in omnibus perfectionibus divinis
que per creaturas imitantur. Non dicitur Deus ens
quod absolute est ens et sapiens quod absolute est
sapiens etc. In nullo enim est status comparationis
quia ens et esse est ens creatum et creans non sunt
univoca et sic nec alia. Si autem queritur quare
hic non est sicut nomina possunt in aliis ut
quomodo dicitur aeternitas possit concipi esse dici-
tur dicendum quod accidit per rationem nominis que
aeternitati repugnat ut dictum est. Secundum enim quod
possunt in aliis non est sed per nominis quod possunt
secundum tamen primo possunt esse aliter secundum quod conveniunt
nobilitati nature divine secundum quod competunt in divinis
attributis. Ita nec tota ratio aeternitatis est
per creaturas sed notat eius indeficientiam dura-
tionis que est divina. Ad id quod obicitur de suppositione
dicendum quod obiectio iam procedit ex ypotesi supposito
enim quod filius sit creatus procreatio conceditur secundum quod
est cum ipso quod dicitur non est semper post primum
sed ipse est factus et hoc secundum quod procreatio non
intelligitur quedam extensio invenitur durationis ex
tensioni temporis et cum. Si autem obicitur quod id
procreatio habere non est nisi in tempore in re cum
est in presenti et sic eius ipso. Dicendum quod verum est
si eius quod secundum rationem deberet factum sibi post
ipsum generationem filii per quam fiat et hoc modo
loquitur expositor quia aliter nichil diceret. Ad ad
dicendum quod verum potest dici aliquid quod non est Deus
quod in aeternitate quia aeternitas est mensura per accidens
creatura mensurans eventa et temporalia non tamen
propter quod sit in Deo. Et hoc contingit per diver-
sitatem modi intelligendi in hoc termino Deus et in hoc
termino aeternitas. Unde et contrario accidit fallacia accidentis.

Ad ultimum quod obicitur de philosopho dicendum quod ipse ex-
ponit ibidem vult quod causa prima et esse eius sit ante
aeternitatem. Est autem intelligentia vel angeli sunt
in aeternitate. Est autem anima sit post aeternitatem
infra et supra tempus. Unde dicit ibidem quod anima
est in orizonte aeternitatis et temporis creata. Ita quod inferior
sit aeternitate et superior tempore et prima ratio patet quod ipse
aeternitatem posuit per eius verum verius est quod Deus
est ante eum ante secundum rationem nature et esse secundum dura-
tionem. Intelligentia autem est sub ipso et in ipso quia eius
est mensura esse ipsius durantis et ante tempus non
secundum durationem sed secundum rationem nature quia propinquior
est aeternitati intelligentia quam anima ut dicit commentator
ibidem secundum hunc modum ponitur dicitur etiam anima
ante tempus quod propter est mutabilius anima ante
nec penitus est mutabilis nec penitus immutabilis
et ideo ante tempus et circa eum. Et quod a philosopho
ibidem dicitur aeternitas

Varro queritur que sit in aeternitate utrum solus
Deus vel extenditur etiam ad alia. Et
utrum iam omnia que proprie dicitur aeterna. Videtur
autem aeternitas soli Deo convenire dicit enim philosophus in
libro de causis hoc est aeternum aeternus quod est et cum
aeternus et tempore temporali ergo videtur quod sicut tempus non
extenditur nisi ad temporalia ita nec aeternitas
nisi ad aeterna et ita videtur repperit Deum et non
amplius. Item mensura non habet comparatur nisi ad me-
suratum absolute secundum equalitatem quantitatis vel similitudine
vel secundum rationem ut est quantitas penalis quia me
surat aeternitas ergo videtur quod aeternitas non reperi-
tur nisi in Deo et quod est divinum et ita videtur quod non
sit in aeternitate nisi Deus. Item aequivoca dicuntur
respectus aliorum ab eodem communiter secundum respectus
antiquitatis et immutabilitatis et totum secundum totum
metiri sunt respectus aeternitatis ut declaratur est
sed ergo non convenit alicui creato videtur quod nec est
mensura sit mensuram alicuius creati et ita videtur quod
nichil sit in aeternitate nisi solus Deus. Contra. Expo- In contrarium
sitor in libro de divinis nominibus 10 dicit Nos
hic secundum tempus declarans eius peripateticus theologia

dicit qui vicerit et semper tecum sit simul eius
consortium Hoc autem non erit nisi secundum participationem
glorie eterne ergo videtur quod nos eterni eterni di-
cimur autem et angeli eterni Et Augustinus dicit nos
in eternitate futuros Sic dicitur pene eterne
et vita eterna et ipsa eterna ad Romanos ultimo
temporibus eternis taciti ergo videtur quod omnia ista
sunt eterna que vel habent vel consequuntur durationem
indeficientem sicut sunt pene non constat autem quod in-
sint pene simul sed in successione Utrum igitur
omnia hec sint in eternitate Item videtur quod omnia sint
in eternitate quia dicit Anselmus quod sicut summus
spiritus claudit omnem locum et omnia que in
quocumque loco sunt Ita eternus spiritus claudit omne
tempus et ea que in quocumque tempore sunt unde ex
auctoritate supra inducta ex libro De concordia pre-
scientie et liberi arbitrii ergo videtur quod omne tempus
et omne temporale sint in eternitate ergo videtur quod
tempus et temporale sint eterna quod falsum est Item
quidquid est in parte est in toto Sed patet
quod quidquid est in die est in septimana et in anno
et quidquid est in hora est in die Sed dicit
Tullius cum tempus est pars eternitatis ergo videtur
quod quidquid est in tempore est in eternitate Item
quidquid est in ista est in aere et quidquid est in
aere est in celo cum ipse sit pars ex parte locorum
videtur quod simul sit ex parte mensurarum que sunt secundum
rationem durationis et quecumque sunt in duratione
habente principium et finem sunt etiam in duratione que
habet principium et caret fine et in duratione que caret
principio et fine Ita videtur quod omnia sint in eternitate
et ita omnia erunt eterna ut videtur Responsio
Responsio dicendum quod si eternitas proprie accipiatur secundum
conditiones vel proprietates ipsius nichil est in eternitate
nisi solus deus et nichil est eternum nisi ipse
quia sic nichil aliud est quam vita simplex et
invariabilis et indeficiens carens utroque termino
et tota simul Et secundum hoc quo ad has conditiones
si sic accipiatur non inveniabitur nisi quod
deus Si autem accipiatur eternitas large

ad aliud quod est in eternitate quia deus et hoc potest
fieri tripliciter primo per participationem ipsius eternitatis
secundum vitam beatam Et secundum hoc etiam secundum modum
magis proprie dicitur aliquid esse in eternitate quia parti-
cipando eternitatem accipit stabilitatem potentie et
felicitatis que est in ipso Et hoc quod creatura est
et secundum hunc modum angeli boni et anime beate sunt
in eternitate et etiam corpora beata post resur-
rectionem erunt in eternitate et quantum ad hunc
modum convertuntur ista duo scilicet esse in eternitate
et esse eternum Alio modo dicitur magis proprie non per
participationem eterni sed secundum quod aliquid dicitur eternum
per convenientiam remotam alicuius proprietatis cum
eterno et secundum hoc eterna dicuntur eterna et etiam
temporalia indeficientia ut pene sicut predictum
est in ista Et quantum ad hunc modum cum
dicitur hoc est eternum non sequitur ergo est in eter-
nitate Eternitas vero dicit essentiam eternitatis
formaliter cum sit abstractum Eternum autem est
denominatum Et ad denominationem sufficit convenientia
denominati ad id a quo denominatur licet non
participet totam essentiam denominantis prout dicitur
deus denominative sed per convenientiam remotam ad di-
vinitatem et patet ideo quod secundum hunc modum
non convertitur cum dicitur hoc est eternum ergo est in eter-
nitate Et sic obicitur quod anima conceptum est quod quedam
creatura sunt in eternitate ut angeli boni
dicendum quod angeli secundum quod sunt naturales sunt in
evo et secundum hoc non sunt in eternitate sed secundum
quod contemplando participant vitam eternam sic sunt
in eternitate et quodammodo eterni et secundum hoc possu-
mus concedere Dicendum autem quod eternitas inmen-
sura excellens evum et tempus et secundum hoc
verum est quod omnia clauduntur in ipsa eternitate
nec tamen sequitur quod sint in eternitate vel eterna
unde quedam talis divisio quod quedam sunt eterna
et in eternitate et ipsa eternitas que autem sunt
eterna que nec sunt nec in eternitate nec ipsa
eternitas que non nec eterna nec in eternitate
nec ipsa eternitas sed clauduntur in eternitate

Cum dispositionis rerum pz expedicte. Respondeo quod ad ob-
iecta quod sic eviternitas [illegible] sunt sed ut est in ipsa non
quod est ipsa eviternitas et eternum ut dicit et secundum quod tale
patet obiectiones. Ad id autem quod obicitur per Boetium dicentem
dicendum quod eternum dicitur ibi zoo sic pro principio eterni et id
ad condiciones prius probatas. Ad id quod obicitur de pastore
et temporibus eternis dicendum quod pene dicitur zoo eterne vi-
de sed quia est incommutabile tempora autem de quibus loquitur
apostolus ad tenores illos pro tempore quod mensurat temporalia
quod tempus melius dicitur secundum dicitur mensura in quod de
tempore. Vel dicendum quod secundum intentionem apostoli tempora
eterna ipsa duratio eterna. Unde dicendum quod utrumque ad
mentem contrahitur iste tamen tempore a vita sua et a vita
speciem ad tempus quia ut tempora eterna dicuntur duratio
eterna in qua prestolabatur Christus qui est pastor
ovium de quo loquitur ibi apostolus. Cum autem dicitur
vita eterna hoc aliud est quod ipsa vita est mar-
alia vita vel in se vel secundum quod participatur a beatis
ut expeditum est. Sed hoc secundum illos qui dicunt ipsam esse
vitam eternam et in eviternitate et eviternitas ipsam licet non
ab eterno participet. Ad id quod obicitur per
Anselmum id est per similitudinem quod ibi loquitur de eter-
nitate in comparatione significatione et verum est quod hoc modo
claudit omne tempus et locum temporale et locatum et hec
ut claudit hoc dicta eviternitas sed non sequitur quod
sit in sit eternitas vel in eviternitate quod claudit non
dicit nisi [illegible] mensuras quod sunt eiusdem
temporis. Eternum autem dicit aliquos participatione eternitatis
vel proprie mensure ad mensuratum. Et sic de in
eviternitate. Vel non sequitur gloria [illegible] premissa. Ad
id quod obicitur per auctoritatem Tullii dicendum quod tempore non
est tempore eviternitas quod eviternitas non est partes in principio
ostensum est et si haberet partes adhuc tempore non conpe-
raret sua quod partes eviternitatis [illegible] sunt [illegible]
etiam autem tempus in [illegible] est dicitur secundum tempus prius
eviternitas propter hoc quod includitur absque secundum [illegible]
[illegible] et [illegible] in eo in hoc [illegible] est duratio
ut prius dictum est. Ad ultimum dicendum quod non est
simile de locis prout mensure locatis et mensure du-
rationis locorum non ut dicit Damascenus est extrema superficies
corporis ambientis et continentis non est in ipso loca-
to sed extra ipsum et ideo plura loca quorum
est unus includens alter includi possunt

quod recipiunt eiusdem locati unum non erit eius locus
proprius et alia loca erunt communia et non mensurativa
locatum sed sic ambientia ipsum. Sed autem non est
in mensuris durationis hec non omnes eorum sunt proprie
mensure ipsorum durabilium et ideo plures non ordinantur
ad unum quod non haberet superius tale nisi ad ea que
sunt mensure. Contingit sic plures ordinari ad
idem ita quod una sit mensurans et altera includens
per consequens. Et que sunt inclusa ab eviternitate non sunt
que sunt in eviternitate vel eterna sicut [illegible] est. Sed
sic quidem magis quod dicitur quod eviternitas est mensu-
ra eviternorum et temporalium sed non convertitur. Secundum
hos dicendum quod adhuc non sequitur si temporalia mensurantur
eviternitate quod sunt eterna vel de eviternitate quod eviterna
et in eviternitate quod non dicitur nisi in hiis que vel participant
participant ipsum eviternum proprie vel haberet [illegible] non ipsum
in aliqua proprietate ut dictum est. Sed nobis
magis placet quod dictum est supra hac ratione
quod non videtur aliquid mensurari aliquo nisi dicitur
sic quod mensura quod mutat ipsum et desistit quantitate ipsius
vel mensura quod adequatur toti quantitati ipsius secundum quod ut to-
tum tempus adequatur toti motui celi. Et constat quod
neutro est mensura eviternorum et temporalium.

Quinto queritur de nunc et quod eviternitatis. Et
videtur quod non cedat nunc durans a se. Eviterni-
tas non indivisibilis est non habens prius neque
posterius neque partes ut habitum est expedicte simili-
ter eviternitatis est indivisibile non habens prius neque
posterius neque partes quod nunc eviternitatis in quo non
differt ab eviternitate. Contra dicit Boetius in libro
de trinitate quod nunc stans et non movens facit
eviternitatem sed ad sanum secundum quod dicit a sta-
tu usque nunc facit eternitatem secundum quod dicit ab eter-
nitate. Item hoc queritur utrum eviternitas habeat quod
et videtur quod non quod quod est natura 3a quod resolvitur
ex duabus aliis naturis scilicet natura durationis
et corporis adiacentibus et natura durantibus. Sed
eviternitas et eternum non sunt nature diverse
ergo ex hiis tamquam diversis non resolvuntur
quandoque zm. Dicendum est locatio istaria sicut
dicendum est ab eterno supra ubi verbum ubi

ab eterno et imperpetuo dicitur quod nec non potest sine
quod Solutio dicitur quod eviternitas est nunc et potest nunc
temporis est subiectum temporis et fluxus ipsius nunc est quod temporis
Ita nunc eviternitatis est subiectum eviternitatis et duratio
ipsius nunc est quod eternitatis. Dicitur ergo quod propter
quod secundum quod considerat quod est subiectum nunc non differt ab et
ernitate Sed secundum considerationem quod dicit quod potest dupliciter accipi
secundum quod rei et non est differentia sicut non est differentia inter
nunc et nunc semper durans. Si autem accipiatur secundum
quod rationis tunc est differentia talis quod illud est inter
durans et durationem durantis. Si autem ali
quis obiciat quod duratio non est durans sicut
consequens non est subiectum Dicendum quod hoc verum est in
rebus creatis sed in rebus increatis non tamen
nisi secundum rationem ut dictum est. Ad aliud quod
faciens ut efficiens antiquum est in facto sed formaliter
ut primum quod non est tamen primum sed etiam subiectum
hoc subiectum est in facto sicut est in nunc temporis
et in nunc evi et in nunc eternitatis. Ad aliud quod
queritur de quando dicitur quod de eviternitate relinquitur
quando. Ad argumentum quod contra est dicitur quod
licet eviternitas sit idem evo tamen secundum modum dicendi
differunt descriptione adiacentis ut dicit Boetius
et per hoc huiusmodi descriptio relinquitur quod tamen est
non dicitur ab evo et eviternitate sed non predicatur
Consequenter queritur de evo quod ante diffinitionem
tamen non invenitur ab auctoribus date
querimus quid sit secundum rem et secundum
ut ex hiis concludatur sua diffinitio
Primo quia sunt contraria et quia sit ratio quod ipsum precedit
recipit tamen tempore et non ante ipsum. Secundo utrum ipsum
participat sit in uno sicut tempus et eviternitas tempus
non est in primo mobili. Eternitas autem est in deo
primo de nunc et quid evi
Item secundum predicta secundum naturam mensurati autem
dicitur consequens mensure per se in eternitate et
tempore. Eviternitas autem est omnino simplex eo quod est
mensura simpliciter tempus autem est non prioris et posterioris
per ipsum mobile quod potest esse motus a quo et per quem motus
ad quem. Sed igitur non evum sit mensura corporis quia corporum
et incorruptibilia sunt et tamen quia omnino sunt sine successione videtur
quod evum sit totum simul sicut eternitas. Praeterea in
libro est actus in potentia nec umquam potentia precedit
actum in ipsis sed consistit quod tempus est mensura con
tinuum in potentia aliquo modo ergo videtur quod talia possunt esse
in actu tamen sunt omnino extracta a conditione temporis
ergo videtur quod mensura eorum non potest esse non prioris
et posterioris et ita evum tota simul. Forte diceret
aliquis quod evum non est mensura tamen incorporalium
quorundam durationum sed etiam aliorum quae non sunt
successionum sicut ipsius quod etiam quod non est suc
cessivum. Sed contra quicumque res ponatur ante
actum non acquirit actum nisi per transmutationem ab
uno contrario quod est privatio in aliud quod
est forma et habitus omne autem tale cadit sub genera
tione et corruptione unde. Et quod tale est est
in se contrarietate que est principium pugne
pugna autem sicut dicit Damascenus est prin
cipium distancie et corruptionis ergo quod sunt
inquantum fundantur in tali contrarietate non omnino
est invariabile ergo videtur quod talium eorum quo ad
quod non sit mensura ipsum evum. Ex hiis ergo potest con
cludi quod evum est mensura durationis quantum privatum
et non sine tota simul. Sed contra potest obici nihilominus
est invenire extrema aliqua ubi est invenire medium
vel per abnegationem utriusque extremi vel per coniunctionem
utriusque quia aliter non esset completus ordo. Si ergo eter
nitas est tota simul et tempus est non prioris et posterioris
et non simul tunc videtur quod evum quod medium est non
sit totum simul sicut eternitas nec tamen prioris et pos
terioris ut tempus sed medio modo se habet. Item
tamen omnis creatura quantum de se est ten
dens in nichilum ergo et variabilis ergo videtur
quod non omnino sit sine vicissitudine. Si forte
dicatur quod licet in se variabilis sit tamen in comparatione
ad potentiam divinam continentem ipsam
non variatur. Contra in predictis dictum
est quod secundum quod comparatur ad deum quod eternus
id est secundum quod participat eternum est eter
num et in eternitate ergo non quatuor

ergo non sequitur. Ad hoc dicitur quod est in evo. Praeterea
quaeritur utrum evum posset diffiniri per vitam sicut
eternitas. Et videtur quod sic. Anima dicitur quod vivere
viventibus est esse, ergo angeli vivere vivere
est esse eorum, et ita videtur quod sicut diffinitur
per esse ita posset diffiniri per vitam. Praeterea quaeritur
utrum evum sit mensura aliquorum corporum. Et
videtur quod non, quia non eadem mensura est corru-
ptibilis et incorruptibilis, probatio: quia in mensura
[illegible] conditiones mensurati oportet quod eadem mensura
sit divisibilis et indivisibilis, quod falsum
est. Ergo videtur quod non est una mensura corporum [illegible]
et quorundam incorruptibilium. Ergo videtur quod evum non sit men-
Jn 2 [illegible] sura corporum. Contra Boethius in libro de trinitate
dicit quod quod de deo dicitur semper est omnino unde
quando semper quod in praeterito fuit in omni est quodammodo
sit [illegible] est sicut quod de celo et
de ceteris immortalibus corporibus dicitur semper secundum philosophos
ergo videtur quod talia corpora sint in evo vel in eternitate.
Item sancti dicunt quod hoc est in tempore quod non
tempore variatur, et huic concordat philosophus dicens quod
sola corruptibilia vel possibilia sunt in tempore. Extra
tempus autem sunt necessaria et impossibilia, et cum ista [illegible]
est magis [illegible] [illegible] et ita videtur
quod talia corpora non sint in tempore, ergo videtur quod sint in
evo, [illegible] quod non sunt in eternitate. Contra hoc
videtur quod praedicta opera manuum tuarum sicut [illegible]
ipsi peribunt, tu autem permanebis, et sicut amictus
mutabis eos et mutabuntur, tu autem idem
30 ipse es et anni tui non deficient. Solutio sine
praeiudicio concedo pluralitatem diffinitionum supposita ea
diffinitione ipsius. Ad hoc quod contra obicitur quod evum
sit sine priori et posteriori, quia est mensura inter eternitatem
et tempus, dicendum quod ad esse proprie [illegible] mo-
tum secundum locum secundum [illegible] vel ad minus variationem secundum
[illegible] [illegible] non sunt aliqua variabilia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel esse [illegible] ut [illegible]
[illegible] quod non [illegible] variationi
sed [illegible] divina ut angeli et corpora celestia
ut dicit Boethius. Dico ergo quod [illegible] in tempore
[illegible] aliqua variabilia

primo sunt variabilia non in eo [illegible] Et si obicitur
quod mensura sit [illegible] quod [illegible] non sit
tota simul sed quod totum esse [illegible] non sit [illegible] eius
[illegible] non totum esse simul [illegible] In eternitate
est a [illegible] sui ipsius et simul eo [illegible]
[illegible] non est [illegible] In aliis autem
non est totum esse simul [illegible] secundum esse
[illegible] quod non est [illegible] talis tamen potest non
[illegible] in ipso quod [illegible]
illius [illegible] ad totum simul
Ad aliud quod esse tendit in nihilum dicitur — *[margin:]* [illegible] ex se tendunt in nihilum
[illegible] quod eorum tenditur per priorem [illegible] vel
[illegible] et hoc sunt in tempore [illegible]
[illegible] divisibilitate [illegible]
causa non est in ipsis sed [illegible]
[illegible] superior ipsis. Et hoc est in celo et
in corporibus quae Boethius dicit immortalia. Tunc ad
esse dicitur tendere per hoc [illegible]
non est esse sed [illegible] ut angeli et celestia — *[margin:]* [illegible]
corpora de quibus [illegible] non repugnat
evo. Ad hoc quod obicitur quod sicut [illegible] ad [illegible]
dei [illegible] eternitas per participationem secundum [illegible]
[illegible] in penultima questione de eternitate
dicendum quod hoc falsum est. Illa enim participatio non est
eternitatis [illegible] vitam beatam non secundum [illegible] ipsum
[illegible] ut dicit Gregorius. Ad hoc
quod quaeritur utrum posset diffiniri per vitam, dicendum quod
non [illegible] vita enim [illegible] in diffinitione eternitatis est
vita beata in se et secundum quod [illegible]
intellectuali vel [illegible] et vivere [illegible]
sicut corpora [illegible] talis autem non est angeli vi-
ta et ideo [illegible] non potest [illegible] ad esse
Praeterea evum non est [illegible] mensura viventium sed
[illegible] non viventium ut patebit [illegible] in pluribus
[illegible] Ad hoc quod obicitur quod vivere vi-
ventibus est esse, dicendum quod verum est [illegible]
quaedam quae vite actus est vivere [illegible] actus
est [illegible] vivere [illegible] actus vite [illegible] etc.
ut dicit [illegible] esse [illegible] est actus entis
[illegible] non dicitur vivere
viventibus est esse intelligendum est de esse [illegible]

p(ri)mi 2am i. p(er) formam (con)sequentem perficientem h(abe)t esse
vitri et non de esse quod est actus entis p(ri)me et
s(ecundu)m quod est p(ri)ma i. forme g(e)n(er)atione que est
(con)tinua et hoc patet ex p(ri)ncipio q(ua)rti ph(isicorum) libri
de causis ubi concessit q(ua)m p(er) eadem ubi ipsud ex-
ponit(ur). Secunda tamen dicit q(uod) tamen ipsius sit i(n) evo
et facit d(i)ctum intra. mit(?) t(em)p(or)is et evum illud
n(on) dicit ipsum quod est de tempore accipere s(ecundu)m
p(ro)bandum primo et dicit q(uod) hoc est mensura ce(lestis)
corporis q(uod) dicitur inmortalia. Justinus n(on) d(icit)
ipsud indimpl(ic)e q(uod) est i(n) p(ri)ori et posteriori et
hoc est esse corporum mutabilium. Sed hoc nobis
n(on) videt(ur) quoniam n(on) modo accipiat(ur) aut est
stans in duratione sua aut non s(ed) est stans
cadit in racione evi s(ed) no(n) cadit i(n) r(ati)one(m) t(em)p(or)is
Ad aliud d(icendu)m q(uod) corpora mulltar se habent
ad mutationem quedam n(on) sunt g(e)n(er)abilia et corr(uptibi)lia
s(ecundu)m totum ut elementata q(uod)dam s(ecundu)m p(ar)tem ut ele(ment)a
et hec no(n) sunt (com)ponentia sicut accipi(tur) a b(ea)to Dyo-
nysio in libro de divinis nominibus cap(itul)o 10 ubi d(icit)
se tenens vertere q(uod) metit(ur) in g(e)n(er)acione et corr(uptio)ne
et aliqui alit se l(ice)t. Quedam n(on) sunt (com)ponentia g(e)n(er)ationem
et corruptionem et s(ecundu)m totum et s(ecundu)m partem et tamen est
corpore est i(n) motu p(er)fectissimo qui est motus s(ecundu)m lo-
cum circularis. Et b(e)n(e) concedo q(uod) esse talium sit in
evo. Motus aut(em) in t(em)p(or)e s(ecundu)m q(uod) dixerit p(ro)p(ter) q(uod)
p(ro)babilis ista r(ati)o i(n)nati sunt. Ad hoc q(uod) obicit(ur) q(uod)
no(n) est eadem Mensura simplicis et indimplicis di-
cendum q(uod) o(mn)is simplex est q(uan)tu(m) ad (?) et me ?
aut(em) q(uod) est actus (con)t(ra)rie ? est ut d(icit) Boecius
simplex est s(ecundu)m quod in se (con)sidera(tur) nec recipit divi-
sionem nec locum nec aliquod talium nisi in q(uan)tum
est in ma(teri)a illa vel i(n) a(lia) et eum (?) esse participat
esse s(ecundu)m se no(n) in (com)paracione ad q(uan)titatem q(ue) ordinat(ur)
ad motum p(ro)bandum est v(idelicet) q(uod) eum adiacet esse
indimplex et indimplicit. Auctoritas ad Boecium
q(uod) p(ro) hoc inducit(ur) sane intelligenda est q(uod) vi-
detur q(uod) talia corpora sint in et(ernita)te et eterna s(ed)
hoc non intendit s(ed) tamen q(uod) in hoc quod non est
est eadem o(mn)ia sunt s(ecundu)m esse in p(re)terito p(rese)nti et futuro

quod querit omnibus evum Unde q(uan)tum ad talem
ut carencia(m) q(uo)n(iam) dicitur eterna licet no(n) sit in et(er)nitate
sicut p(ro)p(ri)um expeditum est. Ad 3m(?) aut(em) id est
q(uod) est et(er)nitas et evum infra declarabit(ur). Ad
ultimum quod obicit(ur) de (com)pleta d(icendu)m q(uod) nimias ex
causa non est i(n)mutatio no(n) tangit ad t(em)p(u)s vel
(con)dicionis t(em)p(or)ales s(ed) talis est mutatio vel q(ue) non
sit nisi virtute increata agente in ipsum. Sed
(con)tra hanc solutionem videtur esse quod dicit Augu(stinus)
sup(er) Genesim ad litteram ubi dicit q(uod) deus crea-
turam (con)poralem p(er) tempus tam Ad hoc dicunt q(uidam)
q(uod) creatura (cor)poralis dup(lici)ter (con)sideret(ur) s(ecundu)m esse
et s(ecundu)m hoc est i(n) evo et s(ecundu)m motum et s(ecundu)m hoc
est in t(em)p(or)e et id relinquitur d(icendu)m de corporibus i(n)mor-
talibus. Sed hoc n(on) est q(uia) impossibile est intelligere q(uod) v(el)
tempus quod est i(n) p(ri)ori et posteriori sit mensura
alicuius q(uod) no(n) divi(ditur) ita q(uod) p(ar)s sit in uno a quo
et p(ar)s in alio ad quem. Unde dicendum q(uod) Aug(ustinus) alit(er)
accipit ibi t(em)p(u)s (con)stat aut(em) q(uod) o(mn)e corpus mo-
bile s(ecundu)m quod movet(ur) est in t(em)p(or)e s(ed) motus angeli-
calis no(n) est motus s(ecundu)m locum s(ed) variatio intellectu(a)lis
p(ro)p(ter) p(ro) intelligencia diversa qua variacione(m) vocat Augu(stinus)
t(em)p(u)s sit p(er) ibidem t(em)p(u)s n(on) metitur d(icitu)r s(ecundu)m q(uod) infra
declarabit(ur). Et p(er) solucio ad 3m q(ues)ta i(n) duobus
articulis p(re)supposit(is) nisi ad hoc tamen q(uod) sit racio
q(uod) incipit cum t(em)p(or)e et no(n) ante Et hoc(?) p(ro)lo
p(ar)ate sit ex p(re)dictis Si n(on) modus qui est opus
creacionis de universis creaturis tamen o(mn)ia eviterna
creatur sit s(ed) et t(em)poralia Mensura a(u)t(em) non
sit nisi in mensurato oportuit t(em)p(u)s cum
t(em)p(or)e sit t(em)porale incipit cum evo Si aut(em) obi(ci)tur
q(uod) Damascenus d(icit) q(uod) angeli fuerunt ante mundum
d(icendu)m q(uod) hoc 2o lo(cum) p(ri)marum loco prius dicitur (?)
tamen (con)siderandum p(re)fecit ad (con)dicione(m) p(ar)tem hoc est q(uod) licet
mundus dif(ferat) est in p(ar)tibus s(ecundu)m q(uod) una est
ante alia tamen s(ecundu)m q(uod) (com)parat(ur) ad (con)dicionem p(ri)n-
cipii vel p(ro)p(ter) creat(ione)m no(n) erit unum an ad s(ecundu)m
dimensionem diversa in se ut evum et t(em)p(u)s et ita p(ar)s
q(uod) tamen t(em)p(or)e incipere debuit. Et (con)cedendum
quod est in duobus articulis primis
Sed 3o q(ueritu)r

q°

Ex quo sequitur intentum, quia eviternitas [illegible] sit in uno parte
eviternitatis et temporis. Et videtur quod quod eviternitas est
in uno et tempore parte dicitur [illegible] ergo [illegible]
eviternitatem modum adiacet eius eviternitatis parte temporis
[illegible] et eviternitas eius videtur etiam quod eius sit in uno
[illegible] parte se [illegible] substantie ad substantiam indivisio sic
mensura durationis substantie se [illegible] ad mensuram [illegible]
eviternitas est unum simplicius et nobilius alio ergo
et mensura unius simplicior est mensura alterius
[illegible] gradus mensure [illegible] est [illegible] simpli-
cius et unius simplicior. Unius simplex reducitur ad
simplicius [illegible] ad mensuram primi ut dicitur in 10 metaphysice.
Et patet per inductionem quod ponderata ad minimum pon-
dus et mensurata modo ad minimum in genere 10
ut ad [illegible] vel [illegible] ergo etiam eviternitas
[illegible] mensura eius ad simplicissimum gradum [illegible]
reduci. Si forte dicitur quod non est talis [illegible]
in eviternitas hoc est contra augustinum qui dicit quod
angeli differunt subtilitate essentie et post in 20 libro
[illegible] hoc etiam [illegible] quod pena
[illegible] essentie differunt subtilitate nature et nobilitate a
corporibus quia [illegible] eviternitas [illegible] secundum [illegible] ut [illegible]
[illegible] ante [illegible] substantia indivisa in qua dicitur quod ia
corpora indivisa [illegible] Si forte dicitur [illegible] quod
[illegible] adiacet eius [illegible] pene durante et ia
non [illegible] sic hoc est contra [illegible] quod [illegible]
[illegible] est illius pene [illegible] non pena illa sic
[illegible] pena non durans [illegible] ad quod [illegible]
[illegible] sic in [illegible] tota [illegible] patet quod ia pena
[illegible] secundum quod [illegible] ia [illegible] Con-
tra eviternitas est in uno hoc est quod plura non pos-
[illegible] sine utroque [illegible] principio et fine
Sicut quod tempus est in uno hoc est [illegible] quod [illegible]
omnium motuum est unus motus [illegible] motus primi mobilis qui
simplicissimus est et hoc patet per [illegible] nent[illegible]
[illegible] de uno [illegible] qui dicit sic [illegible] motus [illegible] in
[illegible] et [illegible] ad motum [illegible] que sit
motui [illegible] et [illegible] ut [illegible]
[illegible] in eviternitas non est unum quod sit [illegible]
[illegible] eviternitas [illegible] quod sit sine utroque [illegible]
[illegible] non [illegible] ad [illegible] Solvo

[illegible] gradus ultima [illegible] et [illegible] ad [illegible] per
hoc quod sit [illegible] de tempore eviternitate et eius [illegible]
[illegible] dici quod eius est in uno [illegible]
quod in [illegible] mensuratorum ad mensuram non [illegible]
ratio [illegible] et [illegible] etiam [illegible] secundum [illegible] et non
[illegible] eiusdem [illegible] in [illegible] ad
modum et [illegible] magis ad [illegible] vel [illegible]
et in aliis [illegible] non [illegible] in [illegible] mensurante
[illegible] superior et [illegible] que ut aliquota
[illegible] ad totum [illegible] sit [illegible]
in eviternitas non [illegible] eviternitatem infinite [illegible]
aliud [illegible] patet quod [illegible] ad aliquod unum
[illegible] mensurans

[illegible] quid de nunc et quando eius. Et
[illegible] [illegible] dicitur nunc eius ab
eius. Et videtur quod in nullo non eius non habeat
partes. Si aliquis dicat quod nunc eviternitatis
est indivisibile et eviternitas etiam [illegible] adiacet [illegible]
[illegible] nunc eius et eius secundum quendam modum adiacet
[illegible] secundum quod dicitur vel dividitur [illegible]
[illegible] in [illegible] hoc est contra augustinum [illegible]
ad [illegible] qui dicit quod secundum hoc [illegible] est
in angelis operantibus movetur per tempus et non per
locum ergo secundum hoc [illegible] mensura non est eius [illegible]
tempus. Et ita [illegible] hoc non [illegible] eius
in nunc eius. [illegible] quid de [illegible] videtur quod [illegible]
non [illegible] [illegible] eius sit totum [illegible]
non [illegible] vel [illegible] et non
hoc quod non est [illegible] vel [illegible]
[illegible] non [illegible] Et ita [illegible] Solo
[illegible] quod nunc eius dicitur ab eius non in [illegible]
[illegible] eius est tota [illegible] sit manere
[illegible] nunc [illegible] ad ipsum durans secundum [illegible] indivisibile
[illegible] non [illegible] in [illegible] Solo [illegible]
[illegible] quod aliud est pena [illegible]
[illegible] in [illegible] et ad penam [illegible] in [illegible] de
[illegible] in [illegible] dicit augustinus quod [illegible] per tempus
[illegible] ad [illegible] eius [illegible] quod [illegible] de [illegible]
[illegible] quod [illegible] eius [illegible] non [illegible]
[illegible] de [illegible]
Nisi forte dicatur [illegible] per actus [illegible]
ad tempus [illegible] est [illegible] eviternitate
[illegible] qui angelus sunt [illegible] vel [illegible]

In gradu

solo

solo

Consequenter queritur de tempore. An sit a natura an
in anima tantum. 2o quid sit. 3o de subiecto tem-
poris quod est nunc. 4to utrum tempus sit idem
a motu vel non sit sine motu. 5to utrum tempus
dicatur per se quantitas continua et non motus. 6to
quare unum sit de cognitis. 7mo quare tempus magis
dicatur mensura motus quam quietis. 8vo qualiter
tempus continetur in quo. Nono quid sit esse in tempore.
Decimo utrum sit unum tempus vel plura. Undecimo
de quando temporis.

Consequenter queritur de tempore. An sit aliquid in rerum
natura. Et arguitur quod non per dictum philosophi quod hoc tempus partim est
et non est et non futurum et nondum est. Sed
ex hiis compositum videtur et compositum ex hiis que non sunt
non est. Ergo tempus non est nisi forte in anima. Item
omnis divisibilis si est necesse est aut omnes aut
quasdam partes esse, sed tempus est divisibile. Ergo si
esset necesse est aliquam partem esse, sed partes que
sunt futurum non sunt, sed partes que sunt preteritum non sunt. Ergo
[illegible] aliqua est hoc est presens nunc aut hoc. Ergo
est divisibile vel indivisibile. Si est divisibile tunc re-
dit idem quia tunc non est divisibile nisi in preteritum et
futurum, quorum alterum dispositio non admittit successionem. Si
autem est indivisibile tunc tempus non est pars continui
temporis et ita tempus non est quia nichil indivisibile est
pars continui. Item deducendo ad impossibile probatur antecedens:
tempus non est actu, quia si esset in actu vel maneret aut
desineret; si maneret et si maneret sit prius et posterius [illegible]
tempus non est contra naturam temporis. Ergo esset preteritum simul
cum presenti et futuro quod est actu et hoc est inconveniens
contra [illegible] partes temporis quia ipsi dicunt quod
nichil est antiquius de tempore quam nunc. Si autem desi-
neret, vel desineret in tempore vel in tempore quando vel
in instanti; quando non est in tempore quia est in instanti. Sed nec
in tempore [illegible] quia tunc desineret in instanti non est sic
tempus non est in tempore quando [illegible] presente [illegible]
quia non est de tempore antiquius nisi nunc et hoc non est tempus.
Ergo non desineret in tempore. Sed non desinit in nunc
quod est [illegible] quod non est quando tempus
vel nunc quare utrumque [illegible] in [illegible] presentis

sed quia sunt nunc que non est mensura temporis
et inter quelibet duo nunc sit instans medium. Sed
inter tempus quod desinit et nunc quod sequitur
non est medium et ita non erunt quia. Item
aliud argumentum est quod si desineret in nunc sequenti
oporteret quod esset quod in toto tempore precedenti ad
nunc et hoc non desineret. Sed quod tempus non est sed
in toto tempore est successive. Sed Item si tempus posset esse
quod successive continue ergo haberet ad duas partes
scilicet ad instans quod est preteritum et ad instans quod
est respectu illius est futurum. Sed instans preteritum
non est quia iam erat. Ergo instans preteritum non
habet tempus. Et si aliquid tale non habet nec habe-
ret ad ipsum. Ergo nec instans presens non habet tempus non
habet ad ipsum. Item si forte dicitur quod duo sunt
scilicet instans in preterito et instans in futuro. Sed
Contra quia quod se habet prius et posterius et pos-
terius repugnat presenti. Sed instans in preterito
et instans in futuro se habent prius et posterius et pos-
terius. Ergo non erunt simul. Item si ista essent non
sunt simul in loco oportet quod essent simul in instanti
uno quod non est instans. Sed forte dicitur quod primo
quod est prius continuatur ad quod copulatur et continu-
antur partes temporis. Contra non entis non est continuatio
ad aliquid vel in aliquo ut aliquid continuatur
ad ipsum sed preteritum et futurum sunt non entia. Ergo
non continuatur ad aliquid vel aliquid ad ipsum.
Ergo tempus non est. Item supponatur quod tempus sit
motus quod est et ita dicunt multi eandem tempore
quod motus sunt et loquuntur de tempore in communi
quod omnis est sed de tempore. Item supponatur quod
ad possibilitatem unius motus non sequitur possibile alius
quod non sequitur si a movetur quod propter hoc b mo-
veatur, quia sit motus a et motus b [illegible] sed
et hoc supponatur quod possibile est. Ergo ponatur quod sit
sed autem ergo sit natura loco [illegible] solo
aut tempore et quiescat quod nullo modo nisi tempore a
subiecto [illegible] quod non solo est motus non
sit unus et ita motus continuus non est unus in
subiecto et ita nec tempus quia tempus sit non simul

Tempus nisi in anima est

in primo motu ergo ad partes duorum temporum presentis 3m tempore
non possit quod sit in tempore sed ad partem temporis
primus motus ergo erit 3us motus sed negatio quod
principalis sic ita tres motus aut erunt sed que non
et erit quod sit non sunt nisi in tempore ergo erit quando
tempus ergo et quartus motus et in infinitum ergo
ad ponendum duorum motuum sit ponere ponere
infinitorum temporum et per consequens motuum infinitorum et
per consequens infinitorum motuum. ¶ Credendum hic est
secundum Augustinum. dicendo quod tempus nisi in anima est et
tempus quod sit eius distinctio accepta per ymaginationem
inter designationem duorum momentorum. Momenta
autem duo nichil aliud vocat quam duas divisiones
continui quem motus ponit duas elevationes
in preteritum quod sit tempus omnes distinguit quasdam
et momenta unde collatio horum momentorum per
ymaginationem tempus est. Hoc autem accipitur
ex verbis Augustini XImo confessionum ubi dicit in
anima est ad quod tempus quando distinctionem. si enim
tecum nescio et mirum si non repugnat ad quod sunt
mentior et capere duorum motuum et dico quod infinite
longum quod ergo tempus quando id aut esse diffinite
duplum quod hoc ad id tempus mentior sed non
mentior futurum quod non dicit quod. sed non mentior
presens quod nullo spacio tenditur. sed non mentior
preteritum quod iam non est quando ergo negat futurum
non dicit quod. sed tamen iam quod in anima expectatio
futurorum. et quando negat iam preteritum non quod est
tamen adhuc quod in anima memoria preteritorum et presens
negat presens tempus caret spacio quod in puncto preterit
sed tamen perdurat attentio per quam pergat ad quod
est ab quod non quod longum tempus futurum quod non dicit
quod sed longum futurum longa expectatio futuri
quod nec longum preteritum tempus quod non quod. sed longum
preteritum longa memoria preteriti quod sic Augustinus in confessionum
si quid intelligitur temporis. quod in duas iam nec minutis-
simas momentorum partes dividi possit id solum
quod quod presens quod dicitur quod tamen ita rapide a futuro in preteritum
transvolat ut nulla morula
extendatur. Nam si extenditur dividitur in preteritum

et futurum presens autem nullum habet spacium Et autem
nunc liquet et clarum nec futura sunt nec preterita
nec proprie dicitur tempora sunt tria presens preteritum et futurum
Sed fortassis proprie diceretur tempora sunt tria presens de preteritis
presens de presentibus presens de futuris. Sunt enim
hec in anima tria quoddam et alibi ea non video presens
de preteritis memoria presens de presentibus contuitus presens
de futuris expectatio. Si hoc permittimur dicere
tria tempora video fateorque tria sunt. Dicatur etiam
tempora tria sunt. presens preteritum et futurum sicut abutitur
consuetudo. dicatur ecce non curo nec resisto nec
reprehendo. dum tamen intelligatur quod dicitur. sed nec id
quod futurum quod quod iam neque id quod preteritum
quod pauca enim sunt que proprie loquimur. plura non proprie sed
que innuntur. ¶ Huic opinioni consonant quidam anti-
qui philosophi qui dicunt tempus dispositionem operationis
que operatio tamen quod in anima et appellant
formam operationis perpetuam temporis in momento
et momento. ¶ Contra modum quod non quod sit
in tempore aliquo et tamen in tempore adeque in tempore
autem ad quem in potentia et exhibit in actum quod
ergo ille qui mensurabitur aliquo vel nullo
sunt quod aliquo quod omnis potentia quando in actu
mensuratur aliquo. Si autem mensuratur aliquo
mensura eius quod sed mensura potest continuari
actum poterit ab omnibus quod tempus quod ponitur
tempus quod. Et ergo probando sit mensura illa
quod probatur quod tempus quod et ita contradictio
quod falsa sicut tempus non quod. ¶ Si forte dicitur quod
mensuratur illa in anima quod quod periodum et quod dolentes
et etiam infirmatis prolongatur tempus. per attentionem
mutationem motus infirmitatis et doloris. voluptuosi
quod autem et diu durant tempus. per presentem atte-
ntionem motus delectabilis. dolentes autem sicut non
presentiunt sed continuant nunc procedit super
ad nunc ad quod tamen propter non proprie motus
medium tempus potest loqui de hiis quod dolent
apud hebdom in anima et potest loqui de presentibus
sanctis dolentibus. Sed enim dicitur potest contra.
ponitur quod non sunt anima nec intellectus vel mensurabilis

·xj· conf.
·Augustinus

O · non · et
esse
In tempore
Tempus mensura temporis non
Cur ex dolentes prolongatur tempus
De dormientibus
futurum

alia temporis per stat. sed non esse plurium ipsius nunc facit esse temporis
temporis proprio est ab anima — motu et tempus desinit

Motus mensuratur

potentia existens in actu et non sed non mensurabitur
hoc est magnus quantitas non eius declaratio sed et oportet
eam mensurari. Prima adhuc est motus velocior
motu quam non possunt esse nisi in comparatione ad mo-
tum ergo mensurare motus non oportet animam et
tempus non dependebit ab anima. Prima in hoc de-
quantitate et totum in fine primi probat aliquis quod
mixtio non est corporis et minimis saluatur quia
quamvis quod impedimentum sunt esse videbitur ad solum sed
non videt quamvis acute linceus aut i. acute vi-
denti non impedimentum esse videtur. Si a solo sed tempore
non esset nisi in anima secundum unum esse tempus. sed accidentaliter
motus secundum aliud non esset sed non accideret.
motus ergo esse tempus non dependet ab anima sed
tempus proprio. Solutio secundum ulterius totius
et ad solutionem primo positio proprio tria
quamvis inferius probabitur primum est quod nunc et tempus
non dicit in secundo sed in esse bene eo quod nunc est
subiectum temporis ut dicit philosophus. Secundum est quod quantitas
non semper propter in suis partibus sed esse debile quan-
titas autem est propter in partibus sed esse forte dico
autem debile secundum secundum manens vel posterius et non
primi secundum esse et dico forte posterius secundum formam et ce-
tera. licet non secundum secundum prius et secundum prius
et secundum prius eadem posterius per et secundum prius tamen quod
est partes est sed dicit philosophus in posterioribus primo
sed posterius ratio. Tertium est quod preteritum et futurum sunt
in defectu secundum prius esse sed secundum secundum manent
cum preteritum in toto preteriit non est et futurum in toto
futurum non dicit est sed tamen subiectum mensure est. His
suppositis dicitur ad obiectum primum quod partes temporis non
tendunt omnino in non esse et ideo illa obiectio non
concludit nisi quod de esse temporis non est aliquod ma-
nens et hoc est verum. Secundum respondetur dicendo
quod esse prius quod accipit sed potest in actu ma-
nens incomplete est et non est tempus secundum esse sed
secundum secundum et fluxus eius fiunt esse temporis esse
dico tale quale per natura successiuum sed alia ut
dicit auicenna. Subtiliora prius in esse quod prima

Solo

nota bene
Solo
vero

De puncto

prin

/ materia. Ad 3m dicendum quod ista dispositio non valet sed
tempus desinit esse et desinit esse in se et tempore
quantitatis. aut in nunc. tempus non non est in se nec tempus sed
esse in tempore nec in instanti et ideo obiectio illa non
procedit. Ad hoc autem quod obicitur quod aut ma-
net aut destruitur secundum esse. dicendum quod destruitur
sed nec in se nec in quantitate tempore nec in instanti
sed continua successionis. Et si queritur causa huius
dicendum quod causa huius est continuatio in motu, uno
modo quod est in motu quod accipit hic et ibi et
non est hic non est ibi. Ad 4m dicendum quod natura
temporis compleat aliter et respective ad motum. Si
compleatur aliter tunc non est signare duo instantia
ad que terminetur tempus. Si autem compleatur in comparatione
ad motum tunc est signare duo instantia secundum
terminos motus. Si autem queritur utrum ad illa continuetur
esse secundum esse dicendum est quod continuatur eius est secundum
modum esse ipsius et esse ipsius est in defectu et
etiam est continuatio. Ad hoc autem quod obiciat
quod nichil continuatur ad non ens. dicendum quod hoc
verum est. de non ente simpliciter sed tempus secundum formam
sed. licet non secundum esse et tale sed successiue continuo
successio. Ad ultimum dicendum quod tempus secundum formam est unum
esse non dependet nisi ab uno motu sed ab isto
motu qui est infinitus secundum naturam. sed ab anima depen-
det id formato id non esset tempus et oportet ali-
quod tenere intra terminos. Cum hoc primi motus est
per tempus quandoque secundum quod etiam dicit philosophus quod ideo
esse in primo est quadam ratione temporis mensura. Si
ergo ponantur duo motus per se. Ergo non per-
petuo 3m motus vel 3m temporis secundum alia prius sed
esse in uno uno sed alia non possunt per esse
in uno uno. Si autem queritur quando voluit ipsum
per. dicendum quod secundum quod respondendum est negatiue
per se non concedit. Si non queritur unde videtur
ratio ipsius expositio dicendum quod una positio non prius
corpus nisi negatiue. Ea autem quod prius sed respiciatur
ad ad ideo per prius sed ad primum secundum. Et
per hoc sed similiter reflectatur per primum secundum
non per corpus assignatur eo quod ipso non sit prius

tamen

tamen

sed exponetur negative per exclusionem oppositi ut predictum est. Hoc non sic [struck] predicto dicit quod augmentum et aliquid [illegible] videtur oppositum dicit.

A d. 2m p. c. t. Dicit philosophus in physicis: tempus est numerus motus secundum prius et posterius. Contra hanc diffinitionem sic obicitur. [illegible] subiectum de quo predicantur passiones illius subiecti, ergo non de tempore predicetur numerus. Conveniunt ei passiones eius, ergo est par vel impar, et habundans vel perfectum vel diminutum. Tempus [illegible] non conveniunt tempori, ergo nec subiectum et non est numerus. Preterea species diverse aliquod genus non diffinit, sed numerus et tempus sunt species diverse quantitatis ut patet in predicamentis, ergo numerus non debet poni in diffinitione temporis. Item numerus est in genere quod est in aliqua specie, ergo si tempus est numerus erit aliqua species numeri et ita erit binarius vel ternarius, quod falsum est, ergo non est numerus. Item naturalia dicuntur a mathematicis, quia mathematica secundum intellectum sunt ante motum et abstracta a motu; naturalia non omnia sunt in motu et permixta. Cum igitur numerus sit simpliciter [illegible] quod est speculatio mathematica, [illegible] nullo modo debet poni in diffinitione naturalis. Preterea ubicumque est numerus ibi est aggregatio aliquorum; in tempore non est aggregatio aliquorum, ergo tempus non est numerus. Probatio minoris: quecumque aggregantur secundum quod [illegible] aggregantur, aut secundum utrumque; sed in tempore nullo istorum modo est aggregatio; quod probatio minoris est per inductionem. In tempore [illegible] secundum quod non aggregantur secundum substantiam vel non aggregantur, quia in tempore non est invenire [illegible] per substantiam. In uno autem non est aggregatio, et ita patet quod nec secundum utrumque, et ita tempus non est numerus.

Item obicitur de hoc quod est mensura motus: non enim non est mensura sed motus non est. Quod probatur: ergo non est aliquid mensura motus. Probatio huius quod non est secundum substantiam et quantitatem idem. [illegible] motus secundum substantiam et quantitatem non est, ergo motus non est. Quia autem motus non est secundum substantiam et quantitatem patet ex hoc, quia nulla successio secundum quantitatem prius est in actu.

Si autem quantitas secundum substantiam et non secundum quantitatem non differt a [struck] quod est contra Aristotelem, qui reprehendit eos qui dicebant motum esse tempus. Item non potest differre a tempore, patet ex natura temporis, quia tempus est successivum manens secundum substantiam, non manens secundum prius esse, et id idem est motus. Preterea tempus mensurat motum distinguens ipsum quantum prius posterius nominando [illegible] plus vel celerius, et ita videtur motus esse mensura temporis et econverso. Preterea ista diffinitio videtur esse circularis, sed eius quod diffinitur prius et posterius per tempus diffiniuntur, et tempus ad diffinitionem prius, et ita idem est prius et posterius recipiendo eiusdem, quod est inconveniens. Item preterea quietem [illegible] non potest mensurari sicut motum. Item dicit Dionysius 10mo capitulo de divinis nominibus quod tempus est quod in generatione et corruptione mensuratur. Videtur quod hoc sit falsum, quia generatio et corruptio non sunt in tempore; generatio enim et corruptio sunt mutationes secundum formas substantiales, forme autem substantiales non habent medium, ergo mutatio est [illegible] inter privationem unius et acceptionem alterius et potest esse in instanti. Ita quod in mensura [illegible] ergo in mensura generationis non est [illegible], ergo nec prius nec posterius quibus dicitur reperitur aliquis modus, et ita tempus non est quod in generatione et corruptione mensuratur.

Solutio: dicendum quod tempus multipliciter accipitur. Uno modo secundum theologos, alio modo secundum philosophos. Secundum theologos dicitur mensura cuiuslibet mutationis sive divisibilis sive indivisibilis, sive corporalis sive spiritualis. Et secundum hoc tempus adiacet cuilibet rei create et eius [illegible] que est in affectione vel intelligentia angelica. Et hoc tempus non habet prius et posterius nec continuum est. In hoc tempore quod numerus sunt [illegible] ad invicem, quia modus indivisibilis mutationis [illegible] ad indivisibilem mutationem. Secundum vero theologos tempus nihil aliud est quam aggregatio momentorum. Et sic est numerus, quia [illegible] mutationes non [illegible] continuum prius et posterius non habent. Et de hoc tempore dat diffinitionem Dionysius et vocat generationem et corruptionem quaslibet mutationes sive divisibiles sive indivisibiles. Secundum alium modum dicitur tempus mensura motus vel mutationis continue et successive. Et de hoc tempore dat diffinitionem Aristoteles a [illegible] tempus. Et de hoc tempore dat diffinitionem predictam et maxime intelligitur de continuatione [illegible] ad motum localem, quod primum et perfectissimum est [illegible] tempus.

Marginalia:

tempus

aggregatur

secundum esse

non a[illegible]

In hoc [illegible] videtur [illegible] [illegible]

quo distinguens ipsa

.dyo. nota

mutationes

Solutio

tempus multipliciter accipitur

alio secundum theologos

alio secundum philosophos

o non quod patet ad [illegible] indivisibile

Tempus aggregatio momentorum

Accipiatur ergo ratio prioris et posterioris in motu non talis quod prius
magnitudine que secundum partem ante partem et post et ille
partes dicuntur respectu alicuius medie partis molis
ante quod medium est divisibile et est in ponendo ad coordi-
nationem ubi et loci et partis. Et hec ponendo divisibilis
est secundum partes magnitudinis ubi partis et loci et non ipsa
sunt divisibilia et cum divisibilia sunt in esse alicuius illius
ponitur in certi ad actum est in esse aliquo. Prius
autem quod medium vel sumitur in motu prius est unde et
idem eius nec tamen secundum quod ad partes magnitudinis
in termino a quo et in termino ad quem continue. Cum ergo motus
sit medium inter magnitudinem et mensuram ipsius motus
mensura ponitur communiter in actu continue in motu
habebit tria consimilia ab ipsa ponendo continue in actu
procedente prius et posterius causata a priori et posteriori
in motu et medium continuans id est quod respondet ei
quod sumitur. Et medium continue a termino a quo et in quem
et patet quod motus est continuus a continuitate spatii super — Unde motus continuus
quod est et in motu est prius et posterius et medium sed
id medium non est manens sicut etiam in magnitudine vel
in ubi vel in spatio non est medium id est punctum in quantumcumque
partibus acceptis ante et acceptis post in tota
magnitudine secundum se [illegible] autem idem est quod sumitur et
medium continue in tota magnitudine secundum se non habet
esse quam secundum quod est hic et ibi et ante et post. Ita
idem est nunc secundum se quod adiacet ei quod sumitur
et tamen non est idem esse quam secundum quod fluunt de priori in pos-
terius quod fluxus sive continuatio proprie mobilis exis- — o non [illegible]
tentis prius in ulteriore parte magnitudinis non tamen [illegible]
in se idem motus continuus. Tertio sunt tres dubitationes
est ad obiecta et [illegible] est [illegible] primum secundum
philosophum quod duplex est numerus sicut numerus numeratus et numerus
numerans. Numerus numerans est numerus permanens quo
[illegible] sunt numerari ut denarius vel octenarius
quo numerantur decem canes decem equos decem vi-
tuli. Numerus autem numeratus est res numerate ut equos
vitulos canes. Numerus numeratus iterum dividitur secundum
priorem et secundum actum secundum potentiam [illegible] numerare
Numerus numeratus secundum actum autem res numerate in
actu. Item numeratus numerus duobus modis numeratur

sed a te [illegible] hoc est a [illegible] sicut facit intellectus et
tempus numeratur a motu quod prius et posterius in hoc con-
sunt ex priori et posteriori in motu. Aliter numeratur
numeratus numerus a prius prioribus et a [illegible]
et secundum [illegible] tempus numeratur dicitur a priori et posteriori in
tempore ut a [illegible] et a nunc [illegible] secundum quod eodem
tamen manente secundum se numeratur ut a [illegible]. Alias
consideratur numerus quod est tempus ut est mensura reddens
quantitatem motus et tempus est numerus numerans motum
certificans non per se quantitatem temporis ex numero sumpto
[illegible] et per se et hoc certificatur certificat quanti-
tatem motus. Et hoc est quod dicit Aristoteles quod tempus
est numerus numeratus. Numerus autem numerus est duo. Nunc
dico numerus numeri numerati. Numerus non numerus numerans
numerante est binarius. Unde tempus numerat motum vel
mensurat hoc modo quo duo [illegible] accepti
replicant [illegible] aliquas quantitates [illegible] tamen
unde tempus non multiplicant nunc ultra duo scilicet prius
et posterius. Et [illegible] accipiuntur secundum partes
ipsius motus in tota quantitate motus licet non ipso
tempore sit numerus numeratus tamen ulterius motum numerare potest
quod numerata in ipso [illegible] mensurare et non
numerare [illegible] sicut etiam in modo aliquo mensurare
videtur. Dicitur non duobus modis numerantur [illegible] — modis
et [illegible] lagenis dolium vini. Secundo sicut
quod motus non potest esse numerus temporis per se sed per
accidens. licet sit [illegible] ipsius temporis quod non est
[illegible]
Preterea in motu non est idem [illegible] manens
in se nec manens quod est esse quod id quod est
accipere de motu non est permanens idem sicut nunc
quod est accipere de tempore est permanens idem
in se et est [illegible] reale in modo [illegible]
est ergo ad [illegible] quod passiones par et impar sit
[illegible]
[illegible]
[illegible]
est par. Et si obicitur quod Aristoteles dicit quod par
et impar non sunt passiones temporis neque velox
et tardum. Dicitur quod hoc verum est quod ipsa passio
[illegible]

in motu non est idem [illegible] secundum [illegible]
sicut in tempore.

Nunc aggregatio in tpe

ipsi. sicut pt. in possidibus velut qt ubiqz & pt
dr incepite qt subat. pt in 2o dicendi
pt. qt subiectum cadit in differentie passionis sm
quod ipm. qt no gnad superioris ut infidus
vel acutus sed gnad sm ipsius & sm hoc dicq
nos. qd par accidit uno tpis ingrm e duo.
Ad ad dm qd unus manus qt ipsis quot. Ex
predictis autem qtitud qt qd tpe qt unus materia.
Ad ad dicq qd tempus no qt in gnde uni
nisi p accidens. ut dcm qt & ita p accidens
qt vel in tpe qt qt duo. Ad ad dm qd ma-
teria sm qt no dicunt a naliby ut dicitur
in 2o physicorum & ita sm qt possunt poni in
differentie naliud. Ad ad dicq. qd in hoc qt
aggregatio. q dr iteratio. iteratur autem sm qt
manens idem in subad. Et ad hoc qd obiciat
qd no cuiuslibet no qt iterato dm qd hoc verum
de pns no cuiuslibet sed istud qt processum no
habens positionem. cui sufficit iteratio alicuius ma-
nentis in subad & iterum aut non accepti sm
qt. Ad ad dicq. qd motus qt. de uno no
permanentium in ee. continuorum tn. tn qt accipe
aliquod nunc in quo sit qt motus. et qt
sunt qt fieri & factum qt prius qt no ee motus.
& id no procedit obiectio qt no e quare vero
qd mobile sit. quod ipsum permanet sm substantiam.
tn sm qt. Ad aliud dicq qd tpe mensurat
motum simpr. qt qt ipsius unus. sed quo adinod
motus mensurat tpe. Ad aliud dm qd diffo
illa non qt totalis. Si enim prius & posterius
componuntur de priori & posteriori in motu tunc p-
us & postq dicunt cum sm quod tpe qt
unus & sm modum vero post indifferre
unq non sunt causa & effectus. Si aut prius
& posterius dicuntur partes tpis tunc possunt
accipi duobus modis. Si n. accipiantur ut partes qn
tm. tunc diffinitur p suo toto qt no tunc
qt nisi in suo toto & diffinitio applicat ee
Si aut accipiuntur ut principia tunc tunc ed
diffinitur suo toto ut dicit comes in primo physicorum

qn tunc arbitrantur consequentia. oppositum. cum consistunt
ex quibus & quietis qt. & sm alios prius & posterius
in tpe. dicunt tamen illis dicere. sm quod tpe
participat unum & iterum possunt indifferre tpis
sm quod qt unus. & hoc videtur notare modus
loquendi sm prius & postq contrahitur p illa dicuntur
unus ad duo qui qt minimus unus ut plurales
Ad ad dm qd tempus qt mensura motus pse
& mensura quietis p accidens sed in compara-
tione ad motum qt eo dicuntur quiescere in mo-
bilia tpe sm propriam loquendo. & ideo potius dif-
finitur p motum. quam p quiete.
Circa quartum de subad ipsius tpis q qt
nunc. Et quartum primo utrum ipsum sit subad
tpis. & quartum utrum ipsum unum sit vel plura.
Cum no sit subad. pt. Nunc se habet ad tpe
sicut punctus ad lineam sed punctus no e subad
linee ergo nec nunc qt subad tpis. Preterea oe
quantum qt divisibile sm suam substantiam. Nunc aut qt
indivisibile sm suam substantiam ergo nunc no e subad
quanti. ergo nec tpis. Preterea nullus hg qt subad tran-
sitive nunc qt hg tpis ergo non qt subad tpis.
Preterea quod videtur ibi subad. aut forma aut ma-
teria aut totum compositum. qt subad dicitur in hec tria
in primo 2i libri de anima. Si dr. qd materia sed
materia qt ex quo fit res ergo ex nunc fit tpe quod
qt inconveniens. qt dicit physicus qd si infinita indivisibilia
accipias nunquam magis efficies sed tpe e continuum
no efficitur ex nunc. Si forma dr subad sed
forma qt q dat esse rei ergo ab indivisibili dat
esse divisibile & ulterius a no divisibili species
esse divisibile. Et hoc sequitur qd unum contrariorum
det esse alteri quod qt impossibile. Si aut
subad dr compositum hoc qt nugas qt sic nunc
esset totum subad tpis. sicut totum compositum ex
corpore & anima qt totum natura hominis. Amplius
hoc quartum utrum sit unum in nunc. vel plura
Et vr qd plura qt nullus divisibilis quantum
qt unus hg. Tempus aut qt divisibile quantum

ergo ipsius non est unus terminus sed nunc est
terminus ergo nunc non est unum. Cum autem nunc sit terminus
Contra hoc quod est indivisibile ens et natura
temporis sicut indivisibile ens in natura linee est
terminus linee et indivisibile ens in natura quantitatis
continue est terminus illius. Praeterea in linea est punctus
transiens et est punctus continuans et continue uere secundum
est in tempore quod sit ibi nunc transiens in preteritum et futurum
patet per hoc quod motus aliquis terminatur ad nunc et
incipit in nunc sed quod sit ibi nunc continuans uerum
est aliter partes temporis non continuarentur et ita in tempore
sunt tria nunc. Unum continuans et duo terminantia.
Contra in quolibet continuo indivisibilia infinita sunt
continuantia quod non est contra simpliciter infinitum est
continuans inquantum est in potentia sed tempus est continuum
ergo indivisibilia continuantia in ipso sunt infinita
ergo non est tantum unum nunc sed plura. Praeterea ali-
ter non esset verum quod dicitur in 6o physicorum et
in multis aliis locis quod inter quelibet duo nunc
est tempus medium sicut inter quelibet puncta
est linea nisi essent plura nunc. Si hoc dicatur
supponatur quod nunc est indivisibile ens et permanens
suo contrario quod non permanet in partibus. Et contra
utrum nunc quod est et manet et corrumpitur
si manet tunc non potest manere nisi per tempus
in quo manet et tunc esset idem magnus melius
quod sit esset ... quam sit ante millesimum annum et quod
sit nunc. Praeterea motus non manet et tempus est pas-
sio motus ergo nec tempus manet ergo nec id cuius
substantia non est nisi in tempore et hoc est nunc. Si
autem corrumpitur aut corrumpitur in se aut in contrario
quod est post ipsum. Si in se sed nichil cor-
rumpitur in se et ita sicut est in se et non est
quod est magnus. Cum autem sequitur quod sicut sit ...
sit ... per differentiam de sicut quod vel differ-
in comparatione ad unum locum vel ad unum nunc
vel instans vel tempus ergo non corrumpitur in se et
quo est hoc magnus. Si autem corrumpitur in eo
quod est post aut in proximo quod est post

aut in non proximo. Si in proximo ergo est in proximo aliquod
.n. non corrumpetur in eo ergo in precessisse duo
nunc sunt simul sed hoc est impossibile quia in proximo
inquantum est bis idem ut dicit Avicenna. Si — Avic.
autem corrumpitur in non proximo quod est post tunc
oportet quod in omnibus intermediis sit et ita ipsum semper
sequitur inconveniens predictum. Solutio. Di- — Solo
cendum ... quod nunc est substantia temporis quia tempus — quid tempus
nichil aliud est quam nunc fluens fluxum suo
... quasi continui et qualiter hoc sit potest
videri per motum. Motus enim qui dicitur loci mu- — Contrad. motu
tatio nichil aliud est quam ubi fluens cuius
substantia est unum ubi secundum esse diversificatum.
Ita tamen quod id unum ubi non sit unum modo quod
in hoc dicit aliquis sed hoc dico ubi quod
est accipere de loci mutatione quod est ymo-
bili prius in eo quod fertur et illi respondet
nunc quod est substantia temporis. Ad id ergo quod
obicitur primo dicendum quod punctus ad lineam et nunc — de puncto
ad tempus in comparatione simpliciter se habent et est quodlibet
dum duplex scilicet transiendo aut continuando quo-
modo simpliciter se habent sed in comparando ut ita dicam
... non habent se simpliciter quia punc-
tum non facit lineam nec fluens neque non
fluens sed nunc fluxum suo facit tempus.
Et ideo punctus non est substantia linee licet forte
secundum quod dicitur in divisione ... dicitur
substantia secundum quod dicit ... quod
punctus substantia posita ... est non differt linea
dicitur longitudo sine latitudine terminata ad duo
puncta. Dixi autem quod nunc et punctus con-
tinuando et transiendo quodammodo simpliciter se habent quia
in linea est accipere duo puncta transeuntia ac-
tu sed Avicenna probat quod nunc transiens in tempore
non est actu eo quod non est intercisio temporis
secundum suam naturam sed secundum intellectum tantum vel
secundum comparationem ad motum aliquem terminatum.
Similiter punctum continuans est primum et finis
et ideo sicut unum punctum continuans bis intelligitur cod-
nunc fluxum suo facit tempus.

hic no de indivisibilitate

et ideo quiescere accidit ei hoc quod per motum per
partem localem. Item quod mobile unitur puncto quiescente
vero eo in tota finis ad praesentem magnitudinem.
et ita unitur ipsi in motu quod quod movetur per
motum non quod esse sine aliqua magnitudine ut patet
in 6to physicorum. Si autem unitur ipso in toto prius
tunc unitur ipso ut prius quod quod motus est super
magnitudinem sed quamdiu unitur ipso in nunc [illegible]
unitur puncto quod unitur ut duobus nunc eo.
et inter quaelibet duo nunc quod tempus medium quod
nunc nunc in quo unitur puncto ut sic et inter nunc
in quo unitur puncto cum ut prius erit tempus
medium et in eo quod quies et hoc quod quod dicitur
patet in 8to physicorum. quod cum mobile unitur
uno puncto ut duobus quiescere accidit. Ex
quo sequitur quod punctum quod quod in linea continua
sed accipitur ut finis et principium. Item quod non quod
medium sed nunc in quo potest accipi ut finis
et principium in quo cadit tempus medium tunc quiescere ac-
cidit. Ad aliud dicitur quod dicitur dicitur sed sed.
quod quod erit quod et nunc non quod pars temporis
et indivisibile non quod continua divisibilis. Et quod
quod quod quod quod quod. Et sed sed
indivisibile quod quod divisibilis sed in ea di
in quod ab alio et nunc quod pars temporis.
ex quod non quod ab alio quod quod plurimus
ipsa nunc de puncto in [illegible] Ad aliud dicitur
quod quod in toto divisibili non quod pars lineae sed
nunc duobus accipitur ut dicit commentator quod
illa acceptio reddit ad punctum puncti per
magnitudinem in principale quod quod punctum finis per
lineam punctum ac [illegible] quo continua sunt lineae
percussivam quod [illegible] non quod quod
quod inquantum linea sed non quod aliud [illegible]
puncti sed quod quod alterum sed quod punctum est
hic et ibi in longitudine ante et post. Et
in illo puncto [illegible] quod nunc quod est [illegible]
temporis. et hoc modo non accipitur ut [illegible] sed
[illegible] in [illegible] [illegible] quod punctum [illegible]

et in illo [illegible] quod nunc secundum quod quod
quod temporis. sed non quod quod actu ut [illegible] quod.
sed in [illegible] [illegible]. vel ad aliquem modum
[illegible]. Et si quis vellet distinguere secundum commentatorem
non dicere quod nunc quod quod pars temporis dicitur
[illegible] [illegible] nunc autem quod quod [illegible] temporis.
[illegible] nomen ipsius nunc tunc quod quod dicitur quod
[illegible] dicitur quod non [illegible]. Ad aliud dicitur quod
[illegible] dicitur ibi [illegible] quod quod [illegible]. et [illegible]
quod quod in [illegible] forma et toto [illegible] [illegible]
in quibus quod secundum [illegible] ad [illegible] [illegible] ordinantur.
Ad [illegible] quod [illegible] hoc [illegible] distinguendo
quod quod [illegible] [illegible] secundum [illegible] [illegible] vel secundum
[illegible] ad [illegible] et ad motum [illegible] [illegible].
Si ultimo [illegible] tunc in ipso [illegible] sunt
plura nunc. [illegible] quod quod secundum quod plura sunt
nunc. Et [illegible] [illegible] [illegible] tunc tota [illegible]
temporis quod unum nunc manens [illegible] secundum [illegible] unum
et idem. sed secundum quod [illegible] pluralitatem. Et si [illegible]
quaeritur secundum quod sunt plura et utrum maneat vel
corrumpatur dicitur quod corrumpuntur secundum quod
ipsa nunc [illegible] Ad hoc quod [illegible] utrum [illegible]
vel in alio dicitur quod [illegible] Ad hoc autem quod
[illegible] quod [illegible] corrumpitur et [illegible] manet
[illegible] dicitur quod hoc [illegible] quod [illegible] quod
[illegible] secundum [illegible] corrumpitur et manet sed manet
secundum [illegible] et corrumpitur secundum quod. Ad hoc
autem quod obicit quod secundum hoc [illegible] sunt [illegible] hoc
et [illegible] in millesimum anno [illegible]. dicitur
quod non [illegible] quod [illegible] non [illegible] in nunc sed in
quod temporis et [illegible] quod non quod [illegible].

Utrum quies utrumque [illegible] sit [illegible] a
motu vel non sit sine motu. Et
[illegible] quod [illegible] quod dicit [illegible] sit motus [illegible]
magnitudinem. Item tempus [illegible] motum [illegible] [illegible] per consequentiam
magnitudinem. sed [illegible] motus localis [illegible]
[illegible] motu sed [illegible] tempus et ideo tempus
non [illegible] sine motu [illegible] dicit commentator quod
motus [illegible] tempus. quod facit quod [illegible] quod quod tempus.
Si [illegible] motus facit quod [illegible] quod in tempore

In contrarium

motus fiant que sunt ergo destructo motu non est tempus. Preterea tempus est passio motus sed destructo subiecto destruitur tempus. Preterea in 6to physicorum habetur scriptum quod si motus est infinitus est tempus quia Et tempus est infinitum est motum quia ergo ut quod ista possunt se ponere et perempta se perimunt et ita unum non est sine alio. Contra dicit philosophus in quarto physicorum quod tempus est in plus esse quod est in ipso. sed motus est in tempore ergo tempus est in plus esse motu. sed quodlibet est in plus esse motu manet motu non existente. Dicitur quod aliqua duo sunt sic se quod unum est prius et posterius non manentia secundum esse manentia autem secundum rationem et non est prius et posterius non manentia neque secundum esse neque secundum rationem Necesse est quod destructo uno quod non manet neque secundum rationem neque secundum esse maneat id quod manet secundum rationem et non secundum esse probatur quia subiectum manens non dependet a subiecto non manente et quod non manens est alterius contradictorium dependeret a contradictorio sed quandoque aliquid non dependet ab alio sic maneret illo existente sed manens secundum rationem non dependet a non manente ergo et illo non existente sic manet illud tempus manet. Sed motus et tempus sic se habent quod tempus manet secundum rationem et non secundum esse motus autem non manet neque secundum rationem neque secundum esse ergo tempus sic esse sine motu. Sic autem tempus se sic habeat ergo supposito a philosopho et a peripateticis. quod non motus sic se habeat ut predictum est patet sic. Dicitur quod tempus maneat motus secundum rationem. tunc non manebit nisi in motu ergo quemadmodum subiectum temporis preteriti adhuc est. Ita subiectum motus preteriti adhuc esset sed mobile preteritum quod movebatur in preterito possibile est non esse sicut aliquid quod motum est in preterito et modo est corruptum. mobile igitur id tamen non est. sed subiectum motus eius est in mobili est. et sic in mobili est. mobile est. ergo mobile quod non est. est. hoc autem est impossibile ergo subiectum motus non est manens. Item nunc in hoc ut dicit philosophus videtur subiectum ipsius mobilis et temporis motum sed subiectum ipsius mobilis post

ad quem sequitur ~~obiecti~~ tempus est in plus esse quod est in tempore.

motum manet ergo subiectum ipsius nunc manet post motum sed nunc non est quod nisi in tempore ergo tempus est post motum. Solutio sic prius dicendum est tempus dicitur dupliciter quoddam tempus est mensura continua mensurans motus sic simpliciter sic apposita et in nunc est prohibet consequentia ad nunc et hoc dico sic quod sine motu et tempus apponatur a philosophis quod est mensura primi mobilis non sic quod sine motu Et de hoc loquendo conceditur rationes. Et tunc ad obiectum in contrarium quod non dicit philosophus quod tempus est aliquid maius est eo quod est in tempore. Sed dicitur esse in tempore secundum quod idem est quod in tempore quod est in uno. Quodlibet autem est in uno sic se habet ad unum illud quod eius alia sunt in eius uno et una vi prima unum ut ea quae sunt in hoc sic se habet ad tempus quod tempus continet sic quod mensura aliorum et verum est quod tempus est in plus esse eo quod est in tempore. Ad aliud ad primum quod tempus manet secundum rationem et non secundum esse et motus neque secundum rationem neque secundum esse et sic dependet tempus a motu. sed sic patet contraria ratio quod subiectum temporis non dependet a subiecto motus sed dependet a subiecto mobilis secundum quod est in motu. Et ideo eo non existente in mobili non est subiectum temporis. qualiter autem hoc sic patebit in pluribus posterius obiectis. Ad quartum dicendum est quod subiectum mobilis manet post motum et non transit ipsum nunc temporis est ipsum nunc temporis secundum quod a philosopho consideratur est nunc eo motu priori et posteriori et ideo non tamen a subiecto mobilis quandoque non quantum sic quantum in motu secundum quod sequitur. Et hoc est quod dicit philosophus in quarto physicorum tempus dicitur sequi motum et philosophus sic dicitur id quod fertur quo motum cognoscimus et prius in ipso et posterius hoc autem idem est ut dicitur aliud sophistice accipiunt alterum existendo in tempore et alterum in foro. et ideo in eo quod alibi et alibi est alterum et alterum est id autem quod fertur secundum ipsum nunc sic tempus motum.

Quinto quaeritur quare tempus dicatur quantitas continua per se et non motus. Et videtur quod non sic continua quantitas. et secundum minus non sit

Et motus non manet secundum esse nec secundum esse in esse permanente

Solo

Solo

divisibile sed nunc est indivisibile secundum substantiam ergo etc.
ipso non fit tempus continuum secundum substantiam. Item punctum
suppositum motui propter indivisibilitatem suam non potest
mensurare motum et hoc est ideo quia punctum non
potest facere divisibilis et ita non facit sic continuum et mensu-
ram ergo nec nunc potest suppositum motui. Similiter propter
indivisibilitatem suam non potest numerare et mensurare
motum neque facere mensuram continuam et ita non potest
sic quantitas continua secundum substantiam et hoc est solum temporis
ergo tempus non est quantitas continua secundum substantiam. Item
nichil mensurat maius se nisi prius mensuret partem
maius se vel equale sibi. sed tempus est maius ipso
primo nunc ergo nunc ipsius nunc mensurabit motum
ergo nunc non mensurabit maius se nisi prius mensurat
partem maius se vel equale sibi sed maius se non
est quia ipsum est indivisibile ergo nec mensurat maius
se ergo equale sibi sed hoc est impossibile quia indivi-
sibile non mensuratur ergo etiam ipsum nunc non
est mensura ergo neque nunc ipsius nunc erit men-
sura quia nunc indivisibile nichil mensurat et
sic non est mensura non est quantitas quia omnis quan-
titas aliquid mensurat. In contrarium. Hoc concluditur quia
tempus dicitur quantitas per se et non motus. Videtur enim quod
potius est per se dicit quod motus est continuus propter spacium
suum et tempus propter motum in quarto physicorum. ergo videtur
quod tempus continuitatem habet a motu quod motus magis
sit continuum per se et tempus per accidens. Item hoc ideo
videtur per aliud auctoritatem quod est in quinto metaphysice quod di-
citur quantitas per se motus et tempus. Istam enim dicendum
quantitas continua quia ea quorum partes sunt passiones
dividuntur et dico non modo motum id est modo bene
sit id quod fertur sed in quo movetur id est spacium
quoniam id quod est quantitas motus est etc. et quan-
titas temporis propter motum ergo tempus habet quantitatem propter mo-
tum et ita per accidens. Solutio. Dicendum quod tempus est 3olo
quantitas continua sicut probat philosophus in littera. Dicendum
quod ad primum copulantur preteritum et futurum. Ad primum
ergo dicendum quod nunc est indivisibile sed indivisibile quod
est hic et hic divisibilis. Et non solo ipsius divisibilis
ut hic aliquid prius et posterius quod ipsum continuatur
divisibile secundum suum esse et quoniam indivisibile nunc quod continuatur

divisibile et punctum est indivisibile in linea. Item
est aliud indivisibile quod est solum rei divisibilis .i. nunc indivisibile
non hic hic tamen etiam potentiam ad divisibilitatem
secundum suum esse et nunc est indivisibile. Et quoniam bene
potest sic divisibile si accipiatur secundum suum esse et non secundum esse
hoc est indivisibile. Ad aliud dicendum quod non est simile
de puncto et nunc ut iam patuit ex predictis.
Ad aliud dicendum quod nunc secundum quod est indivisibile non
mensurat sed secundum quod accipitur secundum suum esse aliud nunc mensuratur
in priori et posteriori. Illa autem obiectio procedit
quod nunc secundum substantiam mensuraret. Ad id quod
in contrarium hoc concluditur dicendum quod tempus duobus modis continuatur
sic in se et est per se sub quantitate. ergo partes eius
copulantur ad communem terminum. Si autem comparatur in
comparatione ad motum tunc habet continuitatem per motum
sicut dicit auctor. Et est continuum per aliud et
loquitur auctor in quarto physicorum et quinto metaphysice.
Ad hoc autem quod concluditur quare motus non dicitur
quantitas per se. potest solvi ex dictis quia motus in partibus
suis non manet neque secundum substantiam neque secundum esse.
et ita non sunt copulate per se sed sic copulantur
hoc est gradus partis sue quod est motus.

Queritur quare sit unum et quod eo
equius. Et videtur quod non sit quod tempus est men-
sura per motibus ut dictum est. et motus
factus est [illegible] die. aut [illegible] aut die [illegible]
sunt prima materia ergo tempus non est coequum nisi
post. Si forte dicatur quod tempus non accipitur
ibi pro mensura adiacente motui primi mobilis
sed pro mensura adiacente cuique [illegible]. Contra
quidquid est ante omnem diem naturalem et artificialem
hoc est ante omne tempus. celum et terra vel celum empi-
reum et prima materia creata sunt ante omnem diem na-
turalem et artificialem ergo creata sunt ante omne
tempus. probatio [illegible] hoc non est nisi in die et
nocte. ergo quod est ante diem et noctem est ante
noctem. Si autem dicatur quod tempus continet
omne tempus. Si autem dicatur quod tempus continet
omnem diem. tunc continet totum et partes
[illegible] continet in [illegible]. Si forte dicatur quod tempus
non est ante naturalem diem. tamen est ante diem et noctem

De dies naturalis

hoc est contra diffinitionem diei naturalis quia dies
naturalis est quod constituitur ex die et nocte Ver
accipitur in verbis Augustini in primo confessionum Preterea
videtur quod sit contra reliqua tria per nullius rei successivum
coequum est eidem rei sicut ergo nec mensura
ipsius sicut coequa est sed tempus est mensura
ipsius sicut ut habetur per diffinitionem eius supposita
Dionysii ergo tempus non est coaevum aliis rebus
factis simul cum angelis. Et tamen hoc idem videtur
per Augustinum et ponitur tertia sua distinctione primi
sententiarum. quinimmo existit quod eternum solum deum
dicat tempora non non esse eterna per variabilitatem et
mutabilitatem sed tamen tempora cepisse quia in tempore
quia non erant tempora aliqua tempora quia incipiat
et ideo non in tempore accidit deo ut deus crearet quia
ipsorum temporum dominus erat quia utique non in tempore esse
ceperunt quod non credebit de homine quod in tempore
factus est. Ex hoc accipitur quod homo non dominus.

Quid . aevum . dur.

temporaliter quievit deo tamen ab eterno et quod est dominus
temporis non est ex tempore sed aliarum rerum dominus est
ex tempore Et ratio Augustini est quia in ipsa
auctoritate quia connotat ordinem ad tempus non est
autem sic sed est cum aliis creaturis ergo non est
coequum Preterea dicit Augustinus in primo confessionum
preposuerit verum est informitatem primam materie
tempore non habere quia nichil sit quod vicissitudo ubi
nulla est forma sed informitas prima omnis materie
prima est sive tempore et ita non est coequa cum
aliquo fuit coequa quod est ut mensura simul ergo
ista ergo fuit coaeva erunt coequa cum alio 4
quod autem est coequum et non Constat
quod sic quia aliter non essent coequa cum ipso ergo
erunt coequa illis in 6to et sic est processus in
infinitum sed dicit philosophus quod non contingit rectitudine
infinita transire ergo similiter est quod tempus est
coequum alicui Solutio dicendum quod tempus uno modo

Sola

accipitur generaliter pro mensura cuiuslibet mutationis
vel fieri prout simplicia sicut illa que composita
et secundum hoc dicendum quod angeli moventur in tempore
et intelligunt in tempore secundum discretionem angelice
intelligentie super res in tantum in cognitione

vespertina. dico autem in cognitione vespertina quod secundum
matutinam cognitionem attingunt eternitatem ut supra
habitum est hoc modo etiam dicimus quod sicut creature
quod nichil aliud est quam creaturam nunc esse et
ante non fuisse est in tempore Et sic intelligit hoc quod
dicit Augustinus aliarum rerum ex tempore et non ipsius
temporis quod inceptio rei quod ibi dicitur fieri pro initiationem
est cum processione eius rei. Et per hoc etiam
patet solutio prime obiectionis ibi quia auctoritas que
idem concludit non autem tenet licet autem tempus
sic dictum sit cum processione rei secundum intentionem tamen
secundum rationem sciam est tamen res ipsa toto ideo quod secundum
illud secundum rationem nichil aliud est quam creaturam
post incepisse et ante non fuisse ut habetur in
libro de creatione Per hoc patet quare tempus secundum
rationem est unum coequum. tamen secundum rem
que ordinem portionis ad alia. Aliter accipitur
tempus pro mensura mutationis quae est super magnitudinem
sic est successio sive non continuo et secundum hoc dicit
Augustinus quod informitas prima non est in tempore quia
in informitate prima non est aliqua mutatio
et tamen est in tempore quod prius dictum est tempore Ex
hoc etiam patet solutio ad hoc quod dicit Augustinus
quod celum et terra fuit ante omnem diem. quia accipitur
ibi dies prout constituitur ex hore mensuratis
variabus imitatione quantitatis quia nec celum
empireum mutatum secundum nec celum prima
materia secundum quod sic accipitur. Et quod obicit de
die naturali dicimus quod dies naturalis dupliciter
diffinitur in comparatione ad suas partes quod sunt sue
partes ut materia sic dies naturalis est quod constituitur
ex viginti quatuor horis Diffinitur etiam in comparatione
ad partes ut ad causam efficientem sic dies naturalis
est quod constituitur ex die artificiali et nocte et
secundum primam diffinitionem et primo quo sunt tempore nichil est
ante omnem diem sed secundum secundam diffinitionem et secundo
quo tempore aliquid est ante omnem diem. Aliter
autem dicitur tempus mensura motus primi mobilis et
per quod aliorum motuum quantitas absoluta
nulla fuit creata ante tempus et sic patet solutio
prime obiectionis. Ad aliud dicendum quod coequum

exponendum est nec hoc sit omnia prima videtur dicendum
quod sunt qualitates contraria species est quod ista qualitates sunt
simul quae et secundum non se perdunt mutuo et ita
patet quod non inter in mixto

Consequenter quaeritur quare tempus magis dicatur causa
corruptionis quam generationis. Videtur enim quod non.
quia omnis motus est in tempore ergo sicut est causa
corruptionis erit et causa alterationis et generationis etc.:

Item videtur quod nullius horum sit causa. generatio enim et
corruptio et alii motus fiunt a principiis intrinsecis
vel extrinsecis agentibus et patientibus et separatis
ab illis ergo tempus non est una causa corruptionis

Item si esset causa deberet denominari inter alias
causas generationis et corruptionis in libro de generatione
et corruptione. Item passio non est causa subiecti sed
econverso ergo tempus cum sit passio motus vel
mutationis non est causa alicuius mutationis per se et ge-
nerationis per accidens. Item quaeritur modo dicto quare tempus
dicatur causa corruptionis per se et generationis per
accidens. Si enim per se causa est corruptionis tunc magis
deberet causare in subito sibi proximo et ita tempus
longum erit corruptivum. Item quaeritur quare tempus respondendum
illi qui dicunt ipsum sapientissimum. Nam ideo dici-
tur quod in magis est sapiens et multum tempore per-
dit et ipse Aristoteles in 3o topicorum quod unum
quodque in quo tempus magis valet ipsum magis
est eligendum ut prudentia in iuventute et pruden-
tia in senectute. Et non eligit iuvenes
duces eo quod non aestimat eos esse sapientes et ita
videtur tempus esse sapientissimum. Si forte fiat vis
in eo quod tempus non est principaliter dicitur per hoc
tamen non erit insipientissimum. Item dicit Iosephus
quod deus ideo in antiquis vitam longam dedit
sit quod producerent in rebus laudabilibus in
astris sed quorum experimentum tamen non accipitur
nisi in tempore longo et ita videtur quod tempus sit
causa experimenti etiam quod est principium scien-
tiae ut dicit Aristoteles in libro primo metaphysicae. Item videtur dicendum
contra antiquis deus dedit longam vitam

... fit vel destruitur a principio

Item in antiquissimorum vitam ... ...
expertum fallax, iudicium difficile. Solutio dicendum
pho est quod ... Quae antiquatur et senescit tempore inten-
tio est. Tunc tempus est causa corruptionis magis quam
generationis in rebus quod apud naturam est accipere
corruptionem in tempore. Et hoc est quod dicit philosophus
quod ipsum est causa corruptionis magis quam generationis
per mutationem quam ... quae facit distare
a principio. Si autem generatur aliquid in tempore sicut simpliciter
sive sit quod semper ut ... sive quod sit
quod de non ... fit sciens et hoc fit movente
aliquo exteriori ... in uno
est tempus causa generationis. Sic si ex corruptione
unius generatur alterius hoc est ... temporis
per accidens. Et ideo notandum quod ideo tempus quod
est causa corruptionis. Hoc est quia in tempore et ideo philosophus
hoc dicit ibi ubi dicitur quid sit quae in tempore
sunt in illis quae sunt in tempore. Sicut ... est
contrarietas et ideo per actum caloris consumptio fit
naturalis humidi. Cuius consumptio inducit dissolu-
tionem et causat distantiam ab humiditate principiorum
constituentium ipsum ... Et ideo dicitur
senectus quod ... incipiat ... a quo nascitur.
Dicit enim Avicenna quod non fit restauratio
substantialis humidi per humidum nutrimentale sed ipse
... calor ne subito consumat ipsum. Et dicit
... de duplici humido. quod est in lampade
unum quod est in bibito ligno. alterum quod est
... ubi calor ignis de ... per aliquid
consumit. Et humido in bibito ... ne subito
consumit. ... et ideo ... mors naturalis
dicitur ... quod inducitur ex tempore longo. Et ...
dicendum quod tempus est causa oblivionis et insipientiae
... per consumptionem humidi in cerebro et per tempus
calidi quod natura est tepescit consumpta ... in
in quo est. ... senes in ... Ad ...
... patet quod tempus est causa corruptionis
per se ... in ipso in quo est inducit cor-
ruptionem hoc modo quo quae in tempore ...
... hic incipit ...
... fit nutrimentale humidum

So

Contrarietas non causat
distantiam ab ... principiorum

Senecta

... non fit restauratio
humidi

... de duplici humido

Tertio utrum in tempore

corruptionem Gradacionis autem patientis quod non in ipso in quo est sed per aliud movens ut capitulum vel aliquid tale inducatur gradatio. Ex hiis patet solucio ad omnia preter id quod obicitur de celo. Et ad hoc dicendum quod celum secundum suam naturam non est in tempore sed secundum suum motum et iterum secundum motum suum non est in tempore ita quod mensuretur a quadam parte temporis sed quod commetitur se toti tempori sed tempus non est causa corruptionis nisi in hiis que metiuntur secundum partem sui. In hiis enim est distantia a principio et in aliis

Tertio queritur quo tempore ceperit in quo an cum tempus inceperit in tempore an in instanti temporis an in eternitate an in nunc eternitatis. Si in tempore sequitur duplex inconveniens. Unum est quod tempus sit in tempore et mensure mensura et tamen tempus temporis et hoc deducatur in infinitum (in initio). Aliud inconveniens est quod in ipso est [illegible] sui quod ipso est contra naturam continui quod nullum continuum quod habet in toto suo sine principio vel fine ut patet in 7o physicorum. Si autem inceperit in instanti temporis sequuntur eadem inconvenientia quorum unum est quod tempus sit in instanti temporis quod est idem sui. Aliud est quod instans indivisibile sit in instanti indivisibili. Et preterea ulterius sequuntur duo inconvenientia quorum unum est quod divisibile mensuretur et indivisibile mensuretur quorum utrumque est impossibile. Aliud est quod hoc etiam deducatur in infinitum. Tertium inconveniens est quod tempus sit in tempore cum non est tempus et tunc queritur ulterius de principio temporis sed prius et redibunt predicta inconvenientia. Si autem inceperit in eternitate ergo fuit in eternitate quod iterum est inconveniens. In omni enim re mensurata mensura proportionatur mensurato. Lagena mensurat vinum et modius frumentum ulna pannum et marcha aurum. Eternitas autem non proportionatur tempori quia ipsa est tota simul et sine fine, tempus autem successivum et cum fine. Eadem obiectio patet si dicatur quod in nunc eternitatis inceperit. Si forte dicatur quod incepit in evo propter hoc quod dicit Boetius qui tempus ab evo ire iubes. Contra est quod supponitur hic et supra probatum est quod eternitas incepit cum tempore. Si forte aliquis velit dicere quod tempus incepit in initio sui et tunc non fuit tempus quod successivum non est in suo initio: Redeat de ipso initio in quo cepit et redibunt eadem inconvenientia.

Solucio. Dicendum quod tempus incepit in sui initio et tunc non fuit secundum suum esse sed secundum solam [illegible] non successivum secundum esse non sit in sui initio [illegible] successivum quod est tempus secundum solam substantiam est in sui initio ut expressius declaratur ubi questio fuit de nunc temporis. Intelligendum tamen quod cum dicitur hoc incepit in sui initio propositio potest notare duplicem habitudinem scilicet ad standum ut est rei vel habitudinem mensurati ad mensuram vel continentis ad contentum et sic falsa est. Ad id autem quod obicitur quod tria sequuntur inconvenientia dicendum quod non est verum quod non est inconveniens quod tempus sit in sui initio secundum solam substantiam et non continetur ad esse. Per distinctionem propositionis patet quod non sequitur quod indivisibile mensuret indivisibile quod non accidit propositio in habitudine hac. Ad id quod obicitur de Boetio dicendum quod eum potest ibi per eternitatem (id est pro perpetuitate [illegible]) in tempore et propositio ab potest notare triplicem habitudinem et in quo habet [illegible] vel ad [illegible] vel habitudinem [illegible] ad [illegible] vel habitudinem [illegible] ad [illegible] unius rei ad alteram.

Sexto queritur quid sit esse in tempore. Et dicit philosophus quod esse in tempore est aut esse dum tempus est aut esse in tempore inmari [illegible] Et tunc queritur de hiis que non sunt nunc secundum suum esse et partes eius in [illegible] [illegible] quod esse [illegible] habet [illegible] [illegible] ut [illegible] quare [illegible] sit in tempore [illegible] non est et [illegible] fuit et [illegible] possibilitates quod [illegible] sit in [illegible] (tempore). Si forte dicatur quod essentia rerum est in adequatione [illegible] [illegible] autem in calidis frigidis humidis et siccis et ibi propter [illegible] actionem et passionem

est prius et posterius in dependentia et estimatione secundum quod dicit philosophus quod non est eadem sanitas mane et vespere. Dico autem actu, quia esset eadem eadem sanitas nisi intervenerit infirmitas. Ad 6m dicitur quod sicut albedo vel sanitas non recipit in toto sed non est tota simul et ideo ibi est que in preterito et futuro. Sic est in tempore propter hoc quod non est totum simul dicitur esse in preterito et in futuro. Ad 7m dicitur substantiales sunt forme sed simplices forme autem sunt aut sunt simul aut non sunt. Item non sic est simplex. Sed non sit aliquid habet secundum totum vel habebit eam totam simul. Et ita ratio illius forme non est verum dicit sic fuit et sic erit et ita videtur quod talia non sunt in tempore. Postea queritur de celo quod dicitur celum est sicut celum fuit celum erit de omnibus generatur unum contrarium. Simplex secundum quod simplex non est mensuratum secundum prius et posterius sed ea corpora que sunt immortalia secundum Boethium sunt simplicia ergo secundum hunc modum mensurabitur mensura sed tempus est mensura secundum hunc modum talia non sunt in tempore. Postea queritur de deo quemadmodum qui dicunt de superioribus quod naturaliter omnia mobilia que actu non moventur secundum quod possibilia sunt ad motum quod quies esse non est tota simul. Sed in hoc est falsum quod quedam sunt prius et posterius hoc primo et prius est in tempore sed nulla quies primo et prius est in tempore sed prius posterius ut dicit philosophus ergo nulla quies sunt prius et posterius

Solutio. Dicendum quod quatuor modis aliquid dicitur esse in tempore. Primo aliquid est in tempore ut in subiecto et passiones temporis sunt in tempore sicut longum et breve multum et paucum. 2o aliquid est in tempore sicut id quod est pars temporis sicut nunc est in tempore quod est pars temporis. 3o aliquid est in tempore sicut res in numero sicut nunc significatum est in tempore. 4o aliquid est in tempore simpliciter sicut in mensura et hoc est tempore toto vel parte temporis mensurari. Et hoc contingit duobus modis scilicet absolute vel per comparationem. Absolute adhuc duobus modis scilicet prius et posterius. Prius est in tempore motus et mobile secundum quod est in motu. Posterius quies et quiescentes aliquando est tempore in tempore:-

centes secundum quod refertur ad motum. Et prius esse in tempore dicitur adhuc duobus modis scilicet toto tempore mensurari et parte temporis mensurari. Toto tempore sicut motus celi et parte temporis sicut alii motus. Per comparationem esse in tempore dicitur 3bus modis autem id quod comparatur est immobile secundum esse et posse et agere sed comparatur ad res mutabiles et mobiles secundum durationem precedentem excellentem in ante et post et communicationem et dicitur deus est deus fuit deus erit. Secundus non est ut dicit Iheronimus deus fuit id est numquam defuit deus erit id est numquam deerit deus est id est semper est. Aliud quod comparatur secundum esse est immobile, licet secundum posse quod est connexum motui est mobile. Quod mobile est secundum vicissitudinem. Et angelus dicitur esse in tempore secundum accidentia temporis. Ponamus angelum magnificari per actus intelligendo divina et volendo. Et secundum hoc dicit Augustinus quod deus creaturam spiritualem movet per tempus, creaturam vero corporalem per tempus et locum. Aliud quod esse quod rei totum est simul sed ipsa potentia ad motum coniungitur et hoc duobus modis contingit secundum duos modos potentie. Est enim potentia ad ubi tantum, et est potentia ad ubi et formam et ideo celum est in tempore. 2o generabilia et corruptibilia. Et per hoc patet solutio ad omnia preter hoc quod obicitur de quiete. Sed etiam quod dicunt quod eterne res non sunt in tempore absolute sed per comparationem ad potentiam relatam ad motum. Ad hoc autem quod obicitur de quiete dicendum est quod ut dicitur quod quies non est tota simul nisi quod est propinquior et remotior a motu et hoc similiter non potest prius et posterius sed per comparationem ad motum. Et ideo dicit philosophus quod prius posterius quies est in tempore.:-

Decimo queritur utrum sit unum tempus vel plura. Et videtur quod plura quia multiplicato subiecto secundum numerum multiplicatur passio sed subiectum temporis multiplicatur secundum speciem et numerum ergo hoc multiplicabitur secundum speciem et numerum probatio minor quia plures motus secundum

[illegible] dei — est / fuit / erit

[illegible] angeli

August.

duo modi potentie

[illegible] in tempore

Solutio

ptem et ista/ Item multiplicata causa multiplica
tur effectus sed motus est causa temporis ergo multi
plicato motu multiplicatur tempus sed multipli
cantur motus ergo et tempus. Preterea dicit philosophus in quarto
phisicorum quod ad unum motum contingit moueri plures
et modo hec unum et tempus unum et philosophus concedit quod
non omnes motus est in uno tempore et ita sunt
plura tempora. Item tempus est accidens ergo est in
aliquo sicut in subiecto non nisi in eo quod
denominatur ab ipso sed temporale denominatur ab
ipso ergo est in tempore sed multiplicato subiecto
multiplicatur et accidens ergo cum multa sint tempora
lia multa erunt tempora. Contra dicit ansel
mus in monologion quod unus tempus claudit
omnem locum et quidquid in loco est et ita
omnes locus et quidquid in loco est in uno sunt tempore
et per eandem rationem non est nisi unum futurum
et unum presens. Preterea hoc dicit augustinus et magister
concessit. Solutio. Dicimus quod plura sunt tempora.
Est enim quedam mensura quod non pertinet ad motum celi
reduci usque ad ipsum sicut est motus potentie intel
lectiue et voluntatis et ratio huius tempus sicut
supra dictum est. Alia autem omnia que sunt sub
motu celi et tempus unum omnes enim motus men
surantur per motum celi usque per simplicissimum sui
generis et sic per istum motum celi usque per extrinsecum
adiacens quod non est in eodem genere quod tempore tempus
est esse in minimo sicut dicit philosophus et in eodem
minimo mensurante potest esse multa mensurata preter
enim res possunt conferri ad unum mensuram. Dicimus ergo
ad primum quod tempus non est passio nisi motus
celi per se et aliorum per relationem ad motum celi
usque ad simplicissimum quod est mensura aliorum mo
tuum. Per hoc patet solutio ad sequens quod tempus mensurat
a simplicissimo motu quem primo mensurat
et alios mensurat per relationem ad motum eius.
Ad aliud dicimus quod philosophus intelligit id de tempore
comparato inter duo nunc et non de tempore simpliciter.
Per predicta patet solutio ad ultimum quod tempus est
accidens motus celi et ita in aliis non est sicut
accidens in subiecto sed sicut mensura in mensurato

Undecimo queritur de quantitate temporis. Et queritur primo
quid sit quantitas temporis. 2o utrum ipsum aliquid
inferat. 3o utrum sit unum vel plura. 4to
utrum quantitas habeat contrarium. 5to utrum a duobus
temporibus possit mensurari quantitas unum vel plura.
Ad primum procedit sic. In sex principiis dicitur
quantitas est quod ex adiacentia temporis relin
quitur sed tempus non adiacet ut pas
sio nisi motui celi ergo quantitas non est nisi in celo.
Preterea tu dicis quantitas est quod ex adiacentia relinquitur
infinita nam que diffiniunt male diffiniunt
hoc modo. Preterea tempus adiacet motui et mo
to et non debetur in illa diffinitione utrum relinquitur
quantitas in motu vel in moto et ita diffinitio non
diffinit. Preterea quantitas non habet diffinitionem et
ita videtur quod cum quantitas sit quantitas quod non debeat
diffiniri. Quia autem quantitas non habet diffinitionem
patet ex hoc quod illud diffinitur nisi per ea que
sunt in eodem genere sicut simpliciora quam ipsum
sed quantitas nichil est simplicius in eodem genere
ergo non est simplicius in eodem genere ergo non diffi
nitur. Dicimus cum philosopho in sex principiis quod quantitas
dicitur ab ubi in hoc quod ubi et locus non sunt in
eodem quia locus est in superficie ubi non in tan
genere. Quantitas autem est in eodem in quo est tempus
non ut in subiecto sed sicut in mensurato. Unde tamen
tempus sit in multis sicut in mensuratis quantitas est in
multis et non in celo solo. Et per hoc patet solutio
ad primum. Quantitas enim temporis in omnibus est in quibus est
distentio per motum. Ad aliud dicimus quod per hoc quod
dicitur per quod non diffinitur sed per ipsum declaratur
ad sequentia sicut diffiniri. Ad aliud dicimus quod ex pas
sione intelligitur subiectum unde cum tempus sit passio mo
tus id quod relinquitur ex tempore intelligitur non relinqui
nisi circa motum et per quem circa alia. Ad ad
aliud dicimus quod est diffinitio dicens quid et est diffinitio dicens
propter quid ut habetur in 2o posteriorum et quantitas non habet
diffinitionem dicentem quid per genus et differentias sed habet dif
finitionem dicentem propter quid per causam. Ista autem diffinitio
dicit propter quid per causam quantitas est quod ex adiacentia
temporis relinquitur

D 2m proceditur sicut dicit auctor sex principiorum
quod omne tempus non est quod tempus mensurat sed
quod non mensurat. Item si diceretur resurrexisse
fuisse et antichristum fore ex hoc non dicitur
nisi certa vita resurrectionis vel vita antichristi
sed non mensurat nisi magnum numerus quod tamen ig
quia non sit numerus quod non mensurabit. Contra
diceretur resurrexisse fuisse plures duos vel tres
vel antichristum fore et ita videtur quod deceret
succedere numerum certam vitam resurrectionis et ita videtur
quod aliquid mensurare. Preterea tempus non mensurat
aliquid nisi per id quod relinquit certam mensurationem
aliquod sed id quod relinquit et quod
ergo mensurat per quod … quod multo amplius mensurat.
So Solutio dicitur quod quodlibet temporis non mensurat duo non sunt in tempore secundum quod temporis et secundum
ipsum et quod temporis magis reperiat secundum quam
quod duo autem secundum non esse sed in significata
ad aliquam durationem temporis secundum presens preteritum et futurum
ut magis perdebit mensura unum tamen suba temporis
Solo non mensuratur quod ipsa quod individualis … quod
non mensurabit. Et per hoc patet solutio ad primum
quod contra hoc est. Ad aliud dicitur quod tempus mensurat
per comparationem ad suas partes que sunt prius
et posterius ut … quod simpliciter et … de dis
… temporis et non per id quod relinquit … tempora
le et per hoc illa suppositio ob… primum

D 3m proceditur sicut … unum tamen procedit
… unum quod tempus quod est
… quod ergo unum est quod. Preterea due
sunt in tempore partes et secundum temporis et … est in
presentibus quod quod magis reperiat nunc quod est
suba temporis quam partes temporis eo quod ipsum non
mensurat et nunc temporis quod est in tempore unum.
Contra dicitur in sex principiis quod aliud est
esse quod abiit et aliud quod est in presenti
est et quod in futurum expectatur ergo sunt plura
quam et non unum. Quod concedimus dicentes quod
quod mensuratur a tempore secundum diversas ipsius et ideo
quod ad quod preteritum ad futurum ad presens et quod
preteritum secundum unum tempus et quod futurum perdidit unum
tempus et quod presens tamen pro hac est. Et ex
hoc ipso patet quod quod magis mensuratur a suba temporis
secundum quod accipit principium temporis partibus quod
ab ipso tempore. Tempus non preteritum in extremitate sua
qua continuatur ad presens nunc non perdit ut
dicitur in sex principiis. Et ideo quod preteritum
… tempus patet quod mensuratur circa extremitatem
et similiter futurum in extremitate sua futuritionis
non est futurum et circa partem mensuratur quod futurum
et ideo perdidit unum tempus quod autem presens est tamen
pro tempore quod non de parte est accipere non nunc.
Dicitur ergo ad primum quod nunc in hac est duplex
secundum signatum et non signatum … ut …
… in comparatione ad primum nunc secundum duplex
et intemporum … ab ipso mensuratur quod in comparatione
autem ad aliud nunc quod ipsum unum in suba
… ab ipso non transit quod … hoc patet so
lutio ad ad

D. quarto queritur utrum preteritio et futuritio sint quod
… ergo … quod sunt
opposite … ipsore sed quod preteritum
et futurum sunt … quod sunt ergo … op
positorum. Preterea contraria sunt que … sunt
… et mutuo se expellunt ab ipso
sed preteritio et futuritio sunt … eandem secundum
quia … nunc temporis vel quod et non sunt sunt
… in actu ergo sunt contraria. Contra
in sex principiis scribitur sicut quod non est …
quod … quod est expositum non est idem quod
… et … impossibile est autem duas
de uno et eodem individuo … contrarietas.
Amplius … contraria … simul in eodem
… quod autem … presens preteritum et futurum
simul in eodem est … quod fuisse vere
est et … verum est … ratio
rationis est … simul in eodem … non
de individuo eodem dici in eodem tempore quod …

continues in eo quod quod est annichilatur. Et per
per duas leges auctoris sex principiorum capitulo quod quando non
est tempus. Quod quidem concedens dicentes. Ad primum
quod preterito et futuro dicitur racio, tamen est
temporis secundum comparacionem ad sibi quod est continuati-
vum est mensura temporis et non dicuntur contradicentes for-
mas quia disposicionem seriem ipsius et ita non dis-
simulabit ipsum quod in se sed secundum esse. Ad
ad secundum quod preterito et futuro non ponit tamen
perturbando sed tamen est ut dictum est quod si poneret
tamen seriem hunc non esset eadem substancia temporis et
id non est continuacio tamen seriem temporis vel quod

Dubitatur preterea utrum in hiis duobus locucionibus
significantur duo tempora tamen temporale ut cum
dicitur hoc est futurum et hoc est preteritum.
Significatur non unum tempus per hoc adverbium quod unum
quod ergo videtur quod unum quod relinquitur ex duobus
temporibus. Contra dicitur in sex principiis et idem quando
est quod quando ad est ex preterito et aliud ex futuro
et ad ex futuro ergo ex pluribus temporibus non re-
linquitur unum quando. Solucio dicitur quod unum
quod relinquitur ex duobus temporibus duo non tempora
non eciam significatur tamen composicio unum sed unum
se habet mensura et alterum se habet sicut ad quod ter-
minatur ipsa mensura. Unde eciam dicit Cesar (?) et posi-
tivus (?) quod dicit hic repetendo id significatur mensura
composicionis et preteritum dicit composicione mensuram vel
rei temporalis.

Consequenter expedito quod de hiis tribus
scilicet eternitate evo et tempore singularia per or-
dinem agendum est de ipsis simul. Et
primo querendum est utrum idem sit quando et idem nunc horum
trium. Secundo in quo conveniunt et in quo differunt et quare
sit tantum tria et propter quid sunt contra nunc. Tercio
quare ubi quando sint differencie temporales dicuntur
de hiis tribus et secundum quem modum unum adverbium
magis proprie dicitur de aliquo istorum quam aliud
et de sentenciis quorundam nominum quia ista con-
iunguntur aliis vocabulis ut est perpetuum sempi-
ternum semper et huiusmodi

Dubitatur primum preterea ad duplicitatem nunc similiter dupli-
tas esset secundum eternitatis evi et temporis sed
duplicitas a quibus ... quando ergo quando eciam
ab ipsis est duplicacio. Item quod temporis secundum principium di-
videtur ut quando ex eo quod incipit et ex eo quod
preteritum est et ex eo quod futurum est. Set hec di-
visio non convenit quando eternitatis et evi cum illa sit
tota simul ergo quando horum trium non est idem. Item
in diffinicione quando est quod ex adiacencia temporis rela-
cionem et quando evi quod ex adiacencia evi re-
linquitur ergo differencia istorum sunt duplicitas ista
quando erunt duplicia. Sed obicitur de nunc quod
non sit idem nunc istorum trium propter principium quod non est
idem ei quod est totum simul et permanens ergo successio
principium quod non est substancia manentis ergo nunc temporis
non est nunc eternitatis et nunc evi est sed
manentis ergo nunc temporis non est nunc eternitatis
et evi. Item dicit Boecius in libro de Trinitate
quod nunc stans et non movens facit eternitatem,
facit nunc autem currens fluens facit tempus ergo
sunt duplicia scilicet fluens et non fluens. Item
nullum secundum se variabile convenit in preterito et
futuro est idem ei quod est invariabile. Set
nunc temporis secundum se est variatur in preterito et in
futuro. Nunc autem eternitatis est omnino invariabile
ergo non sunt idem. Contra quando est Deus quando est an- Sol. quando
gelus et quando motus in ista locucione non significantur
nisi unum quando relictum tamen ex eterna continua
et temporali ergo unum est quando. Item Deus est nunc et
angelus est nunc et id quod movetur est nunc et
ita videtur esse unum nunc. Solucio primo pro 3oto
medio dicitur quod non est idem quando nec idem nunc
istorum ut probant preterea obiecciones. Et ad
hoc quod contra est dicitur quod sicut supra
dictum est quorumcumque mensura est tempore communis
est mensura evi et eternitatis sed non convertitur sed
eternitas est mensura excellens temporalium et
eviternorum et excellit temporalia secundum utramque partem
eviterna vero secundum alteram et ideo in tali

locucione Ad 2m dicitur quod quamvis eviternitas quo ad totum
quantum (?) tota eterna et eviterna et temporalia accidit
falla quod tota eterna reliquntur prout commensura
adequata tamen eviterna nunc et temporalia prout
est mensura excellens. Sed tamen qui dicunt quod
illud est quod est et illud quod nunc istorum tamen dicunt non
quod tempus solum non habet a motu sed quod sit numerus
et ideo volunt quod illud nunc quod sumitur in comparacione
ad eternum et ad eviternum et in mutatum in comparacione
ad temporalia et sic idem quod Sed hoc non videtur
quod tunc tempus eviternitas et eternitas quoad sunt
proprietates mediantibus virtute de ipsis est secundum primam
partem predictorum et ita tunc tempus sunt in primo modo
ex quo sunt in tempore mediantibus sicut ex quo sunt
in motu primum mobilis In illo autem quod accipit
illud quod fuit ante et post in prima parte rebus
in tempore tunc dicebatur nunc prius et posterius et sic
medium quod de eviternitate in comparacione ad eternum
et eviternitate in comparacione ad eviternum

Ad 3m predictorum inquirendo in quo conveniunt et
in quo differunt ista tria videtur autem quod sit
differencia generis quia ista mensura non sunt
de eodem genere sed (?) et in quid ergo conveniunt in genere
Item alia differencia videtur in philosophie quod dicit philosophus
quod est eternum eterno hoc est eviternum eviterno
et tempus temporali et ita videtur unum quod exemplar
et alterum exemplatum secundum quod eadem convenit
dicitur quod tempus est ymago eviterni Et eviternum est ymago
ergo eternitatis Item ex locucione Boecij et alio
de eviternitate [illegible] 3a differencia quia quod quod [illegible]
ex omnibus hijs non probatur aliquid quod sit in
re sed propter aliquod sunt [illegible] ad ad
ut ad tempus vel eviterni vel eviternitatem Item alia
convenientia quod in hoc quod subiectum [illegible]
istorum est indivisibilis secundum nunc Sed contra primam
differenciam obicitur quia genus ponitur differencia in
omnibus que sunt secundum non genus [illegible] eius
aliis convenit [illegible] aliis ergo ista tria unum
nominantur in quo quod est mensura ergo aliquid
nomen et racione sed quod creato et increato

quod est medius Item dicit philosophus quod corporalia et
incorporalia non sunt in eodem genere sed ergo tempus sit
corporale eviternum et eternum incorporale non erunt in eodem
genere Item videtur quod unum non sit proprie alterius vel
exemplar [illegible] non dicitur exemplatum ab
alio sicut [illegible] conveniunt in [illegible] et non in [illegible]
tura sed proprie quod de tempore evo et eternitate eter-
nitas evo et evum sunt tota simul et hoc non con-
venit tempori ergo unum non est exemplatum ab alio
et quia 2a non sunt Similiter contra 3m obicitur
[illegible] quod in deo [illegible] ut supra probatum est et
eternitas est divina essencia sed quod Et ita
dicitur deus est eternitas Semper dicit divinam essenciam sed
non proprie dicit essenciam eviterni vel temporalis non
dicitur angelus est evum vel motus est tempus ergo eorum
non sunt in differencia Item quod in quo conveniunt
in tria et videtur quod eternitas differt ab aliis duo-
bus quod quod illud quod mensurat Alia autem
non sunt eadem illis que mensurant Item in hoc
quod caret utroque fine Item in hoc quod est mensura
pura invariata non tendens in nichilum de
natura sua alia autem indiget quod conservantur manu
omnipotentis dei ne in nichilum decidant prout
omnes creature ut dicit Gregorius Eternitas autem
et evum simul differunt a tempore in hoc quod utrumque
istorum est simul tempus autem non est totum simul Item
in hoc quod utrumque istorum est mensura excellens
temporalium tempus autem non est mensura eviternorum
et eternorum Eternitas autem ab evo differt in tercia
[illegible] evum autem a tempore in tercia [illegible] Item ergo
[illegible] quod accipitur [illegible] hoc [illegible]
[illegible] evum [illegible] mensura ad utroque fine sed
tempus et mensura sine utroque fine sed eternitas
videtur quod differant quia dicitur unum quod habet
principium et non finem et alia quod non habet principium sed
finem et illud non habet Sed quod dicitur quod non est
quod generat [illegible] Solucio dicas [illegible] Solo
[illegible] Ad primum quod obicitur de differencia in ge-
nere quod mensura per prius et per posterius

predicatum quod de illis et dicit quod mensura proprie eo
modo prius dicitur de hoc et per prius de eternitate
sed in quantum duraciones ipsorum accipiuntur comparacione
indeficiente quia tunc quod tota simul secundum quod simul op
ponitur successioni. Ad aliud dicitur quod corruptibilia et
incorruptibilia non sunt in eodem genere quod quod substantiam et
potentiam sed bene possunt convenire secundum proprietatem in ali
quo communi. Ad aliud dicitur quod contraria conveniunt eidem
materia perficiat ad dicitur quod patet ut dicit arist 6o
topicorum contraria conveniunt assignatque assignantur
eternus secundum patet et id quod est tantum in medio producit secundum
ad vacuum undiquaque istorum dicit ut conti
gens adiacens habet coincidentiam in hoc ut
dicit boecius habet eternitas sicut contraria divina
secundum rem. Ad aliud dicitur quod tempus quod perfecte
ymitatur eternitatem et eviternitas eternitatem
sed non quod in aliquo deficit et ideo non tene
tur in omnibus sed in quodam. Obiectio quod
imitatur hoc quia dicitur quod id non patet quia mensura
sura quam quod incepit prius et habet finem quia
nichil incipiens prius per hic fine eo quod ipsum
non est post non est quia hoc est omnibus eterna
bus tamen ad posse deficit nisi conservantur
per virtutem divinam illius ante hoc tamen per
per accipi aliquid quod eius cuius potentia activa
non habet convenientem potentiam passivam eo quod ipso
individus est quod est et quo est et illius me
sura est eternitas pro illo quod eius habet po
tentiam activam et possibile sed per illud cuius potentia
per quod coniuncta activi habet sed dispositive
aliquam per divinam quod est et quo est et
illius mensura est evum et pro illo quod eius
habet potentiam activam et passivam. Ita quod
passiva recipit activam per modum et non quod per
sibi convenit et hoc per nunc et futurum et hoc
comparatur et illius mensura tempora quod hoc pro illo
ante non est eius esse et id non est mensura
Tercio queritur quare illa que continue
dicta propter ... dicuntur de hoc eius
et eternitate et secundum quem modum unde
ubi magis proprie dicitur de aliquo istorum quod ad
eternitatem videtur quod dicitur proprie non dicitur de eternus
quod dicit augustinus super iohannem quod hoc verbum quod non
dicitur de deo non potest tamen illa temporalis
motus sed secundum substantiam solum et ita videtur quod nulla
differentia temporalis dicitur de eternis. Contra queritur
quod differentia temporis magis convenit eternis. Et videtur
quod prius quod in eternitate nichil quod nisi prius. Et
alibi dicitur hoc nichil quod accipe nisi prius. Item
videtur quod preteritum quod hoc solum quod in necessitate
stante per post eternus quod tota simul et stans
hic anselmus dicit in libro de concordia
prescie et liberi arbitrii quod ista preteritum sunt ad
similitudinem eterni temporis quod immutabile ergo ipse
preteritum magis proprie dicitur de eius quam prius. Item
videtur quod futurum magis proprie dicitur de eternis
quam preteritum quod potentia eius magis convenit ad
ante per quam id quod nullos quod eius sed
futurum quod potentia eius preteritum nullos eius
ergo videtur quod magis conveniat eternus quam
preteritum. Solucio iam quod dicta sunt propter proprie 30
mutacionem sed quia dicitur temporalis conveniant
eterno eviterno et temporali sic ante addi per
quod dicitur temporalis dicitur de eviterno et eterno
notare indeficientiam durationis ut tamen dicitur de
fuit non quod prius quod aliquid preterit in ipso
sed tamen duo sunt de hoc preteritum sed preterito et con
sequentia in preterito id quod nobilitatis est de
bet attribui deo et id quod ignobilitatis
debet removeri secundum verbum Damasceni quod dicit
quod optima queque in deo sponendum sunt unde
tamen dicitur deo fuit notatur eternitas indefici
eius secundum preteritum sed preterito tamen hoc id dico
de preterito quod hic duo sed secundum ipsum sed mutatio et
successio secundum quod est mutabilium in preterito
et tamen dicitur de deo notat nisi primum. Dicitur
tamen dicitur de deo erat notatur duo in futuro
sed preteritio quod ultimum prius mutatio hoc est
nobilitatis unde secundum hoc dicitur de deo et con
preteritio ente in potentia quod non est actu

et hoc est infirmitatis et secundum hoc non dicitur
de deo Et ille videtur esse semper augustinus qui
dicit quod non notat talem motum sed solam
per Et similiter theologus videtur hoc sentire qui per ex
positionem fuit et nunquam desinit et est et nunquam
de futuro erit et nunquam decedit Et de
eternitate idem potest dici sola incipere cor
rupta Licet ad dictum quod prius secundum totum quia
potest obiecto per dici de eternitate scilicet presentia
et futurum motore sed quia hoc est
omnis in potentia et non in actu potentia non
vemus adest preter presentia nec preterite
dicitur de eternitate sed tota uniformitate continue
Et hoc est quod dicit anshelmus in libro de
concordia prescientie et liberi arbitrii et
hoc propterea magis presentia sunt eterno quam tempora
liter presentia quia presentia quam que ibi sunt
nunquam possunt non esse presentia sed temporis
presentia nunquam non valet nunquam presentia
non esse presentia non tempore omnia que in tempore sunt
non presentia

Vario querit de proprietatibus vocabulorum
et de hiis ostendendum est ad antiquos
qui determinavit de ipsis dicit enim boece
us in libro de trinitate nunc currens facit tempus
quod est nunc in tempore et durante quod nunc
nunc est currens tempus sempiternum facit diu
non nunc permanens et non movens se atque
consistens eternitatem facit cui nomen si adicias
per facies eius quod est nunc in gentem in des
cedentem atque per hoc perpetuum et quod est sempi
ternitas Secundum accipitur quod eternitas dicitur
nunc ipse permanens perpetuus autem dicit col
lectionem multorum nunc comparate temporis vel mutati
onem unus comparate eternitatis et ideo ipsum
perpetuum est nomen ambiguum et quandoque ponitur
pro toto tempore quandoque pro eterno et quandoque pro eterni
tate Sempiternus autem secundum quod addit supra
eternitatem dicit totam eternitatem sine principio et
sine fine quod consistit in nunc durante

stante in uno loco secundum autem quod recipit tempore
dicit totam durationem nunc fluentis et colla
tionem ipsius nunc in futurum quam tamen collatione
addit ei hoc verbum quod est dicitur sempiternum
Et hoc est quod dicit gilbertus in commento super
boecium hoc nomen quod est perpetuitas dicitur
sine collatione collatio non hoc quod est sempi
ternitas nisi collatione collatio eternitatis autem
nomen neutrum vel neque collatio neque collatio
Philosophus autem dicitur dici secundum quod extenditur
ad tempus duratum per multos annos secundum autem
quod ad eternitatem dicit durationem eternitatis
dissignabilem ad eam que sunt in multis annis
licet enim eternitas in se non dissignabilis dissig
natur tamen in comparatione ad tempus ut supra habitum
est in quo de diffinitione eternitatis vnde
psalmista Tu autem idem ipse es et anni tui non
deficient Seculum autem diversimode accipitur et
a damasceno qui dicit in 2° libro capitulo 1°
omnis seculum quod hoc nomen seculum plura significat
enim dicitur vniuersorum corporum que sunt in vita dicitur
et tempus seculum et mille annorum tempus dicitur
pus dicitur seculum presens vita et seculum futura
vita que post resurrectionem infinita est dicitur cor
pus seculum non tempus neque temporis aliqua pars a
solis motu et cursu mensuratum scilicet per dies et
noctes consistens secundum quod sit extenditur eterni
nis velut quoddam tempus motus et procursus
Ex hoc colligitur diversimode accipitur
seculum et omnis presentia sunt per ultimum Et ibi ac
cipitur seculum pro eternitate et eterno secundum quod extendi
dicitur ad tempus et hoc est quod ipse vocat seculum
in loco quod eum in quibus que sunt sub tempore
sunt tempore hoc est eternum seculum Postea autem
in tertio alia acceptio seculi dicitur diversis
dicitur quod propter seculum mundi habitatio scilicet a celo
et tempore creatore usque ad quem hore consuma
tionis Et ideo vocamus seculum ubi quod nos
dicimus eternitatis mundi Iste anselmus deter
minatur quod dicitur seculum seculorum et seculum

De [illegible] Coequevo

De Celo an elementis sit eiusdem nature

seculi dicit sic dicitur autem seculum seculorum secundum hoc quod partes mundi separate scilicet et civitates mundi inter tria secula [illegible] quiete hominum Et seculum quod quod venit omnium seculorum est eternitas Et seculum seculi dicitur quod est praesens et quod futurum Et de hoc 2o commento dictum sufficiat

Deinde queritur de 3o commento quod secundum glosam est celum [illegible] cuius queritur de natura corporis celestis Et queritur primo de natura eius 2o de partibus eius 3o de motore ipsius 4to de motibus 5to effectu motus eius in istis inferioribus Circa primum queruntur 4or primo utrum ipsum celum sit eiusdem nature vel utrum celum sit essentia quinta distinctis ab quattuor elementis 2o utrum sit generabile vel corruptibile 3o utrum sit simplex vel compositum 4to quid sit secundum diffinitionem

Quod primam partem dicit basilius in exameron quod celum est nature ignee et videtur quod sit eiusdem nature cum elementis Item dicit plato et Macrobius Item marcianus [illegible] de 4or elementis constat hyle [illegible] totius Item per rationem hoc idem videtur quod videmus in ipsis superioribus ignis [illegible] calidum et lucidum ubi enim superiores ibi [illegible] ergo videtur quod celum sit de natura ignis hoc videtur enim empedocles sensisse qui dixit quod sol est ros albus calidus Si forte dicatur quod ignis [illegible] motum tractum celum autem [illegible] et ita celum non est ignis Contra philosophus in de celo et mundo et in 2o [illegible] quod unumquodque elementum operatur est ergo ignis [illegible] est in proprio loco hoc idem dicit plato quod ignis movetur circulariter in loco proprio Preterea dicitur in 2o de celo et mundo quod quando stelle moventur in aere superiori [illegible] ac superioris aeris proprium est ignis ergo videtur quod stelle sunt ignee et celum est eiusdem nature cum stellis ergo celum est igneum Item [illegible] in 2o de celo et mundo stelle [illegible] et igniuntur ex motu ignis [illegible] aer qui est [illegible] et non igniuntur stelle ipse nisi quia ipse incedunt

ac et aer quamquam moveantur et ex motu stellarum sit ignis Ex ista autem habetur quod stelle ignee et quod locate sunt supra aerem in medio celi Ex quo ad utrumque sequitur quod stelle sunt de natura ignis et per consequens totum celum est igneum Cum autem istud sequatur de toto celo patet per hoc quod dicit philosophus quod antiqui dixerunt quod stelle sunt ignee non dixerunt quod stelle sunt ignee nisi secundum quod posuerunt corpus superius esse igneum Et dixerunt quod non est quod unumquodque superiorum corporum est ex natura corporis in quo est vel portat stellas [illegible] Item dicit philosophus ex eis que videntur nobis et que sunt nota [illegible] quod dixit quod [illegible] sunt [illegible] hoc enim [illegible] omnem stellam ex stellis esse de illo corpore in quo incedit Ex quo patet quod si stelle sint ignee quod totum corpus celeste est igneum Contra dicit philosophus Cum enim corpus simplex [illegible] motum motus autem sunt tres ut dicit in primo de celo et mundo scilicet ad medium a medio et circa medium Ad medium autem et a medio sunt motus elementorum circa medium est motus celi Erit igitur secundum diversum motum predictis natura mobilis celum non erit de natura 4or elementorum Preterea dicit philosophus sepe quod celum nec est grave nec leve cum igitur iste sint proprie proprietates elementorum et [illegible] celo celum non erit de natura elementorum Item ex applicatione qualitatum elementorum probatur esse 4or in 2o de generatione et corruptione Calidum enim cum frigido [illegible] simplicia esse non possunt simul nec humidum cum sicco quod contraria non insunt eidem actu Ergo frigidum cum humido et frigidum cum sicco constituens duo inferiora elementa similiter calidum cum humido et calidum cum sicco constituens duo superiora et non sunt plures qualitates non erunt plura elementa et ita celum non erit de natura elementorum Si forte dicatur quod sunt alie qualitates elementorum quibus constituitur celum in natura elementi quod ad modum dicit Empedocles quod infinite sunt

qualitates elementorum puta calidum siccum album
nigrum frigidum humidum durum molle et unum
quodque aliorum. Contra ergo non possunt quattuor
sunt tantum, tantum enim qualitates active et passive non
extenduntur ultra quattuor ut patet in 2° de ge
neratione et corruptione. Item indirecte probatur
quia si enim celum esset elementum ab unoquoque
elementorum distingueretur per unam qualitatem vel per
duas sicut videmus quod ignis ab aere distin
guitur sicco et a terra calido et ab aqua cali
do et sicco. Et simile est in unoquoque aliorum quem ad
modum dicit boetius. Tu numeris elementa ligas
ut frigora flammis arida conveniant liquidis
Ne purior ignis evolet aut mersas deducant pondera terras.
Si igitur celum est elementum oportet quod cum
aliis tertium faciat contrarium et diversum. Aut ergo
conveniet in istis quattuor qualitatibus vel in aliis. Si
in istis aut est frigidum et siccum et est terra
aut frigidum et humidum et est aqua aut
calidum et humidum sic est aer aut calidum
et siccum et est ignis. Et quodcumque dicatur
erit unum elementorum bis in natura. Hoc autem est va
num et superfluum et hoc est contra naturam quia dicitur
in libro de anima quod natura non habundat in super
fluis nec deficit in necessariis. Si autem in aliis
qualitatibus eis convenientia et diversum oportet
ad minus ponere octo elementa. Convenientia enim et diversa
non erunt nisi in qualitatibus activis et passivis
quibus contrariis quarum due sunt una activa
et alia passiva non sunt in celo et si tales due
sunt in celo erunt due alie contrarie illis
dicantur ergo ille que sunt in celo a et b ergo erit
aliqua contraria ipsi a et sit c et aliqua ipsi b
et sit d et tunc erunt sex complexiones scilicet a cum
b et a cum c et a cum d similiter d cum c et d
cum b et c cum b. Due autem sunt impossibiles quia
contraria non sunt in eodem et ille sunt a cum c
et b cum d. Ergo erunt quattuor scilicet a cum b a cum d
c cum d c cum b et istis quattuor erunt elementa quorum
istis quattuor facient octo. Et similiter oportet quod
sit aliqua convenientia et diversitas per alias quan
titates inter ista octo et una ille qualitates

nature facient nova elementa et ita erunt infinita
elementa quod est inconveniens. Ergo celum non est elementum.
Idem patet per diffinitionem elementi quam ponit philosophus
in 3° de celo et mundo. Elementum est quod est in
corpore primum et quod non resolvitur secundum for
mam in formam aliam. Per utramque partem diffi
nitionis patet quod celum non est elementum. Non enim est
in corpore primum quia ipsum non est miscibile cum
aliis ut dicunt philosophi. Si enim esset miscibile
esset alterabile a sua specie quod non contingit
ut probabitur infra. Similiter ipsum non resolvitur
in formam aliam. Si enim resolveretur resolveretur
in partes que non sunt stella que orbis que dicitur
quedam sinistra et que erratica et que fixa.
Preterea quecumque sunt eiusdem materie aut conveniunt in for
ma aut in materia. Si conveniunt in forma sic sunt
eiusdem rationis quod non convenit celo et ali
cui elementorum. Si autem sunt eiusdem materie sunt trans
mutabiles ad invicem ut dicit philosophus et ita ex
celo fieret elementum et ex elementis celum quod utrumque
non contingit. Ergo celum non est de natura elementorum.
Quod concedimus dicentes quod cum celum nec habeat
motum nec potentiam nec quantitatem elementorum
ipsum ideo sic non est de natura elementorum. Ad autem
tales basilii et macrobii et marciani dicimus
quod ignis duobus modis dicitur scilicet ab inflammatione
activa vel passiva vel utraque. Si ab activa
tantum sic celum est ignis. Hoc modo est inflam
mat. Si a passiva tantum sic carbo est ignis.
Si ab utraque sic dicitur ignis proprie et large pri
mum igitur auctores dicentes quod celum est
igneum et hoc patet per quandam glosam super genesim
in principio que dicit quod celum empireum dicitur igneum
non ab ardore sed ab illuminatione. Ad id quod
primo obicitur per hoc dicimus quod proprietates istas
et celi non sunt unite convenientes utrique hinc
non in celo et calidum sunt virtualiter
per motum corporis celestis sicut dicitur in principio
metheororum philosophorum quod motus celi est ut virtu
quedam nature diffusa corporibus calidis autem

Soluti

quod est in radio ignis secundum philosophum in 3° de
celo et mundo et 2° de generatione et corruptione propter
se congregatum est homogeniorum propter hoc est
subtilius ascendens superius et propter hoc compositum
siue disgregatum seu separatum etrogeniorum
propter propinquiorum hoc est grossiorum descendens
deorsum Cum igitur proprietates non vniformiter conueniant
eis subtilia non erunt eiusdem nature Ad hoc etiam
quod dicit Empedocles dicendum quod intelligit
per accensionem claritatem luminis calidam in corpore
solis calore autem intelligit efficere sol eius
excitat calidum ex reuerberatione et motu radiorum
ad corpus solidum Et per hoc patet quod dicit philosophus
2° de celo et mundo caliditas que prouenit ex stellis
et lux sunt propter percussionem et fricationem aeris
facta ex motu earum de aptitudine naturali motus
est ut calefaciat et igniat ligna et fundat
lapides Ad aliud dicendum quod ignis non mouetur circu-
lariter nisi per accidens scilicet motu corporis continentis
ipsum et ideo per motum eius non arguitur natura sua
Ad aliud dicendum quod philosophus loquitur ibi de combustione stel-
larum quod secundum aliquos antiquos sunt in natura sicut
comete et apud vapor naturaliter directe oppositus stel-
le faciliter inflammatur propter fortitudinem luminis et
multiplicationem caloris et proprie sunt in via
solis stella ergo secundum hoc antiquos sunt ignite et
calefit sed non per se Quidam autem aliter soluunt
auctoritatem philosophi dicentes quod natura quinti corporis dicitur
ibi aer propter diaphoneitatem et quod ignitur et cale-
fit non passiue sed actiue Sed hoc non est verum
secundum eorum [illegible] et ideo patet per id quod dicit
ibidem stelle que sunt in orbe superiori vadunt
in orbe suo propter id ergo non igniuntur stelle apud
nos sed est aer sub orbe superiori et contiguus
ergo [illegible] in isto orbe calefit aer et
ignitur et proprie aer qui est prope viam solis
Ad hoc autem quod obicitur quod stelle sunt eiusdem
nature cum orbibus suis concedendum est hoc est positio
omnium antiquorum

est vnum principium sicut dicitur in genesi In principio creauit
deus celum et terram Et in symbolo credo in deum
creatorem celi et terre etc. ergo celum incepit
secundum suam substantiam quodcumque autem incepit secundum suam substantiam
ingreditur in esse substantiale in generatione ergo generatur secundum Bo-
hemum in topicis vel aliud est quod ingressus
in esse substantiale celum erit generatum Contra secundum
opus nature in eodem subiecto est generans et ergo celum
est opus nature est opus nature per generationem sed
celum est opus nature quod probatur dicit
n. philosophus in primo de celo et mundo res sempiterna
fixa est in tempore infinito et non est absque fa-
ciente eam omnis ergo id est secundum hoc est natura
faciens res sempiternas necesse et ipsas faciunt
res vna ut sunt existentes et ut sunt non existentes
in hora et hora et ut sunt quedam res preex-
istentes et quod res preexistentes in tempore infinito
Ex hoc accipitur quod celum quod dicitur hic res pre-
existens est opus nature et est generatum Item
quidquid est susceptibile alterationis ignis naturaliter ali-
ter se potest habere ad formas diuersas et contrarias
naturaliter est in potentia ad formas diuersas id est
corruptibile secundum generationem et corruptionem probatio quia omnis
forma generata in materia per dispositiones aequales naturaliter
dispositionibus illis non inducitur forma substantialis hec
[illegible] per productorem omnium generatorum et corruptorum
sunt simplicia siue composita Constat autem quod
dispositionum mutacio non fit nisi per alterationem ergo
omne quod alteratur mutatur secundum generationem et corruptionem
celum alteratur ergo est generabile et corruptibile quod celum alte-
ratur patet in luna quia eam est monoydes quia
dicotomos quia amphicirtos et quia plena quia
eius tota tenebrosa secundum generationem et propinquitatem
et distantiam eius a sole Sed patet in eclipsi lune
quod obscuratur [illegible] terre in medio et sole
Et forte dicitur quod non est sole de luna et de
natura orbis planetarum luna se alteratur Contra
hoc est quod dicit philosophus eadem est natura globi et
terminus terre ergo a pari eadem est natura lune et to-
tius orbis Contra se non soluitur [illegible]

alius probat quod licet sit generabilis et corruptibilis. Item dicit Gregorius quod omnia sunt creata simul in materia confusa et ita videtur omnia esse eiusdem materie ergo et eiusdem transmutacionis. Cum igitur quedam sunt generabilia celum erit generabile. Item ponit Plato dicens celum esse generatum ab yle et per voluntatem opificis manere indissolubile [illegible] natura.

In oppositum. Sed contra quod est generatum est transmutabile per actionem et passionem contrariorum sed celum non est tale ergo non est generatum. Item nullum est generabile et corruptibile quod non habet materiam generacionis et corruptionis. Materia autem generacionis et corruptionis contrariis est mutabilis et alterabilis secundum totum et in illo tum quod habent materiam communem cum generabilibus et corruptibilibus. Celum igitur non habet materiam talem ergo non est generabile et corruptibile. Item dicit philosophus in libro de substantia orbis quod si aliqua corpora simplicia sunt sine forma contraria [illegible] dicit quod ista forte sunt neque generabilia neque corruptibilia neque habent formam contrariam cum generabilibus et corruptibilibus. Celum igitur est talis forma celi non erit generabile neque corruptibile. Item [illegible] dicit quod celum est potentia ad ubi tantum et non ad formalem vel accidentalem formam ergo non est generabile neque corruptibile. Item probantur rationes philosophi secundo primi de celo et mundo sed nunquam motus non est contrarius ipsum celum in secundo non habet contrarium sed motui celi non est contrarium ergo celum non habet contrarium et ita neque corrumpitur neque generatur. Item cum motus est perpetuus ipsum est perpetuum sed motus celi est perpetuus ut patet in 8 physicorum ergo celum est perpetuum. Item omne quod per transmutationem generatur transmutatur ab aliquo corpore quod est prius ipso sed nullum corpus est prius celo ergo non est generatum. Item omne quod generatur secundum formam substantialem exit de potentia in actum per aliquod agens actu [illegible] in ipso hoc est in generacione simplicium et compositorum ergo si celum est generatum oportet quod sit aliud celum ante ipsum per quod sit generatum et in infinitum. Item omne generabile corruptibile est ergo si celum est generabile erit corruptibile omne autem corruptibile corrumpetur tempore determinato ergo si celum est corruptibile corrumpetur et generabitur aliud celum per putrefactionem sicut animalia et homines et celum et iste sunt modus philosophi. Contra hoc obiciunt logici quidam probantes quod quidquid est perpetuum habet potentiam infinitam ad esse potentia autem istius non est in corpore infinito ut probat philosophus sed celum non est infinitum ut patet in de celo et mundo ergo potentia eius non est infinita et ita non est perpetuum.

Solutio. Solutio dicendum quod generatum duobus modis dicitur. Uno modo generatum incipiens esse post non esse quocumque modo et creatum est generatum et celum est generatum. Dicitur etiam generatum transmutatum materie ad formam substantialem per actionem et passionem contrariarum qualitatum alterantium materiam et hoc modo celum non est generatum. Similiter corruptibile duobus modis dicitur per respectum ad esse quocumque modo et omnia creata sunt corruptibilia voluntate divina [illegible] non corrumpuntur sicut celum et angeli et quedam alia de quibus habetur infra in quodam de medio divina. Tamen dicitur etiam corruptibile transmutatione ad esse per actionem et passionem qualitatum contrariarum alterantium formam remanente materia eadem in numero prius esse et non esse ipsius rei et hoc modo celum non est corruptibile et secundum hunc modum loquitur philosophus dicens celum esse perpetuum vel eternum id est aliud intelligens perpetuitate illud vel eternitate id est intransmutabilitate secundum formas substantiales et accidentales eo quod caret contrarietate qualitatum contrariarum agentium et pacientium in ipso. Quod autem quidam dicunt quod celum est [illegible] [illegible] corruptibile sed voluntate dei continuatur et conservatur et ita quod sunt pure generabilia et corruptibilia ut [illegible] tamen [illegible] sed voluntate dei illa autem que habent materiam determinatam per quam [illegible] eo quod quod dicit impossibile est et quod deus corrumpit a sua prima perpetuitate [illegible] et piramidale est sicut dicit philosophus in primo de celo et mundo [illegible] non dicitur in circulis neque piramis superficie mundus [illegible] neque dispositio [illegible]

[illegible]

condecentie sunt omnes termini naturales corruptionem et generatio et corruptio Et ipsum dispositio sunt in primo et ultimo medio sed non in medio quod quantitas non est causa corruptionis Et patet in materia naturali et absque sunt a terminis et hoc et tercia deponunt quanta motus dimensiones Preterea per dimensionem et in quantitate celi iam non est secundum suppositionem propriam corporis sed secundum figurationem totius dimensionis per nullum gradum hoc quod sequitur quantitas totius parvi primi ulterioris Unde boethius in libro de trinitate ecclesia dicit quod corpora in mortalia Dicendum quod contrarium quod si accipiatur ingressus in quod secundum primam perfectionem generationis sunt quod generalis dispositio boecius omnibus creaturis Si autem secundum secundum sunt non conveniunt celo sed generabilibus et corruptibilibus Concedimus enim quod celum quod creatum sunt dicit gener et probatio Ad aliud dicendum quod duplex est opus scilicet influxionis et generationis quod patet quod post generationem adhuc natura influit in quod Unde intelligitur quod opus influxionis diversum est ab opere generationis et secundum hoc natura potest operari natura Si queritur que sit illa natura dico quod hoc quod perfectio celi influens celo quod permanet et movere et ponere consistentiam et movere ceteris Et de hac natura intelligitur quod dicit philosophus in 8 physicorum quod natura est tamquam vita in omnibus vel aut hec natura sit anima celi vel motor eius inferius determinabitur quod forte ratio est natura agens et causans esse celi et motus eius sicut videtur philosophus averroys velle in libro de substantia orbis ubi dicit quod corpus celeste non indiget virtute manente in loco suo sed virtute largiente in se et in suo substantia permanens et etiam sunt et pte semper et ideo non est potens ad corruptionem sicut quod finite actionis motus quod quod finitatis dictionis et determinatis a superficie continente ipsum et de hoc non intelligis proprie ipsum corrupens Et absque eo quod aliquid cor

generatur ipsi permanentiam et etiam hec natura quod in sit in illa diffinite permanere sed est diffinite actionis et id natura quod in intellectu ... quod largiente ipsi permanentiam eterna quemadmodum ipsi largitur motum eternum et non hoc tamen sed celi natura quod est quod virtute que largitur ei motum ... pro actionibus quod quod eternus intellectus motus sed motus localis in celo et figura circularis ipsi motui sed proportionatum et incorruptionem comparatum convenientem istorum corporum et corporum inferiorum et condecentiam intellectus ad invicem et ordine et qualitate ita ut ex omnibus perficiatur unus actus sed totus mundus Et huius ideo hec quod forma celi quelibet sit iam influit celo quod et permanere figura et moveri et alijs proprium celo Et de hac vero dicitur celum opus nature et non vere generationis Unde hic qui dicunt quod est natura naturans et natura naturata Natura naturans est deus et illius opus est celum et est natura naturata et illius opus sunt generalia et corruptiva Ad aliud dicendum quod duplex est alteratio quedam non quod alteratio que consequitur generationem ipsius subiecti per qualitates passibiles secundum tactum et hec precedit generationem quod est sine generatione sibi sunt quod in mutationem diaphonon a lumine vel tenebrosa parte et hoc non precedit generationem de necessitate et hec est alteratio orbis et luce luna ... per informitatem suam orbis ignobilior est actus stellas et ideo talem recepit illuminationem Nichilominus non orbis in qualibet parte non stellata secundum hanc alterationem alteratur Ad aliud dicendum quod non sequitur hoc si omnia sunt maior creatore genus quod recipiat maior quantitas alterius et de hoc dictum est in questione de ma... sup Ad auctoritatem platonis dicendum quod plato loquitur per quandam similitudinem ad opificem mechanicum qui ponit sibi materiam indirecto subiectam artificialem propter dimensionem partis materie quod sunt opera verus Unde in aliqua parte fiat tectus in alia fundamentum et in aliqua parte parietem Sed deus in aliqua parte non fiat celum et in alia sed ideo sed illa pars nature quod est in celo non est causa pte vel generatione non materia quod est in generabilibus

et corruptibus contrarie autem materia sit ante vel non infinita determinabitur in quodam contrarie omnino sed secundo sit. Secundo obicitur commentator dicens quod utraque contraria sunt quia est eius quod est infinitum simpliciter sit moventi sed utraque infinita ab aliquo scilicet a deo continue et sic sequitur quod corporis finiti et creati. Aliter posset dici et melius quod utraque duorum contrariorum ista scilicet in se et in comparatione ad corpus contrarium quod est ista in se non potest quia impossibile in subiecto infinito et non non sit corpus infinitum utraque non potest quia infinita nata sit utraque autem infinita est repertum cuiusdam scilicet quod continet in quantum in infinito tempore non exigit subiectum infinitum. Sed hec solutio videtur quia commentator [illegible] in sexto octavo physicorum ubi probat quod virtus corporis finiti finita non est in tempore infinito. Unde secundum ipsum est distinguendum quod duplex est virtus quedam in corpore scilicet que dividitur corporis secundum sui quantitatem ita quod maior est in toto quam in sui parte et maior in magna quam in parva sicut virtus gravis et levis et calidi et frigidi et humidi. Et de tali virtute verum ratio commentatoris. Est etiam alia que nec est corporis nec in corpore sicut hec movens sicut intelligentia que non est maior in toto quam in parte eo quod ipsa non dividitur corporis secundum sui quantitatem sed est completiva sed materie sicut quod [illegible] et est subiectum materie sicut se non habet dimensionem ut dicit philosophus in primo physicorum. Et illa est indivisibilis sicut forme substantiales sunt et anima intellectiva et talis est virtus celi. Et ideo probat de ipsa Aristoteles quod est indivisibilis in principiis nullam habens magnitudinem. Et hec est solutio Aristotelis in fine primi physicorum et duodecimo metaphysice. Breviter posset dici quod ad hoc quod non sit transmutatio vel motus aliquis in aliquo non exigitur virtus aliqua neque finita neque infinita.

Si queratur quare celum non movetur motu perpetuo sufficit dicere quod non habet virtutem activam [illegible] ordinatam ad motum perpetuum sicut sunt [illegible] et passive et humidi. Dicitur quod celum non transmutatur secundum generationem et corruptionem non exigitur virtus determinata sed potius virtute primo ordinate ad generationem et corruptionem.

Et

Circa quintum queritur utrum celum sit compositum vel simplex. Et videtur quod simplex quia dicit philosophus in primo de celo et mundo quod celum simpliciter absolute est forma quoniam absolute est forma sola in igitur sit sola et forma non habeat compositionem. Videtur quod celum sit simplex. Item in quocumque non est compositio potentia in eo non est compositio quoniam si in celo non est compositio potentia ergo nec compositio probatio potentia compositio est ex materia et forma [illegible] vel quoniam ex subiecto et accidente sed potentia potentia materie est ad formas substantiales autem ad receptionem accidentis [illegible] est in composito unde potentia subiecti subiecto et tamen est ante actus potentia potentia compositio autem quantitatis. Preterea si diceretur quod materia prius recipit actus sive propterea recipit actum primum quod est quantitas quod patet ex hoc quod omnes qualitates corporales calidum frigidum album nigrum sunt in corpore secundum sui quantitatem ita quod maior est quantitas in magna parte quam in parva. Sed nunc patet quod non advenire substantie materie [illegible] sed materie primo est sub [illegible] ergo sit advenire forma substantialis materie quantitate [illegible] forma substantialis [illegible] patet quod sequitur ergo compositio materie cum forma substantiali de necessitate precedit compositionem subiecti cum accidentalibus formis. Ex parte virtutis prime virtutis [illegible] habetur in libro de substantia orbis ubi dicit philosophus quod celum non est ex materia et forma. Preterea supra habetur a philosopho in libro de celo et mundo quod celum est corpus simplex.

Contra Rabbi Moyses in libro de uno deo dicit quod [illegible] non est quod omne corpus est compositum. Item in libro de substantia orbis dicit quod ex quod non est corpus et compositum. Item in celo et mundo primo libro cum dico celum dico formam cum dico hoc celum dico materiam ergo in celo sit materia et hoc celum est compositum ex materia et forma. Item ibidem dicit philosophus quod celum ex materia est sua tota ergo habet materiam et constat quod etiam formam ergo sit perfectum ergo est compositum. Breviter igitur [illegible] per divisionem sicut materia sit multipliciter pluraque et similiter [illegible] philosophus in primo de celo

In contrarium

& mundus quartum prima est hec Omne quod est
materia & forma aut est multa et per consequens multa
celum habet materiam & formam & hoc supponitur ergo est multi-
plex vel per consequens multum & non nisi per dispositionem materie
ergo celum est multiplicabile per divisionem materie
sic ¶ Item idem est ratio platonis quia ubi
indicat quod celum est factum ab ydea & ab eius
ydea pro [illegible] patet sicut celum ¶ Solucio dicendum quod

soto

celum est compositum ex materia & forma sed materia non
[illegible] nec deviat nisi proportionaliter ad ubi hoc
patet in dicto philosophi [illegible] per philosophum secunda
materia sensibilis est secundum analogiam & hoc dicit
a materia generabilium & corruptibilium que deviat
et cognoscit per potentiam ad esse & ad dispositiones
accidentales et ad quantitatem et ad ubi potentia ad
ad esse non est in materia celi & per hoc non est
separabilis a forma sua nec e converso forma separatur
ab ipsa Et hoc innuit philosophus qui dicit cum dico
celum dico formam cum dico hoc celum dico
materiam Materia enim in celo individuat & particulari-
zat formam & non separatur ab ipsa eo quod non
est in potentia ad formam aliam & propter hoc ipsa
supposita nomine supponit materie celestis sicut hoc ce-
lum Dicitur forma non dicitur celestis sed totum
[illegible] continens quod forma illa non est separabilis
sed per actum materie illius Et ideo significatur per non
possibile de composito sicut celum Et hoc est
quod dicit boetius in libro de ebdomadibus
cum in eo quod est [illegible] primum est hoc & hoc
¶ Ad primum dicendum quod obiectio prima procedit de prima intelli-
gentia licet quod sermo aliquis dicitur [illegible] sermo non de-
terminatur per determinationem & modus ad supplendum potest celi
sic dicitur celum primo aliquis & hoc celum sermo determinatur
¶ Ad aliud dicendum quod [illegible] prima per modum [illegible] est
modus hoc autem quod dicitur in libro de substantia or-
bis quod celum non est ex materia & forma intelligitur de materia
que ipsa materia est sed que est in potentia ad esse & de
forma que acquiritur per transmutationem substantie hoc modo
in celum non est ex materia & forma ¶ Ad aliud
dicendum quod corpus [illegible] dicitur simplex Est enim

Corpus simplex dicitur celum

simplex quod diuiditur divisione [illegible] sicut
mathematica dicitur primum [illegible] dicitur simplex quod non
est qualitatibus agentibus & patientibus sicut celum dicitur
simplex Secundo dicitur simplex in quo sunt resolutiones
corporum et non resolvitur in formam aliam et eius
sunt similia Tertio dicitur simplex cuius partes sunt
eiusdem rationis cum toto ut aqua & os sunt similia
et manus & pes sunt composita Et hic modus dicitur
simplex in corpore Quarto dicitur simplex quod non est
partibus sicut habet ponere in quantum Et hoc modo punctus
dicitur simplex Quinto dicitur simplex indivisibile quod
ordinatur in discreto & hoc modo unitas dicitur simplex
Sexto dicitur indivisibile per se simplex divisibile non dicitur
ponere aliquid & compositum non aliter et hoc modo
forma accidentalis dicitur simplex quemadmodum dicitur ipse
[illegible] quod forma est quod [illegible] simplicia
et invariabilia [illegible] septimo dicitur simplex
indivisibile per se et indivisibile dispositione substantia
non compositum non aliter cuius ipsum est actus et
perfectio & hoc modo forma substantialis est simplex
& etiam anima vegetabilis & sensibilis Nono
dicitur simplex indivisibile per se & indivisibile dispositione
substantia compositum [illegible] cuius non est actus & hoc
dicitur simplex [illegible] & anima rationalis Decimo
dicitur simplex indivisibile [illegible] & dispositione
aliquid non compositum non aliquo non [illegible] hoc &
hoc Et hoc modo intelligentia angelica dicitur simplex
Undecimo dicitur simplex indivisibile [illegible] dispositione
[illegible] & aliquid non compositum ad alio [illegible] hoc
& hoc Et hoc modo deus dicitur simplex & hic ordo
modus dicitur simplex [illegible] relatus
aut ad alium dicitur simplex [illegible] modis [illegible]
quod non est compositum ex materia [illegible] dispositio-
nibus materie que sunt figura & [illegible] & sic
celum dicitur simplex [illegible] est secundum quod non dissolubile
dicitur simplex & [illegible] compositum & secundum hoc
[illegible] dicuntur similia [illegible] aut composita
Tertius est secundum quod simplex dicitur quod non est
resolubile [illegible] secundum [illegible] & ad quod resolvuntur
omnia alia et eius dicitur simplex ¶ Ad aliud
[illegible] hoc [illegible] celum est multiplicabile

per divisionem partis materie. Dicendum quod non est simile
multiplicatio non fit nisi per divisionem materie secundum
per generationem celum autem est ingenerabile et incorru-
ptibile sicut probatum est. Ad id quod obicitur in contrarium
dicendum quod sicut dicit philosophus celum est ex tota materia sua
tota totaliter potentie et actu eius et quod tota materia eius
est in nulla sui parte nec potest esse sub alio
actu. Hoc autem quod dicit philosophus quod omne quod
est materia et forma est vel potest esse multa intelligitur
de materia divisibili per generationem et non de materia celi.
Ad aliud dicendum quod de potentia creatoris est facere
multos celos ad probandum unum sed non est de
convenientia creature quia si essent multi celi essent
multi mundi quod licet posset facere creator
contrarium est de potentia sua tamen hoc non potest esse
nisi secundum [illegible] et potentiam creaturarum ut ista
probabitur cum disputabitur utrum plures pos-
sint esse quam unus mundus hoc non habet
hic disputari consequenter ergo inferius
Quarto queritur quid sit celum. Et ponitur
diffinitio Damasceni in 2° libro cap-
itulo ubi dicit quod celum est continentia
visibilium et invisibilium creaturarum. Videtur autem
quod hec diffinitio non de celo conveniat quia invisibi-
les creature dicuntur hic intelligencie et anime separate
et ille non continentur in celis inferioribus plane-
tarum. Preterea non videtur hec diffinitio dari de
natura celi quia per illam non cognoscitur utrum
sit igneum vel alterius nature. Ad hoc tamen per dif-
finitionem talem debet intelligi. Item continentia
respectu visibilium et invisibilium non videtur esse eadem
ratione quia visibilia continentur circumscriptive invisibilia
diffinitive tamen. Si forte dicatur quod continentia sumitur
hic pro virtute salvativa [illegible] quia [illegible]
plus est quam talis virtus non est celum continens
invisibilium. Preterea hoc videtur esse contra Damascenum
qui explicavit diffinitionem dicens intra ipsum
eius intellectuales angelorum virtutes et omnia que
sensibilia concluduntur et [illegible] solus autem deus
incircumscriptibilis est quia est omnia ~~[illegible]~~ implens
et omnia continens et omnia determinans

ut super omnia entis et omnia condens. Preterea
videtur quod non possit dari ratio una conveniens
omni nature celesti quorum non est una ratio secundum naturam
eorum est separatorum ab uno secundum naturam sicut patet
in corporibus et animalibus et stellarum et celorum separatorum
non est ab uno secundum naturam ergo nec est ratio eorum
una. Si forte dicatur quod rerum est separatarum
una ab alio per divisionem [illegible] non dicitur per cor-
poreum et incorporeum et corporeum vel aliter per genera-
bile et ingenerabile et motu circulari et secundum naturam
et ita celum esset sed corporea [illegible] mo-
tu circulari. Contra dicit philosophus in primo metheo-
rorum quod corruptibilia et incorruptibilia non sunt eiusdem generis. Similiter
in libro de spera orbis dicit philosophus quod corpo-
realis non dicitur univoce in celo et in elementis
ergo nulla est divisio secundum differentias corporum aliud
generabile aliud ingenerabile. Preterea dicit philosophus in
2° topicorum quod vita non secundum unam speciem vi-
detur de animalibus et plantis sed aliam quam anima-
libus aliam plantis ita est ergo similiter corporeitas
[illegible] non secundum unam speciem in corruptibilibus et
incorruptibilibus. Solutio. Dicendum quod prima diffinitio
datur per actum celi et non per naturam propriam [illegible]
modum obiectum est. Et nota formalia dicta per
abstractionem [illegible] in materia [illegible]
sic celum est continentia visibilium et invisibilium cre-
aturarum hoc est celum est continens visibiles et in-
visibiles creaturas. Et dicit creaturas ad differentiam
creatoris qui a nullo continetur sed omnia continet nec
in aliquo [illegible] dicta [illegible] ad primum
Ad aliud dicendum quod continentia non est eque dicta
ad circumscriptionem et ad diffinitionem [illegible]
est natura quia circumscriptio quod [illegible]
non continetur [illegible] in loco circumscribitur [illegible]
loco diffinitur sed non continetur et ita obiectio
procedit [illegible] Ad id quod dicitur utrum omni [illegible]
sit ratio una est [illegible] quod [illegible]
[illegible] eiusdem [illegible] et uniuscuiusque nature
nec dicitur per formas substantiales sed per [illegible]
[illegible] plus de luce vel minus in diversis par-
tibus sicut dicitur orbis stellatus a non stellata
et sicut dicitur sol a celis stellis. Vel dicitur per

diffinitio celi

Nota

hec stella una vel plures sit dicunt orbes planetarum
placitarum ab octava spera vel per hec lux a se
vel ab aliis sicut dicitur luna ab aliis stellis
Et ista solucio videtur obviare philosopho qui dicit magis
plura requiruntur ad unum in natura sed secundum racionem
originis progressionis vel secundum virtutem influencie et
posse et movere totum non est semper similiter ac ... s
Melius est dicere debere sed quia non est verum unam
corporis non ... habent unum motum Nec per
omnia eiusdem effectus nec omnia eiusdem motus et id
unumquodque differt ab alio specie et talis a celo
et stella et a stella Ad hoc quod obicitur
de diffinicione per dimensionem colligendo concedendum
est quod corporeitas non est eiusdem racionis secundum
unam naturam incorruptibilibus et incorruptibilibus si tamen
abstrahat ab utroque et loquatur aliis licet
hic est unius in celestibus inferioribus non differt
propter hoc licet dimensio non sit secundum naturam quando
diffinicio non potest corporeitas sive incorruptibilis
Consequenter queritur de partibus celi Et queritur
quarto que sint partes quibus debeant
omnes orbes et de illis queritur primo Sunt
quedam est partes ut signa et figura et de illis que
etiam 2o concedam non est partes que dicitur orbis sive
superior vel inferior sicut celum empireum et
aqueum et cetere spere et de illis queritur 3o quia
ista erit de partibus que sunt stelle
Primo ergo queritur de partibus orbis que
sunt principia dimensionis que in omnibus
orbibus sed longitudinis orbis et latitudinis
et profunditatis que sunt sursum et deorsum
dextrum et sinistrum ante et retro utrum ergo dextrum
et sinistrum sint principia motus localis ut dicit philosophus
Et videtur de isto primo eo quod pictagoras istas duas
que in celo dicit ante philosophus quod dextrum est quod
motus localis incipit et sinistrum est per quam re
solvitur in dextrum Dicitur autem quod ista non sunt in celo
quandoque tamen principium medium et finem sui motus non
habet ipsum sed contra hoc non est nisi unde dicitur
principium motus et per quam resolvitur et talis ipse non
habet principium medium et finem motus sui ut dicitur in
duo phisicorum ergo non habet dextrum et sinistrum
non ergo celum sit animale non habebit dextrum et sinistrum
Item celum distinguitur in duos semicirculos per dyame
trum ab oriente in occidentem per centrum terre, ad ergo
celum movetur de oriente in occidente et de pun
to dyametri ad punctum non possit motus re
gyrat ab occidente in oriente ergo quia dicitur
incipe qua superiores semicirculi in oriente eadem
racione dicitur incipere in occidente quam inferioris
semicirculi ergo quia non dicitur oriens dextro eadem
racione dicitur occidens dextrum Item motus una
parte celi movetur omnes ergo qua non incipit
motus in una parte eadem racione in omnibus ergo
ubique est dextrum et ubique sinistrum Item su
matur racio commentatoris quam ponit in commento
de celo et mundo aliquantulum post principium ii libri
que est hec quod dextrum et sinistrum inveniuntur
a virtutibus activis et passivis sed ab habundancia
nullius caloris procedentis a corde et spiritus plus
in dextrum quam in sinistrum Et cum talis
virtutes non sint in celo celum non videtur habere
dextrum et sinistrum Sed contra non est varium in
natura ergo nec hoc erit varium quod in eadem parte
oriuntur stelle et in quadam occidunt sed dicunt
quod antiquo in luna et ita est quod in loco orientis
sit aliqua racio principii ortus Item ergo queritur
utrum ... sit oriens omnium orbium Et videtur quod non
Non enim est ubi est unde incipit motus quia
enim orbes moventur ab oriente motus diurni
et quidam ab oriente motus proprii sicut orbes
placitarum Sed contra hoc est id quod sit ab orbibus
imponitur aresi sed quod dicitur quod omnes orbes
moventur ab oriente in occidentem Ad id est racio
alpetragius in astrologia sua qui dicit quod corpus
unius nature secundum naturale motum movetur ab eodem lo
co in eundem Cum ergo omnes spere sint eiusdem
nature omnes moventur per occidente in oriente communi
primi motum secundum naturam Item alia est racio qui duo
celi unus intra et alius extra movetur contra
scilicet unus scindit alterum vel scindit eadem sive
non fiunt eque fortes ergo si celum movetur ab ori
ente in occidente et inferiores vel scindit
scincte vel unus scindit alterum quorum utrumque
falsum est ergo omnes moventur ab eodem loco et
in eundem Solucio dicunt quod quidam distingue

quod dextrum et sinistrum diversitate sunt in diversis in
quibusdam non dicunt figuram et virtutem ut dicitur
sicut in corporibus aliquibus et plantis in quibusdam ad
solam virtutem dicunt sicut in celo Et isti dicunt
secundum dictum philosophi qui dicit aristoteles in libro celi et
mundi quod dextrum et sinistrum non dicunt figuram
sed ante et retro sursum et deorsum Et hoc vi-
demus expresse quia dexter pes figuratur sicut sinister
et manus sinistra sicut dextra et membra superiora
non figurantur sicut inferiora nec anteriora sicut
posteriora Preterea isti dicunt quod si quis stet ex-
terius sensibiliter quod videt aliter figurari folia
arboris in sinistra et aliter in dextra Et hoc
est contra aristotelem qui dicit in 2º celi et mundi
quod dextrum et sinistrum non sunt in aqua plantis
Preterea vero dicunt hoc quod si dextrum et sinistrum
sunt principia motus localis et plante non habent
motum localem progressivum pplucent in eis dextrum
et sinistrum et aliquod contrarium in natura Propter
hoc dicunt alii quod ante et retro sortiuntur a qualitatibus
contrariis et similiter sursum et deorsum et ideo non sunt
eadem in omni corpore sicut sursum est in loco ignis
et deorsum est in loco terre sed dextrum et sinistrum
non sumuntur a contrariis sed ab habundantia cri
et minori eiusdem Et similiter in celo dextrum est ubi
est habundantia luminis disponentis ad motum in
instrumento ante ad ubi magis est luminis Sed hoc
est quod quamvis dextrum est in occidente quia ibi
primo ubi habundat lumen involvitur celum sicut et
alia hoc est ante contra aristotelem dicentem in libro
celi et mundi quod dextrum est ubi videmus oriri stel-
las et sinistrum ubi videmus eas occidere Item et
intelligitur quod aristoteles loquitur ibi secundum quandam similitudinem
et hominis ymaginem posite cum pedes sunt in polo
artico et caput in antartico et facies est versa
ad nos tunc eius dextrum est in oriente
et sinistrum in occidente Et ante eius est in me-
ridie et retro in aquilone hoc vult aristoteles tangere
in libro ubi dicit de eis quibus oportet nos consi-
derare et eas habent dextrum et sinistrum que salvantur
in figura deinde concedit sub se orbe Et idem
de libro hoc de eis quod oportet nos considerare

quod homo habet dextrum et sinistrum non diversum
in figura deinde etc. Et secundum hunc hic quidam dicunt
quod supremus orbis est alius orbis sub circulo est sed et in
comparatione ab aliquo quietatis Contra opinionem ac
quietationis vel quia licet quod in motu possitur et quod illi
orbi insit virtus diversa tamen dubio sub dextrum et
sinistrum quod sunt ei loca incipiendi et status ex parte
facientis sunt et similiter oportet ut quiescens utrumque
in pede motus orbis Nam sub motu eius non est in
parte infinito sed motus eius est finitus necesse est
quod motus eius sit locus ubi incipit Ex hoc ac-
cipitur quod dextrum et sinistrum sunt secundum motibus
et secundum dispositionem mobilis circa revolutionem celi non
est infinita tamen celum sit finite quantitatis Unde oportet
quod incipiat in aliqua parte et in quacumque parte inci-
piat in illa et ibi incipit etc. dicitur dextrum Unde
dicitur quod omnes iste opiniones false sunt dicentes
celum habere dextrum et sinistrum in veritate dicam in
virtute quiescentia in sua supponendo quod celum
movetur a motore quieto sibi et non a deo tantum
Item suppono quod celum duas habet operationes sit ut est
locus istorum inferiorum et secundum naturam propriam secundum hoc
distinguitur ab aliis corporibus et ideo habet quasdam
virtutes secundum quod est locus et quasdam secundum quod
est celum Dico ergo quod dextrum celo est in oriente
quantum ad virtutem loci sine dubio Et hoc patet
ex hoc quod motor celi movendo celum movet
omnia naturalia et eius motus sit per ab inmobili aliquo
sicut patet per hoc quod in physica oportet quod motor sit
in mobilis et locus immobilis videmus primo
dico ante locum post dextrum in parte orientis
eo quod ibi habundat virtus motoris primi et in
per motum celi affluunt virtus eius in tota natura
Ad secundum ante dicam quod licet circulus inquirendi circulus
primum medium et finem habeat in celo et non in eo
sicut habet circulus in via naturali et habet posi-
tionem secundum situm mundi non est eiusdem totius in eo
ex partibus prius Et illa est ratio quare in qua-
dam parte incipiat motus eius et per quandam
recipitur Ad aliud dicitur quod distinctio circuli
per diametrum non sistit motum et ideo non de
necessitate est oriens in utroque puncto diametri

celum duobus est comparatur

nisi forte quae ad nos et non secundum naturam. ¶ Sed ad di-
cendum quod mota una parte totalis movetur omnes s[?]
non est in omnibus entibus inanimatis motus. ¶ Ad
obiectum quando [?] dicendum quod dextrum et sinistrum
in omnibus complexionatis et corporibus contrariis sunt
ponuntur ut dicit sed in superioribus contrariae partes
et ordinis corporis ad ea per inferiora quae moventur
dubium
motibus contrariis. ¶ Ad hoc quod quaeritur utrum omnes
orbes habeant unum orientem plures diversos a
diversis secundum Aristotelem non est unus oriens sed orbis
planetarum est in occidente orbis stellarum fixarum
et ideo dicens quod omnes orbes moventur ab oriente
in occidentem improperat Pictagorae qui dixit il-
los qui habitant sub sphaera occulta quae occultatur
visibus nostris quae in medietate orbis inferioris in parte
sinistra hoc est nos antipodes qui sunt versus
polum antarcticum versus orientem. Nos autem dixit
habitare in medietate orbis superioris in parte dex-
tra secundum motum sphaerae stellatae. Et patet quod
secundum dixit quod sub dextra parte in oriente ut dixit
Pictagoras ponens habitationem secundum quod superius po-
situs est terrae antipodes habitant in parte superiori
orbis in parte sinistra quae sub motu habitant regi-
rationis. Nos autem qui sumus versus polum ar-
ticum habitamus in caeli dextra in inferiori parte orbis
quae habitamus sub eodem inaequalis motus caeli. Et
secundum orbes planetarum vero dixit Pictagoras
quod dextra planetarum est sinistra orbis stellarum fixarum
et ideo secundum orbes illos nos sumus in parte superiori in
sinistra quia motus regularis planetarum est supra nos
et illi qui habitant in alio emisperio sunt in parte inferio-
ri in dextra et secundum motum proprium planetarum et non
secundum diurnum quia secundum illum motum eiusdem planetarum
cum inaequalibus est supra eos et contingit ideo
quia variantur poli planetarum a polis orbis stellarum
fixarum et orientes et occidentes ipsorum ab oriente
et occidente illius. ¶ Et ex hoc patet quod orbis planetarum dicunt
quod imponunt Aristoteli quod dixit planetas moveri
ab oriente primi orbis in occidentem ipsius. ¶ Secundum hoc
ergo solvuntur sunt rationes quas inducit Avenal-

petragius. Et dicendum quod corpora superiora non habent in se
contrarietatem et ideo non moventur ad loca contraria. Est enim
unus locus qui dicitur medium ad quem movetur terra
et unus locus est a medio sursum ad quem movetur
ignis. Contra unus locus est qui dicitur circa medium
ad quem nullum corpus movetur quia omne corpus quod
movetur ad aliquem locum secundum naturam quiescit quod est contra
illos. Sed superiora moventur in ipso circulariter et partes il-
lius loci sunt partes non sunt contrariae. Admitte ponit
contraria sursum et deorsum sed tamen habent dispositionem
in eandem naturam partis et loci et ideo diversi orbes in
diversis partibus sunt propter maiorem motum vel dispositionem
dispositionem quae sunt in motoribus et mobilibus. ¶ Ad ad-
dendum quod omnis motus compositus est ab alio ... quod move-
atur in contrariis polis et in contrarias partes quod non
faciunt orbes planetarum cum primo orbe. Vel di-
cendum melius quod motores inferiores non sunt contrarii
motori superiori primo moventi et appetunt ei si-
milari et ideo etiam movent motu suo sive motu
diurno et motu proprio habent contrarium ut dicetur infra quia
non est contrarius motui primo sed est ordine sub primo
ad perfectionem naturae quod per dispositionem inferiorum naturae
est quae diversos motus in superioribus in partibus et
de generatione et corruptione et 2o de caelo et mundo
sed Avenalpetragius concedit rationes illas et ponit
quod omnes orbes moventur a motore uno primo
cuius virtus fortior est in orbe ultimo quam 2o vel
3o et ideo in primo facit motum diurnum revol-
vens ipsum de puncto ad punctum. In 2o autem et
in inferioribus in quibus motus diurnus non facit per-
fectam revolutionem sed post modicum tempus et iterum in alio
die post et secundum hanc imaginationem dicit quod pla-
netae videntur moveri ab occidente in orientem
cum tamen non moveantur. Cum autem diversae moventur
hoc dicit contingit per dispositionem polorum et talorum
¶ Notandum autem quod dextrum et sinistrum dicuntur multipliciter
absolute et in comparatione ad nos absolute dicuntur duo
sed secundum latitudinem et secundum virtutem secundum latitudinem
in statu secundum virtutem in illis in quibus sunt motus di-
versi. Patet in animalibus est principium motus in dex-
tro et alteram partem sive sinistram sequitur posterius
et per hoc animalia cum incipiunt ambulare dextro

dextrum et sinistrum dicuntur multipliciter

pedem ponit primus et deinde sinistrum quia sic
alios quod potest ambulare et in celo ubi prin-
cipium motus est ab oriente et regiratio ab occi-
dente dico ante motus dicitur per nomina et lenia
quod non sunt nisi motum unum a medio vel ad medium
et ideo non habent motum dextrum vel sinistrum quo
ad nos etiam dicitur duobus modis scilicet per solam
relationem sicut ita quod sunt ipsius dextrum vel sinistrum
in comparatione ad nos vel per relationem ad situm sicut
observant augures aves sedentes a dextris et
sinistris hoc non est non dicimus quod tantum sunt
hec virtus sed quia hec distinctio est antiquorum
Secundo queritur de ante et retro celi que
sunt principia secundum principia motus alterationis
[Et] queritur quod quia alteratio non est in celo
ut supra probatum est Item ante quia ubi sunt sensus
ut dicit philosophus quia igitur in celo non est sensus in celo
non quia ante Item ante et retro dicuntur in figura
et virtute sed in celo non inveniuntur eadem secundum figuram
quia ubique celum quod rotundum ergo ante et retro non
q[uar]ta sunt in celo [Contra] dicit philosophus quod ista sex ante et
retro sursum et deorsum dextrum et sinistrum sunt
omnis corporis completi cum ergo celum sit completum
completissimum ante et retro sunt in celo Item ante
et retro sunt principium profunditatis et non profundi-
tas sicut in omni corpore videtur quod ante et retro sunt
in omni corpore Item reprehenditur pictagoras quia lo-
quitur de dextro et sinistro et non de ante et re-
tro sursum et deorsum non tamen ita in pluribus corpori-
bus inveniuntur quam dextrum et sinistrum si ergo
dextrum et sinistrum sunt in celo multo magis ante
5a et retro [Solutio] dicimus quod ante et retro sunt
in celo secundum dispositionem talium signorum sub quo
movetur sol sicut declinat ab equinoctiali circulo versus meridiem
et motus planetarum habet declinationem super partem
illam et propter hoc sol [Ad] [primum] quod per hoc obiicitur dicimus quod
philosophus ibi loquitur de ante in animalibus que in animalibus
ante quia ubi sunt sensus ipsa scilicet inveniunt dextram
in corpore separate quod est alterum ante sensibile
ut ipse dicit [Ad] id quod queritur qualiter sit
principium alterationis in celo dicimus quod est principium al-
terationis in ipso effective id est quod efficit alterationem
quia motum eius solis ad ante ipsius equinoctialem et
declinationem eius retro versus meridiem contra sit
alteratio in inferioribus Et generatur sit continua generatio
et corruptio et hoc est quod dicit philosophus in 2o de ge-
neratione et corruptione Continuitas generationis
et corruptionis totius celi alterationem prebet non et ab
sentie Contingit enim quia sol longe quam prope
in equali non distantia erit in equalis erit motus
quo tamen sic in adveniendo et prope quod generat et
in recedendo a longe ipsum adipsum corrumpit
solum enim in animalibus non fit alteratio nisi secundum elementa
simplices prope ut patet in libro perihermenias Ad
igitur ante sit ubi sunt sensus patet quare ante et retro
principium sunt alterationis in animalibus [Ad] ad dicendum
quod celum id non est nisi in animalibus ante in celo [Ad]
id quod vero dicit philosophus quod in omni corpore completo sunt
ista sex dicendum quod appellat corpus completum
perfectum secundum principia motus quod si in celo sit principium
motus localis secundum distantiam sicut est motus
animalis et principium motus alterationis per sensus et
principium motus augmenti per sursum et deorsum [Ad] id quod
obiicitur quod ante et retro sunt principia profunditatis
quod est in omni corpore dicimus quod intelligit de profunditate
corporum animalium tantum tamen sunt ante et retro et
quo adhuc dicitur quod principia profunditatis
Tertio queritur de sursum et deorsum quod sunt
principia longitudinis in celo ut dicit
philosophus in celo sic enim sursum est secundum maxi-
mam distantiam a medio videtur quod circumferentia
celi ubique est sursum et interior deorsum Item
dicit philosophus quod sursum et deorsum sunt principia
motus augmenti sed augmentum non est in celo
ergo nec sursum et deorsum Item sursum et deorsum
sunt contraria et contraria non sunt in celo ergo
nec sursum et deorsum Item sursum et deorsum
sunt ad que moventur grave et leve [Ad] hoc di-
cendum quod sursum est ubique in parte celi
et in celo deorsum autem in centro terre et quod
omnium istorum est in celo et non reliquum etc.

so

Et solutio uero quod ... Prima est contra philosophum qui
dicit quod longitudo orbis est spacium a quo sit
orbes et quod ex orbibus sint quidam qui sursum et
quidam sint qui sint deorsum et iste locus scilicet spa-
cium orbium ex omnibus medietatibus orbium
est diuisus. Cui nos concedentes dicimus quod sursum
et deorsum sunt in celo et quod longitudo orbis de
polo in polum ita quod polus antarticus sit sursum
et polus articus deorsum secundum diuisionem primi orbis
secundum diuisiones autem aliorum orbium in quibus sunt
plures poli quorum est in uno emisperio contra sursum
et polus qui est in inferiori emisperio contra deorsum
et hoc est quod intendit dicere philosophus quod ex orbibus
sunt qui sunt sursum et deorsum quidam sunt qui
sunt deorsum quod una medietas orbis est de-
orsum et altera est sursum secundum quod distinguuntur or-
bes occulti et orbes subiecti visibus nostris. Cum
autem dicit philosophus quod iste locus est ab omnibus
medietatibus diuisus intelligit quod orbes
qui sunt circa primum orbem diuersificantur super
sursum et deorsum et in dextro et sinistro. Ad se-
cundum quod primo obicitur de sursum et deorsum dicimus quod
duobus modis dicuntur scilicet secundum quod sunt principia mo-
tus recti localis et secundum hoc sunt contraria et
secundum hoc mouentur ad ipsa graue et leue dicun-
tur secundum quod sunt principia ut unde motus augmenti
uel principia ut unde longitudinis et non sunt contraria
unde dicit philosophus in libro de animalibus quod in pueris
membra superiora maiora sunt propter habundanti-
am caloris impellentis aliud sursum postea autem
fit econtrario. Per hoc patet solutio ad primum secundum tertium
et ad quartum dicimus quod sursum et deorsum non sunt in ce-
lo prout sunt principia augmenti sed in anima-
libus sed prout sunt in celo sunt principia ut unde lon-
gitudinis tantum. Et nota quod iste sex dicte prout
sunt in celo et in animalibus duobus ex compa-
rantur scilicet prout sunt principia dimensionum et prout
sunt principia motuum primo est prius sursum et deor-
sum et consequenter dextrum et sinistrum et ultimo
profunditas et hunc ordinem attendit melius

dic posset [illegible] et [illegible] perfecto

qui reprehendit pictagoram qui primus loquebatur de
dextro et sinistro quam de sursum et deorsum.
Si autem considerentur secundum quod principia motuum sunt
prius est dextrum et sinistrum et quantum ante et
retro et ultimo sursum et deorsum quod prior est motus
est motus localis et quanto alteratio adge-
neracionem et corruptionem in inferioribus et ultimo
augmentum post generationem. Et hunc ordinem con-
siderauit pictagoras quem et nos reprehendimus in
disputatione.

Consequenter redeamus est ad secundum membrum
superioris diuisionis. Et queritur
utrum figura celi sperica sit.

Et videtur quod non. Dicit damascenus quod celum
quidam emisperium id est semicirculum ymaginati sunt
et diuiserunt. Alius dicit quod celum extendit
celum sicut pellem qui extendit tabernaculum.
Et beatus ysaias qui statuit celum velut
cameram et arcum ergo videtur quod figuratur
sicut semicirculus. Si forte dicatur quod in illa
parte magis credendum est philosopho. Videtur quod non
cum dicit augustinus quod non est credendum de
celo philosophis quam de parte celesti aliquid sunt.
Contra: si celum est ut semicirculus aut mouetur 2 quod
astra ipso quiescente celo aut mouetur celum
et motu ipsius astra. Si primo tunc superius astra
mouetur in semicirculo et subterius in diametro
non igitur punctus ultimus sit actu finis semi-
circuli et actu principium diametri astra que mo-
uentur in ipso ut duobus mouentur uno ergo quiescet
accidit ut probatum est in 8° phisicorum ergo erit
aliquod tempus in quo quiescunt astra et sic
motus eorum non erit continuus quod est contra pro-
positum. Si autem dicatur quod celum ipsum mo-
uetur aut est contra ipsius locus erit non sphe-
rum igitur arcus diametri unus distet a
medio centro quam anguli diametri oportet quod
anguli eius mouentur in medio. Unde arcus
semicirculi plus distat a centro quam diameter

et ita spiritualis substantia erit in medio. Ubi
oporteret quod aliquid videremus formam celi super
nos certam secundum lineam dyametri et aliquid
minorem secundum dispositionem anguli quod omnia sunt preter
vacuum. Si autem dicatur quod extra sit locus
tunc ille locus aut est ut plenum aut ut va
cuum. Si ut plenum tunc extra erit corpus et
de illius figura plus quam questio et est in infinitum.
Si autem ut vacuum tunc vacuum erit in
natura et quod aliquid moveatur in vacuo quod
30 totum est preter racionem. Preterea hoc dicimus quod celum
est rotundum tribus de causis. Primo propter motum suum
quia oportet esse continuum et infectum et hoc non
potest esse nisi in circulo. 2o propter naturam ipsius
celi quia aliter haberet contrarium et esset corrup
tibile. 3o quia figura illa simplex et capa
cissima omnium et prior omnibus et ideo competit cor
pori simplicissimo primo continenti omnia corpora.
Ad hoc autem quod obicitur de dicendo quod
quod ipse loquitur vulgariter de emisperio quod est
supra nos usque polum articum et sic separans.
Consequenter dicendum est ad questionem
de partibus celi que sunt orbes seu celi
multi enumerantur a sanctis et a sacris
scilicet celum trinitatis empireum cristallinum
firmamentum. Et Iohannes Damascenus tria tangit
septem celos planetarum et rabanus super decem
nominum tangit septem celos scilicet empireum
cristallinum firmamentum igneum olimpicum
ethereum aerium. Ideo queritur de primo de singulis
horum celorum. Et posita in toto de eius
conveniencia primo de celo trinitatis et queritur
primo an sit corpus. 2o si non est corpus
utrum sit idem quod deus. 3o quid continetur
in celo trinitatis. 4o et ultimo secundum quem
modum exaltacionis sit elevatum super alios celos.
Circa primum proceditur sic. Quicumque sunt eiusdem
nature dimensionis sunt eiusdem nature celum
trinitatis cum aliis celis est eiusdem dimensionis

ergo est eiusdem nature. Minor probatur sic: quia dimensio
manet indivisibilis ut una natura quibus secun
dum probatur ex hoc quod non venitur ad eundem nu
merum. Nisi res distincte conveniant in aliquo tercio quod
patet ex hoc quod lateralis et medius non dicuntur
duo termini seu due superficies termini sunt quod
mortuus et hoc unus non sunt duo homines sed
due superficies hominis. Cum igitur dicantur celum
trinitatis et empireum et firmamentum sunt tres
celi est in eis communis natura celi. Et ista est
racio augustini de trinitate ubi per eandem racionem
probat quod patri et filio et spiritui sancto communis
est quod persona sunt. Item omne quod est supra
et infra determinate est secundum locum vel situm. Admi
celum trinitatis est supra empireum ergo determinate
est secundum situm. Maior patet ex hoc quod supra et infra sunt
differencie situs et loci. Hoc accipitur in primo ysaie
ubi lucifer dicitur in celo empireo dixit
in celum conscendam quod non diceretur nisi ce In cordium
lum trinitatis esset supra empireum. Ad oppositum
arguitur sic: Deus est in celo trinitatis sicut dicit
sancti et fides catholica ponit hoc quod dicit
damascenus quod deus incircumscriptibilis est loco et
tempore et intellectu creato ergo non est in celo tri
nitatis sicut in loco. Et ita celum trinitatis non est
esse corpus. Item lucifer per hoc quod voluit
ascendere in celum trinitatis voluit esse similis al
tissimo et esse super angelos sed per nullius corporis
ascensum posset hoc esse. Ergo celum trinitatis non
est esse corpus. Quod concedimus respondemus ad
primum quod celum quod dicitur in celum trinitatis et alios
celos dicitur sicut communiter per equivocum et sic sunt eiusdem
nature. Est autem equivocum proporcionis ut dicit
Boethius in predicamentis sicut sanus dicitur equivoce et
hic celum patet sicut secundum ad unum actum quod est conti
nere et salvare contenta et per secundum modum univoce
cum aliis celis. Sicut dicitur quod rector navis et
rector civitatis sunt duo equivoca non secundum
sed arte et secundum secundum modum celum trinitatis et celum

empireum et firmamentum sunt tres celi quantum
ad convenientiam continendi et salvandi inferiora
contenta. Item aliud dicendum quod supra et infra di-
cuntur multipliciter secundum prius et posterius dicitur enim supra
ordine et loco et dignitate et secundum ultimum
supra in presentia
Secundo queritur utrum sit verum quod deus est in celo trinitatis
quod non quia dicit philosophus 2° physicorum quod nihil
est in seipso propter se non ergo deus sit in celo
trinitatis. Item si est in aliquo per naturam quod nec
aliquod accidit sibi convenit celum trinitatis erit
idem deo. Item dicitur in ysaia celum michi sedes
est et terra scabellum pedum meorum constat autem
quod deus est in celo quod est sedes eius. Ad autem
dicendum tamen tum et terra sunt creata et celum
trinitatis est creatum. Item dicit philosophus in de celo
et mundo quod omnes sibi convenerunt in hoc quod deus
est in celo et constat quod loquitur de celo creato et id
est celum trinitatis in quo est deus ergo celum trinitatis
est creatum et non creatum est deus ergo celum trinitatis
In contrarium — non est deus. Contra deus est in celo trinitatis et
celum trinitatis non est corpus ut dictum est ergo deus
est in ipso tamquam in sede vel civitate spirituali sive
tamquam in subiecto diversa ab eo sequitur quod sit sedes
diversa continens deum quod est contra deum sicut tamquam
in civitate sua aliqua forma continens contineret
Solo — eum quod est magis contra. Solo dicendum quod ce-
lum trinitatis est idem deo secundum rem differens secundum rationem.
Est enim celum trinitatis nihil aliud quam excellen-
tia trinitatis eius qua continet et ambit omnia cre-
ata. Solum primum ergo dicendum quod esse in seipso dupliciter
dicitur scilicet per affirmationem et negationem per affirmationem
nichil est in seipso quia oporteret quod idem esset
continens et contentum quod non potest esse per negationem
non aliquid est in seipso id est non in alio sicut
divina essentia que non continetur sed continet alia et
sic deus est in seipso. Vel potest dici melius quod
nihil est in seipso idem secundum rem et secundum rationem sed aliquid
est in seipso idem secundum rem sed differens ratione sic deus
et celum trinitatis idem sunt secundum rem sed differunt secundum
rationem que ad se alia ratio declarari habet in
questione de attributis. Ad aliud dicendum quod celum dicitur

ubi celum empireum et dicitur esse sedes dei non
contentive quod consistat in illis sed in beatis tamen ad
dicuntur ibi beati quod deus quiescebat pedi-
bus suis tamquam in se indignos nec salvat non plu-
ribus et plus gloriae beant. Ad aliud dicendum quod illi
qui attendunt quamdam congruentiam. In minimo
enim corpore simplicissimum celum secundum sedem est con-
venientius se habens et ideo dederunt ipsum locum deo
cum idem ipse est et animi sui non destinentur
quod sit proprius locus eius sed quod in genere corporum ma-
gis contraria sibi convenit
Tertio queritur quid sit contentum in celo tri-
nitatis. Et videtur quod angeli contineantur in
ipso. Dicit enim beda quod mox deo creatur
quendamque militie. Constat autem quod hoc non
deus secundum quod [illegible] non importat tamen continere
importat autem celum trinitatis ergo videtur quod angeli
sunt in deo secundum quod ipse est celum trinitatis. Item
locus est salvativus et conservativus locati salvacio
autem et continentia angeli non sunt ab aliquo
corpore neque a se creato ergo a solo increato
et non secundum quod est summus increatus quod sit non
importat rationem continentie ergo in persona erunt
secundum quod ipse est celum. Contra lucifer propter hoc — In contrarium
quod ipse voluit ascendere in celum trinitatis
voluit esse equalis deo ergo esse in celo trinitatis
est esse equale deo sed nullus angelus potest esse
equalis deo ergo nullus angelus potest esse in celo trinitatis.
intrat. ... Quarto hoc queritur utrum beate
virginis sit esse in celo trinitatis. Videtur quod sic dicitur
quod exaltata sit super choros angelorum ad celestia
regna et nihil est supra choros angelorum nisi celum
trinitatis ergo ipsa est in celo trinitatis. Contra
hoc idem queritur utrum Christus secundum quod homo sit in celo
trinitatis videtur quod sic quia dicitur in psalmo ascendit ad
celos sedet ad dexteram patris dextera autem dei
patris est in celo trinitatis. Item in actibus primo
dicit stephanus ecce video celos apertos et
filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Item
in psalmo a summo celo egressio eius et occursus
eius usque ad summum eius occursus ad sunt filii

hominis assumpti. Item super illud iohannis pater clarifica
filium tuum dicit glosa hylarii petit ut caro
fiat apud patrem quemadmodum filius fuit apud
patrem sed filius fuit ab eterno in celo trinitatis
et in omnibus equalitatis ergo propria racione ut
dicit apostolus ergo caro equaliter est in celo tri
nitatis. Item prima ad corinthios 15 in illo pre
arguit apostolus Omnia subiecisti sub pedibus
eius in eo quod ei subiecit omnia nichil dimisit
non subiectum ei et videtur postea quod ipse filius
subiectus est ei qui subiecit sibi omnia filius
autem secundum divinam naturam non est subiectus
patri sed equalis ergo ille cui subiecit omnia
est homo inquantum homo ergo celum empireum non videtur
continere primus cum subiectum sit quod secundum ipso
inquantum superest altior eo ergo ipse est in celo trinitatis.
Contra quod in celo trinitatis est quod in equalitate
dei patris ut dicitur sed christus homo inquantum homo
non est in equalitate dei patris non dicit pater ma
ior me est ergo christus homo inquantum homo non est in celo
trinitatis. Solucio dicendum quod in celo trinitatis
in quo est nisi pater filius et spiritus sanctus quod quod
in celo trinitatis est quod in equalitate virtutis
dei continetur et salvatur omnia subiecta virtute
eterna. Ad primum ergo quod obicitur quod angeli ultra
deum tenent dicendum quod hoc est intelligendum quantum
ad puram contemplacionem superiora quod superiores
plus inferiores inmediate contemplantur et non sustinere
si sit in deo et deus est celum trinitatis quod sic ce
lo trinitatis et est ibi falsum accidens sed dici
secundum terram dei et celi trinitatis. Ad aliud dicendum
quod deus continet et salvat sicut continens non celum
quod ideo quod efficit per potenciam contineri et
ponere secundum quem modum deus est in omnibus creaturis
Et per hoc modo deus dicitur locus angelorum sicut
videtur dicere beda Non tamen erit locus proprius eo
modo quo locatur per equalitate quod importat
celum trinitatis. Ad id quod obicitur de beata
virgine dicendum quod ipsa non est in celo trinitatis
Et quod dicitur quod exaltata est super choros an
gelorum hoc est dignitate sicut patet supra de
assumptione. Ad id quod obicitur de christo secundum
quod homo dicendum quod ipse secundum quod homo non est in

celo trinitatis. Quod autem dicitur in symbolo dicitur de
persona in duabus naturis et ita dicitur est in celo
trinitatis vel intelligendum est id de actibus et illud
de psalmo. Ad id quod obicitur de hylario dicendum quod
caro dicitur ibi persona homo et persona homo in persona
est in equalitate patris. Ad hoc quod obicitur de verbo
apostoli dicendum quod ipse loquitur de christo homine respectu
hominum cui subiciuntur omnia dignitate tamen loco distan
tie in corpus christi et christus homo inquantum homo continetur
in celo empireo sacramentaliter autem continetur in
alterius dignitate autem non continetur ab aliquo loco
sed est super omnem locum et super omnia quantum distan
tie et dispositione in loco continetur
Item queritur secundum quem modum exaltetur super
alios celos celum trinitatis. Et videtur
quod sola dignitate quod in non corpore non
est nisi distancia corporalis sed celum trinitatis
est non corpus ergo non conveniet in eo distancia cor
poralis qua elevetur super alios celos. Item dicit
augustinus quod celum celi non est terminus vel locus et
constat quod loquitur de celo corporeo ergo celum trinitatis
non est secundum distanciam corporalem super celum empi
reum. Contra deus non est intra celum empireum
secundum quendam modum ita quod non sit extra quod sit si
niretur aliquo creato contra eius quod est est
tra ergo est contra quod celum trinitatis est in quo
deus est ergo celum trinitatis est extra celum empi
reum. Solucio dicendum quod celum trinitatis est extra
celum empireum quantum ad dignitatem et non sicut
locus corporeus et non distancie secundum situm corpo
ream sed racione infinitatis substancie divine. Et per
hoc patet solucio ad obiecta
Consequenter queritur de celo empireo. Et
queritur primo secundum quod utrum sit corpus vel
non. 2m utrum sit uniforme vel non
3m est utrum sit mobile vel inmobile
Videtur quod non sit corpus videtur quod sicut dicit
beda et damascenus statim non con ti
net in se sanctos angelos et beatos omnes
autem continens simpliciter est contentum ergo celum
empireum simpliciter est angelus. Cum igitur
angeli sint spirituale celum empireum non potest esse

Ibi de christo

Dubio de celo empireo

corpus est sit non est simplex ¶ Item locus est per-
manens et continens locati sed ergo celum empireum
sit locus angelorum celum empireum est salvativum
angelorum sed species non dependet ad corpus
quantum ad rationem salvandi est ergo celum empi-
reum non est corpus ¶ Item hoc queritur utrum angeli
possent esse in celo empireo destructo per impossibile
ponere vel quando Et videtur quod destructo celo empi-
reo destruerentur angeli quia dicit glosa super genesim
quod celum empireum statim ut factum est statim an-
gelis est repletum Est autem replens ut locus
locato sed destructo loco destruitur locatum cum
sit salvativum locati ergo destructo celo empireo
non remanebunt angeli ¶ Item angeli diffiniuntur
in loco ergo cessante diffiniente cessabit diffinitum
ergo cessante loco celi empirei cessabit angeli
Solutio ¶ Solutio dicimus quod celum empireum est corpus
nobilissimum inter omnia corpora simplicia et propter hoc
dicitur secundum quod sit igneum non propter ardorem sed propter
lumen corporale quod habet ¶ Ad primum quod contra
hoc obicitur dicendum quod continens diffiniens non de-
notatur simpliciter esse contento sed continens circumscriptive
solum ut patet supra in questione quid sit celum secundum
diffinitionem ¶ Ad aliud dicendum quod angeli non implent
celum empireum sicut locatum locum sed implent
ipsum secundum iii distinctionem ierarchiarum et chororum
et mansionum que in domo patris multe sunt sicut dicitur
in evangelio iohannis et ideo celum non est locus cor-
poralis ut salvans eos in esse sed potius quia magis con-
gruit in quantum corporum actui beatitudinis et esse
placitis eorum ut dicetur infra ¶ Ad id quod
queritur utrum angeli manent in esse non existente
celo empireo Ad solutionem est quod dicimus quod manent
tamen a loco corporeo non salvantur in esse sunt enim
et adhuc erunt limitati per esse et continentur
a deo ipso existente in eis per presentiam et potentiam
sicut est in omnibus creaturis
Secundo queritur utrum sit omnino uniforme Et
videtur quod non quia sicut supra habitum est in celo
est dextrum et sinistrum et in quolibet cor-
pore est dextrum et sinistrum aliud non est omnino

uniforme ergo celum empireum non est omnino uni-
forme ¶ Item idem corpus secundum unam naturam est sicut idem
ut 2o de generatione et corruptione sed ergo celum empireum
est omnino uniforme in inferiori celo non faciet dif-
formitatem ut id in suo inferiori et omnes alii
esse uniformes quod est contra sensum ergo primum
celum quod influit eis difformitatem et motum
non erit uniforme sed primum est empireum ergo empi-
reum non est uniforme ¶ Contra autem inequaliter est
uniforme sicut unum ante multa sed inequalia
tot corporum calculandum devenire est ad primum
ergo primum non potest esse inequaliter ¶ Item omnis multi-
formitas dupliciter aliquid habet in partibus et quod
dupliciter habet in partibus hoc quandoque habet contrariorum
quandoque autem habet uniformitatem in partibus habet
[illegible] et simpliciter quandoque et ideo et prius
est autem dupliciter et compositum ergo celum primum
quod est ante omnes debet esse uniforme ¶ Item
ergo habetur a sanctis qui dicunt id celum igneum
non propter ardorem sed splendorem ¶ Item dextrum
in longitudine mundi generatione celi facturum precipue
quod qui foris sunt superiora sunt stellis propter
[illegible]
Solutio ¶ Solutio quando ingreditur summa est quod omnino sit uni-
forme plenum lumine non tamen dupliciter dextre
vel sinistre Et quod dicit philosophus quod celum habet dextrum
et sinistrum intelligit de inferioribus celis propter ii.
ut dicunt sancti non potuerunt celum empireum cognoscere
nisi forte illi secundum damascenum qui doctrina moy-
si legerunt sibi ea attribuerunt ¶ Et ideo quia non
potuerunt cognoscere infra dicetur et philosophi [illegible]
ad primum ¶ Ad aliud dicendum quod celum empireum influit
inferioribus sed sicut dicit philosophus in libro de [illegible]
et causa bonitatis divine agente non est secundum potentiam
agentis tantum sed etiam secundum potentiam recipientis
Et propter hoc cum inferiora celi non sint capabilia
cum celo empireo non ita uniformiter recipiunt
lumen sicut uniformiter ipsum celum empireum
Et hoc est quod dicit philosophus in libro de causis
quod primum ad est equaliter omnibus sed illa
non equaliter sibi approp[illegible]

De [illegible]

Tercio queritur utrum ipsum sit mobile vel immobile. Et videtur quod mobile quia dicit philosophus quod omne corpus naturale est mobile et vetitus(?) quia per individuum cum ergo celum empireum sit corpus naturale habebit motum. Item videtur quod ipsum sit mutabile non solum mobile secundum locum quia super illud locum psalmi ipsi peribunt tu autem permanes dicit glosa quod celum in quo morati sunt angeli mutabitur sed hoc est celum empireum ergo empireum mutabitur et si mutabitur secundum qualitatem multo fortius secundum situm. Item habetur in 2a conditione super 2o in glosa super illud ubi dicitur quod celum plicabitur. Ibi enim dicit glosa quod sol et luna premium habebunt eo quod nobis nunc serviunt ergo eadem ratione celum empireum premium habebit ergo mutabitur secundum qualitatem ergo multo fortius secundum situm.

Jn quod — Contra nullum uniforme secundum substantiam est tamen incipere prius motum in una parte potius quam in alia cum ergo ubique non possit incipere nusquam incipiet et erit immobile sed celum empireum est omnino uniforme ergo est immobile. Item nobilius est quod participat bonitatem sine motu quam quod cum motu cum ergo primum corpus sit nobilissimum ipsum participabit bonitatem quam sit sine motu. Item locatum proportionatur loco secundum congruentiam sed locata celi empirei sunt in statu quietis glorie plenitudinis et beatitudinis ergo celum empireum erit quietum.

Solu — Solutio magistri concedimus quod celum empireum sit immobile dicentes. Ad primum quod philosophus loquitur ubi de corporibus ordinatis ad generationem et corruptionem per motum sed celum autem empireum est elevatum supra hunc ordinem et ordinatur ad statum contemplationis et propter hoc ipsum non habet motum. Ad id quod obicitur de innovatione eius dicimus quod innovabitur non motu locali nec proprie ad mutationem sed ad mutationem que est alteratio que hic est quia ibi non est agens contrarium et passivum et talis alteratio non accidit celo empireo. De hoc autem melius in quarto de innovatione mundi tractabitur. Et nota quod similiter ista quod celum empireum dicitur sit uniforme et immobile sibi correspondet quod licet non dicitur quod post substantias philosophi non cognoverunt ipsum quia ibi locum sunt de propriis secundum speciem vel secundum quantitatem et secundum situm apparent nobis tamen octo spere. Nonam non probatur secundum quantitatem videlicet ut ipsa habebitur. Decima que ponitur immobilis nec ... ut forte non mirantur et non ipsi non posuerunt eam.

Deinde queritur de celo cristallino sive aqueo et de ipso queruntur tria. Primo quid sit materia et forma et natura. 2o sit mobile vel immobile. 3o qua necessitate ponatur quare.

De primo proceditur sic. Augustinus super genesim ad litteram dicit hoc: exigit aquarum pondus quod super celum fluidas vel in se vaporabiles fieri credantur ut sint super firmamentum ergo non celum aqueum ponitur de natura aque non est super firmamentum. Si forte aliquis dicat quod aqua sunt illi miraculose et deus et celum aqueum. Obviat ei Augustinus dicens in eodem loco nec quisquam dicat hoc omnipotentia dei fieri qualiter enim deus naturas fecit que non quid de eis per miraculum ponere ipse operetur ergo non est recurrendum ad miraculum sed secundum naturam creaturarum causa est assignanda. Item talis ubi distinguuntur celos aqueum et etiam non ponitur celum aqueum sed aereum et igneum ergo videtur quod nullum celum sit de natura aque. Si forte dicatur quod aque pluviales descendunt ad yma sed congelati ad modum cristalli sunt super firmamentum. Contra cristallus et ut dicit philosophus congelatio aque remota penitus caliditate penitus autem removetur calidum quia minus non potest dissolvi nec congregari mingendo(?) propter constrictionem porosum ergo talis est natura aquei celi oportet quod non alio tempore frigiditate ipsum congelatum sit. Si forte iterum dicatur quod sunt ibi vaporabiles ut videtur dicere Beda(?) quod eveniunt in pluviam et voces ... eis tamen

omnem virtute quia pluvie et roces generantur in me-
dio interstitio aeris sicut patet ad visum et probatur
quia in libro metheororum generantur in celo. Si for-
te tibi dicatur sicut dicit basilius quod aquas
disposuit deus super firmamentum propter solis et ethe-
ris calidissimi fervorem ut sic fiat contemperatio
calidi et frigidi humidi et sicci ad conservationem
et consistentiam inferiorum. Contra si aque sunt ibi secundum
naturam refrigerandi tunc sunt ibi in natura-
liter et descenderent secundum augustinum. Si iterum
dicatur quod quia dicit moyses quod divisit deus
aquas que sunt super firmamentum ab hiis que
sunt sub firmamento et quia dicit psalmus et
danielis benedicite aque omnes que super celos
sunt domino aqua non sunt ibi propter celi frigido
et humido sed sunt ibi sicut hic spiritus domini
ferebatur super aquas ubi aqua dicitur fluitas
et confusa materia aquarum huius calidi et frigidi humi-
di et sicci tenebrosi et limosi. Contra secundum
hoc eadem ratione posset dici moyses divisit
ignem ab igne et aerem ab aere sicut dixit
divisit aquas ab aquis. Si forte dicatur
quod aqua habet multos effectus quorum unus est quod
ipsa est conglutinativa et generativa sed dicit philosophus
et secundum hunc effectum est super. Contra aqua non con-
glutinat et gignit nisi mixta si ergo conglutinat
et gignit celum oportet quod celum sit mixtum quod
super improbatum est. Preterea aqua non conglutinat
nisi per actionem humidi aqua ac in actu humidi
super effluit ad siccum solidum quia secundum actionem
[illegible] non est corruptibilis [illegible] ipso sed [illegible]
et non descendit secundum hoc ad terram. Si propter is-
tas rationes aliquis dicat quod aqua non sit super
celum hoc erit contra scripture sanctam ut dicit
augustinus Maior est enim auctoritas quam omnis
humani ingenii perspicacitas. Item in boni [illegible]
quam est hoc frigidum et humidum est positum in pri-
mo super [illegible] calores quia [illegible] super
[illegible] plus in [illegible] est quod aqua que
est frigida et humida sit super sole [illegible] fons

maior est scripture auctoritas quam humani ingenii perspicacitas

Solutio

caloris. Solutio dicimus quod aqua non sunt pro-
prie celo sed per materia confusa que habet in se calidum et
frigidum humidum et siccum et tenebrosum et limosum
properans et operans et dicitur aqua quia sicut aqua
in talis est in se et habet ad siccum [illegible] secundum
materia illa indistincta est in se et habet ad dis-
tinctam formam et distinctum locum sicut patet in pro-
cessu generis ubi distinguntur materia in partibus suis
tum per formam tum per locum per formam sicut quod
dicitur quod fecit celum et terram et hominem animalia
et plantas per locum quod divisit lucem a tenebris
et aquas que sunt super firmamentum ab hiis que
sunt sub firmamento et huiusmodi ut patet infra
in questionibus de operibus sex dierum. Et ex hoc
patet solutio ad id quod queritur quare potius
dixit moyses divisit aquas ab aquis
quam ignem ab igne vel aerem ab aere et secundum
hunc modum habent intelligi omnes glose secundum
quod accipit aquam in illo loco ubi dicitur spiritus
domini ferebatur super aquas. Erat igitur illa aqua
in se habens contrarias qualitates sub confusione et
inpotentia scilicet calidi frigidi sicci et humidi sub-
tile grossum tenebrosum et lucidum properans et
operans indistinctione sicut secundum locum per superiora
et inferiora secundum gradus nobilitatis elevabitur pri-
mum et secundum ignobilitatem descendit corpus non
[illegible] aut dicere sunt quod competunt [illegible] corpori
[illegible] et [illegible] sunt terra [illegible] subtile [illegible]
sed properantis ergo secundum has [illegible] celum aquam
est in sublimi [illegible] subtile per materia [illegible]
sed diaphonie et disposicione [illegible] et limosum [illegible]
forma completa. Et [illegible] patet [illegible]
quod [illegible] de distinctione ignis et aeris
quia ignis et aer supponuntur in parte aque
que [illegible] est pro inferiore [illegible] et [illegible]
[illegible]. Et propter hoc non postea distinguntur ab
a terra non dicitur congregentur aque in locum unum
et appareat arida dicitur scilicet quod ibi intelligitur
distinctio ignis et aeris non hoc duo elementa li-
bera ab aquis descendentibus in locum [illegible]
apparuerunt. Et hac ratione quidam sancti [illegible]

celi humori indissolubilitate et perpetuitate et liquiditate conveniunt cum cristallino sicut rabanus et quidam alii. Cum autem quidam sancti dicunt aquas ibi esse ad temperandum fervorem solis et ethereis ut basilius et quidam alii intendunt de quodam hoc intellectum effective et non materialiter hoc est deus fecit quasdam partes celi frigidas et humidas ne alie partes que stelle sunt calide et sicce nimium incenderent inferiora et de hoc plenius habebitur infra in questione de stellis. Ad hoc quod quidam sancti dicunt quod inde descendunt pluvie et rores et humoris intelligendum est plus effective. Et de hac materia est beda et quidam alii. Ad aliud dicendum quod non est simile de minori mundo quia ibi sunt contraria que corrumpunt et quod calidum sit frigido in quo possit esse principium liquidi in quibus operantur virtutes animales non est sic autem per primum vitam cum non est hic calor talis autem discrasia principium non est in superioribus. Et ita patet quod non est simile et per hoc patet solutio ad omnia quesita etc.

Secundo queritur utrum sit mobile vel immobile. Et videtur quod immobile quia dicit avenalpetras quod ipsum nonum celum (Avenalpetras) est uniforme plenum lumine et lux tante simplicitatis est quod non subiacet visibus. Nullum autem corpus omnino uniforme est mobile quia non habet dextrum et sinistrum ergo hoc celum est immobile. Item omnes philosophi ponunt quod primum celum sit spera stellata ergo celum aqueum quod est supra speram stellatam celum aqueum est immobile. (In quo modo) Contra avenalpetras in astrologia dicit quod celum uniforme movetur et celum uniforme est celum aqueum ergo celum aqueum movetur. Iste primus motor simplex et unus movet uno motu simplici sed ergo aliquid movetur pluribus motibus hoc non movetur a primo motore simplici immediate sed spera stellata movetur pluribus motibus ergo non movetur immediate a primo motore simplici et ita oportet quod celum aqueum quod est supra speram stellatam moveatur primo motu simplici a primo motore. Cum autem spera stellata habeat plures motus dicitur a ptholomeo in almagesti et ab alfragano in rudimentis astrorum et ab thebit in libro de motu octave spere. Habet enim motum diurnum super polos equinoctiales et super circulos adiacentes quorum maximus est equinoctialis et hic motus est ab oriente in occidentem et completur viginti quatuor horis. Et habet alium motum super polos zodiaci ab occidente in orientem quem sequuntur quedam stelle et movetur in centum annis uno gradu secundum motum illum ita quod complet totum circulum in triginta sex milibus annis secundum albategni et tolomeum. Secundum thebith autem est secundum motum capitis arietis et libre super circulos (3tio) diametri est octo graduum accedendo et recedendo secundum quod tabule composite sunt ad respectum accessus et recessus octave spere. Item uno motu simplici et primo et uno motore simplici et primo non ordinatur mobile uniforme sed octava spera est mobile multiforme ergo non immediate ordinatur ad primum motorem et primum motum. Et iste sunt rationes arabum ponentium nonam speram mobilem quibus consentientes doctores celum aqueum movent videntes ad primum quod ipsum non sit uniforme quia habeat dextrum et sinistrum sed est uniforme sic quod non est una pars stellata et alia pars non stellata sicut spera octava. Ad aliud dicendum quod spera stellata est prima inter eas que subiciuntur visui et quorum motum comprehendere possumus per visum sed secundum veritatem non est prima quod dicit avenalpetras qui dicit tamen quod non percepisse hoc celum eo quod magis perciperetur primum quam inter indispositiones superiorum.

Tertio queritur quare necessarie ponatur celum aqueum. Et videtur quod nulla quia motus octo sperarum sufficiunt causare generationem et corruptionem in inferioribus et continuitatem illorum. Ad hoc dicendum quod quadruplici necessitate ponitur celum nonum sive aqueum

querit una in dicta quod in superioribus et quod illa que
assignat anekpetrus in astrologia sua quia
ab uno motore simpliciter non potest quod nisi mo
tus unus uniformis et simplici et sic quod novitas
ex parte motoris. Falsa quod quod cum sit una
spera que est bonitate proportionatum moli celestis
sui motu sicut celum quintum et sicut quedam
spere que recipiunt bonitatem illam per plures motus
sicut octo spere inferiores oportunt etiam esse
speram recipiente bonitatem illam per motum unum
quia quod ignobilior superiore et nobilior infe
rioribus et sic necessitas sumitur ex parte motus et
diminutur a philosopho in 2° de celo et mundo. Ad
quod non sit quedam spera recta et quedam decli
nis in spera stellata. Dico autem speram rec
tam circulum equinoctialem cum suis polis. Speram
non declinis quod que declinat ab equinocti
ali sicut zodiacus. Et quod secundum utrumque sit mo
tus proprius et motus communis non igitur in spera
stellata inveniuntur ambo motus non ambo
poterunt quod ipsi ergo oportet quod nonum sit celum
cum motu id est sic proprius quod sit supra polos
et circulus equinoctiales. Et iste auctoritas ra
tiones que anekpetra ponere nonum celum. Ad alia
necessitas quod ex parte finis quod in inferioribus
non quod tam diversitas in generatione et corruptione
perpetuum sed quod uniformitas in eodem processu
et in ordine nature et ideo oportet esse in superiori
bus corporis uniformitatem quod quod cum tali ordine
et lumen permaneat. Et per hoc patet solutio
ad obiectum.

Deinde queritur de firmamento et de septem
speris inferioribus de quibus quod parum
locuti sunt sancti circa quod de aliis
nos absolvimus. Queritur igitur quid sit firmamentum
et quare sic sit appellatum. Et dicit glossa
super genesim quod firmamentum dicitur quod firmiter stat
inter aquas superiores et inferiores unde dicitur
unum quasi firmitas. Contra si dicatur firmamentum
stare quod sit immobile patet quod falsum quod adhuc

videtur incredulum. Contra videtur quod non tantum octava
spera sed etiam inferiores dicantur firmamentum
quod ita legitur in primo genesis fiant luminaria in firma
mento celi et infra fecit deus duo luminaria magna
luminare maius ut preesset diei et luminare minus
ut preesset nocti et stellas et posuit eas in
firmamento celi ut lucerent super terram. Constat
autem quod duces sol et luna sunt in inferioribus
celis plantetur. Ergo non tantum spera octava dicitur
firmamentum sed etiam inferiores. Deinde hoc queritur
quare deus fecit in octava spera multas stellas
et in qualibet inferiorum septem non fecit nisi
unam. Et quare nona spera est uno motu
et quelibet inferior quod motu plures. Ultimo
iuxta hoc queritur utrum aliquod corpus sit
inter speras vel spatium id sit vacuum vel
spere sint contigue. Solutio dicimus quod firmamentum
dicitur a firmitate nature quod ipsum non generatur nec
corrumpitur ut supra probatum quod est immobilitate
secundum locum. Et autem dicit glossa quod fir
miter stat inter aquas inferiores et superiores
dicitur quod hoc non quod propter ponderositatem aque
superioris ut expedientis sed propter firmum contrarium
calidi et sicci et frigidi et sicci calidi et humidi
frigidi et humidi hic non contrarietas impedit nonum
tamen uniquemque esse. Et dicitur propter hoc firmum quod
quod medium liquorum contrarium ille non sit contractus
extra actionem et passionem contrariorum. Ad aliud
dicitur quod firmamentum dicitur duobus modis uno modo dicitur esse
tota spera unde firmamentum. Alio modo dicitur tota
natura quinta corporis firmamentum et accipitur
in genesi primo ubi dicitur quod deus fecit duo
luminaria magna et posuit ea in firmamento.
Ad aliud quod queritur quare in octava spera
sunt multe stelle et quare in inferioribus una
unde ponit ratione tres philosophus in 2° de celo
et mundo. Prima quod quod spera octava maxima est inter
inferiores predictis speris et hoc non potuit
quod nisi per diversas unius in stellis diversas. Secunda
causa quod quod natura operatur ut diversi
ferioribus speris que per tres unus motus

que octa
spera hat
multas
stellas

solo

unam stellam tantum et superior que pauciores habet mo-
tus deferat multas stellas et hoc ideo quia superior
movet inferiores. Sed cum inferiores partes habent
motus et diversos oportuit quod superior partes ha-
beret stellas et alia plures motus habentia in istis
inferioribus. Solutio: ista supponit duo, scilicet quod superior
sphera movet inferiores et quod movet eas secundum
proportionem proportionatam tantis mobilibus quanta sunt
inferiores sphere. Ex quibus duobus sequitur quod sphere
inferiores habeant plures stellas quam superior
non propter eas movere. Ad aliud dicendum secundum quosdam
quod sphere quanto sunt altiores tanto sunt nobi-
liores et ideo propter nobilitatem sui propter bo-
nitatem motoris plus movet inferiores aut a plu-
ribus. Tertium quod queritur quid sit inter speras dicendum
quod secundum Anaxagoram contingit esse vacuum ipse posuit
quod non sunt excentrici neque epicicli neque ele-
vationes neque depressiones planetarum. Et hoc
dicit ipse hac ratione quia secundum naturam corpus quintum
non est divisibile, sed ergo quare elevatio et depressio
planetarum; tunc autem oportet quod corpus illud
divideretur et procederet aliquid stelle elevate
et depresse in locum suum. Cum quod locum unde
recedit stella remanet vacuum quod vacuum
impossibile est secundum naturam. Alii dicunt sicut [illegible]
et sui sequaces quod totum est unum continuum a
luna superius et sic unum celum sed celum terre et
non elevatur neque deprimitur in ipso. Et hoc dicit
hac ratione quia totum corpus est unius nature et ideo
habet unum motum et unum celum. Unde etiam ipse
negat excentricos et epiciclos et elevationes
et depressiones et ista ambo diversitatem motuum
planetarum causat ex diversitate polorum et axium
super quos volvuntur. Tertium autem alii dicunt
quod sphere non contingunt se et corpus eiusdem nature
est inter eas divisibile quod a speris sed non
continuum [illegible] in speris et in eo elevantur et deprimuntur
excentrici et planete. Quartum [illegible] dicendum du-
citur quod excentrici et stelle transeunt per corpus
quod est inter speras et tamen non dividunt
ipsum et hoc contingit propter subtilitatem illorum corporum

sicut et lumen transit per aerem. Et secundum hoc trans-
itus planetarum quamvis ponatur continuus alteratio
quam transitus localis alicuius corporis. Quartum oppo-
situm et Tebith et quidam Arabes dicunt quod supradicta
sunt ignea et ideo non est magnus si ipsa sustinet
motum excentricorum et planetarum.

Unde queritur de celis quos enumerat Ra-
banus qui sunt empireum aqueum firma-
mentum igneum olimpheum ethereum et ae-
reum. Et videtur quod sua enumeratio sit diminuta
cum tangat omnes celos planetarum. Secundum quod est
aereum celum tunc sub aqua et terra et inferiora
sunt celos et illos non tangit. Ad hoc dicendum
quod duo exiguntur ad esse celi secundum Rabanum sic
quod contineat aliquid concavitate per totum et quod sit per
perspicuum [illegible] et ideo inferiora duo elementa que
sunt grossa et obscura [illegible] ab aliis et non con-
tinent alia non dicuntur celum. Celos autem
planetarum comprehendit sub firmamento. Si autem
queritur de ratione numeri celorum secundum Rabanum dicendum
quod non [illegible] omnibus celis secundum eum est duplex
scilicet natura continendi concavitate et natura perspicui-
tatis. Quot modis contingit multiplicari perspicuum
continens concavitate tot erunt celi. Perspicuum ac-
tuale autem erit receptivum lucis aut datum. Si
datum aut est datum uniformiter aut non uniformiter,
sed aut motum aut non motum. Si est datum
uniformiter non motum tunc est celum empireum.
Si autem est datum uniformiter motum tunc est
celum cristallinum sive aqueum. Si non datum non
uniformiter motum tunc erit firmamentum. Contra non
[illegible] non potest esse sive non uniformiter non motum
quia superius probatum est quod omne non uniformiter movetur.
Et ista in [illegible] secundum Rabanum non sunt
nisi tres celi. Si tunc est receptivum lucis aut
separabiliter aut inseparabiliter. Si inseparabiliter aut secundum ce-
lum superioris superficiei aut inferioris. Si secundum
celum superiorem tunc est igneum quia ignis est
elementum receptivum lucis inseparabiliter. Si autem
secundum superficiem inferiorem tunc est olimpheum. Si non
est receptivum lucis separabiliter sic est aer

qui illuminat expansa lucidi et obtenebratur ab
septima emisse aut secundum superius vel inferius Si secundum
superius tunc est celum quod vadamus superiore re-
gione aeris vocat celum Si vero secundum inferius
tunc est aereum Sed non queratur de istis celis
de quibus facit mentionem apostolus qui dicit
se raptum ad tertium celum 2a Chorinthiorum xii
dicendum quod tres celi dicuntur ibi tres modi
visionis secundum augustinum scilicet sensibilis ymaginative
et intellectualis Et dicuntur celi quia celant ali-
quid Et de illis est alibi quod vel dicuntur
ibi tres celi tres ierarchie angelorum de quibus
etiam alibi dicetur Si autem ibi celi dicuntur cor-
pora tunc accipiuntur secundum diversitatem nature in quibus
ponitur sydereus celi scilicet firmamentum lucidum et tunc primum
est aereum secundum igneum tertium de natura ytem quinte es-
sencie Et ex hoc patet solucio ad omnia que theolo-
gice ponuntur tamen de celis in toto

Deinde queritur de stellis Et queruntur
tria primo de luce et figura stellarum
et 2o de motu earum et 3o de qua-
litatibus earum

Ad primum procedendo sic corpus sphericum non
lucidum equaliter extra ipse alios est non uni-
forme in partibus earum quantum est tale
ergo ipsum est unum uniforme in partibus ultimus per-
cipitur ex hoc quod dixi prius in forma tamen quod in ipsa
est et una et simplex natura non est duplicitate
sed autem probatur in de celo et mundo secundo Unde
ubique quodque est uniforme in partibus non est in una
parte lucidum et in alia non celum est uni-
forme in partibus ut probatum est ergo non est lucidum
sed in una parte et in altera non et non est
stellas quod est contra sensum Preterea non cor-
pus quantum nobilius sit quam ignis et ipse
sit ubique lucens videtur quod multo forcius debet
hoc convenire corpori quinto Iuxta hoc queritur
de stellis quia est luna que sit causa illuminationis
eius Si vero dicatur quod illuminatur a sole tunc
videtur quod alie partes orbis non sole illustrari
deberent sic recipere lucem Preterea quecumque
ita recipiat lumen vel ut speculum

vel aliter sicut speculum tunc non debet recipere
radios nisi perpendiculariter quod est perpendicularis
oppositum ei hec autem non videmus quia luna illuminat
undique sicut et sol Item iuxta hoc queritur
de corpore quanto sit pertinens quia accidit
eclipsis solis quando pertinet ei luna Ad primum
dicendum quod corpus quintum simplex est ut est dictum
in partibus permixtione aliqua nature sed tamen
in aliqua parte plus consistens et constantes sunt
partes et in alia parte minus et hoc dicitur in libro
de substantia orbis quod celum non est aliquam quae
qualitatem in elementis nisi rarum et densum sed tamen
rarum et densum non causantur ab eisdem in celo
et in elementis In elementis vero causantur a frigido
vel calido dissolvente vel constringente partes materie
In celo autem causantur a natura celi quia implet
celo esse et figuram et motum et duplicitatem sub-
stantia ut dicitur in libro de substantia orbis Item
materia celi non est passibilis secundum usque ad maiorem
extensionem quam est extremitas ignis et ideo
non potest fieri celum corruptum Si autem queritur utrum
celum sit rarum et densum potest quod aliud
qualitates elementorum dicendum quod rarum et densum
non dicuntur proprie secundum materiam non tamen sicut partes
ipsius Unde patet per dispositionem eorum quod densum
est cuius partes sunt propinque et rarum cuius partes
sunt separate et remote et sic rarum et densum
sunt nature antecedentes qualitates in quibus distinguuntur
elementa scilicet calidum frigidum humidum et siccum Dicendum
ergo quod lux non est nisi in partibus magis condensa-
tis et constantibus sicut est in stellis Et ex hoc
non est opposito in orbe sed tamen duplicitas in partibus
in partibus materie orbis secundum quod pars est condensata
parum in toto Ad aliud dicendum quod sicut dicit allega-
ander philosophus ignis in propria sphera non ubique
lucet et si lucet hoc erit in superiori ubi magis
condensatur permixtis partibus condensatibus superius
Et idem videtur lux eius ubi in galaxia et ideo dicit
allexander quod accidit igni lucere sicut aqua
congelari contradicti est eius locum ubi admiscetur

qu(a)e desunt celo utrum corpora ut 2 in celo

solo

multe d(e) igne

cum natura densi impossibile et ideo licet in materia terra
ut in carbone et in materia vaporis ut in flamma
et in materia aeris ut lux. Huius signum est quod vapor
elevatus adignitus et percussus ibi videtur sicut apud
et remote et tamen ignis non videtur. Contra patet quod
ad hoc quod aliquid luceat actu oportet quod ipsum
sit condensatum profundum. Ad id quod queritur de
luna dicendum quod causa illuminationis eius est sol et ideo
non habet lumen a se. Cuius signum est quod accessio
eius non est nisi respectu solis. Nec repugnat hoc
quod dicitur in genesi primo quod fecit deus duo luminaria
magna luminare maius ut preesset diei luminare
minus ut preesset nocti quia potest dici differenter
aliud est luminare aliud lux et aliud lux lu
minare i. est receptibile lucis transfundens
ipsum super alia corpora lux autem est ipsa natura
in se. lumen non est ipsius diffusio in alio quod
recipit lucem. Unde luna bene luminare est licet
non habeat lucem a se. Nec est simile de aliis partibus
orbis quia non sunt sic condensate. Ad aliud dicendum
quod non illuminatur ut speculum scilicet in superficie tamen
sed illuminatur et in profundo sui sicut aer et ideo
etiam pertransit lucem ubique sicut sol. Cum autem luceat
sicut ut globus hoc est ex eius condensatione profundi in luna
Ad aliud dicendum quod luna propter hoc quod ipsa est infi
ma in orbe est magis ignobilis quam cetere
partes orbis et ideo philosophus in libro de animalibus
dicit quod est hypozemia terre in hoc quod celum quod est
perplenos vel plenum non potest eius tegi obscuritas
eius sed adhuc apparet minus et maius in medio
eius ubi partes obscure magis condensate sunt et ideo
non est illuminabilis nisi in una superficie scilicet
in inferiori quam vertit ad nos. In superiori autem
propter diversitatem celi in quo est et propter diversitatem
sui obscuratur sole qui interponitur inter nos et ipsam

Consequenter queritur de motu astrorum. Et primo
queritur disputat philosophus in 2° de celo et
mundo scilicet utrum talem divisionem scilicet quod aut
stelle moventur motu orbium et non motu proprio
sed moventur ambo scilicet stella et orbis. aut hoc
est a natura aut a casu. Quod tale non modo circulariter
aut motu proprio tropico scilicet quasi gyrativo vel motu

involutionis scilicet titubationis vel motu progressivo. Si
moventur ambo circulariter et a natura. Contra veloci
tas motus simplicis corporis est secundum quantitatem magnitudinis
ita quod maius corpus movetur velocius et minus minus
velociter. Cuius signum est quod propter hoc in elementis et celis
magnus enim ignis velocius ascendit quam parvus
et magna terra velocius descendit quam parva et superior
circulus velocius revolvitur quam inferior cum igitur maior
sit circulus quam stella. Et ex hoc sequuntur duo
inconvenientia quorum unum est quod quando circulus re
volutus est de puncto ad punctum stella adhuc
non est revoluta quod est inconveniens quia sicut
dicit alfraganus celum non transgreditur nisi per stel
las. Nec revolutio circulorum cognoscitur nisi per revo
lutionem stellarum. Aliud inconveniens est quod secundum hoc
stelle scinderent circulum cum velocius transiret circulus
quam stella. Si forte dicatur quod ambo moventur
circulariter sed circulus movetur natura et stella casu
vel circulus casu et stella natura. Contra casualia in
paucis sunt et non in multis et tamen sunt parum du
rantia sed motus iste invenitur in omnibus stellis
et circulis et perpetuus ergo non potest esse casu neque
deorum motus. Preterea dicitur in 2° physicorum quod in supi
orbibus non sit casus et fortuna. Si propter hoc di
catur quod stelle moventur stantibus circulis sicut dixe
runt quidam mathematici. Hoc est inconveniens ut prius. Scilicet quod
scinderent celum et corpus minus movetur velociter et
quod corpus maius eius de natura consistit quod est
contra rationem. Ergo relinquitur 3um membrum scilicet quod stelle mo
ventur circulariter quod moventur motu orbium et non
motu proprio et natura solus per se in toto. Si autem di
catur quod moventur motu tropico scilicet gyrativo aut ho
cum ita quod gyratio illa est ab equinoctiali secundum ob
liquitatem circuli signorum vel ita erit quod moventur
in occidente et vertuntur in oriente motu equali
secundum primo tunc stelle non sunt eque distantes quod est
contra visum. Si 2° tunc unquam occiderent quod
est iterum contra visum. Si dicatur quod moventur motu
revolutionis i. quod in eodem loco manentes vertuntur
et vertunt se sicut dixerunt quidam hoc ex
cursu scintillationis et videtur moveri sol quando
eclipsatur. Contra si ita moventur stelle motu

ipso tunc aliquid videtur aliud preter lucem solis quod
non contingit Secundum causa scintillacionis non est tremo-
lacio siue titubacio stellarum sed potius radius oculi
nostri tremit ex longinquitate distancie ad stellas
fixas et interposicionem lune ad solem Ergo signum est
quod planete non videntur scintillare nisi tamen sol
propter vicinitatem lune quod est in ipso Secundum dicit
philosophus in 2o de celo causa proprietatem celorum quod orbis
est celum speciale quod distinguitur inter ipsum et ignem
et aerem et aquam et terram Ex quo enim continuum ipsum
ipse sunt in eo sed celum sicut terre subiecte quod subiecta
stellarum et lune est alia a subiectis orbium et solis
et subiecta orbium est alia a subiecta solis et stellarum
et lune Sol enim illustrat et non illustratur stelle
autem illustrant et illustrantur orbes autem illustrantur
sed non recipit lucem calentem in partibus condensatis
ut stelle et luna Si forte dicitur quod stelle mo-
uentur motu processiuo ipso Contra omne quod est
motu processiuo ordinatur vna organica Et motus
eius ut pedes vel alas vel huiusmodi stellis non
ordinantur talia aliquid ergo non mouentur motu processiuo
respectiuo et longitudine ergo quod nullo motu mouentur
motu ipso sed motu suorum orbium ut partes in toto
Et hoc concedendum est secundum naturam loquendo circa
miraculorum ad scripturam Est tamen questio de stella
que antecedebat magos in natiuitate domini nostri Ihesu
christi Illa enim videntes ab oriente stabat supra ubi
erat puer Et dicendum est ad hoc quod ut dicunt
sancti stella illa non fuit in celo sed in superiori
parte aeris et fuit miraculosa ad ostensionem sed illud
miraculum quod christus de celis descendit ad yma
Tercio queritur de qualitatibus stellarum dicendum
enim quedam stelle calide et sicce sicut sol quedam
frigide et sicce sicut saturnus quedam frigide
et humide sicut luna quedam calide et humide sicut
iupiter Et videtur quod male [illegible] quod tales con-
[illegible] qualitates actiuas et passiuas non sunt
nisi in materia generabili et corruptibili stelle autem non sunt
huiusmodi ut superius probatum est 2o quod tales complex-
iones sunt in stellis tunc videtur quod sufficiant contra
stelle sicut sufficiunt contra elementa tunc tamen videmus
inuariabiles stellas in orbe Si forte dicitur

quod istas qualitates habent secundum effectum in istis inferi-
oribus et non eis in se ipsis afferunt Contra nullum agens
agit ultra speciem suam ergo agens quod non est calidum
non agit actione calidi nisi per accidens Sed non stelle
calefaciunt istius accidens propter ut dicitur primo videtur quod con-
ferunt eis Preterea videtur quod omnes stelle sunt calide
de se ex hoc enim quod ex motu radiorum et vibra-
cione excitare calorem Ad hoc sunt tres opiniones Solo
prima in libro de subiecto orbis prima est quod iste qualitates
contrarie sunt in stellis et celis sicut causa diaphonia
et illa que sunt in celis reperiuntur actiua et passiua
Sed ista solucio non videtur stare quod si contrarie essent
calor superior plus frigus [illegible] alter locis ca-
lore debet efficere in inferioribus quam ipsa sic
de ceteris Alia solucio est quod stelle habent istas
qualitates effectiue et tamen non afficiuntur eis Et non
sunt sic faciunt eas in inferioribus quod habeat eas
in se ipsis et non sunt quod alterans secundum aliquam
qualitatem disponitur secundum eandem Sed enim quod mo-
uet localiter calefacit et tamen non denominatur est
calidum sicut calidum quod nigrificat et tamen est non
denominatur est nigrum Aliter enim idem in infinitum
sic omne mouens secundum aliquam formam est mo-
bile secundum eandem Tercia solucio est quod sicut in motu
locali venitur ad unum mouens immobile Ita in motu
alteracionis secundum qualitates peruenitur ad unum
alterans non alterabile secundum aliquas qualitates
et illud quod quasi qualitates que sunt proprietates quas
habent celum et stelle mouentibus non alterantibus
secundum qualitates [illegible] et motus [illegible] comparando
quam est [illegible] a motore primo secundum motum
illud [illegible] Et propter hoc patet solucio ad racionem
quam ad ultimum ad quod dicendum quod stelle mo-
uent per radios et per proiecciones super corpora que causantur
ex motu et licet de hoc loquendo sunt inducere calo-
rem quod lux id non est unius racionis in omnibus stellis
nec proiecciones super unam in hoc tempore motus ideo non
sic faciunt in inferioribus Ad hoc autem quod [illegible] est
qui quecunque sunt partes stelle quod [illegible] ad [illegible] ac
[illegible] qualitatem stellarum secundum complexionem elementorum
celorum Dicendum quod stelle sunt mouentes [illegible] ad

ad quadraturas et retrogradationes eorum et per consequens multiplices gradus ita necesse est quod est mediante motu et tamen sunt monstra quae sunt stelle et multiplicatur movetur secundum coniunctiones et preventiones et alios aspectus stellarum inter se et in ymaginibus et spaciis celi ut dicit albumazar in libro introductorio

Unde queritur de motoribus et queritur utrum motor primus sit deus et si non est deus utrum sit anima celi vel natura alia quo ad comparationem ipsius ad motores inferiorum orbium

Quod primum probatur sic dicit philosophus in 2° de celo et mundo quod causa prima movet mundum primum sed causa prima est deus et mundum primum secundum ipsum est celum primum ergo deus est primus motor celi. Item patet octavo physicorum quod primus motor est penitus immobilis et immutabilis nichil autem est penitus immutabile et immobile nisi deus ergo primus motor est deus. Item 12mo methaphysice dicit philosophus primum principium eternum non movetur neque actu neque per accidens et movet et facit primum motum eternum. Cum igitur motum sit necesse est quod ut moveatur per aliquid primum autem motor non per se movetur et motus eius sit per motum eternum et unus per unum. Et ex hoc arguitur quod primus motor neque per se movetur neque per accidens et est eternus et nichil tale est nisi solus deus ergo primus motor est deus. Item ibidem deus est vita et id est intellectus per se et sua vita nobilis et per se eterna deus igitur eternus est nisi nobilitatis ergo est vita et gloria eterna. Et constat quod ibi loquitur de primo motore ergo primus motor est deus. Item commentator super 12mo methaphysice dicit quod primum principium [illegible] ac vocabulis est ut concluditur primo motori et sit non ipso sed hoc non convenit nisi deo est primus motor ergo primus motor est deus. Item hoc videtur velle boethius in de consolatione philosophie dicens

O qui perpetua mundum ratione gubernas terrarum et sator qui tempus ab evo ire iubes stabilisque manens das cuncta moveri. Cum non externe pepulerunt fingere cause materie fluitantis opus verum insita summi forma boni livore carens tu cuncta superno ducis ab exemplo pulchrum pulcherrimus ipse mundum mente gerens similique ymagine formans perfectasque iubens perfectum absolvere partes. Ex istis versibus habetur quod deus non pulsus externis causis perpetua ratione movet mundum non igitur primus motor sit qui non alia causa motus immobilis per se et per accidens ut dictum est movet celum et mundum primus motor est deus. Contra omne movens in via proportionatum est mobili ergo si deus est movens in natura via movens est proportionata porcione alicui mobili ergo deus non est motor celi primi secundum naturam ita quod sit motor intrinsecus. Item contra arguitur [illegible] rabi moyses in libro ducis neutrorum capitulo de uno deo quare prima causa motor celi aut est intrinsecus aut extrinsecus. Si intrinsecus aut est forma divisibilis secundum corpus aut est indivisibilis si divisibilis sit est calidum et leve secundum quantitatem ignis nec potencia ea sit finita non movebit motu continuo durante [illegible] ipse est [illegible] tempore est quod patet in 8vo physicorum quod potencia finita non movet infinito tempore infinito. Si autem est indivisibilis sicut est anima et intellectus talis motor movetur aliquando per accidens quod motu mobilis movetur quod est in mobili ipso sicut motu nobis movetur omnia que in nobis sunt ergo si talis est motor celi ipse movebitur per accidens quod motu illo quo celum movetur ipse deus autem nullo modo movetur nec per se nec per accidens. Si dicatur quod iste motor est extrinsecus hoc autem erit corpus aut non corpus. Si corpus ipsum non est deus et per consequens non est motor primus quia motor primus non potest esse corpus tamen omne corpus sit mobile. Si dicatur quod est separatus et non corpus hoc non videtur esse movens in via et non movens via est coniuncta mobili. Item dicit philosophus in 8vo physicorum quod si invenitur aliquid quod est movens et motum et aliquod quod est motum non movens nec per se nec per accidens hoc contingit invenire aliquid quod est movens nullo modo motum nec per se nec per accidens. Omne autem movens in via movetur per accidens motu eius quod movet sed deus nec movetur per accidens ut predictum est ergo non est movens in via. Si forte dicatur quod non est inconveniens quod movens in via sit ut quod ignis movet aerem et aer alteratur in via tamen non ignis alteratus sit contra ipsum patet quod non est simile quod nos loquimur

de motu locali qui si est naturalis tunc oportet motorem
intra esse patet in disputacione nature posita in 2° physi-
corum quod natura est principium et causa motus et quietis
eius in quo est primo et per se etc. secundum autem eius ergo patet
quod motor naturalis in motu locali est intra. Sed
forte aliquis dicit quod celum secundum totum non mutat
locum sed secundum partes variat situm suum et ita mo-
tor ipsius existens in ipso non mutatur per accidens
cum ipse non sit actus alicuius partis. Contra Averro-
es dicit primo physicorum quod nullius corporis est actus et
non mutatur per accidens motu corporis ergo sequitur ex parte
motoris primo et ita deus non potest esse motor primus.
Preterea secundum hoc esset quod si deus non moveretur per accidens
hoc esset a mobili scilicet quia illud non mutat lo-
cum ergo in se posset moveri per accidens. Hoc autem
est falsum cum ipse philosophus probat quod nec natura nec
per accidens possit moveri. Item id quod est omnino
simplex est non habens aliquam causam sue essentie
dico autem simplex secundum privacionem potencie et contrarietatis
actus scilicet quod nec sit contrarium nec compositum ex ali-
quo. Secundus autem motor dictus in mobili mobile
habet materiam ut probatum est naturam ergo ille motor
non est simplex infinite simplicitatis et ita
non potest esse deus. Si forte aliquis dicit quod mo-
tor primus non componitur cum mobili hoc est contra philosophum
Solucio | Solo — in libro de substantia orbis. Solucio dicendum quod si ve-
lis loqui secundum philosophos ponentes celo triplicem motorem
motor triplex — scilicet deum qui est motor extra non proporcionatus
mobili et hoc attendit Ptholomeus qui dicit
quod nichil movet celum nisi solus deus. Et
rabi Moyses hoc probat multis racionibus quod motor
celi est extrinsecus quod ipsum neque corpus neque virtus
in corpore existens neque divisibilis neque indivisibilis
secundum corpus et ille motor videtur esse divini in summo
merito de quo dicitur quod actio eius est vita eius
et essencia eius sunt idem. Unde etiam rabi Moy-
ses probat quod tales substancie non possunt esse plures
unde ut simplices non quiete corpori non
mutantur secundum ipse dicat nisi per causam et causatum
et ideo prime non possunt esse multe sed una sola.
Et iste solus motor dicitur quod non movetur
per se neque per accidens et de hoc etiam intelligitur dictum

Boecii in de consolacione philosophie. Secundus motor est
forma quedam celo non divisibilis divisione celi
et iste motor quiescit quod sit in mobilibus per accidens quod
admodum probat rabi Moyses et quiescit ei quod virtus
sua proporcionatur mobili et hoc dicat quidam super libro
de celo et mundo et dicit etiam quod virtus sua
finita est in mobili minimo tantum in mobili maximo et hoc non
est ante Alpetragius in astrologia sua. Tercius autem
motor iste forma naturalis divisibilis secundum divisionem
celi partem nunc sicut gravitas in terra et levitas in igne que sunt
potencie ad motum simpliciter et ad motum circularem tamen est
quedam forma in celo que est potencia ad motum circularem
et ista potencia proporcionatur illi loco qui est circa medium
sicut potencia gravitatis proporcionatur loco deorsum et potencia
levitatis loco sursum. Et quod huiusmodi motor sit in celo
patet demonstracione philosophi in 2° celi et mundi quia
enim supponit quod magnus orbis citius circumvolvitur
quam parvus sicut magnus ignis citius ascendit quam
parvus quod non esset nisi si non esset motor in
celo divisibilis secundum quantitatem mobilis hoc etiam patet
ex dictis auctoris in libro de substancia orbis qui dicit
quod celum non lassatur in motu eo quod motor movet
ipsum secundum sequenciam forme in mobilibus ipsius qualiter non
movet anima corpus animalis causando et ideo animalia
in motu corporis lassantur. Post istam distinctionem patet re-
sponsio ad omnia obiecta preter hoc quod est primum
ad quod dicendum quod tamen prima dicit duo scilicet in genere — nota prima dubium
et extra genus. In genere nature motor celi intrinsecus
dicitur causa prima et secundum mobile dicitur totum primum quod or-
dinem ad generacionem et corrupcionem. Et hoc ideo
quia celum empireum quod est supra ipsum scilicet non habet
ordinem ad generacionem et corrupcionem sed ad statum
contemplacionis ut empireum est. Sed prima causa extra
genus nature est deus cui tamen sunt omnia creata.
Si autem obiciatur quod unus motus simplex non habet — nota
nisi motorem unum et ita unum secundum mobile habebit
motum unum simplicem non videtur nisi habere motorem unum
dicendum est ad hoc quod hoc verum est si illi tres
motores ordinarentur ex equo ad motum illum
ita quod unus non esset in alio sed deus qui est
motor altissimus primus movet in motore secundo primus
naturaliter sicut causa prima movet in causa secunda. Motor
autem iste qui est primus in natura movet secundum proporcionem mobilis
tercius sicut forma ignis substancialis movet ignem sur-
sum secundum proporcionem levitatis ut exigitur dicitur motus per
formam substancialem ignis et potenciam levitatis.

Secundo quaeritur utrum motor ille qui est intra
et non est divisibilis secundum quantitatem molis
sit anima caeli vel non. Et videtur quod sic, quia
hoc expresse dicit videtur in 2° de caelo et mundo
ubi dicit philosophus quod si caelum est animatum et habet in ipso
principium motus, tunc procul dubio sunt ei sursum et
deorsum, dextrum et sinistrum. Et sequitur ibi quod
philosophus ponit in ipso caelo dextrum et sinistrum, ergo
ipsum animatum. Item in 2° caeli et mundi vita est
in caelo sua et sempiterna in summo statu, quae
non finitur neque deficit, et est melior vita. Vi-
ta autem est actus animae, ergo anima caeli est motor
caeli. Item omnis substantia perpetualis separabilis a
materia continens corpus est anima, et omnes iste de-
terminantur de motoribus separatis in 12° metaphysicae
sunt quia sunt substantiae separatae continentes mobilibus, ergo
sunt animae. Item hoc expresse dicit commentator
super 2° de caelo et mundo in principio ubi dicit quod cae-
lum est intellectus qui est forma indivisibilis secundum
quantitatem caeli et ille est anima. Item in libro de
substantia orbis dicit philosophus quod manifestum est quod forma
movens caelum non est eius et natura animae. Et
plura talia continentur ibidem sicut est corpus
caeleste non esse et anima ergo est animatum tum et
non est aliud principium sui motus. Et est moventi
continuabile sicut quod principium [illegible] animae secundum quod
est anima est moveri continuabile. Item in eodem
loco dicit quod corpus caeleste non est necesse [illegible]
pro est sicut est dispositio in corporibus animalium quae
sunt quae animalia autem quae sunt hic apparet quod animae
eorum sunt necesse [illegible] ipsorum corporum et quod non sol-
vuntur nisi per sensibilem animam et ymaginativam.
Corpus autem caeleste quod est simplex et incorruptibile
ab aliquo contrario non indiget in suo esse anima
sensibili nec ymaginativa. Sed tamen indiget anima
propter movere in loco et virtute quae non sit cor-
pus neque sit in corpore secundum dispositionem ipsius ad
largiendum ipsi permanentiam aeternam et motum
aeternum qui non est principium neque finem. Ex hoc ar-
guitur quod caelum est animatum et quod haec anima non est
sensibilis sed movens secundum locum quae largi-
tur permanentiam et motum quae non habet principium et

finem per generationem impossibile licet per creationem habeat principium
sicut [illegible] est. Item in 2° philosophus dicit
de anima mundi et hic ponitur quod est motor primi mo-
bilis ergo primum mobile est animatum. Si forte dicatur
quod hoc haereticum est et non concordat in hoc [illegible]
Unde respondebitur Augustino super Genesim ad litteram
qui relinquit pro dubio utrum stellae sint animalia
vel non. Nam si quaerit haeresis videtur quod ipse deter-
minare debet. Item Hieronymus super Ecclesiasten su-
per id lustrans universa in circuitu pergit spiritus dicit
sic ipsum solem spiritum vocavit eo quod animal sit et
spiret et vigeat et omnes orbes suo [illegible] com-
pleat. Item Rabbi Moyses: caeli sunt animalia vocabi-
lia sive apprehendentia creatorem. Hoc autem est verius
probatum etiam ex parte legis et non secundum corpora
mota sicut ignis et terra sicut putant incipi-
entes. Sed sicut dixit philosophus animalia obedientia
creatori et laudant ipsum et tribuunt ei tan-
tum et laudes sublimes. Et hoc [illegible]
iacet in 2a collatione [illegible]. Item Avicenna
in 6° de naturalibus et in primo libro de caelo et
mundo expresse dicit quod caelum est animatum et secundum
[illegible] obedit universa materia mundi sicut
corpus animalis obedit animae animalis. Et sicut
corpus animalis immutatur secundum ymaginationes de-
lectabiles [illegible] apprehensas ab anima animalis, ita
materia elementorum immutatur ad ymaginationes motorum
caeli et ideo fiunt quaedam circa motus et saepius circa
influxibus. Sed contra probatur in libro de anima cor-
pus simplex [illegible] animatum et [illegible] est quia non anima
diversas habeat potentias ex diversitate organorum quae
in organis quae praesint secundum diversitatem partis potentiae
habet autem est simplex quod caelum est corpus simplex
ergo non sit animatum. Item in libro de anima dicitur
quod ubicumque est intellectus ibi est sensus et vegetativa
sed non convertitur ubicumque est sensus et vegetatio. Si igitur
in caelo est anima quae est intellectus ut supponitur a
[illegible] tunc erit ibi sensibile et vegetativa et ita
ad minus ibi erit tactus inter sensus et nutritiva inter
potentias vegetativas. Sunt autem omnino corruptibiles, est
ergo caelum corruptibile. Ut ubi non videtur [illegible]

In contrarium

oppa

sensitiuum ergo non est anima separabilis. Si forte dicatur quod hoc
est anima intellectiua sicut sensibilis et vegetatiua
quia non indiget organis neque instrumentis neque corporibus
operationibus. Contra intellectus non efficitur in actu nisi per
abstractionem a fantasmatibus. Si igitur est intellectus
quod ille intellectus nunquam erit in actu sed erit sicut
dormiens aut oportet quod habeat fantasiam et sensibilem
animam et hoc absurdum est ponere in celo. Si for-
te dicatur quod intelligit velud prout dicit ysaac
in libro de diffinitionibus. Contra forma rei in velud
non est nisi forma rei in potentia quia inferiora in
suis superioribus non sunt nisi in potentia cum ergo
non habeant potentias per quas descenditur ad
partem via nunquam videtur sole [verum] in sua natura
Preterea cum intellectus celi sit directiuus operis sui
videtur quod pro eius operari cum intellectus per se
tendentis operis nulla ratione possit descendere
ad velud ad partem hoc vel istud cum hic et nunc
et aliis dispositionibus particularibus. Secundum hoc ergo deficit
intellectus illius corporis mobilis [abuitectum?] hic
in duobus. Exemplum nostri speculatiui intellectus deficit
quia forma eius est in potentia cum est in velud sicut
et est in partem quia nunquam cognoscit per quod
Exemplum autem practici intellectus deficit quia per
deficit opus vel deficit per eius operis quia opus
non est circa velud sed circa particularia. Si per
istas rationes aliquis dicat quod quamuis sit vel anima
scilicet vegetatiuam et sensitiuam intellectiuam et motiuam
secundum locum sicut dicit Aristoteles in 2o de anima quod in
triplici ipso viuere dicto secundum vnum eorum aliquid dicitur
sicut secundum ipsum viuere dicitur vt intellectus et sensus motus et
status secundum locum adhuc autem motus secundum augmentum
et decrementum et alimentum vita est. Et sic dicit
celum animatum ab anima deficit in viuendo. Si
nunquam sic dicatur et quod in celo est solum motiuum
secundum locum et non alie vel anime et per hoc ipsum
dicitur animatum et habere animam. Contra autem istud primum
id est motiuum motu processiuo aut est motiuum
motu locali secundum naturam. Sed hoc vltimo dicitur
tunc omne quod mouetur secundum naturam sursum vel

deorsum haberet animam cum habeat primum motum secundum
locum in ipso per se et non secundum accidens. Si autem
processiuo dicatur sequuntur multa inconuenientia. Tum
primum est quod hoc est contra philosophum quia ipse in 2o
de celo et mundo dicens de stellis et orbe
probat ipsa non habere motum processiuum sic di-
cens vt natura posuit instrumenta processiuum stellis
motiuis motu processiuo quod mirum est et non prepara-
uit eis instrumenta motus et natura quidem non posuit
aliquid vacuum absque tamen quod dicit. Cum in rebus
inferioribus non inueniatur vanum aliquid multo ma-
gis in rebus superioribus. Et quia aliquis posset
dicere quod natura ingeniauit instrumenta motus aliis
animalibus sed non celo. Obuiat philosophus dicens
impossibile est vt natura ingeniet animalibus et intendat
in eis et recedat ab istis corporibus sublimibus
nobilibus quibus permittens in naturis vltimis
et vt expoliet ea rebus quibus possibile est vt
intendat per se et elonget ea a rebus quibus habent instrumenta
motus motiuis sine. Et hoc quod dicit philosophus
de stellis sed eadem ratione de speris quia in quibus
mouentur stelle quia neutrum illorum videtur habere
alas vel pedes vel aliquod huiusmodi. Aliud
inconueniens est quia sicut dicit philosophus in libro de anima
motus processiuus est ad omnem partem aut retro
dextrorsum sinistrorsum sursum deorsum primum autem
motus celi non mouetur nisi in vno tantum nectens
Tertium inconueniens est quia sicut dicitur in 8uo phisicorum
nulla mouetur a seipsa motu processiuo quod quantum
quam voluerit et mouetur quando voluerit celum autem
per vniformem motum. Quartum inconueniens quia non deberet
celum habere tunc primum motum processiuum et non intellectum
et sensibilem animam quia probatur in libro de anima quod non
mouet motu processiuo nisi intellectus et fantasia
Cuius signum est quia plantae quae non habent fantasiam
et intellectum videntur immobiles secundum locum. Quintum in-
conueniens est quia motus processiuus est propter distan-
tiam delectabilis quiescentis in celo autem non
est distantia talis delectabilis quiescentis.
Si forte dicatur quod anima celi non est eadem ratione
cum animabus animalium quae sunt actus perfecti et organici

corporis ponitur vicem huius licet obiciatur in contrarium
aliud. In circulari motu anime corporis motus con-
trariatur motui anime huius probatio quia prius dictum
et primum quod inductive quidem est in omnibus animalibus
naturalibus et volatilibus et reptilibus quorum non omnia
corpora gravia sunt et tendunt deorsum contra motum
corporis cum tamen ab anima ferantur sursum et retrorsum
et dextrorsum et sinistrorsum. Patet etiam sic Nullum
corpus lassatur et corrumpitur nisi tamen motus
alius motus motu illo secundum naturam suam sed contra
naturam omne corpus motum nisi tamen motus per
accidens quod lassatur et corrumpitur quia nullum cor-
pus motum motu proprio quod motum motu suo
secundum naturam suam sed contra naturam suam. Ad hoc videtur
quidam philosophus in libro de substantia orbis quod motus
circularis in celo quod anime secundum quod anima et quod
in celo non est nisi motus anime et non corporis
et ideo non inducitur illi lassitudo ex contrarietate
motorum scilicet animalis et naturalis. Et tamen quidam
quod anime secundum quod anima quod omnis anime scilicet mo-
tus circularis est anime secundum quod est anima quod omnis anime
quod ad oculum patet quod non semper. Si dicatur quod est
anime intellectualis licet patet quod non semper quia homo
non movetur circulariter. Si dicatur quod anima celi et anima
hominis intellectualis non sunt unius rationis et ideo
competit anime celi quod non competit anime intel-
lectuali hominis. Sed secundum hoc motor celi non esset
anima nisi secundum equivocationem in nomine tamen. Patet hoc
esse contra philosophum qui utramque animam scilicet celi et hominis
diffinivit duobus scilicet intellectu et motu secundum locum.
Si forte dicatur quod iste motus dicitur anime secundum quod
est anima quia est anime propter convenientiam ad corpus illud
hoc esset contra [illegible] in libro de celo et mundo
qui vult quod omne corpus habet naturalem motum vel
a medio vel ad medium vel circa medium. Si
propter hoc dicatur quod motus anime celi non est diversus
a motu corporis eius sed quod celum de natura sua sit factum
circulare et anima celi movet motu eiusdem. Et
non dicit philosophus non est ibi alius motus nisi mo-
tus anime tamen. Contra quosdam motores in duo

et ideo mobili conficiunt unum motum unde ipsi sunt
unius nature [illegible] hic propter hoc quod et primo mota
ubi unus motorum corporalis per unum motum et per
contrarios motus contrarietate motuum. Patet
vero quod ad hoc quod possit actio et motio differre
per actus et operationes suas sunt igitur anima celi et
natura corporis celi mota uno motu cum uno ipsa esset
eiusdem nature et eius confecit unum. Hanc conclusionem
totam tenet Damascenus in 2o libro [illegible] capitulo
perinpatheticos communiter patet per dicens Nullus autem
animatos celos vel luminaria existimet inanimati enim
sunt et insensibiles quamvis et si scriptura dicat divina
letentur celi et exultet terra eos qui in celo sunt
angelos qui in terra homines ad letitiam vocavit
Novit enim scriptura et prosopopeya id est personare fictione
uti et ut de animatis de inanimatis loqui sicut id
quod est tibi mare quod fugisti et Iordanis et cetera
et iterum videtur quod celum non habeat animam. Solutio nos
cum sanctis conferimus celos non habere animas nec [illegible]
anima scilicet anima secundum propriam rationem suam. Et si vel-
lemus philosophus ad [illegible] dicendum cum sanctis dicimus quod
intelligentie sunt in orbibus deputate per se in motu
orbium et intelligentie iste dicuntur anime orbium et non
unite cum intelligentiis hominum eo quod non intelligunt
in actu per abstractionem a fantasmatibus sed ipse
intuentur per essentiam suam suum ad videndum completam
sed non dicitur in libro de causis in prima propositione quod omnis
non intelligentia intelligit essentiam suam. Et tamen in
propositione 15ma propositione omnis sciens qui scit essentiam
suam est rediens ad essentiam suam reditione completa
Et iste intelligentie non habent duas potentias scilicet intel-
lectum et appetitum movendi secundum locum nec habent corporalia
vel ad orbes secundum ipsam rationem anime qua dicitur quod
anima est endelechia corporis organici physici potentia
vitam habentis quia ista non est pro prima et per [illegible] quia
intellectus et sensibilis et vegetativa intellectus non
nullius corporis est actus quia non utitur organo
corporis nec in se nec in suis operationibus alia
quia non habent aliquam operationem extra corpus
et oportet ipsas destrui destructo corpore

Soto

Solutio

sicut deserviunt regule et [illegible] instruis. Capit
autem ibi corpus ut nauta ad navem hoc est secundum ra-
tionem movendi ipsum et regendi sicut dicitur in libro de causis
et in 12a prime de causis. Quod intelligentia divina
sit vero per hoc quod est intelligentia et regit eius per
hoc quod est divina et dicitur divina intelligentia ibi per
[illegible] hoc vero divinas a primo motore qui est deus
eius autem hoc sit sententia philosophorum [illegible] quibus [illegible]
Vide in dicto Rabi moyses 2a [illegible] duc-
[illegible] Nullus sic dicit esto quod celum [illegible]
hoc autem [illegible] labor intellectus [illegible] ad
[illegible] quod id longe sit [illegible] qui [illegible]
[illegible] eius [illegible] quod [illegible] quod illa [illegible] est
[illegible] apud vel [illegible] sed non quod ista [illegible]
dicti. Est autem [illegible] eius quod motus [illegible] loca-
lis [illegible] quod in ipso quod primum a quo mo-
sine dubio et illa [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] adversus [illegible] et [illegible] omnes
[illegible] Ad primum ergo quod obicitur de libro [illegible]
[illegible] quod non per [illegible] modo [illegible] de [illegible] in
libro de [illegible] per quod dicitur intelligentia movens
orbes [illegible] quod non quod de [illegible] naturalis non
sit [illegible] separata a materia [illegible] corporis sed
[illegible] in [illegible] mente per hoc [illegible]
ad [illegible] Ad 2m dicendum quod intelligentia movens or-
bes intellectus non [illegible] abstrahendo a [illegible]
Et [illegible] obicitur quod [illegible] dicit quod [illegible] et
[illegible] Respondendum est quod ipse vocat [illegible]
[illegible] et ymaginationem applicationem intellectus ad [illegible]
[illegible] Ad hoc autem quod [illegible] intelligentia [illegible]
[illegible] sit velis [illegible] quod quod nec est velis [illegible]
nec [illegible] nec [illegible] non quod [illegible]
[illegible] non quod quod illorum non est [illegible]
[illegible] ut dicit plato [illegible] non quod
quod non [illegible] ab ente per abstractionem [illegible]
[illegible] autem sic intelligendum [illegible] quod [illegible]
[illegible] cognoscendo se [illegible] quod [illegible]
[illegible] omne [illegible] cognoscendo se [illegible]
[illegible] cognoscit [illegible] dicitur

quod motoris [illegible] per motum [illegible]
omnem distantie que quidem in [illegible]
Et ideo cognoscendo se [illegible] cognoscunt
[illegible] omnia. Orbes inferiores orbes motores [illegible]
[illegible] per hoc quod [illegible] moti
ab eis ut [illegible] movet [illegible] et [illegible]
[illegible] quod hec [illegible] non quod in [illegible] ut in [illegible] sed
[illegible] quod [illegible] et [illegible] per hoc eius quod cognoscunt
se cognoscunt [illegible] et [illegible] a mo-
toribus [illegible] Et hoc quod quod dicit [illegible] in
[illegible] libro de causis. Quod intelligentia scit
quod quod [illegible] et quod quod [illegible] et scit quod
quod [illegible] quod [illegible] et scit quod quod [illegible]
[illegible] ab eo [illegible] per hoc eius [illegible]
quod intellectus motorum [illegible] quod intellectum [illegible]
et [illegible] quod et intellectus [illegible] est motus
secundum [illegible] et non [illegible]
[illegible] per [illegible] et per est [illegible]
[illegible] in ipso eo quod ipse [illegible]
[illegible] per [illegible] quod [illegible] quod [illegible] secundum naturam. Ad hoc
autem quod obicitur de [illegible] quod ipse ap-
pellat [illegible] et [illegible] per quam [illegible]
motores [illegible] quod [illegible] motoris secundum
quod quod [illegible] in [illegible] in tota [illegible]
que [illegible] ad hoc et id secundum [illegible]
[illegible] secundum stellarum et [illegible] motu
orbium. Ad [illegible] quod obicitur quod in celo [illegible] sit
primum motus secundum locum dicendum quod [illegible] non est [illegible]
[illegible] quod in celo secundum [illegible] intellectus et motus
secundum locum. Ad hoc autem quod [illegible] intelligentia mo-
[illegible] secundum [illegible] vel motus [illegible] dicendum secundum [illegible]
in libro de [illegible] orbis quod secundum naturam et non
quod [illegible] de [illegible] et [illegible] in [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] corpore
secundum ante retro dextrum et sinistrum et [illegible]
et [illegible] et [illegible] motus [illegible] non est motus intelligentie
sed talis [illegible] quod in corpore [illegible] et [illegible]
motus eius quod motus intelligentie. Ad [illegible]
quod [illegible] quod non quod motus [illegible] de [illegible]
[illegible] et hoc [illegible] quod [illegible] motus

Questio [illegible]
quod in [illegible]

qt ad salute pubem q s. diffinit qt in locis duig
ad q mo anial & tali salute no indiget corpa
celestia ut in lio de subi orb' Concedo aute
q intelligentia q d' aia & motor orbis no sm mod
mouendi d' aia ni intellectu homi si p pus &
posterius licet n. neque desiet p intelligere & moue
sa intelligere & moue no pnt vnus eius hic indi
ut expeditis Ad ho aute qd obi de continuitate
motus corpis ad motu aie dim q hoc qt
vm in sub q mouet corpore si in hijs i celestibus
aia mouet sm natura corpis no accidit lapi
dis vel labor ex motu aie Ad hoc quod
dicit pho q e vbi motus aie ibi dim q ho
intelligit q aia no mouet alio motu q sm naturam
illius corpis Ad id quod obi mediante dim
q hoc no valet ad aie moue n. no qt vnius
modis in modo proprio & i motore animalis Ad
ad dim q motor q qt intelligentia & motor q qt
appetitu nue corpis sue duplex qr hic conuenit ad
vnu motu no tn eadem ratione intelligere n. motu
qt cognitione dicit s. sm anilis simpliciter ac ordinate
motu ad motore aim qt nis & sola sublis
corpis celestis & dispositio intelligentias ad ipsum sue
lux & signal) ut dicunt eaedem dicta vnde de
pit motu et eam simpliciter q qua qt regiraco
motu & ro ante & retro sm quod e obliquo
motu & ro sup & ro infra sm quore immobil
tate motus no egreditur de loco suo & sm
has tres qualitates motus ad intelligentiam q d' aia
& motor celi Ad motum ac pm abbe q e dy
si qr agentium ut ad mouendo no procedant motu
ad mo' Ista aut dicit sm phos q no tenet
dicunt quibusdam sanctis negantibus celis aiam
ghe ait i motu solo qui absoluite nomine
aie & tn bn gedunt q intelligentie q sint an
geli mouent celum ipsum de sicut n. ponimus
sm catholicam fidem quosdam angelos miraculis
ps fiat & legibus nue generis Ita no e contra
fidei quosdam angelos iunat nam i mouet
& gubernando potentias celorum quos angelos mo
tores siue intelligentias phi dicunt aias Unde
no timeo ne forte dicere regidi celos qt anilia

pcomitti ipsos que aias regunt motores celorum
qt aias Et tm pz q no qt condicio unt eos
animaq n. deo & angelos dicebant aias mdi
Et hoc qd dicit aug in fine qi de ciuitate
Dei hy sibi vidi adultisse quod ait deus
qui credidit ipsum qt aiam motu ac toe
mundi gubernare Et p hoc pi ex s mundi
tenant qd vis qi deus e verus no aia si
aie q effector & conditor s tn qtm prudencia to
pretiosis sine liberi qtr omnia deo tolerant ee
fatent deus prudente motu ac toe mundi gu
bernare ut in tn illius de hac re q erudietur
ut deu dicit aiam no potest de aie creatoris
Alibi in questionibus de aia reliquis ad hac spectant

Circa quintam de comparacione motoris primi ad
motores inferiores Et vr q comparet p q
qr omnes mouet motu durante p totu
tempus cum quo motus illi sue ceteris motoribus celestis
esse videt Et vr q possunt qrr cuilibet qr in
nob sunt duo motores s. intellectus & fantasia &
quedam fantasia eoluntaria qt intellectui go vr q
sic in superioribus inferiores possunt contrariari superiori
Ite vr q inferiores possunt errare i motu suo
superior qr fantasia est que recta & no recta
intellectus p rectus ut dicit phus go pliter i superioribus
inferiores pnt errare superiori no errante
Sola dim sed pus oiem e q motor generale
sm eque quod ad duracionem motus si i alijs
sed generaliter no sm eque Unde pm e q
primus motor mouet inferiores ut depredatur
mouet depredatur inferiores ac mouet moti
primus secundo e q omnes inferiores spectantur
motui superiori & id dr in lio de causis q pm
qt omnes in se & omnes in alijs 2m e s
pluralitas i mouendo primus n. motor mouet vo
motu simpliciter inferiores ac mouet pluribus mo
tibus 3m qt in vigore mouendi p q n. motor
celum multo a eo & corpus multo maius
circumoluit in celis hoc inquio motor iste
celum inferior circumoluit Ilud qt infime motus
primus cum motor mouet sm accelerationem qtr

Sola

et uniformis quia est causa uniformitatis et continuitatis
in aliis inferioribus aut movet secundum obliquum circulum
et non uniformis quia obliquatur a meridie versus
aquilonem et sunt causa difformitatis quae est in genera
tione et corruptione. Per hoc patet solutio ad primum
rationem. Aliud dicitur quod non est simile de fantasia ad
motores inferiores quia fantasia movet non applicando
pone hic et nunc et particularibus in quibus accidit er
ror et coniecturas ad intellectum eo quod frequenter
apparet bonum ut nunc non intellectus quod dicitur bonum
simpliciter. Verum autem numerus illorum motorum est secundum numerum
mobilium vel stellarum vel motuum sic quod celum
primum et hoc ideo quia una sphaera plures habet mo
tus. Et dubium est utrum illi motus sint a motore
uno vel diversis. Videtur commentator velle quod sint
a diversis in XII metaphysice quia ibi ipse probat numerum
motorum esse numerum motuum. Et tangit plures
esse motus in sole et luna et aliis. Et alii dicunt
probabiliter unum motum esse de una sphaera et
constellatione naturali quae est in sphaera dicunt illum mo
torem influere diversos motus ipsi sphaerae ut unum
Tercia autem sententia vult quod sit unus motor
omnium sphaerarum et est omne eius et hic est deus et
hoc tractatus est verius. In motoribus tamen de una tamen
de hac materia dicetur

Consequenter quaeritur de motibus superiorum. Et
queruntur duo scilicet de simplicitate motus superiorum
Et de eius mensura secundum quam dicitur mensurare
inferiora

Quod primum proceditur sic nullum continuum est simplex
motus celi est continuus ergo motus celi non est
simplex. Item ubi sunt partes diverse non est
simplex motus celi habet partes mensurantes diversas quia pri
us et posterius ergo etc. Dicitur per hoc dicitur quod simplex
est in comparatione ad motum rectum sive sit violentus
sive naturalis. Non motus celi est in aliquo spatio quam
aliquis aliorum et in aliquo subiecto et ita videtur quod eo
perfectior sit. Deinde queritur ad quid indiget
deus motu celi perfectus enim agens perfectior
erit operatio. Unde non deus sit perfectissimum agens
perfectum sufficit si moveret per se ipsum inferiora quam

Motus celi dicitur simplex tripliciter

pro celo. Solo dicas quod motus celi simplex dicitur
tribus modis. Primo quia ipse est causa omnium mo
tuum naturalium. Unde non sunt via resolutionis tanti in
causa motus celi sit ultimum in quo sit motuum, oportet quod
ipse sit simplicissimus. Secundo dicitur simplicissimus ratione
temporis quia nullus motus in tanto spacio sit quam in tam
brevi tempore. Tercio dicitur simplicissimus quantum ad re
gularitatem quia in omnibus partibus est aeque velox quod
non contingit in motu naturali recto vel violento. Vio
lentus enim velox est in principio et tardus in fine
deficiente motore naturali motore violento. Naturalis autem
rectus tardior est in principio et velocior in fine. Motus
autem celi uniformis est in principio medio et fine. Et
per hoc patet solutio ad obiecta quia motus celi non sic
dicitur simplex ut procedunt obiectiones ille. Ad a
liud quod deus non indiget motu celi nec contra
motus celi indicat imperfectionem dei sed imperfectio
nem inferiorum propter quam illa transmutari oportuit
esse corpus quod motu suo transmutaret ea et illud
est celum

Deinde queritur secundum quid racionem dicitur motus
primus mensura aliorum. Et videtur quod ipse non
sit mensura. Dicitur enim in primo physicorum quod unum
quodque mensuratur minimo sui generis. Multi autem
sunt minores motus quam motus celi sed quia multa
de hoc dicta sunt in questione de tempore ideo huius dis
putacio sic imponatur finis dicendo quod motus celi
minimus est in natura et in partibus suis et secundum se et
secundum partes suas mensurat alios motus omnes
Et sic contingit motum superiorum mensurari ad mo
dum inferiorum hoc est quo ad nos et non simpliciter

Deinde queritur de effectibus motuum celi et
stellarum in istis inferioribus. Et queruntur duo
scilicet quis sit effectus et quis sit finis motus celi

Quod primum proceditur sic dicitur in genesi quod fecit deus
solem et lunam et stellas ut sint in signa et
tempora et dies et menses et annos ergo varia
tempora per hyemem et estatem per ver et autumpnum
sunt dicit Damascenus est effectus motus celi et stellarum
dicit enim nos dicimus quod signa quandoque erunt ipsis
sunt ymbris et serenitatis et frigiditatis et calidi
tatis et ventorum et horum talium. Et contra Damascenus
esse signa mortis alicuius sicut dicunt divinas
tamen qualitas acris fiunt a sole et luna et
astris aliis et aliis diversas complexiones idest tempora

Solo

et dispositiones constituunt. Intelligit autem per complexiones
dominium dierum quod est in circulis secundum quod
alii dicuntur celestium alii signorum et signi per dispositiones
autem intelligit inclinationes ad opera. Unde ipse
dicit in libro centum sententiarum quod sunt in nobis hec et
in parte una. Item ipse dicit quod cometes consumuntur
ad signum mortis regum. Item in eodem capitulo in secundo
dicit quod saturnus cum directe fuerit et plurium sunt signa
ista. Ex hiis colligitur quod astra sunt causa tam
mutationis aeris et dispositionis complexionum
et in moribus hominum et inspirationis eorum in corporibus et incli-
nationibus ad opera et est in eiusdem philosophus. Ecce
ergo opera et plura sunt de hiis que sub sunt libero ar-
bitrio videtur hic ponere supra liberum arbitrium. Item dicit
augustinus in quinto de civitate dei quod sidera diversis valent
ad dispositionem omnium corporum. Item secundum philosophos pronos-
ticantes in astris sicut ptholomeus dicit in centiloquio
et albumazar alfrabius et messehalla et aristoteles
et georgius et multi alii in hora coniunctionis reperiuntur
ascendentis et dominus ascendentis et confertur ad alio
planetam qui reperitur ascendens per se vel aliud et ad
lunam quia magnum habet dominium super in quibus co-
niunctionis nisi sit in combustione solis. Si autem non con-
iungitur reperitur ascendens defertur ad solem lunam dominus
ascendentis ad dominum domus eius comparatur et secundum quod ille
coniungunt vel non coniungunt vel reperiuntur sic vel
non reperiuntur sit iudicium de re que sit facienda vel
non facienda. Ergo videtur quod astra in omnibus regnum
operant et dicit. Item ysaac in libro de diffinitionibus
dicit quod deus fecit regulam orbem supra inferiora et
disponunt secundum imperia eius regna et bella et cetera que
Quod reguntur ab hominibus. Sed contra hoc est quod dicit de
magistris nostris actum peccata nequaquam sunt cum
nos non liberi arbitrii a voluntate sed dum mox
actum operis. Et ad confirmandum hoc inducit
Lex Cor. Leges quis nobis. Si ex astrorum allatione
omnia agis secundum necessitatem agis quod agis quod
autem secundum necessitatem fit neque virtus neque malitia.
Si autem neque malitia neque virtute hominum neque
laudibus neque crimine neque vituperationibus neque tor-
mentis opus sunt digni inveniuntur autem et deo contempli-
bilis quidam dicunt illis non beneficia dicit sed

neque gubernationis neque sunt creatiarum deus facit
providentia sed et rationale superfluum erit in nobis
nullus enim omnibus actum dicunt superfluum complanant
rationale autem omnes complexi quod nobis datur est unde
omne rationale et arbitrium liberum est. Solo Item
ad predicta quod astra sunt causa et signi supra ea
que sunt obligata illi et dico ea esse in natura que
sunt generabilia et corruptibilia et mutabilia et dico illa ob-
ligata natura que de necessitate recipiunt dispositionem
naturalem sicut est anima vegetabilis et sensibilis. Causa
sunt quia dependent habent ad materiam et obligantur
secundum quod et sunt sicut est anima homines unde dicunt
sagitte accipiunt ex corpore inclinare ad unum aliquod
et non de necessitate cogunt et secundum quod anima inclinat
ad materiam et complexionem sic enim in eo quod vel consola-
ticio secundum quod et non sunt alia non percipit corpus
corpus secundum liberum arbitrium et complexum puret et nihil
operis cogunt ad unum dicit de fatis sicut ostendet
disputatione posterius in fine primi perihermenias et sic sub e
in secundo physicorum. Sed adhuc distinguendum est quod est
causa in necessitate et per quod et per se tamen que est velut
et movens et inclinans causa in me tamen. Et quid
dicunt quod stelle habent vim in istis inferioribus intelligitur quod
habent vim sicut enim per se velut moventes non in nece-
ssitatis et per quod et ideo non per se faciunt de necessitate
effectus ad constellationem. Et hoc attendit damascenus
dicens non dicimus quod sidera sint fiunt tamen corrumpit
que fiunt neque corrumpunt corpora quod corrumpuntur per eius
magis ymbrium et aeris dispositionem contrariis ad
magis quod ducitur et pluvia non sicut tamen sed
signa sed et qualitates aeris fiunt a sole et luna
et astris et aliis et aliis diversis complexiones habent
et dispositiones constituunt. Intendit ergo damascenus quod signum
unum est quod non cum ut dicit boethius in topicis
est quod de necessitate sequitur effectus signum autem est
causa vincta non de necessitate consequitur sine contrario
altera causarum. Et hoc idem dicit philosophus in secundo de
generatione et corruptione quod licet generatio omnium secundum quod
tempus tradi sit equale non quedam generantur citius
quedam tardius propter materie dispositionem magis vel minus
quod autem catholicam hoc sicut dicit patet
ex verbis augustini in quinto de civitate dei ubi

Solo

Causa signi

sit. Nos itaque nequaquam absurde dici sit ad solas corporum differentias applicatur quamquam vale sydera sint ibi solaribus accessibus et recessibus videmus cum ipsius anni tempora variari et lunaribus incrementis et decrementis augeri atque minui quedam genera rerum. sicut autem quod spectat ad voluntatis liberi arbitrii, etiam contra philosophiam est ponere nisi per hunc modum quo dicimus animas homines inclinari et provocari. Unde Augustinus 5° de civitate dei contra Tullium negantem prescientiam dei et futurorum sic dicit Nos adversus istos sacrilegos ausus atque impios et deum dicimus omnia scire antequam fiant et voluntate nos facere quidquid a nobis nisi volentibus fieri sentimus et novimus. Omnia vero fato fieri non dicimus immo nulla fato fieri dicimus quoniam fati nomen solere a loquentibus poni in constitutione siderum solet quia quisque conceptus est natus est. Ex hiis patet solutio ad omnia argumenta

Aug. 5 civitatis

Ultimo queritur de fine motus celi. Et videtur quod generatio et corruptio inferiorum sit finis motus celi quod hoc expresse videtur [illegible] de generatione et corruptione quod ex latione superiorum continuatur generatio et corruptio. Item in glosa super apostolum ad Romanos 8° capitulo dicitur quod superiora moventur pro nobis fruimur et multi sanctorum dicunt quod movetur ad complementum numeri electorum. Sed contra est obiectio Averroys quia non moveretur propter indigentiam sic generatio autem et corruptio inferiorum indiget ergo celo ergo non movetur finaliter propter illam. Item Aristoteles in 2° de celo et mundo dicit quod stellis superiores [illegible] motui consequuntur bonitate primi et orbes inferiores pluribus motibus. Sed id quod consequitur motor per motum est finis motus ergo aliqua bonitas primi finis eius est. Dicendum hoc queritur utrum motus celi [illegible] propter finem [illegible] pro pro movente ut fiat ab eodem in [illegible] opposito motu fiat ab eodem in [illegible] opposito figure. Item intelligendum hoc queritur utrum consequitur finem suum per motum quod est in toto tempore vel per revolutionem unam quod perfectior motus [illegible] motum consequitur finem et bonitatem ut dicit 2° de celo et mundo ergo motor celi perfectus sit in natura [illegible] quod una revolutione debet consequi finem suum. Si autem hoc daretur tunc omnes superflue revolutiones superflue essent. Solutio dicendum ad primum quod generatio et corruptio inferiorum non sunt finis motus celi sed consequuntur finem finis autem motus a motore est ut aliquam bonitatem et nobilitatem applicet pro motore scilicet deo. Illa autem bonitas et nobilitas est quod [illegible] sicut enim omnis intendit motor naturalis celi producere eam [illegible] hoc quod sit causa prima in natura rerum generabilium et corruptibilium et ex hoc patet solutio ad primum. Ad aliud quod intelligendum hoc [illegible] quod [illegible] est primum mobile movetur et [illegible] quam acquiritur per motum eius bonitas [illegible] et nobilitas de qua dictum est ut desideratum movet motorem celi et [illegible] bonitas est quam consequitur primo [illegible]. Ad aliud quod postea queritur dicendum quod duplex est finis ut hic et finis ut finis. Finis ut hic est quem consequitur motor in operatione una perfecta. Et ideo dicitur hic quod talis opus perfectum unum. Sed finis ut finis est quem consequitur motor in omnibus operationibus suis et ille dicitur finis ut finis quem intendit sunt movere. Dicendum ergo quod motor celi per totam unam consequitur finem ut hic sed per motum quod est in toto tempore consequitur finem ut finis. Et est simile de motore in generatione qui intendit permanentiam in specie et consequitur finem suum ut hic in generatione una sed permanentia ut finis sunt non consequitur nisi per generationem multiplicem et [illegible]. Exemplum simile est in motore angelo qui intendit perfectionem [illegible] et finem consequitur ut hic in angustiatione una sed ut finem suum [illegible] consequitur in angustiationibus omnibus et tunc [illegible] quod sic dicit philosophus 2° de anima omnia natura [illegible] hic est [illegible] angelus [illegible]

Solo

Consequenter queritur de quarto coequevo quod est angelica natura de qua queruntur tria primo de natura eius in se 2° de natura eius in comparatione eius ad [illegible] 3° de [illegible] eius. Circa naturam angeli queritur tria primo queritur utrum angelus sit [illegible] 2° quid sit angelus 3° de attributis angelice nature. Circa primum queritur duo utrum [illegible] sit angelus et utrum [illegible] intellectus cognoscatur vel [illegible] angelo

De quarto Coequevo

Solu[tio]

Quintum probatur sic. Dicit Augustinus quod duo-
bus modis cognoscitur res per intellectum scilicet aut
per similitudinem suam existendo in alia sicut res
temporales aut per essentiam suam existendo in ea
sicut cognoscitur fides et caritas et cetera spiritua-
lia in anima. Angelus vero per similitudinem est in
anima tamen non sicut temporalis nec per essentiam quia ubi
quod per essentiam quia in loco re[?] tibi distincte
ergo non cognoscitur per intellectum. Ad quintum quidquid cogno-
scitur aut cognoscitur intelligentia indivisibilium in qua
non est falsum ut dicit philosophus aut cognoscitur intel-
ligentia divisibilium id est compositorum. Angelus
non cognoscitur intelligentia divisibilium cum non
sit in modo compositi ergo si cognoscitur intelli-
gentia indivisibilium cognoscitur sed quidquid
cognoscitur intelligentia indivisibilium cognoscitur
per formam abstractam in ipso cum igitur ab an-
gelo non possit esse abstractio cum ipse non
sit res simplex angelus non cognoscitur intelligentia
indivisibilium nec aliis ergo nullo cognoscitur.
Ad sextum intellectus noster non est per applicationem intellectus
nostri sed angelus non potest applicari intellectui
nostro ergo non intelligitur. Probatio huius ad hoc quod res
applicetur intellectui duo exiguntur scilicet fantasma mo-
vens sed angelus non intelligitur. Ad septimum dicit philosophus per se *et intellectus agens abstrahit*
vno spiritu potest demonio illius spiritus et ex hoc
accipitur quod omnis intellectus noster oritur ex sensu ergo
ex nullo est sensus non est intellectus sed angeli
nullus est sensus ergo nullus intellectus. Contra quod non *In quantum*
contingit intelligere non contingit scire ergo a de-
scensu contrario quod contingit scire contingit intelligere
sed angelus contingit scire in [illegible] in spiritu
ergo contingit eum intelligere. Ad questionem dicendum
quod intellectus aliquid intelligitur intelligi a nobis *intellectus aliquid ... 2*
aliquid enim aliquid accipitur a nobis per speciem
abstractam ab ipso sicut lapis, equus et huiusmodi et
tota corporalia que sensibus subiacent. Aliquid est
non intelligitur per speciem suam sed per speciem effectus sui
vel actus sicut cognoscitur virtus magnetis per

attractionem ferri. Tertio cognoscitur aliquid per or-
dinem sui quem habet ad ordinem nature sicut cogno-
scitur immobilitas primi motoris cum necesse aliquid
sit motum non movens et aliquid movens motum
est aliquod movens immobile secundum ordinem nature et
huiusmodi. Quarto accipitur aliquid ab intellectu
per lumen fidei et non per speciem propriam sicut nos intel-
ligimus deum trinum et unum in personis et in essentia et
et huiusmodi videmus enim per speciem aliquam. Quinto intelligitur
aliquid per revelationem hoc accipitur per intellectum
ex lumine infuso quod est similitudine huius in anima
spiritus sicut videtur dicere beatus Gregorius in dyalogo
ubi loquitur de revelatione que facta est beato Benedicto.
Sexto cognoscitur aliquid secundum Augustinum quod secundum
sui presentiam est in anima sicut intellectus intelligit se
et cetera spiritualia que sunt in ipso. Ultimo aliquid
cognoscitur simbolice cum spiritualia ex proprietatibus
corporalibus consimilibus intelliguntur sicut Christus dicitur leo
et intelligitur fortis ad pugnandum contra dyabolum et
mortem. Christus lapis et intelligitur firmum fundamentum
spiritualis edificii quod sit edificatur super ipsum. An-
geli igitur accipiuntur duobus modis scilicet penultimo
et ultimo. Et per hoc patet solutio ad primum quod ubi
Augustinus non loquitur de illis duobus modis. Ad
aliud dicendum quod angeli accipiuntur per intelligentiam
indivisibilium et tamen non oportet ut cognoscantur per for-
mam abstractam ab ipsis cum sint multi alii modi
cognoscendi ut dictum est. Ad aliud dicendum quod sit
ibi applicatio sed non oportet quod semper quod fit ap-
plicatio abstrahatur a suo fantasmate angelus
ut expositum est. Et per hoc patet solutio ad ultimum *omnino accipitur ... dicitur*
quia non oportet quod id de quo est scientia sit per *persone. [illegible]*
se sensibile sed sufficit quod operatio eius sit sensibile vel id per
quod operatur.
Secundo queritur utrum cum persona accipitur
vel pro parte in angelis. Et videtur quod sic
quia nulla persona accepta est in malis
nisi intellectus parte autem in angelis est in male
ergo non accipitur nisi per intellectum probatio
prima quia quod persona non accipit aliquid persone

pncia me fātasia at spins acrpiat sit pnā
nīe ad tū nō accipit sī hīs q̄ hūt ēē in
nūā sī qt sīn cōlr 7 hgī go relīquit q̄ id
quod qt oio īmale nō accipi² nisi p itellcm
pbao 2ͤ qt p diffīcōnd angeli poītā a da
mascēo qt qt subā intellāal p mo^lis arbi
tō libō ī corpoā dēo ministrās | Sr dyoisy
dt q angeli sūt intellāalia lūia | Istē nō sīt
abstractō vlīs nisi p intellm qui simplr qt
7 īmalis 7 eī q intellēe sbi pporcōet² 7 idēo
abstrahi² a mā 7 a mīe ppetāb3 Ergo nec
dēcdt² in mā nec in mīe ppetāb3 nō opz
q abstrahat² sed ptīre angeli nō qt ī mā
nec in ppetāb3 eig go sine abstractōe pt
accipi ab intellectū | Con ii^e intel² nisi qd
sīm aliquē modū qt in intellectū sed ptīre
angeli ut ptīre p nullū modū qt in intellctū
ut pbāt sequēd obiectū go p intelctū nō intel²
Istē sīm vz obiectōr duē actū 7 sīm racōne
actiūd duē pōne sed vlē 7 ptīre diusa
hīt vz obiectū ergo nō qt cōmu actū racōe
sup iā nec pōna | Istē quer² quid dēnt
itellag ut accipiet dētīdē hūt angelid vel
illud | Solucio dīn q vna pōna ē ad vlē
7 ptīre ī angelo q̄ qt intel9 ut pbat p^e rōē
| Ad id at qd in cōtrariū obi² dīn q hec qt
fād q ptīre ut ptīre inquid ē ī intellctū qst
n· ibi p notād actiud 7 officiorū q̄ oia sīgin
sūt ut dīcit pħe sī vm ē qd nō ē p sbīn
ibi | Ad ad dīcg. q in sepbibg sūt sore co-
trale rōncte ad diusa gnā sīn qnāt dysigd²
sepsi 7 pōne nullos. sī ī intelligibg ad qt-
qt ead ē rao om̄ intelligibiliūd sīm q itelia
sūt lig nō pt ead vō sūlid sunt q sīlia sūt-
7 io eād intelctu accipit² vlē 7 ptīre lig
nō eād mō pt hīre | Ad ultimū dīn. q itel 2
lig sim^r accipit vlē. sed intel9 nō distīctōe

q̄ dēciar intellg̃ opis 7 offiōr dēnat ad ptīre. distincta n.
ad ptīre aglīg̃ opa 7 officia sunt loco collectoē individua
ead cōmpagle qt^a a^o venire

Eunde quer² de diffinicōe angeli q̄
pōit damascēs 2° lio dicēs q an
gelg qt subā intellectūal p mobilis
arbitō libō incorpā dēo ministrans sīm grāz
7 nō sīm nāz īmortalite susceptīs | Eī vide²
q angelg nō sīt subā qt subā dr intel² sī mā
forma 7 totū cōpositū dīffo 7 gnq 7 dīa 7
id quo differentō diffīnit² rōs ead go nullo
horē mōrū dicit² de angelo angelg nō
vide² qst subā 7 de omibg mōdīs patz
q angelg nō dr² subā nisi de cōpoto Eī pbao
q nō qt sbā cōpota qt cōpotū nō qt sī cōpo
nentibg cōponentia at sūt mā 7 fōra ergo
in angelo nō pt mā 7 fōra angelg nō erit
subā cōposita | Si aut dicat² q qt fōra so
la 7 sepata sunt dicit quidā Con nō lz
qst nisi in mā licet dicat cōstāt p sē go
intelgē qt dīcē q angeli sūt fōre sepate | P
tēa oīs fōra qūtū qt in sē qt vlis quod
pbat² p hoc q fōra p sē nō qt diuidd nisi
dimpōe dīvīe quod pz dīsentit p singla
sbīta Et cōfr² at p hoc quod dicit pħe
ī 3o de celo 7 mundo cap^o p^o qui dicit
q fōra q̄ qt indiuiblis nō qt magnus q dīui
dit² duobg at sī p cōpēas diuīe 7 p dīōne
subā go cessate ā dimpōe q̄ qt p sbīta
nō remanet nisi illa q̄ qt p diuīe et iā nō
cōfert eī quod ē ptīre eo quod nō dēduat
nisi ad ultimā sp̄em q̄ qt vlis Ex hīs vide²
qr² q oīs fōra p sē sine sbīto vlis qt
ergo sī angeli sūt fōre et fōre p sē sepate a
subā angeli fōra sūt vlēs 7 ptīros ypos
tasys Cy aute nō sī in mā nō indiget
dispūtacōe | Item quer² de hoc qd dicat²
intellectūalis ad n· dīce sunt de pūys qr
vi² q nō dēat sūi a cōtibg pōna aute
intelctus qt q̄d qr sensus intellectūalis ergo
dēa diffinicō nō debet sūi abipa | Itē dicit²
dr² intellectūalis porig quā racōnalis | Pos
tea quer² de hoc quod dr² p mobilis

diffo angeli

Solo

nisi cum rebus perfectius sit esse posse et esse hic
ubi quod prius per motum localem est angelus quam per motum et
in quo consequenter. Contra autem dicitur per motum localem motum
naturalem patet. Aut motu voluntario patet. Aut mo
tu per accidens. Et primo autem ergo motus per generationem
vel corruptionem vel per motum alterationis vel secundum
locum etc. Et patet quod non motu motus subiectus sit
motu generationis et corruptionis. Nec etiam mo
tu quantitatis scilicet augmenti et diminutionis quia si
motus hic est secundum alterationem vel secundum locum quia
secundum alterationem corporis dicit philosophus quod non est
alteratio nisi in tertia specie qualitatis que passi
bilis qualitas vel passio et tales qualitates
habent contrarium et materiam sensibilem que non possunt esse
in angelis. Si autem dicatur quod alterantur secundum
scientias et ignorantias hoc erit contra beatum Bernardum
qui dicit quod non accipiunt scientias successive sicut
nos. Contra dicit Augustinus primo confessionum. Domine
respice quod fecisti creaturam spiritualem non tibi coe
ternam sit. Unde quamvis ita formata est ut sine ullo
defectu contemplationis sine ullo intervallo mutationis
quamvis mutabilis non tamen mutatur tua eternitate
atque immutabilitate perfruatur. Alterius quia ubi species
erit ut res qua forma et qua forma mutatur
vel speciebus mutatur que res subiecta non habet.
Ex hoc patet quod angeli sunt per se et non mutantur
secundum alterationem de forma in formam. Si dicatur
quod motus localis sit secundum locum. Contra omne mobile
secundum locum est quantum et constat ex quantitatibus. Angelus
non habet [illegible] est ergo non est motus localis secundum locum.
Si per hoc dicatur quod sit voluntarius motus. Contra
motus ille est progressivus secundum locum, habens organa
deputata ad progrediendum ut pedes et alas et hu
iusmodi que non habent angeli. Si dicatur quod movetur
motu per accidens hoc non potest esse nisi duobus modis
scilicet ut moveatur a causa extrinseca vel a causa intrinseca
quia secundum philosophum est idem ei quod est per accidens. Si
primo sic motus esset violentus et penalis non
debet adesse angelis [illegible]. Si secundo sic
motus erit ei infinitus sicut motus in orbis

[illegible]

sit et eo de eo non est distinctio quia infinita
eius accidunt ut dicit philosophus. Et non est primum ergo
conducit ut dicta potentia in diffinitione. Contra quod
dicit per motum localem cum eius dicta conveniat per se hoc
non videtur habitudinem in appositione superflui. Deinde
obicitur de hoc quod dicitur arbitrio libero liberum
enim arbitrium consistit in electione boni et mali et
cum angelus non conveniat eligere bonum et ma
lum quia confirmati sunt in bono vel in malo
non videtur habere liberum arbitrium. Postea queritur
de hoc quod dicitur incorporea dicit enim infra
quod angelus non est incorporeus et quo ad nos
apparent enim dicit corporea est. Contra. Hic dicitur res
corporea cum habet corpus ergo similiter cum angelus habeat
corpus debet dici similiter corporea. Quod autem an
gelus habeat corpus videtur quia dicit Apuleius in Apuleius
libro de deo Socratis demones sunt animalia ra
tionalia corpora aerea et tempore eterna. Et ista dif
finitio multum tractatur a beato Augustino in multis
libris et non contradicit ei. Contra Bernardus ad
Eugenium quod opinabile est angelos habere corpora.
Item Gregorius dicit quod stella creata scilicet in natalis con
tendit gentibus Christum scilicet tribus magis sicut iudeis
rationale animal predicavit scilicet angelus ergo angeli sunt
rationalia animalia et per consequens sunt corpora [illegible]
dimensione perpetuo. Item Plato qui ponit tale Plato
demonos et cacodemones ponit eos habere corpora.
Postea queritur de hoc quod dicit deo ministrans.
Ministrare enim deo est actus gratie et ita videtur quod natura
angeli non sit denudabilis per suum actum. Contra
[illegible] non videtur convenire cuilibet angelo sed
tantum bonis. Item cum quidam assistant et quidam
ministrent sicut dicitur in Daniele milia milium mini
strabant ei et decies centena milia assistebant
ei quare potius denudatur angelus per ministrare
quam per assistere. Ultimo queritur de hoc quod
dicit secundum gratiam et non secundum naturam immortalitatem
participans. Videtur enim hoc non esse verum cum in
natura non habeat contrarium et incorruptibile
sit nisi quod opponitur corruptionis. Contra dicit
philosophus quod omnis substantia incorruptibilis autem est composita

aut super compositi dilata. Sed quia angelus non est corporalis
quia caret quod subiectum composita aut dilata super se
compositum sicut quod sunt sensibilis et vegetabilis in plantis et per
quod non nisi modo quod angelus non est anima dilata
super corpus aliquod. Unde etiam quod ut probo quod dicit philosophus
in 3o de celo et mundo quod compositum corrumpitur
id quod componitur in ipso sunt levia et gravia quae
imprimunt distinctionem a mixto et per quod solventur
mixto sed cum talibus non componitur angelus ergo ipse
non est naturaliter corruptibilis. Vita demonibus non
quaeret hanc gratiam et tunc ipsi sunt immortales. Solutio.
Dicendum quod ista distinctio datur per gratiam et daemones
subire non possunt ubi [illegible] ut dicit. Ad
primum ergo dicendum quod angelus est secundum composita et tunc non
est extrema et forma sed est subiectum composita sicut
subiectum [illegible] plura sunt quae et quod est de
quo melius dicetur infra. Ad id quod quaeritur de
hoc quod dicit intellectualis dicendum quod intellectuale
hic sumitur a natura et non a potentia quae comparatur quae
sicut etiam dicitur anima rationalis vegetabilis et sensibilis quae
anima intellectualis est naturalis potentia quae est specie
qualitas tunc sumitur ab eo quod specie quae. Ad
aliud dicendum quod ut dicit ysaac in libro de diffinitionibus. [illegible] est [illegible] collectiva [illegible] et [illegible] et id
est compositum intelligentia [illegible] de [illegible] non [illegible] vel
[illegible] sed est sine [illegible] et compositione et id [illegible]
naturae magis simplicia [illegible] ut est angelus [illegible]
[illegible] est [illegible] non [illegible] simplicior ut est anima [illegible].
Ad hoc quod quaeritur quare dicitur semper mobilis dicendum
quod mobile non dicit ibi potentiam ad motum naturalem vel
violentum vel processivum motum sed dicit potentiam
ad variabilitatem triplicem scilicet naturae et intelligentiae et voluntatis. Omne enim creatum variabile est [illegible]
nisi [illegible] contineatur. Unde omne creatum
[illegible] intellectum intelligit unum prius et post aliud
ut dicit Augustinus et ita [illegible] in actu
intelligit [illegible] dicit [illegible] intellectualem [illegible] per hoc [illegible] ad [illegible]
[illegible] per tempus et locum. Unde in voluntate mobilis est

est non sit vult hoc et id sed unum post alterum.
Ad id quod quaeritur quare dicit semper dicendum quod ad
[illegible] per diversos status angeli scilicet ante confirmationem
et post confirmationem, aliqui enim aliter tradunt quod post
confirmationem talem mobilitatem non habent. Vel dicendum
melius quod mutabilitas semper est in potentia et [illegible]
in actu mobilitas ad intelligentiae et voluntatis
sed est in actu unus quod est semper in potentia. Ad
alterum [illegible] ergo ibi semper mobilis ut intelligatur
quod potentia illa non est eternalis per actum ultimum
post quem non sit aliquid de potentia. Et [illegible]
[illegible] plures eius quod [illegible] sunt quae potius
per potentiam quam per actum [illegible]. Ad id quod
obicitur contra hoc quod est [illegible] arbitrio libero dicendum quod
libertas arbitrii non est in [illegible] ad bonum
et ad malum sed in libera electione eius quod
volunt et de hoc melius infra determinabitur.
Ad id quod obicitur contra hoc melius infra determinabitur
quod dicit incorporea dicendum quod angelus secundum [illegible]
[illegible] est in corporeis. Et quod dicit damascenus
quod in comparatione ad deum est corpus [illegible] est
sed non quod habeat naturam corporis sed quod habeat corporis
proprietatem scilicet loco contineri [illegible] corpus [illegible]
et diffinitive sit in loco etiam angelus diffinitive
est in loco et ita dicitur esse corpus [illegible] eius [illegible]
est ubique. Ad id quod obicitur de apuleio augustino
[illegible] et platone dicendum quod [illegible] vere
dicunt loquuntur de corporibus [illegible] aute
non [illegible] dicunt tunc [illegible] quos [illegible]
[illegible] angelos et demones appellabant deos
opinantes quod essent composita ex anima et corpore [illegible]
vel celesti. Ad id quod obicitur de gregorio
dicendum quod [illegible] animalis dicitur sumitur scilicet a forma
totius vel a forma partis. Si sumatur a forma totius
tunc est corpus animatum [illegible] ut dicit porphyrius.
Si autem sumatur a forma partis tunc est [illegible]
et actus animae [illegible] angelus dicitur animal rationale
[illegible] et [illegible] rationalis animalis. Dico ad
formam totius formam illam quae est praedicabilis
de toto composito [illegible] formam partis et dico
formam partis formam [illegible] quae est anima. Ad

id quod obiicitur contra hoc quod dicitur deo mi-
strans quod cum mistud (?) capitur ibi pro obsequio
quemcumque sic daemones ministrant et angeli exer-
citus ministrant sicut dicitur ysaie x. Ve assur
virga furoris mei et baculus ipse est. Ad ad-
quod obiicitur contra hoc quod dicitur secundum gregorium dicen-
tem quod grandis ibi dicitur grandis domus ipsius quae
se tendet in ulterius se movetur ipsi pro gregorius
hoc est grandis domus quaerere et ista gregorius
hic omne quod vivit tibi deinde dicitur aliquid
corruptibile et incorruptibile sicut supra in quodam
de celo secundum B
Circa quintum de attributis. Et quaeritur
duo scilicet de attributis in se et de attri-
butis in comparatione. De attributis in se quae-
runtur quatuor. primo utrum sit de simplicitate essen-
tie 2o de supereminentia intellectus 3o de libe-
tate arbitrii 4to de distinctione personarum. Cir-
ca primum quaeruntur tria. primo quaeritur an essentia angelica
sit simplex 2o quomodo sit eius simplicitas eius
3o an sit comparatio simplicitatis ad simplicitatem totalem animae
Ad primum procedentes sic videtur quod angeli sunt
simplicis essentiae sicut in dicitur augustinus quod
unum attributum est essentia simplex. Item
dicitur in libro de anima et spiritu quod anima est simplex ergo
multo fortius angelus. Praeterea per rationem videtur id quod
est compositum est resolubile quod in sua componentia
vel actu vel intellectu angelus non est reso-
lubilis in componentia aliqua ergo non est compositus
probatio minoris quidquid resolvitur in aliqua componentia
ia sunt prius hoc secundum grammaticos et ceteros compositi
ergo angelus non est compositus et ita remanet quod
sit simplex. Item quod angeli non procedunt nisi
duo s. ut et ideo ergo ergo habeat compositum sicut quod
ab alterum illorum plurale componentia ipsum sed
constat quod non amen... . quod ergo nullus est quod
ergo a deo. Contra sicut ab uno non unum quod non
plurale ex quo mixta sed ut unum sive aut
unum in ordine ad alterum sicut vel signata
contrarie compositorum ex materia et forma primo sicut
materia ut subiectum et compositum forma ut actus materie

ergo ut continetur angelus a plurima unum tum a primo
et habetur propositum si quod angelus sit tamen unum et sit
a se plurima prima in omni ordinata et ita quod est
est subiectum in angelo sicut prius et forma pergit et secundum
hoc erit angelus generalis et totalis quod ex plurium est quod
est simplex. Item per propria potentiam compositum sunt ma-
teria et forma quod per est posse non complicant aliqua
potentia ipsius. Cum dicitur in libro de publica ordine quod om-
nis materia debeatur potentiam aliquam ad motum ergo
in angelo non sit propria potentia subiecta eo quod materia
ipsius non debeatur ad aliquem motum per potentiam
non videtur angelus esse compositus sed simplex. Item dicitur
in libro de causis quod intelligentia est subiecta quae non
dividitur sed omne compositum divisibile est vel actu vel
intellectu ergo angelus non est sed compositum. Praeterea
sunt in quo demonstrat primo eius quod dicitur quod
quod sit corporale aliquid. Contra angelus non est in
potentia recipiendi ab aliquo inferiore sed in potentia
recipiendi a causa prima tum per hoc autem quod recipit
plures bonitates ab ipsa magis accedit ad unum
simplex quae recedit ut in quarto libro de causis
ergo per tales receptiones non dicitur compositum sed potius simpli-
citas. Item videtur quod superiora genera recipiunt compositione
divisi in speciebus et sic per hoc non dicitur esse composita
sunt sicut est quod in hac ratione ergo videtur quod receptio
receptibilis in angelis non debeatur aliquod in ipsis
composito. Praeterea dicitur in libro dicens nemesius capitulo de
uno deo quod omne compositum est corpus ergo si sit
angelus est compositus videtur quod sit corpus quod falsum est
ergo videtur quod sit simplex. Contra dicit boetius libro
de hebdomadibus quod omne quod est citra primum est hoc
et hoc sed angelus est citra primum ergo in esse suo est
hoc et hoc ergo est compositus. Item boetius ibidem
quod haec aliqua sit quod est praeter id quod est quae non
ut sit commixtio sed angelus habet ad se praeter
id quod est angelus sicut habet gratiam et illuminationem
ergo angelus habet quod est et quae est et sic est ipse
duo et compositus in sua natura. Item dicitur in libro
de uno deo quod omne quod est simplex ipse suum
habet a se et non ab alio sed nullus angelus est
suum non habeat a se angelus non erit simplex [illegible]

Dicit boecius in ebdomadibus omne quod est participat
eo quod est esse ut sit et vno ut participet alio ergo
Ex hoc habetur in angelo est aliquid quod ab eo
est esse et ab alio quod est aliquid et ibi est duo quod
sunt de substancia ipsius angeli. Ex quo concluditur quod
substancia eius est composita. Item dicit boecius in divinis
non est vel et parte quod hoc non sunt nisi in compo
sito, deus autem est simplex forma tamen ergo in an
gelo est accipere vel et parte possumus ut dicit an
gelus et hic angelus denominare sicut ad intellectum
Et hoc dicit philosophus non dico tecum dicens formam
tamen autem dico hoc tecum dicens formam in materia hic
Cum ergo sic sit in angelo erit angelus forma compo
sita. Item patet hec in 2o de anima In omni natura
aliud est quo est omnia fieri et aliud quo est
omnia facere intellectus sed sunt actu hic non sunt
esse et aliud est quo est ipsum facere Nichil
ut dicit philosophus facit seipsum unum autem hoc
est actum aliud possibile ergo in angelo est
duplex principium scilicet activum et possibile omne autem quod
est istud duplex principium est compositum ex possibili
et formali ergo angelus in se sunt tale est
compositum. Et hoc racio cogit quosdam quod dicunt
angelum compositum esse ex materia et forma. Item duplex
sunt materia et forma non possunt ab vno sed in an
gelo sunt potencie duplex et sunt spiritus perfecti
a primus substancie angeli eius ut spiritus fluunt
a primus sed sunt boecius Ille autem spiritualis
sunt intellectus voluntas liberum arbitrium et huiusmodi
potencie naturales ergo non principiantur ab vno quod sit
in essencia sed a diversis sed quecumque diversa sunt et forma
et essencia hoc est compositum ergo angelus est substancia
composita. Item eius non est esse principium contrariorum et
contradictoriorum quod contrariorum et contradictoriorum est
racionale ut dicit philosophus tamen ergo sit in angelo
quod quereret intellectum et est quiescentes et sit in ipso
quod non educit intellectum sed vnum sic et in quiescente
racio ratio non erunt hic ab vno ergo sit in substancia
angeli sed a duobus quorum vnum est ut forma
quiescens intellectum et alterum est quod perficitur
ut sunt quod hic materia non est illius materia sunt ergo
dicit philosophus quod duplicitas in vno est duplicitas in
materia et ideo in vno est ideo in materia. Item ut quoniam
est compositus quod de necessitate concluditur preter in eo
omnia esse composita preterea compositum est ut quod est subiectum
actibus composita autem preterea est compositum potest et actus
quorum utrumque est substancia potencia autem non potest esse
subiectum actibus nisi primus sit in actu per formam
quod patet per dictum philosophi qui dicit quod ylem per se est
subiectum generacionis et per quod aliorum. Item dicit boecius
quod plura materia non potest esse subiectum accidentis sed quod
est est compositum ex compositis tamen in genere de
celis et in genere de materia. Cum ergo in angelo
sit compositum 2a scilicet subiecti et accidentis de necessitate vel
quod in ipso sit composita prima que est ex primis
substancialis. Et forte dicit aliquis quod illa accidencia
sunt accidencia et sunt composita composita et sunt
accidencia propria et tamen non sequitur per hoc quod ange
lus habeat compositum nisi forte logice ex generatione
et differencia. Contra ergo in est accidens
hoc et patet hic. Item si angelus est simplex
esse quod sit forma tamen sed omnis forma est vnde
quod faciat ex hoc quod forma non recipit nisi
diversa et vlia ex diversis autem non est quod sit philosophus
quod sic ista omnes esse patres sed termino est
quod hic materia non est illius materia et angeli non
ponunt hic nisi aliquid loco ergo
quod angeli omnes sunt vnum et nullus sic
hic angelus vel ille. Ergo sicut quod angelus
non est forma simplex sed composita. Solucio di
cimus quod angelus est forma composita et dicimus quod
est prima forma composita ex materia et forma et quod
est et esse. Cum autem sit materia et forma ab
aliis patet ideo autem quod est intelligere ex
eo quod subsistat forte et proprie vel vere forma
subsistit. Hoc autem est in quo forma composita
esse sunt illius. Et hoc ymaginandum quod sic
patet a forma quod est in ipso per generacionem et corrupcionem
sed in non generabilibus patet est in esse vno et vnius
in et per hoc in illis non deferatur nisi per
esse per formam et per actum subsistendi ille et non
per esse ut dicitur quod est ens de eo in
quo est sunt quod dicimus quod post est quod ergo est

Solo

non queror prima plus est:
non pulcram dicam inter materiam et formam generalem
quod est angelorum

contra [illegible] totum non est vle
non quia [illegible] simplicitas angeli

et raphael est hoc quod est materia et non pars &
eo tamen est materia Sic esse vero formam compositi
quia pars de quo ipso sit illud est esse partis & ange
li est esse raphaelis Et in hoc differt a forma
materie quia non pars de toto quo Nec est forma to
tius sed partis scilicet materie In hiis ergo que non sunt genera
bilia ut dicunt quidam philosophi non est forma partis
sed totius tantum Vel si in eis est forma partis
non tamen est nomen diversum vel a nomine forme
totius vel a forma partis ~~Nec intelligo quod forma~~
~~totius est~~ Nec intelligo quod forma totius sit idem
quod vlt non habet esse in composito sed ipsa est
illa qua aliquid est esse ut dicit philosophus et
ab illa per intellectum abstrahitur vlt Dicimus ergo
quod simplicitas quam dicit augustinus attribuendo esse
angeli est ista quia quiescit nature spiritualis et licet
non habet quantitatem ut habet positionem in quanto
sicut punctus. Et per hoc etiam patet solucio ad se
cundum Ad aliud dicendum quod in angelis verum secundum
intellectum accipitur compositio scilicet quod est
et esse sed non oportet quod sint forma secundum [illegible]
generacionem et secundum generationem effectus possit esse
tamen esse Ad aliud dicendum quod prima causa est in creatione
unum et nulla unum in forma et nulla in ydeis
Unde per augustinum patet in libro octoginta trium questionum
ubi dicit quod alia ratione creatur homo
et alia ratione asinus et non ad eandem ydeam
Et alibi dicit quod negat ydeas esse negat
filium dei esse loquens pluraliter de ydeis Etiam
patet in sapientia sint ydee non dicuntur secundum naturam ab
ipsa sapientia et sunt dei Ideo ab eo fluunt plura
Unde [illegible] tamen gradibus quod inter ista que sunt in composite
sive angelice est ordo secundum [illegible] et secundum esse
unum ergo ad alterum est sicut ut [illegible] et alterum ut
forma qua quid est esse Ad aliud dicendum quod
[illegible] large sumitur materia et forma vero materia
esse [illegible] esse secundum actum Et hoc patet in
2o de anima ubi dicit philosophus sit esse autem posuit
in omni natura aliud quod est materia in unoquoque
genere hoc autem est potentia omnia ista aliud autem est
causa et efficiens quod est & omnia facit ut ars
ad materiam sustinuit necesse est et in anima has

contra [illegible] ea est in [illegible] v [illegible] multa
non de [illegible]

esse dicitur Unde patet quod potentiam passivam et potentiam
activam philosophus etiam posuit in spiritualibus et licet non
esse in ipsis sit materia et forma sed quod est et esse ut
dictum est. Concedimus tamen quidam intelligentiam ange
licam compositam ex materia et forma et dicimus quod forma
ista sic perficit materiam quod non est susceptibilis quantitatis
vel contrarietatis. De hoc amplius per dictum est in questione
de materia prima Ad aliud dicitur quod intelligencia dicitur non dividi
per receptionem virtutis a primo eo quod per hoc appropinquat
ad unum sed generalia et localia propter hoc quod sunt
mutabilia dividuntur eo quod per receptionem dispositionum
in quibus est motus non appropinquant ad unum esse sed
potius distant ab esse in quo sunt. motus ergo et mu
tacio faciunt distare ab esse ipsorum in motu Ad aliud
dicendum quod id quod est. cognoscitur in angelo per duo contra. compositionem. quod est in angelo.
principia quorum unum est quod ipsum distinguendo determinat
et particularizat esse nature angelice Aliud est
quod ipsum est in actu substantiali actualibus Et quod
obicitur quod non sit angelus in predicamento nisi ad partem [illegible]
dicendum quod licet angelus non sit in predicamento tamen id non
quod [illegible] non est ipse quod [illegible]. Et propter hoc quod an
geli [illegible] sit subiectum ad formam quam [illegible] secundum
quod dicitur in libro de causis quod intelligencia est ple
na formis Nec ergo [illegible] de genere quod dici
tur [illegible] sed licet talis [illegible] sit potentie et actus
tamen id totum compositum est forma eius quod est [illegible]
sed in angelo quod appropriatur secundum ipsum de natura.
Ad ultimum dicendum quod ipse vocat quod ibi quod
est actum [illegible] generalem probatur ergo ibi quod non
non est generalis neque formis si totum compositum [illegible]
Ex hiis patet solucio eius quod contra obicitur Omnes [illegible]
autem quod presertim sunt individuale sit intelligitur [illegible]
quia dicit quod omne quod est est per est hoc et hoc
[illegible] duo et intelligi Et ergo per supponit [illegible]
[illegible] quod est est [illegible] per sit [illegible]
[illegible] et [illegible] quod hoc et hoc est [illegible]
et esse et omnes sunt composite [illegible] Et [illegible]
[illegible] supponit [illegible] secundum [illegible]
est in ente [illegible] et [illegible]
est omne id quod est in actu 2o [illegible] hoc
[illegible] potentia actu [illegible] et 2o [illegible] sit unum potentia hoc

eo quod est in eo actus eius et actus primus. Et
secundum primum intellectum inducitur ad propositum. 2a auctoritas
hec scilicet quod est forme ad potentiam id quod est de essentia
eius. Duos intellectus quorum unus est quod quod est
ponat suppositum ad id per quod subsistit actualiter quod
est per ipsum et aliud non abipso sed quod quod dicit
actum eius quod est non admiscetur actui quod non
est suum subsistendi sed potius ipsum determinat per in esse
licet alios quia actus [illegible] non est quod
sunt ipsius sed esse possibile est id quod sunt actualiter
sed quod in est [illegible] quod suppositum sed suppositum non
per quod sunt actu sine ipso. Alius est [illegible] quod
est dicitur quod id quod est per actum 2e nature. Et
istud per aliquid forme est divinum [illegible] nature per
unum eius [illegible] et [illegible] totale et ab alia et a[illegible]
[illegible]. Et propter hoc dicitur ad [illegible] quod est quod
ut est actus per se [illegible] et id est [illegible]
[illegible] non distinguuntur [illegible] quod distinguendo
[illegible] est eius et hoc est impossibile. Et propter hoc
nichil aliud a se [illegible] admiscetur sibi [illegible]
inducitur. Auctoritas 3a scilicet [illegible] quod omne compositum
quod [illegible] ab aliquo vel ab alio per intellectum quod
componitur [illegible] a componentibus [illegible] alia abipso.
Et propter hoc in auctoritas non multum facit ad propositum
Quod non simplex [illegible] ab aliquo
[illegible] sed per forme ab alio [illegible]
quod est [illegible]. 4a scilicet hec omne quod est participat
eo quod est [illegible] per intellectum quod id quod est
appellatur [illegible] et quod vocatur actus ipsius [illegible]
ad [illegible] aliquid ab actu [illegible] subiectum illius
actus per actum non [illegible] ut sit per [illegible] vero
determinatur ad hoc aliquid et [illegible] est [illegible]
per participare [illegible] quod abipso et ita
de hoc intellectu inducitur ad propositum [illegible]
[illegible] ut [illegible] est [illegible] actu [illegible]
[illegible] ut sit actu non 2e nature ut sit aliquid determinatum
in [illegible] [illegible] per se manifesta.
Secundo queritur de non simplicitate angelice nature
et [illegible] in [illegible] queritur quod
angeli [illegible] sit [illegible] videtur quod nullus modus sit

simpliciter [illegible]. Contra [illegible] multis modis dicitur
simplex ut [illegible] quod videtur quod [illegible] angeli
dicitur [illegible] modo [illegible] secundum [illegible] dicitur
[illegible] in se [illegible] et [illegible] aliquid non [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] hoc et hoc sed videtur
quod hoc [illegible] sit. Solutio dicendum quod angelus
est simplex hoc modo quo dictum est et addendum
est quod quia [illegible] angeli non distenditur per partes
sed [illegible] sua tota est quasi parte que dicitur
[illegible] angeli [illegible] tota est in intellectu et tota in
memoria et tota in voluntate. Et propter hoc angelus [illegible]
dicitur quod simplicitas essentie et nature attribuitur an-
gelo. Et ex hoc patet [illegible] solutio ad obiecta.
[illegible] queritur quod sit comparatio simplicitatis an-
geli ad simplicitatem dei et nature [illegible]
Et videtur quod nulla est simplicitas dei est
tanta [illegible] angelus quod ipse est quod habet
[illegible] non [illegible] et est ipsa iustitia et [illegible] et est
ipsa vita [illegible] angelus non [illegible] quod habet
non [illegible] est ipsa vita neque [illegible] neque [illegible]
[illegible] quod nulla sit comparatio.
Contra [illegible] quod angeli [illegible] ad deum
[illegible] et [illegible] non est comparatio ad simplicitatem
dei ergo videtur quod nec angeli. Item non [illegible] comparatio
est [illegible] ergo nec [illegible]. Contra probatur
quod nec ad deum nec ad [illegible] comparabile est quod [illegible]
[illegible] quod non comparatur [illegible] sed [illegible] in an-
gelo deo et [illegible] non est [illegible] ergo non est compara-
bile. Item dicitur angelus quod non potest sic comparari in [illegible]
[illegible] in pluribus sed [illegible] secundum [illegible]
vel [illegible] in deo angelo et hoc [illegible]
[illegible] non est comparatio. Solutio dicendum quod sit comparatio Solo
secundum magis et minus et equale [illegible]
in pluribus secundum [illegible] et [illegible] et hoc
comparatio non est [illegible] [illegible] comparatio secundum
magis vel minus et equale [illegible] non est [illegible]
[illegible] in pluribus [illegible] secundum analogiam [illegible]
[illegible]. Et hoc [illegible] duo [illegible] non [illegible]
pluribus est [illegible] per [illegible] et per [illegible] propter [illegible]
per [illegible] et actus [illegible]
[illegible] est [illegible] que [illegible] est per
se et [illegible] per [illegible] subiecte et actualiter [illegible]

[illegible] comparationem quod est inter [illegible]
[illegible] comparationem quod est inter [illegible]

[illegible]

in dyabolo. Alia autem eius non conveniunt primo
creato. Cumque non contingit quod sit comparacio in aliquo
quod est indivisibile, non item quod sit unum nature in se
dictum prius et posterius nec etiam in diversis sed
in uno est per se et subsistens et non causatum In
aliis autem est non per se sed ab alio et non subsistens
sed per accidens et ymitacione et in tantum sed tantum re
spectivus causatum esse potest et talis comparacio est in
creatoris et creatura in hiis que uno nomine dicuntur
utroque et creatura communiter. Sicut est esse vita
intellectus et simplicitas et huiusmodi. Tamen non est
proprie ibi univocacio sed analogia quia sed
proporcio comparacionis illius non est secundum convenienciam naturam
et formam. Et ex hoc patet solucio ad ultima ra
cio 2m autem patet solucio in questione quando est angelus
secundum diffinicionem Damasceni. Ad primum dicendum quod quia
hoc non attenditur comparacio sed in uno quod est
deus et angelus. quod est simplicitas

Deinde queritur de 2o attributo quod dicit angelus
esse per totum naturam inspiratam mediam intellectum
et voluntatem Et queritur circa hoc duo
scilicet de singulis istorum et de ordine eorum de
singulis queruntur quatuor primo de toto natura inspirata 2o
de media 3o de intelligencia 4to de vo
luntate Circa primum queruntur duo scilicet de ipsa tota
et de actu eius

De ipsa tota queritur quare sit ipsum angeli
totum cum est proprium ab angelo quod totum
est naturalis differencia hominis intellectualis et differencia
angeli ergo videtur quod totum non sit naturalis inspirata angelus
sed hominis Item unumquodque denominatur ab ultima differencia
sua sed ratio non est ultima differencia angeli ergo angelus
non debet ab ipsa denominari Item dicit ysaac quod
totum est nos cum quo alia sine tempore in tantum
ergo totum est comparacio unius ad alterum Comparare
autem unum ad alterum est ut videatur utrum ex
collacione hoc autem non est in angelis ergo videtur
quod non habeat totum Item dicit dyonisius in libro de di
vinis nominibus capitulo quarto quod intellectus inmateriali
intellectus angeli sunt sicut intellectualia et intellectibus
mentes excellentes et circa deum sunt et magis ipsi

conspiciunt. Ex hiis verbis patet quod angeli sunt mentes
sive intellectus quibus ultimum totum et ita per totum naturam
inspiratam non habent denominari Item dicit ysaac in libro
de diffinicionibus quod ratio oritur in umbra intelligencie
ergo videtur quod non conveniat angelis intelligencijs quibus est intel
ligencia in luce plena Solucio Dicendum quod ratio dicitur Solo
natura inspirata angelis non tamen differencia ultima sed tamen differencia
que est in potencia ad ultimam et prior cum sit nostra Ergo
ora non habent inferiorem virtutem excellenciorem et hoc patet per dio
nisium qui sic dicit in libro de divinis nominibus divine men
tes sunt super alia existencia et vivunt super reliqua
viventia et intelligunt et cognoscunt super sensum et totum
et plusquam omnia existencia pulcherum et bonum desi
derant et eo participant Et ideo ratio non est ultima
differencia angelorum sed attribuitur eis ratio tamen differencia que
est in potencia ad ultimam ut dictum est Et hoc
videtur dicere angelus [illegible] in primo [illegible] loquendi quando
dicit per totum naturam inspiratam propter non videtur
notare tamen quod est ut dispositio Per hoc patet solucio
ad primum et 2m et 3m Ad 3m dicendum quod in colla
cione duo attenduntur scilicet posse conferre unum ad
alterum et sensus huiusmodi collacionis quod est ex hiis me
lius videre veritatem primum et primum quod est perfectionis
sunt angeli 2m autem non quia hoc est indigen
cie Ad ultimam dicendum quod ratio oritur in umbra intelligencie
secundum quod ipsa est ad indigenciam collacionis et inquisi
cionis et secundum quod ipsa est per se totius simplicitatis in sui
tamen [illegible] et [illegible] sic autem non est in angelis
ut supra dictum est

Deinde queritur de actu racionis in angelis
dicit enim damascenus in 2o libro 22o capitulo
quod rationale secundum actum dividitur in mentis dispositionem
sermonem et prolatum Est autem mentis dispositio
sermo motus anime in cogitacione fiens sine aliqua
prolacione prolatus autem sermo in voce dictus prolatiuus
dicitur in hominibus et angelis intellectuale Queritur secundum que
modum sint in angelis isti duo actus Item sic
[illegible] ut predictum est queritur secundum
quem modum sit inquisitio Item [illegible] fiat perfectionis
aliquibus scilicet prius et post sed per diffinicionem superius positum
[illegible] queritur utrum sit [illegible]
in angelis dicit enim prophetam quod omnis doctrina et omnis
disciplina fit ex preexistente cognitione Et sic quidem

quod sit est in angelis Tunc quaeritur in proposito dicit
quod dicitur cognitio compositiva et divisiva quid est
tunc et dicitur quid est quod dicitur per se notum ut est de
principiis dicit in proposito quod principia cognitionis naturalis non
cognoscunt de quibusdam autem componit quid est quod
dicitur per similitudinem et ignoratur quia est ut de passione
quae in passionibus est in quae subiecto et hoc opportet per
demonstrationem accipere et ita non componit de quibusdam
autem componit utrumque et quid est quod dicitur et quid est
ut de subiecto Tunc respondeo quaestioni utrum ista conveniat
angelis Et videtur quod non quia dicit Dionysius 1° capitulo
caelestis hierarchiae quod arbitrantur discretas sanctas
disciplinas ymagines secundum intellectum contemplative
perfectionis Et intendit dicere quod iste disciplinae
discretae et sanctae quae sunt in hoc modo sunt signa et
manuductio quod in patria habebimus perfectionem
contemplativam secundum intellectum simplicem Unde dicit
etiam ibidem quod talia caelestibus quibusdam coniunctis super
mundane nobis autem symbolice tradita sunt
Et probatur quia per eos laicos efficiuntur quibusdam
perfectione et reparatione angelorum mentibus dicuntur

Solo Solutio dicitur quod actus iste medius omnes secundum ali
quem modum in sunt angelis non per indigentiam sed
quod dictum est sed ad demonstrationem perfectam veritatis
et non secundum contemplationem quae sunt in verbo sed secundum cognitionem
vespertinam de qua infra disputabitur Illos enim diu
os actus quos dicit Damascenus se scit quod se
scientias suas quas perfectas apud se Et hoc est
quo ad eos interius dispositos sermo autem quibus
communicant aliis angelis per sermonem sine voce platonis
ut dicit Dyonisius de quo non loquitur infra erit dis
putatio Operis autem medios sunt secundum diversas vires
collativas tum apud angelos sunt cognitionis specialis
et illud componendo possunt venire ex prioribus quos
ad nos in priora secundum illatam vel conclusionem Et secundum modum
etiam unum inductionis et exemplis secundum alias species et
enthymemate sed ad demonstrationem realis perfecte ut
dictum est Ad hoc autem quod quaeritur utrum in ipsis
sit quae componit et quidem dispositio dicendum est quod ipsis in
contemplationes non sunt nisi de eis qui sunt angeli
cognitionis vespertina Ad alia autem quae cognitionem

sunt virtute revelatione in proposito in verbo et de his
est postea disputatio Unde ad cognitionem autem
de quibus sunt ipsis mediatae dicitur quod dicitur est pre
sciare et dicitur est additionem sic sunt et secundum illam sciere
per conclusionem nichil conclusio est Dionysius dicit
talia angeli componunt et non addiscunt sicut quoniam ad
unum contrarium commendatur sunt quia opportet componere quae sunt
sunt prima quae non possunt concludi eo quod non habent
priora sicut ex quibus concluduntur sicut in talibus non dis
currunt angeli quod est quod dicitur sicut hoc non est
per demonstrationem sed per unum respectum angelorum
sunt tamen talia sunt doctores videlicet de passione
cognitione quae est per se sed non requirunt demonstrationem est
de passione secundum non habent modum passionem non cogn
ita quae est nisi per demonstrationem Et sic non dicitur
est de cognitione differentia duplex tamen habent cognitionem
de subiecto scilicet per se et per demonstrationem Ad ultimum dicendum quod
obiectio non convenit dicendum quod discursus discursivus sunt
quae sunt mediante in symbolis et notis et signis
specialibus non conveniunt angelis sicut dicit Bernardus
in 7° de consideratione in principio non est opus similitudinibus
tantum in spiritualibus sed discursus discursive a primis ad
totalem perfectae conveniunt angelis secundum quod vir
tutes inferiores ut dicit Dyonisius prioribus conveniunt
potentius et eminentius

Consequenter quaeritur de medio Et quaeritur
dicendo scilicet utrum unus angelus aliis medius et secundum
quam proprietatem et actum in est sic est Videtur
autem quod non in est angelis quia dicit Dyonisius
mediantibus est mediare et convenientiae principi
pantium et tamen et vocavit medium medietate unde
etiam subiungit medium est substantia deficiens ab
aliquo superiori subiecto secundum actum apprehensibilem vel conveniens
modum specialis et interius sed nullo istorum modorum
sunt quae in angelis media quod videtur quod media
non sunt in angelis Item dicit philosophus quod media
non est nisi sicut dicit in se impossibile unde non
est media sed potentia quid supremus est similiter ad
species sunt autem media sed angeli non proprie
vel particularitas vel sensitivo secundum intellectualia
quod videtur quod in eis non sunt media Item amoena

recordacio est respectu ad aliquid quod fuit quasi
in preterito in actu Constat autem quod talia non sunt
in intelligentiis angelorum ergo non est in eis me
moria. Preterea oblivio et memoria videtur quasi con
traria quia fuit quasi actu in sed oblivio non acci
dit angelis ergo nec memoria. Item augustinus in primo
de trinitate in principio dicit quod meditanti
et reminiscenti quod hoc pertinet ad habere potestatem
quod adhuc id in nobis agitur quod tunc habemus
non bene. Et consequenter patet quod memoria non est in
Sol(utio). angelis. Solucio dicendum quod duplex est memoria
una que est pars anime sensibilis et ista est thesaurus
specierum sensibilium secundum avicennam Et
de hac ut frequenter loquitur philosophus et ista est que
per se est sensibilis et preteriti et est motus a sensu secundum ac
tum factus ut dicit damascenus Alia est me
moria que est anime intellectivae pars et hec est conser
vativa intelligibilium specierum. Et hec duplex est una
que preteriti et alterius non sed includit quasi
preteriti presentis et futuri. Et secundum hoc memo
ria intellectualis aliud est quam potencia notitiam reti
nens apud se sine consideracione temporis illa
non que est non tunc preteriti est duplex quia est
acquisita per inventionem et studium et doctrinam et que est
de illis quorum species habemus non natura sed acquisita
naturaliter. Dicendum ergo quod memoria secundum dictum modum
est in angelis scilicet illa que est respectu preteriti presentis et
futuri equaliter et ista que est non tunc preteriti sive in re
tunc studio et doctrina acquisita licet in intelligentiis
angelorum non sit prius presens et futurum. Ad tercium
dicendum preterito dicitur quod a sensu quod accipimus
aliquid per tunc prius quam scire tunc secundum unam
rationem memorie. Secundum non aliam rationem notitiam retinent
per apud se tunc est memoria secundum augustinum. Et ex
hoc patet solutio ad omnia obiecta in hoc quod dicitur est
in actu memoria quando est realis actus que sunt
in tunc preterita temporis dubium est eo quod tempus sunt
de appendiciis materie et procedit tunc ad alteram partem
sed hoc ipsum tractatum de actu quod est de memoria
realis actus determinabit.

Secundo queritur secundum quid secundum facilitatem et actum
in sunt omnes intelligencie medie ut dicit
philosophus quedam ex subiecto quedam ex meditabilibus Ex
subiecto secundum quod dicit senes meliores quam medie
et peioris recordacionis et huiusmodi corpus peioris
memorie et melioris recordacionis. Cum enim est quasi in pro
ponere impossibile delere difficilis sit et ideo memorie
bone sunt tales. Sed peccata maxime difficulter obedit
anime agenti et moventi eam et ita tales sunt male
recordacionis. In humidis autem per contrarium magis sunt
econverso. Sed dicit hic desertis male memorie
et econverso. Et dicit eos quasi bone memorie qui occupantur
circa pauca et male memorie qui occupantur circa
multa. Secundum quod dicit senes quamvis sint sensatione
peiores tamen memorie quam pueri quamvis sint huiusmodi
licet quod illorum cogitatus est occupatus circa pauca
et aliorum in multis. Queritur ergo utrum secundum hunc
comparatam memoria sit in angelis ita scilicet quod unus
sit melioris memorie quam alter. Item sunt comparationes
memorie in actu secundum quod dicit philosophus quod memoria de
uno in aliud procedit ex consuetudine cognitionis vel per
modum quemadmodum cognitorum disponitur autem consuetudo
sicut dicit avicenna quod videns librum recordatur magistri
quem videt fuit vel docuit illum et videns diogenem
recordatur dyarii qui similis vel dispositus fuit
dyoni et huiusmodi non est nisi nos recordari. Queritur
de actu si est recordacio est ut dicit avicenna
ingenium per quod invenitur oblita tunc non videtur
recordacio quevis angelis. Sed si dimissa est
est per perfecte oblita tunc utrum non querit angelus
quod ergo actum est memoria. Item dicit philosophus quod recordacio
est ad huiusmodi aliquid in futuro ex eo quod finitum est
in preterito secundum hoc autem utrum non videtur quomodo
angelis quod secundum illum modum procedit ex hiis que
sunt per modum cognitorum etiam in necessitate. Solucio Sol(utio)
dicendum quod memoria et recordacio non dicitur in an
gelis per facile et difficile sed per nobile et per
magis nobile et hoc causatur ex bone vel maiore
nobilitate nature. Si autem queritur in quo consistit
ista nobilitas dicendum quod sicut in hominibus per dispositionem
complexionis causatur difficultas et facultas me
morandi. Ita in angelis ex dignitate nature
causatur dignitas memorie et intelligencie ex nobilitate
nature maiori vel minori. Et ergo consequenter ...

q sunt i media et melioria q inferiora sunt ma
gis similes et inferiora vnum ut dicit philosophus in libro
de causis Et in hoc est dissimilitudo quia in hominibus
qui nobilioris sunt medie peior condicionis
et magis proximaliter intelligere In angelis autem boni
tas vnum semper sequitur bonitate altius Tertio quod
queritur de actu medie dicendum quod in media quod est
est resspectu preteriti presentis et futuri non sicut ac
tum nisi noticia rei apud se tenet Illa non
quod est prius intellectus accepit hoc quod prius
vidit nec videt prius visi et utrumque illarum habet
pt quae in angelis Et recordare et reminisci
quod sunt ad renouandum obliuio non sunt in angel
secundum quod proprie loquendo de illis hic ii non conuenit
nisi hominibus et non brutis hic tamen memoria hic
ponunt similia per modum proprie ut obiectum est prius
et talis operatio non competit medijs angelorum

Sequitur questio de intelligentijs angelorum
Et queritur ea quorum primum est secundum quas
potentias intelligunt angeli secundum conueniunt
et specie aliquas intelligunt tertium sunt et tertium de
differentie visione matutina et vespertina

Videtur primo quod in angelis sit possibilis intel
lectus et agens Et videtur quod sic quia dicit philosophus
in tertio de anima sicut autem sit in omni natura
ad quod est materia in vnoque genere hoc autem est potentia
omnia in altera autem est causa et efficiens et omnia
facit ut ars ad materiam sustinuit necesse est et in anima
has esse differentias Et similiter quod dicit intellectus est
quo omnia fiunt et non quo est omnia facit ergo sicut
in angelo necesse est has differentias esse Item omne
cognoscens cognoscibilia fit vnumquodque secundum actum ad
igitur angelus cognoscit omnia cognoscibilia primo ange
lus secundum aliquam potentiam intellectiuam fiet vnum
quodque intelligibilium secundum actum hic non secundum quod ii
autem fit vnumquodque intellectus secundum actum et non
secundum quod nisi intellectus possibilis ergo in angelis est
intellectus possibilis possibilis autem est sic agente
nichil facit ipsum ergo etiam est in eis agens
Item sicut se habet materia in natura sic intellectus possi
bilis in spiritualibus ista patet per tertio de
anima sed materia vna omnino est sub forma

et sub privatione ergo intellectus possibilis vnus
est omnino in potentia et sub specie quia speculatur
Et ex hoc habetur quod intellectus speculatiuus et pos
sibilis ratione est vnus et subiecto sed non est vnus
secundum quod et secundum hoc angeli autem habent intellectum
speculatiuum aliud ii differt ab speculatione
tum igitur illa in se sit idem cum possibili habet
possibiles secundum speciem et possibiles non est sine
agente ergo sunt et agente Sed forte dicitur
quod non sunt possibiles est intellectus omnino
sunt in potentia et non exit de potentia in actu
quemadmodum intellectus humanus Contra agens
secundum quod agens non sit quod subiectum ratione
ii subiecti est racio ut et malis potentie ergo
forte cum intelligere plene sunt ut dicit philosophus
dicat non sit in agente ut subiecto ergo etiam quod
sit possibilis secundum speciem qui sit subiectum ei
Preterea licet materia in celo integra sunt i potentia
ad formam tamen in celo est potentia materie secundum i
quam sunt forme sensibiles et actuales ergo aliter
in angelis quamuis non sit exitus de potentia ad
actum secundum intellectum possibilem quod ideo quod i eis
possibilis est in eis qui subsistunt formis intel
ligibilibus Contra dicit philosophus in tertio videtur quod
potentia passiua est primum susceptiuum in aliud
secundum quod est aliud sicut ergo angeli habent intellectum
possibilem quia in illo intellectu sit principium
susceptiuum talis ratio igitur ipsa secundum intellectum
sunt intelligibilia non habent intellectum possibilem
Ad hoc dicunt quidam quod angeli habent intellectum
agentem formas et dicunt quod intellectus est operacio
intellectus agentis quod ii est abstrahere species a fan
tasmatibus et cognoscere intellectum possibilem et hac
hoc secundum compositionem ad inferiora potencia aliud habent i
quibus species velut reperiunt et quibus dicunt quod similiter
recipit species singula perfecte et in hoc differt intelle
ctus in angelis ab intellectu agente i hoc
quod angeli recipit singula ad similia Sed contra
hoc est quod ex quod sit subiectum illarum formarum
et id subiectum intellectus sit oportet agens quod agens

et subiectum nullos sunt ibi sed potentie. Propter hoc dicendum
aliter quod in angelis non est intellectus agens sed
dicitur ab intellectu quando est in corporibus lux intellectus
agentis est indistinctus et propter hoc dicendum quod in corporibus
est intellectus agens sicut lux quae sicut
lux est lumine indistinctum et distinguitur secundum
species quas abstrahit a fantasmatibus in angelis
autem est distinctus secundum species. Contra hoc videtur quod quod
aliquid sit huiusmodi non facit ut sit; si igitur
intellectus in angelis est eiusdem modi sicut species non
videtur adveniat ei non fiunt intellectus in uno
sicut in suppositis. Praeterea non intellectus nisi per apprehensionem
intelligentis et intellectum, quod autem non sunt assi-
milari et intelligentiam eius. Praeterea secundum hoc
est scilicet quod dicit philosophus quod intelligens et
intellectum sunt idem secundum actum et non secundum potentiam. Prae-
terea hoc dicens nos quod in angelis est intellectus
possibilis secundum potentiam et subiectum ut probatur patet
obiectus sed intellectus possibilis in eius inquantum est
separatus. Et ad hoc quod obicitur contra intellectum agentem
quod philosophus loquitur ibi de potentia passiva quae est in ma-
teria et corporalibus intellectus non agens est illustrans
super species eius et illustrans intellectum possibilem

Secundo quaeritur utrum per species intelligant
aliquas et si intelligant per eas quae sunt etc

Et videtur quod per nas species intelligant sicut enim
species autem in nobis acquisitae per abstractionem a
sensibilibus et per conversionem et creationem ipsius a se
de naturalibus angelorum sunt intellectus connaturalis. Sed sunt
acquisite per abstractionem tunc oportet quod essent pro-
prias corporalitas abstractionem illa sicut species et yma-
ginatio et sic quod absurdum est dicere de angelis. Si
autem dicantur esse concreate. Contra omnis forma quae de-
ducitur de potentia ad actum vel non est creata sed
ex omni forma quae est in subiecto per actionem naturalem est
educta de potentia in actum ergo nulla talis forma
est creata. Si autem dicitur non est connaturalibus tunc
debent assignari intellectus acquisiti sicut simplicis quaere
et alia attributa quae assignat augustinus. Ad hoc di-
cit quidam quod in deo est eius cognitio omnium et
operandi et haec duo potentia generat creatu-

ram creaturae potentia cognoscendi et natu-
rae operandi et in angelis a principio dedit deus suae
similitudinis sive ydeas rerum omnium in qua creatio est
inde et de ipsa similitudine omnium cognoscit ea quae sunt
extra ordinata in mundo. Sed contra hoc est quod species in ipsa
ydea sive vna quae cognoscit deus est una et sic eadem
et ideo ad omnia cognoscenda. Si ergo angelus per illam
similitudinem cognoscit vel plures illa tunc cognoscit per
similitudinem unam. Contra hoc autem est quod una simili-
tudo creata et finita secundum esse et potentiam non potest quod istorum
secundum intellectum et nomina et ita angeli non cognoscunt omnia
naturalia. Si forte dicatur quod ydea illa sive similitudo
est secundum potentiam sicut est in cognitione. Contra ea pa-
tet sit omnium naturalium et voluntariorum angeli per eam
cognoscunt naturalia et voluntaria secundum quod libero arbitrio
subiacent. Praeterea dicit augustinus in libro de octoginta
tribus quaestionibus quod in deo sunt rationes omnium. Et
ideo tangit etiam plures ergo videtur quod ydea quae in deo
est licet una sit secundum esse tamen secundum relationem et numerum
ad ea quae ipsa plures. Cuius signum dicit dyonisius
in de divinis nominibus. Dicitur enim est de unitate de
qua sic dicit in unitate omnis numerus uniformiter
praeexistit et omnis numerus in suppositis singu-
lariter et omnis numerus quidem in unitate subsistit
autem ab unitate procedit tamen distinguitur et multiplicatur
ergo aliud exemplum est de centro de quo sic dicit
in centro omnes circuli lineae secundum unam unionem coexsis-
tunt et omnes quae signum sunt in ipso lineas uni-
formiter unitas et ad centrum et ad unum primum
quod procedunt et in ipso quidem centro propinquiores unitae
pariter autem aliquo distantes pariter et distinguuntur
magis autem distantes magis. Cum igitur in angelis
ponantur exemplaria sive ydea non sit in unitate sic pa-
tet quod ipsa non remanet unum sed multa et
tunc inexplicabilis secundum numerum omnium creaturarum. Et
ex hoc sequitur quod exemplaria illa sunt infinita si
est deducens est infinitorum non est finita nisi per
infinita. Erunt inexplicabilia secundum illud sed et
ex hoc sequitur quod per via non faciunt nisi in parte
sed per via in suis rebus non sunt nisi in potentia.
Si forte dicatur quod a deo habent cognitionem naturalium
et non potentiam operandi quia angeli non sunt creatores

Ex iii div. dionisii

Sola

Et est ple sicut si aliquis a sacie & operante demerit
sciam & non operacionem & habet tamen cognitionem per
plenam si formas vero non sibi sunt datas a prin
cipio. Tunc queritur utrum ille plenitudines sint tunc
vel effectivi tunc eum ad quem natura [illegible]
oportet [illegible] sicut in plenitudinibus illis. Pr
terea ad quem natura sit infinita secundum potenciam oportet
plenitudines illas que infinitas secundum actum aut
contingit ipsos aliqua naturalia cognoscibilia non cognoscere
Preterea scientia per effectum est scientia que & est in angelo quia
scientia per causam scientia que est scientia propter quid angeli
autem tamen operatione scientiam ergo non sunt hoc modo
Ad primum hoc dicitur quod plenitudines ille sunt earum
plenitudines naturalium tamen queritur ad tamen naturales non
propter agere quod reducat plenitudines illas ad actum
cognoscendi tamen effectum vel illud quod natura
non incipit & non [illegible]. Preterea videtur scientia cor
secundum hoc in [illegible] quod dicit posse quod futurum incede
quod non incedit [illegible] vel ordinacionem causarum generatio
nis ad generacionem aliquam contingit ipsorum generacionem
propter corrupcionem aliquam priorum naturalium & ita vi
quod de naturalibus non [illegible] nisi opinionem generalem
& non scientiam. Preterea nos cognoscimus ea que sunt a
libero arbitrio per electionem mutuam ad invicem scientia cor
non sit defectiva in nostra scientia ad ipsi cognoscendum
illa aliquos queritur ergo quod sit ille modus ad
talium non scientie plenitudines apud se ut. Preterea
sunt quedam sicut propter ut naturalia que semper ut naturalia
[illegible] ut casualia & fortuita queritur per que
modum dicitur habent cognitionem horum. Solo
[illegible] a duabus auctoritatibus procedendo
quorum una est beati Dionysii in libro de divinis
nominibus capitulo tertio Angelos sic dicit elo[illegible]
eum quod sunt intra non secundum sensus ea cognoscentes sed
[illegible] quod [illegible] secundum ipsa deiformis intel
[illegible] & [illegible] [illegible] per intel[illegible] [illegible]
tus naturalis intelligendi & hec ergo dicitur deiformis
propter duo quorum unum est in speciebus per quod intelligit
angelus & alterum in actu. In speciebus [illegible] est

[illegible] illa est exemplar [illegible] naturalium secundum ordinem
[illegible] secundum quod [illegible] sunt. Et ut hoc intelligatur
sciendum est quod secundum Augustinum in [illegible] & [illegible]
[illegible] ad literam dedit a principio indidit
causas seminales ut [illegible] [illegible] ex quibus [illegible]
ducitur hoc quod si [illegible] ex [illegible] per miraculum [illegible]
autem [illegible] quantum ad nos & naturalia sunt duplicia
[illegible] non [illegible] per se [illegible] per [illegible]
non eius per actum reducitur ad eius per se ut ad
causam & subjectum. Ita tamen per actus reducatur
ad [illegible] per se ut ad [illegible] & subjectum & [illegible]
que est [illegible] per actus reducitur ad aliquam causam
per se in qua est & equa principiatur sicut [illegible]
[illegible] quod aliquis fugiens salvetur qui non fugiens
[illegible] tamen salvatur per se aut fugit
& [illegible] [illegible] & in fuga & ex fuga est [illegible]
[illegible] quod fortuitum reducitur ad intellectum vel [illegible]
[illegible] per se. Sed [illegible] per se in natura est duplex secundum [illegible]
corporis & [illegible] [illegible] movens [illegible]. Et [illegible]
quod corporis quod dicitur natura a philosopho [illegible] est duplex
est non quedam movens agens [illegible] ad [illegible]
[illegible] & [illegible] secundum formam & secundum [illegible] &
illa est que est in qualitatibus calidorum & calidorum
[illegible] agentibus & passivis. Alia est movens
[illegible] & [illegible] est que est in stellis & corporibus su
[illegible] que secundum diversam [illegible] [illegible]
[illegible] movet & [illegible] inferiora. Sed
autem [illegible] duplex [illegible] est in [illegible]
que movet [illegible] ad [illegible] [illegible] & [illegible]
est [illegible] animalis & vegetabilis. Et hec est [illegible]
vegetabilis non movet & [illegible] [illegible] secundum [illegible]
[illegible] augendo & [illegible] [illegible] [illegible] movet
secundum [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] & movet [illegible] secundum [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] non [illegible] non est nisi per [illegible]
[illegible] & per [illegible] quod [illegible] ad [illegible]. Et hoc
[illegible] ex hoc quod in [illegible] [illegible] ad quod est [illegible]
[illegible] non sunt nisi [illegible] [illegible] non [illegible]
de quibus est intellectus non sunt [illegible] & [illegible]
[illegible] [illegible] & per [illegible] aut [illegible] [illegible]

tangens
duo
corpora

tantum
et est

Separat

actibus non utitur organo corporeo et in illis
nullos habet sed ad maximum ut ministrantis
causam in quibusdam earum utitur non in se sed in
potentiis inferioribus quibus imperat et hoc magis
secundum actum illum quam est imperativum et secundum illud
quod est movens [illegible] vel [illegible] ad de-
-lectandum vel iram et in illis actibus oportet quod quan-
-dam ministrationem magis sit [illegible] corpo-
-ralium ad delectandum vel id cui [illegible] ad
quorum [illegible] duorum talis [illegible]
[illegible] et per [illegible] multiplicato et [illegible]
[illegible] Et hoc est quod dicit philosophus in
primo libro de anima [illegible] aut pluribus nihil sine
corpore pati neque facere neque irasci neque con-
-fidere neque desiderare neque omnino sentire et ideo dicit
philosophus in eo loco videtur autem et anime pas-
-siones omnes esse cum corpore ut despi-
-ciendum magnitudinem [illegible] Adhuc quan-
-doque autem et [illegible] nihil compatitur illi quoque
corpus iudicant autem hoc aliquando autem diversis
quod et manifestis passionibus [illegible] vel pro-
-vocari et timere aliquando autem a parvis et [illegible]
moveri sicut irascatur corpus et sic se habent hoc est
sic est talis complexionis Adhuc autem magis manifes-
-tum est hoc nullo enim terribile imminente in
passionibus fiunt timentes. Dico ergo quod omnes
[illegible] que [illegible] ministrandi et monendi
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] dicitur Et hec vocat augustinus spiritales.
[illegible] autem alie sunt ad opera miraculorum que
non sunt in natura et [illegible] secundum augustinum ut corpus
per naturam aliquid fiat sed tamen ut corpus aliquid
possit fieri sicut de costa ade facta est eva ut
dicit augustinus Et quia hec sunt in disputationibus
de angelorum [illegible] dicentur de hiis latius quando
de ipsis disputabitur. Exemplar est [illegible] mi-
-nistrandi et monendi [illegible] secundum quod [illegible] sunt
data est angelo in prima creatione eorum Et per
id cognoscunt ea que fiunt [illegible] ministrata Ter-
-tio intellectus eorum deiformis per duo quorum unum
est quia est per formas que sunt ad eos [illegible]

Nota

[illegible] [illegible] angeli

[illegible] intelligentie dicitur deiformis

sicut est species ydee per se. Sed in duobus est differentia quorum
unum est quia species ydee per se est secundum naturam et [illegible]
[illegible] per se exemplar illorum que fiunt sicut quod est [illegible]
[illegible] [illegible] in se et quia ipsa una [illegible]
et [illegible] est [illegible] et exemplar omnium cognoscibilium.
Sed in angelis est secundum [illegible] et [illegible] ut
[illegible] monendi et ministrandi magis. Aliud per
quod intellectus angeli deiformis est, in actu in-
-telligendi ipse est simul et sine discursu et in se
[illegible] quidditates et virtutes rerum. Et hoc
est ideo quia non obstat intellectui suo [illegible]
[illegible] [illegible] que sunt in [illegible] in
intellectu humano propter que eam intellectus humanus
[illegible] et [illegible] fallere
[illegible] ut per ea deveniat ad [illegible]
[illegible] Dionysius [illegible] deiformis intel-
-lectus autem [illegible] Dionysius et [illegible] vult [illegible]
[illegible] intellectus quod non est [illegible] ab
[illegible] ab [illegible] que [illegible] intellectus
humanus. Et ideo angelorum intellectus dicitur [illegible] a philosopho
et non ut tabula rasa. [illegible] est per alia [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible] in
libro de causis ubi sic dicit Omnis intelligentia plena
est formis [illegible] sunt que [illegible] formas
plus [illegible] sic intellectus intelligentia angelica
dicitur plena formis propter duo quorum unum est quia non
habet formas cognoscibiles [illegible] in parte sed
intellectus humanus quam non habet formas cognoscibiles
nisi per studium sed non habet formas [illegible] que [illegible]
[illegible] studium suum sicut dicitur in libro de motu
cordis, [illegible] in [illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] lege dei hac nos [illegible]
[illegible] [illegible] nostram complexionem
[illegible] et habilitatem non perficimus. [illegible] parum
ad modum et laboriose non [illegible] intellectus [illegible]
[illegible] [illegible] parat et [illegible] nos
[illegible] per magna parte [illegible] acquirimus,
[illegible] per totam nescimus. Aliud est
quod forma angeli plena et perfecta est quam
cognoscit non sic per exemplata [illegible] [illegible]

Quare dicitur ydee per se [illegible] et species intelligibiles [illegible] quas intelligunt

Intelligentia est plena formis

aut de quibusdam non est nisi cognitio vel fantasia
Si autem dicatur quod intelligibiles sunt magis universales et
conceptus minus universales ita intelligatur quod forme ille sunt similitudines
magis et minus secundum maiorem vel minorem simplicitatem quae est
in angelis superioribus et inferioribus quanto enim forma
est simplicior tanto universalior. Et hoc est quod dicit
Commentator in commento eiusdem propositionis quod res non recipiunt
formas nisi secundum modum possibilitatis eius et non
dicitur magis universalis vel minus eo quod sit de paucioribus
vel pluribus. His visis procedendum est ad solutionem
obiectorum. Ad id ergo quod queritur utrum forme iste sint acquisite vel date vel sint de naturalibus dicimus quod non
sunt acquisite per abstractionem sicut probat obiectio
nec sunt de naturalibus quia sic deberent esse de attributis. Et non sequitur hoc quod obicitur quidem quia
si essent de naturalibus quod tunc deberent omnes equaliter
habere eas. Nec enim angeli sunt eiusdem speciei naturalia
habeant equaliter sed habent ea nobiliora et minus nobilia sicut patet in igneis homini et medicis [illegible]
[illegible] quod sint date forme nature. Ad hoc autem quod
contra obicitur dicimus quod quantum ad generationem formarum
secundum rationem in intellectu possibili qui educit de [illegible]
ad actum formas educitur corpus per operationem agentis
secundum in intellectu non possunt [illegible] quod est secundum
actum ex quo per receptionem sit utrumque et ita forme
sunt in angelis. Si autem queritur quid operatur intellectus agens ex quo non abstrahit et educit
formas dicimus quod illuminat ad contemplandum res in
formis. Sicut enim lux solis non [illegible] abstrahit species
colorum sed eas illuminat visui ad videndum res
in presentia. Ita est de intellectu agente qui
secundum Philosophum in tertio de anima est sicut lux. Ad id
quod queritur de pluralitate ordinis dicimus quod non
habet pluralitatem ordinis nisi exemplaria [illegible]
naturalia secundum quod res sunt moventes et [illegible] minus
dicitur pluralitas ordinis. Et [illegible] quod in
exemplaria non consistit in unitate sed in multitudine vel in [illegible] secundum pluralitatem [illegible] [illegible]
secundum rationem paradigmatis sive exemplaris [illegible]
naturalium. Et ad hoc quod queritur utrum sit finita
vel infinita dicimus quod sicut cause naturales

finite sunt numero potestate aut infinite sic
exemplaria causarum finita sunt in angelis numero
potestate aut cognoscitiva sunt infinita. Sed de
aut quod queritur utrum sit particularis vel universalis
dicimus quod sicut ars operantium que in natura
quidem operantes sunt et immobili lege ut dicit
Boethius coherent sibi in intelligentiis ante
sunt creatoris et paradigmata causarum illarum
Et si quis hic vellet dicere dicet quod nec sunt
universales nec particulares. Intelligendum enim est quod
duplex est forma materie quarum una est ab-
stracta a re dirigens rem et in ipsam
Et hec dividitur per universale et particulare sicut
quod est in sensu vel in intellectu. Alia autem
ratio est et causa ipsius sicut est forma
artis ad formam existentem in materia artificiata.
Et hoc est per applicationem ad materiam causa [illegible]
sicut est forma sanitatis in anima medici. Et
hoc est quod dicit Philosophus in septimo methaphisice [illegible]
[illegible] quod ut sanitas fiat ex sani-
tate domus ex domo que sine materia [illegible]
[illegible] medicine et artis edificatoria sunt forma
sanitatis et forma domus. Dico ergo quod illa forma
magis est ad rem et nec universalis nec particularis
quia non est causata a re ad quam est sed
artifex artifice. Una enim forma ad omnes
[illegible] quas facit et una forma ydoli ad
omnia ydola. Ita una forma in angelo
sufficit ad omnia que sunt eiusdem forme [illegible]
Et per hoc [illegible] [illegible] angeli est similitudo [illegible]
[illegible] et non [illegible] ab ente et ideo sicut
dicit Commentator super primo methaphisice [illegible] nec
est universalis nec particularis nec [illegible] [illegible] sic
ab ente [illegible] [illegible] nec [illegible] dei. Si autem
obicitur quod [illegible] auctoritate Philosophi super [illegible] libro
de causis quod ille forme sunt universales dicimus quod sunt
universales per simplicitatem et quod ad omnia naturalia [illegible]
sufficiunt sed non sunt universales sicut [illegible] universalis
que est abstracta a [illegible] particulari. Ad hoc
quod queritur utrum sit [illegible] angelorum per causam
vel per effectum [illegible] [illegible] est per [illegible]

Ad hoc autem quod obicitur quod vespertina quorundam
est intellectualis dicendum quod hoc non sequitur. Demon
stratio enim non est solum earum que de necessitate
sunt semper sed etiam earum que sunt ut in pluribus existente
uel propter hoc sequitur deceptio secundum mutatur quia
etiam rebus que inquantum generantur secundum actionem
de necessitate generantur supposita necessitate nature sue
Sicut etiam si in aliqua stat eclipsis lune sic
de necessitate eclipsatur luna terra dyametraliter
interposita soli et lune. Dicitur etiam angelus cognoscit
et impedimentum generationis eius quod non ge
neratur cognoscendo corruptionem principiorum
generationis sue et ideo non decipitur sed habet
scientiam realem de rebus. Ad id autem quod queritur
quid reducat in actum scientiam angeli ut
cognoscat hanc rem uel illam que de novo ge
neratur in natura dicendum quod nichil nisi voluntas
cognoscendi hoc vel illud sicut enim supra dic
tum est forme rerum que sunt abstracte a rebus se
nsibilibus et ideo cum re diriguntur iterum ad res
indigent conversione similiter qua deveniuntur ad hoc
cognoscendum vel illud. Cuius signum est quod
dicitur in posterioribus quod destructo uno sensu propter
naturam destruitur demonstratio similiter illius sensus
quia non tales formas obligate sunt sensibilibus
a quibus abstracte sunt sed ideo formas que non
sunt a rebus sed ad res sicut sunt forme exempla
res et paradigmata non indigent nisi conversione
super res ex voluntate speculante et sicut forme operati
in artifice obedit voluntati in quam dirigitur idem sic
forme eorum obedit operi suo ad speculandum ipsa
formas inductum absque hoc quod aliquid recipiat ab
opere per quod speculetur ipsum opus et ergo ad
hunc modum sunt forme angelice ad opera nature
Et propter hunc modum posuit plato ydeas sepa
ratas quas dixit formas incorporales separatas et for
mas generalitatis et corporalitatis et omnium principiorum corporum cog
noscendi et utrum hoc verum sit vel non alterius est ne
gocii. Ad id quod queritur quomodo cognoscat ea
que sunt liberi arbitrii dicendum quod secundum predicta

quod liberum arbitrium in quibusdam non utitur corpore sicut nec
intellectus et ideo illorum operationum non sunt in natura et in virtu
te quia sicut dicit philosophus in secundo de animalibus iste
sive anima rationalis non educitur de materia sed venit ab
extrinseco scilicet deo et ideo anaxagoras posuit animam esse
inmixtam sicut intellectum et ideo talia non cognoscunt angeli
per naturam sed si cognoscunt hoc est per revelationem de quo
non cogitationis postea est dicendum. In quibusdam autem operi
bus utitur liberum arbitrium corpore sicut et intellectus et ta
lia opera habent duces causam scilicet primam que movet et non mo
vetur et hec est intellectus vel liberum arbitrium habent etiam
causam proximam non primam que est movens et mo
ta et ista est virtutes affixe membris quas [illegible]
habet penes et talis naturalis et sanguis et humor
et ista sunt tamen in natura et natura virtutis ut prius
dictum est et per exemplaria illorum cognoscunt angeli
talia opera. Et hoc est quod dicit sanctus quod nec
novit cor hominis nisi deus qui creavit ipsum nisi ita
sit quod affectio cordis luctuum exterius accipiat
Ad id quod ultimo queritur qualiter cognoscunt que
sunt semper et que frequenter et que raro patet similiter
ex dictis quia casualia et fortuita reducuntur ad
ea que sunt per se et semper ut naturam et fortuna sicut
dictum est prius et ideo per exemplaria illorum cognoscuntur

Tercio queritur de distinctione visionis
matutine et vespertine de qua loquitur augustinus
super genesim ad litteram in pluribus locis
Et queruntur tria quorum primum est de visione
matutina secundum de visione vespertina tertium de
comparatione unius ad alterum

Ad primum proceditur sic dicitur enim se matutina vi
sio in prima luce sicut verbo. Sed tunc queritur
utrum quod habet visio in verbo vel in prima
luce dicitur visio matutina. Et cum sic tunc
perfecte etiam videt visione matutina et vesperti
na et verum in patria secundum hoc quod non secundum augustinum in prima
die creationis videret in verbo creaturas angeli
prima die habent visionem matutinam et per dies
sequentes quod est contra genesim et augustinum. Preterea
ut dicitur stat in genesi secundum augustinum imperficitur
visio matutina ergo videtur quod visio matutina

non dicit quelibet visio verbi uel dei s(ed) ista
q(ue) ponit aliquid futurum quod statim erit in ope
re hoc importat p(er) hoc verbu(m) fiat et vult q(uod) quo
ciensq(ue) aliquis angelus cognoscit aliquid futu(rum)
in deo videt visione matutina Et hoc est q(uod) fig(ura)
tu(m) dicitur iob de p(r)imis creatis Ubi eras cu(m)
me laudarent astra s(imu)l matutina et iubilarent
om(n)es filij dei Vult q(uod) astra matutina lauda
uerunt tu(n)c de visione matutina eo q(uod) q(uo)d fut(urum)
in eo accipiebat Tercia d(icit) aug(ustinus) in 2o sup(er) gen(esim)
s(ecundu)m ad litt(eram) no(n) sicut nos ad p(er)cipiendu(m) sapi
enciam p(er)ficiebat angeli ut in visibilia dei p(er) ea
que facta sunt intellecta conspicerent qui ex quo cre
ati sunt ipsa verbi eternitate s(an)cta et pia contempla
cione p(er)fruuntur atq(ue) inde ista despiciend(o) s(ecundu)m eam
q(uo)d intus vide(n)t uel recte facta approbant uel peccata
improbant Ex hoc videtur q(uod) videre visione matu
tina est p(er)fecti contemplacione et in infirioribus discre
ta est p(er)fecti contemplacione et in inferioribus discre
bona a malis et ex capti et p(er)fecte vident
vide(n)t visione matutina sicut sup(ra) ostendi(tur) Q(ua)rta
aug(ustinus) in 3o eiusd(em) in rebus creatis p(r)ior est
gelus dicit et s(ecundu)m q(uo)d ubi p(ro)prie in ista luce ho
est intellectuali creatura p(r)i(us) f(a)c(t)a ubi cognitio Et
deinde tu(n)c dicit fiat dicit ipsius creature eo de
monstrat q(uod) v(er)bo dei dictu(m) erat ut fieret Ex
hoc videtur q(uod) no(n) est visio matutina vel ali
quid in v(er)bo Q(ui)nta aug(ustinus) in 4to eiusd(em) Mane
est tu(n)c cognitione creature in laude creatoris s(e)
p(er)ficiat surgit Ex hoc vult q(uod) visio matutina
est visio rei facte et relata laudatur creatore

Solo

Solo s(ecundu)m aug(ustinum) visio matutina in se h(abe)t duo
s(cilicet) cognitione(m) ad creatorem et creatura facta p(er) contempla
tionem laudis et iubilacionem et p(er)ceptionem ipsarum
creature facte Et q(uan)tu(m) ad p(r)imu(m) dicit aug(ustinus) q(uod)
visione matutina inferunt creatura intellectualis
et hoc q(uod) ad formatam deum quiescunt Et io eciam
p(r)ima dies no(n) legitur h(ab)ere mane q(uia) in p(r)ima die fctu(m)
est celum q(uod) h(abe)t aug(ustinus) angelica nat(ur)a in p(r)incipio
q(ui)a nu(n)c no(n) cognouerunt se p(r)imus sicut ita ut pos
tea ex se facta ad laudem creatoris conuert(er)e(n)t s(ed) s(ta)t(im)
h(abe)tu(m) cognouerit se s(...) et se facta q(ua)si in deu(m)
cognitione(m) accepit aliquid creature facte

et hoc est mane s(e)c(un)d(u)s dici sicut n(on) in luce cor
porea mane est p(r)ima illustracio corporis q(ue) sit aspectu
nos(tr)o ita in origine mundi p(r)ima manifestacio creature
in luce intellectuali d(icitu)r mane p(r)ima aute(m) manifes
tacio creature est manifestacio eius in mente p(r)ima
angelica est et hec mane in v(er)bo est in quo s(ecundu)m
aug(ustinu)m sunt r(ati)o(n)es om(n)i(u)m Sed d(icitu)r q(uo)d s(ecundu)m h(oc) opus obli
viscatur q(uod) no(n) h(abe)bat visio in v(er)bo d(icitu)r matu
tina visio sed illa q(ue) h(abe)t duo q(ue) p(re)dicta sunt Ex
hac visio part(is) plures d(icitu)r q(uia) mane p(r)ima dies no(n)
h(ab)eat mane Tercio s(ecundu)m aug(ustinu)m q(uia) ista est visio ma
tutina q(ue) ponit aliquid futuru(m) sed no(n) quocienscumq(ue) ma
tutina et futurum ad instructionem mane p(er) opus creatoris
et disposicio et ornatus illa n(on) opera sex dierum dei
sunt et h(abe)t ad p(r)ima p(er)fectione(m) mundi p(er)tinentia
Tercio s(ecundu)m aug(ustinum) q(uia) aug(ustinus) intendit ibi p(ro)bare
q(uod) angeli a p(r)incipio creacionis viderunt deum et visio
eor(um) incipit a deo et descendit in creaturas con
tenta visione mane q(ue) incipit a creaturis et ascen
dit in deu(m) Et ex hoc vult inferre q(uod) mane
s(ecundu)m angelos h(abe)nt visione(m) matutinam de p(r)imo
creatis sed no(n) intendit p(er) hoc designare visi
onem matutinam a vespertina Ad ad s(ecundu)m q(uia) verbi
contemplac(ione) duobus s(cilicet) s(ecundu)m se(ns)um et s(ecundu)m q(uod) i(n)s(pici)t
genter eos operum creatoris tunc ultimo modo acci
pit auctor aug(ustinus) Et de diuersis in libro de diuinis
nominibus cap(itul)o 4to dicit q(uod) eos uel verbu(m) dei
laudatur a s(an)ctis eloquiis no(n) s(ecundu)m q(uod) et solum
et melius et superius est largitor sed eciam s(ecundu)m
omnis temporis mensura(m) p(re)cipit Ad
ultimum p(atet) solutio p(er) ea q(ue) in p(r)incipio solucionis dicta sunt
Sequitur de visione vespertina et d(icit)
aug(ustinus) in 8uo sup(er) gen(esim) ad litt(eram) In
spiritualibus ubi melior e(st) et clarior lux q(uam)
in corporalibus ubi uerior et clarior est dies et
velociter vesperi et vesp(er)e mane Ita si in istis
diebus h(abe)t quandam declinatione(m) sine lucis corpu
tacio vespere nocte interrupta et ad ortu(m) iterum
redditus quem mane dicimus aut no(n) et illic ves
peram dicimus a contemplacione creatoris creatu
ram d(e)spiciat Et mane tu(n)c a cognitione creature in
laudem creatoris assurgit Ex hoc h(abe)t q(uod)

vespertina visio est cognitio creature in se a cognitione creatoris sed a quocumque aliquid cognoscitur per lucem illius cognoscitur. Si ergo creatura cognoscitur a cognitione creatoris sed quandoque cognoscitur a luce creatoris hec cognitio a luce et non in verbo (?) ergo visio rerum propria non erit vespertina eo quod non est umbra rerum propria admixta. Item angeli in celo dicuntur istam eternam contemplationem lucis corporee spiritualis corporalis localis quia videntur illi prius penaliter recipere non debent ubi pro est dies in contemplatione divinitatis veritatis ergo vespera in cognitione creature in se ipsa pro mane et applicatione eius hec cognitione in laude creatoris. Ex hoc videtur quod cognitio creature in se ipsa est visio vespertina. Et hoc non videtur quia tamen quod cognitio rei in se ipsa est cognitio eius que (?) que est procedentia rei et lucidiorum cognoscitur res per causam procedentem quam per non procedentem. Et ita videtur quod non cognoscitur in vespera quod cognoscitur in se ipsa sed potius in luce meridiei. Item contra hoc quod inter visionem vespertinam sit videtur plana (?). Et videtur quod sic quia dicit glossa super primum capitulum apocalipsis sicut sanctus in uno intuitu visionem videt Iohannes angelum ei intuenti conferre potuit ergo multo magis angelus in se potest ista facere scilicet quod uno intuitu multa videat. Item augustinus libro (?) super genesim ad litteram movet hanc questionem utrum sit cognitio matutina et vespertina et utrum cognitione vespertina omnia simul videant et ita dicit in eodem libro super genesim in quo (?) sicut [illegible] sunt nec videt quid prius posterius non fieri debuerit in una (?) propria per quam facta sunt omnia que sunt per ordinem sicut dies ergo [illegible] que deus primum fecit spiritualis et aliorum creatura est [illegible] angelorum super celestium atque [illegible] presentibus de aliis operibus dei hoc ordine presentem quo ordine [illegible] in verbo dei faciendum prioris (?) et ut creatura facta cognosceret non per intervallorum temporalium moras sed prius et posterius [illegible] in connexione creaturarum in efficientia non creatoris omnia sunt. Ex hoc patet quod creatura que connexionis ordinem habet secundum quod vero angeli cognoscunt sunt et non secundum prius et posterius intuetur eas. Sed est contra quia actus eius est finitus et tamen ergo unus intuitus intellectus est unum obiectum. Obiectum enim est finitus et tamen actus ipsius debet (?) [illegible]. Contra dicitur in topicis quod sic plura possimus intelligere non intelligimus ergo angeli non intelligunt nisi unum.

Solutio. Attendendum est a dictis augustini super genesim ad litteram libro quarto ubi sic dicit per omnes sex dies etc. quod per singula placuit condi angelicam naturam post hoc accipiebat in verbo dei ut sciret eius non tamen primitus fieret unde dicebatur quod sic fiant est quod cognitio mane dicitur. Deinde ut fieret cognoscit in sua propria natura quod sunt deinde placuisset quod bona sunt id est ut ideo est cognoscebat alia post inferiori cognitione que nomine vespere designata ac deinde factam vesperam fiebat mane tamen de suo opere deus laudaretur et alterius creature que deinceps facienda erat ex dei verbo presumpta fieret notam acciperet. Ex hoc patet quod visio vespertina est visio rei in se ipsa in omnibus in quibus creata est et in quibus [illegible] que sunt modus species sive ordo et modus pondus et mensura quia sicut dicitur in libro sapientie Omnia in numero pondere et mensura disposuisti. Visio autem matutina est visio in creatore et creatura facta et acceptio cognitionis creature faciende. Unde colligitur non quod cognitio creature per vestigium que demonstrat creatorem creator non in corporibus cernitur que sunt in verbo [illegible] in plena. In omnibus autem vestigiis et parvulis [illegible] monstratur ut sub obscura vespere. Ad primum ergo dicendum quod propter non dicitur a cognitione rationis non notat ordinem non per tempus per quam sit cognitio (?). Ad aliud dicendum quod cognitio rei in se ipsa est duplex scilicet cognitio rei in se absolute per causam propriam rei que est medium demonstrationis et hec non dicitur cognitio vespertina. Et est cognitio rei in se que [illegible] mittit in cognitionem creatoris per [illegible] eius per quod demonstratur res et hec dicitur cognitio vespertina alia vero vespera non habet ordinem ad mane quod est contra angelorum. Sic non mittit cognitio vespertina in confusione ad creatorem ut ex illa laudaretur creatura vero non ducit in creatorem nisi per tria vestigia et ymaginis. Et ex hoc patet quod errant quidam qui dicunt cognitionem

Solutio

vespertinam quamvis cognitionem rei in se ipsa. Solutio
ad quod queritur utrum unus intuitu plura videat
dicendum quod in visione dei sunt secundum acceptionem forme
verbi cognoscibilia et quo ad hoc multorum visio
potest esse simul. Est etiam appetitus illarum formarum
et in visione primo intelliguntur. Auctoritas glose
super apocalipsim et genesim 2° intelliguntur dicendum per se
Circa questionem de comparatione unius visionis
ad alteram. Et queritur que sit melior
et videtur quod matutina quia illa formatur
angeli ut dicit augustinus super genesim ad litteram alia
autem non formatur. Preterea visio matutina cognoscit
cognoscitur res in propria luce que clarior est de luce clara
ergo melior sit formans non formate et quod est in lu
mine quam quod est in umbra. Vespere melior erit ma
tutina quam vespertina. Contra est ubi res verius
est ibi verius cognoscitur sed verius est in se quam in
se est in actu et natura. In propria autem causa est secundum
quod secundum potentiam causa efficientis. Ergo verius
cognoscitur in se quam in causa propria. Ergo vesperti
na melior est quam matutina. Preterea queritur que
non ponamus visionem nocturnam et diurnam sicut
Nota ponimus matutinam et vespertinam. Solutio dicimus
quod dupex est visio angelorum una qua cognoscunt
creaturas secundum rationes primas non procedendo ultra ex
ipsis creaturis et de hac dicendum est in precedentibus alia
est qua cognoscunt creaturas ascendendo ex illis ad
laudem creatoris et hec dicitur vespertina propter res ipsas
creatas quod umbrose sunt in creaturis sit ubi proprie est
vestigium et ymago. Non tamen dicimus hoc quod angeli
indigeant vestigio et ymagine sicut hic non indigent
his cognoscendo ut dicit augustinus et ad laudem ascendendo
creatoris. Quidam etiam distinguunt 3am visionem
dicentes quod videt creaturas nec in verbo nec in se
ipsis rerum sed in speciebus quas habent apud se non
referendo ad deum res. Et hoc non videtur quia species
est ad rem et ideo non videtur nisi ad rem comparata
sicut nec ydolum in oculo videtur nisi in [illegible]
per ipsum videtur. Visibile visio autem diurna
quam vespertina est visio matutina. Dicimus
ergo ad primum quod visio matutina melior est et
nobilior quam vespertina ut probant prime due ratio-
nes. Ad id quod contra obicitur dicendum quod non quelibet
visio rei dicitur visio vespertina sed in qua consideratur
vestigium et ymaginem que sunt media propter
creaturis umbrosis ut dictum est. Vel dicitur quod
lux [illegible] quia cognoscitur res duobus modis
consideratur sicut ut est medium in demonstratione [illegible]
[illegible] et immediata causa et melius cognoscitur
quam in propria causa. Si autem consideratur [illegible]
[illegible] illius absolute non sunt est medium tunc
multo obscurius est [illegible] creata quam increata.
Adhuc sunt melius potest dici quod licet quo ad nos
certius et melius cognoscitur res in natura propria tamen
quantum ad intellectum deiformem sicut est angelorum
est verius et melius cognoscitur in propria causa quam res
in simplicibus cognoscibilibus est in prima causa quam
in causa naturali. Et hinc est transgressio [illegible] 2°
[illegible] ubi se dicit nocturnam lunam ad lucem
quod est super dicendum se autem [illegible] ad mundum
[illegible] [illegible]. Ad ultimum dicendum quod nulla est noc-
turna visio que post cognitionem rei in se in verbo
non est [illegible] [illegible] dicitur potest. Visio ad diurna
est plene lucis in qua videtur deus per se et quod
est [illegible] in qua videt [illegible] in sabbato
na vespera clauditur sed in ipsa [illegible] in sabbato
consistit in quo fuit [illegible] [illegible] deus [illegible]
accipitur [illegible] augustinus super genesim ad litteram
[illegible] ubi dicit se [illegible] est dies [illegible] [illegible]
[illegible] virtutis sed vespera [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est non est ibi [illegible] [illegible] [illegible]
cognitione [illegible] sit vespera nec [illegible] noctis [illegible]
[illegible] sed matutina precedat si quod vesperam
cognitionem [illegible] in gloriam [illegible] attollat dominus
et dicendum nocte nocte non [illegible] vespere [illegible]
et mane et meridie narrabo et annunciabo
et exaudiat vocem meam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Circa questionem de voluntate et queritur duo
scilicet de ipsa voluntate angeli et de
actu eius
Sequitur ad primum [illegible] [illegible]

Ad primum patet quia Damascenus in 2° libro
capitulo 22 dividit voluntatem in thelesim
et bulesim dicens quod thelesis est appetitus
racionalis et vitalis ex solis dependens naturalibus
bulesis autem est appetitus cum deliberacione racionalis. Cum
igitur duplex voluntas in nobis sit ut dicit Damascenus
et probatum est quod angelus habeat utramque istarum vo-
luntatum. Sed contra Damascenus vult quod consilium
precedat voluntatem. Et philosophus dicit 3° ethicorum quod vo-
luntas est finis et consilium eorum que sunt ad finem
sed in quocumque non est precedens in eo non est
consequens sicut in quo non est sensus non est [illegible] ergo
cum consilium non sit in angelis etiam in ipsis non
est voluntas quia cum non sit in eis consilium probatur
quod consilium est de dubiis ut dicit Damascenus et
philosophus et angeli non habent dubium cum ex prioribus
cognoscant sine discursu in instanti ergo angeli
non videntur habere voluntatem. Si forte dicatur
quod habent thelesim hoc est naturalem voluntatem. Contra
dicit Damascenus quod illa voluntas illorum est que
assumit et conservat et constituit naturam sed angeli
naturam non indigent talibus cum sint incorporales ergo
Solucio videtur quod non habeant voluntatem talem. Solucio
dicendum quod angeli habent utramque voluntatem the-
lesis autem naturalis voluntas est ad ea que sunt
nature et talia vult angelus omnia vult esse vivere
et intelligere etc. Unde dicit Damascenus quod ex natura-
libus dependet que naturalia sunt obiecta et fines
voluntatis. Et philosophus etiam vult ea que dicuntur
ex se que sunt bona et non sunt contra naturam [illegible]
est voluntas que dicitur bulesis. Ad primum dicendum quod li-
cet consilium non sit in angelis ut consilium est dubiorum
est tamen in eis ut est disposicio et ordinacio eorum que sunt
ad finem. Ad aliud dicendum quod licet angeli non indi-
geant aliquo conservante naturam propter tamen bonum nature
tamen habent voluntatem que dicitur thelesis de ea que assumit
naturam que sunt esse vivere et intelligere et huiusmodi sicut
dictum est prius. Et de hiis voluntatibus amplior
erit disputacio [illegible] de ista questione.

Secundo queritur de actu voluntatis et ad-
huc eius sit diligere queritur utrum angelus
ex solis naturalibus possit diligere deum

super se et super omnia. Et videtur quod non quia diligere deum
super se et super omnia est actus caritatis et ubi est actus
ibi est habitus ergo ex solis naturalibus est caritas quod
falsum est. Item ad primum gradum non pertingit natura
sed gratia non est aliquis qui diligat deum super se et
super omnia ergo ad hoc non pertingit natura. Item actus
dilectionis est perfectior quam actus fidei quod patet quia sicut se habet
habitus ad habitum sic actus ad actum et habitus est maior sicut
dicit apostolus 1ª ad Corinthios 13° maior horum
est caritas ergo et actus suus perfectior. Nullus ex solis
naturalibus non potest credere in deum super se et super omnia ergo
nec diligere. Contra potencior est voluntas in volendo In contrarium
quam intellectus in cognoscendo voluntas in comparacione est
intellectus sed intellectus naturalis cognoscit deum esse
super omnia et super se ergo diligere potest voluntas sive potest eum
sic diligere. Item nos politice fortitudinis gradibus
contempnimus periculum vite ut dicunt philosophi cum igitur
angelus in naturalibus sit melius dispositus quam
nos etiam in virtute consuetudinali potest aliquis
ipse in voluntate proponere sibi et ergo potest ipse deum
diligere plus quam se et super se. Item dicit tul-
lius in libro de amicicia quod triplex est amicicia
quedam fundatur propter delectabile et quedam propter utile et quedam
propter honestum. Illa autem amicicia propter honestum di-
ligit super se amicum et propter omnia que sunt utilia et
delectabilia ergo multo magis videtur quod angelus potest
diligere deum. Item philosophus in libro de amicicia per-
fecta est que bonorum amicicia et secundum virtutem similium sed
non est perfecta nisi diligat super se et super omnia ergo multo
magis potest angelus diligere deum. Item in eodem
mali amici sunt propter delectacionem [illegible] secundum hoc
[illegible] secundum [illegible]
sunt amici [illegible] secundum [illegible]
Item in topicis amicus diligendus [illegible]
[illegible] debere. Solucio dicendum quod predicta quod Solucio
voluntas quod voluntas est duplex sive dependens
ex solis naturalibus que thelesis dicitur [illegible] et
huiusmodi quedam dicitur [illegible] et illa
quidquid diligit propter seipsum diligit et [illegible]
Et est alia voluntas que consequitur racionem et de
ista tractatur de [illegible] et [illegible] super se et

2 naturale dicitur multipliciter

et vocmet eadem de nullis et delectabilibus potest voluntas
[illegible] ipsum quia de omnibus hiis distinguit in
natura naturale Est naturale primo dictum quod ad quod
pertinet quod dependet ex principiis naturalibus hoc est
nature adiacentibus et consequentibus eam Et nihil naturale
ad quod potest natura que suo pertingit in [illegible] tota
mundo et voluntas diligendo Et nihil naturale quod
per assuetudinem inducatur sive per gratiam fiat
cum tunc dicitur ubi politica naturalis Dicendum ergo
quod pro suppositio naturali angelus non potuit diligere deum
propter se et super omnia et talis amor locutus est
dupliciter vel quod [illegible] potest nobile causa efficiente et
finale sed tunc adhuc non potest diligere deum propter se
et super omnia quia sine illo efficit illa dilectione
et non deus vel propter potest nobile causa finale tunc
et sic potest diligere sed non erit dilectio meritoria Et
si obicitur quod secundum primum modum diligit se propter se et super
omnia tunc sequitur quod tunc peccat quia presumptio est
ut dicit augustinus frui non fruendis et non potest
fruendum nisi in quantum bono quem quod hoc non
[illegible] in naturali creatura Illa non dicitur frui
[illegible] quod [illegible] quia propter [illegible] nisi
sic tanta quod deducit [illegible] adiungimentis bono
hoc non facit in angelis Ad secundum aut dicitur quod
non tota [illegible] actus caritatis qui diligit deum propter
se super omnia sed oportet addere quod diligit deum propter se
et super omnia [illegible] quod ad nullum ab ipso accepit
[illegible] erit vel potest fieri gratia deo nisi quod
hoc quod ad nullum accepit ab ipso Ad aliud dicitur
quod [illegible] quod non qui diligit deum propter se et super
omnia sed secundum quod dicitur qui diligere ex hiis
que ad nullum ab ipso accipiuntur Ad aliud dicitur
quod in quibus actus meritorius [illegible] actum fidei quod
ad naturam [illegible] actus ex actu [illegible]
angelus actus caritatis [illegible] actum [illegible]
in [illegible] sed in neutro ex actu [illegible] naturalis [illegible]
actus caritatis sed [illegible] actus dilectionis naturalis
200 vel 300 [illegible] naturali [illegible] non [illegible] de
[illegible] deo super omnia et diligere deum super omnia quod
[illegible] quod sicut actus fidei qui super [illegible]
actus caritatis sed ille actus non qui diligit deum

propter se et super omnia [illegible] distinctio habita
Deinde queritur de hiis [illegible] Et
quia de hiis [illegible] pertinet ad tractatum
de [illegible] propter hoc [illegible] [illegible]
tribus sunt ad ymaginem Et videtur quod sic per [illegible]
augustinus [illegible] [illegible] ista tria sunt
[illegible] una mens et una vita et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] secundum actum qui [illegible]
moria et voluntas secundum actum [illegible] et me
moria [illegible] qui filius et [illegible]
et filio [illegible] tota memoria qui in tota [illegible]
et [illegible] qui omnia media [illegible] intelligentia [illegible]
[illegible] et mediante omnia [illegible] Et [illegible]
duo tota sunt in tota voluntate et [illegible] quid
quid mediante et intelligit volunt et [illegible] 3o [illegible]
ergo videtur qui ad ymaginem dei in ipsis [illegible]
[illegible] non legitur in [illegible] quod creatura aliqua
sit facta ad ymaginem dei nisi [illegible]
[illegible] [illegible] sicut filius [illegible] non ad yma
ginem [illegible] sicut filius [illegible] angelica creatura sit
[illegible] Item [illegible] non debet dici
ymago ipsius Solo ad hoc dicitur quod in ymagine Soto
secundum ricardum de sancto victore duo attenduntur
[illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] non [illegible]
[illegible] in [illegible] quia ab ipso sit [illegible]
[illegible] non dicitur ymago [illegible] filius [illegible]
[illegible] in [illegible] dicitur de angelo qui
[illegible] ad ymaginem secundum [illegible] ymaginis [illegible]
qui [illegible] ad ymaginem secundum quod [illegible]
non [illegible] duo [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] naturalibus voluntati
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] angelus Et [illegible]
[illegible] de ymagine Et [illegible] quod
[illegible] dicitur angeli sunt ad ymaginem dei
[illegible] secundum quod dicitur [illegible] quod angelus non
[illegible] [illegible] ymago sit et propter hoc non
dicitur ymago [illegible] sicut [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] dei [illegible] Et hoc
qui [illegible] gregorius in quadam omelia

Ad primum proceditur sic Dicit magister in 2o sententiarum distinctione
25 quod est liberum arbitrium in quo angelis
et libera voluntas velint sive ad bonum
sive ad malum facultas Item augustinus in de li-
bero arbitrio dicit quod liberum arbitrium in deo
et angelis et deo Item Remigius quod omnis crea-
tura rationalis est arbitrio libera Damascenus
idem et augustinus ergo liberum arbitrium in est angelis
Item nullum opus laudabile vel vituperabile est
nisi liberi arbitrii sed angeli opus est lau-
dabile et vituperabile ergo est liberum arbitrium Contra
liberum arbitrium cognoscitur ex inflexione ad bo-
num et malum inflexio ad bonum et ad malum
non est in angelis qui bonum voluit bonum vel
malum malum ergo non est in eis liberum arbitrium
Si forte dicatur quod inflexio ita in est eis per
naturam licet per gratiam et malitiam sint confirmati
Contra dicit philosophus quod intellectus est qui recto est
igitur in angelis non est nisi intellectus erit ergo
per rectum Solutio dicimus quod liberum arbitrium est
in angelis prout predicte auctoritates probant et secundum na-
turam sunt inflecti ad oppositum secundum dispositionem autem
advenientem confirmantur et declinantur ad alterum sicut ad
nentrum cogitur Et per hoc patet solutio ad primum Ad
ad secundum quod intellectus rectus est quod tendit ad unum ex qua
movet qui movet ex voluntate et quos qui sunt
prius et ulterius et non corporibus qui sunt hic et nunc
multiplicibus per deceptionem sed non est nunc quod electio superior
intellectus qui est illo intelligere eligere quod non de-
bet intellectus sed eligendo deficiat ab [illegible]
Secundo queritur secundum quem actum sit angelis
liberum arbitrium Et videtur quod non secundum illum
qui est posse eligere bonum et posse eligere
malum quod secundum hoc et boni angeli possent fieri
mali et mali angeli boni quod est contra fidem
et contra sanctos Contra est quando actus est liberi ar-
bitrii potens facere quod vult Videtur quod non
secundum illum in sit quod cum non potest facere nisi unum

bonum Videtur posse facere quod vult sed angelus non potest facere
nisi unum ergo etc. Si vero dicatur oppositum quod possit fa-
cere plura hoc sicut dicitur id quod prius quod iam plura non
erunt nisi bonum et malum et melius et malum et peius
Contra videtur in angelis est liberum arbitrium coactum ergo
vero non dicitur liberum libertate in actu per hoc quod actus eius
debitum est ad unum per hoc videtur quod simpliciter in angelis sit
Solutio dicimus quod quod si attendamus naturam angelorum tunc
est in eis liberum arbitrium secundum hunc actum qui est de-
clinare ad bonum vel ad malum Si vero attendamus
dispositionem superadditam scilicet confirmationem in bono et confirma-
tionem in malo tunc non est in eis secundum actum illum sed
secundum illum qui est posse facere quod vult Ad id quod
obicitur in contrarium pro dicimus quod quod ad est posse ex na-
tura et aliud est posse ex habitu confirmato posse
non ex habitu confirmato est ad unum et ita non sunt
contraria sed possunt esse simul in eodem Ad aliud dicimus quod
secundum anselmum in omnibus michi est potens succedi-
agendum et voluntas potestas precedit ex voluntate quod vis
ut dico possum ambulare possum loqui possum videre
in omnibus cum talibus intelligitur si volo Sic dicitur
in proposito ut dicitur liberum arbitrium est potens facere
quod vult licet non vult nisi unum velit id tamen libere
vult sine necessitate coactionis aliquo Si vero obicitur
secundum [?] omnis potentia rationalis est ad opposita liberum ar-
bitrium in angelis est potentia rationalis ergo est ad opposita
dicendum quod potentia rationalis est ad opposita non tamen
duo sed per unum Vel secundum quod potentia rationalis est
in [illegible] finis sicut ille finis bonum sicut verum
potentie speculative consideratio in opposita per quam
contingit venire ad finem Sed quod est in fine tunc
ita non considerare opposita est oppositum non sunt finis
Vel est ingressus ad finem dum finitum sicut ad primum
et primum verum et ad primum et ad primum bonum Et
ideo contingit quod liberum arbitrium quod dicitur est ingressus
ad id est ad [illegible] Quod autem est in fine
[illegible] in illo non considerando bonum et melius
quod ultra finem non est melius Vel non considerare
bonum et malum quod bonum et malum non sunt simul
sed bonum tamen [?] non deflectant a fine
hoc non est coactionis sed bonitatis a fine provenit
et liberum arbitrium in ipso confirmatur Ad ultimum
dicimus quod ignis est ad unum ex obligatione nature

forma n. ignis est forma materie et actio eius
est secundum condiciones materie Sed liberum arbitrium
non existens in materia et quod est ad unum
vi conformitatis hoc non est ex obligatione materie
et actio eius secundum condiciones materie sed ex hoc quod
attingit finem et perfecte deflexum est ab ipso Unde
autem liberum arbitrium sit unius racionis in deo
angelo et homine et in quo sit liberius inferius
in questione de libero arbitrio dicetur

Secundo queritur de quarto attributo quod
est distinctio personalis Et queruntur
duo scilicet quid distinguat personas angelorum et
utrum persone diuine distinguantur uno vel quibus est per
contra primum procedit sic dicit Richardus de sancto
victore in libro de trinitate quod persone distin-
guuntur tribus modis scilicet origine tantum qualitate
tantum et utroque Origine tantum fuit
in deo qualitate tantum sunt in angelis utroque sunt
in homine Sed videtur quod hoc sit falsum quia
non sola qualitate diuinitatis sunt individua secundum porphy-
rium ergo si angeli distinguuntur sola qualitate ipsorum sed
erit una quod falsum est Preterea vocatur per hoc
quod qualitas est de genere accidentis ut dicit Boetius
Preterea videtur quod distinguuntur origine maxime in libro du-
abus naturis quod in spirituali a materia non est nisi
rem propriam et causatum tantum sed angeli sunt separa-
ti a materia ergo si diuinum non hoc est sit secundum rationem
materie et causati sed nunc materie et causa est solo origine
ergo distinguuntur origine Preterea dicit Boetius de
duabus naturis et una persona quod persona
est rationalis nature indiuidua substantia Indiuiduum autem
est sic dicit porphyrius collectio accidentium que non pos-
sunt in alio inueniri et hec sunt proprietates particula-
rum et singularium que non conveniunt angelis ergo videtur quod
non sunt indiuidue substancie et per consequens non erunt
persone Item persona est ypostasis rationalis nature
per se una habet angelorum est ypostasis rationalis
nature per se una ergo est persona ergo est eius distinctio persone

Quid facit persona et quid sit
distinctio (?)

Soluens dicimus quod accidit angelis distinctio
personalis et est unum attributorum et hoc gradiens
quod distinguuntur proprietatibus persone angelice Et ad
hoc intelligendum notandum quod quiddam facit personam
et aliquid ostendit eam esse distinctam hoc autem
facit personam quod facit per se unam in intellectuali
autem facit eam per se unam in particularizatio
forme per hanc materiam et igitur in angelis sit ex
forma per se quod ipsum est quod est distinctum per se quod est facit in
et quod est esse distinctum per se quod est facit
generaliter per se unum esse in angelica natura et facit
eam esse personam indiuiduatam autem ostendit personam
esse distinctam et in materialibus quod in materialibus sunt indiuidu-
antia in intellectualibus persone Et si queritur que
sunt ista in angelis dicitur quod a tribus sumuntur
scilicet a distinctione operacionum officiorum et primorum hec
n. in angelis sunt distincta et quod inuenitur
in uno non inuenitur in alio et hec vocat Rich-
ardus qualitates Dicendum ergo ad primum quod dicitur
quod sola qualitate distinguuntur persone in angelis intelligitur
de distinctione qua cognoscitur persona et non de ea que
constituitur Nos n. scimus angelicas cognitiones esse dis-
tinctas per distinctionem operum officiorum et primorum Ad
ad secundum quod in libro duarum naturarum capitulo de uno de
separata dicitur hoc primum et hoc primum non distin-
guuntur quia sicut abstractum quod qualitas quia alia est in uno
est et in alio sed si sunt nunc distinctiones non est
nisi a relatione cause et causati prioris et posterioris Alie-
autem sunt tamen non sunt angeli ut ostensum est in primo attri-
buto Ad tercium dicendum quod indiuiduantia non sunt materiales
in angelis sed personalia sicut dictum est supra

Secundo queritur secundum quem modum diuine abstrahant
persone angelice Et videtur quod uno solo diuine
quia non plura requirunt perfeccionem aliorum
cuiuslibet racionis non distincta secundum diuersas particulares ita
plus illo solo uno diuine sed persone angelice per-
fecte ergo solo uno diuine Preterea omne medium est quod intel-
lectualia non intelligunt distinguuntur per diuersa non per
...

angeli non dicunt sola numero [illegible] cum [illegible]

q multitudo angelorum sub specie non dividitur numero
Hoc est quia pro hoc quod species dividatur quod sit complex
natura intellectualis. sed ante divinam angeli propter insuf-
ficientiam quam quaedam natura intellectualis et quintuplex
et sub alia numero. Contra dicit philosophus quod 1a quae dividuntur
solo numero dividuntur sola materia sed angeli non habent materiam
ergo dividuntur numero sed specie vel genere. Ille quidem
dividuntur solo numero. Dicuntur pro dispositione materiae et conve-
nit ab uno perit homines ab homine equi ab equo etc.
sed in angelis non est sic ergo non dividuntur numero solo
probatio patet dicit philosophus in 2o physicorum quod differentia
causatur a diversis contrariis ergo videtur quod si multitudo
distincta est in natura angelica vel unius naturae quod
illa sit pro dispositione ab aliquo uno in natura illa
Item multiplicatio individuorum in natura est pro actione
unius illius naturae generantis sicut est multitudo hominum
pro generatione humana et similiter multiplicatio equorum
et similiter multiplicatio istorum. ergo videtur si angelorum
esset multiplicatio in natura una esset pro actione unius
et per aliquam actionem illius naturae generantis sed hic non est
creatio. quod non est actus angeli sed dei. Secunda si
per creationem esset unius naturae [illegible] unius
naturae [illegible] plures et non esset pro unum actum non multi-
plicatur creatio non esset unius naturae in specie. Item
hoc quod quaeritur multitudinem angelorum non
est nisi ex diversis aliquibus contrariis sicut in corpori-
bus [illegible] Sed dicitur quod a deo com-
plete hoc non videtur quod unum [illegible] unum non est tantum
multorum. Secunda dicitur quod unum est tantum multorum in
non tamen multa [illegible] ergo quod aliquid sit ex
parte naturae quod cogit multitudinem sed duo sunt sic
in natura per quae est multitudo corporum quod sunt in natura [illegible]
et potentia materiae quod forma materialis non potest
plurificari in uno [illegible] et per hoc multiplicatur [illegible]
in quo pro [illegible] salvatur [illegible] ad [illegible] quod [illegible]
dicit [illegible] forma sicut [illegible]
[illegible] bonum et non [illegible] dependit forma
unica quod alia [illegible] a [illegible] et est
[illegible] non [illegible] secundum [illegible] ab una
forma numero et [illegible] materia per diversas

[illegible] materia [illegible] plures formas

sunt partes. Neutrum autem horum est in angelica natura ergo
videtur quod ibi non sit multiplicatio solo numero. Solo sine
praeiudicio dicitur cum ultimis [illegible] quod angeli non dif-
ferunt solo numero sed etiam quibus ab alio differt forma
et specie sunt tamen sub eadem natura generis. Dicitur ergo ad
primum quod non est sic de angelis sicut [illegible] generis
species autem differunt quibus generaliter [illegible] sunt omnes
et nobis. Ad aliud dicitur quod quando dicitur natura intel-
lectualis [illegible] non est diversa genera in specie quod natura
divina non est in eodem genere cum natura angelica et
humana et angelica non est in eodem genere cum humana.
Sed est diversitas eorum quod [illegible] et postea attribuitur
illis tribus naturis scilicet divina intellectualis est prius
et per se ipsam et angelica natura et humana dicuntur
intellectuales per analogiam sive per proportionem ad ipsam.
Ad hoc autem quod quaeritur quid sit eorum multiplicitas
dicitur quod deus causans licet unum ut unum sua
et in se sit tamen quodammodo est ut multa in ideis et
rationibus creaturarum quae sicut dicit Augustinus in libro octo-
ginta trium quaestionum alia ratione creavit hominem et equum
[illegible] sic ergo deus potest esse causa multorum per creationem.
Si quis tamen vellet sustinere quod differunt solo numero
dicet quod tamen [illegible] multitudo effective
et operatione secundum quod autem modum dicitur [illegible]
[illegible] in [illegible] de [illegible] hoc. Sed si
quaeratur quot numero sunt angeli creati plures est
per auctoritatem Dionysii in caelesti ierarchia capitulo 14o
ubi sic dicit. Eloquium de angelis tradidit mi-
lies milia [illegible] et [illegible] milies denas
milias [illegible] nobis [illegible]
[illegible] et multiplicans et per hoc aperte se
[illegible] innumerabiles [illegible] ordines [illegible]
[illegible] bonae militiae [illegible] intellectuali-
[illegible] et [illegible] secundum nos
[illegible]

Cum quid de hijs attributis [illegible]
et [illegible] quod [illegible] in [illegible]
[illegible] secundum quod [illegible]
substantia 2a de forma 3a de [illegible] Cum
[illegible] dicit quod persona [illegible] ad [illegible] et de

[illegible] Hic est pro [illegible]

substantiam eandem pertinet in incorporabilibus videtur
quod hec duo sint unum attributum Item id quod ap-
pellatur per eandem mentem natura et memoria vel
intelligentia et voluntate hec postea appellat
magister sapientiam rationale et intellectum deinde fortem
Et queritur unde hec nomina Item queritur de hec quomodo
memoria intelligentia voluntas sit [illegible] sapientia
Item cum perpetuitas [illegible] sit [illegible] quomodo
[illegible] liberum arbitrium dicitur potestas Item queritur
penes quid sumuntur ista attributa Solutio
dicendum ad primum quod aliter et aliter ad substantiam
[illegible] natura simplex et persona persona non
est [illegible] prima que supponit nature angelice Illa
autem simplex sive essentia [illegible] ei secundum quod
ipsius nature sine [illegible] Ad aliud dicendum quod
memoria intelligentia voluntas dicuntur sapientia in-
rationalis quod sapientia [illegible] perficitur in illis
secundum quod dicitur a sapere et a sapore Ad sapere
autem exigitur memoria et intelligentia Ad saporem
autem voluntas hec non eadem [illegible] forma quod
[illegible] secundum [illegible] in [illegible] [illegible] angeli ad
sapientiam [illegible] ut dicit [illegible] Ad aliud dicendum
quod potestas [illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible]
liberi [illegible] [illegible] [illegible] attribuitur libero
arbitrio Ad ultimum dicendum quod natura angeli duplex
potest considerari per in [illegible] que [illegible] quibus
[illegible] Si primo consideratur tunc aut considerata
[illegible] quod est aut [illegible] esse [illegible] quo est
et si primo tunc attributum [illegible] [illegible] quod
est distinctio personalis Si 2° tunc ab illo [illegible]
[illegible] attributum quod dicitur essentia simplex sive simpli-
citas essentie et quod illa duo attributa [illegible]
[illegible] que [illegible] dicitur [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] Si autem fiat [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] que tunc in illud ordinatur
[illegible] ad [illegible] [illegible] ad bonum Si ad [illegible] est
[illegible] [illegible] Si [illegible] ad bonum [illegible] liberum arbitrium
Consequenter [illegible] | potestas
questiones [illegible] de angelis [illegible] [illegible] Et
queritur primo de [illegible] angeli ad [illegible]

[illegible] Et [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
Item primo [illegible] sic dicit beatus Dionysius 1°
de divinis nominibus capitulo 2° divine mentes sunt
super reliqua existentia et vivunt super reliqua
viventia et intelligunt et cognoscunt super sensum et ra-
tionem et [illegible] omnia existentia pulchrum et bonum desi-
derant Ex hoc accipitur quod in angelo est esse vivere
et sentire [illegible] cognoscere et intelligere Et ita videtur
quod in [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] Si forte ali-
quis dicat quod [illegible] [illegible] cognitione sensibilem per sensum
in angelis non [illegible] sensum Contra non videtur forte [illegible]
[illegible] quod anima post mortem adhuc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hoc videtur esse per [illegible] quod in corpore
accipit cognitionem sensibilem per sensum Si dicatur quod [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] sic autem non est in ange-
lis hoc [illegible] non videtur impedire [illegible] quod hec [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est in corpore Et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod in resurrectione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sed erunt sicut angeli Item [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in hoc quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] secundum [illegible] et [illegible] [illegible] secundum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] per [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] angeli et [illegible] in illis Item dicit Boetius
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] est in anima sit [illegible] in angelo Item
Dionysius in de divinis nominibus capitulo [illegible] sic [illegible]
[illegible] est [illegible] non [illegible] angeli [illegible] [illegible] [illegible] alia
[illegible] [illegible] esse vivere et sentire et intellectum videtur
esse [illegible] [illegible] [illegible] angeli [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et boni [illegible] [illegible] Et dicit quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible]
[illegible] [illegible] Item dicit philosophus quod [illegible]
est in [illegible] sicut [illegible] in [illegible]

Nota ad quid est data synderesis

ergo similiter est sensibile in rationali et vitale
in intellectuali. Si forte dicatur quod non est dicendum
vitali sensibili et vegetabili sed in virtutibus mo-
tivis. In angelis igitur non est synderesis eo quod
synderesis est data homini existenti in via ad
standum et remurmurat malo et moneat
ad bonum. Angelus autem non est in via et ideo
non indiget illo. Si inquam sic dicatur hoc
non videtur. In eternis igitur connaturale est naturale
iudicatorium boni et mali et appetitus boni et
displicentia mali. Aliter igitur in demonibus non
esset stimulus conscientie et ita videtur quod in illa
eternitate quod est synderesis non dicatur. Si dicatur
quod dicatur in eo quod dividitur per virum et
mulierem ut in secundo libro de trinitate secundum
augustinum quod sic in angelis non est ratio que sit
vir et mulier. Contra dicit augustinus super prima
[illegible] dicto super id. vir non debet
velare caput suum. Vir est pars rationis emi-
nens que scilicet in id quod eternum est intendit
contemplandis veritatibus. Mulier autem est pars ratio-
nis que se extendit ad actionem temporalium. Cum ergo in
angelis sit visio vespertina et matutina ut supra
dictum est et similiter sit in eis virtus contemplativa et ita
inferior ratio quod tendat disponere ad temporalia et
etiam ratio contemplando et sic agendo et disponendo.
Sol. Solutio. Dicendum quod anima et angelus non conveniunt co-
nvenientia propinqua [illegible] ea que sunt eiusdem generis sed
[illegible] vita igitur in angelis et anima non est eiusdem
[illegible] potentias [illegible] dicuntur
per actus in aliis actibus sunt potentie in angelo et
in anima [illegible] in singulis potentiis. In vegetativo
igitur anime [illegible] est et est potentia ad nutrire et augere
et generare et hec potentia proveniens est organo cor-
porali. Et hec quidem non sunt in corpore vel post
mortem [illegible] proveniunt illarum potentiarum
a corpore. In vita autem angeli nichil est tale.
quod non est in eo vegetativum. Similiter virtus [illegible] et
potentie sensitive anima hec proveniunt [illegible] secundum quod
sensitivum [illegible] secundum partem unam accipit sensibile
quod non accipit secundum aliam sed in angelo una
virtus accipit omnia sensibilia et hec omnis quod

non est proveniens alicui organo. Qualiter autem
accipiat sensibilia supra determinatum est. Similiter autem rationalis
accipit intelligibilia discernendo et conferendo unum
cum alio et potentia rationis sive secundum virtutem proveniens
est ad talem actum. Angelus autem talia accipit simpliciter
[illegible] sicut dictum est supra. Quod non est
eadem natura in potentiis illius angeli et anime. Ad
hoc autem quod queritur de virtutibus appetitivis. Dicendum quod
synderesis bene est in angelis sed non est eiusdem
rationis cum illa que est in anima. Synderesis enim est
de universalibus [illegible] determinatis per studium et inspectionem
et experimentum rationum. Ad hoc contrarium et illud In
angelis igitur synderesis est ut videtur et potentie sic et
secundum similitudinem unam utrique igitur [illegible] et potentie
notitiam [illegible] quas [illegible] sic
ut supra determinatum est. Ad hoc autem quod queritur de
viro et muliere. Dicendum quod non est in angelis non
igitur [illegible] dicitur vir ab augustino.
sed illa tamen que sit per rationem mulier ne decipi-
atur a serpente. Dicitur [illegible] contemplanda
agenda et disponenda dicitur mulier [illegible] quod
[illegible] est a motu [illegible] qui dicitur serpens
[illegible] autem quod secundum istos modos [illegible] et
temporalia non est in angelis.

Secundo queritur [illegible] vitalis et angeli.
[illegible] autem quod nulla sit potentia que intellectus. Si
igitur est dicta [illegible] est potentia aliqua [illegible] aut
ergo potentia [illegible] forma [illegible] Si
[illegible] aut potentia [illegible] potentia [illegible]
[illegible] Et videtur quod neutro modo [illegible]
est [illegible] per actum [illegible] Si autem potentia [illegible]
hoc non videtur [illegible] intellectuale. Si
dicatur quod anima est actus corporis angelus autem non
hoc non videtur. Nos autem hic loquimur de anima intel-
lectuali et [illegible] de intellectu quod nullius corporis
est actus [illegible] anaxagoras [illegible] intellectum [illegible]
[illegible] sed [illegible] forma.
[illegible] ut in [illegible] per operationem [illegible]
sed de intellectu et anima intellectuali a parte pro-
[illegible] in [illegible] de animalibus quod est
ingrediens ab extrinseco non eductus [illegible]

Nota in angelis est synderesis

Nota de [illegible] facte de anima

p(er) operacio(n)e(m) n(atur)ale go in hoc no(n) diff(er)t a(n)i(m)a racionalis ab
angelo. Sc(ilicet) dicu(n)t q(uod) in m(od)o diu(er)t h(ec) ab ea
et a(n)i(m)a racionalis et angelus co(n)se(qu)u(n)t(ur) ex i(n)t(e)ll(ectu) Sc(ilicet) di-
cu(n)t q(uod) diu(er)t in fine h(oc) no(n) p(otes)t (con)t(ingere) nisi duob(us)
modis s(cilicet) a(n)i(m)a q(ue) p(otes)t ad fine(m) unu(m) et angelus ad
fine(m) aliu(m) vel q(uod) angelus s(ecundu)m unu(m) modu(m) co(n)-
sequit(ur) fine(m) aliq(uem) et a(n)i(m)a (con)sequit(ur) eunde(m) s(ecundu)m
aliu(d) s(cilicet) modu(m) neut(rum) aut(em) s(ecundu)m q(uod) q(uia) a(n)i(m)a et
angelus su(n)t ad unu(m) fine(m) s(cilicet) ad fruic(i)o(n)e(m) dei et
etiam Sc(ilicet) s(ecundu)m eunde(m) modu(m) (con)sequu(n)t(ur) fine(m) q(uia)
q(uia) a(n)i(m)e assumu(n)t(ur) s(ecundu)m ordines angelo(rum). q(ue)da(m) n(on)
su(n)t in inferiorib(us) ordinib(us) q(ue)da(m) in superiorib(us) ordi-
nib(us) q(ue)da(m) in medijs cu(m) angelis bonis. Ex q(ui)b(us)
argu(itur) (con)t(ra) p(er) s(e) multa vel(ut) h(ab)ent diu(er)sa ip(s)a
su(n)t ead(em) sp(eci)e vel n(on). a(n)i(m)a racionalis et angelus sc(ilicet)
s(ecundu)m q(uod) go su(n)t ead(em) sp(eci)e vel n(on). Sc(ilicet) Sol. d(icitu)r.
q(uod) p(ro)p(ter) om(n)es dicu(n)t a(n)i(m)a et angelus. p(ro)bat(ur) n(on)
q(uia) sp(irit)ual(is) q(ue) una p(ar)s c(ir)ca o(mn)ia creata s(ecundu)m eas
et angelus n(on) tenu(n)t ead(em) rac(io)ne ydeal(em). vnde
p(atet) diu(er)t eclesia et sup(er)i(us) i(n) (com)parac(i)o(n)e ad act(us)
intellectiuo. eo q(uod) ip(s)e intellect(us) alia rac(io)ne s(u)nt
archam et alia sup(er)i(us) p(otes)t diu(er)t in a(n)i(m)a et an-
gelus in (com)parac(i)o(n)e ad r(ati)o(n)es ydeales q(uia) su(n)t i(n) mente
creantis. Sc(ilicet) h(oc) a(n)i(m)a racionalis n(on) p(otes)t educta
de m(ate)ria op(er)ac(i)o(n)e n(atur)ali. cu(m) n(atu)ra(m) aliquid op(er)at(ur)
in p(ro)p(r)io. Et p(ro)p(ter)ea p(ro)babilis d(icitu)r a(n)i(m)e q(uod) q(uia) ip(s)a
est vnibilis corpori no(n) ut sola in(?) h(ab)e(n)s q(ue) (con)t(inue)
m(ate)ria. s(ed) ut forma et p(ro)ba(tur) mouens et regens cor-
pus ut n(atur)a n(atur)ale. Vel io d(icitu)r intell(igen)s p(ro)p(ri)e-
tas diuinitatis q(uia) no(n) exeat virtus cu(m) corpore. s(ed)
potius io q(uia) i(n) actu q(uo) q(uia) intell(igi)t no(n) e(st) ob-
ligatus alicui organo corporali. Et q(uia) ita p(otes)t tener
s(ecundu)m q(uod) a(n)i(m)a dependencia vnibilitatis exeat ad corp(us)
p(ro)p(ter) ex hoc. q(uia) a(n)i(m)a racionalis no(n) creat(ur) in ip(s)o
in corpore et io (com)putata q(uod) h(ab)e(tur) c(ontra) q(uo)s d(icitu)r
et d(icitu)r q(uod) a(n)i(m)e create su(n)t c(ir)ca corp(or)a et postea
vnite corporib(us) q(uia) d(eu)s infundendo creat et cre-
ando infundit eis p(ro)p(ter) eos p(ro)p(ri)a vel male d(icitu)r
q(uod) q(uia) aliq(ui)s tot(us) e(st) possib(ilis) v(e)l intell(igen)s i(n) a(n)i(m)a et i(n) a(n)gelo.
in expediens. infine vel d(icitu)r. no(n) i(n)fine ulteri(us)
q(uod) p(er)s fine illo(rum) no(n) distingu(u)nt(ur) vel si i(n) mo(do)
p(ro)p(ter) inclinati fine p(ro)ficiat et beatos. —

Co(n)sequenter q(ue)rit(ur) de statib(us)
angelo(rum). Et queru(n)t(ur) duo
p(ri)mo de statu ante (con)firmac(i)o(n)em et
de statu in (con)firmac(i)o(n)e. Circa p(ri)m(u)m (con)tinu(n)t(ur)
t(ri)a. p(ri)m(u)m p(ri)mo utru(m) in g(rati)a creati s(u)nt vel non
2o s(cilicet) in g(rati)a creatis q(ue) q(ui)b(us) fuit notis illis
g(rati)e i(n) t(em)p(or)e 3o de mo(do) (con)firmac(i)o(n)is eo(rum)
Q(uantu)m p(ri)mu(m) p(ro)p(ter) s(e) d(icitu)r a(n)i(m)a p(ri)mo libro
sup(er) genesi(m) ad l(itte)ram sup(er) illud In
p(ri)n(cipi)o creauit d(eu)s celu(m) et t(er)ra(m). Ex co(n)
diuin(a) n(atur)a (con)firmat(ur) ad i(n)mu(n)t(ur) (con)fess(i)o(n)e
sit a(n)i(m)a p(ri)m(u)s (com)mendacio quod q(uod) ibid(em). Eo
h(ab)et(ur) s(ecundu)m q(uod) d(icitu)r d(eu)s ut p(ro)d(ucere)t q(uo)d p(ri)m(u)m q(uod)
(con)firmet (con)cordia(m) creat(ur)e (con)tine(n)s ab a(n)i(m)o ad(dit)
imp(er)fect(i)one p(ro)d(ucere) aut(em) quod ibid(em) q(uod) (con)firmat
p(er)fectio(n)e creat(ur)e (con)uertit(ur) ad eu(m) ut fo(r)ma(r)et(ur)
in h(abi)tudo creatoris. Ex hoc accip(itur) q(uod) angeli
imp(er)fect(i) p(ri)mo creati s(u)nt et sine g(rati)a. Item ibid(em)
creatura q(ue)cu(n)q(ue) sp(irit)ualis intellectual(is) et r(aciona)l(is)
sic q(ui) videt(ur) al(ia) ibi q(ue) (con)t(ra) (com)petit p(ro)p(ter) h(ec) i(n)
forme vitam p(ri)mu(m) n(on) q(uia) h(oc) q(uod) ei e(st) q(uod)
viue(re) p(er) h(oc) e(st) n(on) i(n)mit(tit)ur q(uia) p(ri)mo angeli h(ab)ebant
vita(m) et postea sup(er)adde(re)t et b(ea)te viuere et p(ri)mo
create su(n)t sine g(rati)a et postea (con)t(ra) (con)uerte(re)nt(ur).
Item ibid(em) a quo (con)sistit creatura sp(irit)ual(is) v(e)l ut
ut viuat s(ecundu)m q(uod) quali(ter) ut sapiat ac b(ea)te
viuat. Item d(icitu)r p(er) v(er)b(um) h(ab)et ceteris (con)uerte(re)t(ur)
ad b(ea)titudine(m). p(ro)b(atu)s n(on) s(ecundu)m statu(m) vie (con)t(ra) q(uod) q(uia) s(ecundu)m
statu(m) p(at)rie q(ue) s(ed) s(ecundu)m statu(m) vie q(ue) i(n) de
statu go in angelis no(n) (con)firmat(ur) q(uia) ad(huc)
erant in via ad (con)firmac(i)o(n)e(m) p(ri)mo fu(er)u(n)t i(n) statu
go fuit equal(iter) flexible in utraq(ue) p(ar)te si n(on)
e(ss)et equal(iter) flexibile s(cilicet) h(ab)e(re)t g(rati)am q(uia) g(rati)a de
t(er)minat ad alteram p(ar)te(m) go angeli creati fue-
ru(n)t sine g(rati)a. Item ead(em) ord(in)e quo s(e) h(ab)et g(rati)a
ad gl(ori)am h(ab)et s(e) n(atur)a ad g(rati)am s(ed) g(rati)a et gl(ori)a
no(n) su(n)t s(imu)l go n(atur)a et g(rati)a no(n) su(n)t s(imu)l go
creati su(n)t s(ine) g(rati)a. Item p(ro)p(ter)ea i(dest) q(uod) d(icitu)r cu(m) n(atur)a
d(icitu)r equal(ite)r cu(m) no(n) s(i)t m(od)o qualit(er) mag(is) d(icitu)r
vnu(m) q(uam) alt(erum) s(ed) g(rati)a i(n) angelo no(n) e(st) eq(ua)l(i)s go no(n)
e(st) i(n) eis (con)creata. Item ad accep(tion)e(m) g(rati)e exig(itur) ad m(od)um

Solu(ti)o

(Con)tra

a(n)i(m)a est d(e) p(er)fectio(n)e
a(n)i(m)e

creac(i)o d(e) p(er)fect(i)o(ne)
g(rati)a(rum)

h(abe)t(ur) d(e) a(n)i(m)a e(st) eo

conpatis in illa Ergo oportet quod conferens sit im-
mediate Item in naturis insolitas quod cum fuerit
quo vult quod in spiritualibus plus sit Item praeterea prius quod
nos quia quo eundo ad finem quam finem gratia quod an-
gelus est quod in se cum gratia autem quod quod ad finem
[In 2 sententiarum] quo prius sunt sine gratia quam cum gratia Item Anselmus
in libro de casu diaboli aut pro illi angeli
qui maluerunt id plus quam non dederunt illis de-
nae volebat quam quam scire tunc iustitia in qua
facti erant cum iustitia indicante et id quod
illud conceperunt nequaquam obtinuerunt et quod
habebant bonum amiserunt Ex hoc accipitur quod facti
sunt in iustitia Item in libro eius dicitur quod impossibile
est ad hoc iterum factum quod voluntas creatura dicitur
quod ut prius omnia primum bonum eligat et amet
Non propter aliud sed propter se ipsum Et non propter aliud
non ipsum sed ad amandum ad hoc nisi iusta
voluntas fiat quod Item ibidem quod dicit eligendo
ante et amando primum bonum iusta fuerat
ad quod facta quod inpetrat est quod indignus
est tamen voluntate non tenendo quod desiderat
sed in unius aspiciat quod propter voluntas iusta fiat
quod ut summo bono fruendo beata quod est deo
Item angelus in primo conceptione beata creatura
quae non nomine aliud tenet non quod aliquid non de
bono tuo quod suscepit super omne bonum quod
mox ut facta quod attolleretur sine intervallo temporis
in ea voluntate qua dixisti fiat lux et facta
lux In nos eum distinguit inter quod tenebre
fuerunt et et lux conversione in ea non ut dicitur
quod quando quod non illuminaretur et ita dicitur quod prius
fuit informis et tenebrosa non apparet eadem quae
fuit quod ut aliter quod in ad lumen in defectis
superna lux quod quia potest intelligi quod non quod erat
accipe Ex hoc accipitur duo scilicet quod sine
intervallo temporis angeli ab initio [illegible].
quia dicitur prius celum et postea lux id est con-
[praeterea] versio et formatio non propter distantiam temporis sed
[ut] ut cognosceretur quod cum formationem esse et dicitur Item
in primo conceptione doctor facilis tunc nisi te-
rra media in principio celum et terra formata ta-
men de operibus prius de diebus [illegible]
lux celi quod in principio facta aliqua creatura

quod intellectualis quae quamquam nequaquam et tanti
creatoris principis in tue eminentia valde multa
[illegible] sunt pro dulcedine felicitate contemplatione
tue cohibet et si nullo tempore per quos facta est
in laude et excedit omnem volubilitatem [illegible]
dum tempus Ex hoc habetur quod angeli ex quo
facti sunt viderunt deum per contemplationem Item angelus
super Genesim ad litteram libro [illegible] lucis acceptio
sed insolitus temporalis cognitione fiunt vesperum ergo
habetur quod sit est cognitio creature in se et cognitio eius
in verbo Eius quod una sit informitatis et alia
forma sit sine informitate et facta quod [illegible]
[illegible] angeli [illegible] in [illegible] super Genesim et
post multa [illegible] dicit hec verba Ergo quod
[illegible] in contemplatione [illegible] virtute [illegible]
[illegible] in cognitione creature in se ipsa [illegible] mane
[illegible] in laude creatoris
[illegible] Item angelus in libro de trinitate dei [illegible]
[illegible] angelos cum voluntate bona et iusto [illegible]
sit in eis Item [illegible] longiendo et [illegible]
[illegible] nichil non medium quod inter bonum et ma-
lum cum creatura voluntas medium non quod possit
quod medium [illegible] a duo [illegible]
non [illegible] quod ut dicitur [illegible] quod [illegible]
[illegible] voluntate ergo [illegible]
quod creatura voluntas [illegible] sit in bono vel in ma-
lo sed non in malo ergo in bono Item [illegible]
quod non [illegible] gratia in [illegible] hec [illegible]
[illegible] non quod Item dicit [illegible] Dionysius quod divina
bonitas [illegible] sit per omnes intellectuales
[illegible] secundum eius [illegible] analogiam ergo an-
geli a principio creatoris sine [illegible]
ad gratiam in principio [illegible] eius gratiam
Item ab omnibus [illegible] hoc quod [illegible]
creatus sit in gratia et non quod [illegible] de hoc
quod et angeli creati sunt in gratia Item [illegible] [Solutio]
questione ista [illegible] a [illegible]
[illegible]. Quidam enim dicunt quod in [illegible]
[illegible] creati sunt angeli Alii vero dicunt quod in
gratia [illegible] creati sunt et non in gratia
gratum faciente Alii autem quod in gratia gratum

gratia sufficiente creati sunt. Et istis videtur consentire
etiam omnia originalia sanctorum. Sequitur ergo eos in merito
erit. Quidam autem rationes inducunt ad oppositum, primo quia
sicut solvi quod non dicit Augustinus primo informem
et post formatam esse naturam angelicam. Non
dicit hoc propter distinctionem temporis sed naturae, ut scilicet intelli-
gatur quod aliud est venire illius naturae in se et aliud
bene. Et bene venire in contemplatione creatoris et
sequitur creditur gloriosa, in 2° super Genesim ubi
dicit quod distinctio dierum est ... non est secundum
distinctionem temporis sed secundum distinctionem rerum et
naturae. Et ex hoc patet solutio ad omnes auctoritates
inductas Augustini. Ad primum quod dicitur videtur
per rationem, dicendum quod divina bonitas quae non derelinquit
liberum arbitrium in se sed statim apponit gratiam
ut ordinetur ad finem eo quod ipsa primum est ad
bonum quod non deficit a bono defectu volun-
tatis. Ad aliud dicendum quod non est verum quod sit
antecedit gratiam gloriam consummatam. Item antecedit
natura gratiam, quia gloriam non dat nisi merito
sed gratiam dat omni ei ubi non invenitur obsta-
culum et hoc est ideo quia gratiam nullus merito sui
donare datur aliter non gratia non esset gratia ut
dicit apostolus. Ad aliud dicendum quod licet est secundum
gratiam praecipue exigit ... actuale ..., quia
aliter parvulis non daretur gratia, sed sufficit ei non
invenire obicem per dispositionem. Ad aliud dicendum quod
in naturalibus materia est ad formam, quia indiget bene
materiae per alterationes quae inducunt formam. Sed
in creatura spirituali non ... alteratio prima
antecedit vel inducit gratiam. Non enim datur gratia
nisi ex mera bonitate et liberalitate dei. Ad ul-
timum dicendum quod non est ... quod natura praecedit gratiam tempore
sed ratione et hoc bene concedit ubi ... Augustinus.

Secundo quaeritur quid fuit actus illius gratiae
aut eius fuit actus meriti aut actus praemii.
Non actus praemii quia natura praecedit praemium,
ergo ille actus fuit actus meriti. Quod hic videtur quod
non videret deum in forma deitatis, quod dicit Au-
gustinus super Iohannem: Tollet impius ut non videt
claritatem dei, quod deus est, quae solis mundi

corde videbunt quod est eis vita aeterna. Et Dominus
in Iohanne dicit quod cognoscere solum deum et quem misit Christum
est vita aeterna. Et Augustinus super psalmum dicit
quod visio est tota merces. Ergo videtur quod angeli primo statu
non viderunt deum. Contra autem per creaturas videre
deum aut in se aut ... Sed per creaturas
... Contra dicit Augustinus in 2° super Genesim ad
litteram: Non sicut nos ad perficiendam sapientiam ...
... angeli ut in speculo dei per ea quae
facta sunt intellecta conspiciunt ...
... ubi aeternitatem ... contempla-
tione perfruuntur. Et ex ista auctoritate sequitur duo
... quod facti sunt in gratia, et aliter ...
... non perfruerentur ubi aeternitate ... et
... contemplatione. Aliter quod non perfecte
in cognitione dei ex creaturis. Si autem dicatur
quod neutro modo deum videbat, contra ... cogni-
tionis quam habebat. Et post illa contra visio
matutina et vespertina quas in eis distinguit
Augustinus secundum primum statum. Ergo relinquitur quod deum
in se videbant. Et videtur primo quod actus illius
gratiae fuit actus gloriae ... actus meriti. Ad hoc
dicunt quidam quod angelus in primo statu non
vidit deum ut deum sed deum vidit ut ...
... videt per deum quod vidit
deum. Et dicunt ... in malis ... orto
... quod non videbant sed postea videbunt ...
... ipsa ... Sed hoc solum est contra originalia
... sanctorum hoc enim non est perfrui ... et
contemplatione ubi sicut dicit Augustinus. Praeterea
dicit Augustinus quod ... dies fuit in angelis in con-
templatione ... voluntatis ... vespera in co-
gnitione creaturae in se ipsa ... et ... quod
... cognitione in laude creatoris quod non ...
eius laudem ... sed inspicere cognitione creaturae
fuit vesperum. Praeterea secundum hoc ... quod
dicit Augustinus quod ... matutina ... angeli.
Solutio: dicendum quod actus gratiae illius fuit actus meriti
sed medius ... quod aliter quam in nobis angeli
... non ... fide ut per speculum et in aenigmate videat
... deum sed ... a deo et eiusdem cognitio
... Dicit enim Augustinus in ...

nota gratia ... de ... per confirmationem

super gratie ad bonum non mirum est quod si fiebat ange-
lis sicut in prima linea gratiae formatis per
dedit addit quod cum dederit gratias ne
quod in intellectu dei nescirent nisi quod deus
manifestasset quia non cognoscunt futurum dixit autem
quia aliqui eorum fuerunt ex ipso quod descendebant
angeli [illegible] fierent autem demones sunt
[illegible] dicunt in gratia ipso unde dicit quod
[illegible] est in hoc ipso quod illis adhesere
in proprio arbitrio defecti. Et si queritur utrum
hoc ipsum fuit actus gratie dicitur quod gloria vite
[illegible] dicitur per confirmationem vel per
[illegible] ibi et illa confirmatio non dicit gratia
[illegible] angeli vel si aliquid dicunt beatitudo
et vita eterna dicta de angelis in primo statu
[illegible] de beatitudine secundum quod si [illegible]
firmamenti [illegible] Et hoc videtur esse
[illegible] angeli et anselmus qui dicit quod angeli
in primo statu [illegible] ad confirmationem
et beatitudinem Ex hiis patet solutio ad [illegible]
Circa queritur de non confirmatione cor-
[illegible] confirmatio est per amorem et per
voluntatem si per amorem [illegible]
[illegible] per peccatum [illegible]
quod aliquid [illegible]
[illegible] et voluntatis [illegible] quod voluntate [illegible]
esse [illegible] quod dicit angeli [illegible]
dei [illegible] quod [illegible] est [illegible] voluntate [illegible] est
[illegible]
[illegible] et [illegible] angeli [illegible]
quod [illegible] dicitur quod [illegible] dei
fuit voluntate [illegible] secundum hoc videtur quod
[illegible] voluntate [illegible] quod
et [illegible]
Dicit dicit quod confirmatio angelorum est [illegible]
[illegible] perseverantie [illegible] secundum
[illegible] a deo et immobilitate [illegible] secundum [illegible]
[illegible] immobilitas [illegible] hoc
quod voluntas [illegible] Et
per hoc [illegible] mobilibus et
immobilibus [illegible] immobilitate
unde hoc [illegible] est [illegible] immobilis

[illegible] finis illud [illegible]
domini perseverantie in [illegible] illud autem angeli [illegible]
voluntatis [illegible] est [illegible] de voluntate
[illegible] ad finem [illegible] ad finem [illegible]
[illegible] Ex hiis patet solutio
Consequenter queritur de statu angelorum in comparatione
[illegible] et queruntur duo scilicet de statu bonorum an-
gelorum et de statu malorum. Circa primum
queruntur quinque. Primo quid de theophaniis
et illuminationibus quibus distinguntur angeli. 2m
de actibus quibus angelorum secundum theophanias
illas. 3m de ierarchiis angelorum. 4m
de ordinibus et statu ministerii et assistentie
5m de [illegible] angelorum. Cir-
ca primum queruntur duo scilicet quid sit theophania
Et unde descendit in angelos
Primo igitur queritur quid sit theophania et
accipitur diffinitio Dionysii 4 capitulo in libro
de celesti ierarchia ubi dicit sic sapientes
[illegible] theologia [illegible] in ipso [illegible]
[illegible] pulchre [illegible]
theophaniam [illegible] quod [illegible] theologie [illegible]
[illegible] pulchre [illegible]
theophaniam [illegible] in [illegible]
ipsa [illegible] hoc
est in [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] hoc est [illegible]
[illegible] dicit quod theophania [illegible] per ipsa
[illegible] illuminat quod ipsa [illegible]
[illegible] Contra hoc sic obicitur quod secundum hoc
non esset theophania nisi sit [illegible]
et in angelis non [illegible] illuminatio [illegible]
[illegible] non [illegible] theophanias. Ad hoc
videtur quod [illegible] qui dicit [illegible]
et ipsa [illegible] per quas
de [illegible] dei et [illegible] et [illegible]
[illegible] invisibilia
et [illegible] quod [illegible] ad
[illegible] et [illegible] con-
[illegible] ad illud [illegible] in [illegible]
et in [illegible] de [illegible]

quae forte sunt et pendent ab intus ad demonstrationem
propter quod et ipsa signa quae sufficiunt mentibus sunt
animis divinitus illuminatis theophaniae id est divinae
apparitiones dicuntur quia in eis ad manifestationem veri
entibus ad quod eis occultum dei est deveniunt.
Ex hiis accipitur quod theophania est illuminatio pro
cedens ab intus ad manifestationem alicuius occulti
de deo. Sed hic considerandum in illa illuminatione
duo sunt sicut sunt in illuminatione sensus. In sensu
enim est lux ipsius sensus confortans intellectum de vi
tate et hoc est ad fortitudinem corporis et dispositionem
distinguens intellectum et speciem intelligentiae ve
hoc et illud. Verbi gratia in oculo est lux agens
emittitur radius super visibile secundum perspectivos. Et
lumine solis exterius manifestante visibile et immediate
radio emisso ab oculo et species ibi visibilis
distinguens visum ad hoc vel illud visibile. Verbi
gratia in fide est lumen elevans intellectum nostrum ad
ea que non videntur per rationem et est ibi credibilium species
articulis distinguens fidem propter hoc credibile vel id.
Similiter ergo intellige sicut in theophaniis sunt lux
elevans intellectum et species aliqua distinguens. Et
videtur quod sic est quod dicit beatus Dionysius in prima epistola
ad Gaium monachum quod deus est super mentem et super
substantiam et super hoc ipsum latere cognitionibus quibusque
omnibus et absconditur cognitionem. Et si aliquis vi
dens deum intellexit quod videt non ipsum vidit
sed aliquid eorum que sunt eius quae existunt et cognoscuntur.
Ergo intellectus angelicus accipit aliquid a deo quo
distinguitur quod non est ipse deus. Dicit Iohannes Chrysostomus
in prima omelia super Iohannem ipsum quod est deus non
solum prophete sed neque angeli viderunt neque archan
geli. Dicit idem si interrogamus angelos audies
de substantia quidem nihil eum dicentes gloria in excelsis
deo solum mirantes et si cherubin et seraphin
inquires aliquid dicere misticum sanctificationis melos
dicta audies et quod plena est celum et terra gloria
eius. Si superiores investigaverit virtutes non ad
invenies quod quam unum opus est eis laudare deum
laudate nos [illegible] omnes virtutes eius solus
ergo videt eum filius et spiritus sanctus. Dicit Iohannes
quidam expositor per scripturam nullam creature

sive corporali sive intellectuali comprehensibilis est
divinitas super omnem scilicet essentiam exaltata et intellectum. Neque
angeli cognoscunt per se quid sit deus vel quid sit
divinitas. Hoc enim ab omni creatura remotum est sed
solus ipse cognoscit quod ipse est divinitas super esse
est et ab ipsa omnia procedunt. Hoc etiam videtur di
ci in evangelio Iohannis primo Nemo deum vidit
unquam unigenitus qui est in sinu patris ipse
enarravit. Ex omnibus hiis videtur accipi
quod id cognoscibile quod distinguit intellectum angeli
in theophaniis non sit deus ipse sed aliquid cre
atum propter quod illud deus videtur. Sed contra hoc Contra
est quod dicit Iohannes in canonica cum apparuerit
similes ei erimus et videbimus eum sicuti est. Et in
evangelio Mathei angeli eorum semper vident
faciem patris mei qui in celis est. Item hoc idem
quaeritur que sunt aenigmata et specula [illegible]
et media quibus deum [illegible] in subditis
Solutio. Dicendum quod theophania est visio alicuius Soluto
cognitionis de deo per illuminationem a deo venientem.
Et hoc sic quia dicitur sicut in symbolo et facie ad
faciem sive per speciem et sic est in symbolo. Unde ypor
tatur hoc qui natus est ex spiritu in cognitione dei cum
symbolis et similitudinibus creature. Et ideo sic
solum ad auctoritates primo inductas. Quod
quaeritur utrum in theophania duo sunt scilicet illuminans
intellectum et distinguens sicut duo sunt in sensu et
visu et fide. Dicendum quod sic sed est duplex quod in rati
onibus scilicet illuminans et distinguens creatum
in theophaniis autem illuminatio quidem recepta ab
angelis creatum est et est quoddam confortans intellectum pos
se in aliquid contemplationem divinitatis distinguens
autem intellectum non est creatum sed ideo est videre
deum facie ad faciem sine medio. Quare autem hoc
sic possit esse dicetur in questione de dotibus ubi
disputabitur de visione dei. Ibi enim dicuntur
solum inductiones [illegible] in contrario. Contra hoc
est quidam obiecerunt dicentes deum non videri
in patria sed ut lumen solis videtur in aere. Alii plus
quam [illegible] omnes auctoritates in quibus dicitur
videbimus deum vel faciem et quid est deus videtur

gdemprde Et plus enim hor(um) p(ro)ficit diete
in q(ua)re p(ro)dicta. Ad id quod q(ue)rit de algemma
tibus et generaliter d(icendum) q(uod) intellectus angelicus in se
p(er) illuminacionem recipit depurat(ur) et sic efficit(ur)
perfectus. Et ad hoc intelligendum notandum q(uod) d(icitu)r
q(uod) non p(er)fecta generaliter s(ed) p(er) germinacionem p(ri)mum et
radicem quod nullo modo colorandum et non
dispositum et determinatum in altera p(ar)te et id
perfectum p(er)ficit in virtute radicum et pluribus ex
ingruente in p(ar)te altera. Sic q(uod) de intellectu
angelico q(uod) sic q(uod) in cordibus q(ui) no(n) p(ro)veniunt in se
p(ro)p(ter) impressionem divinam ...timet p(er) graciam
illuminacionem descendentem in ipsum et illuminacio
accepta facit angelos p(er)fecte clarissimum illigu-
ma ...q(uod) imago vel similitudo et id
p(ro)p(ter) divina disgregacio intellectum angeli
s(ecundu)m ea q(ue) cognoscit in ipso facit angelos
algemata divina et intelligere ...
Secundo q(ue)rit(ur) utrum theophania descen-
dat in angelis s(ecundu)m intencionem a deo sim(pliciter) vel
a deo et homine c(hrist)o et ab homine c(hrist)o
etiam a beata virgine. Et videtur q(uod) angelis veni-
unt illuminaciones et ab eis militantes. Et
ad p(ri)m(u)m p(ro)b(atur) sic dicit beatus Dionisius in li(bro) de
divinis nominibus cap(itulo) 4to q(uod) p(er)fecte et precipue
virtutes ... in invisibilibus sup(er) celestis
trinitatis collocate absque et ... et
desiderium ... et post illas ...
... et omnes sunt in angelis. Et ex hoc
p(ate)t q(uod) superiores et medii et inferiores ...
... in trinitate ... s(ecundu)m modum suum
vel medium vel ... et desiderium ... q(uod)
p(er) theophanias ... illuminacionem ... ab uno
et non ab aliis. Item p(er) theophanias q(uod) est ...
angelis ... non q(uod) ... solo deo
p(er) theophaniam non sunt nisi a deo solo. Et
contra hoc q(uod) quod beatus Dionisius d(icit) q(uod) ab
homine c(hrist)o recipiunt illuminaciones in ... celesti
...
... et p(er) eos nos sunt divine
... dictos et eos ...

diceret et plangeret eos manifestum ...
... humanitatis sic ergo ...
... et ... salvatoris ... q(uod) q(uod)
p(ri)mi angeli illuminacionem accipiunt a c(hrist)o ...
... et ... divine acceptis qua se
... redempcionem et ipse c(hrist)us ... p(er)
...dicit et plangit eos ... manifestare ...
... benignitatem hoc q(uod) benignitate ...
... Ergo ... q(uod) ... dicit ...
... qui venit de edom et non dicit quis es
tu qui venisti de edom ... ...
... dicit glosa in ysaia sup(er) id ubi ...
angeli non plene cognoscebant misterium incarnacionis
passionis et resurreccionis videntes ad celum ...
... angelorum et ... hominum
... virtute non angelus angelorum admirantur ...
... passionis resurreccionis et p(er) ascensionem misterium
et quod et sibi et aliis ... celorum ...
et angelus dominum ... dicit quis q(uod) iste
qui venit de edom. Et in psalmo quis q(uod) iste
rex glorie. Ad ... quidam angeli ...
p(er)fecte misterium incarnacionis ad plenum non cog-
noverunt hoc ... q(uod) sup(er) angelos
... superiori ... des-
cendunt illuminaciones ... des-
cendit illuminacionem in angelos. Item in apocalipsi
cap(itulo) 20mo ... non eget sole et luna
ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam
et lucerna eius agnus ... illuminacionem ...
... illuminaciones
in ... Item in canonica petri cap(itulo) p(ri)mo sup(er) illud
in quem desiderant angeli p(ro)spicere glosa dicit ...
eius qui passus q(uod) ... glorificatum
... angelica in celo ... non sit ...
... ymmortalis divinitatis
... et ...
... Ergo ...
q(uod) quod dicit angelus sup(er) ... ad ...
libro 4to q(uod) angeli in ... dei ...
... et ... cognoscere non p(ro)pter
... quod ... et ...

congrue continuare in efficacia vel auctoris sua
sed. Item in quarto libro contra angelos latuit misterium
regni celorum quod oportuit per ecclesiam revelatum est
pro salute nostra et contra hac profunditate libati corporis
Christi coniugamur. Vel non hoc ignorabant quin quod
ipsum sciunt quod oportuit per ecclesiam advenit per
ipsos dispositum est in manu mediatoris. Item
ibidem sanctis angelis misterium incarnacionis
a seculis innotuit. Ex isto procedat sic a seculis
non fuit humanitas Christi in celo ergo angeli a
seculis illuminatores ab humanitate Christi non fuerunt. Item
secundum quod exponit minor est angelis secundum ho-
minem videtur eis dari illuminatores sed secundum huma-
nitatem possibile minor est angelis ut in psalmo
et ad Hebreos capitulo primo in glosa in textu ergo
secundum hoc non dicit illuminatores. Verum quid de
beata virgine cum non ipsa legitur exaltata super
choros angelorum videtur quod ab ipsa illumina-
ciones debent descendere in angelos. Item videtur
ex quibusdam que leguntur in matutinis sicut ista que
est ista que ascendit de deserto deliciis afflu-
ens innixa super dilectum hic non est quod specia-
liter propter sunt angeli sed ergo [illegible] quasi
faciunt de beata virgine debet dici rape il-
luminatores ab ipsa. Sed contra illuminatio que fuit
est a beata virgine tantum est sic ipsa tantum ab
eo sed eorum illuminatur glorie eterne. Item
[illegible] ultimo eorum ab alio recipiat illumina-
tiones. Et videtur quod sic quia dicit Dionysius in quarto capitulo
celestis ierarchie non solum in prophetis et
sublimibus animis sed et quibuscumque istis [illegible]
fuerit ab omnibus supra [illegible] ordinatione principa-
tu secundum unamquamque ierarchiam primos et medios
et ultimos esse et ordinatores et virtutes et
inferiorum esse divinitatis doctores et manuductores
in divina [illegible] et illuminatores communicationis et
[illegible]. Ex hoc accipitur quod non tantum isti de
prima ierarchia illuminant illos qui sunt de

infimi ierarchia sed etiam qui sunt in una et
eadem ierarchia qui dicuntur superiores singuli
[illegible] alterum et illuminat. Ceterum de hoc sunt
multe auctoritates ad oppositum obiciatur in contrarium
secundum hoc non quidam angelorum non vident
deum immediate quod contempnatur per se. Item quilibet
ultimo vere illuminationem recipiat ab eterna im-
mediate. Et videtur quod sic quia super id ad Ephesios
tertio quod sit dispensatio sacramenti absconditi dicit
glosa quedam generit angelos per predicationem
apostolorum qui multa secreta divina predicatione
[illegible] dilata sed contra dicit Dionysius
sicut in quarto capitulo celestis ierarchie video
primus in [illegible] misterium angeli
et divina [illegible] misterium angeli
post pie electo et dicere deinde [illegible]
[illegible] gratia descendit. Et videtur quod
[illegible] missum ad beatam virginem et angelum
[illegible] Ioseph ut implerentur divinitus promissa
[illegible] divinum et [illegible] pastoribus. Et
hoc [illegible] obediens patri subdit et dei
per angelos dispensationibus et per medios ipsos ante
[illegible] Ioseph a patre disposita filii ad egiptum
[illegible] et ibi ex egipto in indicio et [illegible]
[illegible] angelos [illegible] totum fit
ut de [illegible] non propter indigentiam sed ut
ostenderet se [illegible] disponi et ordinari
per angelos. Et in quarto capitulo dicit quod sancti prophete
per visiones quas viderunt sancti prophete sancti alias
[illegible] et per medium [illegible]
legales [illegible]. Et super [illegible] de lege dicitur [illegible]
[illegible] legislatoris [illegible]
vel ut [illegible] quod dicitur ex deo doctrina [illegible]
ut et nos [illegible] docent divinos esse sanctos [illegible]
[illegible] et hoc superius theologia per
angelos [illegible] ad nos [illegible] divino legi-
[illegible] legem ponere hoc ex [illegible]
in divina [illegible]. Item [illegible] in libro de [illegible]
illa [illegible] que pluribus [illegible] eorum illius

sim quod dyonisium ubique angelos ponit [illegible]
[illegible] est minimo et [illegible] non sunt in mistis an-
gelis formatur Hec de vi[illegible] diffinicione dicta diffinicio
in libro de motu [illegible] ubi dicit quod una est
[illegible] illuminacio que sunt
a primo [illegible] prophetia [illegible] in re-
[illegible] prima [illegible] 2a est
[illegible] accipiunt per alios [illegible]
Solo dicit quod quelibet [illegible] a quolibet [illegible]
angelo [illegible] accipere illuminacionem
[illegible] quod [illegible] sancti [illegible]
[illegible] et [illegible] accipiunt illuminaciones [illegible]
a [illegible] [illegible] angelo [illegible]
[illegible] in [illegible] de [illegible]
dionisius quod angeli [illegible]
[illegible]
[illegible] illuminacionis [illegible]
[illegible] altitudo
[illegible]
[illegible] ut a
[illegible] illuminacio [illegible]
[illegible] quod dicit dyonisius in de celesti ierarchie
[illegible] apud [illegible] deliberare [illegible] intelligencie
[illegible]
[illegible]
illuminacio et dicit quod hec [illegible]
[illegible] alios [illegible]
[illegible] altitudinem [illegible]
2a [illegible]
[illegible]
[illegible] gloriam [illegible]
3o dicens [illegible] angeli dicimus quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] dionisius [illegible]
[illegible]

[illegible] 2am [illegible] 3o [illegible]
[illegible]
[illegible] angeli [illegible]
de [illegible] angelus in [illegible]
[illegible] et postea [illegible]
de mistis [illegible]
angelis [illegible] quod viderent unam [illegible]
[illegible] in una [illegible] filii dei
[illegible] bernardus dicit [illegible]
[illegible] plenam
[illegible] et [illegible] potuisse
et [illegible] gloriam [illegible]
dei [illegible] videt et in [illegible]
quod [illegible] designat
non [illegible] quod cognoscerent [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] quod [illegible] quid [illegible]
[illegible] et [illegible] quod non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] illuminari [illegible]
[illegible] illuminacionem [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] fulget [illegible]
[illegible] hugo [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] lucis [illegible]
[illegible] ymago [illegible]
[illegible] lucis [illegible] lucis [illegible]
[illegible]
[illegible] ymago [illegible]
[illegible] lucis [illegible]
[illegible] lucis [illegible]
[illegible] gloriam [illegible]
[illegible] bernardus in libro de [illegible]
[illegible]
[illegible] illuminacionem [illegible]
[illegible]
[illegible] 3o [illegible]

Deus in verbo duplex obiectum
ponit se btis

qui dicit q in mundo absondite sut ee rones om
cau cre nat sunt in deo cause eorum q p gnum
sunt s non eorum q ad hoc sequida inclabit non
incl sunt q instructabus angeli sunt sut Unde
misterium hoc a sclis in deo dicitur esse absonditum
se sunt ut innotescat principibus et potestatibus Dicim
ergo q deus in verbo duplex obiectum ponit se an
gelis aut btis s ut obiectum simile et ut i
ipso sunt modo absondite om mistici pertine
nt ad gubernacionem ecce et ideo omnes vident
deum in mente 2o aut non accipiunt illuminacionem
sed superiores accipiunt ad iunctim a deo inferiores
aut a superioribus per ordinem et hoc plenius habebitur
infra Lcc ad q querit utrum accipiat illuminacionem
ab ecclesia militante Dicim q duplex est accepcio
illuminacionum s a deo et ab effectu et a deo quidem gra
tiarum supre accipiunt illuminacionem sed ab effectu aut per
modum experimenti et quiqdam illuminacionem acci
piunt angeli ab ecclesia qui sz vid mistica gra
tiarum a sclis in deo absondita per effectum in sancta
ecclesia appellat per hoc pz solucio ad omnia opposita

Deinde querit de actibus quibus angelorum
q sunt purgare illuminare et perficere Et q
ritur duo sz quatuor hiis actibus ierarchia
se et quatenus ierarchia eius ad actus hominum Circa primum
queruntur quatuor quorum primum est utrum habeat angelus
illuminare perficere et purgare 2m secundum quod quocat
eis 3m utrum habeat eis secundum distinctionem ierarchiarum
vel ordinum vel separare 4m tamen quocat per
prius tamen per posterius

Ad primum sic dicit bus dionisius in de ce
lesti ierarchia capitulo 3o ordo ierarchie est
quosdam quidem purgare quosdam non purgari quos
dam quidem illuminare et quosdam illuminari et quosdam
quidem perficere et quosdam quidem perfici Unicuique ad
deiformem admiracionem qualiter modo quo ista conve
niunt angelis Preterea hoc videtur ex auctoribus bi
blie Dicit n dicitur in daniele ix° capitulo et
in videm ego daniel visionem et quesivi intellectum
ecce stetit in conspectu meo quasi species viri et au
divi vocem viri inter ulay et clamavit et ait

Gabriel fac intelligere istum visionem Ex hoc accipitur
q angelus mittit angelum alium ad eorum illumi
nandum ius aut mittit ut prius illuminasset ut dicit
dionisius Item danielis 10mo Ecce michael
unus de principibus venit in adiutorium meum
et ego remansi ibi iuxta regem persarum Vel ait
ait doce te q ventura sunt istud adiutorium
sicut dicit dionisius non est nisi per illuminacionem
et purgacionem Item zacharie p° vidi vir qui
stabat inter mirteta et ait isti sunt quos mi
sit dominus ut perambularent terram Et videbat
angeli domini qui stabat inter mirteta et dix
erunt perambulavimus terram et ecce omnis terra ha
bitatur et quiescit Ex hoc expresse accipitur
q angelus qui stabat inter mirteta illuminabatur
ab hiis qui perambulaverunt terram et ille illos
illuminatus illuminavit zachariam Item in ysaie 6to
dicitur q clamabant alter ad alterum Sanctus
sanctus sanctus dominus deus exercitum plena est
omnis terra gloria eius quod bus dionisius exponit
q clamabat alter ad alterum id est alius est q
dat sibi illuminacionem Item in ezechiele ix° Gloria
domini dei israhel assumpta est de cherubin qui
erat super eum ad limen domus et vocavit virum qui
indutus erat lineis et atramentarium scriptoris habebat
in renibus suis et dixit dominus ad eum transi per mediam
civitatem transi per mediam civitatem in medio ierusalem et
signa thau super frontes virorum gementium et do
lencium super cunctis abhominacionibus que fiunt in medio
eius et illis dixit sz sex viris quorum unusquisque
habebat vas interitus in manu sua audiente me tran
site per civitatem sequentes eum et percutite non parcat oculus
vester neque misereamini senem et adolescentulum virgi
nem et parvulum et mulieres interficite usque ad inter
necionem omnem autem super quem videritis thau
ne occidatis et a sanctuario meo incipite Et
hoc dicit dionisius q superior erudiebat a deo
divinum iudicium Item ezechielis 10mo et vidi et
ecce q erat super cherubin quasi lapidis saphirus
et quasi species similitudinis solii apparuit super eum

et dixit ad eum viri qui indutus erat lineis
et atramento ingredere in medio rotarum que sunt
subtus cherubyn et imple manum tuam pru
nis ignis que sunt inter cherubyn et effunde
desuper civitatem Hoc etiam dicit dyonisius quod
ille vir erudiebatur a cherubyn quod notatur
in hoc quod dicitur ut accipiat prunas
sub rotis cherubyn Iste omnes auctoritates
inducuntur et exponuntur per intellectum Dionysii
ipso de celesti ierarchia capitulo 8 circa fi
nem Item apocalipsis capitulo 7 Et vidi alterum
angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum
dei vivi et clamavit voce magna quatuor
angelis quibus datum est nocere terre et mari
dicens Nolite nocere terre et mari neque
arboribus quousque signemus servos
dei nostri in frontibus eorum Ex hoc accipitur quod
quidam illuminantur ab ipso sole ut iste qui esse
dicitur ab ortu solis et quidam autem ab aliis
angelis ut illi quatuor quibus clamavit
Postea videtur quod indigeant purgacione Ita
habetur in iob 4to Ecce qui serviunt ei non
sunt stabiles et in angelis suis reperit pra
vitatem indiget purgacione Item iob 25 Lu
na non splendet et stelle non sunt munde in
aspectu eius Et ex hoc sequitur ibi quod per
lunam intelliguntur angeli ab ipso sole
scilicet deo illuminati et per stellas minores et inferiores
Item iob 41 cum sublatus fuerit scilicet leviathan
timebunt angeli et territi purgabuntur Item
dicit dyonisius 7o capitulo celestis ierarchie quod oportet
purgacionem quoddam puros effici deo et omni li
berari dissimilitudinis conpositione Si ergo habent con
posicionem dissimilitudinis tunc videtur quod egeant
purgacione a peccato vel ab ignorancia aut
a fantasiis non a peccato quia non habent peccatum
ab ignorancia etiam non quia ignorancia vel pec
catum est vel causa peccati ut dicit au
gustinus in libro de libero arbitrio Item non a fan
tasiis quia dicit augustinus super illud apostoli
ad corinthios 2o supra id videtur fantasiam

visione nullum spiritum stellarum nebulis supponitur
Postea dicit augustinus quod intelligencia est de incor
poreis sibi similibus per certam cognicionem Cum ergo an
geli habeant intelligenciam videtur quod de omnibus in
corporibus puram et certam habeant cognicionem et ita purgacione
non indigent Si forte dicatur quod ignorancia illa
quam debuit ad discendum et per hoc non est pec
catum sed non sunt nescientes potest et est negacio
sic et ab illa purgantur angeli Contra nescien
tia non potest omnino nesciens esse et quod omnino non est
non purgatur ergo videtur quod talis nescia non
possit purgari Postea dicit gregorius quid est
quod non videant qui videntem omnia vident ergo
nescientes ignorant ergo ab ignorancia purgari
non possunt Si forte dicitur quod purgantur a
materialitate quadam que est obtypo proporcionalis intel
ligentie Contra quantum de natura illius obtipi
omnis et non est aspicere ad minus sinistre quod est
accidit Cum igitur non possit amoveri quod cum
stabit et non purgabitur Postea secundum hoc in pur
gacione angeli forma aqua actu cum re
movetur et aqua adveniret et quod est ibi motus
alteracione quod falsum est Item obtipo illa
naturalis hominum est et inde est corporis naturalibus
inmobilis et non posset moveri nisi per mutacionem
principiorum nature Solucio dicas quod
dyonisius in de celesti ierarchia capitulo 7o dicit
quod purgantur ab ignorancia dicit enim Divinis
scientie ignorancia quidam inperita purgans secundum or
dinem inducta scilicet perfecciore doctrinam Con
cedimus ergo secundum primas auctoritates quod quidam pur
gant et quidam illuminant et quidam purgantur
et quidam illuminantur et quidam perficiunt et quidam
perficiuntur Ad hoc autem quod queritur de indi
gencia purgacionis et ignorancia ut dictum est
Et ignorancia est duplex scilicet negacionis et prava
cionis Ignorancia negacionis est nesciencia que vel
ponit sicut dicas lignum nesciens hoc est non
sciens ignorancia et etiam ignorancia priva
cionis et hec est duplex scilicet male disposicio
et hec est aliquid ponit in habitu sicut dicitur error

Solucio
Ignorancia multiplex

qui dicat q in medio absondite sit te toales oim
local que nat sunt inde cause eorum q per gratiam
sunt s non eorum q ad hoc sequnda mabit non
nat sunt q instructibus angeli sint sit Vnde
misterium hoc a seclis in deo dicitur esse absconditum
ut nunc innotescat principibus et potestatibus Dicen
dum q deus in rebus duplex obiecti potest se an
gelis aut bene s ut obiectum formale et ut in
ipso sunt modo absondite omnium misteriorum pertine
ntium ad gubernationem rerum et sic omnes vident
deum in mente 2o autem modo accipiunt illuminationes
sed superiores accipiunt ab immediate a deo inferiores
autem a superioribus per ordinem et sic plenius cognoscit

deus in rebus duplex obiecti potest se bene

misterium ¶ Ad id q querit utrum accipiat illuminationes
ab ecclesia militante Dicendum q duplex est acceptio
illuminationis s. a re et ab effectu et a re quidem gra
ciarum que accipiuntur illuminationes ab effectu autem per
modum experiencie et quidam illuminationes acci
piunt angeli ab ecclesia sed scilicet vide misteria gra
ciarum a seculis in deo absondita per effectum in sancta
ecclesia completa Per hoc patet solutio ad omnia obiecta
Deinde queritur de actibus quibus angelorum
qui sunt purgare illuminare et perficere Et que
runtur duo scilicet quare hiis actibus utitur
se et quare utitur eis ad actus horum Circa primum
queruntur quatuor Primum est utrum sit angelis
illuminare perficere et purgare 2m sed quid conveniat
eis 3m utrum sit eis secundum distinctionem ierarchiarum
vel ordinum vel personarum 4 quid tum conveniat per
prius tum per posterius

Ad primum procedere sic Dicit beatus Dionisius in de ce
lesti ierarchia capitulo 3o ordo ierarchie est
quosdam quidem purgare quosdam vero purgari quos
dam quidem illuminare et quosdam illuminari et quos
dam perficere et quosdam quidem perfici unicuique ad
deiformem admiracionem qualiterque modo ergo ista conve
niunt angelis ¶ Preterea hoc videtur ex auctoribus bi
blie Dicitur n. dicitur in daniele ix° Factum est
cum viderem ego daniel visionem et quererem intellectum
ecce stetit in conspectu meo quasi species viri et au
divi vocem viri inter vlay et clamavit et ait

Gabriel fac intelligere istum visionem Ex hoc acci
pitur q angelus mittit angelum alium ad quem illumin
andum non tamen mittitur nisi prius illuminasset ut dicit
dionisius ¶ Item danielis x° Ecce michael
unus de principibus venit in adiutorium meum
et ego remansi ibi iuxta regem persarum Venit autem
ut doceret te que ventura sunt Istud adiutorium
fuit dicit dionisius non est nisi per illuminationem
et purgationem ¶ Item zacharie primo Et dixit vir qui
stabat inter mirtheta et ait isti sunt quos mi
sit dominus ut perambulent terram Et videbat
angelum domini qui stabat inter mirtheta et dix
erunt perambulavimus terram et ecce omnis terra ha
bitatur et quiescit Ex hoc expresse accipitur
q angelus qui stabat inter mirtheta illuminabatur
ab hiis qui perambulaverunt terram et iste alius
illuminatus illuminavit zachariam ¶ Item in ysaie 6to
dicitur q clamavit alter ad alterum Sanctus
sanctus sanctus dominus deus exercituum plena est
omnis terra gloria eius quod beatus dionisius exponit
q clamat alterum ad alterum id est aliud est q
dat sibi illuminationem ¶ Item in ezechiele ix° Gloria
domini dei israhel assumpta est de cherubin qui
erat super eis ad limen domus et vocavit virum qui
indutus erat lineis et atramentarium scriptoris habebat
in renibus suis et dixit dominus ad eum transi per mediam
civitatem transi per mediam civitatem in medio ierusalem et
signa thau super frontes virorum gementium et do
lentium super cunctis abhominationibus que fiunt in medio
eius et illis dixit sed sequimini quorum unusquisque
habebat vas interfectionis in manu sua audiente me tran
site per civitatem sequentes eum et percutite non parcat oculus
vester neque misereamini senem et adolescentulum virgi
nem et parvulum et mulieres interficite usque ad inter
necionem omnem autem super quem videritis thau
ne occidatis et a sanctuario meo incipite Et
hoc dicit dionisius q scriptor erudiebat a primo
dicunt medium ¶ Item ezechiel x° Et vidi et
ecce q erat super cherubin quasi lapis saphirus
et quasi species similitudinis solii apparuit super eam

actus. Item quandoque comparantur aliqua in obiecto ergo
videtur quod nec nudimptio ab ipso sed purgatio
semper sequitur illuminationem in subiecto purgato
ergo videtur quod nec nudimptio purgatio ab il
luminatione. Et ita non sunt duo actus. Et si forte
dicatur quod hic est unus actus dicens penes
terminum sunt in numeris est terminus a quo et ad
quem. Contra quod secundum hoc ad non sunt nisi
duplex terminus in actu scilicet a quo et ad quem
non deberet esse quam nisi illa duo scilicet illumina
re et purgare et sic per rationem erit perficere.
Item quorum diffinitiones sunt diverse ipsa
sunt diversa sed diffinitiones horum sunt diverse
ergo et ipsa sunt diversa. probatio medie de
dionysio 3o capitulo celestis ierarchie. Oportet itaque

purgari — ut estimo purgandos quidem puros effici
et ab omni liberari dissimilitudinis commixtione

illuminari — illuminandos vero repleri divino lumine ad con
templativum habitum et virtutem ut castissimis

perfici — mentis oculis reductos et imperfectos re
sanandos perfectos fieri explorationem sacrorum
perfectione scientie. Ex hiis patet quod diffinitiones horum
trium passionum sunt diverse scilicet purgari il
luminari et perfici. Et si forte dicatur quod ista sunt
eadem trium agere hoc tamen videtur quod beatus
dionysius dicit ibi quod oportet purgatores
magis purgationis aliis tradere ex sua castitate
illuminatores et ut lucidiores nos ad perfi
ciendum lucis et dispensandos ipse sanctos et
ditissime ipse claritatis et repleri et summis
sancti [illegible] qui digni sunt superius vere perficitur
vero atque perfectores perfectionis tradicionis perficit
et perficiendos sacratissima doctrina et in
spectore sacrorum [illegible]. Ex hiis videtur quod
purgatores purgare et restituere et illumina
tores illuminant lucem et perfectores perfi
ciunt [illegible] perfectissime tradicionis. Ergo
ista tria non sunt eadem nec erit idem purgare
illuminare et perficere. Responsio hoc queritur de

quod sit ordo istorum — ordine illorum trium et videtur quod primum sit pur
gare quia antequam inducatur forma oportet removeri
re a subiecto privationem et disponere contrariam.
Sed videtur econtrario quod perficere sit primum quia perficere
est secundum actum et actus prior est ut dicit philosophus
nono metaphysice tempore et ratione et substantia potentia. Item
videtur quod illuminare sit prius quia per illuminationem

So[lutio] — sit purgatio et perfectio. Solutio istius questionis
declaratur a beato dyonisio in de celesti ierarchia
capitulo 7o sic dicit ut opinor [illegible] et hoc dixe
rim fortassis non immunda a purgatione est illu
minatio et perfectio divine scientie est assumptio ig
norantia quidem ut puto purgatio secundum ordi
nem inditam sibi [illegible] perfectione doctrinarum il
luminans autem ipsa cognitione per quam et purgat
non prius contemplatione quam manifestat per al
tiorem illuminationem et perficiens iterum ipso lumine
secundum habitum sive lucidissime doctrinarum. hoc
est quod per illuminationem unam solam sunt ista tria
scilicet illuminationem purgatio et illuminatio et perfectio
sed quantum ad remotionem privationis que est ignoran
tia dicitur purgatio sed quantum ad impressionem lucis
quod non prius contemplatur nisi manifestetur ei al
tior illuminatio dicitur illuminatio [illegible] contempla
vit scientiam in ipso stabiliter tunc accipit illumina
tionem dicitur perfectio. Et ad hoc intelligendum
[illegible] ad medium quod [illegible] est
in [illegible] quod duo scilicet lumine [illegible]
lucidum et [illegible]. Et [illegible] ac
cipitur [illegible] ipso [illegible] divino dicit dyonisius
angelos principes sunt exploratores perfecte
sancte et per hoc reduci et restaurari ad perfectionem
secundum hoc ergo beatus concedimus quod ista tria sunt
una sola illuminatione sed sicut motu tria
sunt scilicet terminus a quo et in quem et finis motus
ita hic sunt tria et penes terminum a quo dicitur
purgatio penes terminum ad quem dicitur illuminatio
penes finem autem propter quem est totum dicitur perfectio
hic autem finis nichil aliud est nisi ut sic
[illegible] illuminatione perfecta
Ad aliud ergo quod obicitur de dyonisio quod

ipse videtur dare diversas diffiniciones. Dicendum quod iste
considerat ista tria penes dictum virtutis et finis et
penes diversum eius quod est ad finem et non per
substanciam illuminationis quia omnia ista sunt unum
non ista tria sunt idem in re sed differunt penes esse
et modos. Ad hoc quod obicitur de conformitate dicendum
dicendum quod conformitas dicitur ibi appropinquatio intellectualis
ad unum quantum non magis appropinquat ad
unum principium tanto magis conformatur simplex et minus
plus et consistit in illo et quanto magis recedit
tanto magis perficitur in multas et varietur
lux in illis hoc autem non contingit quia
finis est unus ea autem que sunt ad finem sunt
multa et parata. Ad id autem quod obicitur de
precepto tradicionis dicendum quod preceptum dicitur ibi
principium et regula reductiva ad finem sicut
etiam dicitur artis collatio preceptorum ad eundem finem
tendencium. Unde preceptum ibi traditum non est
nisi illuminatio per quam anagogice reducitur et
in exploracione et inspectione sacrorum que sunt doc-
trina et sacra illuminationis. Ad id quod queritur de
ordine dicendum quod tripliciter comparantur tres
secundum ordines ista tria. Si non comparantur ista
tria respectu subiecti tunc est primum purgatio 2m
illuminatio 3m perfectio quia agens primo format
secundum quam est actus conveniens que contraria removet
a subiecto purgationem opposita et ulterius inducit
finem. Si non considerantur secundum racionem perfecti et oppositi
sic perfectio est primum illuminatio 2m et purgacio
tercium. Ad hoc autem quod obicitur quod perficere dicit
dicendum quod hoc verum est in diversis sed non in uno.
In uno enim et eodem potentia prior est actu ipse
subiecto et modo posterior

Ultimo queritur utrum conveniat eis secundum distinc-
tionem ierarchiarum vel ordinum vel personarum.
Et videtur quod tres ierarchias quia dicit
beatus dionysius de celesti ierarchia quod est seraphin
et cherubin et thronorum capitulo 1o sic supremus
essencie que post substanciacionem deitatis
collocate sunt et veluti vestibulis ipsius ordinate
omnium sunt invisibile et visibile supercollocate sunt
tria virtute primam estimandum est esse et omnino
forme ierarchiam. Aliud sic ordinatur ipsa et omnem
deiformem ierarchiam estimandum est esse primis
essencys. Ex hoc accipitur quod non prima ierarchia
tota sic conformis non illuminatur in ea ordo ordine
vel persona persona ergo non angelus conveniat pur-
gare et purgari. Item videtur quod sint tres diversarum
ierarchiarum et non tres unius ierarchie. Ad hoc
facit et hoc quod vocat eam ipsam ierarchiam quod
eius aliunde est non videtur esse ipsam. Item dicit
dionysius in 8o capitulo celestis ierarchie dicit In (?)
et in commemoracionibus ista hec diffiniuntur ab omnibus
super conservatus ordinis principatus per unamquamque
ierarchiam primos et medios et ultimos esse et
ordinaciones et virtutes et minorum esse divinos
doctores manuductores in divinam adduccionem
et illuminacionem et communicacionem. Ex hoc accipitur
quod in ierarchia oportet unum illuminare aliud
et perficiat aliud. Item videtur quod unaqueque persona
habeat hos actus et ad seipsum et ad aliud quod
ita dicit dionysius in 10o capitulo celestis ierarchie
secundum seipsum unamquamque et celestem et humanam
aliquam speciales habet et primas et medias et ul-
timas ordinaciones et virtutes adductivas per unam
quamque ierarchiam et illuminacionem superiorem ana-
gogicas. Sicut est quod unusquisque angelorum habet
triplices illuminaciones scilicet primas et medias et
ultimas que illuminaciones sunt ordinaciones et virtutes
ad ipsas anagogicas ierarchie illuminaciones ana-
gogicis dico dictas per unumquemque scilicet angelum.
Ex hoc habetur quod quilibet angelus potest seipsum illu-
minare ex anagogia illuminacionis superioris et
potest etiam illuminare aliud angelum secundum illumina-
tionem inferiorem anagogice. Solucio. Dicendum quod ie-
rarchia ierarchiam potest illuminare et ordo ordi-
nem et persona personam sed non persona seipsam. Ad
primum autem dicendum quod ordines in prima ierarchia dicun-
tur conformes quantum ad actum ipsius ierarchie de
quo dicitur inferius. Si non sunt conformes quantum
ad illuminaciones speciales. Ad aliud dicendum quod ie-
rarchie ille dicuntur ipse que sunt in tribus
primis ordinibus inferiorum quamvis etiam ab angelis
secundum quemdam modum. Ad ultimum dicendum quod non

intendit Dionysius quod angelus superior illuminet
eum quod in quo habet angelorum sunt conformes il-
luminationes comparabiles tribus ierarchiis quod
planum erit in sequentibus

Vnde queritur utrum conveniat primus et cum
post ipsos qui in natura non unum est movens
quod nullo movetur et unum est motum
ultimum quod nullo movet et sunt media
inter haec quae movent et moventur. Et sic queritur
cum sic conveniat movens videtur quod illi movent
quae nullo moventur. Sed motum conveniat ei per
se primo quod nullo movet. Maxime non movetur
quod ab omnibus motoribus movetur et maxime movet
quod omnes alios motores et mobilia movet
ergo deus cum sit sic illuminet se quod nullo
illuminatur et omnia illuminata illuminet sibi illumina-
re erit proprium. Et quod se illuminat quod nullum
aliud illuminet post se et illuminatur a quibus
illuminatus est, quod in deo et angelo sibi maxime
est proprium illuminari. Et hoc videtur dicere in 8o
capitulo celestis ierarchie ubi dicit superioribus
essentiis et primo in se inducat divina illumina-
tione, et in nos per se offerunt, quod super nos sunt
manifestationes. Et dicitur quod graecus quod
quanto superior intellectualis aliquis tanto magis
est ei proprium illuminare aliquos, quod plures illuminat
et a paucioribus vel a nullis illuminatur. Et
quanto inferior tanto convenit magis ei per se
illuminari et minus illuminare quod a pluribus illuminatur
et pauciores vel nullos illuminat.

Deinde queritur quare hiis actibus utitur
ad salutem hominum et queruntur tria quorum
primum est utrum in nobis sunt facte illu-
minationes divinae. Secundum per quem modum fiant. Tertium
per quem modum sunt nobis perfecte in affectu.

Ad primum proceditur sic. Dicit Dionysius in de
celesti ierarchia capitulo 4to quod archan-
geli angelis generant illuminationes et
angeli nobis secundum virtutem illuminatorum analo-
giam. Et ita videtur quod dant nobis illuminationes.
Et ita faciunt nos intelligere divina. Item
post aliquam partem quam ierarchia manifesta

Illa vero que est post ipsum caelestium principatuum
atque archangelorum et angelorum ierarchia dispo-
sitionis humanas ierarchias per quam proportionaliter ut
sic per ordinem ad deum ascensus et conversio et unitio.
Ex hoc accipitur etc. Item angelus in se superius
praesentat ad litteram sicut in ista luce corporea est ce-
lum quod super terram superius. Sed luminaria et
sidera que corpora lucidiora sunt celestibus sic
in illo genere spirituali in quo videntur corporum simili-
tudines lucis quaedam in corporali ac sic sunt
quedam excellentissima et multa divina que demon-
strat angelus dicens Miris modis mirabiliter vi-
sa fiunt quaedam et potenti immisso vel facto
tos an sciente nescio quo in spiritu meo infor-
mare exponendo desiderio proprio et dissolvo
Ex hoc accipitur quod angeli formant in nobis
visa sic mirum modum et manifestant nobis
suas illuminationes. Item angelus illuminat angelum
ergo multo fortius illuminat animam. Item sicut super
spiritus hominum est lex ierarchiae quod per 2a reducit.
Cum igitur angelus sit primus et anima sit 2a anima
reducatur per angelum. Item legitur quod super in anti-
quis inductis quod prophete illuminati sunt per angelos
sicut Zacharias qui ait angelus qui loquebatur
in me et sic antiqui patres scilicet Abraham Ysaac
et Iacob Josue et Moyses et alii quibus dicta sunt
multa per angelos ergo videtur quod tradunt nobis
illuminationes. Contra dicit Augustinus quod mens
est inter mentem nostram et deum ergo ut videtur
quod sicut in me descendunt illuminationes a deo
in summa ierarchia quod immediate debeant descendere
in nos. Item hoc videtur dicere propheta Audiam
quid loquatur in me dominus deus. Item sicut a-
nime secundum Dionysium superiores immediate recipiunt il-
luminationes ita et nos recipimus ante resurrec-
tionem per predicationem et post resurrectionem quando
duobus dicitur alibi erimus in emanando incorporabiliter
et de omnibus sapientie. Solutio dicimus quod
duas recipimus illuminationes ab angelis et
notandum quod aliud est immittere cogitationes et ali-
ud incendere et immittere enim ut dicit Beda

immittere
incendere

est intellectum circa et facit cognitionem intendere et intellectum
suum inflammare. Et de his duobus est ser-
mo in questione de deceptionibus demonum. Dicendum autem
illuminationem est dare revelationem de aliquo intelligi-
bili occulto. Ad primum quod obicitur de Augustino dicendum quod
quantum ad conversionem et unionem ymaginis nichil
est inter nos et deum. Immediate enim creat nos
et iustificat et perficit. Sed nichil prohibet
quantum ad modum percipiendi illuminationes aliquid
esse medium inter nos et ipsum. Ad aliud di-
cendum quod licet David dicat quod deus loquatur
in ipso quod ex hoc non sequitur quin etiam per an-
gelos possint fieri tales illuminationes quia dicit
Dyonisius in De celesti ierarchia capitulo 7°. Quod in-
tellectus quidem ordines habent inferiorum ordinum
illuminationes et virtutes non autem participantes ex-
cellentium sed sunt illi unde quamvis inferior sit
et superior sed non convertitur. Ad aliud dicendum quod
Cristus nobis tradidit cunctas illuminationes quia
ipse primus illuminator est quia omnia per que
possunt inferiores sed non convertitur.

nota duo in illuminacione — Secundo queritur per que modos faciunt
angeli in nobis intellectum divinum. Videtur
enim duo sunt in illuminatione, scilicet sen-
sibile. Queritur utrum utrumque possit fieri ab angelo
in anima aut alterum tantum. Et videtur quod utrumque
quia in revelationibus sit de occultis quorum noti-
cia neque per studium neque per ingenium est in anima vi-
detur quod utrumque ergo habent ab angelo illuminante. Item
sic legitur de prophetis quod distincte pronunciabant
futura et illuminationem et hoc non potuit esse
nisi haberent illuminationem distinctam et hanc il-
luminationem habuerunt per angelos ut dicit supra.
Ergo angeli distincte illuminant. Videtur expresse
legitur quod quosdam illuminaverunt ad sensum sicut
Abraham et Loth et quosdam aliorum ad intellectum quosdam
autem ad ymaginationem sicut Danielem sicut
in tercia visione. Contra ergo utroque illuminatione
immediate possunt imprimere intellectui preter
sensum et fantasiam. Et videtur quod non quia est

Secundum loquitur ore ad os.

[illegible] super celestis angelus

altissimam per se autem inter quam et deum nichil
est medium ut dicit Augustinus et quia sunt celestes
angelis equalis aut non est equalis illu-
minare. Secundo contra dicitur de Moyse in Exodo. — In Exodo
quod angelus qui in persona domini dedit ei legem
loquebatur ei ore ad os sicut solet loqui ad
amicum suum. Unde etiam cornuta facta est faci-
es Moysi et dicitur supra quod ore ad os loqui
et facie ad faciem ad intellectum loquitur. Item
dicit Iacob Genesis 32°. Vidi dominum facie ad
faciem et salva facta est anima mea. Item intel-
lectualis visio est magis conformis nature
angelice quam ymaginaria vel sensibilis seu
corporalis. Ergo videtur quod magis possunt angeli
secundum illam illuminare quam secundum aliam. Solutio. — 3a
Dicendum quod triplex est modus quibus angeli illuminant — triplex modus illuminandi angelis
animas scilicet ad sensum et ad ymaginationem
et intellectum secundum triplex genus visionis distincte
ab Augustino super Genesim ad litteram. Primo illuminatio
sua perfecta non fit nisi secundum intellectum. Unde
concedimus quod angeli intellectui possunt imprimere
lumen sub quo fit cognitio. Et ipsa cognitio
secundum species suas. Dicendum enim quod sicut obedit eius
natura ad assumptionem corporis sic obedit eidem
ad abstractionem specierum. Unde sicut intellectus
agens species abstrahit a fantasmatibus et unit
eas intellectui possibili secundum ordinem ad sensum
et operationes. Sic intelligentia angelica huic prius — nota h.
abstrahit species a fantasmatibus et componit intellec-
tui eius secundum ordinem ad revelationem occultorum.
Si autem queratur ubi sunt fantasmata a quibus
abstrahit dico quod sunt in anima et possunt sic
in anima utroque duorum modorum. Sunt enim angelus
facit in ea de novo per visionem sensibilem vel
ymaginativam. Sunt etiam in ea sed naturaliter
ordinare et componere et dividere secundum congruentiam
revelationis secundum quam intendit illuminare et
hos modos dicit Augustinus diversos modos quibus
angeli ipsa prius imprimunt in animis. Quare
autem hii modi conveniunt visioni prophetice et
visioni superiorum et aliis modis revelationis.

Distinctio visionum secundum Augustinum
super Genesim ad litteram XII capitulo.

alibi dicitur. Ad obiectum autem contra quod inducitur
dicitur quod quantum ad naturam ingredimur primo in equales
quia ipsi intelligunt deiformiter nos autem continuate
ut dicit Dionysius. Ex hiis patet solutio ad totum.

Tercio queritur per quem modum purgant nos per-
fectum in affectu. Quod non hoc purgant videtur
per hoc quod triplex est actus eorum scilicet pur-
gare illuminare perficere et licet primi non purgent
a peccatis quia non sunt sicut nos indigent purgacio-
ne. Purgacio autem a peccato non fit nisi per gra-
ciam et ita perficiant affectum nostrum secundum gratiam ut
videtur. Item hoc expresse habetur in 6 Ysaie
ubi dicit volavit ad me unus de seraphin
et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari teti-
git os meum et dixit Ecce hoc aufert iniqui-
tas tua et peccatum tuum mundabitur. Item dicit
Beda quod incendunt nostras cogitationes et non possunt
accendere nisi apponant ignem in affectum suum
autem affectum non est nisi karitas. Contra demones
possunt movere concupiscenciam in malum ergo multo for-
cius angeli boni possunt movere affectum in bonum.
Sed contra Ysaie 43. Ego sum qui deleo iniqui-
tates tuas propter me et peccatorum tuorum non recordabor
ergo videtur quod nemo delet iniquitates nisi
solus deus. Item sine peccatore gratiam creatam
autem non conferunt angeli. Contra gratia non est
ab homine creata secundum quod homo est ergo multo minus
ab angelis quia causa angeli ab homine est
tempore illuminacione. Gratia autem non est
ab homine secundum quod est homo dicit beatus Ber-
nardus super Cantica capitulo 10 sine procul dubio
capit magis quam gratis agit quod dedit largi-
tor hominum. Non quia non sit homo qui dat
sed quia deus et homo unus est Christus sed quia
omne bonum a deo non ab homine est. Et ideo ip-
sum quod per hominem ministratur profecto spiritus
est qui vivificat caro non prodest quicquam.
Contra maledictus qui spem suam ponit in homi-
ne et si spes nostra tota nostra pendet ex
homine deo non tantum quia homo sed quia deus est. Item
Jacobi primo omne datum optimum et omne donum
perfectum desursum est descendens a patre luminum.

Gratia non est ab homine x[?]

Solutio. Gradus quod gratia non est ab angelis nec est
remissio peccati sed a solo deo. Unde purgatio an-
gelorum est ex parte intellectus non ex parte affectus pur-
gant autem a tenebris anime intellectum scilicet ab igno-
rancia et a nubilo fantasiarum et a falsorum
opinionibus peccatorum. Et eorum que contrariantur re-
velacioni. Ad hoc autem quod obicitur de Ysaia
dicendum quod angelus missus ad eum quamquam
fuit purgacionem illam exprobat[?] in ministerio. Sicut
sacerdotes homines per ministerium gracie operatione
gracie in collatione sacramenti. Et hoc notatur expres-
se in modo loquendi. Dicens enim angelus minis-
terium suum dixit Ecce tetigi hoc labia tua
operatorum[?] autem gracie relinquit ad alterum dicit
hoc aufertur iniquitas tua etc. Ad aliud dicendum
quod incendunt per modum amonicionis non quod facerent
ignem. Angelus enim ut predictum est est operator
in intellectum illuminans et intellectum illuminatum
per malum amonicionem consilium ex hoc ad affectum.
Ad aliud dicendum quod demonio duplex est coo-
peratio una ad voluntatem operante et sic
in ea non ... demon in altera coopera-
tione est ad mentem et sic in ea ... ha-
bita fuit. Unde demon immediate super vo-
luntatem et affectum non operatur sed ex parte me-
ntis trahit eum et sic est hec questio[?] solvitur.

Consequenter queritur de ierarchia an-
gelorum et queruntur sex. Circa primum
est quid sit ierarchia in genere. 2m
de divisione ierarchie per partes ipsius. 3o
de ordinibus ierarchie. 4o utrum ordines
manebunt post diem iudicii vel non. Quintum
super cuius ordines dicuntur angeli et vir-
tutes. Sextum de quibusdam et synagogis[?] angelorum.

Videamus ergo ad primum querentes quid
sit ierarchia in genere et ponatur
diffiniciones Dionysii. Dicit enim Dyo-
nysius in de celesti ierarchia capitulo 3o. Est
quidem ierarchia secundum me ordo divinus
et sciencia et actio deiforme quantum possibile

Tercium purgari a ... a ...

diffinicio ierarchie

est planus et ad intimas ei divinas illuminationes
4 preparatus in dei plenitudinem ascendens. Item ipsa
in eodem ms ierarchie celestis qui dicit sanctam
quandam naturalem declarat dispositionem ymaginem divine
speciositatis in ordinibus et scientiis ierarchiis
sue illuminationis sanctificatam misteria ad suum prin-
3 cipium ut licet assimilatam. Item diffinitur aliquo
modo sic ierarchia est sacrorum et rationabilium ordi-
nata potestas in subditis retinens dominatum. Obser-
vandum est circa primam diffinitionem de hoc quod dicitur
ordo. Ordo non est pars ierarchie et ideo non de-
bet cadere in diffinitione eius. Preterea dicit ipse
[illegible] quod ordo est multitudo celestium spirituum
qui inter se in aliquo munere gratie similantur sicut
etiam munere naturalium donorum conveniunt. Sed isto
modo non ponitur ordo in diffinitione ierarchie
quia non omnes angeli in quibus est ierarchia sunt
munere gratie alicuius vel dono nature. Preterea
omnis ordo secundum prius et posterius determinatur sed
dicit Dionysius quod illi qui sunt unius ierarchie
sunt uniformes et equipotentes. In illa ergo ie-
rarchia per ordinem non debet determinari sed po-
tius per equipotentiam. Item duplex ordo autem dicitur
ordo qui est in deo et qui est a deo et qui est secundum
gratiam dei aut qui est secundum distributionem offi-
ciorum dei. Si primo modo contra dicit Augustinus quod in deo
non est ordo nisi nature ordo non quo altera per-
sonarum sit prior altera sed quo altera sit ex altera.
1 Sic si talis ordo esset in ierarchiis oporteret
quod una ierarchia esset ex altera et unus angelus
ex altero et non prior eo. Et hoc est magnus quia
hoc non posset esse nisi esset idem in essentia et di-
versus in personis. Si secundo modo omnia esse in ie-
rarchiis disposita sicut dicit Augustinus deus
omnia creavit in numero pondere et ordine. Si 3o modo
ordines omnes distinguuntur secundum dignitatem et perfectionem
virtutum quod non est verum cum non sunt nisi septem vir-
tutes. Et preterea multi ordinum a nulla septem
virtutum nominantur sicut throni dominationes et
potestates principatus angeli archangeli. Si quarto modo

dicuntur tunc secundum apostolum unumquisque ordinatur ad deum
in suo officio sicut qui docet in doctrina et qui p-
est in sollicitudine etc. ergo quod ierarchia multiplica-
tur secundum talia officia et sic esset multiplicior
ierarchias quam tres quod non est verum. Preterea
in ordo determinatur secundum prius et posterius et prius et pos-
terius sunt eorum que multiplicantur dicuntur. Queritur per
quem modum dicitur prius et posterius in ordine ierarchie
et non potest dici nisi secundum illum modum quo prius di-
citur quod dignius est. Et sic cum secundum beatum Dionysium
sint in uno ordine sit dignus et indignus ergo
in uno solo agmine esset ierarchia una spe-
cialis consistit ad minus ad unum tribus ordinibus.
1 Si non dicitur quod ordo sumitur ibi sicut dicit
quidam pro ordinata potestate hec non videtur esse secundum
hoc duo scilicet substantia et actio obliquo de-
bent cadere in diffinitione non videtur ordinata po-
testas est substantia et actio sed substantie et accidens
vel secundum substantiam et accidens. Et ita debet dici ie-
rarchia est ordo duplex substantie et accidentis vel secundum
ierarchiam secundum substantiam et accidens. Deinde queritur Scia
de hoc parte scientia. Et queritur secundum quem modum
ponitur in diffinitione scientia. Cum non unus plus ordo
dicatur a plenitudine scientie scilicet cherubin videtur quod non
in diffinitione claudere omnes ordines debet
poni scientia. Item aut sumitur ibi scientia pro illa que
est de solo creato aut pro illa que est de solo
increato. Si primo modo non videtur pars ierarchie
quia scientia quo est de solo creato est de [illegible]
[illegible] cognitione naturalis et est vespertina ut dicit Augustinus
per quam est lux et illuminatio secundum quam distingui-
tur ierarchie. Preterea illa sunt circa deum omnes
nes quod tamen non sunt ordinem [illegible]. Si autem
2o modo non est nisi duobus modis scilicet per speciem
et enigmate et per speciem et aperte et sic esset
primo modo fides esset pars ierarchie et conve-
nire fidei angelum quod falsum est. Et si
2o hoc videtur falsum eo quod illa est obiectum
beatitudinis et vite eterne secundum quam ordinantur
immediate ad deum et ita secundum illam non descen-
dunt illuminationes ab una ierarchia in aliam

Quam ierarchia continet que de vi indiis non dicit nisi supra principatum et de perfectione illius non quia perfectio perfectione ponitur in diffinitione. Ulterius queritur de hoc quod dicit actio. Et in statu pertinet magis ad decretum contemplationis quam actio videtur quod convenienter ponitur actio in diffinitione ierarchie. Item non videtur quod diffinitio ierarchie conveniat actio quia quamquam nulla est inter ierarchias ita in libro agit. Item videtur quod ista tria ordo scientia et actio non pertinent de conceptu ierarchie sed ponuntur actus tres quasi de quibus supra dictum est quia non illi ordo ierarchie conveniat ut dicit Dyonisius. Deinde queritur de hoc deiforme quantum possibile est similans. Deiforme autem dicit aut creatum vel increatum. Si creatum tunc simile quo non est conformis quia similitudo ad creatum magis tribuitur quam ad deum. Item dicit in creatura posse ... apparuerunt similes eius. Et non dicit plures eius deum creato. Si autem dicit increatum tunc non videtur quod deiforme ut est conformis ad deum et ita ... dividitur a deo. Item similitudo est ut dicit Augustinus conformitas unio vere in pluribus sed id unum est in deo et angelis ergo videtur quod ierarchia non sit similiter deiforme. Item in eodem capitulo post ita dicit quod in spiritus ierarchie est imitatio possibilis quod similitudo ad deum et unitas. Contra quia similitudo et quia unitas. Et si forte dicatur quod est unitas conformitatis sicut dicit apostolus prima ad Corinthios 6 quod adheret deo unus spiritus est hec videtur quod per quod ista unio spiritus non est nisi concordia et conformitas voluntatis. Contra vel hoc quod unitum deo tantum. Item dicit Hylarius in libro de trinitate patris et filii voluntatem non in operibus patrem et filium unita de quibus iudicatis unitatis vere ad deum verbum exemplo sicut ad filium ad patrem exemplo sicut ac si voluntate religionis unitate collata promeretur etiam et suppetiuit naturalis quedam eius generis indulget. Cum et per hoc nos deum que filii et permanentis in nobis carnaliter filium et in a nobis corpus et inseparabiliter unitatis deus ... naturaliter ac naturalis unitas sit predicanda.

Et videtur quod per personam eukaristie naturaliter sit unio cristus et panis naturalis secundum carnem sicut dicit in evangelio Iohannes 6 qui manducat meam carnem in me manet et ego in eo. Et ulterius videtur quod sicut xpistus est unus cum patre ita et nos efficiamur unum sicut dicitur in evangelio Iohannis 17 ubi dicit ad patrem de apostolis ut sint unum sicut et nos unum sumus tu in me et ego in eis ut sint in unum consummati. Deinde queritur de ultima parte hoc scilicet et ad inditas eis illuminationes in dei similitudinem proportionabiliter ascendunt. Contra quia non ille ascendit secundum locum sed secundum dignitatem et quantitatem glorie secundum hoc quod quelibet ierarchia sit et potest fieri aliter ergo videtur quod media sit equalis ad primam et ad primam quam sit ut dicit Dionysius illuminatur immediate a deo et ita de media sicut prima quod cum conveniat actio generalis ierarchie aliquis illi eadem ierarchia illa attribuitur. Item secundum hoc videntur ierarchie mutuo quodammodo continue unite ... illuminationem. Item queritur de hoc quod dicitur proportionabiliter. Tunc enim proportio accipitur ad naturam aut ad conatum nature aut ad meritum. Et si primo sunt lucifer qui secundum aliquos summus melioribus omnibus fuit naturalia debuit habere altissimas illuminationes et similitudines divinas quod non est verum cum ipse ad fundamenta loca sit deiectus. Si autem secundo tunc in aliquis de inferioribus possunt magis conari aliquis de superioribus sicut aliquis de inferioribus fieri superior et econtra. Si deo ... tertio dicatur quod meritum perficit inferiorum plura habet merita quam superiorum cum meritum sit in voluntate et libero arbitrio quod ... nulli negatur. Item contra totam diffinitionem sic obicitur quod non videtur ierarchia que ordo divinus et sancta et actio ... Et ponitur subtiliter videtur quod similitudo ad deum et unitas agens et sciens in medio ipsius dei quod sicut dicit Dionysius in de celesti ierarchia capitulo 3o ierarchie est quantum possibile est similitudo et unitas ipsius quantum ordo sacer scientia et actionis ducit ad summam divinissimam decorem

naturaliter quod diffinitio quia non est perfecte
reformat et priores laudatores algamata divina
perficit specula clarissima et munda receptiva princi-
palis luminis. Item dicit magister Hugo de sancto Victore
quod in eo quod illuminant angeli sunt quasi principes
In eo vero quod illuminantur efficiuntur perfectius conformes
et constat hiis duobus modis ierarchia et perficit
gratia et officio et virtute et ministerio. Ergo in dif-
finitione predicta nulla sit mentio gratie et of-
ficii et virtutis et ministerii ergo videtur quod non sit
imperfecta. Item dicit dyonisius in 3o capitulo celestis
ierarchie quod ierarchia induite quidem clari-
tatis est repleta eciam ipsa copiose in ea que
sequuntur declarans secundum divinas leges ergo videtur
quod per illuminationem misteriorum debent diffiniri

Deinde queritur de 2a Et queritur primo
de hoc quod dicit quod nomen ierarchie

sacram quidam vel dedicit dispositionem per se
tamen enim modo loquendi illa sacra dispositio
remanet infinita et indeterminata et ita non
est diffinitivum nomen ierarchie. Preterea
omnis dispositio vel est secundum sacrum vel secundum qualitatem
dicit enim philosophus quod scientia est quedam dispositio parva
Et similiter dicitur quod materia per qualitates disponitur
ad formam. Queritur ergo quo istorum modorum su-
matur dispositio et constat quod non secundum sacrum quia
sacris in spiritualibus non est. Si vero dicatur quod
secundum qualitatem tunc ierarchia est aliquid imperfectum
quod disponitur ad perfectionem ulteriorem quod
est inconveniens. Preterea queritur quare dicatur
vel sacram vel ea que sunt in diffinitione ie-
rarchie non sunt ut multa sed ut unum. Item
non debet dici declarativum vero potius nomen de-
claratur per diffinitionem quam econverso. Postea obi-
citur de hoc quod dicitur secundum ymaginationem
divine speciositatis in ordinibus et speciebus ierar-
chicis dicit enim augustinus in sermone de ymagine
quod ubi ymago est eciam et similitudo sed non
ubi similitudo continue ymago quia ymago dicit
convenienciam expressam et plenam similitudo au-
tem non. Cum ergo angeli convenienciam expressam et

plenam non habeant ad divinam speciositatem videtur
ierarchia esse quasi ymago speciositatis divine
Preterea queritur quare potius dicatur divine speci-
ositatis quam divine bonitatis vel potentie vel
veritatis. Item vero in diffinitione prima ponere-
tur ordinem et scientiam et actionem quare hic non
facit mentionem de ordinibus et speciebus et potestatibus
ierarchicis et tacet de actione. Adhuc queritur
de hoc quod dicit ipse illuminatores sacrificatas
te mistica videtur enim conveniens dicere ipse
[illegible] in diffinitione precedenti dixit quod illumina-
tiones sunt induite divinitus. Item cum tria sint
in ierarchia scilicet illuminatio purgatio et perfectio
quare dicit potius ipse illuminatores vel perfectores
perfectione sunt complementum. Item misteria sunt
occulta et ita non videntur convenire illumina-
tionem sed potius apertam. Preterea visio faciei
ad faciem non videtur convenire misteria et
mistica vero igitur angelis in ierarchiis conve-
nientibus conveniat videre faciem ad faciem inconveniens
videtur dicere quod sacrificet mistica. Hoc etiam
videtur habere per auctoritatem inductam per quam dicitur
quod ierarchia priores laudatores sive principia
in subditos algamata divina perficit specula
clarissima et munda receptiva principalis luminis
est divini radii. Item per quem modum sacrificans sa-
crificat mistica ipsa ierarchia ex lege tra-
dita sacrificatur quid sacrificatur deo ad templum Et per
hoc dicitur non sacro sancte efficiuntur. Hic autem
non videtur quod in ierarchiis illuminatores
potius videntur sacrificare ex hoc quod sunt ex
deo quam ex hoc quod sibi efficiuntur cognitio sacro
Ulterius queritur de hoc quod dicit ad ipsius prin-
cipium ut licet assimilatum. Ex hoc enim dicitur quod
respicit deum hoc non videtur quia deus non est ipsius
principium sed tocius creature et ierarchie et
omnibus aliis que sunt a deo. Si autem supponit
aliquid creatum tunc esse assimilatum non est
gloriosum. Item queritur de hoc quod dicit ut

licet ut dicit augustinus super genesim ad corinthios
quod licitum est quod nullo precepto prohibetur quando
neque applicari ergo videlicet est dicendum quod dicitur ut lic
Eunde queritur de 3° quod ponitur a quibusdam
et dicitur obicitur de hoc quod dicit
ordinatam potestatem et non faciat mentionem de
actione et scientia. Item de hoc quod dicit rerum
sacrarum et irrationabilium sed non est tamen ierar
chia in rebus irrationabilibus non sacris ordinata
potestas sed Plato non est ut in pluribus mali
sunt tamen dicuntur ierarchia et ierarchia est in
eis. Preterea non ierarchie sunt recipere illumina
tiones et dare inferioribus hec diffinitio non con
venit superioribus comparatis ad inferiores tamen. Preterea quod
ibi ex textus prohibet sine ierarchia hoc est
apostolus dominandi super inferiores ubi dicit regnum
gentium dominantur eorum et qui potestatem habent super
eos sic autem non erit inter vos sed dicitur in
hac diffinitione quod ierarchia in subditos est
dominatio. Item cum multa sunt dona divina
a quibus denominantur ordines angelorum quare
potius attribuitur ierarchie quod in subditos est
donum dominationis quam virtutis vel potestatis
operatio vel aliquod aliorum. Item cum sint dif
finitiones tres queritur penes quam sumatur
et utrum omnes sint communes divine ierarchie

ad ultimum
et celesti et humane. Ad ultimum pro evidentia
dicimus quod iste diffinitiones sunt de ierarchia
in communi ad angelicam et humanam sed non con
veniunt divine nisi in tribus in ipsis diffinitionibus po
sitis qui omnes dicunt vel appropriatum vel
unionem ad divina quod non convenit divine
ierarchie quoniam ad nihil ulterius applicatur. Ad pri
mum ergo dicimus quod prima diffinitio dicitur per ea que
sunt essentialia ierarchie et perfectionem illorum in speciebus
illis que sub ierarchia disponuntur ordo
n. et scientia et actio essentialia sunt ierarchie
et eius effectus perfectio deiformis et assumptio
ad divinas illuminationes in deum 2a autem
dicitur per comparationem exempli ad exemplar

quod magis perficit in ipsa 3a vero propriam perfectionem
ierarchie considerat. Ad secundum ergo argumen
torum precedentium. Cum ierarchia est quoddam totum
potestativum et est quedam potestas et ideo est ita su
perius hinc tamen potestas in potestatibus autem ordina
tis sic est quod est sequens supponit precedens et est
plus et hoc probat tamen in potestatibus nature quarum est
salvare et generare. In potestatibus autem nature vegeta
tivum est in sensitivo et sensitivum in rationali sed non
convertitur ut dicit beatus dionysius in principio de eo de
divinis nominibus. In officiis autem potestas deest est
in potestate eminentiori est potestas eminentiori in po
testate theorice sed non convertitur. In gradibus vero po
testas subdiaconi est potestas diaconi in potestate
presbiteri sed non convertitur. Unde potestas totius potestatis
secundum ordinem constituitur in uno toto et prima consistit
secundum quid 2a autem secundum plus ultima perfecte
Sicut dicimus etiam de triplici bono et delectabile
et utile et honestum delectabile est bonum secundum
quid. Et utile est bonum plus honestum autem
est bonum simpliciter. Item honestum ponit utile et
delectabile quod non convertitur similiter utile ponit
delectabile quod non convertitur. Eodem modo dicimus
de potestatibus essentialibus ierarchie que sunt ordo

ad secundum
scientia et actio quod ordo ponit ierarchiam secundum quid
et scientia plus et actio perfecte et hoc patebit in solu
tione singularum rationum. Ad primum ergo dicendum
quod ordo dicitur duobus modis scilicet ratio sive potestas sive
ordinans forma et res ordinate sic diffinitur
in speciebus et sic non sumitur hic. Secundum autem
quod sumitur pro ratione ordinante sic sumitur
duobus modis scilicet secundum rationem generalem vel secundum rationem
specialem secundum rationem specialem est pars distincta
sub ierarchia secundum quod dicitur cherubyn
et seraphyn et thronum et cetera. Secundum rationem
autem generalem est pars essentialis ierarchie que
ponitur in diffinitione eius. Et ad hoc intelli
gendum sciendum quod in duobus consistit ierarchie
quiescentis ordinatio ut dicit magister hugo
de sancto victore in quinto super de celesti ierarchia

grane illuminacionis et in consideracione ipsius super inferiores ad participacionem dicte illuminacionis exiguntur licet secundum eo ipso ad principium illuminacionis et hanc considerationem ponit ordo ut cum ordinet Nisi non ordinetur ad lumine non accipiet illuminacionem perceptam Et 3m est perfectio secundum illuminacionem perceptam Et hec perfectio est secundum quod esse et agere et hanc ponit auctor quod ubi supra

p3t totalitatibus, dionisius accipitur, in de celesti ierarchia capitulo 3o prima est hec unitiva ierarchia id est sortitione est perfectio secundum propriam analogiam in dei imitacione ascendere et omni divinus dicitur ut eloquia dicunt cooperator fieri et ostendere divina in seipso actione secundum quod possibile est relucere ut potest cum ordo ierarchie est alios quidem purgare alios quidem purgari quosdam illuminare quosdam illuminari et quosdam perficere et quosdam perfici Ex hoc accipitur quod ordo in diffinicione ierarchie ponitur dicit racionem ordinacionis et consideracionis ad primum principium illuminacionis et comparacionis ad illuminabilia inferiora / Actio autem dicit perfectionem secundum propriam illuminacionem perceptam et hec est actio acta Et contra dicit perfectionem secundum agere secundum quod cooperatores dei fiunt ipsum illuminantes ut sic illuminet ipsi ordines sicut illuminati a primo principio Et hoc expressius habetur ex alia auctoritate que ponitur infra eiusdem capituli dicit enim sic unusquisque ierarchie dispositus ordo secundum propriam analogiam reducitur ad divinam cooperacionem illa perficiens gratia et deo data virtute que divinitus naturaliter et supernaturaliter insunt semper ab ea consideracione acta et ad possibile deum diligentum actorum ierarchie [illegible] secundum quod ordo ierarchie est quod illuminati a deo reducuntur ad dei cooperationem id est hoc quod illuminant alios sicut sunt illuminati et perficiant alios per graciam et virtutem datam eis a deo que divinitus naturaliter insunt que ab ipso deo sunt acta super [illegible] in eis et que sunt in actu ierarchie [illegible] ad possibile [illegible] actorum deum diligentium Ad aliud dicendum quod iste ordo secundum racionem prius et posterius respectu deum [illegible] secundum [illegible]

cum ad primum illuminacionis secundum racionem [illegible] et secundum comparacionem ulteriorum ad [illegible] secundum [illegible] Cum autem dicit dionisius quod [illegible] sunt illi qui in una ierarchia non intelliguntur de ierarchiis sed de angelis agentibus in una ierarchia non intelligitur de ierarchiis sed de angelis agentibus in una ierarchia [illegible] que [illegible] sunt in actu illius ierarchie et non in aliis ut patebit infra Ad aliud dicendum quod ordo divinus dicitur racio ordinacionis ad deum applicandi hoc est [illegible] que insunt a deo in scientia et actione Et in scientia quidem applicant in participacione illuminacionis In actione autem applicant secundum duplicem perfectionem scilicet in esse et in agere et in esse quidem secundum quod ipsa ierarchia est actio ad complementum deiformis illuminacionis In agere vero secundum quod efficitur cooperator dei agens in aliud quod a deo actum est in se et iste ordo est divinus a deo et ad deum et secundum gratiam dei que est illuminacio et secundum officium divinum quod est quosdam illuminare et quosdam illuminari et sed non est secundum gradus spiritualium virtutum neque secundum quodcumque officium sed secundum proprium [illegible] Ad aliud dicendum quod [illegible] magis attendit formam ierarchie totius in se quam partes speciales ipsius Et ideo dicit quod ibi est ordinata potestas Nichil autem in scientia et actione ponitur oblique non sunt specialia nisi potestas illius et perfectio est perfectio illius est in scientia et actione sicut partibus specialibus per hunc modum scilicet quod in scientia illuminatur sit secundum suum perfectum et in actione secundum perfectionem in esse et agere sit in complemento ultimo Ad primum quod obicitur de scientia [illegible] et alie in ordine [illegible] hic non scientia dicitur quinque modis per [illegible] illuminatur sive a deo sive ab angelo Ubi non ponitur scientia secundum modum [illegible] ad [illegible] illuminacionis et ad participacionem a deo [illegible] Ad aliud dicendum quod sicut supra dictum est [illegible] de theophaniis scientia hec est [illegible] non [illegible] ut est obiectum beatitudinis sed secundum [illegible] que revelantur quedam spiritualia

que absondita sunt a seculis in deo Et secundum
istos modos non omnis est immediate ordinacio
dei Ad aliud dicendum quod virtus nominis dun-
taxat attendi secundum composicionem et significatum Et
primo sumitur interpretacio nominis que sunt princi-
palis Secundo autem non oportet habere plenam diffi-
nicionem ipsius rei que signatur per nomen et per diffini-
cionem supposite Ad hoc quod obicitur
de hoc quod est actio dicendum quod actio ista
que ponitur in diffinicione ierarchie competit
deo exemplaritate scilicet non actio intellectualis est aliud
quam transfusio illuminacionis proprie in alteram
partem sine labore doctrine sicut magis lucis
illustrant superiora minus in hoc est gradus per hoc
quod conformatur divina per hoc quod sunt cooperatores
dei sicut supra dictum est in auctoribus et dyo-
nisius Ad aliud dicendum quod infima ierar-
chia est humana que non agit in aliam il-
luminacione in se actio sed existens in statu
superiori agit illuminaciones inferiores nec hoc
est inconveniens non enim in eadem persona possunt
esse triplices illuminaciones scilicet prime medie
et postreme secundum quod in una persona potest es-
se tamen triplicis ierarchie vel actio non de
necessitate ponitur quod agit in aliam ierar-
chiam sed pertinet secundum facultatem agendi in
aliam ierarchiam vel personam eiusdem ierarchie
inferiorem Et hec facultas est in omnibus in po-
testate sacra constitutis Infimi autem non agunt
in alios eo quod ipsi non habent tractum nisi sub-
ditorum hominum quorum primum est reducta in divina
et non reducunt alios Ad aliud dicendum quod tres
actus supradicti competunt sunt ista tamen que ponitur
in diffinicione ista Ex hoc enim quod angeli
sunt ordine sanctum et accione secundum complementum
et hec que relinquitur consequenter quod ipsi sunt
purgati illuminati et perfecti secundum autem quod est
ista secundum complementum in agere consequenter est
etiam ipse cooperator dei in purgando illuminando

et perficiendo inferiores Vnde ierarchia superillorum
tres actus dicatur sicut per genera per ordinem at-
que sanctam et accionem sicut per partes essenciales Ad id
quod obicitur de illa parte que est deiformis
quantum possibile est planus dicendum quod deiforme quantum
possibile duobus modis potest attendi scilicet ex parte
participantis deum vel ex parte participati Ex parte
participantis nichil aliud est deiforme quam
substancia informata secundum lucem que est deus
et ex parte participantis creatura sed secundum quod participati
participacione subest lux increata repletiva dispo-
sicio sicut supradictum est in questione de theophaniis
et de trinitate Et dicitur in questione de visione
dei et in questione de vita eterna Si autem consideratur
ex parte participati cum participatio sit deus et lux
divina tunc supponit increatum quod nichil est
indifferenter deiforme quam non est unum so-
lum sed duo vel participatum in participante quantum
possibile est deo in se secundum quod non est parti-
cipatum Ad aliud dicendum quod plenitudo atten-
ditur hic in uno quod est lumine et est unum
in duobus scilicet increato et creato non per unum vel
speciem vel per genus sed per analogiam sive
proporcionem sicut est lumen quod est in ange-
lo est a lumine divino et ad ipsum quod imitatur
ipsum informa quantum possibile est sicut supra enim diximus in
questione de theophaniis quod in theophaniis sunt
duo scilicet unum creatum et alterum increatum et quantum
ad unum certe est plenitudo quantum ad aliud est
unitas non potest quod fiat una persona vel una
natura de creato et increato sed est unum per
modum participantis et participati per hoc patet
solucio ad propositum auctoris dionisii Ad aliud
dicendum quod triplicatur unitur ex hoc scilicet per naturam
et illa unio est in specie et per consensum volun-
tatis et illa unio in est volito et informa
volendi est voluntas hoc quod ipse vult et
ex eadem caritate Tercio per quietem unionis
sive ad unam in unum in spiritu Et hec est

unio per participacionem quia veram naturam participamus et hoc appellat Hylarius naturalem unionem. Ad aliud quod obicitur dicendum quod licet ultima pars quod consensus ille est secundum dignitatem sed attendit secundum suam illuminacionem et non spectat ad diversum modum participandi unde non mutatur ierarchie per hoc. Ad aliud dicendum quod participacio multarum graciarum non generat unitas sed potius per factam congruitatem ad unum sicut superius dictum est. Ad aliud dicendum quod gregorius dicit comparacionem ad duo scilicet ad naturam et donum gracie. Non dicit magister in sententiis qui natura magis subtiles et sapiencia amplius perspicaces creati sunt et dignitate excellenciores aliis constituti sunt qui vero natura minus subtiles et sapiencia minus perspicaces conditi sunt minora dona gracie habuerunt inferioresque constituti sunt sapiencia dei equo moderamine cuncta ordinante. Ad illud quod obicitur de diabolo dicendum quod secundum quosdam sanctos ipse fuit de maioribus sed cuius est ipsa voluntate antiqua confirmatur. Ad id quod contra totam diffinicionem obicitur dicendum quod dionisius considerat ibi ierarchiam secundum quod refertur ad deum ut ad conformitatem et exemplar et finem. Unde tangens finem dicit quod est ad deum similitudo et unitas tangens autem exemplar et conformitatem dicit quod habet deum omnis sancte et sic actionis … et ideo loquitur de scientia et accione oblique. Magister vero considerat ierarchiam secundum se et non per comparacionem predictam. Ad aliud dicendum quod … suppositum in aliis supponitur per actionem ut patet ex predictis. Quod autem dicit magister Hugo quod in eo quod illuminat alios efficiuntur principes et cooperatores intelligendum est de principe in actu licet non principe habeant tamen ad facultatem ipsis in actu sunt. Et quod efficiuntur cooperatores dei in hoc quod illuminant alios sicut ipsi illuminantur. Gracia autem est in comparacione illuminacionis. Unus autem in participacione principatus secundum habitum officium vero in ordine principatus

secundum actum. Ministerium autem in hoc quod in officio et actu dicto non sunt expressa principe sed ut ministri obsequentes deo. Et ex hoc patet solucio ad ultimum. Dicendum quod licet deus non infinita est in se et in se tamen sed per conjunctionem finitur et dicitur. Ad aliud dicendum quod dionisius dicit hic ordinem et hoc quod in inferioribus et quantitatibus est sicut hoc est in spiritualibus ordo. Ad aliud dicendum quod diffinicio uno et simplici nomine declarat diffinitum secundum quod dicit philosophus qui dicit unum quodlibet dicit multa simpliciter. Ideo diffiniendo declarat diffinitum. Ad aliud dicendum quod ymago dicitur hic similitudo non in uno tantum sed in pluribus et est similitudo ierarchie ad deum in spiritu genere et officio potestatis secundum actum non … sicut hic ymago sumitur ubi dicitur homo factus ad ymaginem dei et sic loquitur augustinus in sermone suo. Ad aliud dicendum quod operacio in spiritualibus dicit similitudinem et perfeccionem in intellectu et hoc fit per ipsam illuminacionem secundum quam distinguntur. Virtus autem et ponam dicunt attributa divina secundum opera creacionis vel gubernacionis mundi. Ad opus non exigitur primo posse secundo scire tercio bonam voluntatem ad opus habere. Ad aliud dicendum quod ista diffinicio ut prius dictum est datur in comparacione ad exemplar. Actio autem dicit comparacionem ierarchie ad inferiora ideo tacetur hic actio et fit mencio de ordinibus et scientia. Si autem obicitur quod dionisius dicit hic ordinem et postea fit mencio de ordinibus in diffinicione et ita videtur nugacio. Ad hoc dicendum quod dionisius dicit hic ordinem completum in tota perfectione et actione et scientia … ordines de quibus fit mencio in diffinicione proprie dicunt comparacionem ad principium illuminacionis et ad inferiores secundum hec illuminantur et illa et isti ordines sunt prout dispositiones. Ad aliud dicendum quod ipsa dicitur ubi … est potestas et non expressus habitus. Ad aliud dicendum quod sicut patuit illuminacio non sumitur hic … accipitur a deo et purgacio et perfeccio sed dicitur illuminacio secundum comparacionem

ad ipsum agentem et forma agentis Est enim ista
diffinitio data in comparatione tali per quam tangit
illuminationem quam purgationem et perfectionem / Ad ad
dicendum quod secundum communem superinductam illuminationem
continuamur et comitamur dei perfectionem et imperfectionem
ad hoc dicitur mistica et misteria et non secundum
quod sunt principalem / Ad aliud dicendum quod sufficiens
sint in illa pulchritudine ut procedit obiectio
licet procedit non angeli illuminatio non est
facta nisi ita offerret ad deo dilectionem ad
ipsum / Ad aliud dicendum quod istius primum dicitur ibi
istius principium illuminationis superioris ierarchie
et hoc non capit parte habens fit ad omnes
ierarchias et per consequens non capit / Ad aliud
dicendum quod ut licet tangit duo scilicet proportionem
possibilitatis naturaliter et debitum modum accipiendi
illuminationem scilicet quod non presumat contra potestatem
et viribus istius sed devote expectet a liberalitate
et bonitate dei illuminationem Sic enim dicit Ans
helmus magister propter hoc tenditur est pro ordine
et istius viribus voluit habere ad quod veniret si
steterit / Ad id quod obicitur contra secundam diffinitionem
dicendum ut dicitur est propterea quod hec diffinitio tangit
substantiam ierarchie secundum totum et non secundum partes
et ideo dicit cum potestate ordinata est quod
ordinatio attenditur in modo participandi illu
minationes et transfundendi super alios Et scientia
et actio dicuntur partes essentiales ierarchie
ideo non facit mentionem de eis / Ad aliud
dicendum quod vocatio sacrarum non dicitur ideo quod per
se sunt sacre sed quia potestas eorum secundum sacra
distinguuntur / Ad aliud dicendum quod comparationes ad
principium illuminationis supponit in ordinatione
cum dicit ordinata potestas / Ad aliud dicendum quod est
quedam dominium tyrannicum secundum oppressionem et arrogan
tiam subditis superbie Et est dominium superioris
per providentiam et gubernationem subditorum
de quo dicit istud vocatis me magister et domine
et bene dicitis sum etenim et primum dominium re
dicitur a pluribus Secundum autem est de perfectione ierarchie

/ Ad aliud dicendum quod est dominium non preci
ale in appetitu exaltationis super inimicitias
servientium nostrorum et hoc est speciale dominium de per
fectione consummationis Et est dominium generale
in prudentia et gubernatione inferiorum et hoc
predicitur diffinitionem ierarchie
Consequenter queritur de divisione ierarchie
per partes et queruntur duo primum est de
divisione ierarchie generali Secundum de
divisione speciali angelice ierarchie quia
de hac sola intendimus
De primo procedit sic dicit quod triplex est
ierarchia supercelestis que est trinitatis divina
est ierarchia celestis que est angelica
et ierarchia subcelestis que est humana / Sed
contra hanc divisionem videtur esse multas super
inductas que dicitur ierarchia Deus habet enim
scientiam et potentiam et actionem Sic Et ita ierarchia
non videtur esse divina / Preterea hoc est contra
diffinitionem ierarchie scilicet tenentem partem dei
forme quantum possibile est planus et ad inditas
ei divinitus illuminationes in dei similitudine proportio
nabiliter ascendens / Preterea nulla videtur esse
humana est alia humana secundum augustinum illuminationem
quemque a primo ultra relatione est proxima
ultima autem relatio non habet cui transfundit
ultra illuminationes quod non speciale est ierarchie secundum
dionysium / Solutio secundum dionysium dictus a
beato dionysio ierarchia non dividitur nisi
angelicam et humanam Si autem attenditur nomen
ierarchie nominis tunc que est sacer principatus tunc
potest dividi per divinam angelicam et humanam
Et si queritur sub quo genere sit illa divisio
dicendum quod sub genere in pluribus de quibus secundum
proportionem dicitur / Ad id quod obicitur de humana
dicendum quod non est quod humana aliqua ierar
chie secundum naturam infundat illuminationes
sicut ipsa est alia natura ab angelica in
terra oportet quod per aliud modum ultra autem
relatione propter illuminationes est et in
simbolis et enigmatibus contemplari

vltate Et prima relatio pcipe est in intellectu
deiforme in lume qtemplari qt sicut dicit bt9
dionisi9 2° cap° celestis ierarchie celestes qste
ut intelle intelligunt mysteria quod eis fas est
[illegible] nd sensibilibus ymaginibus in diuinas qtemy
pciple est redimant qteplacoes, & sic i hu
na ierarchia distincio sm gradus in officijs &
ordinibus & a superioribus ptes descendit & il
lumacoes inferiores & superiore lucidius est qte
plari quam inferiores sicut dicit xristus aplis vo
bis datum est nosse misterium regni dei Cete
aut in parabolis

Secundo qrit de dimpoe ierarchie
angelice Dimitt dimpo dionisij in
de celesti ierarchia cap° 6to ubi sic dt
Omnes theoa celestes ecias noue vocat mani
festatiue quomodolibet has diuus noster sacty
perfector q s paulus qui raptus est ad 3m
celum in tres segregat trinas dispoes Et
primam quidem esse dicit eam dicud semp s et
attente ipi & ante alias sciri in mete
traditam scilicet eos thronos & oculos et
& pennatos ordines cherubyn et seraphyn ethe
orum voce nominatos sm eminbus appropiatam sym
quitatem circa deum immete collocant diuino
aut traditas eloquiorum manifestacoe / Deinde
go sic ostendit quam vnus & qdoeclinata
& ve prima ierarchia quae in mysteriis aut
s. paulus quia nd est alia deiformior & p
se spondeat diuinitatis illuminacoibus imete i
tetur / 2am vo esse aut ex pluribus & dnaci
onibus & virtutibus qpletam / Et tunc nempe
celestium ierarchiarum angelorum & archange
lorum dispositioz / Circa diuinacionem go istam
qrunt duo sc de mode dimpoe & de sin
gulis ierarchijs / Dericioe dimpoe qred
ta quorum prim est tunc vnac dimpo sit 2m de
sufficiencia dimpoe 3m de ordine prima dimp
& diuiduntum

D prim pcedit sic si sit multorum dipo
sm boetium vocis & rerum qstat qd di
sio nd est vocis in significaciones
Item alia que est rei aut est actualis de tunc

in ptes Constat q ista nd est actualis eo qd
nou diuid actus in actus nec actus in subiecta
Si aut totius in partes hic aut est totius vlis
in ptes aut diuis suas que vocant a boetio
dimpo gnis in spes Aut est de nisi totius
integralis in ptes et videt q hor neutra
possit esse Si n. qret totius vlis in sps et
diuis qstat ic dic & ic spes in toto tocque
& nd vna prius & altera posterius ierarchiarum
aut altera est suprema & alia media & alia
postrema Et n nd pt esse totius integralis i
ptes males qt totius nd pr de illis ierar
chia cum pr de suprema media & postrema
Solucio dicitur q sm boetium quoddam e totum
potentiale & id quoddam est medium inter totum vle
& totum integrale. Totum n. vle ~~integrale~~ e
in qualibet pte sua & pr de ea. Sicut n. p
bat psit in summa in tecque quod e p qsequens est
ide vle & parti. Totum vo integrale nd e
in aliqua suarum prium nec pr de illis. Sz
totum potentiale est in quabet prium licet nd equo
tenter sed in prima sm unum et in 2a ut pote
ns sed & perinde sm totum posse. Et po
prius supra rem et plr. hor ineniuntur in spes
de ordinibus & tale totum dicitur esse ierarchia
ad primam & ad media & ad postremam. Si ar
obiet q sm hoc ierarchia sm diminuta toz
debet pdi de postrema & sm psecto de
media & sm psectissima de suprema Et ita
nd omnes dic poine in diffinicoe debent co
uenire inferiori ierarchie quod falsum e dicitur
q dic nd minuunt in aliqua sed actus & qpa
tiones ad quas ordinant ic dic nd equaliter
conueniunt singulis ierarchijs. Est n. i supra
maior sed & plenior actio quam in media &
postrema

Secundo qrit de sufficientia eius dispois &
videt q multo plures debent esse ie
rarchie q si vna pur pes imete
qrui ad deum alia pos qusor supra holem
& media supra multa hic videt q penes
qsponere supra quodlibet medium pmediu sit

una ierarchia. Preterea dionysius videtur velle quod
in qualibet persona angelica sit distinctio triplicis
ierarchie. Dicit enim sic 10 capitulo celestis ierarchie
secundum se ipsum unusquisque et celestis et humanus animus
speciales habet et primas et medias et ultimas or-
dinationes et virtutes. Si ergo secundum quod habet personarum
distinguuntur ierarchie tres in magno numero vi-
dentur esse. Item videtur quod tantum debent esse due quia
dupliciter sunt vires scilicet assistentes et ministrantes ergo una ie-
rarchia debet esse penes assistentes et altera penes
ministrantes et non plures. Et non potest dici quod
tres sunt propter tres actus scilicet purgare illuminare et
perficere quia secundum beatum dionysium illi actus conveniunt
cuilibet ordini et omni ierarchie. Si forte dicatur
quod tria sunt de essentia ierarchie scilicet ordo scientia et
actio et penes ista tria sunt tres ierarchie
secundum hoc oportet quod ordo tantum conveniret uni ierar-
chie et scientia alteri et actio tertie quod falsum est. Si
forte dicatur quod unumquodque istorum convenit tribus
sed plus uni quam alii quodlibet tamen sit scientia
magis conveniat et ordo medie. Contra superius
probatum est ex auctoritate dionysii quod penes actionem
prima perfectio est ierarchie ergo ista magis
debet convenire superiori. Preterea non est eiusdem
rationis quod ordines prime ierarchie sumuntur
penes divina sed ordines medie ierarchie
non omnia nova sua accipiunt a mediis or-
dinis nec inferiores a deo accidit. Si forte
dicatur quod tres sunt trina scilicet deus scilicet angelus et
homo et penes comparationes ad istos tres sunt
tres ierarchie secundum hoc videtur quod distinctio non
sit nisi media quia ad deum non comparatur nisi penes
accipere illuminationem ad hominem nisi penes similiter.
Si forte hoc non reputetur inconveniens hoc contra
contra auctoritatem magistri Hugonis supra inductam dicit
enim quod angeli in eo quod illuminantur sunt minores
principes. In eo vero quod illuminant efficiuntur
principes comparatis et comparantur his duobus modis
omnis ierarchia ergo penes utrumque distingui
non debet. Item non ista duo conveniunt se habeant
plus enim est accipere illuminationem et conferre supra

supra alios similiter videtur quod media prima distinctionis
ierarchie debet esse penes accipere et in nulla ie-
rarchia accipietur penes accipere et in nulla ie-
rarchia accipietur penes comparationem ad homines. Solutio
dicendum quod penes diversitatem illuminationum acci-
pitur ierarchiarum diversitas autem illuminationum
cognoscitur ex facultate et non ex parte illuminantis
sunt enim dicit dionysius deus equaliter omnibus adest
sed non omnia equaliter sibi assunt sed unusquisque
adest secundum propriam facultatem sic illuminatio non
accipitur nisi a natura intellectuali. Et ideo facul-
tas recipiens illuminationem non in veritate in illa.
Cum ergo illuminatio duobus modis sit a deo scilicet secundum
quod est in se et secundum quod est in aliis erit una
facultas recipiendi illuminationem et facultate comparata
ierarchia secundum autem quod ipse est in beatis dicuntur
illuminationes ab ipso sunt. Sunt enim illuminationes
proportionate facultati angelice secundum proximitatem
intelligentie qua attingunt deum et penes facultatem
ad istas illuminationes accipitur media. Sunt ab ipso il-
luminationes proportionate facultati intelligentie ange-
lice secundum facultatem qua attingunt intellectum huma-
num et ille sunt illuminationes accepte ab angelis et
in sensibilibus corporibus et penes facultates et illumi-
nationes non erunt plures ierarchie. Et hoc patet
etiam ex hoc quod intelligentia angelica non est nisi in
triplici comparatione. Cum enim in ipsa sit medium inter
intellectum divinum et humanum potest accipi in se vel
prout per quendam modum est attingens extrema
extra unum scilicet et ultra alterum et sic habebit
triplicem facultatem et cum unicuique facultati
sua respondeat illuminatio erit triplex modus
illuminationum et per consequens triplex ierarchia. Sed
contra hoc videtur esse quod ista triplex facultas
videtur esse in quolibet angelo vel quolibet ierar-
chia angelica sit media inter divinum et humanum.
Ad hoc dicendum quod hoc verum est. Et propter hoc dicit
dionysius in auctoritate prius inducta quod in quolibet
eorum sunt prime medie et ultime ordinationes
et virtutes illuminationum Michael in multis
angelicis agminibus quia sunt secundum subtilitatem
essentie nature et proximitatem intelligentie
magis accedunt ad summa conformemur superiores

37 p[ri]m[us] art[iculus]

et infiorem ierarchiam Illa aute q[ue] est ad media et coniungit ple in natura est anima sensibilis que media est inter rationale et vegetabile ut dicit ysaac in libro de diffinicionibus omnia n[on] contiua sensibile atq[ue] sunt sensus aliqui et in accessu ad rationem quedam sunt in extremo quedam in medio Et in extremo iuxta vegetabile sunt illa que ex sensu nec habent memoriam nec disciplinam ut sunt animalia non continua sensibus disciplinabilibus que aute ex sensu quibus insunt media sed non disciplinam ut illis que carent visu et non auditum ut apes et quedam alia animalia corporis Et ista sunt que in medio Ambobus aute insunt ex se sensu et media et disciplinam et illa secundum partem principalem experimenti sed non ad acceptionem vlis eo quod nesciunt reducere multa ad unum quod exigitur ad experimentum Leu ad triplex sunt principium actus et sunt sensus scilicet et memoria et experimentum propter quod sensibilium quedam sunt in remotissimo a mente cuius est actus et sunt sicut illa que participant primo principio tamen scilicet sensum et quedam sunt magis accedentia sicut illa que participant pro principio et propinquiori scilicet sensu et memoria et quedam sunt propinquissima sicut que habent principium proximum et propinquum et attingens artem secundum aliquid sicut illa que habent sensum et mediam et disciplinam in aliquo experimento plenum. Et hoc est quod dicit philosophus in primo methaphisice Natura aute sensum habentia sunt animalia Ex sensu autem quorundam eorum non insunt media quibusdam aute insunt. Et propter hoc alia quidem prudentia alia non disciplinabiliora non possibilibus meminisse prudentia non sine disciplina sunt quecumque ipsorum sensibilia sunt sonos audire ut audire distinguere ad aliquid notitiam Et secundum quosdam semper non audire ut apes. Et si aliquid huiusmodi genus aliud est. Addiscunt aute quecumque iuxta mediam id est in media et habent sensum scilicet auditum Alia quidem fortasse vivunt et mediam experimentorum partem principalem. quibusdam ad disciplinam sed non acceptionem vlis sed homines genus patitur arte et arte rationibus Dicendum est ad primum

quod media in unum sunt multa sed in ratione non sunt nisi unum et penes illam quinque triadem media ierarchia LAd aliud dicendum quod dionisius non intendit quod in qualibet persona sunt tres ierarchie sed intendit quod triplices illuminationes sunt in quolibet intellectu propter quod iam non dicit LAd alia omnia patet solutio ex dictis Et ideo huius solucionis est in libro capitulo celestis ierarchie Si quis diligenter inspiciat ubi dicit dionisius quod hoc enim est et super omnia sanctitate ipsius ad quendam sed ea que sunt nobis Et communicare eorum que sunt ex propria diffinitur analogia Omnia n[on] que sunt principaliter providentia ex super excellentia est inimpalpabiliter divinitate manente

Deinde queritur de ordine ierarchiarum et queritur que ratio ordinum sit inter eas ad n[on] ierarchiam secundum rationem suam perducitur illarum videtur quod equaliter sunt in eo eadem LSolo ad hoc dicendum quod ordinatur sicut patet totius po testatis illarum ordo est quod quidem sunt que confidere et superior eminentie sed non quaeritur et ideo superna que est maximum posse ad omnes illuminationes que prima et deinde media et postremo 3a

Deinde queritur de singulis ierarchiis Et primo de prima 2a et 3a de prima queruntur duo scilicet de ordinibus eius et de potestatibus ierarchie ordinum illorum de ordinibus queruntur duo scilicet de singulis ordinibus et de omnibus in communi De singulis ordinibus queruntur tria scilicet de seraphim de cherubyn et de thronis De seraphim queruntur duo scilicet de ipso ordine et de proprietatibus ipsius ordinis Seraphin

De seraphim queritur quod sit et primo queritur ratio dionisii qui dicit in 7 capitulo celestis ierarchie quod seraphim dicitur incendentes vel calefacientes Et in prima positione capitulo sunt in dicto sed accipe videtur quod potius dicitur dici incensi vel calefacti quam vel incendentes vel calefacientes LItem nomen corpore in dicto secundum acceptionem illuminationis magis debent denominari a lumine quam ab ardore +

Item cum due sunt proprietates ignis scilicet illuminativa
et ustiva et una illarum quamvis liceat cum calo
scilicet illuminativa ista videtur esse nobilior ergo ab ista
nobilior ordo potius debet denominari Item cum quedam
sit proprietas ignis secundum sensitivam que sequitur quod ca
liditate quelibet incendit aliquid sed secundum proprieta
tem non sit seraphin Postea querit que sit differentia
inter incendere et calefacere que dicitur diame
manifestare per nomen Solvendum dicendum quod unus
quisque ordo ut dicit beatus Gregorius illius doni vo
catur nomine quod plenius accepit dummodo
sicut cum superiores omnia dona inferiorum habent
eminenter et inferiores superiorum non eminenter
et hoc infra explanabitur Seraphin ergo ab
ardore caritatis seraphin sunt appellati quia
prout dicit beatus Bernardus in 19° sermone super
cantica seraphin ipsam spiritus caritatis deus
in se a deo traxit et absorbuit atque deinde
impressit suo affectus ardore ut unus cum deo
spiritus esse videatur admixtum profecto ignis qui
aerem quem inflamat dum sibi eum totum calo
rem impressit induitque colorem non ignitum sed ignem esse
apparet tenetur amat igitur propterea complemen
in deo cherubin quod sit cuius non est minus quod sera
phin non caritate que inquam tenendus sit Ad
primum ergo dicendum quod incensum et calefactum dicit
plenitudinem sufficientie caritatis sed non pleni
tudinem copie quam habet non ignitum sed ignis
Unde hic notatur quod ex habundancia caritatis
copiose et alijs sunt infirmiores potius dicuntur
calefacientes aut incendentes quam calefacti
aut incensi Ad aliud dicendum quod duobus modis
considerantur iste due proprietates et calidum scilicet in se
et in ordine ad vitam quam faciunt et in se
lucidum dignius est quam calidum in ordine
autem ad vitam calidum primum est vite
lumen enim per calorem operatur tantum in naturalibus
et plus in spiritualibus vita igitur glorie et vita
gratie secundum complementum gratie sunt in calore
affectionis scilicet in caritate et secundum minus profectum in
luce intelligentie Et per hoc etiam patet solucio
ad secundum Ad aliud dicendum quod calor vitam
est secundum igneum celi Et ille calor secundum philosophos per
vivificus potius est in humido quam in sicco
Et sic dicitur de ardore seraphin quod pascitur et
nutritur humido pietatis et devocionis Ad
aliud dicendum quod non est idem calefacere et incen
dere cum enim que accendimus calefacimus et non
convertitur Et sic seraphin superiores quamvis sint inferi
ores cum se totos incendunt tamen nihilominus cari
tatem magis aptos inferiores cum ad diam
sorum dicuntur calefacientes ad modum ignis qui
vicina sibi incendit et igniter remota calefa
ciat tantum
Secundo queritur de proprietatibus seraphin
que assignantur a beato dionisio 7° capitulo
celestis ierarchie sic dicente seraphin
nominacio aut manifestatio docet mobile semper
circa divina et incessabile et calidum et acu
tum et superfervidum videtur et forsitan intime et
inflexibiles supermotos et suppositorum reductive
et active exemplativam tamquam recalefacientes ista
et resuscitantes illa in plenam caliditatem et igneam
tem totum et holocausticum purgativum et inmutabile
latum et inexstinguibile habere quod super luciforme
et illuminativam proprietatem omnes tenebras obscuritatum
persecutivam et manifestativam Videtur autem con
venienter eis attribuere mole superiorum eum an
gelorum magis competit est in contemplacione Pos
tea cum dicit mobile videtur superfluum incessabile
Item cum dicit superfervidum videtur superfluum
calidum Postea cum dicimus ibi non assignet
nisi quinque convenientia videtur debere assignare
proprietates ignis que simbolice conveniunt Item
acutum est in angelis et in rationibus et in spiritibus
bus et ingenijs et querit per quem modum sumatur
hic Item queritur qualiter dicat forsitan intime
per hoc enim videtur innuere quod illa proprietas possit
eis in esse et non in esse Item hoc quod dicit
inflexibiles supermotos videtur superfluum com
sibili et mobili Item cum dicit suppositorum re
ductive videtur superfluum quod sequitur et active
Postea cum dicit quod resuscitant in plenam caliditatem
tatem inferiores videtur innuere quod inferiores capiunt
tur superioribus in calore amoris et ita esse

fervente

citur de eodem ordine quod falsum est. Praeterea
cum dicat Heloisanste purgative videtur convenire
quod aliquid conveniat inferioribus. Et huius contrarium
videtur dicere ipse in eodem capitulo ubi dicit quod illi
de prima ierarchia in subditis eius sunt contrarii
melius nescientibus. Item obicitur de hoc quod
dicit intellectualitas hoc non videtur proprium
seraphin sed omnium angelorum quae est eminentis
dicitur facie ad faciem. Item per hoc quod dicit
in extinguibile videtur supponere pro igneo celi
quod ignis celi extinguibilis est et incorruptibilis.
Item habere super luciforme et illuminativam proprie-
tatem magis proprium videtur esse cherubin quam
seraphin, quia seraphin est plenitudo sapientiae omni
conveniunt lucere et illuminare. Praeterea quaeritur quae sit
illa tenebrosa obscuritas quam perimunt. Licet il-
luminatio tamen ipsa in eodem capitulo dicit quod illas
comparationes summa ierarchia puras esse quantum
est ut immundis maculis et inclinationibus libera-
tus neque ut mala corporalitas fantasiare sed
ut omni divinae immunitas et altitudines et omni
supreme firmato templo secundum excellentissimam casti-
tatem omnibus deiformis virtutibus superollocatas.
Praeterea dicit est ut per ipsam tenebras et inmanifestie-
3cio tas. Solutio dicendum quod iste proprietates sumuntur
ad modum proprietatis ignis materialis, quod quidem secundum quod
agit in cremabilia, ignis autem in se habet proprie-
tatem levis et proprietatem subtilis in partibus et
proprietatem calidi et proprietatem lucidi. Per hoc quod
est subtilis in partibus est ipse penetrativus
et dimensivus cremabilium sicut dicit philosophus
in topicis quod ignis est subtilissimum corporum in
se. Vero ceterorum corpora quorum meatus stricta sunt
in poris non de facili accipiunt actionem ignis
sicut hebanus est quoddam genus ligni
hebanus Et sicut cristallus non replentur eo quod propter fri-
giditatem eius constricti sunt pori in motu ab aliquo
vel calido sicut dicit philosophus in predictis
ignis vero agens per caliditatem aperit poros
cremabilium et per subtilitatem ingreditur in ipsum

supersrmedo
dividens partem a parte et superfundendo quamlibet
partem cum te ipsum cremabile in totum con- initiatur
vertit et ad modum hunc loquitur ibi Dyonisius
de proprietatibus seraphin quae sunt in nomine seder
quorum octo sunt secundum actum illuminationis et octo
secundum conversionem eandem inferioribus et illa quae
quae sunt secundum actum multiplicantur
secundum proprietatem ardoris in triginali continuum
secundum comparationem ad proprietates ignis. Unde quaedam
sunt amoris in se quaedam autem amoris
secundum comparationem ad subiectum in quo est illa autem
quae sunt amoris in se aut accipiuntur in com-
paratione ad leve ignis aut ad subtile aut
ad calidum per ad leve illius erit moveri prius
et hoc secundum tres potestates in igne scilicet secundum com- & sm actu
pletam potentiam ad actum et secundum potentiam illam
ut actu possit impediri per agens contrarium
Ad hoc autem quod ignis ascendit oportet ipsum
habere complementum et actum levis quantum est ascen-
dere et incendii naturam levis in ipso ne desi-
cat per alterationes contrariorum efficiatur grave et
minus leve et secundum hunc modum est in igne tria
tatis primo vero elevat cum sicut elevatur
leve et contra ascendit aliquid in prope per de
fectum medii et 3o contrarium efficitur in superioribus
ne declinetur in yma. Et penes ista tria sunt
proprietates tres scilicet prima 2a et 3a quae sunt mo- .1.2.3.
bilitatem et circa divina et inflexibilitas et inflexi-
bilis super motus. Secundum comparationem ad proprietatem
ignis quae est subtile in partibus est ignis acutus
et penetrativus et hoc conveniunt caritati per hoc
quod penetrat amatum per affectum, non enim manet
in exterioribus tantum sed in intimis amati pas- 4
citur et reficitur per fervorem et haec est quarta
proprietas supra enumerata a Dionysio quae dicitur acu-
tus. Per comparationem autem ad calidum ignis sunt
duae proprietates primo vero ut superius diximus
ignis dividendo calorem aperit poros cremabilium
et contra subintrando illum perfluit et super
vincit quamlibet partem ipsius vero propter incendendo
vincit

no q̄ntet in ignem. Et penes hec duo sumuntur due proprieta-
tes caritatis per calorem enim affectus quasi rapi-
endo quosdam poros amati dum considerat nulla
temporalia bona quale amatum debent diligi
in singulis bonis superficiet amatum et sumuntur
4 6 due proprietates caritatis scilicet 3a et 7a que sunt
calidum et superfervidum. Secundum autem compara-
cionem amoris una secundum comparacionem ad intel-
lectum quem trahit amor secundum quod dicitur ubi
7 amor ibi oculus. Et hec est septima proprietas que
dicitur intensibile. Altera autem est secundum comparacionem
ad voluntatem que est proprium subiectum cari-
tatis que voluntatis est intimus affectus et
hec est proprietas octava eminenti superior que di-
8 intima et iste due proprietates non ducuntur tamen
quia istas in dantur est non sunt amor in se sed
in comparacione ad naturam intellectualem in qua est.
Alie autem octo accipiuntur secundum reductionem et actionem
in inferiores et secundum duas proprietates ignis que
sunt lucere et ignire. Unde secundum comparacionem ad
proprietatem que est ignire accipitur duobus modis
scilicet prout est destructivum contrarii in subiecto. Et
prout efficit ea que sunt nature in ipso igne.
Et sic hoc modo sumitur accipitur adhuc in
duplici comparacione scilicet absoluta et respectiva. Ignis
primo facit ignem et per formam combustibile aggreditur
combustio et facit ipsum esse comburentis. Secun-
dum autem quod ipsum combustibile efficitur ignis
sic adhuc due sunt operaciones ignis in eo
scilicet impressio speciei ignis et impressio disposicionis specie
et hec disposicio est duplex scilicet prima que
impressio caloris et fervoris. Et ultima que
dicitur necessitas que est impressio caloris inter-
ne primo ad quam de necessitate sequitur species
ignis immediate. Et secundum istas operaciones
accipiuntur quinque proprietates supra enumerate scilicet
9 nona que est assimilativus hec vero acci-
pitur secundum quod ignis amoris in perfectam spe-
cialitatem inferiorem intentam superiori intellectui
10 assimilat et decima que est secundum impressionem
prime disposicionis et hec dicitur realificans. Et

undecima que est secundum impressionem ultimate dispo- 11
sicionis et hec dicitur resistibilis in plenum cali-
ditate. Et duodecima que est secundum impressionem 12
speciei et hec dicitur igneus celitus. Et tredecima 13
que est secundum destructionem contrarie disposicionis
in subiecto et hec dicitur holocauste purgativa
et dicitur ab holon quod est totum et cauma
quod est incendium quia totum incendendo pur-
gant ad similitudinem ignei celitus. Secundum comparacionem
autem ad illam proprietatem que est lucere est dux
comparans scilicet in se et ad effectum et in se est du-
plex scilicet secundum proprietatem et naturam primum vero est quod
non celi convenit immediate autem videtur deus est +
et illuminatoris eius immediate habet proprie
non convenit seraphim ut probabit inferius et quo
ad hoc est proprietas quartadecima que dicitur 14
indeclinatus eo quod radius divinus non recipitur
nisi a deo non velatus per involucrum aliquem crea-
ture sicut lumen celi nulli nature involvitur.
Natura enim lumen celi est quod non extinguitur per
incorruptibilitatem celi et est lumen inextingu-
ibile in deo. In creatura autem distinguitur et
per hoc accipitur proprietas quindecima que dicitur 14
inextinguibile secundum comparacionem ad effectum que con-
sequitur illuminatus in illuminato. Est ultima proprietas 15
que est se habet superluciforme et illuminativa
proprietatem omnis tenebrose obscuritatis per
interitum et manifestacione et dicitur superluciformis
ad comparacionem ad lucem primam et illuminativa
autem secundum comparacionem ad inferiores illuminatas.
Si non obstante quod iste proprietates seraphim sunt
in combustibili et combustibile quod non convenit an-
gelis dicendum secundum augustinum in 2o super genesim
ad literam quod licet omnia facta sunt sicut in cognicione
angelorum secundum tempus nichilominus tamen distinctio
rerum est in natura que pertinet ad distinctionem
dierum. Et ita quamvis hec omnia sunt sicut in michel
eius tamen est distinctio effectuum secundum quod est
distinctio proprietatum. Ad obiecta autem dicendum ad obiecta
Ad primum dicendum quod motus circa amatum et
quiescit amore amotum circa amatum est

langwore amorem vel fastidium. Ad 2m et 3m
patet solutio per distinctionem. Ad quintum dicendum quod
sicut dicit philosophus in 3o de anima Non contingit
intelligere sine fantasmate. Et ideo cum Dyonisius
loquitur ad intellectum nostrum oportuit quod proprieta-
tes spirituales que fantasmata non faciunt et nobis
exprimeret per proprietates corporum fantasias facientium
Ad sextum dicendum quod acutio sumitur hic pro officio
pro penetratione sicut ingenium dicitur acutum
quod subtiliter penetrat modos intelligibiles
Ita amor dicitur acutus quia pertingit subtiliter
omnes partes boni quod est in amato. Ad aliud
est dicendum quod forsitan non notat dubitationem
sed quod vno modo est intime secundum profunditatem
et possibilitatem affectus ipsius et alio modo non inti-
me secundum mediocritatem amati quod hoc est infinitum
et immensum et non potest profundari ad plenum
ab aliquo creato. Ad septimum patet solutio per
distinctionem. Ad octavum dicendum quod educ-
tus et natum dicit quod vnum est per alterum creatum
vel est perungere illuminare et perficere sed reductio
est per exemplificationem ad primum. Ad nonum di-
cendum quod similitudo est duplex secundum modum recipiendi
illuminationem et in hoc modo etiam in modo recipiendi
inferiores non equantur superioribus quia potius modi
recipiendi distinguuntur ierarchie. Sed et habe-
ndo illuminationem nichil prohibet assimilari superi-
ores per contemplationem hoc quod habent recipi-
unt in inferiores. Et sic vnaquaque ierarchie
vt superius dictum est proportionabiliter in dei similitudinem
ascendit. Ad decimum dicendum quod licet inferiores
careant aliqua similitudine illuminationis tamen
hec similitudo non est in contumelia quia contume-
lia est in vicio. Nicholaus tamen hec argumen-
tatio procedit ex prima intelligentia habet quia
subiectus non supponit ibi inferiores angelos sed
ponitur ea que subiecta sunt sub miseria et passione
Et intendit dicere quod superiores angeli sunt
nescientes vel non experientes contumeliam diminu-
tionis et vilitatis in subiectis id est in modo
subiectorum miserie et passionum. Ad vndecimum

dicendum quod manuductio dicitur duobus modis scilicet per
figurationem velut quod est speculum et enigma
et sic omnes angeli habent manuductionem in
deum et etiam omnis militans habet manuduc-
tionem. Est etiam manuductio per figurationem
ad contemplationem causatam in quo lucet et reue-
latio sed est in deo. Et manuductio in omnibus
hiis in quibus licet lux diuina et contemplata et
sic solum qui sunt de seraphim habent tamen
manuductionem inferiores autem non ita et hoc intel-
ligendum est eo modo quo supra distinctum est de
theophaniis. Ad duodecimum patet solutio per
distinctionem. Ad tredecimum dicendum quod omnia que
sunt inferiorum excellentius sunt superiorum in hiis que
distinguuntur secundum nomen tamen proprietatem Nicholaus
tamen est lividum quod est male ad calidum sicut et
lividum citrinus et est lividum per se rufus quod
pertinet ad cherubim vt infra dicetur. Ad quar-
tumdecimum dicendum quod obscuritas tenebrosa est
absentia illuminationis desuper venientis que supra
dicta est ignorantia sive dissimilitudo illumina-
tionis non patet et non supponit aliquam immundam
maculam nec etiam fantasiam. Ad vltimum dicendum
quod purgatio est depelli privationem ignorantie mani-
festat autem est ponere subiectum ignorantie et lucere
subiectis manifesta

Cherubim

Deinde queritur de cherubim et queruntur
duo. Scilicet quid sit et de pro-
prietatibus eorum.
Ad primum sic proceditur dicit beatus Dionisius
in septimo capitulo celestis ierarchie quod nomen
cherubyn manifestat multitudinem scien-
tie aut fusionem sapientie. Sed videtur quod inconveniens
quod dicat multitudinem quia multitudo consistit
in pluribus distinctis et hec scientia causatur ab
ente cuius principia et diffinitiones sunt
multe. Scientia autem a qua dicitur cherubyn
est scientia de deo cuius simplex ipsa non videtur quod
multitudinem sed potius in vnitate. Item scientia
est vt dicit augustinus de humanis et penes hanc
non est gloria ergo videtur quod nullus ordo et
maxime in suprema ierarchia debet designari

penes sciam. Item ad sapiam et intellectum sunt
de divinis posit dicat gregorius videtur q pauq
debet denominari iste ordo a sapia et intellectu
quam a scia. Item dicit gregorius in omelia de
omnibus et dingnis cherubyn plenitudo scie
dicitur illa sublimiora agmina. Ideo che
rubyn vocata sunt quia tanto perfectiori scia
plena sunt quanto claritate dei vicinius contem
plantur. Et si mirabile modo eo plene scia
sciunt quo vicinius conditionis per meritum
dignitatis appropinquant. Ordo hoc videtur
q si aliquem plus appropinquat q plus sciunt
et in conspectu magis debet denominari a
scia quam cherubin. Item bernardus in se ser
mone super cantica. Illa celi agmina que che
rubin vocantur si eis sui nominibus scientie
interpretatio arbitror nichil habet a thro
nis vel per thronos accepisse nisi de ipso fonte
ad plenum haurire liceat ipsis ea prestante domino
illud dignante ultro ducere in omnem ple
nitudinem virtutis et thesauros sapientie et
scientie qui in eo omnes absconditi sunt et lar
gissime revelante. Ex quibus videtur q che
rubin inter omnes choros magis habeant
sapiam et sciam. Et ad latera civitatis sunt
equalitate civitatis sunt equalia ut dicit
glosa super apocalipsis s q unusquisque tantum
diligit quam scit et quantum diligit tantum habet
et operatur. videtur q cherubyn magis ha-
beat dilectionem sic ergo ad nobilius denom
se dilectio quam scientia ponitur debet de
nominari a dilectione quam a scia. Iuxta
hoc sciendum quod dicitur omnis plenitudo vel ...
tuus in illam n. non videtur intendum [illegible]
plus dz et non aliquis ordo angelorum. Se
cundo dicendum q scia dicitur multipliciter. Dicitur
n. scia practica et scia speculativa. Et ia
que est practica est ad affectum. que autem e
speculativa est finis intelligere speculative.
et hec dicitur duplex s. conclusionis et simpliciter.
Secundo autem q dicitur scia conclusionis
tunc dicit philosophus sic de scia in fine 2i
posteriorum. quod autem circa intelligentiam [illegible]

quibus unum derog alij quosdam sunt vel alij
aut recipiunt falsitatem ut opinio et error. Vera
autem sunt scientia et intellectus et intellectus est
scientie origo. ad generis. quia intellectus. Intellectus
namque est principiorum principia n. demonstra
tionis notiora sunt. Scientia autem est cum
medio est principiorum. q est scia non namque
est et hoc patet q scia q est ad medio ho
est in mediate conclusionis et q post
q principijs sicut q eam diffinitur sic in po
mo primi posteriorum. Scire opinamur unumquodque
q simpliciter et non sophistico modo quod est
accidens ad causam opinamur cognoscere propter
quam res est et quod illius causa est et non
est contingere hoc aliter se habere. Secundum autem
q simpliciter scia dicit habitum intelligen-
ne speculative sic sumitur a philosopho in 2o
metaphysice in principio ubi dicit sic est scientia
quedam que speculatur ens secundum quod ens e
et secundum q huic insunt per se. hec autem e nequaquam
una earum que in parte dicuntur nec
n. una aliarum considerat de eo q e inquantum
est sed partem entis dividentes circa hanc
speculatur accidens ut mathematice scientiarum [illegible]
scia autem medicina q scia q est habitus intel
ligendi est duplex s universalis et particularis.
Et dicitur universalis que est de ente particularis
autem que est de particularibus entis sicut geome
tria. Similiter sapia dicitur multis modis.
Dicitur n. sapientia que est ad affectum et que
est speculativa tantum et illa que est ad affectum
diffinitur ab augustino sicut q cognitio de divinis
est. Illa autem que speculativa tantum dicitur quadrupli
citer hoc accipitur quadrupliciter diffinitionem sapi
entis que ponitur in primo metaphysice. prima n.
hoc arbitramur itaque primum scire omnia sapi
entem sicut convenit nisi secundum unumquodque habentem
sciam ipsorum. hoc est q sapiens e q scit
per causas quia sicut convenit scire et nos scia
singularis tantum secundum universale v. secundum singularia
est hoc magis experientie est. Alia est q
dicitur nisi dicit posita omnia e difficilia

[Marginal notes: "[illegible] non est [illegible] hic :–" "de scia"; "[illegible] per se"; "de diversitate sapientie"; "differencie sapientis"; left margin: "Scia dr [illegible]"]

naturalia
mathematica
metaphysica

cognoscere et non levia hoc cognoscere humane
sapiente sit arbitrandum. Tertia est cum dicit ad
quod certiorem et doctissimum circa causas sapienti
orem est ita omnem scientiam simpliciter arbi
trandum. Prima dicitur conclusio ad scita vero
naturalia enim et metaphysicalia et mathematicalia
pueri sciunt convenit. Secunda autem dicitur per
modum abstractionis secundum quod mathematicalia ma
gis sunt abstracta naturalibus et metaphysi
calia utrisque et ideo in naturalia per hoc de faci
li quia ad illa homo iuvatur a sensu yma
ginatione et intellectu. In mathematicalia autem
non habet tantam facilitatem quia ad illa non iuvatur
ymaginatur nisi ymaginatione et intellectu.
In metaphysicalia autem ~~est~~ non est de facili
venire homini quia ad illa non venit nisi per
admirationem eo quod solus intellectus utitur ad
illa quia hic enim intellectus involvitur de facili
per sensus et sensibilia propter quod et dicit philosophus in 2°
metaphysice sicut nocticorax lumina ad lumen
quod est secundum dictum sic enim noster intellectus
ad nature manifestissima omnium. Tertia non dicitur
penes medium propter quod est scientia et hoc est
medium demonstrationis et silogismi quod est
causa potissima secundum quod dicit enim ibidem
scire illa que sunt per causam est et scientia
gratia eius intellectus finis magis est scientia
quia quasi advenientium causa. Hoc est quod quedam
scientia est propter aliquid aliud sive scibile sive commo
dum et quedam est propter se ipsam secundum quod dicit
philosophus in topicis in 1°. quod quedam problemata
utile est scire tamen ad diligendum vel fugiendum
utrum voluptas sit eligenda vel non.
Quedam autem ad sciendum ipsam non propter aliud
utrum mundus eternus vel non. Quedam non ipsam
quedam propter neutrum horum. Dissimilatia autem
sunt ad aliorum horum ut sunt problemata dicta
dicitur autem scientia sui ipsius causa que non querit
propter aliud sed propter se. Et quia est sciendi
gratia non ad aliquid faciendi et precipue

quia finis intellectus est et hoc est quod ipsum scire ~~~
est finis sive quia habet deus. Unde enim in a-
dea scientiarum dicit et ab illa dicitur denotari che=
rubyn et propter cherubyn non importatur scientia sed
sive plenitudo sit propter scientiam divina que sui ipsius
causa est et sciendi gratia non ad faciendi quia
finis est intellectus. Unde propter hoc quod finis eius
est ultimum intellectus est impossibile est ex parti-
bus affectum. Dicendum ergo ad primum quod multo ad primum
sive dicitur quantum ad multitudinem illuminationis et
ex hoc non sit probabilis scientia cherubyn. Sed
potius simplificatur quia ex multitudine illuminationis
magis accedit ad unum sicut dicit philosophus in
quinto de causis. Intelligentia que
est multa propter bonitates que adveniunt ei a
causa prima et ipsa quamvis multiplicetur per mo
dum hunc sed quia appropinquat uni non sit dissi
milis. Ad 2m dicendum quod scientia est multiplici-
ter dicta ut patet ex predictis. Ad aliud dicendum
quod scientia quedam est sapientia et intellectus ut
ex distinctione supposita. Ad tertium dicendum
quod seraphin habet altissimam scientiam. Et hoc
est ideo quia inferiora dona excellenter sunt in
superioribus in omnibus potestatibus totis. Sed
denominatio seraphin non est a scientia quia de-
nominatio et diffinitio est penes ultimum ut
in homine unicuique licet sit unum possibile et vitale
tamen diffinitur et denotatur absolute tamen quod est
rationale. Sicut in ordinibus licet enim superior
ordo sit potestas ad actum sub diacono et
diaconi et presbiteri tamen denotatio et diffinitio
est absoluta. Et similiter est in officiis ad rem
publicam ordinatam in rege vel ducatus ab
actu regendi sit licet in eo potestas sit
ad actum iudicum et prepositi et aliorum et simili-
ter quod in seraphin sunt omnia inferiora dona
sed denotatio est absoluta et superior nobilior
quod est ardor dilectionis. Ad aliud dicendum
quod etiam cherubyn habet dilectionem et tamen
quantum est scientia quia ea que sunt superiora eis in
nitis inferioribus non excellenter quia alie superio
res non purgarent et illuminarent et perficerent

inferiores secundum dona sua et sic non ordinantur
ordines quod unusquisque habeat tantum aliud donum
a quo denominetur sed ordinantur secundum ordinem
dignitatis donorum Ita quod alter ab altero
denominetur et 2a a 1o et 3a a 2o etc. Et
hoc patebit inferius ubi disputabitur de istis
ordinibus in speciali Ad ultimum patet solutio quia ple-
nitudo sapientie dicitur propter adventum sapientie hic
que est sui ipsius causa et sciendi gratia et
cuius finis intellectus est. Et per oppositum sapientia
dicitur non plena sive completa que non sui ipsius
causa sed adminiculans ad aliud et non sci-
endi gratia sed aliquid faciendi et cuius finis
non est intellectus sed expectatur in futuro et hec
sapientia est de qua dicit apostolus ex parte cog-
noscimus et ex parte prophetamus. Cum enim
venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex
parte est. Et iterum nunc cognosco ex parte tunc
autem cognoscam sicut et cognitus sum: —

Secundo queritur de proprietatibus cherubyn
que enumerantur a dionisio septimo capitulo
celestis ierarchie sic dicentis cheru-
byn vero arbitrantur cognoscitivum eorum et
dei inspectivum et altissime lucis susceptivum ac
receptivum et contemplativum In prima operatrice
virtute divine pulchritudinis et sapientifice
traditionis repletum et communicativum copiose ad
secundam susceptionem donate sapientie Et obicitur
primo de hoc quod dicit cognoscitivum Hec enim pro-
nat magis cognitionem passivam quam activam
et ita non videtur quod nobilis proprietas Item
hoc quod dicit dei inspectivum non videtur proprium
sed commune omnibus angelis qui vident faciem
patris qui in celis est Item queritur quod sit
hoc altissime lucis susceptivum dicit
enim dicitur altissime in comparatione ad omnes or-
dines Et hoc patet quod falsum ex predictis
quia ipsi seraphin sunt dicitur altissime quod
ad id a quo accipiunt quod scilicet est deus tunc
non erit proprium quia omnes accipiunt illumina-
tiones a deo et principaliter illi de prima ierar-
chia Queritur de hoc quod dicit contemplativum

in prima operatrice virtute Prima enim non opera-
trix est intus creatrix et contemplatur in illa
facit visionem matutinam ut superius habitum
est hoc autem omnibus convenit Preterea queritur
quid dicit proprietas illa a 2a que est dei inspec-
tivum Item queritur de hoc quod dicit divine
pulchritudinis repletum sicut enim dicit dionisius
in libro de divinis nominibus capitulo 4o supersubstantiale
pulchrum pulchritudo quidem dicitur propter traditam
ab ipsa omnibus existentibus iuxta proprietatem uniuscuius-
que pulchritudinem sicut universorum consonantie
et claritatis causa et ad similitudinem luminis cum
fulgore immittens unicuique pulchrificas fontani
radii ipsius traditiones Et sicut omnia
ad se ipsum vocans Ex hoc accipitur quod de ratio-
ne pulchri duo sunt scilicet fulgor consonantie
et quod propter se appetitur Aliter enim non vo-
caretur ad se quia sicut ipse dicit ibidem quod bo-
num et pulchrum secundum omnem causam cuncta de-
siderant Unde et pallas dicitur quasi tota
in totis congregans Et ita videtur quod proprietas
potius conveniat seraphin quam cherubyn quia
amoris est cuncta in id quod per se appetitur Item
ex auctoritate iam dicta videtur quod hec proprietas eadem
sit cum secunda quia pulchrifice fontani radii
traditiones eadem sunt cum sapientificis traditioni-
bus Item dicit philosophus in prologo methaphisice non sapientem
oportet ordinari sed ordinare neque hunc ab
alio suaderi sed ab hoc sapientem minus Ergo
videtur quod sapientifice traditionis sit ordinare
alia et suadere aliis et repleri hoc videtur
quod contemplatorum imperatorie ordine uniuscuiusque
et ita videtur quod iste ordo non tam conveniat in dono
sed super contemplatorum creature Item hoc
idem queritur de eo quod dicit dionisius sedere
super cherubyn potius enim hoc videtur attribui
thronis quam cherubyn et si forte dicatur quod super
notat ibi excellentiam in altitudine et pro illa
tunc potius tunc videtur quod potius deberet
dici sedere super seraphin Preterea queritur quare deus spe-
cialiter fecit ymagines cherubyn in templo potius

50

vnde sumuntur
sex proprietates

quam aliorum ordinum. Solucio quod sex proprietates
tacte a dionysio accipiuntur sicut proprietates spiritus
plene et perfecte ad illam autem exiguntur quatuor
scilicet proximitas cognoscentis et cognoscibilis altissimi
et medium per quod est cognicio et acceptio me-
dii et cognoscibilis ad ea que virtute sumuntur in
ipsis aliter non sunt nisi in via et non in ipsa natura
et in potencia et non in actu quod esset imperfecte
sed prima ergo proprietas que est cognoscibile circa acci-
pitur per proximitatem intelligentie et potentie cogn-
oscibile pro cognoscitivo et per hoc patet solucio
ad obiectum. Altissimum accipitur proprietas 2a que
est dei inspectivum licet enim omnes angeli de-
um sine medio videant secundum quod est obiectum
beatitudinis et etiam secundum theophanias tamen secundum
quendam modum indistinctione officiorum quod conve-
nit ad primum in se et sic dicitur cherubin
dei inspectivum et quid est hoc patet prius in
questione de theophaniis. Et per hoc patet solucio
ad 2m. Penes medium autem cognoscendi acci-
pitur proprietas 3a que est altissime luminis diuinis
acceptivum dico autem medium non quod sit inter
cherubin et deum sed sub quo videtur deus a
cherubin secundum quod prius dixi deus qui in the-
ophaniis scilicet lumen elevans intellectum et
cognoscibile distinguens ipsum. Et dicitur diuinus
luminis immediate lumine dato. Et dicitur altissime
per modum accipiendi a deo immediate enim
et non ab angelo quod licet conveniat etiam
seraphin tamen non ab alio dicitur quia non est nisi
tamen eius. Etiam licet conveniat thronis tamen
non ab eius dicitur quia non conveniunt eis
eminenter sicut conveniunt cherubin et est simile de
natura intellectuali que convenit homini et an-
gelo et deo tamen deus ab illa non dicitur quia
aliquid convenit ei eminencius quod est supra
intellectuale esse et homo etiam ab illa non de-
nominatur quia non convenit adeo eminenter sicut an-
gelis angelus autem denominatur ab illa. Et
per hoc patet solucio ad id quod obicitur contra

proprietatem istam. Penes cherubin accipiuntur tres proprie-
tates superiores circa tamen quod cognoscitur in pa-
tria aut accipitur in comparacione ad officium et ita
proprietas est quod vocat contemplativum in prima operante
virtute. Ad hoc autem quod obicitur contra dico
quod prima operacio illius est operatrix conservatrix
mundi et sic contemplatur in ipsa sicut in rationem
exemplarem sicut prius dictum est. Est autem eodem ex-
emplari in prima operante virtute sicut operatur
illuminaciones ad distinctionem ordinum et officiorum
pertinentes et sic cherubin contemplatur in prima ope-
rante virtute. Aut accipitur in comparacione ad
causam idealem et exemplarem et est proprietas 4ta
que est diuine pulchritudinis repletivum dicit
enim augustinus rationes omnium fulgent in mente diuina
et omnia sunt in ipsa luce et hoc appellatur
hic pulchritudo sicut dicit boecius in de conso-
lacione philosophie Mundum mente gerens pulcher
pulcherrimum ipse. Ad hoc quod contra obicitur
quod pulchritudo dicit convenienciam et appetibile per
se dicendum quod est conveniencia in bono et hoc
est secundum comparacionem ad finem et est conveniencia in
vero et hoc est secundum adequacionem ad exemplar
quando scilicet res est sic secundum quod est in mente
diuina in exemplari et non distorquetur per
privationem ab illo sicut dicit anselmus in libro
de veritate quod veritas est rectitudo sola mente
perceptibilis. Dicit ibidem quod quicquid est vere
est hoc quod est in prima veritate. Dicendum ergo quod
bonum dicit convenienciam ad finem et pulchrum dicit
convenienciam ad formam exemplarem. Sic est aliquid
appetibile per se secundum quod est finis ultimus voluntatis
vel finis ultimus intellectus. Et hoc unum dicit bo-
num et aliud pulchrum pulchrum enim est fulgens
in intellectu. Et per hoc patet solucio quod obicitur
contra proprietatem quintam. Aut est accipere relacionem
ordinis ad causam primam ut ad finem et sic est proprie-
tas 5ta que dicitur repletivum sapientie tamen
dictum. Sapiencia enim ponit ordinem ad causam
et proprie ad causam finalem quia illa est causa
causarum per finem enim movet efficiens et movet

materia et inducitur forma et dicitur traditio vel
facte tradite in ordine ad finem. Sed dubium
quod in ista hoc queritur. Respondet beatus Gregorius
in omelia supradicta sic dicens: per psalmistam
dicitur: qui sedes super cherubyn appare. Quia
videlicet in ipsis distinctionibus agminum che-
rubyn thronus dicitur. Sedere enim super
cherubin deus ex vicina agminis equalitate
perhibetur. Sic quippe in illa superna civitate
quedam singulorum sunt ut sibi sint communia omnium
et quod in se quisque ex parte habet hoc in alio or-
dine totum possidet. Sed idcirco uno eodemque
vocabulo omnium non censetur ut ille ordo vo-
cari propriatio vocabulo debeat qui
hanc in munere accepit plenius non possit hic
dici aliter secundum quod supra dictum est quod omnibus
angelis est commune illuminare et per illuminationem
acceptam purgari et perfici. Cherubin autem spe-
cialiter denotatur ab illuminatione acceptam quia
ergo deus omnes celestes essentias illu-
minat merito super cherubim quia plenitudo
sciencie dicitur sedere perhibetur ut a plenitudine
sciencie tamquam a sede luminis habens omnes il-
luminat secundum sciam ut dicitur in secundo libro et 7mo nisi
est unus nullatenus eius super que non surgit
lumen eius. Sed si autem queritur quare non est aliqua
proprietas secundum actionem tertiam in se, dicendum quod
illa cognitio non pertinet ad statum glorie. Et
ideo nulla proprietas cherubim assignatur pe-
nes illam. Sed tercio ulterius dicendum quod deus dic-
citur de syon exivit lex et de ierusalem verbum
domini, ut ergo significaretur omnem ordinem cele-
stium ierarchie ad illuminationem celestis
ierarchie descendere velut ibi celum cherubyn
et syon dictum est propter illuminator propter hoc ut
sic super cherubyn sedere dicitur. Throni

Unde queritur de thronis et queruntur
duo scilicet quid sunt et de proprietatibus eorum.
Sed primum patet quia sic dicit beatus Gregorius:
throni illa agmina vocata sunt quibus
ad exercendum iudicium semper deus omnipotens

presidet. Quia enim thronos latino eloquio sedes di-
cimus. Throni dei sunt hii qui tanta divinitatis
gratia replentur ut in eis deus sedeat et per eos
sua iudicia decernat. Unde et per psalmistam
dicitur: sedes super thronum qui iudicas equitatem.
Sed nunc ordines prime ierarchie distinguantur
penes dispositionem iudicii et iudicare autem non
sit actus dispositionis iudicii, non videtur iudi-
care convenire thronis qui sunt in prima ie-
rarchia. Sed hoc autem intelligitur de iudicio ultimo
aut de iudicio pertinente ad gubernationem
huius mundi. Si primo modo, nam illud iudicium tamen
sit semel futurum, deus tamen presidet illud tam
gelis quod est inconveniens. Si autem secundo
hoc videtur magis esse principatuum quam
thronorum. Et hoc videtur expresse dicere
Gregorius: sic dicunt non mali qui bene sibi
met ipsis vigilanti cura dominantur. Dum se sol-
licita inquisitione discutiunt divino timore semper
inherentes hoc in munere virtutis accipiunt
ut iudicare et alios possint quorum perfectio
mentibus tum divina contemplatio presto est
in hiis velut in throno suo deus presidens
aliorum facta examinat et cuncta mirabiliter
de sua sede dispensat. Ex hoc patet quod iste
actus principalis videtur esse principatuum. Sed hoc
dicit beatus Bernardus 19o sermone super
cantica: in thronis sedet deus et puto quod
in hiis potestatibus sedet omnes qui memorati
sunt et iustior causa et copiosior sit materia
diligendi. Etenim sicut in terris solis regibus
quod pallatis nomine completum sit tellus simp-
lis. Sub hoc dico regia sedes et eminet po-
sita retinetur et non est necesse dicere ubi rex
sede solitus sit. Nimirum more magestatis et
curie sedes eius tanto altior eminentior
quam sedibus. Sic quod ad decorum ornata tantum
aliis ceteris nimium potestatibus istos intellige. In
quibus specialiter quodam stupente digna-
tionis munere divina eligit residere maiestas
que secundo magisterium significat. Et puto
illum qui venit est nobis magister. In celo et

in terra Dei sapientiam eius. Cum alias ipsa
usque attingat ipse sicut mandatum specialius
ut ipsos atque principaliter tibi ipsa sol sua
illustrare pictura et inde tibi de seraphim admini
culo docet angelum docet hominem super. In ange
lis divorum notitia iudiciorum archangelis
ibi ministris audiunt quomodo et ubi et qua
lia prestant signa. Videtur vinque sunt
dominationes distant profecto quid et officio
debeant quid pro dignitate proximae et
precipue cunctis omnibus est accepta potestate
ad ipsam voluntatem vel gloriam non ab
uti. Ex ista auctoritate sequuntur quatuor con
clusiones. Quarum prima est quod throni dicuntur
a dignitate et ornatu regali et non ab actu
iudicandi quod est contra Gregorium. Secunda est quod
throni dicuntur ab auctoritate magisterii.
Quod duobus modis videtur esse indecens
primo scilicet quod auctoritas magisterii magis de
bet attribui plenitudini scientie hoc est che
rubyn. Secundo autem quod magisterium non est actus
contemplationis in deum sed potius conversionis ad
inferiora. Tertia conclusio quod omnes inferiores or
dines ex aequo videntur ordinari ad thronos
quod est inconveniens quia sic [illegible] tertio me
die ierarchie et postreme. Quarta conclusio est
quod thronorum videtur esse immediate conclusio sup
periorem quod etiam convenit postreme ierarchie.
Item beatus Bernardus in tertio sermone dicitur
a thronis deus ob obedientiam magne sapi
entie sunt iudicia super [illegible] et vincunt
que [illegible] docet de omnibus. Ex hoc iterum
accipitur quod throni dicuntur ab auctoritate magis
So terii. Solutio dicitur ut beatus Bernardus in V. libro
de consideratione ad Eugenium papam quod throni
dicuntur eo quod sedeant et eo sedeant quod deus
sedet in eis nec non sedere in eis qui non sede
serenitatem rit posset. Quaeris quid illa sessio [illegible]
ne summam tranquillitatem placidissimam seri
tate pacemque [illegible] intellectum

talis est qui sedet in thronis dominus sabaoth
iudicans omnia in tranquillitate placidissima sere
nissima placatissima. Et tales se exhibent thro
nos simillimos sibi et terra que tangit omnia
importat quiete vel tranquillitate placidissimam
id est dicit quiete voluntatis in volito in quo
pascitur serenissimam autem dicit quiete intel
lectus in lumine divino et dicit placatissimam simi
est quies in aere et hec est cum aer non con
turbatur nubibus nec ventis agitatur. Sic
est intellectus immote quiescens in lumine di
vino qui non circumfertur omni vento doctrine
nec obscuratur nube speculi et enigmatis
et fantasie placatissimam autem dicit quiete
venientem ab expurgatione culpe et miserie. Di
cendum ergo ad primum quod iudicare non est actus
proprius thronorum sed est actus communis scilicet mul
tis superioribus inferioribus sunt superiores vel pos
set dici quod iudicare habet duas comparationes
unam scilicet ad eos qui iudicantur et aliam ad
auctoritatem iudicis que cognoscitur in thro
no. Et in ista secunda comparatione attribuitur thro
nis iudicare et non in prima. Ad aliud dicendum
quod intelligit de iudicio gubernationis nec hoc
est principatuum sed potius dispositio principatu
um gentis. Ad id quod obicitur ex auctoritate
Bernardi [illegible] quod throni dicuntur a dignitate
sedis regalis ut a proprietate prima et ab actu
iudicii ut a proprietate simplici. Ad aliud dicendum
quod throni habent diversas proprietates et mihi
describet secundum unam proprietatem thronum esse digni
tatis secundum aliud thronum esse magisterii. Magis
terium id est in comparatione ad facultatem docendi
refertur ad plenitudinem scientie sed in compara
tione ad auctoritatem que cognoscitur in cathedra
est proprium thronorum. Magisterium autem aliud
consistit in illuminatione inferiorum. Ad aliud
dicendum quod inferiores ordines non immediate co
aptantur ad thronos sed per hoc intendit Ber
nardus quod omnium inferiorum [illegible] est ad sedere
in thronis ut ad primum illuminatorem quod licet

etiam superioribus conveniunt sed hic non ab hoc
denotatur sed a nobilioribus donis ut inferius
patebit. Est aliud dicendum quod de thronis
deus docet omnem suam sed non recipiunt quod
sua immediate descendunt de thronis in
inferiores primo unguentum quod descendit de omnibus
fluit de capite in barba et de barba in
oram vestimenti. Et ultimum patet per predicta
Secundo queritur de proprietatibus thronorum
quas tangit dyonisius in de celesti
ierarchia capitulo 7o. Sed ipsam altissime
et separate sedium nominans docet omnino dili-
genter exaltati ignominia subiectionis et ad super-
mum supra mundane superius ferens et ab omni
extremitate inconfusibiliter in sublimissimum
et ita vere excelso totis viribus immutabiliter
et stabiliter collocatum et divini supra adventus
in omni impassibilitate immaterialitate acceptivum
et deiferum et familiariter in divinas susceptiones
apertum. Queritur ergo primo quid sedes ille dicitur
separate ad comprehendendum quod sit maximum. Est quid
dicatur ignominia subiectionis et a qua exal-
tantur. Si non est virtutes condicionis vel po-
testati hoc videtur convenire altissimo ordini scilicet
seraphim quam thronis. Tertio queritur quid di-
tatur extremitas. Item penes quid proprietates
sumantur. Utrum sedes throni ponantur regi et
media et inferiora queritur quare non assignetur
diversas proprietates penes illa. Solutio di-
cendum ad primum quod sex proprietates assignate
a dionisio omnes accipiuntur a proprietatibus
throni regalis illi non conveniunt collocari in
alto et ordinari et per patet quod ad susceptionem
sessionis regis sicut patet in auctore Bernardi
super meditationem unde tres secundum proprietates pertinent
ad collocationem thronorum et tres ad sus-
ceptionem sessionis regalis. Tres autem que
pertinent ad collocationem sunt prime. Due
[et respiciunt] recipiunt terminum a quo removentur cum collo-
cantur in alto. Una non respicit terminum tantum quod
collocatur in alto. Thronus quidem regis primo 1
quidem removetur a scabellum ignominia igno-
minia scabelli cum in spiritualibus respondet ex-
altatio ab hiis qui intendunt in infirma
materie et imitationis et hec est illa quam
vocat omnino diligenter exaltati ignominia sub-
iectionis et sum quicquid dicitur ibi ignominia
progressus tendens ad infima et per hoc patet
plura ad 2m. Alia non respicit terminum quem de- 2
extremitas sicut thronus regis non exaltatur
tantum supra scabella sedentes sed et supra sedes pote-
tum cui respondet in spiritualibus exaltatio supra
eos qui quicquid quibus illuminationibus divinis
sed non recipiunt eas in inferiores angelos et homines
prima sed quasi in gradu secunda sicut infe-
riores et homines angeli qui non accipiunt im-
mediate a deo. Et hec proprietas 2a tacta
a dionisio cum convenit quidem scilicet quod locatur
extremitate tertia vero in inconfusibiliter in sublimis-
simum. totis viribus immutabiliter et stabiliter
dicitur [ineffabilis] quantum ad dimensionem divine beatitudi-
nis in qua collocantur sublimissimum autem
dicitur quantum ad modum recipiendi illumina-
tiones ab ipso deo immediate et locum in illa
totis autem viribus dicitur quantum tollitur omnes
virtutes ad deum quod sit locus dei scilicet intellectus et
affectus et immutabiliter per confirmationem
liberi arbitrii stabiliter autem per invariabilitatem
gratie. Et hec quidem tria sunt intronisationis re-
gis maxime. Thronus non ille inconfusibilis
est quantum ad amplitudinem imperii et potes-
tatis et secundum altitudinem dignitatis et loci
est in sublimissimum quantum autem ad fulcimenta
principia continet virtutes in ipso et tunc
exigitur immutabilitas corporis super quod
sedet et stabilitas corporis sua. Tertia proprietas 3
non accipitur penes id tamen quod collocatur
in alto et hec est proprietas 2a tacta a
dyonisio scilicet ad summum supra mundane superius
ferens et licet hec conveniat seraphin
tamen hec non manifestat nomen eius sicut

nomen thronorum. Nec est hec dignissima proprie-
tas eius. Et per hoc patet solucio ad tria ob-
6 iecta. Alie tres proprietates sunt susceptionis seu
sessionis dei, qui modi aut sunt in aptitudine
selle ad sedentem, et est proprietas sexta que est sin-
gulariter in divinas susceptiones aptitudo. Aut sunt
4 in ipsa sessione, et est proprietas quarta quia est
deum super advectus in omni impassibilitate et in-
materialitate, quia enim materia multum impediat for-
mam, est enim in materia quasi locus forme.
Et ideo dicit ysidorus quod tales quasi sedes divine
potencie in materia et loco fulciuntur, non esse sedes
proprie. Et ne sic intelligatur in divinis quod
throni fulciant deum dicit in omni materialitate.
Dicitur enim philosophus anima secundum potencias pas-
sivas et apprehensivas dicitur locus specierum cognos-
cibilium. Ne ergo credatur quod throni sic re-
cipiant deum per speciem et non in mente, propterea
5 dicit in omni impassibilitate. Quo autem modo
possunt considerari modi sessionis secundum ac-
tum sessionis tendentis in sella (sedentis; sella)
et ille actus sequens est sedi in thronis.
Et sic est proprietas quinta que est desertum.
Et sic patet solucio ad obiecta preter primum
et ultimum. Dicendum ergo ad primum quod capacitas
dicitur sedes propter consolidacionem intellectus
et voluntatis et liberi arbitrii informacionem
ad hoc quod per tranquillitatem sit locus dei. Ad
ultimum dicendum quod thronus proprie pertinet ad
regem, tribunal vero ad iudicem, cathedra
ad magistrum. Et sic thronus dicitur magis vel
iudicans. Hoc etiam per adoptionem sicut loquitur
beatus Bernardus, sed beatus Dionysius considerat
thronum proprie magis proprie regis est.

Deinde queritur de istis tribus ordinibus
prime ierarchie in genere. Et queritur
penes quid accipiatur et qualiter
ordinentur. Videtur enim quod possint esse plu-
res, sicut enim penes caritatem est ordo unus
sic penes alias virtutes videntur debere

accipi alii ordines. Si vero dicatur quod non omnes
virtutes dicunt immediatam coniunctionem in deum,
tunc ad minus penes fidem et spem et sapienciam
et intellectum debent sumi alii ordines. So-
lucio. Ad hoc dicendum quod ordines isti accipiuntur
non penes virtutes sed penes modum conver-
sionis in deum immediate. Hic autem modus
non est nisi triplex scilicet penes aptitudinem et
penes actum duplicem. Aptitudo autem suscep-
tionis divine notatur in thronis. Actus autem
est unus secundum intellectum qui convenit cheru-
bin et alius secundum affectum qui convenit seraphin.
Vel dicitur melius quod tres ordines accipiuntur
secundum tres modos participandi bonitatem divinam scilicet per i-
ec... per potenciam rationabilibus et per esse et
cognoscere et per affectum in ipsum, quare cum omni-
bus sanctis et solum in ordinibus primo prime ie-
rarchie unusquisque horum modum reducat in suum
summum. Et ex hoc patet quare ordo prime ie-
rarchia totum potestatum scilicet ad tres ordines
questos in prima ut supra declaratum est per diui-
sionem boni et porrectionem anime et ordinis.
Et ideo summus ordo est qui tenuit (attingit) hec tria et
ille est seraphin, quia ubique est plenitudo ardo-
ris, nichil diligitur nisi cognitum. Ibi eciam
est plenitudo cognitionis et plenitudo habendi,
sed non convertitur. Sicut ubicumque est plenitudo
cognitionis ibi cognoscibile est locatum in
cognoscente et habetur aliquo modo sed non convertitur.
Et hec est eciam racio quod dionysius dicit
quod inferiorum dona sunt superiorum excellenter,
sed non convertitur.

Deinde queritur de ierarchia horum. Secundo
et queritur de hoc primo quod dicit
dionysius in hac ierarchia sunt conformes
esse tamen non videtur esse quod unus ordo sit al-
cior et alia inferior. Secundo queritur de hoc quod
dicit dionysius quod prima celestium generatio dis-
posita in circuitu dei et circa deum immote
est stans. Et sum ter et incessanter circumiens
eternam eius scienciam secundum excellenciam quam agens

est possibile semper mobile collocari In istis
n. aliis vero est continuatus ut dicat circa stare
et circue Postea queritur quis sit motus circu-
laris quo articulum Dicitur in de divinis nominibus
capitulo quarto distinguit motum angelorum circularem
et rectum et obliquum ergo videtur quod hic minus
sufficienter declarat motus istius ierarchie
in deum Solucio queritur de proprietatibus quas
assignat isti ierarchie Quarum prima est
quod multas et beatas videt pure contempla-
tiones Secunda quod simplices et inmediate splen-
dores videt Tertia quod est illuminata et divino ali-
mento repleta Quarta quod replecta cum multa
quidem primo data suppositione sola quidem deiformi
et unifica divine [illegible] vite Quinta
quod multa communione dei et cooperacione digna
effecta adeo ut possibile similitudine bonorum
habitudinum et actionum Sexta quod multa
divinorum superposite cognoscentis divine scientie et
cognitionis in participacione secundum quod fas est
facta Queritur ergo quo distinguntur iste
proprietates eo quod multe videntur eedem cum
80 aliis Solucio dicendum ad primum quod eo
formes sunt in actu proprio ierarchie quod est
conspicio in deum per acceptacionem illuminationum im-
mediatam In modo autem cuiuslibet habet
actus proprios in ordinibus autem supradictum est
Ad aliud dicendum secundum commentum quod secundum id
quo immortaliter est circa stare dicuntur secundum
id vero quod accelerat in deum circue dicuntur
Ad aliud dicendum quod motus circularis est qui est
perpetuus et incorruptibilis et simpliciter ab eodem
ad idem circa idem centrum immobile Et propter
hanc similitudinem dicuntur illi qui sunt supre-
+ morum ierarchia motu circulari quod a deo
moventur in deum motu proprio et simplici et
quorum intelligentie dicuntur circa subiectum eius
hoc autem inferioribus ierarchiis non convenit quia
non penitus procedunt ab eodem et idem quod il-
luminationes recipiunt ab angelo Et per illa
reducuntur in deum Ad aliud dicendum quod

intelligentia circa hunc motum sed tamen unus circu-
li motus circularis est primus ierarchie proprie quia
[illegible] dicit inmediatam conversionem in deum sicut
patet ex ipsis diffinitionibus motuum quas ponit differentia motus circularis in ierarchiis
in de divinis nominibus capitulo quarto sic moventur quidem
dicuntur divine mentes circulariter quidem unite
sine principio et interminabilibus illuminationibus pulchri
et boni Et dicit unite propter simplicitatem mo-
tus et sine principio propter hoc quod non principi-
atur ab aliquo creato Et interminabilibus propter hoc
quod habent rationem finis et principii quarumlibet
illuminationum divinarum Et dicit proclus quod omne
aliud quod sic est finis quod habet rationem
principii quarumlibet illuminationum divinarum [illegible]-
trabile inditum aut movetur quod producit
ad subiectorum providentiam recte circa omnia
[illegible] Et dicunt subiecta omnia creata
que sub providentia providentur [illegible] non [illegible]
ab eodem in idem sed significant motum intelligen-
tie super eam de uno in aliud processus ad si-
militudinem recti motus in natura Oblique
autem sunt et providentes minus quibus ingres-
sibile manet in complexitate [illegible]
causa pulchrum et bonum inaspicientes circa
[illegible] agentes circa sunt quasi confusione inferiorem
quibus providentur quarum reflectantur in principium
et finem pulchri a quo et per quod omne pul-
chrum est mensuratum Ulterius queritur quod proprie- [illegible] 6
tates ierarchie distinguntur secundum diversitatem recep-
tionis in intellectu vel in affectu vel operatione
vel quantum ad omnia hec patet et secundum intel-
lectum quidem accipitur prima et secunda et ultima et secunda
quidem est secundum proprietatem illuminationis ipsius prima
autem secundum contemplationem dei in illuminatione illa ultima
non quantum ad unum salutem et modum suscepti et
reductionem ipsius sicut in scientiam divinam et hec tamen
notatur per hec tamen verba posita in sexta proprie-
tate non est salutem notatur per hoc quod dicit multa
divinorum Modus autem per hoc quod dicit super-
posite cognoscentis Non enim cognoscit ut

ut media et infima. Ordinatio autem ordinum fac
notatur per hoc quod dicit divine scientie et cogni
tionis in participatione secundum quod fas est fieri. Si
autem est secundum affectum tunc est operatio extrema que con
sistit in infusione bonitatis sicut infunduntur
domestici qui sunt in superiori domo habitantes
cum domesticis cuncte bonitatis sicut supra
dictum est a dyonisio. Illa autem infusio univer
sit eos quod coniungit ad primum unum simplex
et indivisibile. Et in unitate et simplicitate
resistit per dulcedinem fruitionis. Si autem est
secundum intellectum et affectum simul tunc est operatio 3a
que consistit in illuminatione et alimento bonitatis
divine replente affectum et vegetante ipsum in
vitam beatitudinis. Si vero est secundum motum et secundum
intellectum et secundum affectum tunc est quia tunc
prima potentia consistit quod superiores in hoc coopera
tores dei efficiuntur quia illuminant inferiores
sicut deus. 2a autem potentia ejus consistit in
similitudine ad deum in bonis habitudinibus
et actibus secundum intellectum et affectum. Hanc autem
ierarchiam diffiniunt quidam vocantes eam
epiphaniam. Et dicunt quod est in celestibus
affectionis medio alterius intellectus subjectis
ordinum libera et specialis distributio. Et me
dia ierarchia dicitur est hyperphania et est
divina illuminatio per principes in fidelium re
verentia insignes ipsius divinitatis edocens
actio. Est tertia infima autem vocatur ypophania
que est divina participatio natura legi
bilis actionis secreta revelans per temporale
districta. Et quia hec verba nec secundum sensum nec
secundum verba scripta sunt in dyonisio nec in
bernardo nec in gregorio ideo tamquam spuria
et inutilia abicimus.

Media Ierarchia

Consequenter descendendum est ad mediam
ierarchiam. De qua dicuntur duo scilicet
de ordinibus in ea positis et de ipsa
ierarchia. De ordinibus dicuntur duo scilicet de
ordinibus in speciali et de ordinibus in genere.
Et de ordinibus in speciali dicuntur tria

scilicet de dominationibus virtutibus et potestatibus. De
dominationibus dicuntur duo scilicet quid sunt et de
proprietatibus eorum.

Dominationes

De primo procedit et dicit dyonisius in 8o
divinis nominibus capitulo duodecimo. Dominatio
est non a peiore tantum superari sed et omnis
et pulchrorum et bonorum perfecta et omnimoda pos
sessio vera et cadere non valens fortitudo. Cui
libet ergo secundum hanc diffinitionem dominatio
convenit dominationibus. Et videtur quod non quia non
est in ipsis perfecta et omnimoda possessio pulchrorum
et bonorum sed fortitudo que est et vertitur
cadere non valet sola fortitudo divina. Ergo
videtur quod non conveniat dominationibus. Preterea
dicit gregorius quod dominationes dicuntur agmina
que potestates et principatus dissimilitudine alta
transcendunt quia mira potentia preeminent et
pro eo quod eis cetera multitudo ad obedi
endum subjecta est dominationes vocantur. Et
ex hoc videtur eis dominus dicitur velud ad primum
quod cetera multitudo sit sua dominatione. Item
gregorius sicut nonnulli qui sic in semetipsis
cunctis vitiis omnibusque desideriis dominantur
ut ipso iure munditie dii inter homines vo
centur quibus ergo ista imperium inter suos domi
nationem tenuit. Ex hoc videtur quod dominationes
potius debent dominari a dominatione quam a
dominis. Item beatus bernardus 19o sermone
super cantica dicit quod isti angeli tempore pa
in speculationis contemplatione semper nimis sed supito
rapti in id divine claritatis tam ingens pe
lagus tamquam in serenum quod in me
tranquillitatis cum tanta pace et securitate
fruuntur ut de sedibus illis preeminentia peregri
nationis tamquam de dominantibus misterie et
militie videat cetera multitudo. Ex hoc
videtur esse contra predicta quod habitum est quod
etiam sicut tamen contemplacionis est prime ie
rarchie. Similiter secundum tranquillitatem videtur
potius convenire thronis quam dominationibus.
Item bernardus ad Eugenium quarto putes
dominationes adeo cunctis preeminere ceteris
ordinibus ut respectu horum cetera omnes

videantur administrantibus spiritibus Et ad istos tres ad
dominos thronos: virginia principatuum virtutum
potestatum operaciones aliud reuelacionis archange
lis atque et prudencia angelorum Ex hoc videtur
quod inferiores ordines per officiorum reddunt domina
cionibus Et ad hoc dominaciones dicuntur Et hoc
videtur magis quam racio proposita quam racio do
Solutio minum Solucio dicendum quod perfectio dominium do
minacionum dicitur secundum primam diffinicionem datam
a Dionysio in de diuinis nominibus tria scilicet
ex verbis sancti de substancia domini perfecti scilicet ut exceptus omni
deprimencium in seruitute sui secundum obliga
cione materie sicut Orient dicit philosophus quod natura
humana multipliciter est ancilla et propter
obligacionem quam habet ad corpulentiam materie
dominatur ei miserie et incommoditas omnes et
sic similiter excellentie adicimus scilicet quod est seruiens
in hominibus sine causa scilicet secundum [illegible] nature
ex hoc quod subicit se peccato voluntarie Hec autem
tria vocat Dionysius peyora que excedit perfec
tum dominium Item ad perfectum dominium exigit
ut ad minus habeant omnia pulchra et bona
ex quibus habet collocari super alia Et hoc
tangit Dionysius in alia parte diffinicionis quod
est omnis pulchrorum et bonorum perfecta et eadem
possessio 3o exigitur ad perfectum dominium virtus
et fortitudo ad coercendum deprimencia insurgencie
Et hoc tangitur in 3a parte que est virilis et
non eadem valens fortitudo Unde etiam am
brosius dicit quod deus dicitur dominus a potestate co
ercendi subditam creaturam Ad primum dicendum
quod possessio bonorum et pulchrorum est in deo
eminencius sed in angelis per quandam participacionem
Ad aliud dicendum quod ex natura eadem non va
lens est seruus nisi solus deus sed in angelis
est ex gracia et dicitur ibi fortitudo non virtus
nec illa que est confirmacionis sed robur altitudinis
deprimencium subiectam Ad aliud dicendum ista
dominacio non respondet semper in angelis non di
mittitur subiciendi ea que deprimunt et non retinuit
ad seruum Ad aliud dicendum quod non debet
notari a dominitate et in obiectione est fallacia
equiuocationis quia hic non dicimus ibi a dictum sed

potius ab altitudine quadam deprimente et pul
sante ignominiosa Et hec est causa diuinis [illegible] pre
hic accipit Ad aliud dicendum quod aliter ille de
prima ierarchia recipiunt scilicet in diuinas illuminaciones
contemplaciones Et aliter illi de 2a prima non co
uertuntur in deum secundum quod est obiectum beatitudinis
et immediate Illi autem de 2a illuminaciones a prima
accipiunt et conuertuntur in deum prout ipse est guber
nator creature et hoc magis patebit inferius
hoc sunt attribuntur dominacioni pre aliis quod missi non
leguntur ut dicit commentator super celeste ierar
chiam Ad aliud dicendum quod est quieste in deo
ex dulcedine locucionis diuine et angelis Et hoc
conuenit thronis est deferre ex eo quod omnia que
quiete perturbant longe remoti sunt et hoc con
uenit dominacionibus Ad ultimum dicendum quod inferiores ordi
nes ad dominaciones referunt actus suos ut ad
duces quia actus ipsorum continentur sub actu istorum
Cum autem ea pertineant ad gubernacionem unde sicut supra
dictum est quod non committitur hiis que gubernantur Et
operari secundum ordinem potestatis que
deo quamquam committitur hiis quam gubernantur et
ideo sunt sub primo quam ordinacio virtus et or
dinacio potestatis sunt sub dominio quod excellit
ordinata et operata Et hoc debet ipsi ad eos
ut ad duces Et hic est etiam causa quare
non leguntur missi dominaciones quia scilicet dominium
non contingit inferioribus sed conuenit ultra et prelatis

Secundo queritur de proprietatibus dominacionum
quas enumerat Dionysius 8o capitulo ubi dicit
sic Sanctarum dominacionum manifestatiuum

continere notacionem de rebus aliud quandam et omnem
potestatem inclinacionem liberam anagogen que
tradimentum dissimilitudinis illorum cum vel
inclinacionem liberabilem seruiendi dominacionem omnem sui seruam
tutem suppositam superius subiectionem omnem remotam
a dissimilitudine et ducacionis incessanter appetere
et adipisci naturaliter perspectiue dominus similitudine
quantum possibile et seipsam et que post eam sunt
optime et perfecte confirmare ad nulla vana
existentia sed ad existentem quod sedere quasi Et
dominantem se deiformi in principacione semper
possibile ipsa facere Et queritur quod dicitur

quid vocatur precedit minoratio et quam erugo
que deus libera et absoluta Item idem videtur esse
liberum et absolutum Preterea hec proprietas eius videtur
esse contra primam que est dominatio omni munitione ser
vituti Et similiter contra 7am que est superiore corporis
subiectione Preterea quod tirannice plenitudinem velle
cum magis ceduntur demonibus a potestatibus
quantum est contra demones quam a dominatione
bus Preterea dicit Basilius quod in hoc differt rex
a tiranno quia rex querit quod omnibus est
utile Tirannus id quod sibi Cum igitur talis
malicia non cadit in angelicam naturam videtur
quod superflue vindicatur tirannica plenitudo Preterea
obicitur de hoc quod dicit dominaciones incessanter
santer appetere hoc non videtur esse ambicionis
propter quam demon expulsus est de regno Item
queritur de hoc quod dicit nullius vana vel
[illegible] Unde dicitur ibi vanum Preterea nullus
angelorum extollitur ad vanum sed ad id quod
est vere verum ergo non videtur hoc esse proprium
eius potius Item obicitur de hoc quod dicit libe
raliter sine liberalitas non non videtur esse ma
gnificentias sed virtus que est medium inter
avariciam et prodigalitatem Preterea sententia
non videtur esse conditio nobilitatis et domi
nio sed potius vituperii Solutio dicendum
quod iste proprietates multiplicantur secundum ea quod sta
tuunt dominium perfectum in natura et habitu
et operatione Natura non quedam ancilla est ut patet
non habitus est Et hec est illa quod corrupta est
ad varietatem mutabilis Et contra hoc est
proprietas nona quod dicit dominacionum angelorum 9
esse [illegible] ad [illegible] Id autem quod ipse
est ens est ens invariabile et immutabile
Vana autem vel veria sunt varietate corporea 1
mutabilitate prima Si autem penes [illegible]
complectens dominationes fiat comparatio hoc
erit duobus modis scilicet in se et in comparatione ad
dominatione prima Si in se tunc aut secundum
se ipsum superius esse quod est subiectum domini aut

secundum ea superius que est aut secundum unum in comparatione ad
alterum Et si primo modo tunc erit proprietas octava quod est 6
remota ab omni dissimilitudine maculate do
minii remota per hoc quod accipit multas bonitates
a deo secundum quas superius est aliis Si autem duo tunc
sunt proprietates tres tunc sunt tria superius que ex
tollitur Extollitur non super minoratam materie
que dicitur minoratio predicta eo quod consequitur
talia mutabilitate et miseria Et sic est proprietas
prima que est absoluta quidem et omnis potestas 1
minoratione liberam [illegible] Et dicitur ab
soluta in comparatione ad obligata inde libera autem
in comparatione ad ea que licet absoluta sunt a
materia variantur tamen in actibus suis secundum varia
tionem corporis sicut est anima intellectualis dum
que erit vel nimis acute operatur intellectus
secundum variationem corporis Exaltantur etiam super
hoc quod non mediant dominationes a rebus terrenis
corporibus sicut facit homo Et accipitur proprietas quarta 2
quod est dominationis omni munitione servituti super
posita et hoc est quod dicit ginecator superius
omnia sensibilia et corporalia servituti coherci
tiones sunt Nam non permittit ea que sunt
intelligere Elevatur etiam super modum perspi
cacitatis Sunt perspicit has scilicet 2a relatione que acci
pitur proprietas quinta que est superiore subiec 4
tione omnium Si non quo modo considerantur tunc sunt
due proprietates penes contraria eorum in quibus
male dominium operatur ad subditos Cum non
dominus se tractat subditum sit esse circa re
missa reducens dissolutum et contra hoc dicitur
liberalitas precedens que est proprietas 3a et potest 3
liberalitas pro dominatur ut dicit ginecator
Potest etiam contrario mediante infirmitas ad nocendum
subditos Et contra hoc dicitur nulla seque
tirannice dissimilitudinis nullos mediatores quod
est proprietas 2a Si autem respectu in comparatione 2
ad dominationem primam hoc potest esse duobus modis
scilicet secundum appetitum ordinatum ad illud et sic est
proprietas ultima que est dominationis incessanter 1
appetere Et ille appetitus non est vicii

sed virtutis sed ut exaltetur super ignobilioresa
detineatur. Ante est finis quod est principatu do
10 minacionis prima et sexta est proprietas ultima que
denotat deformitatis in principacione finem quod
populo ipsi sciatur. Si non compleant dominium finem
operacionis et actuum hoc est quod potestas alia opera
tur conditur dominum sui finem virtus prima et
8 proprietas octava que est ad ipsius inaliter
persistentis obtentus plenitudine quando populo
est receptus et que post ipsa sunt optime et
preciose conformatur et dicit quando populus
ad retensionem potencie sue optime autem
propter hoc quod in operacione attingit finem optim
et ultimum operose non propter hoc quod in tali
actu dominium resultat in eo perceptus do
minium. Et propter hoc dicta ad omnia capita.

vtutes

Consequenter queritur de virtutibus et continetur
duo scilicet quid sint et quare precedatur
Ad primum procedens sic dicit Gregorius
quod virtutes dicuntur illi minores spiritus per
quos signa et miracula frequencius fiunt sed
non miracula fiunt sine actus circa insibra
mundana videtur quod virtutes pertineant ad ter
ciam ierarchiam. Item dicit apostolus quod signa
non sunt data fidelibus sed infidelibus. Ex hoc
accipitur quod signa sunt ad illuminacionem homi
num ad fidem. Infimus autem ierarchie est illumina
re homines ut dicit Dionysius ergo virtutes sunt
de infima ierarchia. Item Gregorius. Qui
minora faciunt signa et operantur quo ergo iste
nisi ad superiorem virtutem sortem et cum con
grue sed signa fiunt non est gracie gratis
facientis ergo videtur quod iste ordo denotatur a
gracia gratis data et non a gracia gratum
faciente hoc autem non est pars beatitudinis
ergo videtur quod ab illa non debeat denotari
ordo. Item dicit beatus Bernardus ergo primo
super mirum quod ille beatitudinis que vir
tutes dicuntur ideo appellate sunt quod virtu
tem prodigiorum exultans spectacula quod magis
felici curiositate rimari ac mirari divinum

ordinate signa que sunt quo volunt ex ordi
nis sue potestas exhibeant. Ex hoc accipitur
quod non tamen dicuntur virtutes ab operacione signorum
sed eciam a contemplacione immediata a quibus
perpetuare misterium quibus fiunt miracula.
Et sic prime ierarchie sunt in medio quantum ad
ultimum videtur quod iste ordo sit de prima ierar
chia hoc eciam videtur expressius dicit super ple
num quippe est suavitatis et gracie intima
et occulta super illos in ipsa super ipsa intuendo
plenitudinem mellifluam honoris et glorie misterii
in dei ubi abscondita intuendo preciosum
mirandasque ymaginis ore digna efficacius.
Sed contra hoc videtur quod infra in eodem sermone
dicitur a virtutibus diligit deus ob benignis
simam exhibicionem mirabilium per que cre
dulos dignatissime trahit ad fidem. Ex hoc
videtur quod sunt de infima ierarchia ut supra.
Contra hoc expresse dicit Bernardus ad eu
genium ubi dicit archangelos post quas vir
tutes et illos potestates et potestatibus princi
patus. Sed contra videtur quod Dionysius qui
ordinat hunc ordinem ante potestates et
principatus hoc non videtur quare per maiorem det
non plures pro de celo et mundo quod ultimus est
ultimum quod est in re prima. Et igitur prin
cipatus dicit preciosum quandam potestatis aut
potestatem simpliciter. Et virtutes addunt vel
cum super potestatem. Conveniunt potestates ante
principatus et virtutes ante potestates.
Item dicit Dionysius in de divinis nominibus cum
dicitur quod alias dei laudatur eo quod immobilis
et immota et indissolubilis cognita egrediens
et propius virtus que per habundanciam pos
sibilis in potestate infirmitatem firmat et
ultimam operacionem super tenet et fortiter
tenet. Ex hoc accipitur quod virtus denotatur
per habundanciam potestatis virtutis omnia
formare et tenere in esse virtute et ope
et ideo hoc sit plus quam potestas et principa
tus. Si forte dicit aliquis quod non est ius

in nominibus hec nichil est quod diffinicio propria rei
est de nomine speciei. Circa dispositiones officiorum
angelorum non possumus cognoscere nisi per mani
festas raciones nominum. Sed hic queritur quare de
Sol tendantur virtutes per miracula fienda. Solucio
supponitur quod media ierarchia distinguitur secundum
perfectam potestatem pertinentem ad gubernacionem
et ordinacionem mundi. Tunc dicas quod virtus accipitur
hic prout est ultimum quod est in re de potencia
et hec declaratur duobus modis scilicet similiter et quo
ad nos. Simpliciter declaratur a beato dionysio
per ultimam habundanciam potencie que sui timidi
tate non relinquit deiforme motum. Quo ad nos
autem per ultimam potenciam declaratur a gregorio
et bernardo in comparacione ad potenciam mani
festam nobis que est potencia nature scilicet quod supra
et supra et contra naturam et sic declaratur
per signa et miracula facere. Item notandum
quod ordines medie et ultime ierarchie angelorum
duobus modis possunt attendi scilicet penes
actum simpliciter vel penes actus comparatos ad finem.
Sed penes actus simpliciter summus actus est do
minari et post illud habundanciam potestatis ha
bere in omni deiforme motum et postea
habere potestatem ordinatam de attestandi ma
lis et permanendi bonis et secundum illa ie
rarchia cuius dignitatis ponitur distincte super
hanc principatus et illa et secundum ordinem compl
ent tunc dionysius. Si autem attendatur penes
actus comparatos ad finem qui finis est perfectio
et illuminatio tunc primum est cura et providencia an
gelorum et omnis revelacio secretorum pertinencium
ad salutem et secundum exhibicio miraculorum que
sunt argumenta fidei certissima. Quartum ad arcendum
demones ne obnubilent illuminaciones sic accep
tas et probatas et ista quatuor pertinent ad unum
quemque hominem unde ista quatuor primitur
principatus cuius est curare de gentis dispensa
cionem, potestas et principatus. Et secundum hunc or
dinem tenet gregorius et bernardus et proprie
per apostolum qui enumerat sic sine ierarchi si

dominaciones sine principatus sive virtutes secundum
hunc ordinem non est magna vis. Quod licet ita dicat
apostolus ad colocenses tamen ad ephesios enumerat
aliter sic dicens super omnem principatum et potes
tatem et virtutem et dominacionem. Et tamen secundum om
nes doctores non separatur dominaciones sed
precedant. Unde dicas quod apostolus in illis locis
non attendat nisi nomina officiorum et non ordinem.
Ex hiis eciam patet solucio ad omnia contra
secundum hoc quod obicitur de bernardo quod virtutes
sunt in prima ierarchia. Et dicendum quod de hoc non
sequitur quidquid enim potest inferior potest et
superior sed non convertitur et ideo licet media ie
rarchia illuminatione a suprema tamen secundum eundem
modum illuminationis potest illuminari a deo sicut
est eciam in ierarchia nostra in qua quandoque
illuminantur ab inferiori possunt illuminari a
superiori sed non convertitur.
Secundo queritur de proprietatibus virtutum quas
tangit dionysius dicto capitulo celestis ie
rarchie sic dicens. Ipsarum nomen sanctarum
virtutum vocacionem quoniam declarat fortem quan
dam et inconmutabilem virilitatem in omnes suas
deiformitates operaciones, ad nullam susceptionem
subiectam ei divinarum illuminacionum debilitate infir
matam, potenter in unitacionem dei reductam,
non relinquentem sui imbecillitate deiforme motum
sed firmiter sectantem super substancialem et potestatis
factivam virtutem, et ipsam ymaginem virtutis si
mile ut fiat quodlibet factum, et ad ipsam sicut
ut principalem virtutem potenter conversam et pro
deuntem non virtutum dono et deiformiter conversa
ciones. Queritur ergo que dicantur opera
ciones secundum suam deiformitatem, operaciones
enim ille videntur quod omnia pertinencia ad me
ritum et iste non tamen pertinent ad virtutes sed
eciam ad angelos alios. Circa quare dicit
fortem et inconmutabilem virtutem cum per unum
videatur intelligi reliquum. Circa queritur
quod dicuntur illuminaciones subiecte ei si enim
sunt subiecte tunc non videtur susceptibi sed

precius interius habet. Postea redima in unitate dei conveniunt omnibus ordinibus et ita non videtur esse proprium isti. Si autem vis stat in hoc quod dicit potestas reduci, tunc magis videtur esse proprium potestatibus quam virtutibus. Item queritur quid sit deiformis motus. Cum ille est purgatio, perfectio, illuminatio, tunc non videtur esse de actibus appropriatis sed communibus. Item cum dicat ipsius ymaginem virtutis per mille iuxta quodlibet factum videtur esse in gnas est per ymaginem importatur plenitudo virtutis.

Nota

Solutio dicendum quod quedam istarum proprietatum sunt in communicando et quedam in accipiendo illuminationem, et ad illud quod hic dicitur ultimum quod est in re de potentia multiplicatur iste proprietates secundum diversas determinationes et comparationes illius virtutis. Ultimum autem hic licet comparatur ad opus et subiectum potentie eius est ultimum et adiutivum potentia quod est principium et exemplar et finis ipsius. Si autem comparatur ad opus hoc potest esse tribus modis secundum quod triplex est ultimum operis. Est primum est in imo et sic ultimum potentie est totale posse et omnes sibi proprias et sic est proprietas prima et dicuntur operationes secundum deiformitatem operationes ardue fortitudinis et virtutis que consistit in firmitate insidiarum ad quas operationes pigriores est deiformitas motivus. Et dicit forte propter habitum ipsius virtutis immutabilem non propter subitam operationem quod non mutatur exequendo opus fortitudinis. Secundum ultimum quod in operatione est penes materiam operis. Aliquod enim opus sit materie debilis et aliquod materie alte et forte. Et penes hoc accipitur quarta proprietas que est ad nullam pusillanimitatem inclinare et declinare illuminationum imbecillitate infirmatam, illuminatio enim pertinet ad materiam operis et ad intellectum. Et dicuntur illuminationes eius inclinatio ille ad quod habet ordinatam communem a quo derivatur ordo. Nichilominus tamen sunt susceptive secundum spirituales revelationes que sunt a superioribus. Tertium quod est in opere est expeditio arduitatis operis. Et penes hoc accipitur proprietas quinta que est non relinquendo sui met imbecillitate deiformem motum et dicitur deiformis motus operatione non quilibet sed qui manifestat virtutem et robur sunt firmare vos in esse et virtute et opere et tyrannie eius tyrannidem supra valet supra mundana et patet in operibus miraculorum in utraque enim istarum proprietatum scilicet in 3a et quarta sit comparatio ultime virtutis ad subiectum potentie. Item patet per hoc quod facit mediationem de imbecillitate qua removet virtus.

arduitas

Si vero ultimum comparatur ad virtutem que est principium et exemplar et finis et hoc potest esse duobus modis scilicet secundum dispositionem adipiscendi vel secundum perfectionem extra dispositionem constitute. Si primo modo est proprietas sexta que est adipisci quemdam ut principale virtutis potentie reciproca. Si vero 2o hoc est tribus modis secundum quod virtus illa triplicatur consideratur scilicet ut principium operans et sic accipitur proprietas 3a que est potentie in unitatem dei reductivum. Et dicitur potentie quia reducitur huius ordinis et secundum medium potentie et virtutis. Et dicitur unitativum propter operationem quam habet sub prima virtute. Consideratur vero ulterius prima ut finis et accipitur proprietas que est firmiter semper servientem supra generale et potentissimum virtute. Omnia enim que habet et operatur sunt in prima virtute ut in fine. Consideratur et prima virtus ut paradigma et exemplar virtutis creata et accipitur proprietas decima que est ipsius ymaginem virtutis plenam memorie quodlibet factum et dicit inevitabilem similem ut dicatur virtus ymaginis quod non est in quolibet bono ymago ad thearchie ordinem sed in plenitudine virtutis. Si autem consideratur proprietates in communicando adhuc potest esse duobus modis scilicet in modo illuminandi et in recepto per illuminatione et primo est illa quam dicit

Potestates

deiformitate procedentem a summo Ad 2m
quod illa que dono virtutis ad 2m et per hoc
patet solutio ad omnia quesita
Deinde queritur de potestatibus
Et queruntur duo scilicet quid sit of
ficium eorum et que eorum proprietates
Ad primum proceditur sic dicit gregorius
quod potestates vocantur hii qui pote
tius hec non ut ceteri sed in suo ordine
perceperunt ut eorum dicioni virtutes subiecte
adverse sunt quorum potestate refrenantur ne
corda hominum tantum prevalent temptare quantum vole
Sed hoc videtur melius quod si non angelus
non cecidisset et homo non peccasset nichil
minus vel essent nove ordines angelorum et
tunc potestates non haberent officium contra
demones nam virtutes adversas quos videntur
hoc autem non est officium eorum aut est offi
cium per accidens Item queritur de hoc quod
dicit quod hii potentiam in suo ordine per
ceperunt Ex hoc non videtur quod tantum quidam in
ordine dicuntur potestates et non omnes Item
dicit apostolus ad romanos quod qui resistit
potestati dei ordinationi resistit Et dicit
ibidem glosa Ex hoc videtur quod de ratione
potestatis sunt quatuor scilicet persona que est
ut subiectum ipsius et ordinatio que est ut forma
et vindicta mali et tuitione bonorum que duo
sunt ut fines quos videtur quod insufficienter deter
minet beatus gregorius per nomen gratia con
trarium voluntate Item cum due sunt fines
potestatis unus est tamen principalis scilicet tuta
men bonorum quos si volunt determinare a
fine potius determinare debent a fine
ultimo quam ab illo qui est eorum ultimus Item
beatus bernardus super cantica 19o sermone
dicit illi spiritus qui potestates vocantur
dum renascitur nostri divina potentia ubique
sentit attingere et tuetur ac magnificare

delectantur conturbare ac debellare deinde
homini quod contrarias potestates [?] hys capiunt
salutis accipiunt potestatem Ex hoc etiam
videtur quod ordo angelorum non est super angelos
sed super demones et malos quos et ita vi
detur de inferiori ierarchia Hoc idem accipitur
ex hoc quod infra dicit a potestatibus diligitur
deus ob illud inscripte potentie vim qua solus
nepys malignandi conpescere et nunc tenere
licentie Item ad eugenium 4o dicit potes
tates sunt quarum virtute potestatis debilitare
comprimuntur et coercentur malignitatis aeris principes
ne ut vult noceat et ne malignetur nisi
ut possit Item gregorius sunt nonnulli qui
etiam de obsessis corporibus malignos spi
ritus fugant quos virtute orationis et accepte
potestatis eiciunt quos ergo isti meritus suus int
er inter potestates celestium numerum sortiuntur
Ex hoc videtur quod potestatis sit operari super
corpora hominum et non hoc minus sit quam sit operari
super animam videntur potestates inferiores esse ar
changelis et angelis Solutio dicendum quod de
intentione potestatis quatuor sunt quod in obiectione
memorata sunt beatus gregorius determinat non
per ea que exiguntur sed per actus non primus scilicet
quid potestas enim est habere potentiam simul
et ordinatam ad tuitionem bonorum et coercionem mali
contra deum surgentium Et licet non esset ma
lum aut peccatum nichilominus potestates esset et ideo
distinctionem officiorum angelorum que est
ad gubernationem mundi [illegible] si non
sunt id tantum quod sunt in prima creatione
sed secundum omnem statum futurum in mundo guberna
do Et per hoc patet solutio ad primum Ad 2m
dicendum quod ordo non accipitur ibi pro speciali
ordine sed pro generali ordinatione omnium or
dinum et suis ierarchys Ad aliud patet
solutio per predicta Ad aliud dicendum quod li
cet tuitione bonorum sit finis principalis

Solutio

eius super nos non est actus potestatis quia boni
non senciunt gladium potestatis sed mali
Et ideo cum beatus gregorius determinat per
actum ponit finem non ultimum sed illum qui
est via super quam est actus Ad aliud dicendum
quod propria disposicio ierarchie medie est super
superiore sed quia quidquid potest inferior
potest et superior continetur etiam illi deme
dia ierarchia quod excipit super hostes et non ex
proposito actu Et hoc sepius patuit in auctoribus
indictis ex daniele ezechiele et zacharia
ad quos missi sunt angeli illuminatores
pias ad illos qui ulterius ponebant eas
in prophetis et hoc manifestabitur inferius cum de
missione disputabitur Et hoc patet etiam
solucio ad sequens Ad ultimum dicendum quod
proprius actus potestatis est expellere contrarias po
testates sed quod expellat in corpore hoc ac
cidit et ideo per hoc non habet determinari

Tercio queritur de proprietatibus potestatum
proprietatibus earum ponit dyonisius
octavo capitulo celestis ierarchie sic dicens
ipsam sanctarum potestatum equipotentem dominacionibus
minacionibus et virtutibus nominacionem ostendere
clarius bonum ornatum et inconfusum circa di
vinas susceptiones ordinacionem et ordinatum super
mundane et intellectualis potestatis non tiran
nice [illegible] viribus precipitate sed potenter
in divina potestate in bonum ordinatum reducat
et post eam deiformiter reducentem ad pote
ciam causale principia quantum fas est assimilate
et eam ut possibile angelis revelare et
bonum ordinis per ipsam ordinibus potestatum
dantem Contra autem de hoc quod dicit
equipotentem dominacionibus et virtutibus vi
detur potestates sunt sub dominacionibus et virtutibus
ergo non videntur esse equipotentes Item de hoc
quod dicit in proprietate prima potestatis or
dinacionem [illegible] ornatum et inconfusum circa

divinas susceptiones hoc non videtur esse quod ad
ordinem et non convenit isti Preterea nichil esse vi
detur hoc quod dicit ordinacionem bonum ornatum
et inconfusum quia per ordinacionem videtur importari
in confuso Preterea queritur per quid ordinatur potestas
potestatum Omnis non ordo est secundum aliquam racionem
ordinatam Item queritur de hoc quod dicit
potestatem esse manifestacionem intellectualem
potestatis que arcet malignantes homines Item
de hoc quod dicit eam esse potestatem non tiran
nice precipitate potestatibus viribus Immo
que infra sunt hoc non idem videtur cum sit
supra dominacionibus nullarum quorum tirannice
dispensacionibus nullos esse inclinatum Item
obicitur de hoc quod dicit in eius proprietate quod
nomen manifestativum est potestatis reducere
potenter in divina non videtur conveniens ad or
dinacionem potestatis sed potius eius quod est eius
potestatis ordinata est quia in divina reduc
tum est Preterea queritur de ultima in qua dicitur
quod nomen potestatis est potestatis revelare
eam sub potestate ut possibile angelis id est quantum
possunt angeli existentes in ordinibus bonum
ordinatis per ipsam sub potestate ordinatam
dico potestatum virtute procedere ad potestatem
¶ Solucio dicendum quod dyonisius primum intendit Solu
potestatem penes ordinacionem potestatis hec
autem ordinacio fit per leges eternas secundum quas
expelluntur nociva et iuvantur bona sicut non
in potestatibus humanis sunt leges humane
secundum quas dirigitur gladius potestatis ad con
firmacionem rei publice Item in divinis sunt le
ges eterne secundum quas ordinantur contrarie potes
tates qua impellunt contrarias et secundum dictas
illius ordinacionis multiplicantur proprietates
in accipiendo vel in gubernando illuminaciones
huic ordini proporcionabiles Et cum compleatur
in accipiendo illuminaciones hoc fit per sex
modos secundum quos sex proprietates enumerat

Item in potestate n. tria sunt s. substantia
potestas et virtus et actus substancia autem
est duplex scilicet forma et id quod est est potestas
penes formam autem accipitur proprietas que
est bene ornatam et inconfusam etc. Et dicitur
inconfusam propter ordinacionem legum eter
narum quibus ordinantur ordinata. Aut dicitur
secundum comparacionem ad mechas quia propter sui li
mites non excedit ornatam autem dicitur
propter suam et graciam acceptam per illumina
ciones Et hoc venit descendens in eandem po
testate ordinatores circa divinas suscepciones
penes autem id quod est potestas id est pe
nes hoc quod supponit et importat quantum
ad habitum accipitur proprietas 2a que est
ordinatam etc. Et tangit formam generalem
potestatis qua contra hic supermundane quia
ordinacio fit per leges supermundanas ut dic
tum est. Intellectualis autem potestatis dicitur ec
potestatis in ipso subiecto secundum quod sic potestas
per subiectum habet determinari. Si autem penes
virtutem accipitur potestas tunc erit proprietas
ultima que est eam ut possibile angeli re
velantis in bene ornatis etc. Cuius intel
lectio in obiectione exposita est. Et per hoc de or
dinibus non intelligitur de ordinibus que
sunt partes ierarchie sed de ordinibus
illuminacionum descendencium et ordinancium virtute
potestatum eiusdem ordinis secundum possibilitatem
cuiuslibet angeli existentis in illo ordine. Si
vero compleatur penes actum hoc erit expli
s. aut penes comparacionem actus ad obiectum
in quod agit et est proprietas 3a que non
tirannice in ea que sunt inferiora potesta
tivis virtutibus perficitur. Et dicitur iste ac
tus ab actu dominacionum quia dominacionis
est creare subditum secundum quod est subditum
non tirannice ut divinitus nature rex re
misse sed ut iudex qui est ad vindictam

male factorum laudem vero bonorum. Aut penes
actum comparatum ad finem qui finis est redu
ci in divina in eo quod participat potes
tate dei et est proprietas quarta que est po
tenter in divinam potestatem bene ordinatam
reducere. Aut penes id quod consequitur ex
actu comparato ad obiectum et finem et hoc est
assimilacio ad primam causam potestatis et
penes hoc accipitur penultima que ad pote
stativam causalem primam quantum fas assimilante
et per hoc patet solucio ad totum
Unde queritur de his tribus ordinibus
in communi Et queritur de uno et de
ordine ipso videtur debere esse plu
res quia penes dominacio una est libertas
condicio nobilitatis persone et ita penes
libertatem accipi debet unus ordo. Preterea
beatus Dionisius capitulo de divinis nominibus in
3o loquitur de rege regum domino dominorum
ergo videtur quod isti omnia dona sunt
communicabilia penes ista debeant accipi
alii ordines et proprie hoc videtur ex
verbis Dionisii qui dicit in fine huius
capituli scilicet Sanctos autem et reges et dominos
deos vocant eloquia in singulis principa
liores ornatos per quos ea dona que ex deo
sunt accipi entes illorum vero donorum distri
butores simplicitate circa suscepciones
donorum multiplicantur et quorum secundum donorum
receptionem prime preexistentie et deiformiter
ad unitatem suam ipsorum congregantur. Ex
hoc accipitur quod hec dona accipiunt primi
et infundunt 2is et primi deiformiter
2is autem multiplicat circa suscepcionem donorum
Et hec videntur omnia convenire distinccionem
ierarchiarum et ordinum ergo videtur quod debent
accipi ordines aliqui. Preterea queritur de or
dine Potestatis non videtur plus dicere
quam virtus quia virtute ordinata ergo
secundum racionem potestas totius potestatis debet

poni ante. Solucio dicendum quod ordines
huius ierarchie accipiuntur penes potenciam
maiestatis mouentis et gubernantis mundum
hec autem potencia tres habet gradus et
non plures scilicet potenciam qua per se est non com-
miscendo se alicui eorum que mouet et gu-
bernat et creat et continet omnia et guber-
nata et hec insinuantur in deo dominaciones
et dominus accipitur pro possibilitate eorum
Et quod hoc verum sit accipitur ex dic-
tis bernardi 19° sermone super cantica ubi
dicit se diligunt et dominaciones deinde
aut nescio quid subtilius sublimius indaga-
re de trinitate atque de inestinguibili diuini
laudabilique quadam presumpcione fecerunt
quia scilicet videlicet diuine unitatis non solum
potens sed et prius superna iussa que obsequium vir-
tutisme voluntatis sue exsequitur sub motum cor-
porum nutus medius ordine utique pulcher-
rimo cogitet id est cura tamen vigili ut ne
puncto quidem aut vote vim ut dicitur horum
omnium debitus subtrahat famulatus millatinum
licet opera sua sit facili ut turbatorem sui amplecti-
tem nulla eius gubernator non sentiat et hoc
est quod dicit dionysius dominacionis in eis statur
appetentem hanc potenciam contingunt alia que
mouet et gubernat eos pertingendo ultra ultimum
potestates naturalis et penes hanc accipiuntur
virtutes et contingunt 2a que sub est victoria
se super continuum per modum boni et penes hanc
accipiuntur potestates Et per hoc patet ordo
quod prius est in virtutes et minimum in dominacione
sed non tenetur secundum exigenciam precium totum po-
testatis et secundum quod dicit dionysius quod inferiora
dona superiorum sunt excellencie et non con-
uertitur Per hoc patet solucio ad ultimum questio-
Ad primum ergo dicendum quod libertas non dicit
officium potencie alicuius et ideo licet sit de
dignitate persone tamen non penes ipsam debet

sumi ordo aliquis quod pari dicit philosophus pro-
metheate diuia hominem liberum qui sui ipsius
causa est officium autem est propter cum aliorum
Ad aliud dicendum quod regnum et sanctitas et
diuinitas dicunt dona gratia et non specialia
Regnum enim est ut dicit dionysius illud omnes
finis et ornatus et legis et ordinis distribu-
tio Et bonum importatur per intellectum finis or-
natus autem importat decens secundum honestatem
et mediem quod sicut dicit philosophus in fine ethi-
ce omnia honesta talem exercent lex autem
dicit obseruancia iuris et mandatorum ordo
non dicit posicionem uniuscuiusque in gradu proprio et
actu et patet quod omnia ista gratia sunt Sanc-
titas autem est ab omni inmundicia libera et
perfecta et eius in manifesta inmundicia pure
puritas Cum enim sit triplex inmundicia
scilicet ex contagione tenebrarum malum et ex collacione
peccati et contaminacione reliquiarum peccati at
tercititas erit sanctitas inmundicia libera ab
omni huius inquinacione dicitur autem libera per remo-
cione malum tenebrarum Et dicitur eius manifesta
in habitu et affectu et opere per emocionem
peccatorum et reliquiarum peccati Ergo dicitur per-
fecta per tactum finis unde ex hiis patet quod
etiam illud totum quod est non pertinens ad
officium speciale diuinitas autem est quod omnia
videt prouidencia et bonitate perfecte omnia
conspiciens et continens et seipsa implens
et excedens omnia prudencia ipsa sciencia
simus enim prudet deus nos per bene placitum
et quod bonitate perfecta quod est dispensa de
conspicit quod ubi est in natura rei bonus
essenciales constituit et continet in quo con-
stituta adimplet seipsa quantum unumquodque
est possibile sit per quod viuit sentit et intel-
ligit Non ita quod sit male quod unumquodque
sed simpliciter et exemplar et hoc est quod
dicit quod excedit omnia prudencia ipsa scien-
cia Ex hiis patet quod omnia hec gratia

sint licet deus incomutabilis sit sunt cetera
ea que distribuuntur a rege gratia sit licet
rex sit unus solus dicatur aut ut supra
dictum est in non possent excessus tamen sed et omnes
et pulchritudo et bonorum perfecta et omnimoda pos
sessio vera et eadem non valens fortitudo et
omnia illa pertinent ad distinctionem graduum et of
ficiorum. Ad aliud aut quod obicitur de dionisio
dicendum quod non intelligit primos et 2os secundum
distinctionem ordinum in opere sed potius in recep
tione donorum gratuitum et ideo dicit quod primi
in utroque ordine dicuntur sancti et reges
et dominationes et dicit quia illi varietatem donorum horum
in omnibus actus eorum congregantur sed ad unum
hoc est tantum horum simplicitate et unitate
ubi aut sunt qui hec dona habent in parte et non
que ad omnes actus sed unus ad unum et
alter ad aliud Et ideo dicuntur illi multiplicite
varietate illorum donorum circa suas actiones
et est simile de regno quod in rege est unio tota
congregatio In inferioribus aut est multipli
catio secundum diversos actus in quibus unus quisque subditus regi
(x) Unde queritur de ierarchia homi
num ordinum de qua dicit dionisius
quod media celestia auctoritate dispositione dei
formes habens proprietates purgatur quod
et illuminatur et perficitur quemadmodum dictum est
a divinis illuminatoribus inditum vel secundum primam
ierarchiam dispositione vel per viam mediam
2a manifestatione delatis Ex hoc videtur
quod actus ierarchie istius ordinis sit duplex scilicet
perfici mediatis illuminatoribus divinis a deo vel
per primam ierarchiam et ita non erit vera dis
tinctio supradicta que supponebat quod media
ierarchia totum habet ad primam ierarchiam
secundum acceptionem illuminationis Omnis hoc est
contra dionisium qui dicit quod hoc est omnis divi
na ordinatio divinitus privilegiatis per
primam secundo divinis participare illuminatoribus
Solutio dicendum secundum predicta quod quidem inferior
potest superior et ideo dicit dionisius quod me
dia ierarchia illuminatur duplex scilicet a deo et su
perioribus sed illuminari a deo est quod illuminari
aut a prima ierarchia est primum et cetera quod
illuminatur a deo sunt illuminatores delata mani
festatione 2a quia post supradictum est potestas
recipiendi illuminationes in media ierarchia
et in prima non est equalis et ideo tamen mani
festatio illuminationis fit secundum facultatem eius
qui illuminatur et in prima ierarchia mani
festatio illuminationis prima et in media 2a in
posterma 3a et per hoc patet solutio — Circa 3e ierarchia
Consequenter dicendum est de 3a ierar
chia quare queruntur duo scilicet de ordini
bus aut queruntur duo scilicet de singulis
et de omnibus in communi de singulis queruntur
tria scilicet de principalibus et archangelis et
angelis De principalibus queruntur duo scilicet
quid sint et de proprietatibus eorum — Principatus
De primo procedit sic dicit gregorius
principatus vocantur qui subiectis aliqui
bus sunt agenda disponunt eis ad ex
plenda divina misteria principantur Et
videtur falsum quod dicit quod bonus angelorum
potestatibus preesse quia dionisius infima ierarchia
quibus super humanas sic principatus et
angelorum manifestationem ornatas humanas
ierarchias per ordinem proprie superple arbi
trandum est Circa hoc videtur quod contra
bernardus ad Eugenium quod dicit principatus
principatus quorum moderamine et sapientia
omnis in terris principatus constituuntur regitur
limitatur transfertur mutilatur mutatur Hoc
idem videtur haberi in daniele princeps per
sarum restitit michi et nemo fuit ad
iutor meus nisi michael princeps vester
et in deuteronomio statuit terminos populorum
iuxta numerum angelorum dei secundum aliam litteram
nonem quod exponit dionisius secundum de principibus
iuxta quorum dispositionem disponuntur in
terris principatus Item bernardus in 3o super

super omnia sunt principatus qui deus alias
specialiter et liquido providentia universitatis
principium esse et primogenitum omnis creature et
tanta pariter principatus dignitate donavit
creaturam habere potestatem quasi deus primo conditam
rerum in ordine regnare et principatus quibuslibet
pro arbitrio inutile ordinare dignitates
pro meritis inutiles faciunt primos novissimos
et novissimos primos deponunt potentes
de sede et exaltant humiles / contra omnia
hec videtur esse quod dicit bernardus in
summa predicta primo de a potestatibus deus di
ligitur obedientiam et originale illa virtu
tem que esse et ostendi principium vi cen
tum est inferiori et superiori spirituali et cor
porali attingens usque ad finem fortiter Ex
hoc videtur quod principatum sit collati in deum
secundum quod ipse est creator rerum et non secundum
dispensationem principatuum celestiorum quod
est contra gregorium qui dicit quod sunt non
nulli qui acceptis virtutibus electorum homi
num transcendunt Cunctis bonis melio
res sunt electis superioribus principatus quo
rum sedem suam inter principatuum
numerum accipiunt / Solutio dicendum quod prin
cipes dicuntur angeli accipientes illumina
tionem et potestatem ad dispensationem principa
tuum celestiorum Ad autem quod dicit gregorius
non intelligit quod actus ierarchiam pro
prius sit super angelos collata quod in postrema
ierarchia ordo altior est ordine ideo dicit
quod angelis principatur / Ad auctoritatem autem
bernardi dicendum quod intelligit hoc de eo
quod consequitur ex actu principatuum secundum
reponere in deum ex hoc non quod sic ordinat
principatus hominum nuntiatur esse principes
et principium creaturarum attingentem ubique
ordinando et disponendo creaturas et cetera

Secundo queritur de proprietatibus prin
cipatuum quas enumerat dionysius 9°
capitulo celestis ierarchie / Manifesta
quidem ipsa non celestium principatuum nota

illud deiforme principale / et ductivum in
ordine sacro et principalibus et decentissimis virtu
tibus / et ob superprincipale principium omnes sub ce
lestes convertat velut collati / et alias ierarchie
duces ad illud ipsum quod possibile fuerit
principiatum principium / manifestare super omnia
loquitur ordinationum ornatusque principalium virtutum
/ Videtur ergo de hoc quod dicit deifor
miter principale hoc non videtur esse ierar
chie prime non postreme ductivum enim
ordine sacro et principalibus et decentissimis
virtutibus videtur convenire virtutibus et non
principalibus / Item non videtur quod ad super
principale principium convertit sed potius ad
mediam ierarchiam a qua accipiunt illumina
tiones / Preterea dicit quod alias ierarchie ducunt
non videtur convenire illis de postrema ierar
chia que tamen ducuntur et non ducunt / Solutio
dicimus quod quedam istarum proprietatum accipi
untur penes actum illuminationis et quedam penes
gubernare Et penes gubernare quidem acci
pitur quarta que est et alias ierarchie
ducit ad illud ipsum quod possibile formare
principiatum principium postrema non ierarchia
dicit humana et unus ordo alius quod
potest formari principio primo quod deus
principiatum est omne principium et omnem prin
cipatum facit et constituit / penes perfectionem
autem illuminationem est triplex comparatio
scilicet ad primum principatus et actum et ad effectum
Quantum quo ad primam est prima proprietas
que est principium illud deiforme princi
pale manifestare Et dicitur principium ibi
a principatu et non a prioritate illuminationis
enim est in prima ierarchia 2a et in 2a
et dicit deiforme ad divinam constitutionem
principatus humanam / penes actum autem est
duplex comparatio secundum penes perfectionem illumina
tionem et sic accipitur proprietas 3a que
est ad superprincipale principium velut convertit

conuenti / et penes reduccionem illuminacionis accipitur
ad opus et inter hoc accipitur 2a que est dicti
enim tertio ordine sacro et principatibus et declaracionis
virtutibus et dicitur ductiuus et principatus acci-
pit ad manuductionem eorum qui principatui sunt
constituti virtutes autem non supponunt hic or-
dinem specialem sed accipitur hic virtus ut dicit
philosophus in 2o ethicorum quod virtus est operationum opera-
tiua licet non operetur ibi circa delectaciones et
tristicias sed circa exigencias proprii officii et
ille dicuntur virtutes per comparationem ad conspectum
quod debet premoneri princeps sicut dicitur in ysaia
principes et que sunt digna principe cogi-
tabit. Et dicuntur principales a principatu
ut prius dictum est / Vel ut dicitur principale
principium dicitur supprincipale quod est supra
principatum / Penes comparacionem autem ad officium
quorum accipitur proprietas ultima que est mani-
festare super essentialem eius ordinacionem
virtutis principalius virtutis Et dicitur ordinatio
super esse eius constitutus in principatu ab essentia
prima que est super omnes essentias ornatus
autem dicitur et corporis operationum habitum ad
proprium actum officium exequendum principales
autem virtutes accipiuntur secundum modum supra dictum
hec enim manifestatur in ipsis sunt ymago prin-
cipatus prime quod autem sunt ymago primi con-
sequitur ex iuba et actu principatus

Archangeli

Consequenter queritur de archangelis et que-
runtur duo scilicet quid sit officium eorum
Et de eorum proprietatibus

Ad primum proceditur sic dicit gregorius
qui summa nunciant archangeli
vocantur et reddit causam dicens grecum
enim lingua angeli nuncii archangeli vero
summi nuncii vocantur / Videtur enim quod penes
hoc non distinguatur aliquis specialis
ordo Summa enim nunciare et non summa non
sunt actus diuersi specie ergo illi actus non
sunt officia diuersa specie ergo neque ordines
Item hoc accipitur verbis gregorii quod dicit
Infra sunt non nulli qui diuine largitatis
munere refecti secretorum celestium summa et
capere preualent et nunciare quia ergo isti et
inter archangelorum nomen deputantur Ex
hoc patet quod in humana ierarchia archan-
gelus actus non constituit in aliquo officio
speciali ergo videtur quod neque in angelica
Item bernardus in quinto ad Eugenium per-
tenus enim archangelos qui consilii misteriorum
diuinorum non nisi ob precipuas et maximas
causas mittuntur sed illi de prima ierarchia
magis sunt consilii misteriorum ergo magis
sunt archangeli / Et si forte dicatur quod ab
actu missionis dicuntur archangeli hoc pro-
non est verum quia multi veniunt multis
de media et postrema ierarchia Vnde
penes mitti non est ordo specialis Ideo
ergo in determinacione archangelorum non
ponatur nisi illa duo penes que sumitur secretorum
erit declaratio archangelorum et sumitur [illegible]
nemens / Et hoc expresse dicit bernardus
in sermone super cantica porro archangelos
ut eos aliquid diuinos ab hiis que sunt
angeli sunt tribuunt Mirabiliter enim
delectat quod et ipsos quoque etiam superne
complexos familiaris admittitur Eciam
per ipsos hoc quod prius atque hiis summo mo-
deramine dispensant / Solucio dicendum
quod archangelorum officium est accipere illumina-
ciones ad reuelacionem eorum que sunt supra
naturam sicut incarnatio christi filii et
conceptus sterilis et huiusmodi et illa dicitur
summa a beato gregorio angelorum autem of-
ficium infra determinabitur / Ad id quod obi-
citur dicendum quod partes potestatis distinguntur
penes infimos et altiores actus ut prius
dictum est Et ideo tamen nunciare talia
summa prius addunt aliquid supra nunciare
talia que pertinent ad communem custodiam autem
est speciale officium archangelorum distinctum
ab officio angelorum / Ad aliud dicendum

quod conscia secretorum magis conveniunt superioribus
quam inferioribus sed tamen ab illis non de-
nominatur quia hoc non est ultimum eorum secundum
sua officia ut supra dictum est

Secundo queritur de proprietatibus archan-
gelorum de quibus dicit dionysius sic

Ipsum autem archangelorum sanctorum omni-
potens quidem est celestibus principatibus Est
enim et eorum et archangelorum ut dixi ie-
rarchia una et dispositio Verumtamen quoniam
non ierarchia non est primas et medias
et ultimas virtutes habens archangelorum
sanctus ordo communicat ierarchia medianti
extremorum ierarchie et communicat hoc est
quod utrisque communicat Unde scribitur etenim sanc-
tissimis principatibus communicat et sanctis an-
gelis ipsis quidem sanctis principatibus quod ad
superprincipale principatum principaliter convertitur
Et ad ipsum ut possibile est conformat et an-
gelos uniformat secundum eum ordinatos eius et per or-
dinatas et invisibiles ducatus Istud non
sunt angelis est prophetice est ordinationes
divinas illuminationes recipit per primas virtutes
suscipiens et angelis nostris deiformiter nunc-
tians et per angelos nobis manifestans
secundum sanctam unigenitam divinorum illuminatorum
analogiam Circa istud ergo de hoc primo quod
dicit archangelos esse coequales celestibus
principatibus Et hoc non esset nisi principa-
tus et angelos primo secundum proprietates distinctio
ordinum est ordinis quorum est proprietas
una videntur esse unus ordo sed contra
superprincipale principatum pos sunt assignatio
principatibus et non assignatur Archange-
lo videntur esse unus ordo Preterea queritur
quis sit propheticus ordo de quo loquitur
in proprietatibus illis quibus convenit
in angelis quare eius proprietas dicit
quod convenit illuminationes divinas suscipit

et angelis nuntiat ergo videtur quod conveniat ar-
changelus illuminationes nuntiare angelis
Solutio dicendum quod coequipotentia intelli-
gitur in actu ierarchie Medietas autem in
dispositione ordinis Et ita non contrarietas Me-
dietatem autem illam ostendit nomen ar-
changelus id est princeps est et nuntius ab
archos quod est princeps et angelus quod
est nuntius Proprietates autem assignate
quatuor sunt in quarum tribus communicat
cum principatibus et in una cum angelis Et
ille quibus communicat cum principatibus accipiuntur
secundum duos modos actus ierarchie primos qui
sunt conversio in superius ad susceptionem illu-
minationis et conversio in inferiores ad com-
municationem eiusdem Et hoc ultimo modo acci-
pitur 3a que est quod angelos conformat et
Et dicitur conformat id est uniformes reddit
unum per infusionem multarum illuminationum
Infusio ista dicitur ducatus bene ordinatus
ad proportionem illuminationis ad actum et per or-
dinatus per comparationem ad gradum et sic
ut 4 invisibilis per modum illuminationis que
est spiritualis et intelligibilis Secundum suscipe-
re illuminationes sunt due proprietates prima
et 2a quarum prima est secundum actum suscipiendi
hec scilicet est ad superprincipale principatum prin-
cipaliter convertitur 2a non est quod ad effectum
illuminationis recepte et hec est quod ad ipsum
ut est possibile conformat Conformans id est
est effectus illuminationis recepte Et dicitur super-
principale principatum hoc est principium
illuminationum pertinentium ad revelationem
superiorum mediantibus de quibus supra dictum est
hec proprietas convenit principatibus in quantum
est principium illuminationum pertinentium ad prin-
cipatus proprietas autem ea in qua con-
venit cum angelis est recepta a superioribus
nuntiare sed non quod modus nuntiandi
sit idem

Angeli

Secundo queritur de angelis et queruntur duo
scilicet quod sit officium eorum et de proprietatibus
eorum. Ad primum proceditur sic dicit Gregorius
quod illi dicuntur angeli qui minima annunciant an-
gelorum namque vocabulum est nomen officii ut dicit
Gregorius. Quod non videtur quia minima annunciare
minime ierarchie videtur competere. Sed ima
ierarchia est hominum ergo hoc est humane ie-
rarchie. Et hoc videtur dicere Gregorius super Cant
plebes qui prima capiunt sed tamen hec eadem
prima que annunciare sciendo non desistunt
isti itaque in angelorum numero censentur. Item secundum
Bernardum non videtur hoc officium angelorum
qui dicit ad Eugenium quid putemus an-
gelos dici eos qui singuli singulis homini-
bus dati traduntur missi in ministerium secundum
Pauli doctrinam propter eos qui here-
ditatem capiunt salutis de quibus salvator
angeli eorum semper vident faciem patris. Ergo
videtur quod officium angeli neque sit minima
nunciare neque custodire sed potius abyssum
officiorum dei consiliorum incapabilem dicit ubi
supra li. Deinde propter tantam angelicam cre-
aturam irreprehensa mentis acie monetur
dominorum iudiciorum abyssum multam quorum con-
sciencius in ineffabili delectatione beata gloriatur
nisi per consilium ea per suum ministerium incapabilia
ac palam fieri supple gloriatur. Si vero
aliquis dicat quod intelligit hoc de superiori-
bus angelis patet quod hoc non est verum quia
ibidem continue dicit quod diligitur ab angelis
deus ob iudiciorum suorum summam equitatem
ab archangelis vero ob consiliorum summam
moderacionem. Solucio dicendum quod secundum processum
ierarchie que distinguitur secundum descensum
illuminacionum que illuminaciones sunt annunci-
aciones primus actus angelorum est nunci-
are quod enim accidit custodire. Ad hoc
autem quod obicitur dicendum quod minima di-
cuntur respective et non absolute scilicet respectu
eorum que annunciantur per archangelos
que sunt maiora que illa sunt perspicue ad
salutem pertinencia ad credendum in signo vel
in re signum non conclusum est antiquis patri-
bus et res nobis sicut infra dicetur cum de
custodiis angelorum disputabitur et habet
determinari. Per hoc etiam patet solucio
eius quod obicitur de Bernardo ad Euge-
nium quia ibi determinatur actus custodie
et non plus. Ad id autem quod obicitur de
contrariis dicendum quod abyssus multa iudiciorum
altitudo divinarum sapientie et scientie dei de
hiis pertinentibus ad salutem singulorum scilicet quod
eius vocatur per graciam et alter iuste re-
probatur propter culpam hec consiliorum incapabilia
per angelos et hec licet minima sint re-
spectu ad archangelos secundum Gregorium
tamen simpliciter sunt maxima.

Secundo queritur de proprietatibus
angelorum quas videtur Dionisius
tangere mixtim cum proprietatibus archan-
gelorum ubi dicit quod archangeli cum an-
gelis conveniunt quia eis perfectiva est or-
dinacio divinas illuminaciones recipere
per primas virtutes suscipiendo et angelis
eas deiformiter nunciando et per ange-
los nobis manifestando secundum statum uniuscuius-
que divinorum illuminatorum analogiam.
Dicit vero Dionisius quod angeli complentur
consummat omnes celestium animorum dispo-
siciones et id eorum est proprium tamen a su-
perioribus accipere et nobis nunciare.
Sed videtur quod hoc est falsum quia quorum
est una intellectualis natura illorum
modus illuminandi est unus sicut patet
in hominibus qui omnes illuminantur a spe-
culo et enigmate ergo cum angelorum
omnium sit una intellectualis natura
videtur quod nuncios non recipiunt a superi-
oribus. Et hoc videtur expresse dicere
Dionisius in de celesti ierarchia cap.

quarto pe dicens nisi quod quis et hoc dixit quando est omnes angelicas nominaciones secundum omnium celestium virtutum in distributione et ex deo dati luminis participatione et supereminente communicacione Ex hoc accipitur quod omnes dicuntur angeli propterea quod lumini divino equaliter subiciuntur et communicant ipsius et tamen unus non recipit ab alio Item idem dicit generator Notandum quod sanctus pater predicat communes esse omnium angelorum nominaciones ex nono ordinibus pro eo quod similiter illuminentur a deo perfectiori in divinas datas Item beatus Bernardus in quinto ad Eugenium contraria celi videt verbum et in verbo facta per verbum et subiungit infra optimum videndi genus si nullius egueris ad quod quod libuerit te cetero alii equum si innatur alioquin obnoxium fieri est minus quod a perfecto illo minus libero Ex hoc accipitur quod si unus angelus accipit ab alio illuminaciones quod sit ei obnoxius quod est inconveniens nam non sit obnoxius nisi soli deo Preterea in luminibus corporalibus videmus quod quanto magis est multiplicatio mediorum tanto minor claritas homini patet patet in luna que illuminatur a sole et aer a luna et terra ab aere Concluditur ergo utrum similiter sit in illuminacionibus angelicis sed non ita sit hoc videtur esse inconveniens tamen dicit Cristus in ewangelio quod angeli semper vident faciem patris Preterea videtur ex hoc quod omnes non videant deum immediate et patet dicendum Solucio dicendum quod duplex est illuminacio scilicet pertinens ad beatitudinem et pertinens ad actum officii et illa que pertinet ad beatitudinem immediate fulget super omnes angelos Nichilominus non videt deum in beatitudine pertinet etiam ad beatitudinem Illa vero que pertinet ad actum

ad actum officii potest descendere a superioribus ad inferiores et potest fieri sine medio nam superius dictum est quidquid potest potencia inferior potest potencia superior sed non convertitur sed tamen que descendunt per superiores in inferiores non ex hoc sequitur quod a deo medium sit inter inferiores et deum quod non in aliquo superiorem creato cognoscibilis aliquos superiores communicant illuminaciones inferioribus sed cognoscibilis increato quod est deus ipsum lumine recepto in inferioribus et superioribus non sit equale Et hec patent omnia supra in questione de theophaniis Ad aliud dicendum quod licet potencia intellectiva in angelis secundum genus sit una non tamen oportet quod sit secundum speciem Et si secundum speciem esset una non adhuc oportet quod perfeccionatus intelligere sit una Et ideo licet illuminaciones omnes sint in verbo et per verbum non tamen oportet quod eodem modo sed quedam convertuntur ad verbum immediate et prima manifestacione ut dicit Dionysius et quedam ad verbum sunt in superioribus et manifestacione secunda et quedam ad verbum sunt et in mediis et manifestacione tercia Ad aliud dicendum omnes subiciuntur lumini divino ut dicit Dionysius sed non equaliter quia in domo patris mei mansiones multe sunt et quedam sunt in summo quedam in infimo medio et quedam in postremo et sic intelligitur dictum contrariorum Ad aliud dicendum quod instruentibus sit obnoxius instruenti quia instruens auctor est instruccionis sed quia annunciatur tamen tunc instructus sit obnoxius ei cuius potestate et auctoritate primo annunciatur Et talis instruccio est inter angelos unde inferiores non fiunt obnoxii superioribus sed soli deo Ad aliud dicendum quod deus potest in illuminacione sua cognoscere distinguere

distinguentis intellectum et ostendit eidem in ordine inferiori que superdictis et lumine elevans intellectum ad visionem cognoscibilium Et hoc licet sit unius nature in omnibus non tamen est equaliter in superioribus mediis et posterioribus et ex hoc non generatur aliqua obscuritas sed minor et ardentior luminis propagatio verum est sicut de hoc quod dictum est de sole et aere et luna sed sicut esset si sol illuminaret lunam existendo in luna et luna aerem producendo ei solem et demissis Ad ultimum patet per predicta

Deinde queritur de istis tribus ordinibus in generali Et videtur quod plures ordines debeant plures offitia sunt circa humana quam principatus et tamen illa non assignentur angelis et archangelis videtur quod aliquos ordines speciales debeamus habere ad offitia illa Item in prelatis sunt tres ordines sicut sunt presbiteratus diaconatus et subdiaconatus et non ierarchia humana formatur in angelica videtur quod tres ordines formantur iuxta tres ordines sacros Et hoc patet esse falsum quia tres ordines sacri non accipiunt offitiorum trium ordinum inferioris ierarchie Item videtur quod non sint nisi duo quia in inferiori ierarchia non sunt nisi prelati et subditi et non formatur inferiorem ierarchiam angelorum in ierarchia videtur quod in ierarchia angelorum non sint nisi duo Quoniam hoc ideo queritur de ordine illorum trium et quid reducatur ad partes tercie potestatis Solutio dicendum quod sicut prima ierarchia formatur secundum assistentiam deo secunda autem secundum actus pertinentes ad gubernationem mundi Ita 3a per actus pertinentes ad dispositionem hominum Que autem dispensantur temporaliter secundum placitum que omnes reducuntur ad plenum principatus quia omnes plerumque disponuntur per prin-

cipes Et etiam dispositio hominum in communicatione eorum que pertinent ad salutem multitudinis aliquorum et est dispositio hominum in communicatione eorum que pertinent ad salutem singulorum Et penes hec tria accipiuntur principatus archangeli et angeli Et sunt iste partes tercie potestatis quia actus angelorum supponuntur in actu archangelorum qui in maiora mittuntur et minora mittuntur Sicut actus archangelorum supponuntur in actu principatuum quia per hoc disponuntur principatus terrenus a principatibus celestibus quod notificantur et revelantur eis maiora que pertinent ad bonum statum omnium Dicendum ergo ad primum quod omnia talia offitia reducuntur ad principatus Ad aliud dicendum quod isti tres ordines sacri potius sunt principatus spiritualis et ideo ad principatus reducuntur vel dicendum quod sunt partes angelorum qui habent ministerium pertinentia ad quem salutem singulorum Et hoc videtur velle Dionisius cum dicit Et ideo sacerdotes et episcopi dicuntur angeli quia offitium est angelorum Ad aliud dicendum quod prelatus et subditus non distinguuntur ordines inferioris ierarchie sed penes actus de quibus dictum est

Deinde queritur de ierarchia horum trium in genere ordinum quod sit actus proprius istius ierarchie Et si dicitur quod ordinatio super choros est actus proprius videtur quod hoc non est verum cum enim dominatio et potestas sit ordinatio super choros Item queritur de hoc quod dicit Dionisius excellentissima quidem eius dispositione tamquam ipsi occulte pro ordinatione primate clarificans secundum quod est ordinate superius 2am non quod ipse completur a suis ducibus et virtutibus et potestatibus principatuum et archangelorum et angelorum

ierarchie quod est prima quidem ierarchia in manifestacione
2a vero que est post eam scilicet principatuum
vero et angelorum et archangelorum manifestatur
disposicione humane ierarchie per quam principe
ut sic ordinetur ad deum assensu et gressu et
conversione et unitas. Ex hoc videtur quod supra
ierarchia tocius excellentissima est et media ita
manifestissima et ultima sive infima certa.
Et hoc videtur esse contra predicta ubi dictum
est quod prima ierarchia videt manifestacione
prima et media manifestacione secunda et
ultima manifestacione 3a et hoc accipiebatur
ex verbis Dionysii. Preterea queritur que sit differentia
inter assumpcionem collacionem et unionem de quibus
in auctoritate habita Dionysius facit mencionem.

Solucio dicendum quod actus ierarchie humane
proprius est illuminacio per reduccionem ad ...
ierarchie humane pertinentium. Ad hoc autem
quod obicitur de virtutibus et potestatibus dicendum
quod hunc actum pertinet ad gubernacionem mundi
qui sic ordinatur ad salutem electorum unde
quod convertuntur super hoc hoc est actus cor-
poralis et non spiritualis. Ad hoc quod obicitur
de Dionysio dicendum quod manifestum duplex est
scilicet simpliciter et quo ad nos et hic loquitur Dionysi-
us de manifesto quo ad nos alibi autem
loquitur de manifesto simpliciter. Ad ultimum di-
cendum quod quatuor enumerata a Dionysio dicuntur
ita quod duo pertinent ad motum in deum
alia vero duo [illegible] effectum et motum quidem
assensus et conversio pertinet ad motum
mediatum secundum comparacionem ad terminum ad quem 2um
secundum comparacionem termini a quo. Alia vero duo
scilicet quietis et unitas sunt effectus quietis est
motu et primum pertinet ad principatus secundum
2um autem ad unionem ad formam divinam que
perfeccio consistit in beatitudine.

Consequenter transeundum est ad
quartum membrum principalis divi-
sionis quod est de ordinibus

manebunt post diem iudicii vel non videtur
quod sic in scripturis ii dicitur quod ordines distinc-
te sunt secundum gradus nature gradus autem nature
non evacuabuntur ergo neque ordines. Item
creatura racionalis vel est in via vel in pa-
tria sed angeli non sunt in via ergo in pa-
tria est perfecte ergo nichil evacuabitur in
quod perfecte est ergo ordines angelorum
non evacuabuntur. Item si unus evacu-
aretur tunc eadem racione et omnibus omnes
evacuarentur ergo cherubim et seraphim
evacuabuntur quod falsum est quia angeli
in perpetuum diligent et cognoscent. Contra
glosa super 1a ad Corinthios dicit quod dum
durat mundus angeli angelis homines
hominibus demones demonibus presunt omnibus
autem collectis cessabit omnis prelacio.
Item officia angelorum quorundam pertinet
ad quedam opera sicut miracula facere
arcere demones ordinatur principatus
et huiusmodi horum autem usus non erit post
diem iudicii ergo videtur quod ordines non
sunt perpetui. Solucio dicendum quod sicut in
scripturis invenitur videtur quod Dionysius vi-
detur omnes ordines distinguuntur per
illuminaciones humanas reducentes in deum
et hoc patet in visione Ezechielis ubi
apparuit plenitudo seraphim apparuit
etiam plenitudo tronorum in quibus signi-
ficabatur tota mundi in tota dis-
posicione angelorum et hoc expressius
est in alia visione ubi quidam immediate
sunt circa deum alii autem primas accipiunt
ab illis qui sunt medii alii autem se-
quuntur illos qui sunt ultimi. Et super
hoc fundat Dionysius ierarchiam suam
unde etiam dicit quod sic per ordinem est ad
deum assensus et ideo superiores et medii
et inferiores eius illuminaciones accipiunt

sed pertinentes ad reductionem ierarchie superioris
Et sic illa fuit reducta quod deinceps indigeret
talis descensus illuminationis non erit Et
ideo plures ierarchias quo ad hoc ces-
sabit tamen in superioribus quam in inferi-
oribus stabit sic in fine quo ad sit impleta et
perfecta reductio inferiorum Sic ordines
secundum distinctionem beatitudinis manebunt sicut
talis in domo patris non esse maiores vel
te receptionis ergo dominus quod duo ad illos gra-
dus manebunt sed non quo ad actus
in tali descensu illuminationis in quali
modo sunt Tamen aliud dicendum quod natura
angelica secundum statum patrie beatitudinis de
patria sed secundum suum effectum quod non alia
que necesse est secundum condicionem vie et ideo
quo ad hoc cessabit Vnde hoc patet per
litteram Sunt sic quidam qui dicunt quando
dam ordinum actus evacuari et non omnium
Illi ix ordines qui denominantur a prelatione
sunt dominationes et inferiores omnes cessabunt.
Et ideo dicit Apostolus cum evacuaverit omnem
potestatem et principatum et virtutem et domina-
tionem Illi autem qui nominantur ab actu
contemplationis in deo non cessabunt quia sunt
secundum conditionem patrie et non vie Sed contra
secundum dicta Dionysii illuminationes mediate
que exigunt ad propria officia descendunt
a primis Ideo si officia mediorum et inferiorum
cessabunt in aliquo actu oportet quod supe-
rius illuminationes ad hos actus cessent
Et hoc precipue videtur esse hoc sicut
supra dictum est quod trina divina predicte
ad comparationem nostre ierarchie apparuerunt
et medii et supremi et inferiores sicut pa-
tuit in visione ysaie et ezechielis de
hoc sic expressius habetur in questione de
custodiis angelorum

Unde queritur quare omnes celestes
essentie dicuntur angeli et virtutes
Cum ix angeli sint in infimo gra-
du et ab infimo non fiat denominatio quis
videtur quod ab illo non debeant denominari omnes
celestes spiritus. Preterea angelus idem est quod nun-
cius ut dicit Gregorius. sed superiora ag-
mina ut dicit Gregorius ab intimis non
recedunt ergo non conveniat eis esse nuncios
Sic obicitur de virtutibus virtus enim est no-
men proprietatis non sublimis ergo videtur quod
omnes celestes a virtute non debent habere
nomen Si forte dicatur secundum Dionysium quod
inferiores dona superiorum habent excellenter
et ideo quia angeli tenent infimum ordinem
superiores vocantur angeli. Contra angelus
secundum suum nomen non videtur importare
bonum dignitatis ergo si vocantur a do-
no proprio celestes principatibus ad dignitatem
non denominabuntur angeli Preterea dicit
Dionysius nec est suppositum proprietatem similem
tamen a nobis discretionem virtutis om-
nem convenientiam in comparatione ipsius ange-
licorum ornatum ordinationis sensus est
quod suppositum proprietatem vel dignitatem similem
virtutis a nobis discretione convenien-
tia specialis ordinis que super discer-
nimus non est similem communicatam spiritibus vel
spiritibus de inferioribus ordinibus communicatam di-
co hoc est applicare in comparatione sed quia
nomen unius ordinis quandoque super aliud
in genere ordinis vel in eadem discretionis or-
dinate angelicorum ornatum hoc est
donorum a quibus habent angeli ornatum et
ordinem specialem Ex hoc videtur quod nomen
cuiuslibet ordinis non possit quandoque super aliud
sine comparatione et ita nullius ordinis ali-
quis nomen erit commune Quia obicitur
de pluralitate Dionysii quare omnes

dicuntur virtutes dicit enim quod infra dividuntur
secundum se supermundana lucidos omnes denomi-
intelligimus in essentia virtute et operatione tunc sunt
omnes aut communiter quosdam in obseruatione i.
sine distinctione huius vel illius celestes es-
sentias aut celestes virtutes vocamus eas periphras-
tice i. declarative de quibus sermo est et de
quibus specialiter intendimus dicere significative
nos existimamus ex eo que per singulos est
essentia vel virtute hoc est ex communi nomine
essentie et ex communi nomine virtutis quod habet
conveniunt. Ex hoc accipitur quod nomine ordi-
nis specialis qui dicitur virtutes non de-
notantur omnes superne virtutes sed a vir-
tute communi que est in omnibus. Sed sic quidem
in essentia etiam sit nomen commune vel opera-
tio quare non habemus aliquem ordinem spe-
cialem qui dicitur essentia et aliquem qui
dicatur operatio sicut habemus unum quod dicitur
virtutes. Preterea non videtur divisio sufficiens in
essentiam virtutem et operationem secundum ea que
communiter conveniunt in angelis. Cum etiam
dicantur intellectus et mentes et etiam et spe-
cialiter hoc [illegible] que sit ratio divisionis
assignate et quod sit divinum nomen ordinis. Item
cum inferiora dona superiores habent et non
econverso quare sacerdotes et pontifices in
ecclesiastica ierarchia dicuntur angeli. Solu-
tio dicendum quod angelus est nomen communis
operationis omnium ordinum. angelus enim est no-
men multipliciter dictum. dicitur enim angelus
ab actu et proprietate nuncii. Actus enim nun-
cii est missio ad remotos. ad illos enim qui
prope sunt non mittitur nuncius. sed pro-
prietates autem nuncii est referre et
revelare [illegible] et hoc modo angelus
est nomen specialis ordinis qui mittitur ad
partes distantes terre. que est militans
et revelat ea que pertinent ad salutem. dicitur

: hic dicitur angelus :

enim nuncius a communi ostensione voluntatis dei
sicut Damascenus. Ubi in voce dicit quod an-
geli intelligere etc. ab operatione communi dicitur
angelus quod in spiritibus celestibus qui in ordine
per illuminationem superiores nunciant medijs
et medij inferioribus. sed quod de divina cogni-
tione perceperunt. et hoc modo etiam Christus dicitur
magni consilij angelus. Redeat ergo solutio
ad hoc quod de tali operatione communi celestes
spiritus dicuntur angeli et non a proprietate spe-
ciali. Et per hoc patet solutio ad primum.
Ad aliud dicendum quod per hoc non recedunt
superiora agmina ab infimis quod communiter
nunciant. quod non mittuntur ad distantes sed po-
tius illuminando reducunt in divinam cognitionem
intellectuales et rationales. [illegible]
Ad aliud dicendum quod Dionysius non intendit
reddere rationem quare omnes dicuntur angeli.
sed quod non est inconveniens superiores nomine in-
feriorum vocari. [illegible]
[illegible] superiores dicuntur ar-
changeli et sic superiores dicuntur patri-
arche et sic de aliis. Ad aliud dicendum
quod sicut concedimus quod nullus ordo denotatur
a speciali aliquo quod se significative ipso
introducitur. Ad aliud dicendum quod superne
celestes denotantur a virtute communi que
naturalis est omnibus et non ab illa que est
donum speciale medij ordinis. Ad aliud
quod queritur quare nullus ordo dicitur essentia
vel operatio. dicendum quod essentia non est nomen
quod ad naturam et gratiam sed convenit om-
nibus et ideo cum ordines a donis gratie
ad officia pertinentia designantur. nullus or-
do potest denominari essentia. operatio non est
quod omnia officia. Est enim officium ut dicit
Tullius congruus actus i. conveniens ad ac-
tum persone secundum statum patrie et ideo cum sit
quasi omne officium nullum officium habet

nota de nomine [illegible]

dicitur officium

ab eo denariari virtus aut ut dicit albertus
potencie dicitur potencia specifica et ideo
ut omne officium sit in genere potencie active
virtutis nomine officia specialia sunt denar
ari. Sed ut utrumque tocius potencie spectat
potest etiam nomine esse generis et hoc modo
accipitur in pro(logo) ethicorum ubi dicit philosophus
videmus clarissimas virtutes utputa
theoricam et doctrinalem virtutem sub unius esse
Prime autem non accipitur in pro(logo) de celo et
mundo sicut prius diximus sed aliud significat
quod est proprium sibi specialiter ad opus
in genere et est proprium eius ad opus in spe
ciali quod convenit ei secundum proprietatem nature
sue. Dico autem opus in genere ad usum
et gratiam et officium in ordine procedentem
ad opus in genere dicitur dionisius pro dimi
sione sua essentia non est principium virtu
tis ut sublimis primum passionis virtus autem
est principium operationis sed intellectus et mens
et animus dicitur ordine ad opus speciale
secundum naturam queriens et mens quidem secundum
damascenum dicitur a meciendo quia metitur
intelligencia. Et id dicit pitagoras quod homo
scienciis et sensus est mensura omnium rerum
quia alter iterum habet sensum et alter sciam. Et
philosophus dicit quod scientia est mensura rerum et
sensus per eundem modum quia sicut virtus intellectus
secundum substanciam et actum mutat intelligibilia virtus
sensus sensibilia eadem species. Intellectus autem
dicitur a virtute intellectiva quia simplex est
et simplicium et non ut fantasmatis sicut ratio
lex humana. Cum nec a motu voluntatis
ut est quemadmodum neque voluntas ut dicit
anshelmus. Hec autem non dicitur animus quia non
conveniunt ipsi alii motus sicut motus cor
poris et vegetabilis et hinc dicitur tamen quod
animus ab ani movendo et sic dicitur in 3o de
anima ubi dicit philosophus quod in anima racionali vo
luntas et in irrascibili desiderium et animus et
non accipitur anima pro nomine spiritus celestium

Spiritus autem secundum b. gregorium est nomen nature
unde qui facit angelos suos spiritus sed tamen
spiritus est medius dictum ipse n(on) dicitur spiritus cor
poris subtile liquidum medium inter corpus et
animam primum et instrumentum vite qui discurrit
in corpore secundum ysaac ut lumen in mundo et hic
dividitur in spiritum animalem et vitalem et naturalem quorum
primus est sedes in cerebro 2us in corde et 3us in
epate. Sic distinguit augustinus super genesim
ad literam. Sed quam in plura membra dicitur
n(on) uno spiritus quandoque non est corpus et est
ad te sicut spiritus ventus et dicitur spiritus
aer et spiritus ventorum unde sicut habetur in
psalmo ignis grando nix glacies et spiritus
procellarum. Et dicitur spiritus anima sive parvulis
sive brutis sicut spiritus est quis scit si spiritus
brutorum ascendat sursum et spiritus iumentorum
deorsum. Dicitur etiam spiritus ipsa mens anime
racionalis ubi est quiddam tamquam oculus anime ad quam
pertinet ymago et cognicio dei. De quo dicit
apostolus Renovamini spiritu mentis vestre et indu
ite novum hominem qui secundum deum creatus est
ut alibi de interiori homine dicit qui renova
tur in agnicione dei secundum ymaginem eius
qui creavit eum. Dicitur etiam spiritus vis anime
quedam mente inferior ubi corporalium rerum
similitudines imprimuntur. Et sic sumitur in pro ad
chorinthios 14 orabo spiritu orabo et mente
psallam spiritu psallam et mente. Dicitur etiam
spiritus revelacio sicut deus trinitas. Et item
spiritus dicitur una persona in trinitate scilicet spiritus sanctus
Sed augustinus dicit ibidem quod corpus fidelium
in resurreccione erit spirituale quia mirum modum
ad omnem facilitatem et incorrupcionem spiritui
subditur et sine ulla corruptione indigencia
corporalium alimentorum solo vivificatur spiritu
non quod incorporeum substanciam sit futurum. Sed
spirituale dicitur sensus misticus scripture secundum quod
comprehendit quod spiritualis sensus est moralis
allegoricus et anagogicus. Ad ultimum dicitur

quod sicut dicit Dionysius quod velle et propositum
maiorum ornatuum virtute relinquitur ultimi
hec virtute ornatum maiorum angelorum non
habent virtute velle et propositum hoc est velle
et proposite sicut scilicet quod inferiores dona superi-
orum quo ad omnes actus habeant et eminenter
Unde sequitur media nec corporalis principat-
uum una solum vocacionum continuativa potencie
qualitatem secundum cherubyn ordo principat
sapiencia et scienciam alciorem Quibus ipsis autem
conveniunt dispositiones principant quidem et ipse
sapiam et sciam participare sic ad illos
et subiectam et quidem secundum in participacione
eo sicut et sapiencie quidem est omnibus deiformibus
intellectibus quidem autem et primo secundis autem
nequaquam quidem sed sicut unicuique propria
diffinitur analogia hoc autem est de omni-
bus divinis mentibus non fortassis quin ex
variis diffinit eternum sicut primi habun-
dancius habent minorum sicut pulchritudinis
tales sicut habent ultra eas potencie non tamen sicut
sed subiecte intellige ergo ut quidem in ordinatum
sit et secundum nos summum sacerdotem angelum
theologia vocat non virtute primam principa-
tem angelorum et prophetam potestate ad
manifestum esse similitudine quidem prophe-
talibus conversione et dicitur prophetica potestas
a Israel prophetando et mutando loquitur
ei et revelant que Israel sunt supra mundi
cognicione boni

Unde quidem de congregacione et syna-
goga angelice dispositionis videtur non
quod congregacione non habet in ordinibus
quod per ordines distinguntur plus in ierarchys
videtur sicut non ierarchiare secundum non
reducantur ad unum aliquem actum quidem
quod secundum omnibus ierarchys conveniunt
Si forte dicatur quod quelibet ierarchia in
suis ordinibus habeat congregacionem et syna-
gogam et non una ierarchia cum alia

Con omnia ordinata per primum medium
et extremum conveniunt et connectuntur in uno
aliquo tamen secundum diversos respectus conveniunt
primum medium et postremum angeli sicut
ordinantur ergo conveniunt et connectuntur in aliquo
uno Quod totaliter dicitur quod quadruplex
est congregacio angelorum scilicet congregacio ierarchiarum
omnium in modo recipiendi illuminaciones di-
vinas secundum proporcionem suppositorum dictatum sic ad
illuminacionem divinam secundum quod est divina
insensibilis tantum angelo et ad illuminacionem
que est ab angelo secundum insensibilis est hoc
Communis autem in ista congregacione est ordo
divinus et sacra scientia et actio ut supra dictatum
est et de illa congregacione dicitur Dionysius
Capitulo decimo ubi agit de recapitulacione synago-
ge angelice ordinacionis sicut dictum est manifestum
autem sit omnes angelos
qui autem supra sunt ipsa quidem honorabi-
lissima dei mentes superiores sunt manifesta-
tores proprie autem esse eo deo notorie
super sunt manifestatores divine cum omni
supra generalis armonia a divina unigenitus
et totalis et intellectualis sacro ornatu
et ordinata deductione procedit quidem ipse
ierarchie congruitur ordo sacre et decentes
positus est alia congregacio est trium ordinum
in unaquaque ierarchia habent quidem ipsi
actum ierarchie in modo recipiendi illumina-
ciones et habet primum et medium et extre-
mum in ordinibus in ea positis et de
hac congregacione dicitur Dionysius ubi sicut est
necessaria est utique sicut ipsa quidem honora-
bilissima cum deo adesse dispositio est per-
fectam illuminacionem ornata in mediate et cum
illuminacione attendendo occultior mani-
festior divinitatis illuminacioni purgatur illumina-
tur et perficitur occultior quidem et deus
bilior et magis simplificata et unificata

Manifestatio non ut est data et primo lucens et ulterior et magis in eo ut oportet forma est supra in plenitudine divina et subiungit de eo

negatione 2e dicens ab ipso autem virtutem prorumpunt secunda et a 2a tertia et tertia secundum nostram

ierarchia secundum ipsum sed ornatus ordinationis legem in armonia divina et analogia ad

sicut non omnes ornatus principale principium et consummationem ierarchie educantur 3a utique

est subdere in uno ordine quando que de

in illius ordinis et primum et medium et postremum in modo participandi illud de

in secundum excellentiam maiorem et minorem per

proximum illius ordinem et hanc tangit

dyonisius ibidem armonia divina et ipsum

per singulas specialiter dicendi dispositionem

ipsas divinas armonias dicunt propter

quod et divinissimos seraphym ut scilicet theologi

gesant alterum ad alterum clamare aperte

in hoc ut estimo declarantes et theologi

gicas scilicet ipsi per se tradunt quarta cog

nitio est illuminatorum in eadem prima gerar

chia quod quidem illuminationem ipsam distincte

autem primum et medium et ultimum in quod

ad que cognoscenda illuminantur et hanc

tangit ibidem circa divisionem dicens adderem

etiam et hoc fortassis non incongrue quod secundum

seipsum unus quisque in celestis et humanis

capius speciales habet et primas et me

dias et ultimas ordinationes et virtutes

additas per unumquemque dictam ierarchiam

illuminationem prius anagogicas proportionabiliter

manifestans. Ex hiis patet solutio

Consequenter incidendum est ad primam

dimensionem cuius est medium

tractandum est scilicet de virtute assis

tere et ministrandi et custodiendi

Circa quod querunt specie. po de virtute

assistere. 2o de virtute ministrandi. 3o

utrum omnes ministrent et assistant vel

vel utrum aliqui ministrent et aliqui assistant

quarto de ministerio eorum quod est custodia

quinto de nominibus eorum custodientium sexto

de motu ipsorum septimo de locutionibus eorum

quod motus et locutio ad ministerium exiguntur

Circa primum queruntur duo scilicet quid sit

assistere et quid sit opus assistentium

Ad primum procedit sic dicit gregorius

assistunt qui sic contemplatione intima

perfruuntur ut ad complenda foris

opera minime mittuntur. Ex hoc videtur

accipi quod assistere est contemplatione intima

perfrui et ad exteriora non mitti et tunc

queritur que dicitur intima contemplatio

est enim contemplatio dei in vestigio et ymagine

ergo intima esse illa que est in speculo

que est per hoc que est in deo et deus ipse

alia non per exteriora quod non sunt deus sed

in contemplatione per speciem non est distinctio

angelorum quod omnium beatitudo est ita quod vi

dent per speciem Videtur ergo in virtute assistere

designatur ab inferioribus superiores secundum gre

gorium ergo videtur quod assistere non dicit conver

tere per intima contemplationem Si forte dicitur

quod intima contemplatio non dicitur que habet

ipso per speciem sed ea que est per immediatam

receptionem theophaniarum Contra duo

ordines non recipiunt immediate theophaniam

ad que tamen a sanctis dicuntur assistere et non

mitti Preterea videtur quod illi assistere non

designat inter angelos quia dicit gregorius

hoc quoque de ipsis angelis et sanctis

agminibus qui mittuntur etiam scimus quod non

ad nos venerunt sic exterius impleant mini

sterium ut tamen vim desinit interius per

contemplationem et mittuntur et sibi assistunt

quod et scilicet indescriptus angelicus spiritus qui

deus est indescriptus non est angeli

utrumque et impro vidat intra spatium creatum

Idem videtur per augustinum in 2° super gen. ad
literam sic dicentem In patria semper dies est in
contemplacione incommutabilis veritatis sed vespera
in cognicione creature in seipsa semper mane ex
assurreccio et hec cognicio in laudem creato
ris quia non ibi asterga lucis superioris sed ipso
rum cognicionis distinccione fit vespera nam mane
ibi nocti ignorancie sua matutina precedat
sed quia vespera non cognicione ingloriam creatura co
ditoris attollat Cum igitur cognicionem superiorum
opus et indeium omnibus angelis sic conveniat
cognicio de superioribus et inferioribus videtur
quod male distinguantur superiores ab inferioribus
per assistenciam Item contra istud hoc quod dicit
contemplacio creatura sum quod ponitur in diffi
nicione eius quod est assistere sit respectu cuius
cognicionis in deo vel respectu alicuius deter
minate Et si dicatur primo tunc sequitur quod sum
convertendo sed quod si distinguetur contemplacione
intima pertinente ad beatitudinem quia sic inferiores
immediate non contemplantur quod falsum est Si
2° modo tunc queratur quid sit illud cognoscendum
Et si dicatur quod est illud quod pertinet ad
dispensacionem officiorum tunc sequitur certe quod eo
modo non assistunt Item contra utrum tamen
assistere intelligatur communi nomine ordinum celeste
rum Et videtur quod sic dicit gregorius et dionisius
quod nomines et opera angelorum intelligere communio
nibus ordinum et ipse sic est tamen hunc tres ordines
superiores ierarchie dicuntur a terminis supponendis
in deum videtur quod hunc tres ordines superiores
assistere Et hoc videtur per dionisium qui dicit
quod hunc hii tres ordinantur in vestibulis circa
deitatem Solucio dicendum quod assistere dicitur
tribus modis scilicet quo ad statum beatitudinis
et quo ad statum ierarchie et quo ad statum
ordinacionis que est post ierarchie Et si primo
dicitur assistere contemplando fruere ad fruens

et non distinctos per contemplantem precipue et cingimatur
Et hoc assistere convenit omnibus beatis 2° modo dicitur
assistere immediate sancta trinitate ordinari non
quo ad quamcumque contemplacionem sed quantum ad mo
dum recipiendi illuminaciones pertinentes ad officia
angelica et sic hunc assistunt tres ordines prime
ierarchie et distinctis due ierarchie inferiores
eo quod non immediate illuminaciones a deo recipiunt
3° modo dicitur assistere secundum proprietatem actus ordinis
deo appropinquare et repugnare missioni ad
exteriores Et quia 4or ordines assistunt scilicet tres
prime ierarchie et dominaciones omnium medio super
explanata et dominacionibus nomine per hoc quod dicitur
elevacionem ad omni subieccione repugnat
officia ministerii et inferiorum contradicta Et hoc
modo non sumitur assistere cum dividitur contra ministre
Dicendum ergo ad primum quod si vis stat in assistere
ut tamen in tria significacione sumatur tamen illa
contemplacio est respectu illuminacionis ad ac
tuum dicentem ordinem in ordine et per tacionem
nobis repugnantem missioni ad exterius Si ad
communem quintum sumatur assistere tamen non est con
veniens id quod concluditur in obieccione
Ad id quod obicitur de gregorio et dionisio dicendum
quod ipsi dicunt assistere quod est in statu
patrie in genere Ad id quod queritur certe
tamen cognoscentis sit contemplacio intima
patet solucio per dictum de assistere In quarta
non significacione est respectu cuiuslibet cognoscentis
pertinentis ad beatitudinem In 2a autem et 3a
non Ad aliud dicendum quod communibus ordi
num intelligitur quibus convenit utrumque assistere
Nota non quarum superiorum ordinum ut per
nos dignitatem dicuntur actus in deum tamen
modo repugnat missio circa exteriora
Secundo queritur quid sit opus assis
tencium Et dicit damascenus capitulo ⁊ᵒ
de celo quod angeli in celo quidem

et unum sunt opus superius laudare et ministrare
volunti divine. Sed videtur quod non sit opus eorum
laudare deum quia secundum philosophum laus non est optimorum
sed eorum que sunt ad optima ordinata unde dicit
sic in primo ethicorum Manifestum quod optimorum non
est laus sed maius quid et melius sicut et sunt
optima quorum laus vel que laudantur similiter
[illegible] Eudoxius dicit quod non optimorum bonorum
Eudoxius esse Et dicit aristoteles quod commendabat similiter
eudoxius eius de uno bonorum et melius
aliqua laudabilis Tale autem dicit esse deum
et beatitudinem Preterea secundum Tullium sunt illa
laudabilia que secundum libertatem arbitrii sunt
aliter fieri ergo que sunt inpermutabilia in bo
no non sunt laudabilia sed ultima sunt
deus et beatitudo ergo non sunt laudabilia
et hoc expresse dicit philosophus quod deus et beatitudo
non sunt laudabilia sed potius honorabilia
ergo videtur quod opus angelorum sit potius honorare
deum quam laudare Sed contra conveniunt dicta
quod laudare est rei tangente bonitatem potestatem sed
magna est bonitas dei ergo convenit magis
potestatem sua beatitudine et ita est ipse magis
laudabilis Preterea magis hoc quod convenit lau
dare superiorum opus sit assistentium contra hoc quod super
genesim dicit augustinus quod laus pertinet ad visionem
matutinam contra hoc scilicet quod cognoscunt quia res
sunt in laudibus creatoris attollunt et ita
laus est ex consideratione in deum Cum ergo hec
sit superiorum opus assistencium Eorum est proprium opus
laudare deum hoc etiam videtur ex ysaia 6o
ubi seraphim laudare deum dicentia sanctus
sanctus sanctus dominus deus etc. Et in ezechiele
[illegible] alas clamabant
benedicta gloria domini de loco suo Item quamvis
nec hoc non sit laus sit vocalis angelorum
et videtur quod sic quia laus vocalis audita sunt
in ysaia Vidit iohannes in apocalipsi et
sic dicit quod audit vocem multorum angelorum
in celo Sed contra dicit iohannes damascenus
3o capitulo 2 libri quod tradunt sibi suas intelli
gencias sine voce prolato sermone Sed ultimo
quid convenit laus competit bonis et non malis
vel bonis tantum et videtur quod non malis quia dicitur
psalmo peccatori autem dixit deus quare tu e
narras iusticias meas et assumis testamentum
meum per os tuum Sed contra hoc est quod dicitur
quod laus ab inimico videtur esse perfectiore
Solutio supponendum est quod laus dicta est
multipliciter sicut magister tractabit dicitur quod
materie laudes honores et si inquantum lau
dentur et sic sumitur laus in primo ethicorum
ubi dicit philosophus quod laus quidem est virtutis opera
tiones autem honores ad quas sunt virtute lauda
biles sunt laus etiam dicitur commendatio et hoc
multis modis Augustinus 11 dicitur laus pro
communi magnitudine bonitatis sive ille sit finis
sive eorum que sunt ad finem et sic laudabilis
deus est et beatitudo et quodlibet quod secundum
rationem bonum dicitur Augustinus dicitur magis
stricte pro communi operum secundum rectum usum existencium
ab scientia et potentia et sic laudatur surgit
tantum in operationes virtutis et generaliter quod
libet optime agens circa ad quod est or
dinatus per potentiam et scientiam et sic dicit
philosophus omne laudabile videtur esse in quale
quid et aliquid qualiter se habendo laudari
[illegible] videtur hoc est quod bonum se habeat in
aliquo determinato actu sicut iustus et verax
et [illegible] bonum laudans pro bona opera et
actiones et fortes et [illegible] et aliorum unum
quodque [illegible] dicitur laus strictius pro
communi operis quod conceditur [illegible] a [illegible]
et [illegible] animi [illegible] alii
fieri Et secundum hoc dicit Tullius quod virtus
et vicium sunt contraria que sunt laudabilia
et vituperabilia Et ex ista distinctione pa
tet solutio ad primum questionem Ad id quod

queritur. Utrum laus vocalis vel angelorum
vel non. Dicendum quod non sit intellectualis sed
id quod contra obicitur quod audiuntur audientes
ab ysaia et iohanne. Auditus sensus spiritualis
est de quo dicendum est in questione de sensi-
bus et potentiis. Ad illud quod secundum
contra sit quod actus assistendi dicendum quod si
attenditur ratio qua imperat nomen or-
dinis assistendi tunc congruus ordines
illos erit laudare deum et tamen inferiorum
ordinum dicit ordinationem ad operationem circa
creatura et non ad laudem. Et non attendi-
tur primus per ministerium angelorum quam est reductio
non inferiorum in dei similitudinem tunc quis
actus ministrandi et reducendi illa erit
laus dei. Ad illud autem quod tertium
utrum sit bonorum et malorum malorum vel
dicendum quod laudare competit bonis unde
potentiam ad laudem habent boni et mali
voluntatem autem ad laudandum habent assi-
stentes bonitati que laudetur et
tolli conspectu autem laudando habent qui
conformes sunt bonitati laudande Cum
tamen qui dicunt quod laudare est per assen-
sum conformitati bonitati sed quia hoc non habet
ratione ad presens dimittatur

Deinde queritur de virtute ministrandi
dicit enim gregorius qui ad nos nun-
ciando veniunt Hoc accipitur
quod ministrare est ad homines nunciando venire
et quod cum nunciare non conveniat nisi angelis
et archangelis videtur quod ministrare tantum con-
veniat illis duobus ordinibus Preterea in
supra legitur angeli ministri operando sunt
non dicit quod ministrare sit ad nos operando
sed potius nunciando Preterea hoc videtur
ex ratione nominis ministerium enim sonat in opus
Preterea videtur quod ministrare conveniat nisi vir-
tutibus quod ut dicit dionysius in de celesti ierarchia

tamen quo quod nocuas virtutes dicit fortem
quidam et immutabilem virilitatem in omnes
secundum eorum deiformitatem sunt operationes Solutio
dicendum quod primus actus et primus potentie ad
ministerium est enunciare opus ut post nunciata
non relinquitur a libero arbitrio quando ad
effectum et gratie dei quantum ad perfectionem quod
sicut dicit apostolus neque qui plantat est ali-
quid neque qui rigat sed qui incrementum
dat deus sed primum est dicendum quod nunci-
are quedam specialia propinqua saluti perti-
net ad angelos et archangelos ut patet
ex predictis sed nunciare generaliter quocumque
modo est actus ministerii Et dicitur me-
lius secundum dionysium quod dona posteriora excel-
lenter superiora habent sed non convertitur
Et ideo licet nunciare conveniat angelis
et archangelis tamen excellentius quando plu-
ribus et omnibus superioribus ministrantibus
vel ita dicitur quod actus ministerii generalis
denotatur ab actibus illorum ordinum qui
proximissime et expressissime sunt habent ad ministerium
et angeli sunt illi sunt angeli et archangeli
Ad aliud dicendum quod angeli supra leguntur
esse operatores circa homines tamen in ministerio prius
actus et generalis non est operatio sed nunciatio
Cum enim non sit primus patet ex hoc quod nunci-
atio precedit opus secundum naturam Cum etiam
non sit ulterius patet ex hoc quod frequenter opus
relinquitur libero arbitrio post nunciationem Ad
aliud dicendum quod est ministerium nuncii et mini-
strandi officiati est in nunciando efficaciter in
operando Et ideo secundum gregorium ministrantes
sunt nuncii divine voluntatis consistit ministerium
in nunciando prius quam in operando Ad ad
dicendum quod non intendit dionysius dicere quod vir-
tutes sit excellenter habet opera pertinentia ad mini-
sterium sed tamen ea que consistunt in ultima potentie
et ille vocat ipsos operatores secundum eorum diformitate

Tunc querit utrum omnes ministrent et as-
sistant. Et videtur quod omnes ministrant quia
dicit apostolus Nonne omnes sunt administra-
torii spiritus in ministerium missi propter eos qui heredita-
tem capiunt salutis. Item in psalmo qui facit
angelos suos spiritus et ministros suos flam-
mam ignis sed flamma ignis sunt seraphin
ergo seraphin ministrant ergo multo fortius omnes
inferiores ordines. Preterea in ysaia 6to legitur
volavit ad me unus de seraphin et in manu eius calcu-
lus quem forcipe de igne altaris acceperat teti-
git os meum et dixit michi Ecce tetigit hoc
labia tua et auferetur iniquitas tua et pec-
catum tuum mundabitur ergo videtur quod seraphin
ministrent et tunc multo fortius quilibet infe-
rior ordo. Preterea quidam determinant quod gabriel
missus in ministerium ad beatam virginem et zachari-
am fuit de superioribus quia sicut dicit gre-
gorius ad hoc summum angelorum dignum mitti
fuit qui summum omnium nunciabat. Dicit eciam quod
licet naturalis sit ordo angelorum ut superiores
assistant inferiores mittantur in ministerium tamen
non oportet quod in isto opere quod est preter na-
turam ordinis alterius iniuncta mittitur ad
incarnacionem filii cum incarnacio nature
sit supernaturalis. Contra hoc videtur esse textus gre-
gorii qui dicit pro hiis qui minima sunt an-
geli qui vero summa annunciant archangeli
vocantur. Hinc est enim quod ad mariam virginem
non quilibet angelus sed gabriel archangelus
mittitur. Ad hoc quippe ministerium summum venire
dignum fuit qui summum omnium nunciabat. Et
ex hoc patet quod gregorius intendit quod gabriel
sit de ordine archangelorum quia ibi tradidit
distinguit inter angelos et archangelos qui
sunt inferiores ministerio divino non enim nisi hoc
[illegible] et [illegible] [illegible]
magnus ille archangelus gabriel missus

legitur ad mariam ab omni utique qua maior esse
non potuit. Solucio dicendum sunt predictores
melioris sentencie quod non omnes mittuntur sed
quidam assistunt et quidam ministrant ut ex inferius
patebit. Ad 1m autem quod dicit apostolus ibi lo-
quitur dicitur de angelis et non de omnibus
ordinibus secundum exposicionem beati bernardi in
5to de consideracione dicentis Sunt enim angeli
dici nisi tu aliquid reverencius considerasti nisi
qui singuli singulis hominibus dati creduntur
missi in ministerium iuxta pauli doctrinam propter
eos qui hereditatem capiunt salutis. Et si
tenetur quod superiores ministrant secundum dictam sentenciam
aliquorum intelligendum est de ministerio actionum
quarum qui sunt purgare illuminare et perfi-
cere non quod eciam quidam nigri dicunt superiores
mitti ad medios et medios ad inferiores.
Ad aliud dicendum quod flamma dicitur ibi sera-
phin secundum exposicionem aliquorum Seraphin autem
non ministrant per se ipsa sed inferiora agmina
ut inferius patebit. Ad aliud dicendum
quod dionysius de hoc dat duas soluciones quarum
una est quod unus de inferioribus dicitur ab
superioribus dictus seraphin non ex parte domi-
ni ordinis sed ex proprietate actus mistici quia sic
incendendo purgavit labia prophete unde
dicit dionysius quidam autem dicunt in prima
aut reddidit [illegible] intellectum peccatis dis-
posicione non unus [illegible] [illegible] proximus medium
vocat [illegible] in theologia purgacione ve-
nisse [illegible] non preter angelorum sanctificacione
prophete purgacionem seraphin [illegible] [illegible]
fuisse per igneam et celeste [illegible] ablu-
cione peccatorum et purgati in divina obedi-
enciam resuscitacione. 2a supponit duo
scilicet quod deus qui potestate omnium habet ex pa-
rte bonitate sua et potestate in [illegible] in mente
et in quedam posteriora mediantibus aliis sic
eciam [illegible] [illegible] superiora immediate il-
luminat et per superiora inferiora et sic usque [illegible]

habet potestate plena sup omnia et illam
expandit in sacerdotes inferiores et illi ul
terius in populum Secundum quod supponi
est quod bona superiorum ordinum ab inferi
oribus participantur generaliter et particulariter sicut et
lux solis secundum forte participatur a luna et
secundum modum ab aere particulariter autem a coloratis
secundum hunc vel illum colorem in corpore debito
existente Hiis duobus suppositis dicit
quod bonitas purgandi in deo est sicut i
prima et in altissimis autem angelis re
sultat eadem limine corporale hodiernus
in eius autem hoc est secundum dictatum et
particulariter autem dicitur ergo inferior seraphin
in hoc loco est radium bonitatis pur
gantis ex altissimis angelis ille inferior
accepit sicut etiam summus sacerdos dicitur
purgare quod inferior sacerdos absque eius
plenis potestate purgat sicut etiam e
ducendo eum prophete prius in domum inferior
rius angeli reducitur et per illud in domum
superiorum et exaltet in deum et hoc est quod
dicit dionysius 13° capitulo celestis ierarchie
ar finem sicut secundum nos id qui summus sacer
dos est purgans et illuminans ipse dicitur pur
gare et illuminare per ipsum sanctificant ordinibus
per se ipsum reponentibus sacras operationes
deice sicut superiorum purgativa scientia et virtu
tem purgationis theologi conferunt ange
lus iudeorum quidem velut in ad ipsum ac
seraphin hoc primo agente primum sacerdote
tropum velut fortassis quod diceret in an
gelum tercium ab ipso purgativa docens
est unde persuadere per purgationem primum quod
est exemplum et essencia et creator et om
nia primas essentias ad esse deducens et con
servans et illuminans et observans quamplures
et ipsum motus et per se ipsum moventes in seipsis
primum et principium operationem participandi

hoc autem hic me docens aut ipsius seraphin
manifestans missiones summus ad sacerdotes
et post deum dux ipse purgativus virtutis
ornatus a quo est purgare deiformiter eru
ditus sunt ipse iste igitur est qui me te pur
gans per quod sacras prius dedit actiones ex omni
bo et in nos producit ipse torus munda
et opifex totius purgationis sicut gregorius re
linquit istud item questionem pro dubio
se dicens Et quia in quibusdam scripture
sancte locis quedam per cherubin quedam
vero per seraphin agi dicantur utrum per se hoc
faciant an per subiecta agmina agantur
que se dicantur in eo quod a maioribus veniunt
maiorum vocabula sortiuntur nos affirmare
nolumus quod aptis testimoniis non approbatur
hoc enim certissime scimus quod ad explendum de
supernis ministerium alii ponunt alios mittunt
Zacharia sicut propheta attestante qui ait Ecce
angelus qui loquebatur in me egrediebatur et angelus alius egredi
ebatur in occursum eius et dixit ad me curre
et loquere ad puerum istum dicens absque
muro habitabit in celum Quoniam angelus an
gelus non angelum dicit curre et loquere du
bium non est quod alius aliud mittit

Consequenter queritur de ministerio ange
lorum quod est custodia Et queritur

Sex primo de necessitate custodie 2°
de effectu custodie 3° de modo custodie 4°
4to si omnes homines custodiantur vel non 5ta
utrum per se custodiantur 6to si aliquid accre
scit angelis ex custodiendo

De primo proceditur sic dicit augustinus anima
homo de semet et eius quod eius totalis
facta est ad ymaginem dei ut nul
la interposita natura formetur a prima veri
tate sed si ab angelis custodiretur oporteret
quod angeli interponerentur ergo non est necessaria cus
todia Item glossa super 2° capitulo ad hebreos

super illud psalmi qui modico ab angelis
minoratus est non secundum naturam humane mentis
sed propter passionem mortis maiores quidem ange-
li possunt dici homine quia maiores sunt hominis
corpore maiores sunt et cetera sed in eo tamen quod
peccati originalis merito corruptibile corporis
aggravat ipsum animum. Natura enim humane mentis
equalis cristus assumpsit que nullo peccato pote-
rat depravari in plus maior est deus. Item
hoc videtur ex hoc quod homines equabuntur angelis
in contemplacione eternitatis unde videtur quod non
indigeant custodia angelorum. Preterea inconveniens
est superfluum in natura ergo multo minus
aliquid erit superfluum in operibus dei cum ergo
homo plura habeat elevancia ipsum in deum
quam deprimencia superflua erit custodia angelorum
quod autem sint plura elevancia patet quia in vir-
tutibus motivis ad opus fantasia potest esse rec-
ta et non recta. Et contra hanc est intellectus
semper est rectus. Ex parte corrupcionis fomes
est semper deprimens et contra hunc est gracia
sacramentalis sed contra peccatum habet
virtutes et contra demones custodes [illegible]
sunt. Dicitur in psalmo Ecce non dormitabit
neque dormiet qui custodiat Israel. Ergo vi-
detur quod non est necessaria custodia. Sed contra
hoc est quod dicitur in psalmo Angelis suis man-
davit de te ut custodiant te in omnibus
viis tuis. Et ysaias super muros tuos
Ierusalem constitui custodes etc. Et iuxta illud
Urbs fortitudinis nostre Syon salvator ponetur in
ea murus et antemurale. Ubi glossa per presidia
angelorum. Et quia de hoc multe auctoritates sunt
iste sufficiant pro racione. Item probatur quia dicit
dionysius quod lex divinitatis est per prima media ad
ultima reducere. Cum ergo [illegible] sit propria illuminacio
que sunt a primis media reducere debet reduci
natura humana per angelos qui prima [illegible]
illuminaciones [illegible] percipiunt. Item illa que sunt fidei
ultra racionem sunt et non perfecte videntur in
speculo et enigmate. Sed ipsi angeli perfecte
sciunt et in specie cognoscunt videtur quod necessaria
sit hominibus revelacio angelorum. Preterea multa
sunt circa homines que homo non potest cogno-
scere scilicet insidie divine et insidie malignorum
hominum ergo quo ad illa videtur esse necessaria
custodia angeli. Queritur hoc utrum quilibet
homo habeat custodiam angelorum si non peccasset.
Et videtur quod sic quia adam ante peccatum
habuit angelum malum ad exercicium ergo multo
forcius non pronior est deus ad salvandum
quam ad iudicandum habuit angelum bonum ad
custodiam. Item qui potest cadere indiget
custodia sed homo in primo statu potuit cadere
ergo indiguit custodia. Preterea ordines ange-
lorum distincti fuerunt ante peccatum hominis non
ergo novi quidem insidere ordinum dicuntur actus
ministrorum in nacionibus suis et custodie videtur
quod homo deputata custodia ante peccatum. Sed contra
dicitur in genesi quod adam in primo statu vi-
dit deum sine medio ergo in ipso vidit quidquid
agendum fuit et ita non indiguit angelo minis-
trante vel custodiente. Queritur hoc utrum quilibet
homo habeat angelum bonum ad custodi-
endum si non peccasset angelus malus. Et
videtur quod sic angelus enim bonus non tantum cus-
todit a machinacionibus demonis sed a fra-
gilitate peccati et a decepcionibus fantasie
que esset eciam si angelus non peccasset
multo minus ordines angelorum esset ipsius
officiis constituti et distincti et in quidem eorum
in officium quod racionem illud circa homines eciam
si demon non esset. Solucio dicendum ad
primum quod necessaria est angelica custodia
hominis tum propter dignitatem tum propter debilitatem
humane nature dignitas enim hominis in hoc
cognoscitur quod deus curam habuit pro digna

estimat ut pretor ad insidentibus officiis deputet ceteros ordines angelorum et hoc tangit
Iheronimus super illud angeli eorum semper vident faciem
patris sic dicens magna dignitas animarum ut unicuique
libet anime sit deputatus angelus ad custodiam a
principio formidis sic debilitas aut est
ex ignorancia agendorum et inbecillitate perficiendi
ea que agenda cognoscit Ad primum ergo dicendum
quod quamvis humana sit que est equalis angelo
et sim quod fidei sim eius relacionem ad finem
est equalis sed sim naturam qua ordinatur
ad corpus et sim suas operaciones quas habet
in via est inferior ut in questione de differentia angeli
et anime dictum est propter hoc ipsum patet solucio
ad sequens Ad aliud dicendum quod eciam si gracia
plurimum elevat hominem quod deprimitur adhuc
in corpore est necessaria custodia angelorum
licet non quodlibet elevacionem fortis sit dele
nando quam deprimens indeprimendo sed sim
quod elevancia deprimitur quaeque nostre nature
que debilis est et obliviata inde peccato
nature est ea multiplicat Ad illud quod
queritur contra hoc dicendum sine preiudicio
quod forte custodiam angelorum eciam si non
peccasset Cum tamen sint racioes quare via
est quod custodia est mediancia perservativa
vero debuit exhiberi ante peccatum Alia racio
et potior est modus descendendi illuminacionem
sicut non dicit beatus Bernardus in 5to ad Euge
nium homo contemplativus per ea que facta sunt in quibus
multe sunt meriti deceptores propter quas ne
cessaria est illuminacio desuper veniens ab an
gelis qui per speciem contemplantur 3a racio est
mobilitas liberi arbitrii mei neque est non
angelus tenens et custodiens ne cadat et
experientia pluries potest de parvis cupidie ambu
lare cui necessaria sustinencia sunt ne cadat
sicut est de libero arbitrio procedere ad actum

in possibilitate peccati Ad illud quod obicitur
contra dicendum quod qui dicitur quod Adam vidit
deum sine medio intelligitur quod quamvis pro natura
medium neque peccatum vero non sequitur quod in deo
vidit quidquid agendum erat et eaque ibi
templabatur per racionem Ad quod vero
queritur utrum angelis non peccarent Christo esset
custodia angelorum bonorum dicendum quod videtur
nobis quod sic racionibus dictis

Secundo queritur de effectibus custodiarum
et convenit assignari duodecim anima
effectus quorum primus est excitare et pelle
a viciis et a morte Circa primum est quod fortem
et hoc habetur 3 regum 19 ubi angelus
dixit ad Heliam surge et comede et ecce ad
caput suum subcinericium panem comedit
ergo et bibit et rursum obdormivit iterumque est
angelus 2o et tetigit eum et dixit surge
et comede grandis tibi restat via qui
cum surrexisset comedit et bibit et ambulat
in fortitudine illius cibi quadraginta diebus
et quadraginta noctibus usque ad montem dei
oreb 2o quod docet Dominus Sed hoc est quod
dicitur Thobie 3o demonium abigere me
ipse apparuit Tercius est docere sicut angelus
docuit Daniele ut habetur Dan nono ubi
dicit angelus Daniel nunc egressus sum ut
docerem te et intelligeres ab exordio in
principio tuarum egressus est sermo ego autem
veni ut indicarem tibi quia vir desideriorum
es Idem eciam capitulo 10o capitulo et ibidem
habetur quod angelus confortat Danielem 4tus
est consolari ut Thobie 7to forti animo esto
in proximo est ut a deo cureris Et appa
ruit eciam angelus qui sunt plus filio
dei cum pueris in camino ut habetur in
Daniele Sextus est revelacione secreta
ostendere scripturam de hoc habetur in genesi ubi
angeli ostenderunt se Abrahe et vnum

coram dixit vero relacione possum abraham quod fu-
turus sit et futurus sit in gentem magnam
et robustissimam et benedicende sunt in illo
omnes naciones terre Sepius est adiutorium
contra hostes de quo habetur ysue 21° cum
egressus angelus domini percussit in castris
assiriorum centum octoginta milia Sepius
est increpare pro delictis vel omissis et
secundum hunc modum angelus qui apparuit moysi
in rubo increpauit eum quod recederet ac-
cedit exodi 3° dicens ne appropies huc sed
solue calciamenta de pedibus tuis locus
in quo stas terra sancta est Et Josue 7°
ubi dicitur cum esset Josue in agro urbis
iericho leuauit oculos et vidit virum stantem
contra se et euaginatum tenentem gladium per-
rexit ad eum et ait Noster es an aduersariorum
qui respondit Nequaquam sed sum princeps exercitus
domini et nunc venio Cecidit Josue pronus in terram et
adorans ait quid dominus loquitur ad seruum
dixit Solue calciamenta de pedibus tuis
locus enim in quo stas sanctus est et de hoc iudicum
habetur sic ascendit angelus domini de galgala
ad locum flentium et ait Eduxi vos de
egipto et induxi vos in terram pro qua iuraui
patribus vestris et pollicitus sum ut non facerem
pactum meum irritum vobiscum in sempiternum Ita
dumtaxat ut non feriretis fedus cum habitatoribus
terre eius et aras eorum subuerteretis et noluistis
audire vocem meam Cur hoc fecistis
quamobrem nolui eos delere a facie vestra
ut habeatis hostes et dii eorum sint in ruinam
vobis Tercius est impedimenta ad bonum
auferre et hoc significatur exodi 12° ubi
angelus domini percussit primogenita egipti
remouit obstaculum egressionis filiorum
israel de egipto Et malachie 3° Ecce
ego mitto angelum meum qui preparabit
viam meam ante faciem meam Et in psalmo
fiat via eorum tenebre et lubricum et angelus
domini persequens eos et psalmus fiat sicut puluis
ante faciem venti et angelus domini coartans
eos In quo intelligitur exclusio machinacionum
malignorum hominum contra iustos Quartus est ducere
et reducere in viam de quo habetur tobie 5°
dixit thobias ad angelum Numquid poteris
perducere filium meum ad gabelum in rages
ciuitatem medorum et dixit ei angelus omnia
tamen medorum Et dixit ei angelus Ego
ducam et reducam sanum ad te filium tuum et tobias
inquit Credo quod angelus domini bonus comitetur
eum et bene disponat omnia que circa eum geruntur
ita ut cum gaudio reuertatur ad nos Quintus
est temptaciones mitigare et hoc est significatum
gen 32 ubi legitur quod iacob luctatus est cum
angelo ex qua lucta tamen confortatus est sed claudi-
cabat contra temptaciones demonum et confortatus
contra fratrem quod est typus temptacionis a mundo
venientis et tetigit neruum in femore quod est
locus delectacionis et per hoc mitigauit temptacionem
a carne venientem De hoc eciam habetur
in ozee 12° In fortitudine sua directus est ad
angelum et inualuit ad angelum et confortatus
est fleuit et rogauit eum Sextus est
orare et oraciones deferre de hoc habetur tobie
12° cum orabas cum lacrimis et sepeliebas
mortuos et derelinquebas prandium tuum et
mortuos per diem abscondebas in domo
tua et nocte sepeliebas eos ego obtuli
oracionem tuam domino Isti autem effectus vel
applicacio hoc modo duo requiruntur ad
perfectam custodiam scilicet exclusio mali et adiec-
cio ad bonum penas exclusionem mali
premittitur sciendum Est enim malum duplex scilicet
malum culpe et malum pene et dis-
positio ad malum tam culpe quam pene
Malum autem culpe comprehendit duo

in prima causa instigante et movente ad quam
vel in se sive ex parte ipsius effectus qui est absolvere
a vinculis peccatorum. Si autem consideratur
in causa consideratur duobus modis scilicet per se
ipsum instigante et penes ipsum movente per se
primum accipitur 3us effectus qui est arcere demones
penes secundum vero undecimus qui est mitigare
temptaciones. Si autem consideratur conclusio mali pene
hoc contingit duobus modis penes duplicem
consideracionem pene. Consideratur enim secundum suam
prolacionem et secundum suam necessitatem. Et penes
primum est effectus septimus qui est adiutorium
contra hostes per quod excluditur pena secundum
prolacionem. Penes secundum autem accipitur effectus quintus
qui est consolari afflictum ne pena illata sibi
noceat per precipuam desperacionem vel per nimiam
tristiciam. Si est dispositio ad malum hoc est
illis duobus modis aut enim disponit directe
ad malum sicut peccata venialia et indevocio
et ingratitudo. Et penes contrarium illius acci-
pitur effectus octavus qui est increpare de
delictis et indevocione et ingratitudine ut
in auctoritatibus inductis. Aut disponit indirecte
per impedimentum boni et penes exclusionem
illius accipitur effectus nonus qui est removere
impedimenta. Si autem est secundum conductum
ad bonum aut illud est ex parte intellectus
aut ex parte affectus. Et si ex parte intellectus
aut est de hiis que agenda sunt. Et pe-
nes hoc accipitur effectus quartus qui est docere
secreta aut de specialibus et pertinentibus
ad iocunditatem et familiaritatem. Et penes
hoc est effectus sextus qui est revelare secre-
ta et ostendere signum. Si autem est ex parte
affectus sive gaudeat [illegible] aut enim est secundum
statum affectus qui non est in proposito robore et
penes hoc est effectus secundus qui est confor-
tare ad fortitudinem aut confortare ad fer-
vorem aut secundum statum affectus in robore relato ad

opus. Et penes hoc accipitur decimus effectus
qui est viam ostendere et ducere et reducere aut
penes effectum ordinatum ad finem sive generaliter
ascendendo et penes hoc accipitur effectus duode-
cimus qui est oraciones et devociones nostras offerre.

Circa quintum de modo custodiendi. Et
sumitur auctoritas beati Bernardi in quarto
ad Eugenium: in quo angeli suggerunt
bona bona non ingerunt; in quo hortantur ad
bonum non bonum creant. Et hoc videtur
quod angeli sunt modis et suggerunt et hortantur
ad bonum. Contra hoc videtur falsum quod dicit
quod non est bonum ingerere non sit contra
sicut quod angeli ingerunt illuminaciones puras. Hoc
contra dicit beatus Bernardus ibidem quod
angelus est ad animam sicut deus in anima ille ut
gubernator anima est sicut deus ut vita ergo videtur
quod angeli possunt esse in corpore licet non in anima.
Et si hoc conceditur tunc queritur per quem modum
sunt in corpore. Contra videtur quod non sunt in corpore
quia dicit beatus Bernardus super psalmo ponit ex-
emplum credimus angelos astare orantibus
et offerre deo preces et vota hominum ubi non
sine ira et disceptacione levari puras manus
prospexerint. Quia videtur quod astant et non in se per
totam vitam quod custodiendo et colligendo in pal-
lacia custodiat quia dicitur in textu simile ista
illos ambages qui generaliter in palacia col-
ligunt quod letamen insterquilinio custodiunt et ergo
custodiendo et colligendo post mortem videtur
custodire. Quorum autem modis custodiunt sicut ex
scriptura a notiviis videtur. Unde a propheta vobis
dicitur: angelis suis mandavit de te ut
custodiant te in omnibus viis tuis. In mani-
bus portabunt te ne forte offendas ad lapidem
pedem tuum etc. Solucio dicimus quod modus
custodiendi est in suggerendo et hortando sicut
dicit beatus Bernardus suggerunt autem et
hortantur per illuminaciones quas ingerunt animabus
ut per ipsum dictum. Quod autem queritur utrum sint

marie vel extra assent hominibus dicendum quod idem
quod possibile est Et si queritur per que modum
sunt intus dicendum quod ut operantes super vires aut
passiue eum commouent corpora et imprimunt species
ut supra dictum est Ad hoc autem quod obicitur
de visitatione et collatione dicendum quod custodia est
uniuersalis modus est custodie et est post vi
tam illa sed potius obsequium quod ex affectu prestant
tant per angeli ei qui suggestioni et exhor
tatione angeli custodientis dum viuet subditus
operatur Ad hoc autem quod obicitur de pede
dicendum quod in manibus portare est in defensione
angeli permanere ne per offendiculum id est per
scandalum vitiorum offendatur et ad lapi
des id est ad duros et frigidos peccatores

Vtrum queritur utrum dignitas custodiatur
Et videtur quod sic ex auctoritate Ieronimi
supraposita et preterea non est magis ratio
de uno quam de alio Sed contra nichil
ordinat deus nisi ad bonum sed custodia
angelorum in presito ordinatur ad maiorem
dampnationem eius ergo videtur quod deus sibi non
ordinat custodiam angeli Preterea nichil
facit deus inutile presitus autem non potest saluari
et ita inutilis esset ei custodia angeli et
ita non ordinat eam sibi deus Item hoc
uerum queritur utrum dei filius habuit angeli
custodiam et videtur quod sic Mathei iiii capitulo dicitur
quod accesserunt angeli et ministrabant ei Et
luce 22o apparuit ei angelus domini confortans
eum Preterea hoc videtur ex verbis dionisii
supra positis et sunt in quarto capitulo celestis ierarchie
quod angeli primum docentur humanitatis misterium
et sic nos per ipsos descendit Sed contra super
illud Mathei quarto Scriptum est quod angelis
suis mandauit de te etc dicit glosa quod
dyabolus male interpretatus est dicendum de capite
quod de membris dictum erat Preterea glosa
alia ibidem de auxilio angelorum quasi

ad infirmum loquitur ergo videtur quod non conue
nit angelum custodiendo Preterea id non re
quirunt et quod conueniunt reputantur sed Christo quod competit
conuenit angelus ergo non conuenit ei conuenit
ab angelis sed custodire conuenit ergo Christus
non custodiebatur ab angelis Ad hoc solutio
dicendum quod Christus secundum humanitatem habuit cus
todem angelum Sed contra hoc est quod non
potest deuiare non indiget custode in uia
sed Christus non potuit deuiare
ergo non indiget custodia Iuxta hoc
queritur utrum de antichristo utrum ei deputa
bitur angelus Et videtur quod non quia dicit
glosa super Actus duodecimo capitulo super id Nec
quemquam dereliquit quin habeat aduersus
consurget deus autem unicuique tam ... In lo
co ueniet diabolus sicut dicit glosa super ...
vel ubicumque sunt antichristus Ex hoc accipitur
quod antichristus diabolum habebit in ipso et
ita videtur quod non habeat presidium ange
lorum Item accipitur ex alia glosa que dicit
quod commissus demoni in utero matris ...
et post natiuitatem nutriendus et educandus
Item glosa super 2a Corinthiorum 2a diabolo
instigante et operante qui illum totum pos
sidebit et aduersus ... secundum actum sa
thane Preterea oportet eum habere angelum
qui ... preficit ... eum Preterea sancti
dicunt quod carebit presidio angelorum Item
Damascenus Hoc ille conformitate generatur
et subsistit omnem actum sathane Presciens
deus iniquitatem eius futuram voluntatem concedit
in eo habitare diabolum Sed contra super Mathei
18o dicitur quod quelibet anima habet angelum bo
num sibi deputatum Preterea cum homo quam
diu viuit sit in via habet possibili
tatem ad salutem et ad perditionem ergo non
debet ei negari hoc quod facit perfe
ctam vel iuste agitur sunt Solutio

dicendum quod quilibet purus homo habet du
os angelos specialiter sibi deputatos unum
ad bonum alium ad malum Ad id quod obicitur
de prescitis dicendum quod prescitum non est eis causa
dampnacionis prima illi enim qui presciti sunt
possibilitatem habent ad salutem ad liberum
arbitrium sicut in questione de prescientia et predestinacione
habetur determinari Et quod sic ponimus eos non
salvandos adhuc michilominus est utilis custo
dia angeli ut minora peccata vitent et per minor
sit eorum dampnacio Ad id quod queritur de
Christo concedimus de plano quod non habuit
angelum in custodia nec secundum sensualitatem
nec secundum racionem nec secundum corpus nec secundum animam
sed multa milia angelorum habuit in ministerium
divinitas enim unita humanitati quo ad omnem
statum suum sic roborabat humanitatem quod custo
dia angelorum non indiguit Ad id quod
obicitur in contrarium dicendum quod ministerium non
est custodie ut iam dictum est Ad aliud dicendum
quod confortacio illius angeli non fuerit ut unde
validiorem in Christo quod non poterat fortior fie
quam fuerit sed confortacio ista michil aliud
fuit quam congratulacio ad futuram redempcionem
Ad aliud dicendum quod incarnacio et huiusmodi
fuerunt in potestate angelorum ut revelaretur
eis habebat sed hoc non pertinet ad custodiam
Christi sed potius ad certificacionem fidelium redempcionis
expectancium Ad id quod queritur de anticristo
dicendum quod habebit bonum angelum in custodia
Cum enim homo sit pro dignitate humane anime
non debet ei negari quod aliis exhibetur
Ex hoc enim maior iusticia dei apparebit circa
eum Ad id quod obicitur in contrarium dicendum quod
diabolum habebit in se ipso non unitum sibi sicut
est divinitas sed habebit eum in se per consensum
vel complacenciam ad malum Ad aliud dicendum
quod diabolus non instruabit magis regna
gnabitur vel conducebit corpus anticristi

Et glosa dicit per tantum quod incendium fomitis
et corrupcio ad malum que est ex parte corporis mel
lius confirmata generare probabitur Et quod peccatum diaboli
in illa corrupcione est et augmentabitur de die
in diem propter hoc dicit consilio diaboli nutrire
et regere Ad aliud dicendum quod diabolus pos
sedebit eum quo ad sensum et consensum et opus
non tamen sic totum quin habeat possibilitatem ad bo
num quia liberum arbitrium habuit est et genera
liter ut maior sit dampnacio eius debetur ei an
gelus bonus ad custodiam Ad aliud dicendum
quod non est necesse quod sicut dictum est Sed ex hoc ap
parebit iusticia divina magis circa eum Ad ad
dicendum quod presidio angelorum quantum ad actualem
inclinacionem bonorum carebit et non sunt Ad
aliud dicendum est quod omne actum sathane
suscipiet per consensum quod autem dicitur quod gradietur
dominus in eo habitare diabolum intelligendum est
de consensione permissionis et de habitacione de qua
superius locuti sumus

Quinto queritur utrum sit custodiat angeli
vel aliquando recedit a custodiendo Et
videtur quod recedat a custodiendo quia dicit
Bernardus in sermone super cantica tenetis id
nostrum innotescit angelorum pro illa tibi et dileo
proinde aliquos vestrum etiam in sacris vigiliis
deprimi sompno nec tolli tunc errorem in peccatis
precipue hiis in ordinatos appare in nostra
pro alacritate primoti nostris mox quod solum
nos delectatur vero ne viri dispiciant quasi
ab hominibus in indignacione recedant et unus
quisque nostrum incipiat sero cum gemitu dicere
longe fecisti notos meos a me Posuerunt
me abhominacionem sibi Et id elongasti a me
amicum et proximum et sic in eiusdem Negotiore
multa malicia mee et eminebunt passiones
cecisti audite per celestium angelorum in arte di
vinitatis haberemus ab hiis sedibus Item
rogatus primo per idem numerus tribulacionum

et non est mirum dicit glossa angeli. Supremi medii sunt angeli curantes animas quos a nobis repellimus nisi eorum consilio nolimus acquiescere. Item super Zachariam ergo dicit angelus exmonet quia humana fragilitas per relinquit imbecillitatem metuitur ut ab eo recedat angelus dei et sanctorum angelorum. Item talia possunt apparere signa mortis in egro quod medicus recedit ab ipso ergo cum angeli sint medici anime tales possunt signa mortis eorum ostendi quod recedunt ab eis. Sed contra Bernardus 12° sermone super cantica dicit quod angelus est qui est de celo redditus quia perdidisse quasi anime non cessat sollicitudinem eius et assiduis suggestionibus monere eum dicens delectare in domino et dabit tibi petitiones cordis tui. Et illud expecta dominum viriliter age et confortetur cor tuum etc. Ad deum autem dicit Sicut desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus. Et si distulerunt media inter dilectum et dilectam vota ipsius refers dono optatur ista placent illi intrandum quoz licet velo eunte eos preter sibi sine hic ista capiunt sine hic illud adducens. Item de neinre desperandum est dum est in via ergo quecumque mortalia peccata fidelissimi medici anime non est eligere animam quam dum possit vite mactare. Et hoc recedatur sine habet locum quod beati Dionysii qui monet in de celesti ierarchia cap° et est ista Cum unicuique genti est angelus sibi deputatus qui statuit archos et rectores populorum inter iam angelorum dei qui electorum populi et fidelis plus aliis in divinas illuminationes an ab angelis principalis sint ydolatrie reliciti et tunc angeli eorum videntur culpam de negligentia. Solutio dicendum quod angelus non recedit a custodia nec necesse est necesse est potest custodire et semper deo et videre ipsum ut dicit Gregorius

nunc deum circuit quocumque mittatur. Ad id autem quod obicitur in contrarium dicendum quod celi gratias illa non est in loco sed in potenti paratio affectum custodire et hoc non est de presentia angeli sed est custodiens pro tempore et peccati se instabile reddit et affectum custodie preparat. Et est simile de regione dissimilis in qua longe recedit peccator a deo non distantia loci sed similitudine. Ad aliud dicendum quod ad illa prius synagoge typice archangeli et angeli sunt deputati populo et ideo in typus liquerunt in veritate et promissionem in exhibitione synagoge in ecclesia tunc eius angeli custodes populi dei facti sunt custodes ecclesie. Ad aliud dicendum quod reliquie Babilonis non est intelligendum quo ad affectum custodie sed quo ad hoc quod exhibuerunt tribulationibus ut reducerent per tribulationes qui recesserant per prosperitate. Ad aliud dicendum quod recedit a nobis angelus dei et angelorum per peccata quo ad protectionem non ita quod non exhibeat nobis quamdiu sumus in via. Ad quorum dictum attendendum est solum eius quod non tenemus quia illius vite cum angeli suadent non cogunt et quamvis reducunt in divinas illuminationes non consentientes autem peccatorum ob errare vel aliis(?) generibus perpetrant probat dicens prius exemplum Pharaonis et Nabugodonosor et angelorum qui per angelos sunt instructa.

Tertio queritur utrum aliquid accrescat angelus ex custodiendo. Et queritur tria. Primo utrum accrescat eis gaudium et tristicia. 2° utrum accrescat eis meritum et demeritum. 3° utrum accrescat eis pugna et contentio in temporalibus.

Ad primum proceditur sic Ysaie 33° dicitur angeli pacis amare flebunt ergo videtur quod accrescit eis dolor

Similiter in evangelio gaudium est ange
lis dei super uno peccatore penitenciam agente Si
militer in vitis patrum legitur de quodam angelo
qui sequebatur quendam monachum peccato conse
ncientem cum plausibus manibus et flens et postea in
ipsius conversus accepit ridens et gaudens Ve
lud dicendum quod affectus doloris pertinet ad
miseriam Miseria autem et felicitas in eodem
esse non possunt simul ut dicit Bernardus in 5to
de consideratione et ideo dicimus angelos non do
lere sed gaudere semper vel in iusticia dei vel
in bonitate et misericordia Ad primum ergo dicendum
quod litteraliter angeli pacis intelliguntur nuncii
Ezechie missi ad Senacherib et ad Rapsacem
pro pace qui flebant non invenientes verba
pacis Moraliter autem intelliguntur de prelatis
et predicatoribus Anagogice intelliguntur de ange
lis celi non quod plorant neque quod affectum tunc
habeant sed quia habent effectum plorantis amice
et dolentis et miserantis in precando Ad a
liud id quod obicitur de vitis patrum dicendum
quod deus ostendit ibi in ymaginaria visione
displicentiam peccati in conspectu angelorum non
quod affectu doloris moveantur ut dictum est
sed quia pro ob custodie peccantis dicitur desereri
Si autem obiciatur quod contraria nata sunt fieri
circa idem cum igitur habeant gaudium possunt habere
dolorem et tristiciam dicendum quod istud gaudium
quod habent angeli non est contrarium tristicie
quia nullum habet contrarium gaudium nec illud
quod est ex visione dei et si haberet contrarium oporteret
quod illud esset ex visione contrarii primi et esse
duo esse principia quod non contingit
Tercio queritur utrum eis accrescat meritum
vel demeritum per custodiam Et videtur
quod non quia sicut medicus nichil omittat
de contingentibus et eger econtrario operetur
nulla est culpa medici ergo a simili cum an
geli nichil omittunt de contingentibus sed
homines in contrarium operantur non accrescit ange
lis demeritum Preterea angeli confirmati sunt
confirmati autem nec est mereri nec demereri

quia iam receperunt premium ergo nec merentur nec
demerentur Sed contra super Numeri 18uo dicit
Crisostomus angeli trahuntur in iudicium utrum
ex eorum ignorancia negligencia vel igna
via tot lapsi sunt Item in Ieremia 437 to di-
micare sunt de Belsephegor angeli sunt
pro bene gestis laudantur et prodelictis
culpantur Sed contra primo Thorcitorem octavo Nestilis
qui et angelos iudicabimus Item Crisostomus
super Leviticum 9no Inter homines et angelos
erit iudicium et forte iudicabimur et confere-
tur laboribus et fructibus eius et forte dicetur
fortior aquibus angelus Preterea hoc videtur
per racionem quia per dicitur gaudebit in beati-
tudine eorum quod ad deum conducit et ipsum
bus habet magis gaudium et in peniten-
tibus minus et ita accrescit eis meritum Pre-
terea ponamus quod aliquis angelus sciat aliquem
non salvandum aut vult eum non salvari aut
salvari Si primo et sic misericordiam eius tunc agit
contra propriam voluntatem quod esset miseria Si
2o tunc non conformat voluntatem suam volunta-
ti divine quod iterum esset miseria et culpa
Iuxta hoc queritur quare deus deputat tempus
hoc ad merendum et non angelo Cum habeant
duplicem naturam creaturam ad proficiendum
sua beatitudine Item queritur iuxta hoc de
hiis qui moriuntur in utero maternis illi
enim nichil agunt contra custodiam angeli ergo
videtur quod ex negligencia angelorum non ducantur
usque ad baptismum Si forte dicatur quod angeli
custodia non est contra defectus corporis hoc erit
contra hoc quod habetur Genesis 31 quod angelus
dixit ad Laban Cave ne quidquam durius
loquaris adversus Iacob Et Matheus 2o ap-
paruit angelus in sompnis Ioseph dicens
Tolle puerum et matrem eius et vade in
Egyptum et esto ibi usque dum dicam tibi Si
forte dicatur quod angeli non deputantur hoc
nisi contra exitus Contra quia hoc

susceptibilis est gratie susceptibilis est cus-
todie angelice sed in utero susceptibilis
est gratie cuius signum est quod quidam in utero
sunt sanctificati ergo ibidem debet recipere custodiam
angelicam. Preterea deus promptior est ad dandum
dona quam ad infligendum penas sed in utero
recipit homo fomitem ergo in utero recipit
donum custodie. Hoc etiam probabiliter arguitur
ex hoc quod accidit Johanni in utero matris
ad adventum redemptoris. Et adhuc pro-
babilius ex hoc quod accidit in utero Rebecce
in qua collidebantur parvuli et quorum pugna
significabat pugnam malorum contra bonos
qui pro parte una instigantur a malo
angelo pro alia a bono. Solutio dicendum
quod duplex est premium scilicet substantiale ut quidam
volunt quod consistit in fruitione dei maiori
vel minori et premium accidentale quod consis-
tit in multitudine operum bonorum et hoc est
duplex secundum finem quem consequuntur opus id est
in operante et secundum finem quem consequitur in
alio circa quem operatur. Dicendum ergo quod primum
premium non crescit in angelis nec minuitur
ad illud nec diminuitur contra illud. Secundum autem
premium crescit secundum multitudinem bonorum
operum in quibus gloriantur beati et hoc quo
ad finem in ipso et quantum ad hoc videntur
omnes angeli custodientes equales quia non
obmittunt de contingentibus custodie. Quo
ad finem autem in alio possunt quidam esse
maiores et quidam minores et multitudo sal-
vatorum dicitur a quibusdam causa esse minus
quod crescit plus et numquam repetitur illius premium.
Dicendum ergo quod dicit magister premium intelligitur
de minus ordinato ad substantiale premium. Ad auc-
toritatem primam Crisostomi dicendum quod intelligitur
de iudicio comparationis quod per sollicitudinem angeli
custodientis promovetur contra ignaviam hominis
ut non vincatur de negligentia in die iudicii.

Ad aliam auctoritatem dicendum quod angeli boni lau-
dantur et mali culpantur vel per boni culpan-
tur culpam non accipit proprie sed pro-
prie finis custodie in angelo alio. Ad illam
que est de apostolo supra dicendum quod intelligitur
de malis angelis quos iudicamus secundum
quandam glosam. Et secundum aliam de bonis et tunc
accipitur de iudicio comparationis. Ad aliam
auctoritatem Crisostomi dicendum quod etiam intelligitur
de iudicio comparationis de quo sufficienter dic-
tum habetur in questione de extremo iudicio.
Ad aliud dicendum concedendo secundum distinc-
tionem prius factam. Ad aliud dicendum quod an-
gelus recipiens custodiam de dampnando
vult eum salvari secundum quod deus vult
secundum doctrinam Pauli omnes homines sal-
vos fieri et ad agnitionem veritatis venire nec
hoc est verum quod aliquis teneat voluntatem
suam conformare voluntati divine in volito
post ostensionem eius ingeniis in se per signum
ubi agitur de voluntate sed tenetur conformare
in hoc quod debet velle quod deus vult eum
velle et hoc plenius declaravi in questione de
voluntate dei. Dicitur igitur quod deus vult
eius salutem hominis dampnandi et comparari ad
salutem eius ut per impedimentum angeli pau-
ciora committat peccata et ut mitiori subiaceat
dampnationi nec hoc dicas quod custodia velit
velocitate aliquis habeat necessitatem ad dam-
nationem sed plurimum ea que sequuntur tali po-
post ita ne videantur fugere tale peccatum.
Ad id quod querit metaphysice hoc dicitur solutio
ex dictis Augustini super genesim et Bernardi
in libro ad Eugenium quod natura angelica
in deiformi intellectu creata est in se libera
non possibilis et per contemplationem speculi et enig-
matis ipsa autem et intellectus incompositus
perfectibilis per creationem contemplationis et sic
semper. Et ideo quantum ad ordinem negabat

angelus non habet viam ad ubi sed iuxta ubi
esse et in complexio ubi sit primus via ante
accepcionem sit status et tempus ubi conveniebat
eorum habere statum et tempus in mundo et non
angelum. Adicio quod ulterius queritur concedimus
quod homo et angelus in uno inveniuntur statu ut
perfectionem ipse firmatus per animam rationalem. Tertio
dimus etiam quod angeli custodia in possidens est
corporis et animi sed custodia angeli in nullo
impedit cursum nature neque tempus vel voluntatem
liberi arbitrii. Et propter diversos effectus nunc
quidam sic et alii sic aliter inducuntur propter
diversam aut defectum voluntatis quidam persistunt
et alii aliter pereunt/ secundum alia sunt.

Tercio queritur utrum eis conveniat
pugna et contradictio intra se ipsos.
Primo queritur de contradictione que videtur
esse inter bonos. 2° de contradictione que
est boni et mali.

De primo proceditur sic dicitur Iob 27to
potestas et terror apud eum est
qui facit concordiam in sublimibus
suis. Ergo videtur quod inter sublimes angelos
sit discordia que per deum ad concordiam reducitur.
Item videtur per Danielem. Danielis 10° princeps
autem persarum restitit michi viginti
una diebus et ecce michael unus de prin-
cipibus venit in adiutorium meum et ego re-
mansi ibi iuxta regem persarum. Ubi dicit
theologus videtur michi hic angelus esse cui
persarum credita est. Et isti sunt principes
de quibus loquitur paulus. Sapientiam loquimur
inter perfectos quam nemo principum huius seculi
cognovit. Et hoc videtur quod principes contradic-
tionem habent inter se adinvicem. Item ibidem alia
glosa super id restitit michi faciens pro persis
sibi commissis ne captivorum populus dimitteretur
et frustra contemnere cepit propheta exauditus
fuit una statim et ei missus est ei angelus
qui dei indulgenciam nunciaret. Et
viginti uno diebus restitit ei princeps persarum
comitans peccata iudeorum quibus iuste captivitati
tenerentur ne dimitterentur. Item theologus super id
Cum enim egrederer apparuit princeps grecorum
veniens ac si diceret egrediebar a conspectu
dei ut quando ventura sunt proferam que tuis innotescam.
Tibi licet audiens non possim stare ibi persarum
principi et contradicere tuis precibus vel mee
legacioni et ecce princeps grecorum in angelus
macedonum veniebat et missus in conspectu
dei ut aut auxiliaret principi medorum et per-
sarum ut in corde leonis regnum grecorum prece-
dit et sic videtur quod contradictio fuit ibi inter
bonos angelos. Item super illud Nunc revertar
ut pugnem adversus principem persarum dicit
theologus quod quilibet angelus accepit potestatem
parum invicem certatur. Sed contra in beatis
summa pax est ut dicit beatus augustinus et summa
concordia. Item videtur quod nulla discordia
et nulla contradictio sit inter eos. Solucio dicendum
quod contradictio non est in angelis bonis
simpliciter sed secundum quid sit per oppositione diversorum
meritorum quorum sunt in custodiendo et hec
ipsa contradictio reducitur ad concordiam
Ex oppositione illuminatio desuper venientis quia
in illa accipiunt et in ipsa consistunt quod
ipsi sunt concordes omnes implendo divinam
voluntatem. Theologus tamen videtur intelligere principem
persarum et principem grecorum de malis
angelis quod aliter non competit illi quod dicit
quod isti sunt principes de quibus dicit paulus
qui cognovissent sapientiam dei si non cognovissent
nunquam dominum glorie crucifixissent
vel crucifigi procurassent et istorum eciam proprium
est velle plus certare in terrena potestate
ut dicit alia glosa de multiplicante
affectu terrenorum multiplicatur vel pereat
et hoc videtur eciam in evangelio ubi

dominus dicit quod princeps huius mundi eicietur foras. Hoc etiam videtur gregorius attestari in alia glosa super eundem locum qui dicit sic angelicos spiritus recte milites dicimus quia decertant eos contra aereas potestates non ignoramus quia sui certamina non in valore sed in imperio peragunt. Et hec glosa accipitur de moralibus super iob 2o capitulo. Ex hiis igitur sive de bonis sive de malis angelis intelligatur per solum textum.

Secundo queritur de condicione que est boni et mali de qua habetur in epistola iude cum michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de moysi corpore non ausus est inferre iudicium blasphemie sed dixit imperet tibi dominus. Gratia huius queritur quare plus cum diabolo attribuitur michaheli sicut legitur hic et in apokalipsi. Et queritur de moysi corpore et quare non est ausus inferre iudicium blasphemie. Simile eius habetur capitulo 3o zacharie ubi dicitur ostendit michi ihesum sacerdotem magnum stantem coram angelo domini et sathan stabat a dextris eius ut adversaretur ei et dixit dominus ad sathan increpet te dominus sathan et increpet in te dominus qui elegit ierusalem. Ad 2m hoc maledicunt hoc sicut petrus anania et saphire concedatur quod multo magis angeli poterit maledicere diabolo. Solucio dicendum quod boni angeli decertant contra malos ut habetur in premissa auctoritate gregorii et hoc proprie attribuitur michaeli quia ille est prepositus et princeps ecclesie dei et ideo habet ille certare pro ecclesia. Et hoc est quod dicit gregorius quociens magne virtutis aliquid agitur michael mitti perhibetur ut ex ipso actu et nomine debet intelligi quod nullus potest facere quod facere prevalet dominus. Unde et ille antiquus hostis qui ex deo per superbiam similis esse voluit dicens super altitudinem nubium ascendam similis ero altissimo. Cum in fine mundi sua virtute relinquetur extremo supplicio perimendus. Cum michaele certaturus presentialiter esse perhibetur sicut per prophetam dicit factus est plus cum michaele certaturus ut qui se ad dei similitudinem superbus extulerat per michaelem peremptus discat quia ad dei similitudinem per superbiam nullus assurgit. Corpus autem moysi dicitur synagoga cuius moyses instigator extitit et caput. Et in despectum est synagoga hec michael factus est princeps ecclesie et ideo habet certare pro ecclesia ut patet ex ipso secundum Ieronimum. Ad 2m dicendum quod non est maledicere aliorum contra per nostrum bonum quam recipiunt deinde ut dicit glosa ibidem sed imperare zelo iusticie non videtur immodestia licet in iustitie nec factum petri fuit maledicere sed potius divina imprecatio de imprecatoribus quod videtur sicut absurdum patribus sanctis alias dictabitur.

Consequenter queritur de numero et nominibus custodientium angelorum. Gen. xviii legitur quod tres venerunt ad abraham quorum duo tamen venerunt in sodomam. Item legitur quod apparuit unus in thobia autem legitur quod angelus dixit ego sum raphael unus de septem qui astamus ante deum. Et in apokalipsi septem leguntur apparuisse. Hoc [illegible] et ipse textus. [illegible] 2o machabeorum cum machabeus procedit ad bellum contra thimotheum sic legitur apparuerunt adversariis quinque viri armis aureis decorati duntaxat [illegible]. Ex quibus duo machabeum medium habentes armis suis tutum reddebant immo conservabant. In adversarios autem tela et fulmina iaciebant ex quo [illegible] confusi et repleti perturbatione

videbat In 2o machabeorum eodem legitur quod cum pro
cederent contra lesiam ad bellum apparuit precedens
eos eques in veste candida armis au
reis hastam vibrans et tunc omnes benedixerunt
deum misericordem et convaluerunt animis non solum
homines sed et bestias ferocissimas et muros
ferreos parati penetrare Similiter de nominibus eorum
legitur quod ille qui ad thobiam missus est raphael
dictus est Et qui ad virginem ignem dic
tus est gabriel Qui autem preliabatur cum
dracone in apocalipsi michael In ezechi
ele nono dicitur Ecce sex viri veniebant de
via porte superioris que respicit ad aquilonem
et uniuscuiusque vas interitus in manu eius vir
quoque unus in medio eorum vestitus erat lineis
et atramentarium scriptoris ad renes eius Et ibi
patet quod de septem angelis loquitur Ipse
autem ezechiel ponit quatuor animalia alata et
similitudinem firmamenti super capita eorum et
thronum zaphirinum super firmamentum et speciem
hominis electrinum super thronum et unam rotam
habentem quatuor facies Et in hec similiter diversa
attribuuntur angelis videntur ibi esse septem
dignitates In 4to autem regum 6to capitulo appa
ruerunt contra eliseum equi et currus ignei
multi valde et hoc ostendit multitudinem an
gelorum sicut et ipse elizeus dixit plures vo
biscum sunt quam cum eis In matheo 26to dicit
dominus ad petrum converte gladium in locum suum an
putas quia non possum rogare patrem et exhi
bebit michi modo plusquam duodecim legiones an
gelorum Similiter luce 2o cum ille angelus
nunciaret pastoribus nativitatem cristi appa
ruit multitudo milicie celestis laudantium
et dicentium gloria in altissimis deo et in terra
pax hominibus bone voluntatis Quare de divi
tate dixit istorum que sit mirum non est Solvendo
dicendum quod illi tres qui apparuerunt abrahe ap
paruerunt ut destruerent sodomam et confortarent
in abraham qui fuit ipsima via credendi Et
quod fides magis pendet ex trinitate et unitate ideo
tres ibi vidit abraham sed unum adoravit duo
autem qui ingressi sunt zodomam significant officia
duorum ordinum que necessaria fuerunt ad liberacionem
loth archangelorum quorum est revelare secreta
sicut de incendio zodome revelatum est loth
qui preceptum est ei ut iret in montem cum duce
angelus domini fide apparuit apparuit ad
quid ut custodiret personam unam sicut an
gelus qui apparuit iacob et ille significat
actum inferioris ordinis cuius custodia est
hominum singulorum Aliquando autem apparuit
ut revelans secreta sicut ille qui apparuit
beate virgini et zacharie quandoque apparuit ut
precedens populum sicut ille qui apparuit
thobie et ille qui precessit machabeum in
pugna contra lisiam Et ille significat
actum principatuum principum enim est disponere
et defendere principatum gentem Aliquando autem
apparuerunt quatuor et illi significant officia
quatuor ordinum quorum actus circa sunt
tantum res humanas scilicet angelorum in custodiendo
archangelorum in revelando principatuum in dis
ponendo gentes potestatum autem in refrenando
malignas potestates actus enim virtutes non
semper circa humana operantur sed circa ele[menta]
mundi Nec est actus eorum communis sed quia
sunt miracula et quandoque non Aliquando autem
apparuerunt quinque propter actus quinque ordinum quorum
nullus est circa humana sicut illi qui
apparuerunt contra machabeum quorum duo tuebantur
[illegible] Et illi significant actum angelorum et
principatuum Et machabeus dux et princeps
fuit Alii tres officia trium ordinum significant
archangeli non tela iaciebant revelando
hostes ex parte populi dei potestates autem re
primendo nequiciam demonum ne vires darent
hostibus ad pugnandum virtutes non concitando
miraculorum hostes et perturbando eos Aliquando
autem sex cum vere [illegible] et unus

cum alternaculo et illi significant sex modos
tribulacionis captivorum. Et unus modus conpla
tus liberatorum de quibus dicitur iob 5to In sex
liberatos tribulacionibus liberabit te et in septimo
non tanget te malum. Sex autem tribulaciones
captivorum spiritualis enumerantur a beato gregorio
in moralibus super iob ubi dicitur quod diabolus
captivitas miseris hominem aut impediendo cum
volat aut prendendo claudit aut puniendo
decipit aut obruendo [illegible] aut opprimendo
rapit aut depravando frangit. Et promissiones
ad istas tribulaciones significant vasa mihi
alta alternancium autem quod erat in superiori
angulo significat scripturam bonorum in libro
vite. Et de hiis amplius dicitur in [illegible]
de figuris angelorum. Septem autem apparuerunt
septem sine distinctione et illi non significant nisi
actum unius ordinis scilicet archangelorum quorum
in revelacionis designantur per septem civitates mundi
et per septiformem ecclesiam in septenarium donum
spiritus sancti. Unde eciam isti dicuntur astare
ante deum quod in conspectu dei per tempus sue
revelacionis expectant et hoc patet per glosam
apocalipsis de septem angelis qui tuba ca
nunt. Volucrum autem istud non invenitur
textus nisi expressus ad custodiam [illegible] aut
ezechiel in primo capitulo per quatuor animalia secundum
dionisium significat quatuor ordines quorum
officium continue est circa nos ut diximus
et quid significent figure eorum postea dicetur.
Sunt autem [illegible] significant quatuor regna
firmamentum autem eminens capiti eorum non
significat aliquem ordinem specialem sed significat
[illegible] dispositos quatuor ordines tractatus
Thronus autem desuper significat thronorum thro
norum. Species autem electri significant ma
iestatem presidentis. Scala autem iacob de angelis
descendentibus et ascendentibus significat ipsum
ministerium angelorum quod consistit in allatione
donorum in descendendo de superis et in pre

sentacione votorum nostrorum deo in ascendendo.
Multitudo autem que fuit cum elyseo significat
multitudinem ministrancium non in uno ordine
sed per plures. Illa vero multitudo que fuit a
pastoribus audita significat multitudinem
assistencium et laudancium. Sicut dicitur in daniele
Milia milium ministrabant ei et decies
centena milia assistebant ei. Duodecim autem
legiones non significant aliquem unum ordi
nem vel etiam generacionem sed significant multi
tudinem et virtutis angelorum militancium
ad defensionem. Duodecim significatorum in qua
libet duodecim tribuum filiorum israel. Hoc
autem quod queritur de nominibus plurium est
per gregorium. Et de michaele verba que
iam dicta superius sunt. De gabriele autem
sic dicit ad mariam quoque gabriel mit
titur qui dei fortitudo vocatur. Illum quippe
nunciare veniebat qui ad debellandas
aereas potestates humilis apparere dignatus
est per dei igitur fortitudinem nunciandus erat
qui virtutum dominus et potens in prelio contra
potestates aereas ad bella veniebat. De
raphaele autem sic idem dicit quod raphael
interpretatur medicina quia videlicet dum tobie
oculos quasi per officium curacionis tetigit
cecitatis eius tenebras tersit. Qui autem ad
curandum mittitur dignum fuit ut dei medi
cina dei vocaretur. Si vero queritur de quibus
ordinibus sunt isti tres angeli dicendum sine
preiudicio quod michael est de ordine prin
cipatuum et ideo sancti dicunt quod fuit prin
ceps synagoge et modo est princeps ecclesie
Gabriel autem est de ordine archangelorum
sicut dicunt communiter sancti ut supra habitum
est. Raphael autem est de ordine virtutum
quia virtutis est miracula facere sicut ipse
miraculose curavit thobiam. Et si obicitur
quod in festo dedicacionis archangeli michaelis [illegible]
tur te principem super omnes [illegible]
et ibi [illegible] est mare et [illegible]

terra ubi archangelus michael descendebat
de celo et ubicumque alibi invenitur. Volunt
etiam per auctoritatem dionysii supra positam quod dicit
quod superiores inferioribus dona pertinent con-
ferre et per pacta inferiorum que sunt su-
periores quia etiam eorum nomina referre
non est sicut hoc nomine designat secundum
ordinem eorum

Sexto queritur de motibus ange-
lorum. Et queruntur tria. Primo an
moveantur. 2o si moventur per quem
modum motus moventur. Et 3o utrum mo-
tus eorum sit in tempore vel non.

Ad primum proceditur sic. Dicit gregorius quod
angeli etiam intra deum quocumque mit-
tuntur et ideo est movere quod movetur.
Item damascenus libro 2o capitulo 2o dicit circumscriptibiles
sunt angeli. Cum enim sunt in celo non sunt in
terra et cum ad terram a deo mittuntur non rema-
nent in celo. Ex hoc patet quod moventur
de loco ad locum. Item scriptum fortes sunt
et parati ad dei voluntatem complendam. Et
ubi consistunt inveniuntur velociter ubique inveniuntur
mira velocitate nature et custodientes partes
terre et gentibus et locis presidentes sunt a con-
ditore preordinati sunt et ea que sunt secundum nos
dispensantes et auxiliantes nobis. Ex hoc
iterum accipitur quod moventur localiter. Videlicet zac-
charias habetur currere et loqui et hic alius
angelus egrediebatur in occursum illius. Cum
igitur dicit sit localiter moveri angeli moventur
localiter. Sed forte aliquis dicit quod movetur
virtute non substantia. Contra illa virtus aut est substantia
angeli aut est extra eius substantiam sive potentia. Si
primo non tunc ad motum virtutis sequitur
motus substantie. Si 2o aut illa virtus erit
sine subiecto aut in subiecto suo. Si primo
hoc est inconveniens et sine omni intelligen-
tia quia virtus in quantum relinquit suum sub-
iectum. Cum enim sit de ratione accidentis esse
in subiecto et sit in specie qualitatis que
est naturalis potentia. Si secundum subiectum celi
quecumque oportet quod circumstans sit sine subiecto. Si
autem 2o tunc ubicumque est virtus erit substantia et
ad motum virtutis sequitur motus substantie. Sed forte
dicatur quod dicit dionysius in de celesti ierarchia
capitulo 11o quod in tria dividuntur secundum se
supermundana ratione omnes divini intellectus
in essentiam virtutem et operationem et secundum essentiam
et virtutem immobiles sunt secundum operationem
autem moventur. Sed inquam sic dicatur hoc
non potest esse nisi alterius duorum modorum
scilicet ut per imperium sunt sicut operatores vel
hoc quod habent proportionem ad naturam superius qua
operantur. Sicut sicut dicit philosophus quod motor
primus movet in tota natura absque hoc quod
coniungitur materie generabili et corruptibili. Et
si dicatur primo contra omnis operatio egrediens
ab aliquo per imperium egreditur ab alio imme-
diate cui imperatur ab imperante primo. Si ergo opera-
tio angeli exit ab imperante ubi non est
per substantiam et virtutem oportebit ponere aliam
substantiam circa nos quibus imperatur ab angelis
ad perfectionem illarum operationum. Non enim potest
dici quod perficiantur illa opera operatione nature
que opera custodie et revelationis et miracu-
lorum non sunt operationes nature. Preterea hoc dictum
est contra damascenum qui dicit primo libro capitulo
primo quod angelus dicitur esse in loco et adest
et intelligibiliter circumscribitur ubi et operatur.
Si 2o dicatur contra motor primus movet
inferiora generabilia et corruptibilia per medium primi
mobilis qui ut tamen precedatur non movetur
coniungens materie generabilibus et corruptibilibus.
Ergo oportet quod angeli moverent corpus
aliquod superius et motus ille descendet
per medios alios motus ad inferiora quod
non ulterius perficerent operationes illas an-
gelorum que sunt circa nos quod non
est verum quia locutiones et revelationes

et longi non habent ordinem ad motum celi pauci
ordinantur cuiuslibet ad eum ergo relinquitur quod movere
aut spera invisibile et separate sunt esse
dicunt pauci Si aliquis dicat quod sicut ancel
mus in intelligentia dei est esse quod ubique re
alius aut corporis esse in uno loco tamen sine
et semel continue aut partialiter que quasi me
dia est Esse est commune in pluribus simul et sed
et ita angeli sine motu sibi sic possunt
esse apud nos et in celo sicut anceling [illegible]
plicat de eius que est in manu et impedi
te in oculo et sicut anceling videtur dicit
de anguilla divisa in duas utraque parte
est cum sensibilis per se ipsum et motum Si in
sic dicatur contra dictum est in ante [illegible]
quod tamen in celo sunt non sunt intra te [illegible]
per hoc esset ut illi dicunt hoc non posset esse
nisi alterum duorum vel sit sicut forma [illegible]
ad est tribuit corporali sine materia qua perficit
aut sicut corpus vel forma sine tamen [illegible]
cum nichil transitorie potest in esse [illegible]
Et per primo dicitur oportet quod angeli ad
substancialis totius materie quod est [illegible]
in corpora quod falsum est Eius non solus
ita est tamen quod sine [illegible] sui nec [illegible]
manet in esse Contra si esset [illegible] quod angel
posset esse in celis vel in [illegible] locis
quam ubique Si dicitur quod per aliud [illegible]
ad [illegible] et illud locus et non ad omnes et
hoc non potest esse nisi in materia [illegible] aut quod
angeli non sunt in alia materia per quam
[illegible] Si per hoc dicitur quod posset esse
ubique si volunt [illegible]
quod aut ut forma totius materie sunt ubique [illegible]
ut corpus [illegible] sine tamen [illegible] non sunt
esse transiti [illegible]
ut supra patuit Contra hoc est [illegible] Dionysius
[illegible] esse qui dicit [illegible] capitulo [illegible] libri
Non angeli sunt [illegible] in diversis locis separi

plus [illegible] dei est esse ubique sicut [illegible] operari Non
angelus quedam velocitate nature et [illegible] pa
te et [illegible] plurium operatur in diversis locis [illegible]
quod oportet angelum moveri ab hoc quod [illegible]
circa nos Si propter hoc dicatur quod angelus
movetur localiter Contra hoc videtur esse [illegible]
philosophus de motu [illegible] in [illegible] [illegible] nul
[illegible] et in multis aliis locis quod motus
[illegible] est [illegible] Uno quod non [illegible]
alio aut modo [illegible] [illegible] quod [illegible]
movetur Et ita patet quod omne quod movetur
est divisibile secundum quantitatem Angelus autem
est indivisibilis secundum quantitatem ergo non movetur
localiter [illegible] sine [illegible] Amplius autem quod
[illegible] quod neque punctus neque ali
quod indivisibile nullum contingit moveri
Unde [illegible] quod movetur impossibile est [illegible]
per maius moveri quam per equale aut minus
Si ergo manifestum est quod punctus minus
aut equale movebitur primum aut [illegible]
[illegible] et impossibile est moveri minus primo
Equale ergo ipsum movebitur primo [illegible] erit
linea [illegible] punctus [illegible] per equale motum
omnem lineam [illegible] Si autem hoc [illegible]
[illegible] est et moveri indivisibile impossibile est
et intendit hanc rationem ponere nichil
[illegible] in spacio primo maius se quam [illegible]
minus se vel equale punctus non in spacio
ergo non [illegible] maius se quam minus vel
equale in spacio per quod [illegible] nichil
est minus indivisibile ergo non [illegible] [illegible]
equale [illegible] equale in spacio quod est linea
est punctus ergo [illegible] linea punctus [illegible]
[illegible] [illegible] est spacium [illegible]
que [illegible] in motu [illegible] hoc
est impossibile ergo impossibile est moveri [illegible]
[illegible] angeli indivisibiles [illegible] impossibile est [illegible]
moveri localiter [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] est in ipso nunc moveri et [illegible]

aliquod moveri. Sed impossibile est in ipso nunc
esse medium ergo impossibile est ipsum indivisibile
moveri. Dicetur quod in nunc movetur contra
quoniam aliquod movetur per spatium aliquod velo
cius id movebitur per idem in minori et velocius
dividit tempus ergo aliquod velocius motum
transit spatium in parte ipsius nunc ergo nunc
dividetur et erit aliquod unum indivisibile
que omnia absurda sunt ergo non movetur in nunc
Si forte dicatur quod dictum philosophi non est uni
versale quia non eiusdem rationis est in ipso nunc moveri
et indivisibile prout indivisibile aliquid moveri
Contra in quarto de physica probatur quod prius
et posterius in tempore causatur a priori et posteriori
in motu et prius et posterius in motu causatur
a primo et ultimo in spatio prout a quo et
ad quod unde quod mobile in motu semper sub
parte in termino ad quem et partim in termino a quo
Sed indivisibile non est partim sic et sic quia
non habet partem ergo non est nisi hoc et illi correspon
det nunc ergo non movetur nisi in nunc si movetur
ergo visum dicitur philosophi et relinquitur quod
angelus non movetur. Item in primo de celo et mundo
omnis motus localis est a medio vel
ad medium vel circa medium nullus talis
est motus angelorum ergo non movetur localiter
Si dicatur quod habet motum progressivum. Contra
dicit philosophus in 2o de celo et mundo quod natura
nichil creat quod habet motum progressivum nec
concessit in organis progressivis oportet quod
angeli haberent organa progressiva motus. Et
si dicatur quod habent alas hoc est puerile
Item in libro [illegible] dicitur quod omne quod
movetur est corpus et in alia propositione quod omne
quod movetur est compositum et in 3o quod omne
quod movetur est quantum. Ex quibus patet quod an
geli non moventur de loco ad locum per se
[illegible] per se est in loco et per se in loco non
probatur quod patet in 4to de celo et mundo

Angelus per se in nullo loco est ergo non movetur
de loco ad locum probatio ac accipitur in Damasceno 2o
libro capitulo 3o angeli non continentur parietibus et
ianuis et clausuris sed infra [illegible] intel
lectuales operantur in intellectualibus et in intellectua
libus locis sunt corporaliter incircumscripti. Non enim
corporaliter secundum naturam figurantur nec tres habent
dimensiones sed quod intellectualiter assistunt et ope
rantur ubique missi sunt. Item quicquid movetur
localiter movetur per se vel per accidens. Si ergo angeli
moventur altero istorum modorum movetur et constat
quod non per se dictum locum. Si autem movetur per
accidens motu locali hoc erit altero duorum
modorum quia moventur motu altero vel violen
tia. Si autem movetur motu alio tunc mo
veretur prout aqua in corpore et clavus in navi
et si sic tunc numquam movetur nisi assump
to corpore [illegible]. Et numquam sursum nisi assumpto
corpore levi et generaliter sine corpore non moveretur
Si autem violenter movetur sequitur duplex
inconveniens scilicet quod sit alia natura fortior eis
que detrudat eos ad superius et inferius et quod sit
contra quod probat philosophus in 2o de celo et mundo
quod nichil moveatur violenter nisi movetur
causa per se ad aliud locum. Solutio dicimus
ad questionem quod angeli moventur localiter et tran
seunt de loco ad locum et quando sunt in uno
loco non sunt in alio prout dicit Damascenus 2o
capitulo 2i libri non possunt agere simul et semel
hic et alibi esse et operari unde omnes rationes
que sunt contra opinionem predictam concedimus
Ad obiecta autem que ostendunt quod non movetur
localiter dicimus quod primum non probat quod indivisibile
quod est magnitudinis quantitatis impossibile est mo
veri quia illud habet situm in continuo et per suam
comparationem ad quantitatem spatii et quia non potest
transire magis sic nisi prius transeat equale non
in quod per prius spatia sunt infinita equalia
sibi non contingeret ipsum transire in quantumque
parte quantumcumque parvum spatium. Sed nos di
cimus quod angelus non est sic indivisibile

et de racione indimpsibilitatis sue simplicitatis
sue dictum est in questione licet sit subiectum spere
vel conpositam Et per hoc transit ipse angelus
per spacium non mutando per totum spacium Nulla autem
non mutante debet esse emptum et omnia operatio
vnum habet angelus de loco ad terminum et
ad principium ut dicetur infra Et per hoc patet
solucio ad omnes racionem inductas de philosophie
tam ad eam quod obicitur de libro de celo
et mundi quod triplex est motus dicitur quod philosophus
loquitur ibi de motibus corporalibus subiectum secundum
quantum Et propter hoc motus angeli non ca
dit sub illa diuisione Vnde non dicitur quod sit
motus progressiuus sed est motus voluntarius
subiectum spiritualis simplicis Ad illas autem que
adduntur de libro duce neutrorum capitulo de
vno deo dicendum quod loquitur ibi philosophus de motu
naturali et intendit ibi probare primum mobilem
in mobile secundum motum illum qui diuisibilis
est secundum magnitudinem et spacium et tempus sed talis
non dicitur esse motus angelorum Et per
hoc illa rabi moyses non facit ad proposi
tum Ad id quod postea obicitur quod quicquid
mouetur de loco ad locum prius fuit in loco di
citur quod verum prius fuit dicitur diuisibile secundum quod prius
fuit potest dictare motum in comparacione ad id
quod mouetur vel in comparacione ad spacium in
quo est motus Et si primo tunc omne id
mouetur prius fuit quod non mouetur motu aliquo
sed proprie et sic angeli mouentur prius fuit Si
vero 2o accipiatur tunc non mouetur prius fuit in spacio
quod prius fuit est in loco dicitur propter hoc ita quod
quod ei primum medium et vltimum secundum locum
assignetur Et per hanc distinctionem patet solucio
eciam ad sequentes Et nota quod tria dictarum
quarum questionum ob errarum est quatuor mo
dis Error primus est quod dicunt quod angeli
in quantum mouentur sed ideo quod sunt motores
orbium ideo motus esse mouentur voluntates
et corpora quorum et eciam semper ad
ea que volunt Et hic error est rabi
moyses et auicenne et philosophorum quorundam
Alius est error qui propter debilem inmaginacionem supponunt
dicunt angelum posse esse in pluribus locis
et eciam vbique si voluit 3us est error qui dicit
angelum posse venire de fine spacii in
aliud finem quod non transit media 4us est error
qui dicunt quod sic transit medium quod est
actus a quo et ad quem secundum motum ali
quis non sunt aliud mobile prima tunc
horum contrarium et secunda sunt contra illa
non dicere facere
Secundo queritur prius quis modus motus
moueatur et videtur quod circulariter prius fuit dio
nisium in de celesti ierarchia capitulo 15o
ubi dicit quod sunt intra ibi deum chorum fa
cientes Item de diuinis nominibus capitulo 4to dicit
quod mouetur circulariter et indirectum et obliquum
Et hi omnes sunt motus secundum locum Damas
cenus in diffinicione supradicta indicat dicit
quod angelus est subiectum semper mobilis et
intelligit de motu alteracionis secundum quod
ipse dicit quod quicquid incepit creatum est
vertibile est Similiter videtur quod mouetur
motu subiecto sine generacionis est ita dicit
apostolus secundo ad Ephesios Genua mea ad patrem a quo
omnis paternitas in celo et in terra nominatur
paternitas vero que est a deo in celo nominatur
non est nisi inter angelos secundum quod eciam dicit
Dionisius in de diuinis nominibus capitulo 2o vnde
ad hoc inter intellectuales operaciones vbi
est et omnis diuina paternitas et filiacio
data est et nobis et supra celestibus virtutibus
ex principaliter ab omnibus congregata et si
hierarchia est et dii et deorum filii et
deorum patres deiformes fiunt et nominantur
in illis spiritualiter videlicet tali paternita
te et filiacione perfecta hoc est incorporaliter
et immaterialiter intelligendum Solucio ad hoc
dicendum quod angeli mouentur secundum locum tamen
et modo motus illius est secundum loca oppor
tuna ad custodiam ut prius dictum est

Quod autem dicit dionysius intelligitur de moti
bus intelligentie per comparationem ad intelligibilia
ut supra declaratum est et quod dicit damas
cenus intelligitur de motu alterationis
in voluntate secundum comparationem ad naturam
et non ad situm conformationis ut patet dionysius
ultimo non autem dionysius intelligitur de
generatione secundum quod secundum quod dionysius quod impos
sibile per comparationem sit implex non sit impos
sibilis gradatim simpliciter verbi gratia homo vel angelus
per infusionem illuminationis sit deus unde
dicit psalmista Ego dixi dii estis et filii
excelsi omnes Et apostolus In christo ihesu
ego vos genui per evangelium Et item
filioli mei quos iterum parturio donec
formetur in vobis christus

Tertio queritur utrum motus angeli sit
in tempore vel non et videtur quod in tempore quia
dicit augustinus in 8° super genesim ad
litteram quod deus corporalem naturam movet per
tempus et locum spiritualem autem per tempus
et non locum Et ex hoc etiam videtur re
linqui quod angeli non moventur localiter Item
omnis motus localis est in tempore angeli
moventur localiter ergo moventur in tempore Item
nullum unum idem numero est eadem simul esse in
motu esse et motum secundum quod probat philosophus
in 6° phisicorum quod id quod fertur in quolibet nunc
est in motu esse ergo in nullo nunc est in motu
Cum igitur angelus movetur localiter in nullo nunc
movebitur sed erit in motu esse Item philosophus
in 6° phisicorum Omnis motus in tempore est
Tempus autem omne divisibile est et si
in motu instantaneo motus non esset omne mo
tum dividi secundum tempus Ex hoc accipitur
quod angeli si moventur localiter moventur
in tempore Item ibidem quod nihil in ipso nunc movetur
Ex hiis manifestum est Si nunc quod est
et velocius et tardius in ipso moveri
sit ergo ipsum nunc in quo est moveatur
autem in ipso velocius per a b ergo tar

dius in ipso per minorem longitudinem mo
vebitur ut per a b velocius in medio quod
hoc movebitur quia dividetur ipsum nunc
Sed erat indivisibile ergo non est moveri
in ipso nunc Et tamen possibile est ista quod si
dicitur motus esse in nunc tunc velox aliquod
pertransibit spacium in nunc et tardius in eodem
nunc pertransibit minus spacium Et illud minus
spacium quod in toto nunc transit tardum
velox transibit in medio quia nunc quia
velox dividit tempus tardum aut magni
tudinem spacii ergo sequitur quod nunc sit divisi
bile et ponit c. pro nota ipsius nunc
a·b· autem per longitudinem spacii a c·
non pro aliquali parte eiusdem longitudinis
ut b 3° vel 4to vel dimidia Item
dicitur motum angeli in nunc Cum igitur an
gelus sit per motum in diversis locis tunc in eodem
nunc erit in celo et in terra quod est contra
damascenum qui dicit quod qui sunt in celo non
sunt in terra ut supra dictum est Item damas
non possunt secundum idem tempus hic et illic operari
Item angelus in motu aut est in termino a quo
primo est motus eius aut in eo quod ultimo
est motus est non in medio Non non sunt
plura in spacio per quod movetur Si est
in termino a quo primo est motus Contra in eo
termino toto quiescit ergo in illo non est in
motu probatio quod quiescit in illo dicit
non prius quam in quocumque modo se habet ex
ut prius et eadem prius fuit in illo ergo in
illo toto quiescit Si dicatur quod est in termino
ad quem ultimo est motus Contra in illo termino
non est plus de motu ergo in illo est in
motu esse non ergo in motu Si propter hoc
dicatur quod in motu est in medio stat et
omne quod movetur Contra medium in
duplici est racione scilicet prout in racione termini a quo
et prout in racione termini ad quem ergo angelus

existens ibi ptim qz pe & ptim pt go ipe
qz divisibilis & mot9 ei9 adid quod mensu
rat ipsu ante n & post cui9 q mobile
qz sm aliquid ant & sm aliquid post et qz
divisibile Et eciam a prius & posterius i mo
tu & in eodem quod mensurat ipsu go mo
in tpe & no in nunc Et hec qz eadem rao
phi in 6to phisicorum p qua pbat q indivisibile
no mo Ez tn dand sc lo mp 2o
confessio dicitur ubi dnq inssit mut9
& velocitate nac Ez inplr qfessio dicit
in loco ad que qz mot9 nisi moveat in
nunc go angeli movet in nunc Iste ro
indivisibile sm quantitate dividit spacium sm
ptes divisibiles Cu igr motus ut dicit
phus in 6to dividat sm id i quo e mo
tus motus eciam eius no habebit ptes di
visibiles Cu igr angelus sit indivisibilis
sm quantitatem mot9 ei9 erit sm hoc & hoc
indivisibilia & nunc Et nunc indivisibilia Iste
quidem sm illud tempus Et sm uniforme
motu in velocitate & tarditate transit totum
spacium & ptes mot9 illius no qz in tpe
angelus stans sic ergo mot9 eius no qz
in tpe pbacio minoris dicit phus in 4to
phisicorum q si motus in vacuo mot9 esset
in nunc Et hoc tangit duas causas quarum
una qz q mot9 retardatur p spissitudinem
maioris vel minoris medii p quod qz
mot9 stat nichil nisi aliquid p aerem q
p aquam talia tanqm qz figura mobilis
qz nichil p illud medium mot acutus q
latus Cum enim velocissime plenum aliquid
transeat in aliquo tpe cobignatum tm hore
vel quater Illud idem transibit p vacuum
eidem cparacoe ad tempus q qz vacuum ad
plenum sed nulla e talis cparacio i vacuo
& pleno ergo nulla qz illic in tpe mensu
randi ergo transibit in nunc quod nulla
habet cparacionem ad tempus Similiter

igr cu angelus nec p figuram nec per
spissitudinem medii hz cparacionem ad spacium
motus ei9 erit in nunc & no in tpe Se
cundo sic pcedit diq q duplex qz
tempus scz unum quod qz mensura mot9
continuorum & illud qz continuum & de illo
tractat phus aliud aute qz quod e men
sura motus indivisibilis & illud non
qz continuum sed qz collatio ipsorum nunc nisi
quia nunc no qz tempus medium & de
isto nunc dicit augs q deus spiritualem
creaturam movet defacing sup i qtoe
de 2o tocquo dico igr q mot9 angeli
localis qz i nunc inter q no qz medium
tempus et hoc qz tempus eo dam Ad
primum aute dicendum q angelus mo p tpe
quod dixi q qz collatio ipsorum nunc
q nunc videtur supponere q spiritualis
creatura no mo p loca hoc ideo dicit
qz no transit locum cmesuratum sic loco et
inmando ipsum p motum sum per mole cor
poris phisicum indicat ipsum Ad aliud dicendum
q qmar intellectus ipso qz flud u tempus
accipiatur in pnt ad duos modos dicta
tos Ad aliud dicendum q 1a ratio tene
de nunc nunq pulsit qz una in toto tpe
p eo sum qstituit tpe Tale aute non
qz nunc 2o dico ipsius & p hoc non e
nunc q mole in 1o nunc sit in motu
qz & no i motu Ad aliud dicendum q
pcedit mo hz i mobilibus corporalibus dili
pcedit de motu p velox & tardus q mota
sunt a gravitate & levitate mundi vel corpo
ralia aute motalia no sunt angeli p hoc
eciam pz solucio ad septimum Ad penultimum
dicendum quidem q no pcedet in cono nunc
sm pbam angelus qz in diversis locis sm
illud hz n nunc vacuum finis & principium
qz in loco a quo sm tam aute finis
in loco ad que Ad hoc non e qz ista

duisio non est nisi secundum racionem ipsius nunc et
non secundum partes Sed terminus a quo est primo mo
tus et ad quem est ultimo mobile dicitur ultra
secundum naturam Et secundum scientiam tamen multo melius
est ut dicatur quod motus angeli est in tempore
2o dicto in quo succedunt sibi ipsa nunc
que ipsum tempus non continuatur ex nunc sed
est collectio ipsorum Sunt tamen qui dicunt
quod motus angeli est in tempore continuo proprie
sumpto et dicunt quod sicut triplex est alteracio
ita triplex est motus secundum locum Alteratur
enim aliquis cum interposicione medii ut muta
tur transire sicut quod est alteracio contra
rius contrariis medium constitutum a qualibus
primis sicut album et nigrum Cum enim alteratur
aliquid de albo in nigrum recipit aliquid
de nigro et mutatur transire secundum calidum et
frigidum Alteratur eciam aliquid non muta
tur transire cum Et non cum interposicione me
dii sicut sanum et egrum quia non continue me
dium mutantur cum transire que sunt calidum
et frigidum humidum et siccum licet philosophus
probet quod in quinque habitibus qui sunt sa
num et egrum non sit alteracio nisi per accidens
Et ideo illud exemplum non est per omnes
competens 3o alteratur aliquid secundum qualitates
non habentes contrarium nec medium sicut sunt
qualitates prime calidum et frigidum humidum
et siccum et in illis est alteracio per recessum
ab uno et accessum ad alterum Et similiter
est triplex motus localis Quoddam enim
movetur localiter ita quod ultima pars eius est in termino
a quo et prima in termino ad quem et pars
est in termino a quo et pars in termino ad quem et
talis movetur continue et iste modus
motus respondet primo alteracionis Item
quoddam movetur localiter ita quod non
est pars in termino a quo et pars in termino ad quem
sed id in quo est sicut se habet punctum quod

movetur in linea mota et iste modus respon
det 2o 3o movetur aliquid localiter tamen per
recessum a termino a quo et per accessum ad terminum
ad quem absque eo quod sit pars hic et pars ibi
per se vel in alio et sic dicunt moveri an
gelos et dicunt quod iste modus respondet
3o alteracionis Sed hec distinctio male
fundatur super falsum primo quia ponit quod aliqua
alteracio non sit per medium nec hoc est contra
philosophum naturalem Medium enim dicitur duobus modis
secundum philosophum dicitur enim medium in quod primum
movetur mobile quam in extremum et sic in
omni motu physico est medium ut dicit
philosophus Et cum aliud medium continet utrumque
finis et principii per racionem eius per mole
recipit aliquid de extremo dicitur eciam
medium quod ad utrumque comparatum est contra
rium ut dicit philosophus in 7o physicorum Et sic
non omnis qualitas habet medium 2o
fundatur super falsum quia ponit alteracionem
ipse que in humido et siccum ut sanum et
egrum cum hoc repugnet philosophus in 1o physicorum
volens quod alteracio non est nisi in pre qua
litatis que est passio vel passibilis qualitas
Cum aliis autem speciebus qualitatis est alteracio
quedam et secundum quod 3o quia secundum hanc dis
tinccionem ultimus modus alteracionis est magis
improprius non est talis sicut secundum philosophum naturalem
secundum quam alteracio primo et per se est
in qualitatibus primis ut habetur in primo
de generacione et corrupcione et 4o philosophus
metheororum 3o quia ponit hic distinccione
quod mobile in loco dicitur pars que in termino
a quo et partim in termino ad quem ideo quod ul
tima pars eius sit in termino a quo et prima
in termino ad quem tamquam conveniat ei pars
que hic et pars ibi secundum diversitatem partium
que sunt in diversis spaciis partibus ad hoc

sit simul secundum suam naturam quod motus non quod
prius attribuitur motus quod sic mouetur per ambos
nec ipsi dicatur esse primum hic et postea ibi
quod sit in diuersis partibus spacii tunc ipsum sine se
non possit esse nisi in una parte et est
medium Quod tamen medium habet rationem
finis et principii sine quod est motus per
ipsum Et sic per duas medes medij dicitur
mobile postea esse in loco a quo et postea in
loco ad quem Quarto quod procedit in linea non
mouetur nisi per accidens secundum motum lineae et
ista distantia ponit quod moueatur per se quod alius
modus non esset magis proprius quam 3us
Quinto quod tertius modus in motu locali [illegible]
demonstratur in exemplis positis cum sunt re
modus expresse exhibet Dicas ergo quod omne
quod transit spatium non quiescendo uel
habendo contiguitatem in illo sed continue
ipso disponendo ut recipiatur transit ipsum suc
cessiue Et eadem uelocitate ad extremum se
habet et ad medium sed patet in lumine quod
non habet contiguitatem in apparentia et
dispositione sed in ipso per manere secundum dispositio
nem Et ideo dicit philosophus in libro de
sensu et sensato quod transmutatio illa non est in tempore
sed aeque uelociter ad extremum et ad medium
Et sic dicimus de angelis quod distantia et
contiguitas spacij non obsistunt motibus eorum
et ideo mouentur subito et non in tempore Ad
ultimum autem patet solutio per dicta quod angelus
non sic comparatur ad spacium ut mobile quantum

Consequenter quaeritur quod est de locutioni
bus angelorum Et primo quaeritur

primo est an loquuntur 2m de or
dine loquendi et audiendi Et 3m utrum
omnibus loquatur uel quidam quibusdam
4m utrum una uia uel quidam loquatur 7m utrum
eorum non loquatur ad aures [illegible] et [illegible]

Ad primum proceditur sic Quod non loquuntur
3o dicit apostolus Si linguis hominum
loquar et angelorum etc ubi innuitur
quod angeli loquuntur quibusdam linguis Item
glosa ibidem dicit quod superiores perspicue [illegible]
oribus quod de dei uoluntate perceperunt
nunciabant et per ignis Item dicit dionysius quod
quaedam sunt posita superior et et superior
Cum igitur hoc sine medio sit potentiae [illegible]
ris quod angelus et possit intellectui alte
rius [illegible] cordis sui multo magis sic hoc
facit angelus Item ysaie 6o dicitur quod
clamabat alter ad alterum et in zacharia
et in daniele Sed contra dicit basilius
super deutero 3o et quadam omelia sic
mouet nobis usque deus qui nos creauit
induit per eo ut corporis occulta sinuet
nobis ubi instrumento pandimus ut quem
in altitudinem absconditam naturae unusquisque
menti prodeo pro uelut et arcanis quasi
dam domiciliis corporis paries depulit
Si enim nuda solido et intecta inuenimus
corpus sumus [illegible] motibus atque ideatibus
cogitationis altitudinem nostris Et hoc
accipitur quod nature non est locutio et multo for
tius angelorum Item [illegible] 2o Nec adhuc
[illegible] ei amicus uel uitam propter ideo dicit
gregorius quod unusquisque mente in spiritu
tum ad alterius oculos corpulentia non
abscondet ergo multo magis ad spiritualior
sit natura angeli et unus angelo mens
ad alterius intellectum non absconditur et ita
non erit necesse locutio Item basilius quod ui
gor aut uelamine carnis cooperitur ad
indicandum atque publicandum faciem pro
funda ea quae in profundo cordis uel cogi
tationibus uel sermonibus committunt nobis et
uerbis et uocabulis indigemus ergo uidetur
quod ubi non est uelamine carnis non

sit necessarius usus loquendi Item ad Corin
thios primo quarto capitulo super illud Nolite ante
tempus iudicare dicit glosa egesta et cogita
ta bona vel mala tunc erunt aperta et que
omnia tunc erunt nota tunc omnes poterunt
iudicare de se et de aliis Ex hoc accipitur
quod etiam mali tunc videbunt cogitaciones suas
in celis revolubiles Sunt illuc quod in quo sed
omnia sed videbimus ergo et angeli vident
omnia sed et ita non egent locucione Item Gre
gorius in dialogo quid est quod non videant
qui videntem omnia vident et loquitur de
angelis ergo angeli omnia vident et ideo
sequitur quod prius Item in visione corporali
sic est quod si visibile sit illuminatum et non
sit medium prohibens inter videntem et visibi
le et est proporcionata potencia videbit videns omne
quod visibile est ergo similiter est in visione spiritu
ali sed quidquid est in mente cuiuslibet angeli
est in lumine cum angelus sit lux et de aliis
impedimentis nullum est in angelis qui sunt
videre ergo non indiget locucione Item Augustinus
in libro de bono coniugali post hanc peregri
nacionem future erunt omnes cogitaciones perspicue
immunes nec invicem repugnabunt sed in
futuro pleni erimus angelis ut dicit dominus
Mathei 22° ergo angelis patent mutuo omnes
sue cogitaciones Item eadem est racio in genere
cognoscendi omnia spiritualia inquantum spiritualia
sunt Sed in angelis substancia est spiritualis Et
quidquid est in mente sua est spirituale Ergo
eadem racio erit cognoscendi utrumque sed
substancia sua cognoscitur sine locucione ab an
gelo hoc et idem est in mente cognoscibile
est sine locucione Item dicit Avicenna in
6to de naturalibus quod multitudo desideriorum
est ex multis defectibus in quo extenditur
desiderium talia autem deficiencia non sunt
in angelis ergo nec multitudo desideriorum
nec per quid loquela Solucio dicas quod
angeli loquuntur sicut probatur primis raci
onibus Ad id autem quod obicitur

in contrarium dicendum quod Basilius intendit quod
sermo exterior qui sonat in aere non est in spiritu
spirituali natura Est tamen ibi locucio ut ipse
innuit que expletur mentis motibus et inte
rioribus cogitacionibus Et quid sit hoc dicere
patebit inferius Ad aliud dicendum quod est
quoddam in mente ut beatificans et tamen bea
titudinis scilicet deus et nichil Et de hoc
intelligitur dictum Gregorii sicut n. unius ipsi
et vitrum ad indicium coloris unius per utrumque
sic in extremitate dotes anime exultabunt
in dotibus corporis ad cognoscendum id quod
est beatificans ut causa beatitudinis Est n.
etiam quoddam in mente ut nunc tantum est mentis
sicut conceptus a mente formatus Et non est
necesse ut illud cognoscatur ab altero Alioquin
n. unusquisque tot cognosceret quot alter
et essent omnes equales in modo cognitionis
Ad nec in angelis modo est verum nec in
hominibus erit verum post resurrectionem Ad aliud
patet solucio predicta Ad aliud dicendum
quod in iudicio omnia ea que sunt despicienda
et ante ipsos de beatitudine et tunc ipsis
erunt palam et non alia De hiis enim tunc
erit iudicium et non aliis Unde qualiter
fiat interrogatio de iudicio erit determinatum
Ad aliud dicendum quod Augustinus intelligit de
intelligencia que est in verbo in quo omnia
congregantur in unum verbum eius ut dicit
Augustinus in libro de trinitate est enim plena
racionibus omnium creaturarum et ille raciones pro
ut sunt in verbo non sunt distincte et inde
et ideo in ipso non erunt cogitaciones volu
biles sed potius intelligencia simplex et in
uno congregata sed in aliis cognoscibili
bus que ortum habent a propria voluntate
et mente angeli et hominis vel corporis rerum
tus non oportet congregatum esse cognicionem sic
quod omnia sint in ipsa simul sicut nec ipsi
conceptus congregati sunt vel ipse res
que cognoscuntur Et de talibus natura

est locutio Ad aliud dicendum quod auctoritas
gregorii intelligitur per hoc quod angeli omnia
videant quantum est de se obiecti sufficienter vel
quo ad obiectum et iudicium de re distinctum
dicitur autem medium obiecti quod obiectum visionis
angelice est illud in quo sunt omnia unde
videndo illud quodammodo videt omnia sed
videndo vel vident quedam que sunt in ipso per
speculacionem Et hec visio est omnium in potentia
non in actu et sic intelligitur dictum gregorii
dicitur autem obiecti et iudicium de re distinctum
quod obiectum adducit ad propriam naturam
cuiuslibet cognoscibilis recipientis in ipso
ut ibi iudicium intellectus de quolibet cognos-
cibili particulari accipiatur Et hoc modo an-
geli non videt omnia in deo quod ex hoc
sequeretur quod inferiores tot viderent in illo
quot superiores Et quod omnes angeli tot
cognoscerent quot deus quod absurdum
est Ad aliud dicendum quod ea que sunt vo-
luntatis et intentionis angeli sunt quasi in
luce clausa signaculo voluntatis ea vero
que sunt in natura sunt in luce aperta Et
de hoc patebit magis infra Ad se-
cundum quod predicta distinctione sic quod cog-
nitionis habet reduci ad certitudinem et
certitudinis et libertate intentionis et pos-
sunt patientes 2o modo non Ad aliud cogno-
scendi fuit ex se modo unumquodque cognoscitur
per suam naturam et ideo cum non sit una natura corporum
que sunt in natura non erit idem modus cognoscendi
Ex paralogismo non inducto non probatur quod idem
sit modus in se cognoscendi particularia sed quod
sit eadem potentia cognoscendi propter unum sicut
aliud et sic dicitur quod est eadem ratio cogno-
scendi particularia universalia sicut vult est
hoc de se cognoscendi in genere et in potentia
Ad ultimum dicendum quod locutio duplex est
finis Unus est postulare ab alio ad quod

non sufficiat ipse per se alius quando intel-
ligentiam alteri et proprium finem non tangit et
quo ad illud non est in angelis sed quo ad 2m
Secundo queritur quo sermone loquantur
Et videtur quod nutibus et signis quod ut dicitur
glosa super primam epistolam ad corinthios
13o super id si linguis hominum loquar
et angelorum quibus linguis angeli superiori-
bus inferioribus quod de dei voluntate premi[?] se
eius significantes quod sit aliquibus nutibus et
signis Sed videtur hoc non posse stare
Nutus in potius sermo demonstrationis
rei quam locutio Item de signis illud queritur
utrum sint a natura vel ad placitum et si sunt
a natura sue sunt eadem apud omnes et erit
locutio per ipsa Si autem sunt ad placitum
sue sunt plurium non erunt eadem apud omnes
Et sic erit in quibus mutua allocutione in
uno ydiomate precedit disciplina ydiomatis
illius Item ergo in angelis oportet allocu-
tionem per signa precedit disciplina signorum
et cum illa disciplina sit per loquelam vel per
inventionem in numero sit aprinciatum[?] ergo
ut dicitur in principio metaphisice erit ergo per loquelam
per signa et ibitur in infinitum in signis quod
restat intelligi ergo non videtur locutio per
signa esse ostensio per signum rei sunt
demonstrationis et sermo ostensio autem per
signa fiunt ex parte signi eius quod
est quedam ductio in plurimus secundum
platonem in prima ricorum[?] Signum sed signum
est quod rem gerens speciem sensibus et non
plus specie Sed ergo locutio angelorum est
per talia signa tunc fiat imperfecta esset
potentia ad Sed non dicitur quod non accipit
hic secundum diffinitionem augustini sed quod signum
est id quod per se spiritus quod inquirit sed
plus aliud facit in notitiam venire
licet in angelorum non excedat sensus hic

ingerit ei signum et per illud accipit notitiam
rei de qua est locutio Tunc quaeritur in quo
dicat signum a mittente Si non mittis est directio
ad audientem Et signum est quod significat id
ad quod oportet signum esse aliquid diuisum
veniens a loquente ad audientem et non vi-
detur a voce separari quod est contra Damascenum
qui dicit quod tradunt sibi suas intelligentias
sine voce prolato sermone Item quaeritur utrum
signa illa sint in angelo loquente uel non et
si sunt in ipso tunc erunt passiones uel qualitates
potentiae et constat quod non passiones quia pas-
siones sunt secundum quas est delectatio et tristitia
ut dicit philosophus secundum praedicamentum autem illa neutrum
est Si autem esse ponantur ut per se connumerantur sunt
potentiae semper esset in eodem actu loquendi
quod est inconueniens Eodem modo etiam quaeritur
de auditu Et si non sit auditus accipitur
sed dicatur non creatione per eodem modo sic ha-
bebunt in auditoribus illis Item ut dicit Dionysius
quod intellectus diuini per eos deducuntur sed superna
virtute et operatione lucida autem sic concreta
non operatur et per signa sunt per quae sit locutio videtur
quod signa sint sub virtute et actiue concreditur
operatio sed non in virtutes determinantur penes
ultimum potentiae videtur quod signa illa non
aliud dicunt quam completiua potentiae in an-
gelis quod est inconueniens et signum dicit
relationem ad id quod significatur et non virtutis
aut operationem ad opus suum Item obicitur
de hoc quod dicit Basilius in auctoritate prae-
notata quod si nuda atque intecta omnia
inueniremus corporis tunc mentis motibus
atque interioribus cogitationibus alterutrum nosceremus
Motus autem mentis est actus intelligentiae
interius et cogitationum est id per quod res
dicitur in re cogitando et hoc est species rei
et sic videtur loqui nihil aliud esse quam
secundum actum de re per speciem suam cogitare

de re idem esse cogitare et loqui quod non
est verum quia cogitare est ante loqui quia prius
cogitatur de re et postea pronuntiatur ad alterum
Item secundum hoc nihil esset secretum si idem esset
loqui quod cogitare quia statim quod cogitaret
alter perciperet cogitationem eius sicut perciperet lo-
quelam Ex hoc etiam patet quod falsum est
quod dicunt quidam quod loqui angelorum est aperire
librum secundum actum sicut librum cordis nihil aliud
est quam de re cogitare Item quaeritur de auc-
toritate Damasceni praenotata qua dicitur quod tra-
dunt sibi suas intelligentias sine voce prolato
sermone Videtur autem quod sit sermo prolatus
sine voce dicit autem Damascenus 2o libro 4o
capitulo Sermo autem dicitur vocalis aut in intellectu
dispositus sermonis et prolatus Est autem intellectus
dispositus quidem sermo motus animae in excogita-
tione fiens sine aliqua enunciatione unde
multotiens et silentes sermonem totum apud
nosmetipsos transimus et in somnis disputamus
Et insuper prolatus non sermo est motus animae
in excogitatione et secundum hoc locutio est cogitare
et sequitur inconuenientia praedicta Item hoc
idem quaeritur utrum signa per quae loquuntur angeli
sint generalia et aequiuoca sicut sunt signa per quae
loquuntur homines videtur non quia sic Cum non sit infi-
nita multiplicatio rerum per potentiam nostram oportet
plures res reduci ad unum signum Et hoc
non causatur aequiuocationes amphibologiae
et similitudines sicut dicitur in primo elenchorum Nomina
quidem finita sunt et orationum finita multitudo
res autem numero infinitae Necesse est ergo plura
eandem orationem et nomen unum significare
Sed si hoc est tunc videtur utique quod causentur
paralogismi et deceptiones in locutionibus ange-
lorum sicut dicit philosophus ibidem quemadmodum
illi qui non sunt periti in numeris computare
a scientibus decipiuntur eodem modo et in sermonibus
qui nominum virtutis sunt ignari paralogizantur

et ipi dissimiles et aequos audientes iuxta
hoc tamen quaeritur utrum utatur pluribus ydiomatibus
vel uno tantum Et videtur quod non pluribus quia
pluralitas ydeomatum est propter varietatem terrarum et non
intellectum Vel ideo sicut dicitur in principio prior
metaphysicae quemadmodum neque littere omnibus eedem
voces quorum autem primorum hec note sunt eedem
omnibus passiones anime sunt et quorum hee
similitudines res etiam eedem Ex hoc accipitur
quod intellectus et res apud omnes sunt eedem et
non voces Cum ergo locutio angelorum sit sine
voce plato [illegible] non utuntur nisi ydeoma
te uno Sed contra in dyalogo dicit gregorius
quod in celo est notitia omnium linguarum et hoc
probat per quendam puerum qui fuit raptus
in celum in spiritu et cum rediret dixit se
scire omnes linguas et loquebatur non aspectibus
grecam et ungaricam cum ante non nouerat
solum [illegible] Solutio dicimus quod positio istius questionis
accipienda est ex [illegible] [illegible] hoc non quod homines
cognoscunt homini [illegible] exigitur amplius quam
quod non sit medium impediens cognitionem illam
et quod sit virtus directe ordinata unius alterius
in presentia et quod sit distantia proportionata potentie
[illegible] ipsorum hominum quia per distantiam ultra
quam possit diffundi radios suos non [illegible]
ingenitur sicut homines in anglia non cognoscitur
homini in ytalia Sed non ponatur quod sicut homo
potens cognoscendi et apprehendendi intus non ex
igitur plus quam dictum est quod unus homines
apprehendit alterum nisi ponatur quod in volun
tate homines sit manifestare se et non manifestare
hoc etiam videtur per dictum augustini qui dicit
quod in omnibus in ybernia est potestas faciendi ali
quid et voluntas ordinata ad illud quod vo
luntas precedat voluntatem sicut possum am
bulare si volo possum loqui si volo possum
intelligere si volo unde patet quod voluntas

potentiarum habet a se claudendi intellectum suum
actum et multo fortius ab alio quod non intelligit
nisi velit ergo multofortius aliquis non intel
ligit eum nisi velit Et hoc etiam patet per [illegible]
[illegible] qui facit conversionem [illegible] [illegible] verum sunt
in anima per et potentia intelligendi [illegible] quare non
[illegible] intelligit Et sicut dicimus quod non vult
non enim intelligit actu nisi quando voluntas
potentiarum coniungit intelligibilibus secundum actum di
cimus ergo secundum dyonisium quod angeli sunt diuina lumina
et diuina specula Et dicitur lumen quantum ad
lumine intellectus agentis specula autem quantum
ad [illegible] formarum verum cognoscendum et
differt a lumine intellectus agentis quod secundum philosophum
est ut lux a lumine [illegible] est in hoc quod
lumen procedens a lumine corporali est in natura
rei naturae qui lucet sed lumine spirituale est
in angelis cum libertate voluntatis ut [illegible] est
Aliud speculum incorporalibus differt a speculo
corporeo in hoc quod speculum corporeum non
accipit formam nisi ex directo [illegible]
oppositum sed intellectus possibilis in angelis
accipit formam a creatore datam Et per vice
[illegible] corpore ante [illegible] [illegible] formam
facit intellectum in actu dispositum ante illius
admonitionem alteri facit suum [illegible] et est
sine voce corpore ante ad alterum angelum
ordinans suum sermonem ut alteri innotescat
complet locutionem Quod non in corporalibus est
sicut in spiritualibus est ordo Et ex hoc patet
solutio eius quod posset obici scilicet quare vnus
loquitur non omnes audiunt non distantia
in spiritualibus nichil operatur sicut non est
ut diximus quod in spiritualibus est ordo loco
distantie in situ in corporalibus est ergo per
voluntatem innotescendi angeli loquens
non omnium et dirigitur ad [illegible] angelos

per hec non omnes audiunt sed illi ad quos loquitur. Dicendum ergo ad primum quod nutus ibi dicitur nuncius ad verbum tamen correspondens voluntati et notificet ad alium angelum. Et licet ille nutus denunciet verbum tamen quod hec denunciatio est per formam intelligibilem et est signum conceptus intelligentie angelice dicitur locutio. Ad secundum dicendum quod signa alia nichil aliud sunt quam intellectus placiti sermonis de quibus dicitur in primo perihermeneias. Aut verbum non est ad placitum sed procedens per voluntatem quam voluntas sequitur a natura. Nec sequitur ex hoc quod idem sit voluntas naturalis et actualis dispositio ad significationem huius vel illius est ad placitum unde quibus angeli loquuntur. Ad aliud dicendum quod est signum dispositionis rei et angeli loquuntur per signa dispositionis. Ad aliud dicendum quod signum accipitur ibi pro quodam quasi ad modum signi ad signandum ab angelo sicut procedit obiectio. Et ad id quod queritur in quo differat signum a nutu dicendum quod signum dicitur intellectus placitus sermo. Nutus autem dicitur declaratio illius signi ad verbum per compositionem voluntatis ad verbum de qua est sermo. Ad aliud dicendum quod signum est in angelo signum non non addit super formam nisi speciem per quam intelligit angelus nisi tantum placitum ad alterum et est dispositio sicut habitus quidam actum interpretativus. Ad aliud dicendum quod dionysius secundum denominationem dividit intellectum divinum in tria quod a tribus denominantur. Dicuntur non celestes essentie et celestes virtutes et celestes mentes sive angeli. Quoniam primum dicit essentiam secundum autem virtutem sed ultimum dicit quandam operationem omnium angelorum. Unde patet quod ista auctoritas non est ad propositum. Ad aliud dicendum quod per motus intellectus intelligit Augustinus nutus

per quos movetur ad verbum significandum et non tamen intellectum secundum actum per intentionem autem cogitationis intelligit signa que per illa intenditur ad verbum significandum et ad exprimendum conceptus cordis. Et per hoc patet solutio omnium contrariorum que obiecta sunt contra auctoritatem Augustini. Ad aliud dicendum quod bona est divisio Damasceni in intrinsecum et exteriorem sermonem sed non sequitur quod loqui sit tantum cogitare. Non enim quilibet motus qui in cogitatione est dicitur sermo interior sed motus qui est ad verbum et interiorem placitum ad alterum. Ad id quod ultimo obicitur dicendum quod talis est quantitas in rebus sed tamen ex hoc non confunditur intellectus quantitas diversitate per nutum ad verbum nec tamen est dicendum quod sit equivocatio vel amphibologia vel huiusmodi talia non sunt nisi ex diversa institutione vel ordinatione vocum extensarum que signa sensualia per dictum ad intellectum et verbum. Ad id quod queritur utrum habeant plura ydiomata dicendum quod non licet non puer ille statim loquebatur antequam esset in celo non tamen est ibi usus vocum sed accepit donum sapientie sancti quod dicitur gratia linguarum. Sunt tamen qui dicunt quod angeli loquuntur per compositionem luminis spiritualis et illa lumina dicuntur signa et nutus dicunt non quod sicut lumen corporeum emittit radios per quos ostendit res demonstrabiles visui ita lumen spirituale sic emittit radios per quos demonstrat spiritualia sed hoc non videtur quia oporteret quod radius emissus per medium pertransiret ad verbum angeli et non est spirituale est appropriatum medium.

Tertio queritur de organis loquendi et audiendi. Sunt enim hec sunt organa vocalia quibus formatur verbum ad alterum. Ergo videtur quod in angelis debeant spiritualia esse correspondentia istis quibus formetur verba

spiritualia Item apostolus nominat linguas dicens Si
linguis hominum loquar et angelorum Et simile in animabus
~~separatis~~ separatis a corpore in evangelio Luce de
diuite dicitur pater abraham miserere mei et mitte
lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam
ut refrigeret linguam meam Ergo videtur quod in
audiente debeat esse organum receptiuum vocis
Sed contra illa organa possunt esse dupliciter nisi duo
bus modis scilicet aut secundum rem aut secundum potencias
determinatas ad ipsa organa prout sunt in ani-
mabus coniunctis corpori Constat autem quod in ange-
lis non sunt secundum rem Nec etiam videtur quod vere
potencie vel proportionate organis existentes sunt
in ipsis organis sicut anima tota in corpore
licet corruptiuis non habent in ipsa potencie autem
angeli non sunt existentes in aliquibus organis
ergo sic non sunt organa Item substantia separata
in se et in potentiis distinctionem non habet secundum
magis vel plus minus Tales substantie sunt angeli
ergo non est distinctio secundum magis vel plus minus
sed corpus organicum est minus et organa sunt
partes minus ergo potentie que sunt in substantia an-
geli non distinguuntur secundum proportionem organorum
Si hoc conceditur tunc videtur quod locutio angelorum
intellectualis ~~...~~ sit intelligenda secundum actum Et
aliud pro intellectuali addat super speciem quam
speculatur quod supra probatum est Solutio
dicendum quod sicut est in hominibus est vox inter-
pretativa sermonis sensibilis ita et in angelis
est vox interpretativa sermonis intelligibilis sed
differentia est quod vox hominis est organica et actus
eius completur in organis In angelis autem
non est organica ut probant obiectiones Si autem
queritur que sit vox illa dicendum quod possibilitas
communicandi conceptus et intelligentias Et per
hoc patet solutio ad primum Ad secundum dicendum
quod hoc ipsum vocat apostolus linguam Ad tertium
dicendum quod non sequitur eo loco enim ut prima
tria designantur scilicet intelligere secundum actum

et voluntatis communicandi et conceptus sunt ordo ad al-
terum Ad quintum dicendum de medio per intellectum
eius in audiente accidentaliter duo scilicet conceptus ad
alterum et acceptio sunt in signo et non in spe-
rei quia est apud se Ad sextum dicendum est
quod angeli loquuntur nutibus et signis
Tertio queritur utrum omnes omnibus loquuntur
vel quidam quibusdam Et videtur quod
non omnes omnibus per textus auctoritatum
Glosa super illud Si linguis hominum lo-
quar etc. dicit scilicet quibus scilicet linguis superiores
inferioribus quod de dei voluntate cognoscunt
aperiunt Item est alia est damascenus qui dicit
quod quidam eminentes inferioribus tradunt vel
lingwas et tempora Tertia est dionysius qui
dicit quod superiores illuminant inferiores secundum
in nullo ordine sic est quod inferior possit lo-
qui superiori distinctius vel loquitur unguenti
secundus dicit etc. de aliis ergo et inferiores
superioribus loquuntur Contra hoc quod responsum
dionysio videtur falsum esse quod dionysius dicit
quod inferiores fuerunt quomodo superioribus
et quare est eloqui Contra ultimo videtur
quod etiam inferiores illuminent superiores dicitur
vel super Jeronimus capitulo de choris angelorum super
illud Si alicui reuelatum fuerit sedenti prior
doceat aliquid quod non dicit superiori ergo si
in angelis aliquid reuelatur inferiori quod
non superiori reuelatur et de hoc potest illuminare
superiorem Contra super quod est quod aliquid
dixerunt ~~apostoli~~ angeli ab apostolis et etiam
Sed illi qui sunt in terris et non celestes sunt
angeli de hoc dicunt aliqui quod inferiores
tractus inferioribus maiores cognitiones habent
contra quod etiam non sunt quod superiores et
de hiis loquuntur superioribus apparet non ma-
iores habent cognitiones de diuinis et de hiis
loquuntur una vice inferioribus Sed contra
hoc est quia aut hoc intelligitur de

de cognitione gratuita aut de cognitione illa. Si de
gratuita tunc plane falsum est quoniam gra-
tuitis habent superiores maiorem cognitionem inferi-
oribus dicit enim Dyonisius quod inferioribus dona su-
periores habent excellenter et eminenter. Si
de naturali secundum hoc habent cognitionem omnem naturalem
equalem. Si forte dicatur quod intelligitur de hiis que
sub sunt voluntati. Contra quia secundum quod sunt connexa
ad organa naturalia et corporalia quibus complentur.
Si primos tunc nullus cognoscat ut supra probatum
est. Si forte dicatur quod deus inferioribus revelat
plura de hiis que pertinent ad custodiam superi-
oribus aut plura de hiis que pertinent ad
assistenciam tunc sic superiores et inferiores de di-
versis possunt sibimet loqui. Hoc autem est
contra supra probata et contra Dyonisium et contra
Gregorium. Ipse enim est theophanie ador-
dines et revelaciones pertinentes descendunt a
superioribus ad inferiores et non econverso sicut
ostenditur in principio Zacharie ubi secundum
Gregorium et Dyonisium angelus de media
ierarchia illuminat angelum de infima ie-
rarchia qui ulterius illuminat prophetam quod absque
muro habitabitur in Iherusalem etc. Et similiter secundum
Dyonisium angelus purgavit Ysaiam offerens
et illuminacionem accepit a superiori suo et sic
patet dicitur. Preterea hoc esset contra legem
divinam quam promulgat Dyonisius scilicet quod
deus in omnibus per prima secunda et per secunda
postrema illis reducit in divinas illuminaciones.
Solucio. Dicendum quod aliud est loqui et aliud
loqui secundum ad illuminacionem. Quia illuminacio non est
nisi quodammodo solum sed tamen in divino secundum revela-
cionem a deo descendentem et in deo reducentem
inferiores tamen non sic reducunt superiores sed
econverso ut supra probatum est. Concedendum igitur
quod omnes omnibus loquuntur sed non omnes
omnibus loquuntur ad illuminacionem sed tantum
superiores inferioribus. Et per hoc patet solucio ad
omnia contra preter hoc quod obicitur de glosa
ad Chorinthios. Ad quod dicendum quod dixit
in hominibus et angelis ponit non propter eumdem presenciam unde
lauis mistica in hominibus tangendo corda
comparativo non attendit gradus nec merita
sicut patet in Balaam et Caypha. In angelis
autem ordinatum est descensum illuminacionis.
Ad illud quod obicitur de cena et predicatione
apostolorum supra est solutum.

Quarto queritur utrum omnia vel quedam
loquatur. Et videtur quod non omnia que
non cognoscunt habent in gracia per revela-
cionem unde et illa cognicio non est omnibus quibus
ergo videtur quod nec de illa omnia quamvis sit
naturalis locucio. Sed contra hoc est quod in
omnibus est naturalis locucio de omnibus que
sciuntur per naturam sive per graciam. Et non quod
michi revelata sunt per graciam naturali potencia
possum exprimere aliis ergo videtur quod similiter sit
in angelis. Et non sunt inferiores pertinentes
quantum ad naturam sed ad hoc dicendum
quod tribus modis loquuntur angeli. Primo per
rei exhibicionem sicut loquitur homo agnoscens
stimulans equum. Et dives pauperi por-
rigens illi denarium. Ita loquitur ange-
lus angelo faciens aliquid coram illo quo
facto intelligit quod ante non intelligebat.
Secundo quod videns per intellectum qui est exem-
plar rei. Et hiis duobus modis loquuntur
omnes omnibus et maior minori et econverso.
Tercio loquuntur applicacione unius ad alterum
sicut ex applicacione ad speculum resultat
ymago in alio speculo. Et sic non loquuntur
omnes omnibus sed tantum superiores inferioribus
de hiis que per illuminacionem perceperunt. Sed
hoc videtur non posse stare inquantum non
loquitur quod angelus applicetur ad angelum

sicut p perfectum ad perfectibile preterea oportet q
communicatio quedam eo quod est in uno an
gelo resultet in alio quod tamen non contingit
ut patet supra in questione de illuminationibus Item
michael est deus qui videt se intellectum qui
est exemplar rei et per hoc loquatur est
sicut dictum est plus ad loqui exigitur
quam intellectum suum actum preterea necesse ergo
eum ex factis est corpore cognitione et co
rruptionis et creature non faciunt nisi per a
bilitatem quod non conveniunt angelice perfectionis
Et ideo dicimus q de omnibus loquitur naturali
locutione Sed sicut supra tractum est aliud
est loqui simpliciter et aliud loqui ad illuminandum
Tertio queritur utrum eodem modo loquatur
ad animam et ad sensum et ad deum Et
videtur q non dicit enim augustinus xii
super genesim q deus per angelos suos lo
quitur sive in corporibus formis corporalibus
ymaginibus sive ipsis sensibus corporis aliqua
presentat vel ad videndum vel ad
audiendum Ex hoc accipitur q angeli lo
quuntur animabus duobus modis ad fanta
siam et ad sensum sed autem non loquuntur an
geli ad angelos Alibi etiam dicit augustinus
q loquitur angelus ad intellectum animae miris
modis quibus imprimit species ipsi intellectui
anime et constat q hoc modo non loquitur ange
lus angelo quia nullus angelus imprimit species
alteri Amplius etiam iuxta hoc de locutione
angelorum ad homines ad sensum quia a quibus
dam auditur et ab aliis eque distantibus
non auditur Preterea queritur utrum anima eadem
potestate possit loqui angelo sicut an
gelus ipsi Et videtur q non nulla n
potestas est in natura sub qua aliquid
manifestet actu aliter cum sit finita
et naturaliter Nos autem non possumus q intellectu
loquamur angelis Amplius etiam qualiter lo
quatur angeli deo et econverso Solutio dicimus
cum augustino q tribus modis loquuntur an
geli ad animam scilicet ad sensum ad fantasiam
et ad intellectum Et hoc qualiter fit expresse
dictum est supra in questione illa qua queritur utrum
angeli illuminant animas Si autem unus per
cipit voces ad sensum aliud autem non est ideo
quia talis locutio est mirabilis sicut et a
principio non perficitur in organis materialibus
sine naturali gratia ut talibus innuitur meis
quemadmodum vox naturalis hominis autem causa
est quia locutio angeli perficitur compositione et
ordine ad eum cui loquitur et ideo non percipitur
nisi apud eum ad quem dirigitur et ordinatur
Et simile est de apparitionibus angelorum
quos quidam vident et alii eque propinqui
non vident ut patet in elizeo et puero
eius Elyseus vidit plenum montem
equorum et curruum ignitorum puer eius non
vidit donec per orationes elysei revelatum
est Ad id quod queritur utrum anima eadem
potestate loquendi angelo dicimus q non
habet in corpore existens sed habebit exuta
a corpore hoc autem est ideo quia potestas lo
quendi in homine est per voces et illas
voces non percipit angelus sicut alia
sensibilia et ideo spiritualiter loqui
ad angelos non indiget Ad hoc autem
quod queritur de locutionibus angelorum ad
deum dicimus q sicut dicit gregorius in mora
libus loquuntur angeli deo suos affectus
ei representando quos in se sentit eum mi
rantes deus autem eis pertinere veritatis
contemplationem aut deo pro dispensando
quod ab eo accipiunt et deus animabus
per inspirationem et gratiae insipientiae

Et ideo dicit bernardus quod demones de ligura
aer. Expeditis pz plura ad id quod co
pretinet quel utrum angeli possint inceli et
pz quod non per hoc quod gfirmati sunt in immuta
bili virtute. De locucionibus autem eorum et
medacijs eorum infra dicetur

Consequenter queritur de formis et figuris
corporum angelicorum et queruntur tria
Primo queritur de causa apparicionis
eorum in corpore. Secundo de ipsis corporibus assump
tis utrum faciant verum vel assimilate. 3o
de anagogicis sensibus figurare corporalium
Circa primum proceditur sic Dyonisius ponit
ideo in 2o celestis ierarchie patet enim
quod eum non debeant apparere in cor
poribus accipitur ex hoc quod de corporibus ere
verimus in inmundas intelligencias sit ci
tur ut dicit Dionisius celestes et deiformes
eas multipedes esse quasdam et multorum
vultuum et ad boum pecualitatem aut leo
num bestiale ymaginacionem formatas et ad
aquilarum curvi rostri speciem aut ad vo
latilium triplicium alarum quomodo confign
ratas et rotas quasdam igneas super celum
ymagineutur et thronos materiales deitati
ad cubitum natos et equos quosdam multi
colores et armiferos et archistrategos et prin
cipes duces creaturis aut quecumque alia ex
eloquijs nobis sancte et formaliter in
varietate manifestacionum symbolorum tradi
ta sunt. Preterea Dionisius inducit racionem quod
si debeat assumere corpora quod ex nobilioribus
rebus deberet illa assumere sic dicens decenter
sunt theologos ad corporeas species veli
us incorporalium vertentes sic eas in quantum
possibile cognatas et formare et manifes
tare figuralibus ex apud nos preciosis
et in mobilibus quoddammodo et super eminen
tibus essencijs sunt subsistunt et non

celestibus deiformis simplicitatibus angelorum
circuas novissimas circumposicionis multiformi
tas supplere debuisse. Et hinc tangit duas
causas quarum una est ex parte nostra sic dicens
de corpore nostro quod nobilius est ita dicens
hoc quidem est nostrum sed corpus sublimius sicut
esset et super mundanas manifestaciones non
decuit inconvenientes dissimilitudines. Et pos
tea subiungit aliam dicens hoc eciam
in divinas sanctas et inferiores non iniuria fieret
virtutes et sic nostrum non seduceret animum in inmun
das se inserentes apparencias. Postea subiungit
terciam aliam dicens et fecisset eciam existi
mabimur super celestia loca esse quibus et
eximis examen id est repleta copia repleri
+ et magnam laudem orare et volatili ange
lorum principatum et qualibus alijs et moti
bus ignobilioribus tamen ad magnum ad igno
bile et possibile celum dum describuntur
per omnia deformes celestes manifestaciones ceterorum
similitudines. Ex hijs pz quod non decet an
gelis apparere in corporibus vel si apparere
in ipsis quod non nisi in nobilioribus debent
apparere. Ad hoc eciam aliter videtur posse
induci dicitur in glosa super primo ad romanos
quod a duobus innatam homo in cognicionem
dei sunt a natura que racionalis est et de
creaturis quod creatorem exprimunt. Cum igitur
duplex sit per se cognicio sunt intellectualis et sen
sibilis ex utraque parte ut dicit magister hugo
de sancto victore possunt eius divina quadam
theologia mundana ergo sicut creatura
sensibilis manens sensibilis instruit sensum
sic creatura intelligibilis manendo intelli
gibilis debet instruere intellectum ergo sic an
geli non debent apparere in corporibus sensibi
libus. Preterea sensibile semper aliter apparens
quam est deceptionem facit in fantasia ergo
et intelligibile aliter apparens quam est

creatam inducat in intellectum Cum igitur angeli appareant ut instruant non debent aliter apparere quam sunt et ideo non debent invi- dere assumere corpora contra hos qui addicti sunt in spirituali voluntati Prouidens est aliud prouidere quam sit in rei veritate sed sancti angeli sic sunt ergo etc. Sed in rei veritate non habent corpora ergo non debent in videri in corporibus apparere Sed contra sunt rationes Dionysii quas ponit 2o capitulo celestis ierarchie quarum prima est quod naturale est intellectum humano in manuducti Cuius quidem ratio est in primo capitulo dicit celestibus essentias sancte scripture nobis symbolice tradunt et hoc contingit propter conuenientiam nostri intellectus ad fantasiam Et ideo oportet spiritualia figurare corporalibus Ex quorum proprietatibus intelligantur Et hoc dicit Dionysius per hec verba quod quidam pul- chre procurate sunt informium forme et figure carentium figuris in una causa hoc est causa dicit quia est nostram ana- logiam non valentem immediate in invisi- biles extendi contemplationes et depulcrante propriam et cognitiones tradidit que pos- sibiles nobis formationes protendunt informium supra naturam que speculationum Aliam con- tingit Dionysius quod abscondita sic debent abscondi diuina et hec sunt verba prima Sed quia hec est mistica eloquia deiformissima per in prophetis sibilia diuina occultatione contegere et in una multos ponere sacram claritatem supernorum intellectuum veritatem Est ratio non eis parcet nostrorum omnium ut eloquia ayunt sacra aliam rationem inducit Dionysius quam ac minori quod in una videlicet quod theologia figuratis ymaginibus describit deum quam angelos Et figurat eum ymaginibus columbe et leonis ergo multo magis angelos Quarta inducit Dionysius rationes quod vel in dignioribus

corporibus sunt vti angeli In apparitionibus et prima ratio est hec In diuinis negationes sunt vere affirmationes non in compositione ergo obscuritati angelorum in angelis magis apta est per dis- similitudines formationes manifestatio Et secundus rationis huius est quod non nichil possunt secundum rei proprietate affirmari de deo quod negationes verius conueniunt ei tanquam existenti Super omnia que dei sunt ab quas intellectus possunt af- firmari Sic ergo in corporales similitudines corporum ignobiliorum status ostendunt se non in esse angelos magis conueniunt quam simi- litudines nobiliorum quas aliquis posset credere in esse angelos secundum naturam Alia ratio est quam ponens sic dicit quod nos et mens dum reducunt magis dissimiles dissimilitudines non esse quecumque sunt superiora quandoque per quod non preposteres proprias formationes quod est sacra deiformes quosdam esse celestes essentias et quosdam viros fulgidos decora indutos vestimenta candida et ignea innocue refulgentes et quibusdam alijs similitudinibus ymaginabilibus formis theo- logia celestes figurant intellectus quod quidam ne pateant quam nichil visibilibus bonis altius intelligunt fecit theologorum restitutiua sapientia ad indecentes similitudines in(?) abiles inabiliter descendit non relinquens materiale nostrum in turpibus ymaginibus remanens quiescere Talem vero ponit aliquis sensus de hoc apparere per diuersa officia et per diuersa misteria diuinorum aut in summa diuersas sunt proprietates quod non manifestantur in corpore vel figure sed oportet exprimi illuminationem in intel- lectu fortitudine in leone et sic de alijs ergo oportet quod apparere in corporibus no- bilioribus quam in minus nobilibus secundum quod illa corpora possunt ostendere diuersas proprie- tates misterij Solutio concedendum sunt ultime rationes quod conueniens est

apparere angelos in corporibus diversis figuris
et hoc non propter se sed propter alios. Ad primum
ergo dicendum quod illud quod apparet ad sensum
apparet vel in ordine ad visionem ex sensu
comprehensio. Si primo modo sic non apparent angeli
quod sic apparerent equaliter brutis et hominibus.
Si secundo hoc contingit duobus modis scilicet prout
mens innatur ex symbolis corporalibus ad intel
lectum spiritualem Vel prout adiuvatur ad con
siderandum velud abstracti a sensibilibus et
hoc illo modo non apparent angeli sed
primo. Si non queritur quid innuat eorum ad
hoc quod sensibile non stetit in sensu vel quod ratio
magis procedit una via quam alia dicendum
quod angelus per inspirationem et illuminationem de quibus
in superioribus dictum est. Et ad aliud patet
solutio ex verbis Dionysii obiectis in contrarium
scilicet quod magis eruditur deceptio ex corporibus
nobilioribus quam ignobilioribus propter convenientiam
dissimilitudinis. Ad aliud dicendum quod in diversis cor
poribus debent apparere propter naturalem ultimum obiectum
et etiam propter hoc quod ea que sunt naturalia conveniunt cor
pus huius corporis [illegible] et unum in natura
ut ergo sciatur ut nulla huius corpora sunt naturalia
apparent in corporibus diversis. Ad aliud
dicendum quod intellectus in divinis est [illegible] et
ideo ad intellectum [illegible] non elevatur
nisi in speculo et enigmate. Nec obstat ei
creaturas spirituales nisi vestiat se similitudi
nibus sensibilibus. Ad aliud dicendum quod sen
sibile quantum est de se [illegible] apparet ali
quando est sed deceptio accidit in fantasia quod
componit sensibile cum eo cum quo non est componibile
vel dividit ab eo a quo non est divisibile
Et ulterius decipitur ratio abstrahens a fan
tasia sic componente vel dividente sic autem
non est in angelis innatur ad hoc ut reve
lentur prophetis ad quam sunt in
ministrando. Ad [illegible]

Secundo queritur de ipsis corporibus utrum
faciat unum ad assumendum videtur
quod sic dicit Augustinus in 8vo de civitate
dei providentia divina ob hoc demonibus
quibus nos constat esse peiores data sunt
quedam potiora corporum munia ut id quo
eis preponimur etiam isto modo commendetur multo
maiori cura excellendum esse mentem quam
corpus ipsiusque excellentiam corporalem quam
demones habent nosque per bonitatem vite
quam illos cum ponimus comparatione distinguimus
habituri et nos immortalitatem corporum
non quam supplicio eternitatis torqueatur sed
quam puritas precedat mentis. Ex hoc
accipitur quod demones habent corpora naturalia et
cum sint nature angelice videtur a pari quod
etiam habeant angeli. Item ibidem sicut n[on]
potest fieri in aere volucres terrestribus nobis
non solum non preferantur verum etiam prebeantur
pro rationalibus cum sit in nobis est dignitatis
ita fieri potuit ut demones [illegible] magis
aerei sint terrestribus nobis non ideo meli
ores sint quam est aer quam terra superior sed
ideo eis preferenda sunt quod [illegible] homi
num nequaquam illorum desperatio comparanda est
Idem accipitur ex diffinitione Apuleii quam
ibidem inducit Augustinus quod demones sunt natura
animalia animo passiva mente rationalia corpore
aerea tempore eterna. Item Augustinus demones aerea
dicuntur animalia quia corporum aereorum natura
vigent nec per mortem dissolvuntur quia preva
let in eis elementum aptius ad agendum quam
ad patiendum ad patiendum n[on] [illegible] est hinc
ad faciendum non aer et ignis aptitudine
preberet. Item Augustinus monet contra [illegible] angeli
mittuntur utrum maneant in corporibus a
spiritualibus assumant sunt ex ~~corporibus et~~
~~spiritualibus~~ corpulentis inferiore elementorum
materia aliquid proprium [illegible] quod teneatur

quam aliquam vestem induerit c quasi illos
vestes ricas quam aut corpus sine vestem sicud
et apostolos accidentibus suis pellitis a deo
sic ditat Item Bernardus in 7 de consi
deratione cives scilicet spiritus esse illic potentes
gloriosos beatos distinctos in personis dispositos
in dignitatibus ab initio stantes in ordine
suo perfectos in genere suo corpore ethereos et
mortalitate preditos impassibiles non creatos
sed sanctos et gratia non natura niche puros
affectu benignos religiosos pios castos
integros unanimiter individuos pace securos
a deo conditos divinis laudibus deditos et
omnia legendo experiuntur sicut scimus quamquam
de corporibus horum non nisi vide sunt si unde
aliquatenus sit habet sua aliorum vero simplices
aut spiritualia ponendo desinunt non gerendo Item
super cantica sermone 7 quod ad implendum ministerium
sine absque corpore presentia apud unumquemque corpore
denique non est distinctio neque de loco ad locum
transire nisi corporum quod scriptura angelos facere
tum indicata quod non probant auctores Item ibidem
tamen absque corporis adminiculo nec bestias sive
similis conditionis saluti dedita posset nec
spiritualis celestisque creatura implere ministerium
pietatis nec rationalis anima tamen primo quia sibi
sufficere posset ad salutem liquet omnem spiritum
creatum sive iuvet sive iuvetur sive iuvet
et iuvetur corporis prorsus indigere solatio
Item ysidorus angeli bona corpora in quibus hominibus
deus apparent de supremo ethere sumunt solida
quia puram ex solido induunt celesti per quod de
ministerio mali dicitur de misteri ac Item gregorius
in omelia epyphanie dicit quod iudeis angelus
existens alia loqui evangelizavit sed
omne animal est substantia corporea ergo naturalia
habent corpora Item gregorius et damascenus
quod angeli in corporeitate ad in compositi substantia
corpora sunt Item per hoc videtur quod cum non opera
propter eius operantis ergo operatio coniuncti propter
esse coniuncti sed loqui non et hominum super operationes
coniuncti et tales operationes sunt angeli apparentes
in corpore unum coniunctum est ex corpore et angelo
et ita videtur quod angelus est corpore compositus sicut
unum Item quodlibet habet operatione aliquam naturalem
sicut in ratione illa ponam que est animalis sed
angelus sunt in actus sive corporeus ergo et naturalis
sunt unici corporis Cum igitur nulla naturalis
potentia sit incompleta angelus habebit corpus
connaturaliter Sed contra Omne corpus naturale est
nullus angelorum naturalis est ergo nullus angelorum
est corporeus Prima patet quod est propositum in secundo
naturalium quod omne corpus vel est simplex vel
compositum et si compositum tunc est ex quatuor elementis
Si autem est simplex tunc est unum ex quatuor
elementis vel celum sed unumquodque habet naturam
sibi quod est principium et instrumentum vel motus
naturalis Probatio bene est in primo capitulo celestis ierarchie
ubi dicitur quod in naturalibus ierarchias sunt theologia
gratia materialibus figuris et formalibus compositionibus varie
sermonis tradit proportionabiliter nobis ipsius
Item omne corpus figuratum est nullus angelorum
figuratus est ergo nullus angelorum est corporeus
Prima patet prima probatio est quod nullum corpus est
probatio 2e est in de celesti ierarchia 2o capitulo ubi
dicitur valde artificialis theologia sacris
formationibus et non figuratis intellectualibus ipsa
est mens ut deus est ducens eam et ipsi
propria et naturali reductione comprehendens et ad ipsum
reformans anagogicas sacras sculpturas et pic
turas Item omnis substantia spiritualis destinata est
ad corpus destinatur ut forma et actus eius
Omnis talis autem substantia spiritualis unita est in corpore
tali Si igitur angeli haberent corpus esset
angelus substantia spiritualis principium et tamen unita

in corpore et sic nulla erit differentia sui et eius quod
est inconveniens. Item omne corpus compositum de
elementis generabili et corruptibili est generabile et cor-
ruptibile. Si igitur angeli haberent corpora aerea
vel ignea cum aer et ignis sint elementa genera-
bilia et corruptibilia erunt corpora angelorum
generabilia et corruptibilia et tunc oporteret eos
generare et descendentes habere et impossibile
uti et mori quod est contra Damascenum qui
dicit quod ceterarum substantiarum species formas a principio (?)
habent et non sunt nuptiis indigentes quia
non sunt mortales. Item omne corpus tribus
dimensionibus est dimensionatum nullus angelus
est tribus dimensionibus dimensionatus ergo nullus
angelus est corporeus. Secundo (?) sic accipitur ...
primo de celo et mundo et in quarto metaphysice
ubi dicit philosophus quod magnitudinis quae
una dimensione est linea quae duabus superfi-
cies quae tribus corpus. Boetius (?) ex distinctione 2a
libri capitulo 2o ubi dicit sic intellectus non exis-
tentes in intellectualibus locis sunt non cor-
paliter (?) circumscripte non vel corporali secundum figuram
figurantur nam tres sunt dimensiones. Item
universaliter sic. Si angelus haberet corpus aut est
simplex aut compositum corpus id est si est compositum
cum omne corpus sit ex contrariis et per consequens genera-
bile et corruptibile oporteret angelum generari
et corrumpi et comedere et dormire et talia ab
passione pati. Si autem erit simplex sequitur
plura inconvenientia. Unum est quod nullum
simplex est distinguibile per organa sed corpora
angelorum ponuntur habere organa. Secundum est
quod nullum compositum corporum magis est unitabile
in parte una quam in altera ergo oporteret ipsum
totum simplex corpus habere pro corpore vel nullam
partem. Tertium est quod illud erit vel celeste
vel elementale et si erit celeste tunc erit

corpus celeste divisibile quod non contingit. Si autem
elementale tunc erit ignis vel aer etc. et habet
motum rectum de medio vel ad medium. Item
quaeritur utrum hoc modo moveant angeli cor-
pora per medium vel sine medio. Et videtur quod cum
medio quia non quod non est adeo simplex videtur me-
dium animali naturali et vitali quod secundum philosophos est
corpus ergo videtur quod mediantibus angeli. Item quia
ultima (?) anima rationalis per voluntatem movet cor-
pus moveat per virtutes afferentes particulas ipsius
et videtur quod sic quia distinctio organorum est per dis-
tinctionem talium virium et distinctio organorum
apparet in corporibus angelorum sed si hoc datur
tunc videtur quod habent visum in oculo et auditum
in aure et sic non videbuntur differre
a corpore animato. Preterea quando loquitur ange-
lus vel videt utrum organa illa moveantur
a motore intrinseco vel extrinseco. Si ab intrinseco
cum non moveantur a natura oportet quod motor
ille sit anima. Si autem ab extrinseco tunc oportet
quod angelus erit extra corpus et movet ipsum
violenter et cum sint quatuor species motus violenti
ut dicit philosophus, dicit ... quod ... sunt
ab alio motus quarto sunt scilicet pulsio tractio
vectio et vertigo oportet quod uno istorum mo-
tuum moveantur et constat quod a nullo ergo nec
movetur naturaliter nec violenter. Item quaeritur utrum
corpora angelorum interius sit extra habere
lineamenta membrorum et videtur quod non ut ... dicit
angelus adaptans ea ad sensus eorum quibus
apparet et sensus hominum non contingunt ad interiora
eorum ergo videtur quod non sit necessaria distinctio illa
membrorum interiorum propter hoc interiora membra
maxime sunt propter vires ad vegetativas ordinatas
ad vitam animalem prout nervi et ligamenta mem-
brorum venae ad vias sanguinis et spiritus stomachus
ad digestionem ciborum et talia non habent an-
geli ergo non indigent tali distinctione membrorum

Sed cum angeli in apparitionibus non intendunt decipe-
re homines apparent in quo apparent in figura cor-
poris humani vel alterius ostendendo virtute illius
corporis quantum ad figuram et istam opus perfectum
est applicatio unius corporis ad aliud perfecta
autem applicatio consistit in configuratione membrorum
conditionem et ita corpora eorum habent distinctionem
membrorum. Solucio. Dicendum quod demones
non habent corpora eis naturaliter unita aliter enim
motor organis ad actum et aliter instrumento ad
actum organum enim est quod movetur a motore uni-
to sibi per naturam quod patet in diffinitione
anime secundo de anima ubi dicitur quod anima est endelechia
prima corporis organici physici potentia vitam habentis
potentia anima enim est motor intrinsecus indigens
ad actus suos organis naturaliter sibi unitis instru-
mentum autem est quod movetur a motore extrinseco
non naturaliter sibi unito sed quandoque tamen ut ser-
vus ad patrem sed sic et hoc modo corpora ange-
lorum deserviunt angelis et hujus quantitatis dicitur
est corpus scilicet quantitas corporis et naturam corporis quod
est corporis etiam. Sed est comedere ambulare
bibere et hujusmodi actiones que sine motibus cor-
poralibus expleri non possunt. Augustinus 21 de civitate Dei
[illegible] creatura que corporalia non recipit nisi sub
figuris et apparitionibus corporalibus. Dicendum ergo
ad primum quod demones naturaliter non habent corpora
et auctores antiqui ut volunt quidam loquendo
secundum opiniones antiquorum philosophorum platonicorum qui
ponebant ipsos habere corpora. Vel potest dici
quod demones habent corpora unita non ex hoc
quod sit natura corporis sed in quibus temptant homines
et illis dicuntur conjuncti quia quosdam vexando
infirmos interius semper portant sicut in questione de
infirmis disputabitur. Ad secundum autem auctoritate
dicendum quod corpora demonum dicuntur aerea propter
conversionem unam est quod spiritus et superbia a
locis et loco suo debent esse unius nature
quemadmodum terrestria locantur in terra et aquestia
in aquis et aerea in aere sic dicit demones quod
dum sunt in aere [illegible] temptationis habent aliquid spi-
ritum tanquam loco proprio. Unde corpora in quibus
apparent magis dicuntur aerea quam alterius elementi. Tertium
est quia inter quatuor elementa aer [illegible] recipit
condensationem et subtiliationem. Subtiliatur enim
in igne et densatur in aqua. Et sic potest
condensari in figuras corporales faciliter possibiles
que figure sunt in ipso corpore virtute alicujus spi-
ritus depressi et densari possunt retinent figure in or-
ganis naturalibus in quibus humido figura terminatur
proprio adjuncto sibi ut figura remaneat. Secundo
retinentur virtute spiritus apparentis in eis qui format
eas. Sed est similitudo illius de figuris sensibilibus
que imprimuntur in aere que sub eisdem radiis corporibus
aeri impressa perveniunt ad sensum et fantasiam.
Sed ante addicitur quod iste figure corporum in aere
sunt sicut in re figurata non sicut in medio quia
in corporibus aeris apparent angeli. Tertium est quod ipsa
lucida corpora eorum non enim quod habet resolutionem tribus
corporis nature naturam operationis ejusdem corporis et cor-
pora angelorum dispensata solvuntur in aere non
acceptione est probatum aliud autem dicitur potest
dicitur actus quod exercent in corporibus illis
et dicitur virtute natura eorum corpore non simpliciter
sed in operatione temptationis. Quod autem dicitur
nec per mortem dissolvitur non intelligitur de morte
que est divisio spiritus moventis a corpore moto sed
de morte que est corruptio secundum naturam. Corruptio
autem secundum naturam est putrefactio et putrefactio
autem est que non convenit nisi corpori mixto in quo
dominatur materia in se consideratur secundum aquam et terram.
Et hoc patet per diffinitionem putrefactionis in quarto
metheororum ubi dicitur putrefactio est corruptio
in unoquoque humido proprie et secundum naturam caliditate
ab aliena caliditate aliud ab caliditate que est
caliditas continentis secundum philosophum. Contingens ab

in medio est aer in quo est caliditas conveniens
quod est ignis et coniunctus secundum dilatationem quod
est sol qui caliditatis in remote loco videmus
calidum quantitatis loci educit ipsum et id educendo
secum trahit humidum et inducit putrefactionem et
resolutionem corporum mixtorum in eorum compositionem
Si autem corpora angelorum sunt aerea non sic dum
ad aliquam caliditatem et ita non inducitur putrefactio
in eis. Ex hoc intelligitur quod dicit sub se
quieter et tamen ad agendum quam ad pati
endum aptiora sunt aer et ignis. Ad pati
endum autem magis quam ad agendum aqua
et terra. Hoc non est verum in mixtis in via
putrefactionis ut dictum est. Ad quartum
augustini id patet solutio quod sumunt corpora
de aere eo modo quo congruit ut sint instrumenta
non ut organa. Ad primam autem et Bernardi
dicendum quod ether dicitur celum inflammatum vel
prout flamma est species ignis que dicitur lux
et propter hoc ether quandoque dicitur celum quandoque ignis
quandoque purior aer. Et ideo propter nobilitatem an
gelorum corpora in quibus apparent etiam Bernardus
dicit quod sunt etherea prout ether accipitur pro
puriori aere. Ad duas auctoritates sequentes
dicendum quod consilius non dicit quod angeli habeant
corpora nisi instrumentaliter ad complendum ministerium
pietatis quod est custodia anime. Per predicta
patet solutio ad auctoritatem ysidori. Hoc solo ad
dito quod bonos dicit sumere corpora de superiori
aere propter congruentiam nobilioris nature et angelos
malos de inferiori qui caliginosus est et
similitudine ad caliginem peccati et malicie ipsorum.
Ad id quod obicitur de gregorio solutio est
supra in questione de diffinitione angeli ubi
etiam est solutio quod obicitur damasceno.
Ad id quod obicitur per rationem dicendum quod spacio
continui per naturam eo modo quo ipsa est
spacio continui est. Si non est spacio continui
per naturam sicut est spacio organica procedit

procedit quod continui quod ex duobus est per naturam.
Si autem est spacio continui instrumentalis proce
dit quod continui duorum que non faciunt unum sed
unum actum est in alio. Ad aliud dicendum quod
angelus non potest persona nulli uniri secundum deum in opera
tiones nature corporee. Per hoc non compositione dicendum quod
persona angeli unitur corporibus ut instrumento et non
ut organo. Coniunctio autem ex corpore et anima unitur
eis ut organo et non ut instrumento. Et id quod opposi
tum est intelligendum est quando potest in opera
tiones aliquas nature persona unita eis nature potest
in naturam illam. Sic patet quod angelus tali persona non
potest in operationes nature corporee. Totas in contrarium
adductas concedimus. Ad hoc quod impetat
hoc quidem dicendum quod angeli movent corpora
sine medio motore id est mixto non uti medio
sed ponitur motor organicus. Organum id est a motore
suo participat formam et vim per medium quod est
forme instrumentum quod non participat hoc et
ideo non est ibi quod medium. Ratio autem illa
procedit si angelus corpori ut organo coniungeretur.
Vel hic non propter maiorem simplicitatem quod
est simplicitas oportet magis esse medium quam
animam. Ad aliud quod item impetat hoc quia
dicendum quod in figura mediorum corporis assumpti
non sunt virtutes affixe tunc dispositio est tamen
quantum una haberet ex hiis. Sed est corpus
id est ut instrumentum et in instrumento nulla
est virtus affixa sed tantum habilitas et dispositio
ad opus. Ad dictum est quod si congrue virtutes affixe
ille parum congrue virtutes sensuum sed ille in
angelis supplebuntur in nobiliori modo
cognoscendi quam eo qui est per sensum cognoscitur
sicut supra habitum est in questione de cognitione
angelorum. Si non queritur ad quid sunt tales
figure organorum in corporibus illis assumpte
dicendum quod propter actus tunc convenientes et ut fa
miliarius innotescant hiis quibus apparent

Ad id quod queritur utrum a motore coniuncto vel moto violento quod est pulsio et sic secundum duas species pulsionis scilicet impulsio et expulsio movetur motu illo qui dicitur impulsio. Ad id quod ulterius queritur dicendum quod illa non sunt corpora neque dispositiones membrorum corporalium aliud per [illegible] licet sic ideo describuntur eis quod apparent quod non sit appositio ad hoc ut probetur natura corporis illius sed ut explicentur virtutes illius operationes et ulterius per hoc quod assimilantur sedes divine. Aliud autem restat dicendum de ubi quod assumpserunt angeli et potest pro loco habet declarari in questione de apparicionibus quod est eandem racionem inducimus angeli et [illegible]

Tercio queritur de angelicis figuris formarum corporalium et post in Dionysius capitulo ultimo de celesti ierarchia

Cum dicat quod theologi celestes essencias videt formant et currus igneos et rotas igneas et animalia ignita et viros quasi igne ful gurantes et circa eos cumulos carbonum ignis et flumina inexcusabili fervore igne flagrans et thronos igneos et ipsos excelsissimos sera phin celestes ardentes ex [illegible] significat et ideo [illegible] et ignitum [illegible] [illegible] [illegible] factiva et ideo dicit Dionysius quod ergo igneam figuram celestium mentes dei formissimum et [illegible] imitat proprietates ignis di [illegible] ignis vel spiritus quod est sic dicendum in omnibus et per omnia clare venit et [illegible] omnibus et lucidus est sic et quod occultus in tangibilis ipse per se ipsum ascendere [illegible] in qua [illegible] nutriunt actionem. Et inmensurabilis et invisibilis per se ipsum potens sic et omnium et [illegible] in eis fuit ad actionem propriam motus tendens se ipsum omnibus quoque [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] custodia illuminatis

[illegible] splendoribus in [illegible] clarus distinctus replicans se ipsum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] per motus per se ipsum motus movens aliud [illegible] hendens [illegible] non indigens aliquo latens existens a se ipso et ad [illegible] [illegible] manifestans suam magnitudinem [illegible] potens sic omnibus sua invisibiliter [illegible] [illegible] non est putatur ad [illegible] aut [illegible] quandam vindictam [illegible] et [illegible] subito re ducens et [illegible] in [illegible] impalpabilis [illegible] minutus in omnibus ditissimus [illegible] [illegible] et multas fortis[illegible] quas [illegible] mat ignis proprietates pulcherimas ut [illegible] ymaginibus divine [illegible] hoc ergo sacros theologi celestes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deiforme [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible]. Ad intellectum huius auctoris notandum quod igneum duplex est scilicet celi et [illegible] et quedam [illegible] proprietatem [illegible] igneo celi et quedam igneo elementi. Cum ergo dicat primo quod ignis sensibilis est [illegible] [illegible] dicendum in omnibus duobus modis [illegible] [illegible] quod calor [illegible] quod [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible] ad actum et vigiliam quod patet per [illegible] quod [illegible] et [illegible] [illegible] accidit ex frigiditate [illegible] organa [illegible] alios in omnibus mixtis [illegible] est ignis [illegible] vel [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] mineralia et plante et que [illegible] gene rantur in alto ut [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] est quod in omnibus [illegible] [illegible] est vel in omnibus rebus quod frigidum [illegible] est et in illo non sentitur et aqua et terra [illegible] non [illegible] in se [illegible] ignis et hec proprietas [illegible] angelis [illegible] quod intellectuales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad actum vigilie ut [illegible] [illegible] [illegible]

qui dormit & surgat a mortuis & illuminabit
illum christus Quod autem dicitur 2º quod per omnia
clare venit & 3º quod virtus ab orbe confert
igneo celi quod est in radiis Illud vero est
invisibile secundum naturam celi in rebus elementa
libus sed effectus in omnibus & hoc convenit
angelis iniquitate coluginem iniquis ministeris
& tamen non percipiantur eis Quod autem 4to dicitur
quod lucidus & sed est quasi occultus in cognitione
id convenit igneo elementari qui in proprio loco
ut dicit allexander philosophus non lucet propter nimiam
disgregacionem materie Et ideo cognitus cognitione
per scriptum non attribuente materia In materia autem
ubi imprimatur est lucidus secundum quod dicitur
in topicis quod proprium ignis est lucere Et hoc con
venit angelis gracia spiritualis nature que incog
nita est nobis quam tamen magis aliqua licet
operantur Quinta proprietas patet quia est inmensurabilis
convenit igneo celi quod non proporcionatus in
virtute activa alicui virtute agenti in ma
teriam & convenit angelis secundum quod virtus
spiritualis est in eis que non limitatur ali
qua virtute corporali Sexta est invisibilis
que predicit utriusque racione virtutis mensure &
angelis racione proprie substantie que secundum se non in
cognoscibilis nobis Septima est per scriptum pe
tens plus omnibus id que convenit igneo celi
racione qualitatis que per se activa est que est ca
liditas racione cuius dicit philosophus in 4to me
theororum quod putrefiunt omnia reliqua
preter ignem etenim terra navis aqua atque
aer putrefiunt contra per quidem materia erunt
omnia Et ideo dicit in proprietate ista quod
ignis super omnia & quatuor in eis sunt
ad accionem id est secundum propriam virtutem activam
& hoc convenit angelis secundum quod ipsorum
est virtus divina ad reducendum omnia in

speciales deiformes illuminaciones sicut ignis omnia
convertit ad formam suam que sit sibi naturalis ut
dicit philosophus Octava est mobilis que convenit
igneo celi per motum circularem & igneo elementi
per motum rectum sursum & attribuitur angelis
quantum ad contemplacionem circa in circumscripti
bilis secundum quam movetur circulariter & quantum
ad cogitationem naturalem qua itererum prius elevat
in laude creatoris Nona est tendens
sursum omnibus quoque non proximatibus
quod convenit igneo elementali secundum intencionem
accionis secundum quam intendit imprimere speciem suam
in omne quod agit Et hoc attribuitur ange
lis racione illius actus qui est illuminare in quo
intendunt imprimere illuminacionem in omne quod
illuminant Decima renovatus nature cus
todia & est sensus quod renovat se igne
ut per renovacionem custodiatur natura eius reno
vat autem se per appositionem diverse materie
& hoc attribuitur angelis secundum quod renovatur
per acceptionem diversarum theophaniarum in dei
contemplacione Undecima est illuminatus
circulatis splendoribus que ignis in propria
natura non lucet propter raritatem substancie
sue ut dictum est & ideo per magis impressionem
radium eius splendore ignis circulari
& hoc attribuitur angelis per circulaciones
quas imprimunt in nobis que non fulgent
in nobis nisi per eas intelligibus & ymaginibus
sunt circulate Duodecima est incomprehen
sibilis que convenit igni racione virtutis vis
tive quia omne apprehendens ipsum comburit &
hoc attribuitur angelis secundum virtutem excel
lencie qua vincunt omne quod respectu
eis comparatur Tredecima est clarus que
convenit igni racione lucis & angelis racione

illuminationis principatui secundum quod intellectualia
lumina a beato Dionysio dicuntur. Quartadecima
est discretio que convenit igni racione modi
agendi secundum quod dicit philosophus quod calidum est dis-
gregativum etherogeneorum et congregativum homo-
geneorum et attribuitur angelis secundum officium
custodie secundum quam nobiles separant ab igno-
bilibus mala diligentibus et peccatores congregant
et associant sibi. Quintadecima est replens
et secundum convenientiam dicitur replens materiam
non recipit impressiones et figurationes aliorum
et attribuitur angelis racione confirmationis eorum
in bono virtute cuius habent quod diversa signa
voluntatis et formam de celo in eis non
potest sigillari. Decima sexta est proprius situs
quod convenit igni elementali racione motus
proprii et attribuitur angelis racione eius quod
ex ipso officio sunt propositi animas deducturi
eas in sinum abrahe in lucem sempiternam.
Decima septima activa ineans quod convenit
igni racione perfectionis virtutis et racione eius causa
dicit doctor quod gerit se angelus et rationalis
et attribuitur angelis racione amoris quem habent in
servitute eorum quos patrant amati utriusque
et celestius amatus. Decima octava est ex-
cessus quod convenit igni racione loci angelis
autem racione ordinis et dignitatis. Decima nona
non receptus contraria interventionis quod spe-
cialiter convenit igneo celo quod secundum sui solius
elementale est ad ignobiles angelis autem
attribuitur secundum principatum eorum beatitudinis
secundum quod extra tempus operibus non minoratur
in peius sicut ea quae in hoc moventur. Vice-
sima est perpetuus motus et hoc etiam convenit igneo
celo quod secundum unius sui subiecti motus his
perpetuum et attribuitur angelis secundum quod perpetuo mo-
ventur aliquando in divinas contemplationes. Vicesima
prima est perpetuus motus et hoc etiam convenit
igneo celo secundum naturam sui subiecti eius est motus
primus ita quod non movetur ab alio corpore et
attribuitur angelis secundum quod purgationes
et illuminationes et perfectiones corpora non descendere
in ipsos nisi a deo motore primo sicut in
celo primus motus est a motore primo qui est
deus et idem semper movens alterum est sicut
ad celi motum omnis motus in natura reducitur
ita ad tres motus angelorum scilicet purgare
illuminare et perficere omnis reducitur motus mobilis
hierarchie est sicut propter quod est hec divina est
pro prima 2a et pro 2a ultima reducit. Vice-
sima 2a est incomprehendendo incomprehensus
et convenit igneo celo et racione eius quod
continet omnia et non continetur angelis autem
attribuitur secundum quod continent nos in bono
et non continentur a nobis. Vicesima 3a
est non indigentia aliqua quod et convenit
igneo celo quod non conducit alicuius ad
sui esse sed potius alia indigent sui et con-
venit angelis racione compositionis propter suum secundum
quam non indiget iam periculo et enigmate
te provideat nos. Vicesima quarta est
latentis existentia a se ipso id est a sua virtute
existens et ad susceptionem materie manifestatur
primum magnitudine et attribuitur angelis secundum
quos traditur divinare illuminationis. Vice-
sima quinta est activitas que convenit igni in
racione caliditatis que simpliciter est activa et
plusquam frigiditas agit videlicet congregando
et gelando et corrumpendo et coadunando
et dissolvendo et visibilibus faciendo motum et non
persistendo eum sicut facit frigiditas secundum
avicennam et attribuitur angelis secundum [illegible]

semper agunt in nona specula divina et algamata
divina efficiantur et inferiores in superiora educant.
Decima sexta est potens et attribuitur igni secundum quod est
posse super elementa alia et elementata secundum quod dicitur
in quarto metheororum quod omnia alia convertit in naturam igni
convenit autem angelis secundum posse male quod
sicut quod non est cogitare eo quod omnis creatura est
per contrarium ad nutum. Decima septima est quod sit super
omnibus partibus invisibilis et hoc convenit igneo ele-
mento ratione lucis diuturnitate apparet longe et super
imperceptibilis cuius ratio est quia lumen per non
quiete dispone in illuminatis nisi diaphonicitate
hec autem diaphonicitas non est nec forma contraria
lumini sed proportio. Imperinatiuus autem est quod
nichil est medium et ideo diuturnius lucis in
incipit decursio et inquantum est in medio
tempore sed subito est adductus lucis in diaphano
ad omnem partem eius que opponitur secundum rectam li-
neam illuminati. Quod autem dicit duplicit
intelligitur quia ad perceptionem sensus ipsius lucis
quod non percipitur nisi in corpore alio vel invisibiliter
dicit per non perceptibilem inductionem motum mo-
tus in illuminando et hoc convenit angelis ex
velocitate motus de quo supra dictum est. Decima
octava est non neglectus ne eo putatur ad istam
autem parti condicta vindicta et condicaliter super
subito reducit et hoc convenit igneo elementi
secundum quod est in natura. Ignis quamquam negli-
git per extinctionem non plenam sed in contrari-
bus partibus tegitur mediis et vivit in multi-
onibus sicut subito obtinet causa contrarietas
et revertitur et ex ipsa natura resurgit et hoc
attribuitur angelis per officium custodie in nobis
quamquam in in contrariis custoditi per neglige-
ntiam extinguitur ministerium angeli et subito
per internam operationem [illegible] qualesit. Decima
nona est incomprehensibilis impalpabilis
et convenit ratione caliditatis quod in contactu com-
prehenditur secundum quod est in ipsa natura ignis

est comprehendi dicitur non tamen quod tangitur
sed quod tangit totum et convenit angelis ratione super-
sublimitatis quod non comprehenditur in natura ipsa sed per opera-
tiones suas prestat quibus natura spiritualis. Vicesima e-
st non minuitur et omnibus suis tribuit communicatis tradi-
tionibus et convenit igni quod licet diversis impertibus
lucis sui decrementa non novit et ponitur quod
veterit oppositum lumine lucis suum mille
i. licet suum [illegible] in nichil

Ostensa ponit Dionysius conformitates pro-
prietates dicens quod theologi conformiter
angelos describunt per intellectuale et
corporis secundum [illegible] virtutes et dicuntur
Os homini sublime dedit celumque videre iussit
et erectos ad sidera tollere vultus. Et figu- Ovidius in methamorphoseos primo
ram rectam et humilem et secundum naturam principale et
regale et secundum suis minimum quod ad celestis
immutabilium naturalium virtutum non potest
secundum intellectum magnum et secundum totalem statum
conformitate et secundum naturam [illegible] liberum et potestas
sive. Et tangit Dionysius hic duo in natura
hominis unum quod est ipsius nature constitutum
alterum quod prestat ceteris animalibus. Id
autem quod constituit naturam est complexio com-
mensurata in est hoc generis corporis et proprie hec [illegible]
nas virtutes et figure rectitudo et humilitas
In hoc superior sensus est visus et in aliis ani-
malibus auditus. Hec in homine proprie dirigitur
visus. In aliis animalibus ad terram. Hoc [illegible]
est recti et erecti corporis ut dicitur in libro
de animalibus. Et humilitas in claritate
vultus propter nobilitatem et subtilitatem complexionis
quod autem in est hoc genus animal ut intellectu-
ale. Quod autem generaliter convenit in est propter secundum
naturam principale et regale et dicitur principa-
le secundum naturam eo quod forma ultima in natura
et principale quod est anima totalis attingit et
regale per dominium et regimen [illegible]
actum. Id autem quod prestat ceteris

animalibus est triplex quorum primum est secundum intellectum
simplicem et licet minimus sit quo ad speciales virtutes
inferioribus quietem non habet hec est virtute et potestas
secundum magnam intelligentiam et dicitur omnis liber intelligentie
responsus ad loica et ethica et naturalia et ma
thematica et divina Secundum est per intellectum compositum
quod est ratio secundum quod est ad continue est specu
lationem Continuatur non habet tamen in contradicte
subiecti ad partem et contradictione propositionis ad propositionem
secundum quod habet speciem ratiocinacionem Tertium est in
ratione liberi arbitrii scilicet secundum naturam animae liberum
et potissimum est omnium convenientie in angelis est
angelus non secundum naturam est intellectualis et
metaphysice proprie est intuitiva virtutes
in visione matutina in contemplacione dei et
figure vespertina in sublimitate et creatione
ordinis et officii et benevolentia secundum quod
argumenta clarissima et speculata per theo
phanias conformantur Item minima autem speculum
virtutis non deprimitur sed est virtute intelligentie
creature accepcionis cognitionis tamen per speculaciones spere
datas sibi in creatione ut propter speciem est et est
contemplativas et vocales speculaciones non per investiga
tionem inquisicionis sed secundum ordinem eius sciencie
sicut causa est in causato et cognitio
celi et terre ante cognitionem distinctionis lucis
et cognitio distinctionis elementorum ante cognitionem
productionis plantarum et aliud patet in conve
tatem de operibus sex dierum est manifestum
potentissimum in hac libere arbitrio est in
ipsis de celestibus nunc gratie et glorie

Ostendit dicit dionysius proprietates membrorum
humanorum convenire angelis sic dicens
est autem per singula et omnia corporales
nostre multiplicitatis participacionis invenire
nire celestes virtutes dicentes oportet
tunc quedam configurare virtutes ipsa

primum ad divina lucida clarissima aspectum et que sub
sunt corporibus in quoque de speciebus spiritualibus contine
post spiritualitates id quid persensum spiritualitates ponit
aliorum membrorum dicens palpebras deinde supra
cilia significare dicit purpure divinare responsum
intellectu custoditum et attendit spiritualitate nunc quia
ad desgregacionem radiorum oculi disspergit visum
ordinatur per eminenciam et nigredinem pilorum ipsius
aliis et cilia enimbra nisus quo ad mutet visus
et fortior fiat ad visibile et vadens exgrediens
secundum appetitus vel innuitus valuerit secundum conve
nales impotens ascendit super recte ad locum
quiescet et inducendum designat deinde sequitur
iuvenile et adultam etatem id renovare est
virtutem significare dicit et attendit spiritualitate vel
augmentative omnibus que sunt renovacio conti
nue renovat semper secundum quod est vita vel
triplicatur multiplicata sibi in natura spiritualis vel est
dentes autem diminuendum hoc videtur intelligere
perfeccionem unamquamque autem spiritualia intellectualem
donatam sibi divinorum uniforme intelligentie
providencie virtute dividit et multiplicat ad
inferiorum ductione analogiam et intendit quod
natura facit dentes divinos sibi ad quandam
mentem sic intelligencia superior substancia spiri
tuale acceptio est in mastica dividit in al
gramata transformandum ipsius ad analogiam que
ducunt ad perfeccionem inferiorum secundum quod supra
de dispositione scolare contemplacione Sequitur humeros
autem et brachia et iterum manus factivum et opera
tivum et activum Cor non symbolum est deifor
mis vite spiritualis vitalis virtute in ea que pro intel
lecta sunt seminante et tangit spiritualitatem sicut quod
cor est principium vite in animalibus et effluit corpo
reme vite in reparata membra corporis actu par
tes conservare significare divine et custoditum ut
a superiore corde munifice distribuitur et tangit
hic natura dividit cor ut primum vite tenorate
et effluens divinis ut ex facile patiatur ab

in entibus exemplares dorsi vero retium per anterio-
ra perpetue virtutis que in dorso onera portat pedes
vero mobile et velox et simplex in divina propter eundem
motum pedes non organa sunt ad motum progressum in
animalibus propter quod et pennatos theologia sacre tra-
ditionis significat pedes pennatos namque sunt ana-
gogicam velocitatem et celestis super istis vincens ac-
tivum et ab ad humili per processum secundum remoti spa-
cio pennarum levitas nil terrenum sed totum mundum
et sine gravitate in excelsum ostendens Verum nudum
quoque et discalciatum sunt divinum et absolutum
et incomprehensibile et incircumscriptum et ablatis que extra
sunt appositis vel ad similitudinem divinam quantum possibile
est applicatum Deinde incipit Dionysius angelos
sacratos vestium et instrumentorum que quidem legun-
tur in aliis sicut in ezechiele secundum quod et bre-
vitate et semicirculos ad mensurandum per dictos sunt
etiam sphera per mare et multa vasa sunt in symbolis
porphyria et nudos vestit et vasa quedam dant
ipsis induere zonam autem celestium sacros
circuitus et organa in misteriis quorum nostrum sunt
que nobis possibile apparuimus declarando quid non
vestes igneas significare estimo deiformem iuxta
ignis ymaginem et luciferam propter eas que in celo
quievit ubi lumine et sunt in simplex et non accessi-
bile deiformiter intellectualiter illuminans ut deus
sed autem intellectualiter illuminatus ut angeli sacerdo-
tale sed vestem significare estimo ad divina et mis-
tica spectacula ductivum et totius vite votum ei
vel que totam vitam ad sacra venerando Zonas quoque
ipsorum fecunditatis custoditivum virtutis et congre-
gantem eas estimo in se ipsum unite conversi et
circulariter circa facultatem ipsam circumdante a natura
splendorem circa se ipsum conferre Et tangit
spectans angeli qui angelus circa renes cintus
custodit loca in quibus semen fecunditate con-
gregatur Sic angelus in se ipsum conversus con-
gregat estimo exteriorem et per hoc significat estimo
generationem conversam spiritualem intellectualem

similiter et vividiter et finale sicut scilicet quia non cadit
a plenitudine nature vel a proposito generis que secundum naturam
est in prima quod est propter naturam inferetur per
circuitum conversivum quod est sine principio et sine fine
Postea tangit instrumenta dicens virgas eorum significare
estimo regale et principale rectitudine omnia diffi-
niens tela vero et secures dissimilitudinum
separativum vel potentie que faciunt dispositiones naturales
nisi proposito et distinctivum virtutum activum
vel discretivum virtutum sive cognitivarum acu-
men ad interiora distinguenda vel efficax et
activum sicut quod etiam dicit apostolus de sermone
dei ad hebreos capitulo quarto vivus non est sermo et
efficax et penetrabilior omni gladio anci-
piti et pertingens usque ad divisionem anime ac
spiritus compagum quoque et medullarum et discretor
et cogitationum et intentionum cordis Scheme
geometrica vero et tectonica vasa et ad mensuram
et constitutiva perfectiva significare estimo fundativum
et constitutivum et perfectivum et quecumque alia re-
ducentis et convertentis providentie sunt eorum
Atque etiam significant ad cor quod circa nos agunt
angeli sicut seminibus mensurarum et distinctio-
num et secures in mediis temporum permanentem
Unde dionysius est autem quod et in nos divinorum
iudiciorum sunt symbola illa que acta sunt a sanctis
angelis organa aliis quidem dedicantibus
corrigere disciplinam vel puniente iniustam
aliis vero ab angustia liberare aut disciplinam
finem aut priores benefactas susceptiones vel appositorum
aliorum datorum parvorum vel magnorum sensibilium
aut intelligibilium

Postea tangit ventos et nubes et es et
electrum et lapides dicens quod venti
significant velocitatem et motum eorum
susceptivum inferiorum in superiora et quod
enim venti significant deiforme eorum eo
quod venti divine operationis habent ymaginem

Sicut enim dicitur in iohanne Spiritus ubi vult spi
rat et vocem eius audis et nescis unde veniat
aut quo vadat Nubes autem significant duo Nu
bes enim qui sunt disgregate et lucide et tales sig
nificant sanctos intellectus occulti quidem lucem super
mundane sunt repletos et prima operatione scilicet
manifestationis potestate accipiendo ipsam copiose
in circa quod sunt 2a lucide et prout eam distribuendo
Cum nubes sunt prope et pluviose et tunc
significant genitalia et vivificativa et activa et
perfectiva merita intellectualem ymbrium conceptionem
et acceptivam primo secundum cordis studia et pluviosas
intellectuales partes enormes electivam quidem quod au
riforme et argenteum secundum impatientem fractionem
et aurum quod non contingit rubiginem et largum
et non minimum et in consumationem splendoribus et aptam
ut in argento lucisforme et celeste claritate Electrum
autem secundum traditionem theologicam aut igneum auriforme
attribuendum lapidum quod multicolore species
significare estimandum est aut quod albas luci
forme aut quidem rubeas auriforme et quod
pallidas viriforme et per singulas species invenias
anagogicam earum ymaginum diiudicationem
postea tangit figuram leonis et bovis et aquile
et equorum dicens leone significat estimandum
principale et robustum et indomitum et abditum
ineffabiles deitatis et applicativum intellectuale
lumen vestigiorum subducenter et sortissime potestatis
sub occultu secundum divinam illuminationem in semet resti
tutis itinere et tangit spiritualis leonis quinque proprie
prima est quod est princeps ferarum 2m est quod est
robustus actualis sicut ostenditur in magna contum
eliam sicut dicitur in fine 2i poetarum quod hic magnos
extremitates significanter est fortitudinis 3m est indo
mitus quod gerunt fortitudinem domatoris quartum
est quod delet vestigia per caudam tamen ne
possit a venatoribus inveniri quintum est
quod oculis apertis dormit vera bestias quas in se nec
ostendat et signat hoc angelus primum quod in
intellectuali natura angelus habet principatum per intel
lectum deiformem 2m est quod ideo est robur quod
habet virtutem nec unquam in operatione pigrescit
3m est quod condescendendo plebatur et cognitionem magis
angelus sub uno intellectum et opere non man
suetatur quartum quod vestigia per quam vadit in
divina sunt nobis incognita et quod delecta
quintum est quod contemplationes quas recipit ange
lus quedam oculis studuerit et in semper est
licet iam secundum anagogicum per creationis seu circa cog
nitionem in creatore accipit deinde in propria natura
cognoscit et 3o quidem restitutio in se ipso con
templationis itinere cognitionem creature in laude
creatoris attollit Ipsam vero bovis significat est forte
figuram sanum et novum et intellectuales sulcos
et innotias in susceptionem celestium et gignentium
ymbrium et custoditivum et fortissimum Et tangit
spirituales bovis bonus in laborando in laboribus
novi per offensam quod laboribus suis invenit terram
et scindendo sulcos agunt terram ad susceptionem
ymbrium et custodiam seminum et fortissimus est
ignorare donando deiformem laborem sicut re
currat et tangit et hoc conveniunt angelus in
effectu custodie per suale est aptitudine ipsum
non Deinde aquile figuram sive estimo regna
le et altifervum et velocivolum et ad potestatem
alimentum acutum et sobrium et agile et bene ma
nifestatum et ad copiosam et multo lucidum in
diuina die solis depellens in speculationem
virtutem suam obtutibus intuitive recte et
inflexibiliter contemplativum Si autem hoc proprie
tas aquile quod rex est avium volans alto
et cito et longe videns escam et super suos
pullos in quod sponte viscerales grossis rapacibus
non turbantur ad obscurandam visum

et qt angelis ad dispom alarum ad motu
edas ly machinacões ad raptu pede ple
gi adimauit vigi admintuitu solis inete
+ rete et inflexibilit et hec tolerant ange
los qui quitum ad naturam intellectualem regulas
sunt quantum uo ad modum contemplandi acci
piunt alie speculatos et quantum ad obectum
contemplacois eorum quod est deus sublimis
et dum altissimi quantum ad actum cumolamus
+ quia intelligere sine mesprote et distractione
intellectus deiformi et quo ad vero distractionem
alimenti divini quod eos facit validos et
potentes dum accii ad potestatem alimenti
quo ad hec uo quod interius non turbatur secundum
fantasmatibus dum sobrii angelos autem secundum motum
indefessum ad divinam voluntatem implendam
secundum autem quod rapiunt aias diabolo subito
et in prouise dum eum machinanti secundum uo quod eos
templant non per speculum et in enigmate dum
contemplatum ad corporum quod in eis se dif
fundit multitudinem uo quod per speciem et dum
contemplacio depedis qt contemplacois obiectum mo
net et accendit deiformem specularem ut
oculos dum oculi mentis sic intellectum agere
et perspicatus et dum sanus oblatibus qt col
lucio gere et confirmatoe puncti sint et dum
contemplari quod non per speculum et recte qt sunt
ad facie et flexibilit ad deum raptore quod
hic rapuitur angelus contemplentur uo depincte
sacrima mysterie itaque reflectitur a luce deitatis
spiritus feliciter etiam deo id uo figurant sive
extrinsis obediens per stemale stemum autem
intelli aliud quod quam ordinatio pietate al
bum quidem uo lucidum et quam magis lucis
divinam contigissimum album n. secundum naturam talium
ex diffusiore lucis in superficie clara colore
aute quam magis sunt abditum eo quod nigrum

operante qt expirmacoe lucis sint sed quo ad
nos sunt eius lux excellens abdita et occulta
qui excellit ab ipsa secundum quod etiam dicitur deus
habitat in medulla vel in caligine et per ne
bulas et calliginem supponitur lux in aceptis
rubeum uo igneum et actum qt si inmedie
ad amicum et actum sunt ad conspectum pecca
secundum quod etiam seraphim labia prophete dicitur
purgasse contrariorum quoque ex albo et nigro
perfectam virtute extendunt quidem et pa 2us
et 2a primis conpribilit ac provide concretos
dictum qt ii quod nigrum significant abdita
lucis in aceptis nobis et hec est theopha
nia prima et ypostatica primis album autem
illuminatorum qt agnite nobis et hec est theo
phania 2a ypostatica 2us unde sunt al
bum et nigrum sunt extreme partes colorum et
coniunguntur in medio rubineo vel secundum ch
natura sunt angelos primas illuminatos excipi
entes et secundas inferibus dantes et per hoc
prima in 2a reducentes

Postea dicit diony[sius] fluribus quidem
signa ipsorum intellectualem fortitudinem
liniq nemissa i. perfectissima ymago
furor et tangit hec quod etiam dicitur 130
expressum furore autem ad virtute i. fortitudine
ferocis n. qt videtur et qui per fluvium in
fere ad insurgens feruntur quod et fortes
instabiles sunt mobile n. furor ad pretium
unde et homerus virtute i. fortitudine in
multe furore et virtute in furore erige et
fortes per naves trahebat unde et conclunt
sagine propria uo conspicat signficate eius
amore divino Postea tangit flumines et
eius et totas que concreta legimur angelis
sic dicens Ignea quidem flumina signficant
divinos premotus accipiam ipsi et uo deficiente

affluencia donacionis et unicio inhabitantis fecunditate
et tangit duo que sunt in fluvio scilicet fluxus continuus
qui notat habundancia donorum celestium et irriga
cionem ex hunde effrigeracionem quod indicat fecundi
tatem. Circa autem considerandum quintam similitudinem
pertinet. Nam in eciam cingitur rota rote quia
altitudinis et magnitudinis ad sublimitatem ordinata
sunt angeli et quilibet ordo inferius per agendum sui
ordinis cingitur rota autem pendente quidam
que sunt in ea que autem operanti sunt in conspectu
et inflexibilia emittens per rectum et instructa
via considerandum exeunte operacionis circa utile
in radiis sive fluxu et recte penitus via per
de circa intellectuali rota propter invidiam directio
hoc est quod rote pendente velocitate operum
consistens que opera prius sunt in conspectu angelorum
providencie sive deliberacione et fluxum a recto
et iusta via. Ita quod intellectualis rotatus secundum
eius racionem propter invidiam ab eodem in idem reu
ersus in recte penitus via dirigitur post non propter hoc
enim operis exit a deo et directum secundum formam
racionis et honesti illuc redit in laudem et glo
riam. Vel alie ignee propter hoc et deformes
rote intellectuales quasdam sunt circa idem ipsum
opus propter modum in intu revelaciones ad fore
tam manifestacionem et eius sublevacionem educacione
et aliarum illuminacionum in ea que subiectum sunt
deduccione prefacione et tangit diversas duo
rotaciones secundum quod rota dicitur esse in medio rote
scilicet una rotacione circa thronum dei secundum quod
volunt propter ea idem ipsum optimum ab optimo prin
cipio optimi gubernatoris in operatione. Sive est
secundum quod revolvitur se a primo principio
temporibus in primo deduccione prefacione celebrant
gaudium angelorum diversi quod celestes continet
receptibilis deo non sunt eius que sunt secundum nos passi
ones delectacionis comprehendit autem dicitur deo propter
torum directore in ea diffusione contemplacionum
et secundum in providencia et salute in deum redde
redimencium deiformitate et corrupcionis le
nam et illam beneficencia et in effabile
contemplacione in eo propter principaliter super facti sunt
inveniunt secundum predicta dinarum illuminacionum proprie
deducens et quod in multa de hiis angelis dam
pnis de ignorantia petrus de hiis autem dictis
gratis reservatur deo dicimus circa hanc de hiis dicimus
in ipso quod quorum quidam propter inmundicia sciam
ignoramus in ipsis. Nos aliud aliud luxus duc
tore ductore desideramus quidam autem corporis dic
tus eius potencia permissiones comprehensionem finem
providentes et propter nos secretum plenus hono
rificantes gratus est finis illius quinti.

Ommiquitur inferius est ad statum
malorum angelorum. Et continetur ca
pitulum de causa casuum et de ordinibus
eorum et de locis deputacionum eorum circa quales
Circa primum continetur sex quorum primum est quid causa
dicit. Secundum propter quid cecidit. Tercium a quo cecidit.
Quartum per que dicitur septimum quis cecidit secundum ce...
et quid cecidit. Circa primum horum continetur ca
pitulum est utrum propriis vel infirmis fecerunt
angeli cadentes. Secundum utrum unus eorum alios
sua voluntate persuaserit vel habet eorum
propria voluntate cecidit. Tercium utrum sine tempore
persistere potuerit.

De primo horum primum sic dicit gregorius in
omelia decespite adiuvatu publicana
te tractans id illud. Tu signaculum
similitudinis plenus sapiencia et perfectus decore in de
licijs paradisi dei fuisti. Sic notandum quod angelus
non ad similitudinem dei factus sed signaculum simili
tudinis dei dicitur ut quo in eo subtilior est natura
eo in illo ymago dei plenius exprimitur. Quasi
sit quo in loco subditur omnis lapis preciosus
operimentum tuum sardius thopasius iaspis
crisolitus onix et berillus saphirus et car
bunculus smaragdus. Ecce novem dixit nomina
lapidum quia profecto novem sunt ordines ange
lorum quibus in ordinibus illorum primus angelus
ideo ornatus et opertus extitit quia dum cunc
tis agminibus angelorum prelatus est et eorum

comparatione clarior fuit Item istius superioris quod ce-
cidisti lucifer qui mane oriebaris dicit glosa Draco
diabolus in exordio mundi creatus et inter angelos
gloriosus hoc est ut per vim et in celum eminentior as-
cenderet et comparari similis deo et altissimo comparavit unde
ut dicit Augustinus delectatus in propria pulchritudine ad
tantam autem altitudinem non extolleret propria pulchri-
tudo ergo videtur quod de superioribus fuit Sed contra
Damascenus in 2o libro 20 capitulo ex angelicis virtu-
tibus qui preerat terrestri ordini et cui terre custo-
dia commissa a deo erat non malus factus sed cum esset
bonus in bono genitus et nequaquam sed ipse
a conditore malicie factus Iste non ferens illumina-
cionem et honorem quem ipsi conditor largitus fuerat
liberi sui arbitrii elatione ipsum est et eo quod
sum naturam est in eo quod preter naturam Secundo ac-
cipitur quod angeli cadentes de inferioribus fuit sum
ordine et ierarchie superiores angeli non pre-
sunt terrestri ordini Item videtur quod quidam fue-
runt de superioribus et quidam de inferioribus et
quidam de mediis et ita dicit communis sententia quod
non unus chorus cecidit sed de quolibet choro ad
reparandum ruinam sunt quidam ad choros assumuntur
Item apostolus vocat quosdam de media ierarchia ad
Ephesios ultimo dicens quia non est nobis col-
luctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus prin-
cipes et potestates et adversus mundi rectores tenebra-
rum Solucio tangit Augustinus hanc questionem in primo
super genesim ad litteram et concludit ad eo quod non est
nobis sufficiens probari potest Item tamen quosdam sanctos
et doctores medios de quolibet ordine quidam
cecidisse nisi quod fuit omnis excelsior de quo
propter pulchritudinem suam in Iob dicitur quod ipse principium
viarum dei est et lucifer appellatur in ysaia
et signaculum similitudinis dei in ezechiele Unde
ergo obicitur de damasceno quod terrestri ordini preerat
dicendum quod non preerant ut inferior in medio inf-
fimus circa terram sed ut per quem descendunt
illuminaciones ad ordines medie et infime
ierarchie qui presunt terrestribus Ad id autem quod
obicitur sum nunc cadentium assumuntur ordines
dicendum quod chori assumuntur et completur ordine

angelorum sed ipsius assumptionis non est causa restau-
racio ruine angelice quia si angelus non cecidisset
adhuc sumpsisset deus glorificatos et assumptos sunt diver-
sitate ordinum et propter hoc non tot tantum assumuntur
quot angeli ceciderunt sed multo plures licet autem
causa non sit tamen assumptionis hominum tamen consumptionis
hominum est restauratio ruine angelorum

Secundo queritur utrum unus eorum aliis sua
voluntate preerat vel quilibet eorum
propria voluntate cecidit Et videtur quod unus
aliis omnibus preerat quia sicut dicit Augustinus
2o libro 20 capitulo sed ante non eo ambicio sua
contra eum est et cecidit multitudo infelix eorum
qui sub ipso ordinati erant angelorum Sed autem
consensi sunt cum tunc ipse fuit princeps et alii ex
superiores eius ceciderunt hoc idem videtur per id quod
habetur apocalipsis 12mo quod cauda draconis tra-
hebat terciam partem stellarum celi Cauda id est
glosa est deceptio per quam zelatur iniqua votis
et ita videtur quod stellas hoc est angelos traxit
deceptione sue persuasionis et hoc idem videtur dicere
ysidorus sed lucifer ille aliis auctor non solum
cecidit sed cum eo multi qui ei in malicia con-
senserunt Item eodem modo loquitur in eiusdem matheo
xxvo Ite maledicti in ignem eternum qui
paratus est diabolo et angelis eius non id est dicuntur
angeli eius id est quia sue suasioni consenserunt Sed
contra si aliis preerat ergo primus ipse ante peccatum
consensit ergo ante consensum eius et tempore aliqua fuit
media mora in qua preerat aliis quod est in-
conveniens Item si alii angeli peccaverunt con-
senserunt ergo per aliud peccaverunt sed dicit Augustinus
quod qui peccat per aliud potest redimi et angeli
habent posse redemptorem quod est contra fidem Sed
queritur iuxta iuxta hoc utrum status dampnatorum
peccatum angeli post ruinam et ne ... dicitur id est
quod bonum proprie habere debent scilicet id est angelus
sunt et quod liberi arbitrii et utrumque nature intellectua-
lis et utrumque ad ymaginem dei creatus Ad
si consideretur contra dicit damascenus 2o libro
20 capitulo in fine operis sic quod ... habebis

est mors hoc angelus quod eius post casum non
est pena quemadmodum hominibus post mortem Solutio
dicendum quod licet melior sua angeli non propter
aliquid permanet sed vniuscuiusque propria electa et
propria voluntate Ad hoc autem quod obicitur primo
dicendum quod comparatio sue est sicut sensibilium prius
non potest eius predicare Ad aliud quod dicitur in
apocalipsi de dracone contra scripture intelligere hoc est
tertiam partem cauda trahit stellas hoc est fideles
ad infidelitatem et peccatum et ita exponitur ibidem Si
autem dicatur quod stelle intelliguntur angeli sic
videtur exponere magister in primo sententiarum cauda id est aliud
est quia predicto peccato potest in bonis angelis
illuminatio descendit a superioribus in inferiores
Ita etiam voluntas iniqua impellebat in principe
malorum cui iniqua voluntati inferiores non per
propositione aliquam sed propriam electionem consenserunt
quia conciderunt eis videbatur ut ita in monte testamenti
ascenderet ut plus altissimo efficeretur sic etiam
intelligitur quod dicit ysidorus obicitur Ad id quod obicitur
dicendum quod inferiores debeant esse angeli lucifero
per subiectionem et obedientiam quod ei respondit
ad complacendum sue iniquae voluntati Ad id
quod ultima hoc querit dicendum quod multe sunt rationes
quare angelus statim depravatus et non post aliquod tempus
tres ad primum sufficiant Quarum prima est quod angelus
in intellectu et desiderio creatus non per gradus ad
beatitudinem per cognitionem specularem et enigmaticam
sed magis dei creatus ut dicit augustinus in libro confessionum
ad beatitudinem non indiguit nisi conversione et
dispositione ad deum et ideo ut dominus primus sic de
toto vite cursu eius non potuit esse primus sed
gratiam depravatus homo autem factus est in via ut
ut per speculum et enigma perficeret in cognitione Et
ideo peccato eius congruit penitentia Secunda ratio tangit
augustinus quod tota natura humana in primo parente suo per
casum depereat non autem tota natura angeli et
ideo ne homo ... periret ad ymaginem eius
congruit ad beatitudinem ad quam creatus erat non

propter ad primam tamen vocatur 3a ratio est quod homo
tamquam peccabilis est peccato minor vera dignitate comparabilis
autem est quia peccatus et infirmior infirmior
minor autem est quam angelus et ideo homo
susceptibilis est penitentie angelus autem non Quando
autem alie rationes ponuntur in quodam de maiori
ratione Dicendum ad
Tertio queritur utrum casu suo ipsi potuerunt
et ponuntur rationes anselmi in libro
de casu diaboli Contingens fuit et po
tuit non esse quia si sua incepit gratia non etiam
tunc aliquando intelligitur constat quod non potuit sic
suo casu Et hec ratio fundatur super hoc quod
dicitur in fine primi perihermeneias ubi dicitur In hiis que sunt
et que facta sunt necesse est affirmationem vel ne
gationem veram vel falsam esse In singularibus
vero et futuris non sic Etiam super hoc quod
dicitur inferius posterius quod sic operantur contingentes
sunt sed non propterea casum quod est sui accidens
deus tamen eius arbitrium cognoscere per quam causa
est et quia illius est ... et non contingere et hoc
aliud sic esse Quinto queritur utrum comparatione
vel operatione de casu potuerit esse et depingit
anselmus quod non impedito libero sic per de
ductionem ad impossibile si adhuc in bona volunta
te stans perficiebat se impune aut volebat quod
ita esset fieret aut non volebat Quod si tunc ipsam
voluntatem habebat aliquid tendendi in ipsam
mala voluntate tendit non ergo volendo tendere
prius sciuit se impune quia tendit Et si per
sciebat se impune et volebat tunc miser erat
volendo quod sic volebat et quo erat miser
tior eo debebat esse felicior ergo si volendo
perficiebat se impune tanto erat miserior quanto
debebat esse felicior quod non contingit Item
ibidem est et aliud quod in omni nullo modo
eum ante suum perfecisse penalitatem neque
aut certam persuasionem aut spontaneam sed
nec nullatenus erat tunc sic cogi aliqui suppa
ratur ne deum voluit in veritate perseverare

nullos putat se sola volunte illud destruere
sic cum vera volunte sunt In hac ipsa vera
volunte perseverare voluit quia aliter vera non
fuisset Cum igitur volendo tenere perseverant
quod debebat nullos videre quomodo potuisset separari
sed nulla alia accederet causa sola se illud
destruere posse non ignorat illud servisse dico quod
posset mutare voluntatem quam debebat sed dico
non potuisse illud putare quod depelleret ad aliam res
ponte causa sponte mutaret voluntatem quam
perseverante tenere volebat Secunda ratio anselmi
quod si ille fuisset aut pecasset quod non sed si p
unitur tunc potius nulla indigentia et nulla re
cogere peccasset tunc magis peccavisset non
ergo hoc potentia illis expediebat quod si non pec
casset aut timore pene sed quod peccatum
non fuisset solo amore iusticie ipsi esse
monstrant Sed ille tamen non esset iustus quod contra
contra supposita ab anselmo quod ipse supponit quod
angeli qui conversi iusti et magni fuerunt
Sed contra hoc videtur esse quod potentia dei de
malo est et corruptio peccati esse revelatio ergo non
deus potuit revelare pro angelo tamen quod
plus angelus potuit peccare Prima questio utrum
malus angelus ante lapsum scivit se debere
non deflecti a bono in quo erat Et videtur quod
sic intellectualis natura sunt nature et deiformi
intellectu ergo sciunt quid agendum et quid non
agendum erat et ita sciunt non deflecti a bono
in quo erat Sed tunc ultimo queritur utrum sciunt
totam penam sequentem debere ad eternam se silere
Et videtur quod sic sciunt naturam deum esse iustum et uni
cuique pro merito retribuere et per quod tantum
penam talem culpam sequuntur Prima questio
utrum angelus bonus confirmatus potuit peccare tamen
mali angeli et videtur quod sic dimittitur causa
eius ad permanendum in bono utile est peccare
sed aliud periculum potentia magis fuit tantum
ergo et utile quod ita peccare et deus non subtraxit

subtilius ad standum in bono ergo videtur quod tales
potentiam dedit eis deus Et hec eadem ratio probat
quod mali angeli debuit peccare tamen prius
Prima non videtur in quo quod angelus superbus
et contiendi sic quod si volens scire peccaret tamen
tamen miser esset dolendo se misere et pene
miserie dolores precedit culpam Sed punivit
deus tamen peccatum hoc magis non videtur magnus quod
dicitur in iob non pepercit et in amaritudinibus
moratur oculus meus Et dicitur illic ipse pec
cans pusillat quam peccatum non fecit nec in luctu
quod dolor in ore eius Solutio prima questionis est
anselmo quod angelus malus non potuit nec
debuit peccare tamen prius Ad primum ergo quod
contra obicitur Dicendum quod tales confirmatos esse simi
pulcritudinem peccare et convertendo quam inequum fuit
ipso impleret arbitrium ut dicit glosa super
matheum potentia fit non tollit mobilitatem
sive flexibilitatem a libero arbitrio sicut dicitur ieremie
18 Repente loquar adversus gentem et ad
versus regnum ut eradicem et destruam illud si pe
nitentiam egerit gens illa a malo suo quod lo
cutus sum adversus eam agam et ego penitentiam
super malum quod cogitavi ut facerem ei et
subito loquar de gente et de regno illo ut
edificem et plantem illud Sed fecerit malum in oculis
meis ut non audiat vocem meam penitentiam agam
super bono quod locutus sum ut facerem ei Ad
id quod contra queritur confitendum est et propter
rigorem iusticie sciunt se debere permanere in
bono in quo sunt Ad id quod ultimo queri
tur dicit anselmus quod ex hoc iusticie quam non
ignorabat sciunt penam debere sequi peccatum
Sed tamen eandem forte scientiam non possunt Et
hoc per pluribus verbis quam tangit anselmus
his verbis quod sicut eum quod se debere puniri
si peccaret ignorare non potuit Ita quod pu
niretur si peccaret scire non debuit quod eius
rationalis erat potuit intelligere quod iuste si pec

ante puniet sed quia iudicia dei abyssus multa et
investigabiles eius nequeunt comprehendi an deus fe
cit quod iuste facere posset Et si quis dicat quod
nullatenus potuit tradere deus creaturis suis quas
paratam culpa dampnatiua quia tanta bonitate se
cerat quod nullam iuste vlciscendo
iusticia prohibuisset et tamen quam iuste in quo illi
facti essent qui deo seruire deberent talia sapientia
quod non ut sit ut supplicium habebat ita pli
perfectus quod nec tamen peccauit opus dei quod
esset permansurum imperfectum nec ulla ratione sic
potuisset si hos iam factus esset ut deum
humana neque pro angelo vel angelum pro
humana sic mitteret sic substituit sed ponens in illud
quod in id quod factum erat et sic non pro alia re
stituendum aut si factus non dico erat quod vnum
ad substituendum alterius non putet ciuis
faciendum. Si inquam hoc ais dicitur quod ignoramus
quod dicit nulla ratione id quod ullus est
multum bonus angelus potuit vel debuit perde
casu mali angeli Concludet anselmus quod non sic
dicens quod non posset nec deberet contempnere penam
quam pertinuisset sed ergo solus amor iustitie ita
solum odium pene sufficeret ad non peccandum di
as igitur haberet tamquam non peccaret vnam habens
tamen alteram non habens Et in illo sic amorem
iusticie Et odium pene vnam non habens et solo
odio pene non peccare Et ad non peccandum inutile
quod odium pene Ubi solus amor iustitie sufficit
Et laudator quod iusticia servata ex solo amore
iusticie quod sic servata servatur ex odio
pene vera pro quod neuter potuit et debuit per
dere casum et penam. Licet non predictum principaliter
reddit causam tamen iusticiam servatam sit similiter
Et nunc laudabile Ad ultimum videt anselmus
sic dicens quod non est eadem ratio in homine Et
in angelo id est homini et natura fuit peccati
primi perpetuus in vnaque in rationabilis eorum fiat quod

passibilis ergo quia passibilis te multis modis grauiter
nobis operatur incorruptibiles id est non adhuc
nullo peccato precedente nullius mali meruerit
passionem alii quidem dicunt quod duplex est pena
permanens et transitoria permanens est quod valet
ad multam et gaudium quia deus infligit sine culpa
prima dolor aut de corpore posset et sic pena
transitoria in angelis cum penam cadere non potuit
melius tamen potest dici quod pena potest fieri culpa
aliquid non proprie dicitur ut hic patitur scilicet quod culpa
culpa nullo quidem patitur et non proprie quod
passibilitas proprie habuit apposita non conuincit
nisi non prohibet aliquid non exigit infortune pena
sine culpa proprie sed non sine culpa nullo
quod angelus prius nullo sine causa angelis
sit propter delicatus est et ideo non pena sit effectus
culpe et non posset esse effectus culpe sine nullo
operis quod sit effectus culpe personalis et ideo vel
prima angeli operantur procedentes penam
nostram Et hoc conclusio est quod de passibus
cuiusque vtrumque

Quinto queritur pro quid tendit Et queri
tur sic quod apparet et quod primum per
tinet ergo sunt Et 3° quod ipso patet cum
Ad primum procedit sic dicitur ysaie 14mo in
celum conscendam et super astra celi exaltabo
solium meum in eminencia testimonii Item in
ezechiele 21mo hec dicit dominus deus quod ele
natum est cor tuum sic cor dei scilicet ecce ego
adducam super te alienos robustissimos et nudab
undabunt [illegible] gladios suos super pulchri
tudinem sapientie tue et polluet decorem tuum
interficient et detrahent et morieris in interitu occi
sorum in corde maris Item augustinus dicit quod
dyabolus voluit esse sicut deus ergo equalitatem
dei appetiit Preterea hoc videtur per racionem si
cut lucifer altior fuit inter angelos et in
pucebat aliquis ascendere non nisi esset altior

magnitudo nisi deo potuit appetere nisi equalitatem
quam in deo videbat. Sed contra est obiectio an-
selmi sic si deus non potest cogitari nisi ita solus
ut nullus illi similis possit cogitari quo potuit
diabolus velle quod non potuit cogitare. Non
enim ita obtuse mentis erat ut nullum aliud deo
simile cogitari posse nesciret. Item anselmus in
monologio dicit tandem te aliquid quo nichil
maius cogitari potest et ubi probat quod nichil sibi equale
cogitari potest. Sed quod non cogitatur non appetitur
ergo diabolus non potuit appetere equalitatem dei
quam non potuit cogitare. Item per richardum in libro de
trinitate dicitur quod omnis intelligentia intellectum (?) essentiam
intelligit et totam tota; autem essentia dei intel-
ligi non potest quod aliter comprehendatur quod est contra
augustinum et michi desideratur nisi quod intelligitur
ergo diabolus non appetiit id quod est ut tota
essentia divina et ita non appetiit equalitatem
dei. Item damascenus in primo libro capitulo 18 tamen (?)
spiritale quidem est quod loco vel tempore vel co-
rporis (?) comprehenditur incircumscriptibile non quod nullo
non horum continetur. Igitur circumscriptibilis quidem est
solus deus sine principio et sine fine ens et omnia
comprehendens et nulla comprehensione contentus solus enim
est incomprehensibilis et interminabilis a nullo contentus
vel cognitus ipse non solus sui ipsius est contempla-
tor. Ex hoc accipitur quod equale dei non potest
intelligi a creatura et per consequens nec appeti. Si
aliquis forte dicat quod voluntas impossibilium
est sicut vult aristoteles dicit in 3o ethicorum sic sed
neque voluntas eligentia est et sic consequenter videtur
ut eligentia quidem enim non est impossibilium. Et
si quis dicat quod eligentia sit impossibilium vi-
debitur esse demens voluntas autem est impossibilium
ut puta (?) immortalitatis et ita diabolus potuit velle
impossibile. Si inquam sic dicatur contra hoc primo
dicitur duobus modis fit impossibile ad secundum per expositorem
et impossibile quod est (?) falsi et impossibile ad
intellectum. Cum igitur secundum philosophum tantum duo mo-
veant appetitum scilicet intellectus et fantasia

non erit appetibile quod est impossibile intellectui et
fantasie. Tale autem est equalitas dei ut probatum
augustinus ergo non erat appetibilis demoni autem philosophus vel-
le impossibilium ad secundum per expositorem quod secundum est com-
prehensibile per intellectum. Contra (?) licet secundum philosophum vo-
luntas sit impossibilium secundum voluntas non eligentia
nunquam est impossibilium. Aliter non eligentia esset
impossibilium quod negatur a philosopho. Voluntas autem
demonis fuit non eligentia eo quod videbat nichil
ad secundum per opus id quod appetiit. Praeterea dicit
anselmus in libro de casu demonis quod appetiit
hoc id quod perveniret si stetisset sed adequa-
litatem nunquam perveniret ergo illam non appe-
tiit. Item anselmus quid id fuit quod appetiit
non video sed quidquid fuit sufficit scire quod
fuit aliquid ad quod crescere potuerit quod
non acceperat cum creati sunt ut ad id pro merito
proficerent. Ex hoc accipitur quod per meritum acce-
pissent demones hoc quod cum voluerunt hoc
autem non est equalitas ergo non appetiit equa-
litatem dei. Item augustinus in primo super genesim
ad litteram factus contra lucifer scilicet a luce initi-
o cecidit superbia tumidus et ipse per malitiam (?) delec-
tatione depravatus ergo ut dicit beatus bernardus super
primo (?) [illegible] super cantica sic potuit contingere
[illegible] in incredibile non putet plenum sapientia
et perfectum decore hoc esse potuisset futurus
causa ad perfectionem non sperare gloriam scilicet si sicut
in dei addo aliquid duo vidit et in laude suo
invidit et voluit esse subiectos paucos de-
dignatus insidiatores sui nisi insidias. Non non
dedit esse socios nisi equales in gloria. Ex
hoc accipitur quod appetiit sibi esse subiectos et
qui ad eandem gloriam creati fuerint. Extra
quod appetiit excellere in ipsa potestate. Item
bernardus tractatus id idem sermone in monte testis
volui altissimo per vi sermone obtinere secundum quod-
modum ipse super cherubyn sedens guberna-
nat omnem angelicam creaturam. Sic et
ipse alter sederet regeret quod ceteri humana

absque mixtione meditatus est in cubili suo medita
tur iniquitatem sibi. Ex hiis patet quod non appetivit equali
tatem dei sed tantum perfectionem potestatis super subiectos.
Sed contra hoc est, videtur quod appetendo non videtur
peccasse, primo enim beatus fuit perfectum posse et perfectum
scire et perfecta bonitas. Cum ergo sicut ad appe
tendum beatitudinem non videtur peccasse appetendo
perfectiones istas. Item dicit Iohannes Scotus quod in appetivit
plus ei eius ergo multo magis angelus potuit
esse ei plus et ita non peccavit appetendo similem
illud sed potius meruit. Preterea videtur quod nimis
appetivit equalitatem dei quia bonum dei est communis
et commodius quam appetit omnis rationalis creatura
ergo tanto magis appetit quanto magis cognoscit
et magis maxime sed maximum est illa que est dei
ergo maxime appetit illa equalitatem dei. Hoc videtur
esse contra hoc quod dicit Anselmus scilicet quod in nichil
intelligitur esse equale deo quia dicit intelligit ad se
secundum speciem quid et licet non intelligimus infinitatem
beatitudinis dei secundum speciem quid tamen intelligimus
secundum speciem quam. Sicut non est incomprehensibilis etiam
incomprehensibilis est beatitudo dei hec autem scientia sufficit
ad movendum appetitum ergo Lucifer equalitatem
dei potuit appetere. Solutio dicendum quod omnes
rationes superius inducte quod non appetivit et beatitudinem
ad quam pervenisset si stetisset sed in beatitudine ea
sunt ut dictum est scilicet perfecta potestas et perfecta
scientia et perfecta bonitas et appetibile angelis fuit
beatitudo angeli secundum perfectionem potestatis non eodem
modo potestate et scientia. Unde quamvis nichil sit
intelligi ad perfectionem potestatis ea exigitur scilicet
ut a se et non ab alio habeatur et ut habeatur stabiliter
et non pertineat ad eam permixtio et ut in potestate
pro potestate alterius existentia non incideret hec
eadem ea exigitur ad perfectionem scientie et bonitatis
scilicet ut a se scientia habeatur et non permixtio appe
tendo et ut non habeat resistentiam instabilibus
et hoc est quod dixit demon eritis sicut
dii scientes bonum et malum. Videlicet de bonitate

velet emergere a se habere bonitatem et statim non per
mixtio appetatur et quod in bonitate nulli subesset equalis
et hoc est quod apostolus dicit de ipso quod supra omne
extollitur quod vocatur deus aut quod colitur. Si
autem queratur quid secundum hoc est, sicut quod dicit An
selmus quod appetivit ad quod pervenisset si
stetisset. Dicendum quod ad potestatem secundum se verissime
sed ad modum potestatis non scilicet quod a se et sine
mixtio stabiliter haberet. Haberet enim potestatem a deo
et consistentiam mixta et ideo non in appetibili sed in modo
appetendi peccatum fuit. Et hoc etiam patet quia vo
luit esse plus deo in habendo potestatem perfectionem
sicut deus. Et hoc est quod dicit Anselmus in
libro de casu demonis quod quod habebat debebat
velle voluit igitur quod non habebat nec tunc velle
debebat sicut etiam voluit plus esse deo prius
quam hoc vellet nullum autem velle potavit
nisi iustitia et commodum. Ex commodo nullum beatum
constituit quam vult omnis rationalis natura. Iustitia non
volendo peccare non potuit peccavit ergo volendo
aliquod commodum quod nondum habebat nec tunc velle
debuit quod tamen ad augmentum beatitudinis illi esse
potuit plus ergo deo quod accepit inordinate
volendo voluit et sua contra iustitiam excedit
at cum hoc voluit quod deus eum velle no
lebat inordinate voluit plus esse deo. Et per
hoc patet solutio ad primum quod ad tale non voto
non tamen voluit esse plus deo sed etiam maior
secundum quod dicit Anselmus etiam si voluit esse par
deo sed quod dicit magis deo contra voluntatem dei hoc est
ipse voluit inordinate esse plus deo quia propria
voluntate quam nulli subdita fuit ad solam dei
esse dicitur sic propria voluntate velle aliquid ut propria
non sequatur voluntatem non solum autem voluit esse
equalis deo quia presumpsit habere propriam voluntatem
sed etiam maior voluit esse volendo quod deus
velle illum nolebat quam voluntatem suam super
dei voluntatem posuit. Ex hiis patet solutio ad
omnia argumenta quia ex illa. Ad quod quorum primum di
cendum quod in appetibili non fuit peccatum sed

c modo appetendi Ad 2m dicendum quod similis ei
eximus per participationem beatitudinis sue et non per hoc
ex nobis ipsis dicere tamen quoddam quod est similitudo
apparentie sine possibilitatis et similitudo veritatis
sine comprehensionis et primo non eximus ei similis et
illa similitudine appetit diabolus 2o de eximus
ei similis et illam non appetit Ad 3m dicendum
quod appetitus est duplex scilicet naturalis et appetitus in
eligentia Naturalis autem secundum anselmum nec bo-
nus malus est et ille cessit secundum quod ... appetibilis
Appetitus autem in eligentia non extendit se
ultra extra id quod appetere debet et hoc
contingit quia ut dicit philosophus eligentia est non
intellectus et voluntas et secundum anselmum limitatur
a iusticia et iste appetitus non cessit nisi cum
se extendit extra ... et hoc tamen posset tamen ali-
ter dici quod uterque appetitus cessat secundum ... si iste
non est impossibilis et ideo non appetit beatitudinem
eius equalem deo Ad ultimum dicendum quod verum est quod
sua est sufficit ad movendum appetitum sed quia appe-
titus demonis fuit appetitus in eligentia ideo
non potuit esse impossibilium ut dictum est si ponatur
... ad quod aptus erat demon et quod consequi posset
si stetisset
Secundo queritur quod fuit primum peccatum diaboli
et videtur quod superbia est per illam auctoritatem augustini
supra inductam ubi dicit quod fuit superbia
tumidus et ... prelatus delectatio desiderium Item
per id contra initium omnis peccati superbia Quod
exponit augustinus in xi super genesim ad litteram de primo
peccato demonis et hoc dicit quod initium fuit omnis peccati
Item bernardus primo sermone super ... ...
cepit dolor et in paradiso peperit mortalitatem ...
malicie mortem invidie et ... et omnium
primum peccatum est superbia Ita et per invidiam dia-
boli mors intravit in orbem terrarum dicendum tamen
omnis peccati est superbia Item videtur per rationem appetitus
in peccatis est appetitus excellentie appetitus autem
excellentie est superbia ergo appetitus peccatis est
superbia Sed appetitus peccatis primus fuit appetitus

demonis ergo superbia fuit primum peccatum demonis scilicet
augustinus in xi super genesim ad litteram qui dicunt
superbia diabolum ut neque primo bona sua vo-
luntate processit superbia non dicunt autem secundum scripturam
Et ex hac ... dicit eum cecidisse tamen ... ...
declarat ... et ... non ...
... superbia ... si ponatur invidiam ... su-
perbia Sed contra dicit apostolus quod radix omnium
malorum est avaricia et addit augustinus hanc etiam
diabolus ... qui utique non amat pecuniam
sed propriam potestatem primum per superbiam sui amore privatam
... ...
... ... Item
videtur quod in obiecto fuit primum peccatum per auctoritatem
anselmi supponitur quod voluntate sua pro-
voluntate dei posuit et propria voluntate ...
... Item quidam obiciunt ... angelus ex
consideratione sue pulchritudinis ut dicitur in ezechiele
peccavit ... debuit quod de sua pulchritudine
non ... et non ... ergo omisit et ...
omissio fuit primum peccatum eius Item ...
... in faciendum et non ... ergo omisit
Solutio dicendum secundum augustinum quod superbia fuit
primum peccatum demonis et de superbia nata
fuit invidia quia ... ... Unde augustinus dicit
in libro de conflictu viciorum et virtutum quod ...
... in ... superbie ... diaboli si
potuit in celo stella que mane oriebatur per super-
biam ... ... amittere Item in xi
super genesim ad litteram invidia sequitur superbiam
non precedit non enim causa superbiendi est invidia
sed causa invidendi superbia non igitur superbia est
ad excellentiam ... Invidia non est odium
felicitatis aliene quia ... ... in
... ... amando eum quisque excellentia
sua vel paribus invidet quod ei coequentur vel
superioribus quod eis non coequatur vel inferioribus
ne sibi coequentur superbiendo ... ... non
invidendo quisque sit superbus hoc ... dicitur

in ps Non veniat in pes superbie et manus pec
catoris non moveat me ibi ceciderunt qui operantur
iniquitatem expulsi sunt nec potuerunt stare Secun
notandum quod superbia dicitur 3 modis Uno modo
secundum appetitum altitudinis in quocumque Et hec superbia
proprie dicitur tumor secundum quod gregorius dicit quod tu
mor mentis est obstaculum veritatis et designat
quatuor species tumoris que notantur in hoc versu Ex
se propriis falso plus omnibus insolens alios
dicitur autem peccatum secundum quod dicit aug. psi bod
in verbo aucpomis a deo propter hoc non quod autem
a deo nedum quedam racionem superbie Et hec
superbia non est speciale peccatum sed circumstancia omnis
peccati et hoc cum superbia dicitur pes superbie
quod ibi primo stetit iniquitas cum manus peccatoris
moveret peccatorem Secundo dicitur specialiter superbia
appetitus excellencie in persona ad dignitatem
pertinente et hec est speciale peccatum et primum peccatum
demonis Sic avaricia dicitur duobus modis generaliter
et specialiter Generaliter nimius amor cuiuslibet boni et
hoc non dicit nisi superbia generaliter dicta rursus
tanto quod superbia dicitur amor ille inquantum tendit
ad bonum communitatis et dicit avaricia dicta
est radix peccati et non peccatum speciale Secundo dicitur
avaricia specialiter nimius amor pecunie vel
bonorum fortune et hec non fuit peccatum primum demonis
quod autem hoc verum sit accipitur ab augustino in ii°
super genesim Multi dicunt omnium peccatorum superbiam
scriptura diffinit dicens Inicium omnis peccati
superbia cuius testimonio non incongrue aptatur id
quod apostolus ait Radix omnium malorum est
avaricia Si avariciam generalem intelligimus qua
quisque appetit quod amplius quam oportet propter excel
lenciam et quandam proprie rei amorem cui sapienter
nomen latina lingwa indidit cum appellat
quod potius a deterendo quam ab incerendo dictum clu
cet quod omnes non privatus minuit Unde utique vult
eminere superbia cum tamen angustias ad proprietates
contendit Iam a summa ad proprium daprorsus

sui amore redigitur specialis est autem avaricia
que usitatius appellatur amor pecunie cuius nomen
apostolus per speciem generis significans volens avariciam
volebat intelligi dicendo omnium malorum radicem
est avaricia hac enim dyabolus cecidit qui non amat
pecuniam sed propriam potestatem Unde patet quod sui ante
primus fuit peccatum tangendum primum est quod inor
tat inspici in primitate sua peccati cuiuslibet
superbia sunt verba augustini Iudas ita notatur secundum
solum quod obedientia sunt et distincti superbie
et avaricie et quod per hoc patet apparet demon
prius in peccatum quod demonis Ad hoc ad
quod obiicitur de in obediencia Dicendum quod inter peccatum
et inicium sunt a fine volunt Unde in obedien
tiam secundum a precepti percepti inquam precepto quod
est quem non intendebat angelus non pecca
re et primum peccatum suum non fuit obediencia sed
quod et quem secundum quod ambrosius dicit de eo
peccato qui a primis legis divine et celestium
in obediencia mandatorum de hoc autem sufficienter
in tractatu de peccatis dicebatur Ad id autem
quod obicitur de errore Dicendum quod ratio illa procedit
secundum quod non quilibet dicit enim ancelmus error
in quodam ante peccatum inductum quod scivit se
non debere appetere quod appetivit et hoc non
potuit scire nisi excellaciore ad ultimum Dicendum quod
error fuit vero admixtus sed peccatum primum
prius peccatum in ante anselmi patet Item autem
error quem ignorancia non est speciale sed est error
eligencie et mysterium vel ignorancia precedens
omne peccatum secundum quod dicit philosophus in 3 ethicorum
quod omnis malus est ignorans quem tamen ignoranciam
secundum eundem philosophum non meretur indulgenciam et
misericordiam sed increpacionem

Secundo queritur que primi peccati causa fuerit
Et enim erunt duo moventia secundum philosophum
scilicet intellectus et fantasia dicit philosophus
quod intellectus semper rectus est et ideo inquantum movet
ad peccatum secundum vero quod angelus potuit peccare

pro tanto quia in se sunt pro tanto aut extiderunt
peccare non potuit quod extitit causa non potuit
movere ad opus nisi deus deus autem non mo
vet ad peccatum Item anshelmus secundum nos vel
tamen quod deformis intellectus non deformis
est propter simplices eorum veritates quod impossibiles
est ad deceptionem et ita videtur quod non movit
ad peccatum Item dicit augustinus quod non est credendum
cum spiritualis mente preditum hoc presciisse quod
prius deus faciens bonum et malum futurus esset
sed in hoc decipi posset quod credebat vel
aliquid quod erat doctrina ... intellectus vel
est de angelis qui sunt decepti sed a primo
tenendus sic intellectu deformi sunt preditus
et ita videtur quod ex deceptione intellectus non rela
tus sunt ad peccatum Sed contra quod dicit damasce
nus 2o libro capitulo quarto liberi arbitrii sine elec
tione est ab eo quod est secundum naturam in eo quod
est preter naturam et elevatus est adversus eum qui
fecit ipsum deum rebellare se volens et primo
desistens a bono in malo devenit dei igitur
liberi arbitrii electione peccavit et electio non est
sine intellectu et ratione ut dicit philosophus ergo quod vel
rationis est movet ad peccatum Item anselmus in libro
de casu diaboli Angelus deseruit iustitiam
volendo quod non debuit illa deseruit appe
tendo quod non et quod illa deseruit quod vo
luit quod non debuit ~~nulla aut causa pre~~
~~cessit~~ et hoc modo id est volendo quod non deseruit nulla
autem causa precessit hanc voluntatem nisi quod velle
potuit nec ideo quod velle potuit voluit quod
non debuit quod similiter velle potuit bonus angelus
nec tamen voluit Nam nullus vult quod velle
non potest ideo quod potest sine alia causa quidquid nisi
velit sed non potest ut ideo voluit nisi quia voluit
Nam hec voluntas nulla alia fuit causa qua
aliquatenus impelleretur aut attraheretur sed ipsa
sibi dici potest efficiens fuit et effectum Item augustinus
in libro de libero arbitrio dicit quod efficiens causa
sed peccati non est nisi voluntas Contra quod

totum videtur esse quod dicit dionysius in libro de
divinis nominibus quarto capitulo igitur malum est propter viam
et propter preter intentionem et propter naturam et propter causam
et preter principium et propter finem et propter defectum et propter
voluntatem et propter substantiam Ex hoc accipitur
quod malum et peccatum demonum sunt propter voluntatem
et preter intellectum eorum Solutio preiudicium
quod non et quod et unde et ideo sit malum alibi
est declarandum Unde respondendo sanctus dicendum
quod actus peccati non habet causam nisi voluntatem Ma
lum autem secundum quod huiusmodi nullam habet causam sed
est defectus indeclinans ex carentia boni et iustitie
debitum autem voluntatis secundum quod huiusmodi dicas quod
causas sed voluntate ut prima et deinde voluntate
voluntate movente ut causa prima sed tamen ac
tus peccati non est separabilis a defectu boni
quod malum est in peccato et ideo et ideo peccatum causa
sit voluntas et non deus deformitas ab peccato
a nulla virtute communicante sed tamen a quadam privatione
quod se vult quod non debet aliquo non vo
luntate a recto et iusto et bono quod non est
nisi privatio et non voluntas neque intellectum neque
intellectus inducit defectum boni in actu quod est
peccatum et malum Et hoc est quod dicit diony
sius in libro de divinis nominibus quod malum demonis
est propter intellectum deformem sed hec tamen circa
alibi sufficienter declarabitur Dicendum igitur
ad primum quod intellectus demonis in multis decipi
potuit sicut in auctoritate anselmi prius dictum
est et quod dicit philosophus quod intellectus est semper rectus
intelligitur de intellectu qui precedit corruptionem per
se notum et verum Intellectus autem voluntatem
et indebitum precedit et contingentibus possibilibus
aliter se habet quod deus creaturam suam quam
ad ymaginem fecerat eternam condempnatione
non puniret et huiusmodi talia que post anselmus
quod demon permittebat deitatis bonitate Ad
secundum quod intellectus deformis creatus angeli
non decipitur in veritate rerum eorum que sunt
necesse vel scripturam vel naturale sed in hiis que

pendent a volunte dei vel angeli vel hois no
habet nisi coiactinas pent qr puniis etnaliter
et no ignoscit in tali culpa et id in talibus fit
decepi Et si obiciat q diabolus scivit vos
miros et ideo scivit q talis pena debebat
tali culpe ptz solucio p anselm supra nduc
tio qr scivit iusta quid qr penia sed an
deus facturus esset quod iuste facere posset
ignorat decepno ad sic in vindicta sic dicer
iustitie ita in ignoscencia sic dicere mie
et bonitatis et misericordia supe pt exaltat
iudicium et in hoc ol ptz solucio ad scdo
Ubu aut. dionys. ulterius inducitur intell' anima 2
lo gratis in actu et ope volumtatis:
.d. Unde quilt. a quo cecidit. et vi. y.
Aga. qr dicit anselmus in lo cur deus
ho in 2o lio tralis natura ad hoc
accepit potestatem discernendi ut odisset et
vitaret malum et eligeret bonum atq bonum
magis et magis alio nisi frustra dedisset
illi potestatem hanc discernendi qr in vanum discer
neret si sm discretionem no amaret et vitaret
si no caueret ut deus tantam potestatem dedit
frustra Ecce hoc itaqz factum tralis nature est
qr ut super omnia summum bonum eligeret et amaret
no pter aliud * si pter ipsum si eius pter ad
no ipsum sed aliud amat Ecce hoc nisi iusta
facere nequit ut sic frustra tralis sibi non
sit Et ad hoc iusta et tralis facta e Ex
hac auctoritate manifeste ptz q angeli iusti creati
sunt Item ibidem patet iusta q dum eo
eligendo et amando iusta facit ad quod facta
est iusta erat qr indigens quam volumtatis
no quando quod deponat quod nimis absur
dum est Unde pt tralis natura iusta facta
est ppter primo bono a fruendo deo [illegible] esset
Eciam ptz q creata sunt tralis in iusta
iu eo a bono in quo creata sunt excidit
a qua cecidit Ite. augs. 2o lio super genesim
ad literam dicit sic quemadmodum no q catha

cadit sic et eiusdem modis cogno sensus sic in natu
intellectuali q peto no scelerata est ac deinde
ipsa cognito creatione neque n sunt nos ad prepi
endam sapientiam preficiebat angeli ut rupta dei
p ea que facta sunt intellecta conspicerent qui
cum quo creati ipsi ubo eternitate sed et propria
complacentie fuerunt Ex hoc ergo manifeste ptz
q in gratia creati sunt angeli et mali a gratia
cadebant quia ab eo in quo creati sunt ceciderunt
Et hoc accipitur ex longa disputacione anselmi
in lo de casu diaboli qui dicit q primus an
gelus habuit volunte iusticiam et iusticiam et
volunte peccandi in utroqz et ideo cecidit
a gratia. Sz contra hoc est quod augs videtur
dicere q deus creat angelicam naturam informem
et in no potuit esse informis sm naturam nisi
q sunt informis sm gratiam Et qr de hoc mlta
supra et cetera de pro statu angelorum dicta sunt
ubi declaratio reperitur hoc tm addito q si qs
respondit ut in origine eius comperam no videt
dico fuisse angelos semper creatos in gratia et
deinde a gratia cecidisse
Unde quilt p quos deiectus e Et qud'
dico sz de prelio michael et angelorum
eius cum dracone et cum caudatibus infimi Iohis
petrus demones dicit esse deiectos
D prm hoc pedit sic Di in apocalips
primo factum est prelium magnum in celo
michael et angeli eius preliabantur cum
dracone et draco pugnavit et angeli eius et no
praualuerunt neque locus eorum inventus est amplius
in celo prelium aut recipit mora quo vt q draco
B aliquam moram postquam peccavit mansit in celo
Est prelium recipit resistere virtute quo vt q
angeli cadentes virtute resistendi fuerunt habentes
contra deum et angelos bonos Unde e contra
petrus in 2a canonica sua 2o capitulo dicitur
angeli fortitudine et virtute cum sint maiores
no portant adversum se execrabile iudicium
concordia quil. cum sit superiore angelorum

magis fit contra deo quam mistice quare
michaeli et angelis eius potius attribuitur pre-
lium cum dracone quam cherubyn vel sera-
phym. Solucio. dicendum quod ibi apokalipsis
ad literam intelligitur de prelio quod fit in eccle-
sia militante propositis temporibus et animas angelos et dia-
bolum cum satellitibus suis etc. Expositiones glo-
sarum et patet per id quod sequitur in conclusione
gentes agentium deo et dicentium nunc facta
est salus et virtus et regnum dei nostri et potestas
christi eius quia proiectus est accusator fratrum
nostrorum qui accusabat illos ante conspectum
dei nostri die ac nocte et ipsi vicerunt eum
propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui et
non dilexerunt animas suas usque ad mortem
propterea letamini celi et qui habitatis in eis
Si autem anagogice exponatur de primo casu de-
monis tunc dicendum est quod prelium demonis
nichil aliud fuit quam nisus contradicendi et
adversandi ipsius. Et hoc prelium dicitur magnum
quia ex magna superbia processit et plenitudini
dei suum aliquid opponere voluit. Et ideo prelium
hoc non recepit moram. Resistencia vero aliorum
angelorum non fuit contrario ad deum et conversio
in iusticiam condempnante primum peccatum angeli.
Ad aliud dicendum quod recte divine voluntati in
nichil est comparabile sed tamen divina voluntas
nititur ad hoc quod non potest perfici et ideo etiam non
resistit deus divina voluntas quia voluntati
dei nichil resistit ut dicit apostolus quia cum ange-
lus nollet facere voluntatem dei oportuit ut
de ipso fieret voluntas dei per ut subiaceret
iusticie iudicanti. Et hoc est quod dicitur in
textu non valuerunt neque inventus est locus eorum
amplius in celo. Ad ultimum dicendum quod sicut
supra iam declaratum est quod michael prin-
ceps ecclesie est et angeli eius custodes ecclesie
et sic ex officio indicit movere bellum pro ec-
clesia. Secundum autem spiritualem anagogicam videtur
faciendum in misterium nominis sui secundum

Michael enim quis ut deus interpretatur. Unde
cum draco plenitudinem dei appeteret michael
restitit qui ipso nomine ostendit quod nulla creatura
similis deo esse possit.
Deinde queritur de rudentibus inferni quibus
petrus demones dicit esse detractos dicit
enim petrus deus angelis peccantibus non pe-
percit sed rudentibus inferni detractos in tar-
tarum tradidit in iudicio cruciandos reservari
ubi queritur quid dicantur rudentes. Et ad hoc
dicendum quod rudentes sunt funes quibus ten-
duntur vela navium ut aura excepta nobis
navis in fluctibus regatur dicatur igitur quod navis
est in qua ignis spiritus recedit ante dei iusticiam ru-
dentes tendens vires ad retribuendum promittens
insufflacio ventus inflictam indignacionis. Unde nomine
accipitur ventus in ysaia quarto capitulo ubi dicitur are-
factum est fenum et cecidit flos quia spiritus domini
sufflavit in illo. Ita enim malignus spiritus in
mare eterne amaritudinis expellitur. Aliter
exponit glosa ibidem dicens rudentes sunt
funes quibus naute vela suspendunt ut
flante aura portum ingrediantur reliqua sic
quod per ambiguas flexibus vadat quibus ru-
dentibus comparantur involucra spiritus conscientia
comparantur qui mox ut flante superbia intumuit
se adversus creatorem erexerunt ipsi elacionis
sue conatibus in abyssum profundum sunt rapti.
Deinde queritur quomodo cecidit. Et quod a primo
instanti creacionis sue quia dicit dominus
in ewangelio Johannis 8 ille homicida erat
ab inicio et in veritate non stetit. Ergo videtur quod
numquam stetit in veritate sed ab inicio cecidit.
Iste angelus in primo superbivit ad hoc malus
angelus beate atque angelice vite dulcedinem
non gustavit quam non utique acceptam fastidivit
sed nolendo accipere deseruit et amisit unde
unde neque tempus prius esse potuit quam
superba preclaritas est sentencia. Ille ac quo

gratie et merite carens non ex eo quod acceperat cecidit
sed ex eo quod accepit si subdi deo voluisset
quod profecto non voluit. Et ab eo quod accepturus
erat cecidit et per culpam eius sub quo esse no-
luit non cecidit. Ex hac autem auctoritate concluditur
quorum unum est propositum scilicet quod ab instanti sue creationis
cecidit. Alterum est quod non cecidit a dul-
cedine vite angelice et gratie quam habuit sed
quam accepturus erat quod videtur esse contra
prehabita. Tertium est quod casus suus non processit
ideo quod superbia illius processit et secutus est per-
mixtum peccatum auctoris et abiectio in veri-
tate non stetit ut quo secundus posset premiari ex
quo ultimo concluditur propositum quod ab electione non
stetit. Item contra dicit augustinus ibidem quod putandum
diabolum in veritate stetisse cum angelis beatam
vitam duxisse sed ab ipso conditionis sue initio
non per accipiendum est. ut non sua voluntate
depravatus sed malus a bono deo creatus putetur
alioquin non ab initio cecidisse dicetur. nec enim
cecidit si talis est factus. Item dicit augustinus
quod accepit iustitiam et veritatem aliquando cecidit
ergo fuit in iustitia et in non ab initio cecidit
sed post tempus creationis sue. Item anselmus quod
angelus quidam voluit stare et perseverare in
ea sed non perseveravit. dicunt quidam sic quod 2o
die ceciderunt angeli secundum tres rationes quarum
prima est quia binarius primus recedit ab unitate.
Et ideo 2o die recessi sunt a deo monade deo.
2a ratio est quia per lucem in genesi intelligitur ange-
lica natura formata et per aquas que
sunt supra firmamentum secundum augustinum in confessionibus
et hec divise sunt 2o die ab aquis que sunt
supra firmamentum que ad loca caliginosa descenderunt
de quibus dicitur in Iob ecce gigantes gemunt
sub aquis et qui habitant cum eis. 3a ratio est
quia opus 2e diei benedictione caret non enim dicitur
vidit deus quod esset bonum quod erat incompletum

nota

divisum per ruinam angelorum. Unde etiam fuerunt
celebrare missas 2a feria ad honorem sanctorum
angelorum qui in casu malorum fuerunt confirmati.
Item contra videtur quia per lucem intelligitur angelica
natura formata per quam ad deum tunc
processimus intelligitur angelica natura deformata per
conversionem formata tunc igitur divisio lucis a
tenebris est opus primi diei prima die videtur
cecidisse. Solutio dicendum quod tempus et momentum
casus indeterminatum est sed hoc certum est quod crea-
tus est bonus et postea in propria voluntate
factus est malus. Et ideo exponit magister in sententiis
ab initio veritatis non stetit id est statim post initium
possunt tamen dici quod initium temporis et initium status 3 primum
et initium creationis angeli. Initium autem status
fuit eorum confirmatio et complementum eorum in con-
firmatione sicut quelibet res imperfecta est in pri-
mo et perfecta in statu perfectionis. Per hoc etiam
patet solutio ad duas auctoritates augustini contra-
rias. Notandum est quod super hac questione et super
ea que fuerunt cadentes loquitur augustinus 3or
opiniones. Prima super genesim ad litteram quando
dicit quod ab initio status sue conditionis a beatitudine
cecidit quam si voluisset percepturus erat. 2a
est quod fuerunt quidam angeli inferioris ordinis
ordinis in hoc modo non processerunt sue beatitudinis
a quibus ipse cecidit cetus postea beatissimus
et hoc dicit quod probari non potest et ideo apos-
tolus est ibi abrogandus. 3a est quod de superi-
oribus ceterorum capitum suum non processerunt nec illi
sua beatitudine. Item hic fuerunt quidam dicunt et maxime
quod deus motus preces angelos aut per eos con-
tinuit ut quosdam faceret futuros perversos
quosdam autem non quod est contra verbum
non potest hoc opus est a posteriori conclu-
sio. Et super hoc sunt hec verba augustini
nunc sufficit ... aut abiectio ...
... sue diabolum a beatitudine quod si voluisset

pceptiuus aut ipa supbia tradisse aut
alios quos angelos inferiores mysteri in ho
modo int quos sm com qda no psuadebit
tamqz dixerit Aut aliquorum parte cu
sibi subditus angelus suis tamqz archistis
tradit p supbia ipicitate Sz hoc nullo
appet pt qz mitu s pt a dco tom ignore
quadmodu sci angeli s int illos pit dqu
cu suis angelis vixere nd tu hucere ipe
cum ceti psuas petiue felicitatis pue sed cu
post capud eius preperit. Aut quo mite tu
peccatu suu diabolus cu ceptis suis a celis
angelus deiectus fuit Et ipe sui capis sentu
qst ignitus ddo tu et predices angelos
mur dubitus qst detenpos hic in tacere
caliginis hiis aereis qua tamqz ysta sm
apostolus sicut iudicio puniendos sunt et
illa supbia tenne sterit angelor nd qst
incestus vita ut nobis spu dei inuzz et
grauis et scelestissima polluatrois tota fu
tura cu filiis et eos post epiruraz et istore
mulior corpori copulati

Tercio quitur in quo tradit Et q
umit tria s. i quid quo ad culpa
et i quid quo ad pena Et i quid
quo ad locu Circa pm quit q or qz
pm qt iam in ipo pco adue pseuaret
cum utre oc motu suo peccet Zm utz
culpa sua sed ad nbile ppaciet quid
et ultimo q st capa obstinacie Et ostr
macis eius i malo

Dicimus pm pt sc iupsalo di Supbia
eor qui tradere ascendit sz go vz
quod qtic pdnet in pcto pro hic
glosa sup id quarti decimi capi ysaie quo
tradisti lucifer lucifer maior alys dia
bolus in q ordo tantus qt ill int ange
los glesos ss torrens sm id redeba sicut

sicut fulgor de celo cadentem qz pus cogitabat
ascendere in celu sup astra celi exaltabo soliu
meu sz ad soliu dei sed quoqz post lapsum ar
rogat vni et gloriat ascendet sup celos i celo
ill sup nubes ceda circe et solio i monte tu
cum et in lateribus aquilonis in frigidis Ex
hoc accipitur qz adue vult qz equalis deo
et pt adhuc perseuerat in pcto Vnde dicit
augg in plurib locis et plurie pue vote p
suapte cuc dicens celis pauc dz Et loquitur
hic ut dicat augg apostolos pphas martires et
ceteros enastricos sunt dns Sz qtra 2a in
uocta pet 2i sup id libro angeli forte ne
cu sint maiores dicit glo ibi venerabilis
tequi ceti angeli mali qui prius qtra
deu supbiere et ipunitu pre iam nd por
tant sed ponitur adgebunt iudicium supbicie
qtra deus quod qt qcetabile adiuuns sc
ipos qui pillo grauius puniuntur et tanti
magitudinem penarum ad ab illo iudicio sppp
nomis despicit Solucio distinguendum est i
appetitu demonis sm id ex quo pcedit et
sm obiectu eius pcedit cum ex iniqua volu
tate et ad altitudinem dei accipiendo sm
qualitate Et primo dicitur quaditur sz i qpa
cie ad naturam et vmerpus ducunt i na
qtra appetitus et voluntate Et quo ad hoc
despicit ab iniqua voluntate et hoc est sm
quod tu s aut qpa ad iniquam voluntate
q hoc nale vincat sunt in demone et tenit
ad actum tue adue ide usurpat sibi no
tu in eos sz in pte ut sz habeat i malis
ut deus in bonis ptate ubi nd qparatur vo
luntas ad obiectu sicut dicit medietate voluntate
u obiectu revolutu ipius et hoc pt inter
qtractu culpe tm vel qtractu pene pter
pa Et s primo pt nd despicit ab iniqua
volutate Sz 2o quia displicet omne

decorum decorem autem est pena cum culpa decor n
inspiciens diceret in culpa punita ideo sic dicitur
Item alia racio quod intellectualis pena habet
racionem boni et id in comparacione ad penam deficit a
culpa et intelligitur glosa Item hiis patet solucio ad argumenta

Secundo queritur an omni motu suo peccet
malus angelus et sic videtur quod sic dicitur in
glosa super exponendo ad corinthios suo quod
diabolus omnia male agit ergo videtur quod omni motu
suo peccet Item dicit augustinus quod tota vita infidelium
peccatum est et sic diabolus multo peior est infideli
quare eciam tota vita eius peccatum est et in malo
magis et hoc videtur innuere nomen confirmacionis in
malo quod non quod confirmatus est et aliquo modo
eternaliter est ab illo sed diabolus confirmatus est
in malo ergo inflexibilis a malo et ita nichil
facit nisi malum et omni actu suo peccat Item per
oppositum sic sicut vita boni angeli et vita mali
Sed vita boni angeli tota refertur ad gloriam
dei ergo vita mali angeli tota est contraria
glorie dei et ita tota erit peccatum Solucio
motus diaboli duplices sunt secundum duas potencias
a quibus egrediuntur Quedam enim in ipso potencie
naturales de quibus dicit dionysius quod data eius
naturalia bona nequaquam mutata sunt dicens Et
sunt potencie deliberative in ipso et naturales motus
ergo qui egrediuntur a potenciis deliberativis et racionalibus
omnes mali sunt sed qui egrediuntur a po
tenciis naturalibus duo sunt consideranda scilicet in se et se
neque boni neque mali sunt boni tamen vel na
turaliter dicuntur nisi per intencionem deliberativam
et mali sunt quod sic et quia iusti sunt ideo quod a
potestate dei ordinantur que semper iusta est vel ut dicit
gregorius tamen per intencionem mali sunt quod motus
naturales proprie conformantur a fine intencionis et de
nominantur Ad primum dicendum quod glosa intelligit quantum
ad intencionem diaboli Ad secundum dicendum quod auctoritas
augustini sic intelligitur quod tota vita infidelium est
peccatum hoc est in peccato est quia nullum peccatum
sive modicum sive grande remittitur eis quia non

habent graciam sed quia omne peccatum remittitur non autem
sic intelligitur quod quolibet motu suo peccent Ad tercium
dicendum quod confirmacio non mutabit naturas sed intencionem
Ad ultimum quod sicut per oppositum est in angelo
bono motus non quidam sunt in ipso a potenciis
naturalibus sicut videre intelligere et de aliis quorum indif
ferentes sunt scilicet in se considerentur sed per intencionem ad gloriam
dei referentur

Tercio queritur utrum culpa sua peccando ad
nichil conparatur et videtur quod sic quia dicit dionysius
iiii de divinis nominibus capitulo 4 quod
nichil est vel est bono privatum sed ad secundum
eundem modum bono privari est nusquam nullo
modo neque erit neque est neque erit neque esse potest
ergo videtur quod culpa demonis ad nichil eius ad minus
Si forte dicatur quod dionysius loquitur ibi de bono
naturali Contra sic sequitur in littera sicut impudicus
quamvis privatus est bono secundum irracionale concupiscenciam
in hoc quidem neque est neque concupiscencia quamvis
participat autem bono secundum ipsam communicacionem et
amicicie obscuram representacionem Ex hoc autem
patet quod ipse bonum hoc est quod est conmixtum
malo non ponit in natura operante sed eciam in
ipsam accione ipsius et voluntate Item dionysius
ibidem furor quidem participat bono secundum ipsum
moveri et desiderium apparencia mala ad ap
parencius pulchrum dirigere et quietare et iterum
concupiscencia accipitur quod in ipso sunt bonum est
Item dionysius ibidem pessima vitam desiderans
et optimam ipsi appetit secundum ipsum desiderare
et ad optimam respicit participat bonum Ergo
eciam quod accidit quam admixtum boni cui
est admixtum Si forte dicatur quod hoc dicitur
de hiis qui non sunt confirmati in malo quorum
desideria sunt ad bonum convertibilia quod ymagi
nem habent primi boni et non de dampnatis Contra
dicit dionysius ibidem sicut omnino bonum auferens
neque sublata erit neque vita neque desiderium
neque motus neque aliud Sed ipsi in demoni
bus sic desideria et motus ad bonum eius admixta

operibus etc. Item dionisius in 4° c° de da-
ta demonibus angelica dona nequaquam ipsa
mutata esse dicimus sed sunt integra et resple-
ndidissima quamvis ipsi non videant claudentes ipsorum boni
inspectivas virtutes. Ex hoc accipitur quod naturalia
demonum integra sunt et etiam splendidissima propter
ad addendum malibus et hoc non est nisi quia ergo
videtur quod sunt ad virtutes etiam in lumine. Item
peccatum non tollit virtutes politicas in infideli-
bus cum etiam infideles virtutes politicas habeant.
Cum igitur in demone super opus de ut sit in
culpa et illa non sit contraria virtuti politice
videtur quod virtutes politicas habere possunt demones.
Item [illegible] dicit iacobus quod demones cre-
dunt et contremiscunt ergo demones habent fidem
informem et fides informis est ad virtutem ergo
demones habent aliquid virtutis. Item in exodo
legitur quod obedientia [illegible] precepti et obedientia
etiam informis est et ad virtutem ergo demo-
nes habent ad virtutem. Solutio quod demones
non habent virtutes nec informes nec formatas
informes non [illegible] quod actus laudabiles sunt
ordinati ad felicitatem politicam de qua
locuti sunt philosophi formata non quia actus
gratuitus dei qui ordinatur ad felicitatem eter-
nam de qua loquuntur sancti. Cum non demones
neutrum [illegible] sunt perceptibiles non habent
virtutem neque formatam neque informem. Ad
id autem quod obicitur de dionisio dicendum quod ipse
loquitur de illo bono quod convertitur cum ente
sicut dicit augustinus et boetius in libro de eb-
domadibus [illegible] in eo quod est bonum est
et hoc quod bonum non semper est positum ad
virtutem quia non omnia sunt perceptibilia virtutis
sed intellectualia et actus eius sunt quia virtute [illegible]
sed aliter et aliter [illegible] ipsa intellectualia sunt quia sunt
virtutis sicut subiecta apposita prestant
actum. Sic actus eius voluntatis et affectus
sunt quia subiecta virtutis sicut potentia perfecti-
bilis perfectiva. Et tunc quod dicunt

augustinus boetius et bernardus quod quia [illegible] affectionis
prima sunt virtutes et vicia vel deficit
subiectum est actus sive affectus tamen qua sunt esse
affectum virtutis vel peccati quod est moralis. Et sic
in actibus etc sunt que moraliter attingit eius
[illegible] sicut hoc attingit vel bonum
quod in ente quod etiam [illegible] non est
alia sunt boetius nisi quia est a bono sicut [illegible]
eius est ab ente primo et non primo eius non sit
sunt eius sed etiam bonum. Ita quod opus eius
etiam esse bonum quia boni est bona producere sicut
dicit dionisius. Cum autem hoc eius sunt quod in
actu autem vel affectu accipitur non supponit
nisi subiectum ponere in actu et qua sit [illegible]
est medius virtutis et vicii patet quod nec supponit
de esse naturali et de tali bono quod [illegible]
[illegible] potest dicere sub [illegible] intellectuali et affectu
et actu eius loquitur dionisius in omnibus auctoritatibus
inductis. Et hoc patet per hoc quod ipse
ubi dicit quod sunt ad esse bono vel [illegible]
ipsum nec esse nec subsistere posset. Ad hoc
autem quod obicitur de fide demonum dicen-
dum quod est fides que [illegible] et fides [illegible]
[illegible] et prima [illegible] credulitas
[illegible] 2a [illegible] libertate voluntatis. Unde
augustinus [illegible] volens [illegible] non [illegible] nisi
volens prima autem fides non est laudabilis
et hec est demonum 2a non laudabilis est etiam
sed informis sit et hanc non habent demones. Si
non obicitur quod gregorius dicit [illegible] informis
[illegible] informi. Unde non dicit iacobus
demones credunt et contremiscunt. Et timent
demones habent timorem [illegible] credulitate [illegible]
quod demones habent fidem informem dicendum quod [illegible]
[illegible] facit desistere ab actu peccati [illegible] non
a voluntate. Unde gregorius dicit quod in fide
[illegible] voluntas et [illegible] opus
[illegible] non in demonibus
non sit [illegible] ab actu peccati patet quod non habent
[illegible] qui dicitur donum spiritus sancti

Et confirmantur ex dicto Damasceni qui dicitur ex sua iustitia dei per quam infliguntur eis penae. Si ergo illi obiciatur quod ita sunt demones sicut fide sunt spem quod non habeant spem habetur Iob 41º ubi dicit dominus ecce spes eius frustrabitur. Et loquitur de vehemoth. Ad hoc dicendum quod nec spem habent informem dicitur non spes duplex secundum unum modum et unam de quatuor affectibus naturalibus quas tangit Boetius in de consolatione philosophie secundum alium modum est virtus informis vel formata et primo modo est demonibus. Quod non. Si ergo quaeritur recte ergo Iob sic illa spes dicitur quod recte habet appetitus sibi sub probabilitate fore precat cum dicatur quod iordanis influat in os eius dicit enim quidam quod est recte alleviationem penae in die iudicii. Et ita frustrabitur quia pena eius non alleviabitur sed aggravabitur. Ad ultimum dicitur quod demones non habent virtute obiectum nec habuerunt sed contractione implebunt. Obiectum non de sua vi potentie voluntatem implebit propterea quia non habent demones sicut cognitiones quia ad multa sua potestatis.

Vero quaeritur quid sit causa obstinationis eius in malo. Hoc non causa dicit est ex parte dei aut ex parte demonis. Et non videtur ex parte dei quia sicut dicit Dionysius ex optimi est apta conduci sed confirmatio in malo de pessimo est ergo optimum non conducit ad ipsam. Item dicit Augustinus quod sapiente non est sicut ad quod opus prius fuit determinus sed confirmatione in malo opus sit in statu pessimo ergo hoc non est sicut sapientem. Item in natura cum fuerit ad corroborata est causa confirmationis eius sicut equalitas humoris sunt sanitatis et equalitas humorum sunt permanentie sanitatis. Causa igitur in dono causa sicut causa mali non sunt voluntas. Eadem voluntas videtur causa obstinationis et confirmationis in malo.

Et contra dicit Anselmus in libro de casu diaboli quod illi angeli qui maluerunt id plus quod non dederit illis deus dare volebat quam stare in iustitia in qua facti erant eum iustitia non dederit. Et illud propter quod illa concupierunt nunquam obtinuerunt et quod habebant bonum amiserunt. Sic ergo destituti sunt angeli ut iustitiam in tunc nullum bonum velle possint quod non concudant et destituti illam nullum bonum velle queant quod non careant. Ex hoc videtur quod confirmatio eorum in malo sit ex iustitia dei et ita videtur quod a deo. Solutio dicendum ad hoc quod causa confirmationis eorum in malo est voluntas eorum que talis fuit natura est quod est boni et mali potentia bonum eligendi et propter primum bonum aversionem. Unde non accipit iterum tunc eius amplius et boni et mali. Si fuerit in eo est quod in [illegible] ab illo. Et ideo distinguendum ut alibi dictum in questione de confirmatione angelorum sanctorum sicut quod est duplex voluntas que est in via et illa que est in termino vie. Que voluntas que est in via potest velle bonum et malum et potest declinare quia in peccatum non confirmatur sed in illo ut non amplius velit quam petiit sed illa que est in termino vie non amplius velle quam petiit sed ipsum est causa confirmationis in peccato. Et ad quod possit velle amplius ad quam petiit dicitur quod est posse ex sola potentia et est posse ex causa et secundum primum modum possunt ad amplius velle. Et hoc posse tamen est in potentia et numquam in actu secundum alterum modum nichil possunt amplius velle. Ad auctoritatem Anselmi dicendum quod iustitia dei est de abstractione gratie ad quam sequitur obstinatio in malo sed tamen non est absque propria voluntate.

Unde quaeritur in quid cadit quo ad penam. Et quia dependet ex ceteris in quibus de inferno disputatur sit et de pena eorum. Vel quaerendum est de quodam verbo Dionysii in 4º capitulo.

de diuinis nominibus sic dicit quod in demonibus fu-
ror irrationalis demens concupiscentia fantasia pro-
terua Unde queritur quid sit furor irrationalis
in demonibus aut enim dicitur irrationalis a priuacione
potentie racionalis aut a priuacione habitus vel actus
non primo quia naturalia non amiserit per peccatum
ut dicit dyonisius ibidem Nec eciam secundo quia vel
habitus aut quantum acquisitus aut in creacione datus
aut infusus per graciam Et constat quod non acqui-
situs quia angeli non habent habitus acquisitos per stu-
dium nec infusos per graciam quia sic non esset donum
nec virtus nec fructus spiritus sancti donum prout sapiencia
intellectus consilium et sciencia quia ista sunt dona
que sunt in eo etiam sunt prudencia iusticia vel
fides ille enim virtutes sunt in eo fructus secundum
quod fides que incredibilium credendo est ut dicit
ambrosius ponitur fructus spiritus contra ad gal-
lathas quorum nullum est in demonibus Si vero
non priuatur habitus in creacione datus ille est
habitus per quem cognoscunt res hiis inditi Et in
demones iam amplius non haberent cognicionem
quod est falsum ergo non priuatur ibi habitus creacionis
Si non priuatur ibi actus aut priuabitur actus
qui est motus concepcionis qui concupiscit vel quod
insurgit furor et hoc non videtur quia furor
non potest esse nisi in aliquo concupiscibili non
in surgit motus alicuius desiderii vel ire nisi
post conceptum mobilem vel delectabile aut
priuatur actus qui est deliberacio hoc etiam
non videtur quod demones etiam post delibera-
cionem … et … fiunt Et ita
videtur quod non sit malum demonis furor
irrationalis Preterea furor secundum physicos potentie
in qua … ergo per … non inest de-
monibus videtur quod furor non inest eis Preterea
dicit gregorius quod furor est … ira et
plene dicit quod ira est accensio sanguinis
circa cor ergo videtur quod furor non sit in non
habentibus sanguinem ergo non habent iram nec furorem

Preterea queritur de hoc quod dicit demens con-
cupiscentia demencia enim accidit ex corrupcione mentis
corrupcio autem mentis non est secundum se cum non ha-
beat contrarium sed ex corrupcione subiecti quod
est corporeus ut in homine Et cum tale subiectum
mentis non sit in demone etc Queritur de hoc
quod dicit fantasia quia cum fantasia sit
post sensum … non videtur fantasiam esse de-
monibus Preterea est virtus operans in organo
corporis … et cum virtutes demonum non
sunt affixe corpori videtur quod non habeant fantasiam
Item dicit dyonisius quod malum demonis est
deformitas intellectus esse et malum anime secundum …
ita videtur quod malum eius sit contra fantasiam …
… Preterea proteruitas est contencio contra
veritatem non racionabilis ad … demonis
aut … veritate … et
contramissionem non videntur contra veritatem proteruie
et ita non videtur eius in esse fantasia proterua
Solucio dicendum quod de omnibus penis demonum
intelligendum est sicut de penis dampnatorum
de quibus habitum est … de penis ipsius
excepto hoc solo quod pena … dicitur pu-
…a verum demonis et anime in comparacione ad
actum et obiectum secundum … et secundum hoc in-
malum anime est contra … et malum demonis
est contra intellectum et dicit … et intellectus
… est a quo … anime racionalis intel-
lectus aut a quo … intellectualis angelus
… vel demon et … secundum hoc distinguit
inter … intellectus quod … pena
… vel … de uno in altero
sicut de … in … intellectus autem
est imperfectus vel in se vel … quod apud
se … et ideo dicit quod … i[n] umbra
… intellectus igitur demonum … sunt
per naturam intellectualem … per … vias
secundum … ad … obiecta … ad … ad
delectabile et … et … comparacione ad ista …

sunt iste tres vires intellectus concupiscibilis et iras-
cibilis non sunt nisi potentie animae. Sed
loco concupiscibilis in intellectuali natura est vo-
luntas et loco irascibilis aug. dicendum quod augustinus
ad secundum concupiscentiam appellat cupiditatem autem
varium ad hoc ut ea dicitur in diabolo furor ir-
rationalis et demens concupiscentia et fantasia
proterva. Ad primum ergo dicendum quod ponatur ibi
actus rationalis secundum regimine recte rationis licet non
demon actum retinet. Non sit deducit ma-
ximum secundum rectam ordinationem sed secundum obliqui-
tatem ablata. Vel aliud dicendum quod furor
secundum aliam vim sunt in intellectuali natura
et secundum aliam vel per ipsa concupiscibilem insurgit
primo irascibilis contra id quod sunt contrarium
vel apparens et quia ex obiectis corporis ad
animam partis dignitur ad superiora que secundum ta-
liter sequitur ad cor et ad oculos et ad faciem
in intellectuali non natura furor non est nisi con-
firmata voluntate in eo quod est sensus con-
trarium vel apparens etiam patet solutio ad quar-
tum. Ad id quod de dementia obicitur dicendum quod de-
mentia duobus modis fit scilicet ex corruptione
organi et sic fit in hominibus et ex confirmatione ma-
le voluntatis et sic est in demonibus et damnatis. Ad
id quod obicitur de fantasia dicendum quod fantasia
in greco idem est quod apparentia in latino. Et ideo
inter dicitur fantasia secundum apparentia et non appa-
rentia secundum speciem etiam per ymagines corporum sed
est apparentia secundum intellectum per species veras et
talis est etiam in demonibus. Ad aut quod obicitur quare
hic fantasia dicitur intellectus demonum et non intellec-
tus bonorum angelorum dicendum quod quia intellectus
illustratur ex hoc quod coniungitur superiori intellectui
non solus accipit illustrationem ab intellectu an-
geli et intellectus angeli ab illuminatione intel-
lectus divini sed quia intellectus demonum per pec-
catum defluxit ab illuminatione intellectus dei
dicitur fantasia propter obscuritatem contractam ex de-
fluxu tali. Ad id quod obicitur de pertinacia

dicendum quod demon quamvis recedat credit veritate
sed indignatur adversum et contra eam pro se dis-
pone resistit et illa resistentia dicitur pertinacia
propter quod etiam dicit dominus in evangelio Iohannis
octavo quod diabolus est mendax et pater eius id est
mendacii quia primo genuit mendacium per aversionem
ab incommutabili veritate.

Secunde queritur in quem cadit quoad
locum. Et videtur in infernum quia dicit pe-
trus quod rudentibus inferni detracti
sunt rudentes autem inferni sunt vincula
[illegible] in inferno et ita cadere in infernum.
Item locus pene eterne est infernus sed
igitur demones in penas eternas cadere
videtur etiam quod in locum pene sunt corpo-
rum. Item sicut supplicia secundum iustitiam de-
betur locus ymus ymus autem locus est
infernus ergo cadunt in infernum. Sed contra
dicitur sicut quod in hoc quod in hoc caliginoso
aere sunt ad homines hic autem non est infer-
nus ergo in infernum non cadunt. Item in
apocalypsi duodecimo dicitur quod proiectus est draco
magnus et serpens antiquus ubi notatur
quod diabolus et sathanas proiectus est in terram
et angeli eius cum eo missi sunt. Item infra
ve terre et mari quia descendit diabolus
ad eas [illegible] ergo videtur quod locus in quem
cadunt est terra predicta. Videtur quod alius sunt
locus eius ante passionem et post passionem
et in die iudicii erit alius quia dicitur apo-
calypsi vicesimo quod angelus qui habebat cla-
vem abyssi et cathenam magnam apprehendit
draconem serpentem antiquum qui est diabolus
et sathanas et ligavit eum per annos mille
et misit eum in abyssum et clausit et signavit
super eum. Et infra dicitur quod cum consummati fuerint
mille anni solvetur sathanas de carcere
suo et exibit et seducet gentes que sunt
super quattuor angulos terre gog et
magog. Et ex hoc accipitur quod ante
passionem sunt in terra cum hominibus et per
totum tempus [illegible] usque ad tempus antichristi

quod per mille annos designatur sit ligatus
et ubi tempore antichristi solvetur et futurus sit
iterum in mundo. Solutio dicendum quod duo
considerantur loca in que ceciderunt angeli scilicet
qui sunt debitus culpe et hic carcer eorum
et ille est infernus et ille qui sunt ordinatus
culpe et hic carcer et ille est hic caliginosus
aer licet non culpa demonum et carcer mali
sunt tamen sapientia dei de malis etiam bona
eliciens ordinat ea ad profectum hominum per
exercitium temptationum et iste caliginosus aer
etiam dicitur infernus sicut dicit glosa super 2
epistolam petri 2o quando hic infernus aer
quam caliginosus accipitur quando quantum ad celum
infernus dicitur restat adhuc pena ulterior
inferni que paratus est ignis diabolo et an
gelis eius non non permittit eos deus quam sunt
considerat ut hominibus puniantur tamen punis et propter
hoc solutio ad primum tamen secundum dicendum quod cum
illa tenus [illegible] ad locum qui est sunt debitus
culpe et sic [illegible] 3a [illegible] alia ad
quod obicitur in contrarium dicendum quod locus ille est
sunt ordinatus carcer ad bonum hominum temp
tationum. Tunc ad quod obicitur de apoc
dicendum quod ligatio demonis est restrictio potestatis
eius per bonam tollerantiam et eius solutio
elargatio potestatis ad temptandum quidam tamen
dicunt quod lucifer princeps demonum in abysso
inferni perpetuo ligatus sit. Ita quod per se ipsum
non prevalet temptare homines nisi in tempore
antichristi solvendus

Consequenter queritur de ordinibus demonum
Et queruntur duo scilicet a quo sit ordo
in demonibus et quare demones nominantur
quibusdam ordinibus et quibusdam non
Ad primum proceditur sic dicit gregorius quod unus
quisque ordo omnis rei tenetur nomine
minime quod plenius accepit in munere. Sed
demones nullius rei acceperunt dotem in
munere ergo nullius ordinis tenetur vocabulo
preterea in inferno nullus est ordo sed sempiternus
est horror inhabitat sicut dicit iob ergo non
videtur esse in aliquo ordine. Solutio sicut
dicit hugo in principio secundi in 2o libro ordo perficitur
a duobus scilicet a gradu nature qui est ut potentia
perfectibilis et a dono gratie quod est ut
forma perfecta in demonibus ergo est ordo secundum
primam partem et non secundum secundam et per hoc patet
plenius ad utraque obiecta
Ad secundum proceditur sic quod dicunt sancti quod
de quolibet ordine ceciderunt ergo videtur
quod a quolibet ordine possunt denominari
Sed hoc non videtur quod in scriptura nullus invenitur
denominatus a seraphin et nullus a thronis
et nullus a dominationibus et nullus ab archan
gelis. Item tamen prima ierarchia secundum quosdam
in celo et omnes demones aut sunt a deo
videtur quod nullus in celo denominari cherubin et
cherubin et tamen in ezechiele demon hoc nomine
appellatur. Item in media ierarchia non dis
tinguntur preter quosdam in celo videtur quod aliqui
demones possunt a dominationibus denominari et
hoc non invenitur. Item demonum magis competit
ut proprie quam sunt potestates demonum et ita videtur
quod a dominationibus debeant denominari. preterea
in archangeli officium sit circa homines et de
monum conatus magis circa homines videtur quod
aliquis ab archangelorum ordinibus debeat denominari
Solutio dicendum quod licet a quolibet ordine aliqui
ceciderunt non tamen a quolibet ordine demones
denominantur et hoc contingit propter privationem doni
a quo ordo denominatur quod privatio competit in
[illegible] demonum importat [illegible]
non [illegible] quod est spiritus in malitia privatio
dicit caritatis et ideo nullus a seraphin de
nominatur hoc autem quod dicit augustinus a deo
privatur dicit deni [illegible] in [illegible] ut
in throno requiescit. Sed non est quando

dominum est et bonis et malis sicut aliquos denomi-
nare sicut fit in ezechiele Item capitulo dicit
desperandi sub pena ducatus aut quae in an-
gelis importat proprietatem super omnia quae sunt
divinis divinitate dignitatis ut dicit dionysius
Cum igitur in evangelio iohannis 8vo dicit christus qui
facit peccatum servus est peccati non possunt angeli
mali a virtutibus denominari de archan-
gelis dicendum quod officium eorum est nunciare secre-
ta De tertio autem eorum patet quia naturali cognitione
gratiae cognosci non possunt et haec sunt quae in specula-
tione ubi dicuntur Cum igitur demones
non contemplentur in verbo non possunt dici archan-
geli denominari Si non quaeritur ubi denominantur
ordinibus dicendum quod in ezechiele denominantur a se-
raphin et in primo corinthiorum denominantur
a principatibus et potestatibus et virtutibus ubi apostolus
dicit Cum evacuaverit omnem principatum po-
testatem et virtutem hoc enim infert glosa ad
bonos et malos angelos a angelis deno-
minantur In 2a corinthiorum 12mo ubi dicit
apostolus ne magnitudo revelationum extollat me
datus est michi stimulus carnis meae angelus
sathane ut colaphizet Si non quaeritur quare
ab istis ordinibus denominentur dicendum quod isti or-
dines dicunt officia communia bonis et malis
et hoc patet in singulis et principatus est disponere
et potestas coercere et virtus facere et miracula
sunt communia bonis angelis et malis et non
sic aliorum quae gratiam sonant Et propterea possunt ad eos
Consequenter quaeritur de exterioris temptationibus
contra homines. Et quaeruntur quatuor.
quid sit temptatio. cuius sit temptator.
et secundum quid per eum anime et corporis. Non temptat
et alios qui et quot sunt modi temptandi:
Ad primum procedit sic dicit glosa super genesim
22o quod temptare probare est quod est probe
dicens Si vult scilicet deus temptet nos deus ut
sciat ut diligamus eum cum non videns enim diligere
sicut homo ignorat nisi experimento cognoscit

Ex hoc accipitur quod temptatio est probatio alicuius
ad acceptionem experimenti ab ipso Sed contra ho-
c obicitur dicit iohannes 3o quod non erat opus ei ut quis
testimonium perhiberet de homine ipse enim noverat quid
esset in homine Cum igitur deus cognoscat omne
quod est in nobis non oportet quod utatur probatione
ad acceptionem experiendo Si deus temptat
quod temptat abraham ergo temptatio non videtur esse
probatio ad acceptionem experimenti Si forte
dicatur quod hoc intelligitur de temptatione quae est a
diabolo adhuc non videtur esse verum ita eum quae sunt
nobis aut sunt naturalia aut voluntaria si
sunt naturalia tunc cognoscit ea naturalia demon si
aut voluntaria aut manifestantur in aliquo
signo aut non Et si manifestantur in signo cor-
porali tunc cognoscit ea naturaliter Si non sunt
huiusmodi in se voluntaria aut sunt mala aut sunt
bona si mala tunc cognoscit ea per auctorem a deo
aut per penas Si non sunt bona tunc non potest
ea cognoscere nisi per revelationem et ita videtur quod de-
mon non utatur probatione ad experiendum ea quae
sunt in nobis et non demon temptet nos non
videtur temptatio esse probatio ad acceptionem experimenti
Item dicit philosophus quod temptator non accipit ex-
perimentum nisi ignorantiae et ita si temptatio
est probatio ad acceptionem experimenti demon per temp-
tationem non accipit experimentum nos facere vel
sic aliquid sed tunc nos nescire vel non facere
ad ipsa temptando et probando bis similiter utitur
et ita videtur quod non temptatio non sit per se sicut
fuit temptatio adae et evae Solutio dicendum quod
differentia quidem est valde Est enim temptatio
interpretatio quaedam enim temptatio dicitur probatio ad accip-
iendum experimentum tam sciam propria et haec est
duplex secundum quod temptator procedit ex quibus pli-
cibus sive vel ex parvis vigiliis coniecturis
quod peccatur ad finem et primo temptator non accipit
experimentum in ignorantiae Causa enim primo patet
ibi patens non demonstrative sit nos et quod ignoratur
tunc ignorat demonstrative licet et ideo non
sit

temptator temptet eum quia si temptatus sit illa
non propter hoc fuerit ante Si ignorat eum mente ig
norabit ante et hoc est quod dicit philosophus
quod temptator qui punitur dicitur qui prodit
ex quibus non accipit experimentum sed ex igno
rantia est ipsa sit in cuncta per prima quibus fatetur
sciuntur eorum ante et ignorantie ignorantem Et
hec temptatio dupliciter accipit et dividitur secundum
dividitur spatium sicut eum quarum prima temptatio
procedit et iste due temptationes sunt proprie de
quibus loquitur presens et non est ad propositum unum
Est in temptatione probans aliquis penes voluntate
et penas operatus et hec temptatio est meliatio
temptati et ad eius eius quod intendit tempta
tor sive illud bonum sit sive malum et sic quidem
modum diaboli temptat homines et angeli bonum
temptant nobis persuadentes virtutes et bona opera
Est enim temptatio que est ad experimentum presertim
in homine et prius accepto sicut quod deus in quod
scientiam experientiam virtutes per eas in illa et quod virtute
examinate quid homo valeat posse in virtute illa et de
hac dicit Augustinus qui non est temptatus quid
scit et talis temptatio est etiam vigendum naturalium
et instrumentorum artificialium et aliud quod est
in examinatione laboris secundum quod temptator in virtute
tendit et seruus in virtute fundatur et in eundo
dicit quidam inquirendo homine cum quis et exprobrat
illa Est enim temptatio probatio per difficilia
ad experimentum fidelitatis et constantie Et ipse
dicit Augustinus quod ipse est amicus in temptatione
possidere illud et alibi quod in fornace probatur
aurum hostes vero in camino humilitatis Est
de temptatione probatio diaboli aliquo qua dili
git deum ut ipse probatus experimentum de virtu
te sua accipiat et amplius de deo presumat
et deus temptat abraham genesis 22° et tho
biam Thobie primo ubi dicitur quia acceptus
eras deo necesse fuit ut temptatio probaret te
dicendo ergo ad primum dicendum quod deus temptat
illos temptatione non ut ipse ad in nobis

experiatur sed potius ut experiri nos faciat et tunc
dicitur quod temptat vos deus ut sciat utrum dili
gatis eum scriptus est ut scire vos faciat Ad
id quod obicitur de demone dicendum quod demon
inclusus intendit experiri quod iam nescit nos
et sic habent temptationes quia non temptat sicut
potest experiendo Ad id quod obicitur de peccato
dicendum quod ipse de temptatione primo dicta Ad
ultimum dicendum quod temptans prima et 2a temp
tatione utitur sermone sed si temptans 3a utitur ser
mone et opere sicut quod magis sit inclinare
voluntatem ad eligendum id quod perficit temp
tans vero quarta temptatione quamque utitur tamen opere
ut si temptet posse in homine virtutis vel dignitas
vel instrumento vel in aliud quodque autem igitur
sermone vel meditatione ut si temptet se in
sua sic speculatione temptans vero 7ta temp
tatione tamen utitur opere quod est eam difficilia
et ille temptans contra temptatione

Secundo queritur quis sit temptator Et
videtur quod solus diabolus est super illud
prima ad thessalonicenses 3° ne forte
temptaverit vos is qui dicit glosa scilicet diabolus
cuius officium est temptare Item Iohannes 3° libro
super ieremiam sermo capitulo quidem peccamus die
dio ac nocte facimus ac maiorem opere
perpetramus magnum est demonum qui incipia
nobis dant et per impellunt delictis
auget delicta et cumulum facit peccatis Item
Crisostomus prima omelia super iohannem multum
diabolus incitat et vehementer undique vas
tamus salutem nostram ergo vigilare et
in spiritus oportet utique et undique precibus et
cohibere eius vehementiam Si in parva quis
aggrediuntur temptatus amplius per ipsi efficit
de reliqua mentum et totum introducit
paulatim per sua virtute Si ergo cura aliquis
est nobis salutis sue nostre magnum ei ho
redamus nobis proprie ut et ad eius

ea que magna pollicentes persuadeant etiam
multe demonie est illa quod semper monstrare
studeat ut nunquam perdat animas hominum id est nunquam
ipsorum salutem nostram penitus introducat inquietare
Unde Petrus prime Petri 5to Sobrii estote et vigilate
quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens
circuit querens quem devoret Unde Luce 22 dicit
dominus Symon ecce Sathanas expetivit vos
ut cribraret sicut triticum ego autem
rogavi pro te ut non deficiat fides tua et tu aliquando
conversus confirma fratres tuos Unde Job primo
dicit Sathan ad dominum extende paululum ma
num tuam et tange cuncta que possidet nisi in faciem
benedixerit tibi dixit ergo dominus ad Sathan Ecce
universa que habet in manu tua sunt tantum in eum ne ex
tendas manum tuam Et infra in 2o capitulo Ecce
in manu tua est verumtamen animam eius serva Ex hoc
non patet quod dominus licentiam temptandi non dat nisi sathane
et ipse solus temptator vocatur ex officio Sed
videtur quod deus temptat quia 22o Genesis dicitur temptat
deus abraham et in libro sapientie 3o dicitur deus
temptavit illos et invenit eos dignos se Sed contra
hoc dicitur Jacobi primo nemo cum temptatur dicat
quod a deo temptatur deus enim intemptator malorum
ipse autem neminem temptat unusquisque vero temptatur a
concupiscentia sua abstractus et illectus Ex hoc ac
cipitur quod deus non temptat nec diabolus sed unus
quisque propria concupiscentia temptatur Item dicitur quod mundus
prout dicit apostolus in 2a ad thessalonicenses ultimo
demum ne delinquit diligens hoc sciens
Contra hoc item videtur quod deus in temptationem indu
cit hoc non videtur per orationem dominicam ubi dicitur Et
ne nos inducas in temptationem Solutio non hoc
a deo petitur sed ne nos a deo in temptationem indu
ci permittat Sed contra hoc est quod dicit glosa quod
in temptationem est temptatione succumbi et accepta
re superari et hoc non videtur facere deus sed
ponere diabolus vel concupiscentia Propterea videtur quod nos
inducit in temptationem quia ita dicitur in prima ad corinthios
decimo fidelis deus qui non patietur

vos temptari supra id quod potestis sed faciet etiam
cum temptatione proventum ut possitis sustinere Solutio
secundum predicta dicendum quod quedam genera temptationum
deus temptat et quedam diabolus et quedam homo
scilicet non omnis temptatio sicut genus temptat deus
3o autem diabolus sed 2o et 7o homo mechanicos
sed quod temptatio tendit ad illicitum tunc deus
intemptator malorum est ut dicit iacobus et
est sensus quod non est deus temptator malorum hoc
est in malum sive in hiis cum ex suo officio
temptat diabolus sed incidunt temptationes sive
accipit in mundo quemquam in carne et tunc dicitur
temptari mundus et temptare eos secundum quod dicitur in
prima mundus eius dominia diversa movent per
alia licet non penitus quemquam fiat quod non suggerit
diabolus sed per corruptionem carnis sed per suggestionem
hoc quoniam sic est hoc ipsum non fecit nisi diabolus
per suggestionem et secundum id potius primus auctor
diabolus est secundum quod dicitur sapientie 2o invidia
diaboli mors introivit in orbem terrarum imi
tantur autem illum qui sunt ex parte illius Di
cendum ergo ad primum quod officium diaboli est temptare
quia temptatio est principaliter a suo auctore
et per hoc patet solus primarius sit auctor ad id
quod obicitur quod deus temptat patet solutio per predicta
Ad id quod obicitur quod unusquisque temptatur
a concupiscentia quia prima causa temptationis est dia
bolus sed concupiscentia est ut instrumentum et de
lectatio carnis Ad aliud dicendum quod ad vale
tudinem mundi pertinens est in ea Ad id quod
queritur utrum deus inducat aliquem in temptationem
dicendum quod deus ut operans nullum inducit sed
cessans ab opere quia sicut dicit deus aliquem
facit ad aliud potest prohibere id et non prohibet
in temptationem non induci et in temptationem per co
gitationem et per assensum et opus succumb
ere ut dicit glosa super matheum
Circa quintum secundum quam partem anime et cor
poris deus temptat et quomodo ea per
est unde diabolus nititur maior hoc
Cum super quas vires anime possit ...

temptacionis 3m [tercium] tercius gradus temptacionis p[ro]greditur in animam

D[ubium] p[ri]m[u]m p[ro]p[ter] p[re]se dicit augustinus q[uod] demones i[n]mittunt se sanguinibus hominum ad excitandas temptaciones in concupiscencia videtur ergo q[uod] demones intrant in cor. Item in ewangelio p[re]cepit dominus immundis spiritibus ut exirent ab hominibus et hoc non esset nisi fuissent in eis ergo videtur q[uod] possunt intrare in corpore. Contra demones incorporei sunt et ita nichil obstat quin sunt extra corpore. Item ubi est virtus operans ibi est operacio et ubi est virtus ibi est substancia que est subiectum virtutis illius ergo ibi est operacio ubi est substancia sed operacio demonum sentitur interius in corpore ergo et ipsi sunt secundum substanciam interius. Item dicitur in ewangelio de iuda et post buccellam intravit in eum sathanas et in alio loco cum misisset diabolus in cor ut traderet eum iudas symonis scarioth. Item in actibus apostolorum dixit petrus anamie Cur temptavit sathanas temptavit cor tuum de quibus omnibus videtur q[uod] diaboli operacio sentitur interius in corde. Tunc dicitur inter operans et id quod operatur non sit medium videtur q[uod] [illegible] secundum substanciam in corde et corpore sit demon. Item inter movens et motum non est medium ut dicit philosophus diabolus est movens medicina ergo est in medicinis. Item si non tangit non agit [illegible] et non [illegible] alteracio ergo ad [illegible] qualitates [illegible] alteracio interius tangit et agit sed alteracio [illegible] ergo demon interius tangit et agit. Sed contra dicit damascenus demones per se contra operacionem non substancie cordi illabi [illegible] applicacione et oppressione unde cum quod applicatur alicui non est in ipso et quod opprimit aliud est supra ipsum et ita non videtur intrare corpora sed applicari eis. Item beda super

cor anamie implevit non intrando sed malicie sue vires inferendo. Ad intelligenciam huius questionis hoc quod sit modus applicacionis corporum ad animas et quis modus operacionis earum applicari et opprimere sit diversa vel idem. Solucio concedimus cum crisostomo et augustino q[uod] demones intrant in corpora hominum immiscendo se sanguini et incidendo ad libidinem et gravandum corporis quod ad accidia bibendo [illegible] et ad vana [illegible]. Sed in animas substancialiter intrare non possunt et huius causa est quia unus spiritus creatus creatus non potest esse locus alterius. Et quod dicit damascenus et beda q[uod] non intrant in cor intelligunt de parte interiori quod cor dicitur sed de corde quod est principium vite et hoc est anima de quo corde dicitur in psalmo qui finxit sigillatim corda eorum quod intelligitur anima super corpus. Cor non quod sigillatim fingitur est anima quod sigillatim creatur et non sit sicut corpora creata sunt in materia [illegible] quod queritur de applicacione dicendum q[uod] demon dicitur applicari anime per spiritualitatem ac [illegible] in ipsa non ut causa unde agit non in spiritus et fantasia in applicacione contra q[uod] non potest discerni de facili inter immissiones spiritus et fantasie que est a demone et que est secundum naturam et hoc est quod dicit gregorius super illud exclamavit petrus [illegible] id tamen quem q[uod] devorent tamen hostes obsides muros claustros explorat an sit possibilis aqua murorum imus solidus eius additur ad medicina pervenit offert oculis formas illecebras ut visu distrahat castitatem aures per cantica temptat ut molliat istam animi vigorem ligwarum gustus provocat manum ad illicitos tactus ad cedem instigat discordiam tiranos promittit et celestes admittit et in latere non potest fallere apertos addit timores in pace subdolus et in persecucione violentus oppressio autem dicitur cum impedit regula racionis et qualiter hoc contingit infra patebit

Secundo queritur super quas vires anime possunt demones temptando. Et videtur quod super nullam quia sicut spiritus est super omnes bonos et malos demones non possunt penetrare illabi animabus et non quibuslibet viribus anime sed spiritualis nulli poterit illabi secundum substantiam ergo nec illis sed quia natura sue non possunt illis demones quia in viribus anime et ergo nec per quem operacio quia mediante est medium inter operantem et virtutem. Preterea queritur de hoc quod dicitur quidam quod plus deus per voluntatem hominis et intellectum et fantasiam et sensum angelus non bonus in intellectum fantasiam et sensum sed malus angelus in fantasiam et sensum tantum. Sed hoc enim non videtur esse verum quia natura ad naturalia intellectus demonis est super intellectum hominis et tamen superior virtus potest in inferiorem. Videtur quod demones possunt in nostrum intellectum. Preterea queritur quia sicut modo quod demones non in intellectum sed in fantasiam et sensum videmus non consistit quosdam obsessos a demonibus carere regimine rationis et intellectus. Si dicatur quod hoc est ideo quia in intellectum non possunt nisi per suas virtutes et demones non intendunt persuadere veritatem. Contra eorum eiusdem sensibus aliter et aliter compositum vel disgregatur eorum vel plenius et ita videtur quod per sensus vel ligatos non sunt impediti qui possunt sicut intellectum humanum. Preterea queritur quare sicut tamen quod nec boni nec mali angeli dicuntur posse super voluntatem nostram. Sicut enim secundum naturam sunt superiores intellectus ita sunt superiores voluntate ergo si possunt supra intellectum videntur posse debere super voluntatem. Solucio dicendum quod demones non possunt nisi super sensum et fantasiam boni autem angeli possunt super intellectum humanum et non super voluntatem hominis tamen est quod demones licet secundum naturam sint aliorum intellectus quam homines tamen quia corrupto autem sunt aliud prout habent intellectum obscuratum propter quod etiam fantasiam dicitur intellectus deiectus a beata visione et tamen virtute illuminandi secundum intellectualem lumen intelligencie accipiunt a lumine primo demones propter distanciam a lumine primo

amiserunt virtutem operandi super mentem humanam. Super voluntatem vero non nisi potestate agentis interior quia voluntas secundum se per sonorum sicut non est subiectum vel sed bonum genere quia infirmum non potest nisi a summo bono quod est deus. Demones non quia habent adhuc incompletam cognitionem quod rerum creaturarum in se ipsis quam ras recente habent cognosci per suas species et ymagines que imprimuntur in organo fantasie ideo etiam demones possunt in istas vires aut ordinando suas species et ymagines fantasie ut moveat ad illicitum quod reddunt persuadere. Solucio ergo ad primum quod in ipsis quantitatis verum demones penetrare non ingredi dicitur sed in organis sensus et fantasie movet et ordinat species ad aliquam apprehensionem que illis trahat desiderium et voluntatem ad quamquam illicitam. Ad aliud patet solucio per predicta. Ad aliud dicendum quod homines non impediuntur a regimine rationis vel intellectus ex hoc quod in mente demon obnubilet rationem sed ex hoc quod in mente demon obnubilet mentem sed ex hoc quod intellectus humanus non est in actu nisi movetur fantasmatibus que sunt in organo fantasie et ideo quando fantasmata illa turbata sunt et obnubilata vel corruptum est organum destruitur vel tenetur eorum intellectus a recta operacione et regimine. Ad aliud dicendum quod intellectus secundum se semper verior est quam apud ipsum ~~quando secundum se una nam mere per tamen quod superior potencia habet etiam multa nomina dicitur nisi superior potencia et ideo supplet et ideo plus et ideo altior superioribus est habet multa nomina quia dicitur inferior potencia et ideo sicut et actio et constructio et appetitus totalis~~ vacat
Ad aliud non dicendum quod iniquum non noiat peccatum unde sed partes ut probatur obiectioni vacat

simul se non sunt nisi huius principiorum sed predicta
tum ad particularia que sunt fantasmata a quibus
abstrahit quando in eo decipiens et eius falsitas
non in eo nisi a parte illa a qua obnubilatur
a fantasiis que spiritus obstruuntur a demone
Tercio queritur de gradibus temptationis quomodo ad actum
progreditur. Et queruntur tria. Primum
est de gradibus quos ponit augustinus in ser-
pente muliere et viro. Secundum de delectatione morosa
vel non morosa. 3m est de quo fit peccatum in utroque
gradu et utrum isti gradus in omni peccato reperi-
antur. De primo
De primo dicit augustinus 12mo de trinitate
tres partes distinguit anime scilicet serpentem
mulierem et virum. Et serpentem vocat
sensualitatem, mulierem vero vocat id rationale
nostrum quod in actione temporalium atque corporalium
tractandorum. Ita versatur ut non sit nobis com-
mune cum pecoribus. Virum vero vocat id rationale nostrum
quo inherimus intelligibili atque incommutabili veritati.
Et dicit quod peccatum est primo in sensualitate, 2o
in muliere que est inferior pars rationis et 3o in
viro que superior portio rationis appellatur. Queritur
autem quid sit sensualitas. Si vero sensualitas
est motus sensualis, tunc non videtur verum quod dicit
augustinus quod peccatum sit in sensualitate, quia motus
sensualis non sunt motus laudabiles vel vituperabiles. Et si non
dicatur sensualitas esse sensualis sed sensibilis
viro, non videtur quia vires que sunt potentia
non sunt subiectum virtutis vel vicii, eo quod virtus
et vicium non inveniuntur nisi in natura rationali
sive intellectuali. Et si non dicatur sicut dicit magister
in sententiis 2o libri distinctione 24 libri quod sensua-
litas est quedam vis anime inferior ex qua est motus
qui intenditur in corporis sensus atque appetitus
rerum ad corpus pertinentium. Sed hoc videtur
quod sensualitas non sit vis una sed partes mo-
tus vero qui intenditur in corporis sensus non est ab
una vi sed a viribus pluribus. Et si non dicatur
quod ipsa est vis una a qua est motus in
sensus corporis, hoc nichil videtur facere ad propositum.

sensualis motus non ille est secundum apprehensionem tunc et motus
apprehensionis non sit peccati nec mali. Preterea appe-
titus rerum ad corpus pertinentium dividitur in partes
scilicet in concupiscibile et irascibile. Et ita videtur
quod appetitus ille non sit vis una sed partes plures.
Si appetitus ille sit vis una, sic partes nobis
est cum brutis et ita non videtur esse subiectum
virtutis et vicii. Item videtur quod inconvenienter appel-
latur serpens, quia peccatum in serpente non fuit in
homine sed extra hominem, peccatum autem in sensualitate
est in homine et non extra hominem. Item peccatum
serpentis fuit peccatum in suggestione sive delecta-
tione, sed peccatum in appetitu rerum ad corpus
pertinentium est in suggestione et delectatione. Et
ita videtur quod inconvenienter sensualitas appellatur ser-
pens. Item queritur utrum idem sit sensualitas quod
sensibilitas. Et dicitur quod non quia sensibilitas est
omnibus hominibus secundum (?) sensualitas autem non videtur
in quo eo quod ipsa est mala et dicitur mala. Item
queritur utrum sensualitas ubi dicitur a dicendo sensibus (?)
anime qua dividitur contra rationale et vegetabile aut
a dicta ponere sensibilis anime que est sensus et si
primo tunc videtur quod quelibet vis sensibilis anime esset
sensualitas quod non sensibilis anime est in virtute (?)
sensu potentiarum. Et si non secundo tunc sensualitas non
est nisi in sensu particulari vel communi quod supra est
inquantum collectio. Queritur de muliere quam dicit
nostrum rationale quod versatur in tractatu rerum
temporalium et corporalium, hoc non videtur esse intellectus
sive ratio practica et hec non videtur. Hec dicitur
mulier quia mulier educta est de corpore viri, sed in-
tellectus sive ratio practica non educitur de aliqua
quadam natura intellectuali. Preterea cum compe-
tunt partes sint potestates liberum arbitrium et voluntas
videtur potius liberum arbitrium vel voluntas dici
quam mulier. Item queritur utrum ratio predicta
sit una vis vel partes. Et videtur quod partes quia
delectatio quam augustinus attribuit mulieri propria pas-
sio est voluntatis. Cum igitur ratio non sit

delectari sicut quod patet similiter videtur quod ratio non sit
vim unam sed plures Preterea mulier serpente au
divit et auditum intellexit et post intentum vidit
et post concupivit dubium persuasionem serpentis consensit
et postea vetitum comedit Et quia quod hii
omnes actus habent inferiori parti rationis sic videtur
quod omnia predicta mulier pertinent sicut videtur homini
actu quidam pertinent ad apprehensionem ut visus et
quidam ad interiorem apprehensionem et quidam ad inter
pretationem individuali quidam autem ad delectationem in
gustu sive fruitione rei applicate Cum igitur omnes
hii actus ab una virtute totius egredi non possint
videtur quod ratio supponat ibi potentias plures Preterea
sicut se habet apprehensiva sensibilis ad apprehensivam anime
rationalis sic se habet motiva sensibilis anime ad motivam
anime rationalis Sed sic se habet apprehensiva sensibilis anime
apprehensivam rationalis quod ministrat ei id de quo
est apprehensio intellectus secundum quod abstrahit a
fantasmate ergo et motiva sensibilis anime ministrabit
motive anime rationalis Cum ergo serpens sit appetitus
vertens ad corpus pertinentibus erit serpens motiva
sensibilis anime quod omnis appetitus per se est motive potentie
Cum igitur per serpentem delectabile concupiscibilis efficitur
mulierem potius videtur mulier esse voluntas quam ratio
quod voluntas est motiva potentia sed non apprehensiva
Item quia sic mulier sit ratio dicitur non esse tota
les quasi ratio secundum quod dicit augustinus in primo
de trinitate quod id quod non est nobis cum non bestiis
ratio vocatur et secundum hoc ratio dividitur quam sensum
et vegetativam Item dicitur ratio potentia quod est pars anime
rationalis cuius actus est ratiocinari secundum quod sic
rationales dicimur Item dicitur ratio pars anime potentia
quod ratiocinatur de appetibilibus et eligibilibus ad quam
secundum quod dividitur ratio ab irascibili et concupiscibili
irascibile et rationale Quaeritur igitur secundum quem modum
mulier dicatur ratio si non primo hoc tota anima rationalis
erit mulier et unusquisque erit eam erit vir Si 2o
hoc non confertur ad opus peccati vel virtutis
Si 3o hoc vero ipse claudit omne quod
refertur ad opus in actu rationis et ita non

videtur in anima unius esse vir Quaeritur quia de viro quod
dicit augustinus esse vero quia intelligentia intellectualis
in quantum valeat Cum enim sapientie deputatur
in inferiori spiritu conferitur in hac non videtur dicit
augustinus esse ymaginem dei in ymagine trinitatis
per has quaeritur videtur quod hoc ratio non supponere
potentiam unam Item sola diversitas innate non
faciunt potentias diversas sed eternum et temporale non
diversi nisi per magis ergo videtur quod potentias non non
distinguuntur in duas potentias per illas Item
quia totum in ymago tota remaneat in
prelatoribus quam in superioribus non inhereat quare
ymago dei dicatur esse in parte rationis superiori
quam vir dicitur esse Item in viri sit semen similitudinem
mulieri videtur quod superior potentia non vir dicitur sed
potius inferior quam secundum eam non quia ratio quaeritur
secundum actum cognitionis ascendendo ab inferiori et non
descendendo a superiori Item si vir superioribus inferioribus
aut diligit eam aut non si diligit et cognoscit
hoc videt eam proponenda esse inferioribus et ut
eam preponit et sic ergo per prepositio et iniquitate pec
cat Si non non amat eam hoc non est necessarium ut
consentiendi ei peccatum a serpente et mulieri quod
per serpentem a superioribus ad inferiora deflectitur
et ita videtur magis quod dicit augustinus quod mu
lier vetitum porrigit viro Preterea aliter distinguit
gregorius gradus quibus perficitur peccatum in anima dicit
non quod peccatum primo est in mala suggestione et carnis
et hoc est in serpente 2o in delectatione et hoc
est in muliere 3o in consensu et hoc est in viro
et ibi est completum peccatum Solutio
dicendum quod partes anime sicut a beato augustino metaphora
per hoc dicuntur serpens mulier et vir et sensua
litas dicitur in potentia apprehensiva sensualis et
appetitiva ipsius anime in mediante tota et cetera plenius
secundum quam serpens vocatur tangit augustinus in 12o
de trinitate sic dicens quod coluber non ar
tus passibus sed squamarum minutissimis
nisibus repit sic lubricus defectus motus

negligens universalis accipit et incipiens a parte
quo appetitum peccati ut sicut quas sit agendo
et mali magis non est intellectus Ad primum
dicendum quod dupliciter peccatum dicitur in aliquo scilicet ut in
origine et ut in subiecto licet igitur in sensualitate
secundum quosdam non sit peccatum ut in subiecto est tamen
in sensualitate ut in origine Vel dicitur secundum
aliquos quod licet non possit in sensualitate
tamen peccatum propter ei in quantum [?] non secundum quodlibet
dicitur peccatum quod secundum quodlibet non oppositum actum
peccatum non veniale apparatur [?] [illegible] et [illegible] et
hoc potest esse in sensualitate sed non mortale cum
enim est quod contrarium est sed subiectum ut dicit
philosophus Unde si in sensualitate esset peccatum mor
tale ut in subiecto esset etiam in ea virtus et gratia
quod esse non potest Vel aliud dicendum quod sen
sualitas accipitur secundum quod magis differt eo
in superius et sine praeiudicio melioris sententiae bu
[illegible] quod sensualitas non proprie vis una sed
plures ut probant obiectiones secundum augustinum nam
illa pars generis quae nobis communis est cum brutis
dicitur sensualitas et illa est tota pars nostrae sensibilis
quae refertur et delectatur in delectabilibus et corporalibus et
ita comprehendit concupiscibilem et irascibilem excepta
motiva sensibilium et apprehensione delectabilis et cogita
tione ipsa excepta cogitativa vis sensibilis autem
Ad id quod contra obicitur dicendum quod sensibilis alia et
secundum se et secundum unam aliter est in homine et aliter
in brutis In brutis non est principalis ut
dicit damascenus et ideo non ordinabilis ad rationem
In homine autem ordinabilis et principabilis et ideo in
homine licet hoc possit quod non est in brutis Vel
aliud dicendum quod augustinus facit vim in homine secundum
quod est [?] non est in eo [?] est quod [?]
indicatur serpens qui sunt [?] enim nec opus
quod in metaphorice sit in omnibus secundum [?]
in [?] tamen per quibus metaphorica inducitur
Vel aliud dicendum quod secundum quosdam sensualitas
superior sensibilis non accedit ordinabile ad rationem
et penes hoc est dicitur sensualitas et sensibile
Ad ultimum dicendum quod sensualitas dicitur ab obiecto

sensibilis animae est [?] circa quod est apprehensio ad
concupiscentiam vel delectationem ordinata Unde hi qui
dicunt sensualem esse unam vim quae est cum concupiscibili
et irascibili quae sunt partes desiderii sensualitatis et sensus
per [?] impulsum est ad delectabile sensus secundum eos
Ad id quod obicitur de muliere dicendum quod prima ratio
potest concedi dupliciter [?] in [?] [?] et est una
est ratio superior quae dicitur vir et mulier Sed ad
apparentiam ad actum intellectus ad [?] hic dicit in
viro et muliere secundum duo obiecta superior quae est aeterna
et temporale eligit ad opus et etiam [?]
[?] in opere [?] aut [?] [?] in tempora
libus est scientia ut dicit augustinus quae scientia docet
[?] [?] in medio [?] et [?] [?]
[?] autem qui regit in aeternis dicitur sapientia
sic regnans in istius dicit per [?] [?]
et aeternas [?] [?] temporalia disponit et hoc
est quod dicit augustinus in 12 de trinitate ad
[?] de [?] mentis [?] de una quae
[?] [?] [?] in hoc duo quae [?]
[?] ut per efficacia geminas scientia et sapientia [?]
[?] sunt [?] una potentia ad duos actus
secundum quod [?] in ratione [?] [?] [?]
[?] et [?] [?] [?] [?] [?]
dicitur hic scientia et habitus [?] [?] sapientia
Et hoc est quod dicit augustinus in 12 de tri
nitate quod [?] sapientiam [?] esse cognitionem hu
manarum et divinarum rerum quae diffinitio Sed di
[?] [?] [?] [?] [?] scientia et cogn
[?] sapientia [?] [?] [?] dicendum quod est
quod sicut [?] [?] est de [?] [?] [?]
actu regimen [?] [?] [?] [?]
[?] est [?] [?] [?] [?] [?]
[?] [?] [?] [?] et [?] [?] et vir
sicut una [?] per [?] [?] [?]
et [?] una natura [?] una [?]
inferiore et superiore [?] [?] et in una
specie [?] quod [?] est [?] [?]

per scientiam
per sapientiam

hum et dim et hec est quod dicit aug(ustinus) in li(br)o
de trinitate undecimo de corporalibus conformes
atque figuras quas circumtulerit manet mens
nomine id uis memorie quod in acie intellectus ita
respicitur ut non sit nobis quod recte percipere in
tali est quod sed etiam talis modi mens sub(iectis)
contrahens intellectualibus atque qualitati mentis ...
ducens et inferioribus tractandis gubernandis
deputatus est ex quo accipitur quare melius cen
setur de mente que ad actum et speciem et quo
non ad speciem et quare autem uniatur sicut ac
cipitur ab aug(ustino) in eodem libro ubi sic dicit Sic
una caro est duorum in masculo et femina sic intel
ligentia mentis et actio vel consilium et executio
vel ratio et appetitus rationalis vel per quod alios
significatur dicitur pure una mentis natura ut applicatur
ex hoc patet quod unum unitur in una natura mentis
patet etiam quod superior portio quia est multa
nomina dicitur ex eius superior portio et sapientia
et consilium et intellectus ~~appe~~ abstracte inferior etiam quia
multa nomina quia dicitur inferior portio et ratio
scientia et actio et executio et appetitus rationalis
Sed aliud non dicitur quod melius non vocat po
tentia una sed partes ut probat obiectus unde non
aug(ustinus) in libro de trinitate intendit distinguere
potentias anime sed tamen generalis secundum ... tripartita
... et ideo concedimus quod in inferiori et clu
ditur voluntas et ideo patiens ... et ideo
non hoc velle aug(ustinus) quod tot nobis indicat
tam quorum non est in ipsa ideo ab actu
unus sed a pluribus plurimum potentie ...
sicut patet non ... apprehendit delectabile et dis
cernit id et postea sumit dat et ... de
... postea surgit appetitus in ea ex parte
voluntatis propter quod appetitus aug(ustinus) inferiore
parte mentis vocat appetitum rationalem dicendum
tamen quod inferior portio est una virtus anime

que dicitur ratio practica considerans temporalia
pertinentia ad opus et dicendum quod quedam eo
rum considerata est operalia et dispositiva ad
opus et pertinet ad consiliativam quedam non conside
rativa et dispositiva et appetitiva etiam ad
opus pertinent et ad hec dicendum quod illa
de qua loquitur aug(ustinus) et similiter distinguit superiorem
partem mentis contra ceteros Ad aliud dicendum quod non
oportet sicut est motiva sensibilis anime ad motiva
anime rationalis sicut se habet apprehensiva sensibilis anime
ad apprehensivam anime rationalis inter ... sicut
nam est in apprehensione rationalis anime quod non
abstrahitur ab apprehensione anime sensibilis sed
ad est in appetitu rationalis anime quod non
accipitur ab appetitu sensibilis anime secundum quod
dicit philosophus in ethicorum quarto quod sunt delecta
tiones animales virtutes honor doctrina
amor utique eius horum gaudet in quo amat
nihil patiente corpore sed mente magis
similiter motiva rationalis anime secundum damascenum ipsa
habet motus anime sensibilis sed non apprehe
nsionis ideo non bene conceditur quod in inferiori
parte rationis est voluntas sicut appetitus in
sensualitate Ad aliud dicendum quod ratio ibi sumitur
pro tota potentia practica rationalis anime que dividitur
contra concupiscibilem et irascibilem et hec sub se clau
dit in se liberum arbitrium et voluntatem et ceteras
potentias que referuntur ad opus nec ideo ex
cluditur vis a potentiis anime quia vis et melius in
essentia potentie non ponunt differentiam sed tamen
indifferenter ut dicit aug(ustinus) Ad aliud quod
obicitur de hiis dicendum quod ymago dei dicitur
est in anima et quedam est ymago sed
rationis pro gratia memoria que sunt esse in
trinitate ad tres personas in una essentia
et hec dicuntur ab aug(ustino) in tribus potentiis
scilicet memoria intelligentia et voluntate et est ymago
quo creationis quod ab aug(ustino) dicitur ratio in quo
trinitati fuit ... mens rationalis in quo ...

de sacerdotibus [illegible] dm̄i et h̄uani

p̄ gratiam ad ymaginem ymitacionis diuine simi
tudinis et illa est in superiori parte racionis et ratio
que sunt subiecta gratie informante et de qua ymago
nunc intelligitur angelus quod dicit vir est ymago
dei dicitur enim hec ymago nunc racione ymita
cionis quod idem est ymaginis racio que subiecit eam
Jus — [illegible] et prosternit mulieri que disponit temporalia
ad aliud dicendum quod vir et mulier ut species de
finitionis non distinguntur per potencias suas sed officia
sunt diuersa sunt. Nec etiam et temporale sunt diuersa
primo super per racionem spiritualis racionis nec [illegible] inter
diuine [illegible] sicut et in permixte [illegible]
temporalibus dubijs secundum racionis inferioris humanae veritatem
secundum diuersitate euentuum et sepe dubie sunt
per ignorantiam singularium circumstanciarum vel aliquorum
secundum plurima sunt actus et operacionis humanae ad
aliud dicendum quod ymago potencialibus remota
net [illegible] ad potencia imitandi sed que
ad actum ymitandi Non est [illegible] in [illegible] que
per gratiam secundum aptitudinem superiorem requiritur. Ad
aliud dicendum quod vir non dicitur eo quod ministret
omne semen mulieri sed per tria specialiter
dicitur vir superior porcio racionis quorum vnum est
quod inter diuino quod precedens racionibus vtitur datur
auctoritas super racionis et inferioris humanae Jus enim
humanum sequitur ius diuinum et non econuerso. Ad
tercio est dicitur quod vir habet coherenciam lumi
nis mulieris in ordine temporalium. Secundum est quia in
fundit ei semen secundum quod regitur in ope
Jus eius humanum secundum quod subsistit a iure diuino
Non enim est ius quod contrariatur precepto et
iuri diuino Non enim est ius quod contrariatur
preceptis et iuri diuino. Tercium autem est quod
superior porcio secundum illam persone qui non ac
cipit ab alio sed dat alijs et obtinet
principatum in regno sicut vir et
tercium [illegible] secundum est [illegible] mulier et secundum hoc
tamen est principalitas [illegible]. Secundum autem
est principalitas precepti. Tercium est principa
litas de nobilitate nature. Concedimus ergo
quod sicut [illegible] et mulier ita et vir superior
per has potencias quarum quedam sunt cognitiue
pertinentes quedam sunt motiue. Et ideo ab angelo
vir vocatur a ratione intellectus complexus et racio
superior Eciam ratio secundum quod dicitur hec
nomina dicit quod secundum diuersas apprehensiones
superiorum sunt racionum inter diuine applica
tio enim prior dicitur intellectus. Que dicit philosophus
quod intellectus est principiorum, ordinandi autem corp
ad temporalia dicitur racio, que racio est vis or
dinans principia principiorum, applicando ea per
superiorum ad ea que sunt ad consequendum in sine
per operacionis dicitur complexus. Complexus enim est
de hijs que sunt ad finem non de se superior
ad porcio racionis que conspicit racionis inferioris
humanam que sunt in mundo approbat que principia
inferioris diuini non dicitur intellectus sed racio inferior
et actus et execucio et appetitus racionalis et
ista nomina dicunt quod secundum obiecta ad virum
ut puta inter diuini dicitur execucio et secundum ce
ptionem communi inferioris humane dicitur racio secundum al
inclinacionem sunt consuetudines in operacionis dicitur appe
titus racionalis secundum inclinacionem secundum gradum necessario
dicitur actio hec enim nomina ducuntur ab au
gustino porcia in auctoribus super inducta. Ad
aliud dicendum quod vir cognoscit et diligit pe
riora sed sunt dilectio illa non est contracta
priora sed per appetitus bonum sibi a mulieris ob
latum quod per appetitus bonum sibi a mulieri ob
lata abstrahit per apprehensionibus vel [illegible]
que racio quasi bonum ut nunc proponit bo
num simpliciter. Ad vltimum dicendum quod gregorius
hoc appellat suggestionem mentis quod
augustinus sensualitatem ut enim dicit glosa super id
ad galathas 5to Caro concupiscit aduersus
spiritum. Caro proprie non concupiscit, sed anima
attribuitur quod caro facit in carne. Delecta
cionem autem post gregorius in cogitacione delecta
bilis et cogitare est actus mulieris sine

Jus

+

intellectus
ratio
complexus

de Carne

infidelis pbs rois Cosenq aut pp auctori tate attribuit vlo sed de his postea me lius patebit Gregorius in alibi quo organ dus videtur pone ab hoste a carne a de lectaoe a qssv sed tu pot hoste ce ho mine & tota alia in hoie modo pdicto

Secundo quest. de delectacoe medija uel no media & ut hoc lucidius inuestigare valeat. querit p. quid precede possit delecto in spualite. cuiusque mulieri offerat & querit. quid precede possit intellectus aliquid offerat. vlo. Et ad primum pcedo sic dicit

augu q spualis motus qui eam nos qui tris ac pcede & i quo incipit mens ioale. Cum igitur sicut se ha at passio ad passionem ut motus ad motum & poena ad poenam. Erit spualis delectacio. q nobis quando qui in pcede. ita q in ea nichil e de indicio &. & ita vr q in dim delectacio qui spualite q dim mellus ea ipsa ducente mediante tris. Item dicit augu i. 8uo. sup genesi ad litteram, q ois aia mou vis i. appetitus Sz. qui attendit tamen ipsum. ut hoie aia quare autem no. ut aia pecoris Motus aut qui est a vis est corporis. uel ec. go talis motus in dim vr qe in spualite q dim a re no precipi mca applicat. Item dicit auicenna q cetera aialia ab hoie & precipue aues qui aiatos construit mira tamen sed ho no sit intel ligendo uel meditando sed instinctu spiritu ceto. Ita p hoc q3 aialia eius spi sibi construunt tamen. q p meditando uel intelligendo construent differt construendo tamen sum intellectus & meditacionis. sm hoc vr. eciam p delecto sit ab aliquo corporali corporali & no fiat intellectio & meditacio ad co gnoscendum ed. quod ia delecto sit spualite bru tali & si no attingit adhuc interiore. q dt isidor porro tris. Item Auicenna dicit. q cetera aialia ab hoie. no hnt horc & pce & tpe loquendo. a puri qui no precedit tpe. quod est remotius ab ipso momento sm ho vr eciam q sibi prouide

q: formica prodit pluuias:—

no hnt q hoc q precipiunt tpe quod futurum e in re si instinctu nature. Ex hoc instinctu for mica prodit pluuia. p. hoc q eius sensitiue trahit alia ad tamen. Ex hoc. p3. q dim in de lectacio accepta no sine prudencie instinctu qr ad opus post deduci. tue delecto adhuc e in corporate peccatum. Item. auicenna dt q solus ho. in prouide futurum. q debet facere aliquid hodie & no aliud. Cetera no aialia no hnt aliquid de huiusmodi prudentia. go vr q quia dim i delecta tione accepta no sunt actus distinguens q ho e huic faciendum & huic no faciendum no e delecto illa in vi tris q attribuit hoc sm q ho e. Item dicit auicenna q soli hoi conuenit discerne qsi opacione que turpes & quarum honestas. Ex hoc item habetur. q quia dim no precipitur tpe & ho nesto tali delectacionis. q no attingit tris spirituales uel corporis pte. Sz. contra hoc est qui dicit augu i 3to de tri te asserit deliciis corporis qsi de genesis spiritualis p aie ptes ubi incipit ad occurrere quod no sit nobis cum ceteris bestiis. ubi incipit to. ubi ho infidele ia possit cognosci. pt & quocunque est penitus id no est nos comune cum bestiis go ubi incipit racio si inspualite e ibi petum go in spualite est racio & ita tali corpora spualitatis no vr qe sit aliquo actu ra cionis. Item inter ancillam spiritale & rationale no vr qe medium ponere ut inter spiritale & vegetale si sicut se ha poena ad penam ita motus ad motum go inter motum spualitatis & rois no vr qe me dium de inde vr. q sicut ut motus corporis est & spualite q eam in re ad generando uel dispensando. Item ut habetur in 3o genesis. nullum fuit medium inter tpe locacionis serpentis & auditus mulieris. si go debite fiat metaphoria et serpe peius est spualitas nullum erit tpe medium inter corpora spualite & medium uel delectacionis infidele pbs racionis Vltimus querit de delecte

Augu

dis. aia mouet uis

instr

omnia intuetur

no. Auicen

s. in dis cretione

no Augu

no^a suplem. loc. Bey.

Consensus in delectationem est duo. viz consensus in suavitatem delectationis in suavitatem [...]

fim quod est in insidiis per totis et ut hoc melius integre primaria dicto com 3o cap. ubi pe dicitur cum serpentis dixit ad mulierem. Cur precepit vobis deus ut non comederetis de omni ligno paradisi. Cui respondit mulier de fructu lignorum que sunt in paradiso vescimur de fructu non ligni quod stat in medio paradisi precepit nobis deus ne comederemus et ne tangeremus ne forte moriamur. Nequaquam. scit enim deus quod in quocumque die comederitis ex eo aperientur oculi vestri et eritis sicut dii scientes bonum et malum. Vidit ergo mulier quod bonum esset lignum ad vescendum et pulcrum oculis et in aspectu delectabile, et tulit de fructibus eius et comedit deditque viro suo qui comedit et aperti sunt oculi amborum. Ex hoc accipitur quod mulier et quosdam in comparacione ad delectabile primi et quosdam in comparacione ad virum et ad serpentem dis= tinguit actus eius secundum textum ipsius, et in textu isto patet quod est iudicium conceptus et timor et vetiti et comminacionis pene. Judicium concessit per hoc quod dicit de fructu lignorum que sunt in paradiso vescimur. Judicium vetiti per hoc quod de fructu autem ligni quod est in medio paradisi precepit nobis deus ne comederemus neque tangeremus. Judicium autem comminacionis per hoc quod dicit ne forte moriamur. Et prima duo iudicia certa sunt 3m non admixtum est dubitacione ut dicit augustinus. eo quod iam perceperit in ipso quod alias ad obtinendum hoc quod suasit serpens sit possibile, vetitum autem delectabilis primi sunt quinque actus primus est applicacio delectabilis primi quod notatur cum dicitur vidit mulier lignum. 2m iudicium de delectabili quod sit delectabile ut nunc et hoc importatur per hoc quod dicit quod esset bonum ad vescendum. 3m est iudicium de decore ipsius delectabilis secundum quod tamen apparenciam pulcritudinis et hoc importatur cum dicit pulcrum oculis iam enim pulcritudo sunt ex manifestacione delectacionis eius in colore et figura et aliis disposicionibus. 4us est iudicium de efficacia delectabilis ad inferendam delectacionem et hoc

notatur cum dicit aspectu esse delectabile id est aspectu delectabile quod a solo aspectu trahit in se delectationem et movet in eo delectationem. 5us est consensus in fruicione delectacionis qua sit ipso fruitur delectabilis et hoc notatur cum dicit. tulit de fructu eius et comedit. Cum vero autem non delectatur ei actus nisi unus scilicet dare viro. Cum igitur. ergo. de omnibus hiis actibus. queritur enim delectatio vel non morosa sunt, vel quando sit vel non in genere delectacionis dicitur. Constat enim quod status mulieris audiens serpentem non habuit delectacionem. ergo in hoc non sit audire concepte mulieris. quod est propter illicitum concepte inferioris partis rationis. propterea illicitum non fuerit in ea delectacionem rationis. Sed iudicium concessi et placiti quod est concepte rationis est iudicium delectabilis. certum licitum vel illicitum quod suadet concupiscentia non fuerit in est peccatum vel delectacionem rationis sed tunc movet de= lectacionis primi. sed post iudicium de delectabili. ex displicencia vel dubitacione comminacionis pene. Et ponitur. quod per multum tempus in iacuit delectacio in dispensacione i. remissa rationis. et post iudicium sit delectabilem perfectibus leccionis quod per triginta annos et amplius in libidine sunt tempora. Cum igitur a hoc dicitur morosa delectacio vel quod ista sint morosa secundum augustinum. tunc intelligitur sine vis gustat cum ita delectacione cogitacionis tenetur ut faciendum non displicet. Vel cum quidem tempus et mensura adhibetur a viro et non licet mulieri in effrenata libertate in peccatum procedere. si quando per multum spacium tenetur in cogitatu delectationis tunc non adhibetur tempus et mensura ergo tunc erit morosa secundum augustinum sed peccatum non dimittitur. a delectacione cogitacionis. sed statim ut mulier tetigit vel auctoritate repellatur. veniale. Sed non diu in delectacione cogitacionis tenetur. et sic voluntas perficiendi deficit. mortale est et per eo displicebit. Ex hoc patet quod morosa delectatio est a mora temporis. Et est sic mortalis. Et dicendum

no^a quinque actus ista delectabilis primi

[Marginalia:]
dicit ad sacro misere
primi
deficiente
morosa
alias propter illicitum
actus misit delectari primi
i. remissa
cogitacionis
no^a prima de morosite in primo

Oth pin opq scripturas ... ad peccatum / Aut hic vertitur ad peccatum- / -no. distinctionem vitii { apprehensivam / motivam

Nota glo.

dicit glosa super apostolum. prima corinthiorum .vii. Temptatio
nondum consensum non est peccatum. sed mala delectatio-
sed delectatio est temptatio quae quandoque procedit in consensum
cuius non generatur. non est mortale sed mala proba-
bande virtutis. Iste augustinus in .xii.mo de trinitate ait si sola
sola delectatione cogitationis mens oblectetur illicitis.
non quidem decernens esse facienda. tenens tamen et
volens libenter quae tunc ut aspergerentur animus respui de-
buerunt non negandum esse peccatum sed longe minus quam
si opere statuatur implendum. et ideo de talibus quoque
cogitationibus venia petenda est pectusque percutiendum
dicendo Dimitte nobis debita nostra. sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris. tunc igitur talis peccata non
generaliter dicuntur pro mortali sed veniali videlicet quod de-
lectatio illa licet morosa sit. tamen veniale peccatum est
Ultimo queritur. de vitio. de illis in actibus non legitur
consensum nisi quod accepit et reddit. quia in hoc credit
consensum et opus quando consensum iam et ita videtur quod
hoc vitium sit consentire. hoc etiam videtur orientibus augustinus
in libro de trinitate ubi dicit quod vir inducat quod
superior pars rationis illecebrae consentit et hoc dignum est
et grave peccatum. Quod contra utrumque ponit consensum
eius est consentire. post inducant in altera parte corporis
quod diuidicatur. sed melius est diiudicare superius
serpentis ut supra habitum est ergo eius est consentire.
ad hoc videtur augustinus dicere quod utrumque pars est sue
consensu et inferior pars quae consensum in delectationem superior
et non in opus per duos. In secundo de trinitate ait
superius ingerit quidem illecebram vir sive et hunc re-
lut serpens alloquitur feminam. huic autem illecebrae con-
sentire. de ligno vetito est comedere. Si iste sensus per se
la delectatione detentus est cogitationem superior suo
adverte non retinentur membra ut non exhibeantur arma
iniquitatis peccato. per peccato quando velut lignum vetitum
mulier sola comedit. Si autem in consensu illud utrinque
tantum. quod peccatum ut si potest sit et etiam non opere
impleatur. intelliga mulier dedisse viro suo secum
illicitum cibum. neque enim potest peccatum non solum

cogitationi qui pululat sed etiam perpetrandi efficacitur mente
discerni. nisi illa intentio mentis potestas quae summa
potestas est membra in opus movendi vel ab opere
cohibendi male actioni cedat. Ex quo videtur
quod mulier est consentire ad delectandum sicut vir vero
autem ad perpetrandum efficaciter. hoc et videtur per hoc
quod mulier ibi consensit serpenti et vir mulieri.
Quod contra eius ponit motum est movere ad opus
et apponi delectationem ordinatam ad opus id. ergo cum se
sic habent utrique facta in consentiendo et se teneant
sicut se habent movere et moventi et eius ponit vis
consentire et sentencia de delectando et operando
et ita utrumque consensus est mulieris. Solutio dicendum
quod virtutes spirituales anime quedam sunt apprehensive et
quedam motive. Apprehensive autem quedam sunt appre-
hensive deintus et quedam a foris. sicut sensus particulares qui
particularia sensata apprehendunt. sicut ... abiectis autem
sicut sensus communis qui componit sensata particularia in
magnitudine gratia et terminus secundum corpus Cum
tamen est in gutta cadente quae accepit sensus particulares
in loco hoc et illo dimissus sensus autem communis
cum dicit locum ad locum et apprehendit in similitudine
linee. Aliud tamen eius est in figula in una
parte diminuta et in alia parte deducta quod sensus
particularis accepit hic et ibi et sensus communis appre-
hendit generaliter per modum unum. Apprehensive ab intra
quedam est apprehensiva tamen cum quod sunt a sensu et
quedam elicit intentiones quae non sunt a sensu ab
ipsis apprehensis. et prima est duplex. quedam ... apprehendit
hendit formas secundum motum a sensu secundum actum
sensus ut ymaginatio. quae ab absentia dicitur forte.
eo quod formas sine materia recipit. Quedam autem
facit operationes super formas apprehensas et ista opera-
tiones sunt operationes formarum illarum et dividendo et
hec a philosophis dicitur fantasia componendo et dividendo.
Illa non quae elicit ab apprehensis opposite nondum
intentiones quae non pertinent non sunt a sensu. dicitur quoniam
non vel estimativa et intentiones quae per se non sunt

a brutis consideratio a homine

Marginalia (left): Nota glo. — nota verba augustini — Nota de consensu in actu et delectatione — nota verba augustini — consensu — in homine — viris — viro et feminae — a foris — apprehensive

Hic vide que pertinent ad sensualitatem

a formis spiritibus sunt intellectus boni et mali aut(em)
et divini convenientes et disconvenientes et hec intellectus
[illegible] non est a formis spiritibus. Et per se
non separabilis ab illis. [illegible] et in aliis potentiis [illegible]
diceretur sed hic spiritus aut(em) non denudat eas a
spiritibus potentiis sed accipit eas denudatas [illegible]
et per eas indicat de ymaginatione vel fugienda [illegible]
omnibus [illegible] fugiendum et prosequendum, et
hinc agitur [illegible] et non illa habet etiam
spiritus aut(em). [illegible] ab omnibus aliis alia que est
[illegible] formarum et [illegible] que dicitur media
[illegible] vis est [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] malos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sed non [illegible] figuras et formas. [illegible]
aut(em) media aut(em) spiritus duplex est. [illegible]
que est duplex. [illegible] insensibilis et [illegible]. Et
alia [illegible] que est [illegible] et insensibilis
[illegible] [illegible] motus. [illegible]
[illegible] et [illegible]. Et [illegible] actus [illegible]
sunt in spiritu aut(em). [illegible] nobis est [illegible]
et [illegible] hoc pertinet ad sensualitatem. [illegible] obediunt
[illegible] quedam [illegible] sunt [illegible] a [illegible]
[illegible] et [illegible], quedam aut(em) non [illegible]
[illegible] que sunt [illegible] et insensibilis. [illegible]
[illegible] et cognoscere se [illegible].
[illegible]. [illegible] bestiales motus [illegible].
[illegible] [illegible] et [illegible] movetur. Et [illegible]
[illegible] sensualitatis [illegible] est a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] augustinus et [illegible]
illa [illegible] sunt in [illegible]. [illegible]
in [illegible] in sensualitate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] motus [illegible] non [illegible].
[illegible] non corrupte [illegible] damas-
cenus. [illegible] bruta plus aguntur [illegible] agunt.
et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] et sine media-
tione [illegible] in [illegible]. qualiter

Bruta plus aguntur quam agunt.

non [illegible] [illegible] esse in sensualitate [illegible]

In sensuali motu [illegible] est

id quod [illegible] impleat et sine medio de-
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] nihil et
[illegible]. hec [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ordine [illegible]. [illegible] id quod [illegible]
[illegible] sine dubio [illegible] augustinus in sensuali mo- — de primo [illegible] in sensualitate
tu [illegible] est [illegible] hoc est [illegible] actu in [illegible]
[illegible]. Et a [illegible] [illegible] motus. Et [illegible] tale per
[illegible] [illegible] in [illegible] sensualitate non [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] potest — de primis motibus
[illegible]. [illegible] [illegible] motus non [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] motus et 2us
[illegible] motus. [illegible] augustinus dicit [illegible] [illegible]- — de [illegible] augustini
[illegible] in sensualitate [illegible] omne — non [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] et 2us
motibus [illegible] et [illegible] — de [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] non est [illegible] [illegible] actu
[illegible] spiritus aut(em) et de actu [illegible]
[illegible] aut(em) [illegible] contingit ut dicit [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] quod est in aut(em) spiritus [illegible]
[illegible] in [illegible] spiritus aut(em)
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] sensualitate. Et hoc est quod dicit [illegible]
[illegible] [illegible] ymaginatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] — [illegible]
[illegible] ab ymaginibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] sunt in [illegible] [illegible] inter
[illegible] [illegible] [illegible] non sunt
medium [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt medium. Et [illegible] in aut(em) [illegible] ut [illegible] — [illegible]
[illegible] est in sensualitate [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] est non [illegible] ut [illegible] — [illegible]
ad [illegible] et [illegible] ad [illegible] vel
[illegible] et ad [illegible] vel non [illegible] — non
[illegible] [illegible] [illegible] medium [illegible]

Sequitur ad illud quod querit

Ad illud quod queritur de muliere dicendum quod omnes actus qui sunt in inferiori parte racionis quibus vincitur actibus inferioribus videlicet prima delectacio et hec est peccatum in delectacione et ex consensu racionis tamen de consuetudine sunt in primis partibus. Quia non consummantur sed tamen per deceptacionem efficiuntur. Tunc non oportet quod omnes illi actus in inferiori parte racionis inveniantur sed tamen quidam et quandoque duo tantum videlicet ut proposito et delectacio et cogitacio que dicitur coagitacio et propter indicium racionis quia quandoque ex diversis delectabilibus diversis delectacionibus ad formas et alias que magis movent ad delectandum. Quandoque autem est de eo multi et demum in delectabili illo sicut turpe et cum pertinaciter sunt virtute pollucionis. Quandoque non colliget tamen indicium tunc alias naturales inclinabit adeo quod tunc moveat tales delectacio vel tamen eius per

no(ta) de delectacione mulieris

naturales libidinem. Quando delectacio mulieris quod vehementer movet eum quandoque indicium racionis [illegible] de muliere pulchra vel virgine vel nobili. Hec sunt diversa quod efficaciores sunt ad excitandam libidinem

de efficacia ad excitandum libidinem

quandoque non sit indicium racionis de prohibicione eo tempore sicut quod dominus dicit qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo. Et turpitudine incontinencie et voluptatem continere. Quandoque autem sit indicium quod non ita movet libido et sunt quandoque tamen in viris quandoque in omnibus personis quandoque eciam in personabus. In naturali per colligacionem corporis ad animam corporis trahit animam et immediate trahit eciam per se virtutes sequuntur in organis corporalibus. Unde tamen replicantur calido et humido complexione disponunt

de modo attrahendi naturali corporali ad peccatum

natura corporalis id est et quod virtutes in viris et mulieribus nate sunt obedire et imperari trahunt virtutes que sunt super se ad imperandum et ideo sunt corporales complexiones nate et concupiscibiles. Et ista sic et ille ultima trahunt racionem. Et ideo est indicium si supremat racionem tamen in inferioribus corporalibus complexionibus vel temporibus sicut sanguinei facilius trahuntur ad libidinem. Tercio quandoque eciam sunt indicium

de Bagwines

propria [illegible]

quod consuetudine pravitatis vite sicut qui fuerunt odium in muliere vel quod consuetus est in tali peccato. Tunc eciam sunt cursus per que indicant in propria libidine sicut in illusionibus diebus et in corrupcione et inferiore natura proximum peccatum et hoc eciam indicant sunt esse tamen ubi concupiscencia. Et in opere et in delectacione sigillatim et per se de secundo et tercio quod non non est dubium si de primo per hoc autem patet quod non est necesse quod semper sit ad indicium ea aliquam ipse consentit eciam ad alias duas delectabiles ipse et non confert ipsum ad rem prohibitam vel non prohibitam de quo debeat esse consensus vel dissensus. Tunc vel quandoque duo actus in inferiori parte racionis sunt deceptio et delectacio non in delectatur nisi prius concipiunt delectabile. Dicimus igitur quod si dissensus sequitur ad duos actus tamen tunc fit hoc quod dicit Augustinus scilicet quod semper delectacio repperitur. Quandoque attingit et tunc magis indispositum est delectacio. Si autem sequitur dissensus tres actus tunc aut sequitur post primum indicium aut secundum aut tercium et si post primum sicut est delectacio indisposita et non indisposita non excepto temporis sed excepto ignorancie racionis. Quod dicit dissentit per consciencie movenciam ad libidinem atque semper indicium racionis revocare debuerat et tamen aliud occupare. Si non sequitur dissensus post indicium tercium tunc non est indispositum quod illud indicium movet ad dissenciendum. Si non sequitur dissensus post indicium tercium tunc sit esse indispositum et non indispositum sed magis difficultas que indicio propter eo quod tunc racio trahitur a tanta libidine sed tamen que non cogitur. Unde a libidine trahitur revocare. Et in tali delectacione semper consentit libido ad unde redire post exclusionem et est possibile quod non nititur a motibus aliquis trahentis eum. Unde ille non semper cogitur reppiciet retrorsum ad retrahendum et non dirigit oculos in via recta per quam sit fuga et tamen tali delectacione est perditus

p^

alias

^ indo ipsius

sunt

^ sunt modo.

prima x B.

Carnalitas peccati spiritualis

ad eo quod maior est conuenit dissentiens ad proprius
actualem delectationem. Si non tamen post dissensum
in ea delectatione et post modicum delectationis tunc
non est in racione inferiori peccatum quod velle dicitur sed
tamen carnalitate que dicitur preparans. Et tunc non
est mortale de re natura sed mortale vel non mortale.
sed tunc est magis probande et [illegible] sicut
dicit apostolus datus est michi stimulus carnis mee
angelus sathane qui me colaphizet ne magni
tudo revelationum extollat me. Carnalitas enim
[illegible] est et per [illegible]
peccatum. Propter quod etiam dicit apostolus ad Romanos
Condelector legi dei secundum interiorem hominem video autem
aliam legem in membris meis repugnantem
legi mentis mee et captivantem me in lege
peccati que est in membris. Et alibi quod volo
bonum non ago sed quod odi malum id facio.
Si autem quod nolo id facio, non ego operor id
sed quod inhabitat in me peccatum. Vnde patet ergo
quod si per dissensum [illegible] delectationem et in spirituali
tate tamen et non in racione est mortale sicut in pau
lo et in multis aliis sanctis. Cum in tali mora
non est peccatum. Vnde duas alias auctoritates augustini
dicit. quod videtur est in hoc quod dicit cogitationes de
lectatio que cogitatione [illegible] ibi indiu
[illegible] et tunc videtur est quod mortale est quod si diu per
indicat [illegible] et non procedat ad dissensum. Similiter
enim qui [illegible] indicat de illicito et procedit
quod illicitum dissentire debet. Vnde si postea non dis
sentiendo delectatur [illegible] mortale delectatio. etiam
si [illegible] hoc sicut in quo delectatur. Et [illegible]
non procedit [illegible] quod licitum vel illicitum. Si
procedat tamen [illegible] et diu [illegible] in eo et
[illegible] mortale [illegible] quod non [illegible] preceptum
est [illegible] concludit [illegible] preceptum affir
mativum et [illegible] non obligat ad semper ergo non [illegible]
[illegible] preceptum non semper obmittitur. Et [illegible] non con
cludendo delectationem non semper peccat. Ad hoc.
dicendum. quod tunc non indicat mortale in illo
[illegible] qui incipit [illegible] ad con

non quod [illegible] dissentiat delectationi

sentiendum in opus vel ad sentiendum delectationem quod
docet augustinus velle in cogitatione delectari peccatum.
Sed circa id instantia peccatum per omissionem racio si non
dissentiat delectationi. Vnde patet quod obiectio in contrarium
sunt solutum predicta. Vnde aliud patet quod augustinus
loquitur in genere de delectatione mortali et non mortali
et de ea [illegible] dicendum generaliter quod est tria
prima quam ponit augustinus in tempore peccatoris.
Et dicendum quod duo delectationis in opere
et non in [illegible]. Vnde id quod queritur. Et videtur quod
sensum superiorem quod inferior et superior portio racionis
sunt vna potentia. sed secundum sunt duo officia. consensus
hic attribuitur superiori parti. Hac racione. quod consensus est
sit secundum eternas regulas iuris. quas [illegible]
in consentiendo. nullus non consentit in aliquo nisi
nulla racio in eo quod igitur racio tales sunt
dicit superior portio propter hoc attribuitur ei consensus
in opere. includitur tamen quod est de racione ubi
in utroque officio sunt in superiori et inferiori potest con
sentire et dissentire. Et per hoc patet solutio ad omnia
que obiecta sunt

Circa quintum de quantitate peccati in utroque gradu
et utrum sit gradus in quolibet peccato pos
sit inveniri. Et videtur quod in spiritualitate non
sit nisi veniale peccatum quod dicit augustinus in secundo
de trinitate. quod spiritualis motus peccati quod non
est nisi veniale atque levissimum. Contra duo sunt
genera peccati actualis scilicet veniale et mortale.
et sicut duo sunt gradus ad peccatum scilicet [illegible]
et spiritualitatis. Veniale igitur est spiritualitatis et
mortale racionis. Contra veniale dispositio est ad morte
et spiritualitas est prima dispositio et inclinatio
racionis ad peccatum. Cum igitur actus disponens ad mor
tale sit prius disponente videlicet veniale [illegible]
spiritualitas. Contra [illegible] dicit
augustinus quod [illegible] inducit [illegible] damnatur totus.
sed in [illegible] sunt damnari et non damp
nari tamen ergo est tertia pena [illegible] quod est spiritualitas
vel [illegible] quod peccatum quod non est damp
nabile [illegible]

etiam consensus attribuitur superiori parti racionis

sicut uel a vicio ipse quod sit peccare mortaliter / in
pluribus peccandi venialiter preparabitur ab aliquo
[illegible] quod est spiritualitas [illegible] in [illegible]
penes [illegible] non sunt in dampnacionis
tempore [illegible] non [illegible] dampnacio
sunt ergo [illegible] veniale sit tempore dampnationis et non
[illegible] videbitur [illegible] illis pone [illegible]
et [illegible] hec sit spiritualitas videtur quod in spiritualitate non
sit nisi veniale peccatum Contra contra dicit augustinus
quod omne peccatum est adeo voluntarium quod si non
sit voluntarium non est peccatum. Item dicit [illegible]
quod voluntas in [illegible] est. ita quod si [illegible] non
sit voluntas. et [illegible] in [illegible] quod [illegible]
voluntas in [illegible] est ergo videtur ultimo quod omne
peccatum in [illegible] sit [illegible] peccatum veniale est in [illegible]
et non in spiritualitate [illegible] hoc videtur [illegible]
peccati quam ponit ambrosius in libro de paradiso.
peccatum est prevaricatio legis divine et celestium
inobediencia mandatorum. quod prevaricacio est et inobediencia
non sunt nisi [illegible] cum dicitur lex et preceptum.
sed hec est [illegible] ergo videtur quod omne peccatum sit in
[illegible] quamvis [illegible] in [illegible] gradu [illegible]
[illegible] peccare mortaliter tamen. Ad cuius intellectum
[illegible] de [illegible] quod [illegible] in [illegible]
spiritualitatis. 2o in delectacione cogitationis 3o
in [illegible] ad opus et videtur quod peccatum mortale
[illegible] dicit augustinus quod [illegible] totus homo
dampnabitur. Item hoc dicit [illegible] quod [illegible]
[illegible] deliberatione [illegible] vel [illegible] peccatum mortale.
Iterum hoc [illegible] gradus [illegible]
peccato et videtur quod non [illegible] peccata [illegible]
[illegible] ut peccatum infidelitatis ut quod deus
non sit [illegible] vel [illegible] quod [illegible] non
[illegible] a patre et filio et [illegible] illa [illegible] sit [illegible]
[illegible] et [illegible] non sit spiritualitas. [illegible] de [illegible]
peccatis [illegible] quod [illegible] non [illegible]
vel in [illegible] sicut [illegible] et
[illegible] illa peccata [illegible] in [illegible] quod [illegible]
sit mortalia. Solucio. dicendum ad primum

37 voluntarium

quod in spiritualitate sola non est peccatum nisi veniale [illegible]
aut [illegible] veniale [illegible] mortale [illegible]
[illegible] mortale [illegible]. et hoc [illegible]
in omnibus ut infra dicetur. Ad id quod [illegible]
[illegible] quod augustinus [illegible] in libro retractationum
distinguens quod [illegible] est peccatum voluntarium [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Est voluntarium
[illegible] originale. sed non voluntate [illegible] aliud [illegible]
[illegible]. Est eciam voluntarium peccatum
quod [illegible] pugna [illegible] de
[illegible] sed non voluntate [illegible] si [illegible]
[illegible] et posset hoc opus [illegible]. [illegible] est.
voluntarium mortale peccatum voluntate [illegible]
[illegible]. quod veniale peccatum quod est in spiritu
[illegible] est voluntarium. Et ita non oportet quod
sit in voluntate [illegible] est in [illegible] ut in [illegible] vel
ut in [illegible] clarete [illegible] Ad ad
[illegible] peccatum mortale [illegible] est [illegible] legem et
ideo non [illegible] nisi [illegible] si veniale [illegible]
ad [illegible] legis et non [illegible] legem
sed [illegible] legem et ita non oportet quod in [illegible] ut in
[illegible] vel [illegible] dico autem in [illegible] vel [illegible]
quod si peccatum [illegible] ut in actu [illegible] est in [illegible]
ut [illegible] est ut in [illegible] Si autem [illegible] ut
in [illegible] vel [illegible] in pena a qua [illegible]
Ad aliud [illegible] quod iste gradus non in [illegible] peccato
sunt ita quod sequatur dampnatio ut augustinus dicit
hoc quod in omnibus sit [illegible] in [illegible] ubi
[illegible] et vir vetitum comedit et [illegible] vetitum
[illegible] et debet [illegible] in [illegible] vetitum [illegible]
[illegible] est [illegible] prohibitum et non est directe
prohibitum nisi mortale peccatum [illegible]
et natura mortale non est si veniale ut [illegible]
non est vetitum [illegible] Contra est [illegible]
preceptum [illegible] in [illegible] prohibitum et ideo
[illegible] cogitaciones in hoc [illegible] et vir [illegible]
in opus non [illegible] vetitum et [illegible] non [illegible] dap
nacio Ad id quod ultimo [illegible] quod isti
gradus sunt in [illegible] peccato mortali [illegible]
non [illegible] [illegible] ad
a spiritualitate. sicut [illegible] dicit [illegible]

De pctis spualib; q̃o sūt ī spualitate

corrūpit aggrauat aīaȝ et deprimit sensū in hystrio
sēm nulla cogitatōe vnd ac aīa corruptōes paciat ꝯcomitante ad corpus ꝯ aīe tantū quanto eg sit
sūm spualitē corrūp° q̄ ꝗ corpe magē vigz
in spualitē ꝯ ꝓpt̄ ut ꝑ ꝯgnīe ꝗ ꝗt eciā
in roē vnde pz. quā obnubilaco insidelitate
ꝗtud ad ꝑma pui oigine sit in spualitē ꝯ ī
carne. Si nō sequit͛. vere ꝑmg motg isīdelitate sit in spualitē. vel in roē. Sm q ī
spualitate ꝗt nō pt si sulcpcō tot ī
quā ē motg ꝑmg tal͛ a corruptōe inferiore
vōis. tc sm vlaꝯ ad ꝑmā oigine ꝯfert͛
ad spualitate ꝑmg motg in talibg pctūt
Et sic dm ꝗt ac de ōmbg pctē que sūt
obtū pne spualia

Consequenter querit͛ q̃ quot sūt modi temptandi ꝯ ꝑmiede sūt distinctōes siue
dicit n. glosa sup̄ gen. 3°. tbg mōl
culpa ꝑpetrat͛. suggestōe delectacōe ꝯsensu ꝑo.
ꝑ hoste 2° ꝑ carne 3° ꝑ ꝑpm hostis n ꝑua
suggerit caro se delectōi subicit tūc ꝑue
delectōi ꝯsentit suggestōe pctm cognoscimg
delectōe vincimr ꝯsensu ligamr Ite gg͛g
32° lib° moraliū sup̄ id ꝗe vehemētꝯ ꝗ
sci tcō die sidē famulo dūs hoste tallē
machiācōs impediat ōme quod supprimēdo
rapit ōme quod ꝯspidiando truncidat ōme ꝗ
minando terret ōme quod suadendo blandit͛ oē
quod desperando frangit ōme quod promittēdo
decipit Ite pa ꝯsideracōe dedā distingt͛ glo
temptacōem dictā ꝯ humanā dicens q temptao
humana ꝗt in mentē vel ꝑsonā nō diffidat
glo de deo amplius humanū ꝯsciendo Item
humana temptaco nō ꝗt de eis sūt ꝗbg ita vita
nō agit Ite ꝑ ꝑpm pati humana temptacō ꝑ qua ꝑficit͛ apud deū Ite humana temptao ꝗt alit͛ qua roē sit b; bono aīo Ite
nō huā ꝗt in veritat͛ quīd insinē sen
dis corrigēi plus in quā dana tnquilli
tās postulat dicā nō temptao ꝗt nimis

amādo sim; pnā vel ī videndo meliorbg us;
ad ꝑpdendū quaius vel condendū scismate vel hesi
pncilegiū puenie Conclūt͛ ergo de ōmbg his
modis ꝗ de malitate ꝯplus modus puenire
ꝯ p° qerit͛ de pa dīmōe q acciput͛ in glo
gen. vi n. q nō ꝯprehendat ōme mod temptandi ꝗt nō ꝗt id mog temptacōis exps ꝯ
ire ꝯ pore ꝑmū ꝗ n. temptabat͛ ꝯplurs
sup̄ neqȝ trahebat͛ a temptacōe in corpe nc
in aīa ꝑmi ante pctōs trahebat͛ in aīa
nō in corpe Et hoc pz in dubitacōe cuc
nō n. trahit͛ corpg a temptacōe ī corrūp
sū nos aūt trahimr in corpe ꝯ aīa Ite
videt͛ sīm qsi temptaco sit in carne ꝯa ꝗ
sup̄ quā ꝗt ꝯsēni ꝯa temptao ꝗt ī infiori
pte rōis q nō ꝗt eō Ite sīm vit͛ qd dt
delectaco vincat sup̄ n. quā ꝗt q nō oīs
delectaco ꝗt mortale pctm quā sit in infiori
pte rōis deīde obicit͛ de dictē gre
goi ꝯ querit͛ quod vocat opprimēdo rapit hoc
n. ꝑtinet ad violenciā et diabg nulli sit
sine violenciā sicut dt beg bnardg debilis
hoste qui nō pt vincē nisi volentē ergo vt͛
q nō opprimēdo rapit Ite oppsso ꝑa aut
refert͛ ad corpg aut refert͛ ad aīaȝ Si ad
corpus tūc nō vi͛ opprime ita q rapiat q
ꝯ hoc michil rapit quod opprimit aliq in
corpe ꝯtra glo sup̄ pa pet 3° capo dt
q nō ꝗt timendg hostis qui nō pt ꝗtā ī
porcos ī ꝯ dispensacōe creatoris ꝯ ita vi͛
nō posse opprime nisi licencia accepta a deo
ergo nō ipse opprimit sed deg Si nō refert͛
ad aīaȝ tūc plac sīm ꝗt ꝗ pctē ī aīa
nō b; nisi magis hō sibi ꝯsēa nolū tc
ꝯcessit Ite querit͛ de hoc quod dicit ꝯsidi
ando tāmolat insidie n. ponr ambulā
tibg in via publica sī via publica ī modo
ꝗt via mādatorē ꝯ hoc nō b; pctm ꝯ
ita vi͛ q nō sit obnoxia ī ꝑdiis dīmia ꝯ
tcū insidiantes in vno loco ꝯpueniē ponit

insidias et machinagm et ita videt q c̄ aspect
hec duo qui igit insidiando tendiculat sz cum
insidiat no tendiculat et si tendiculat no q
diat Ite querit de hoc qd minando terret
p minas eum et terrore no attrahit ad se
fugat tn g° demon sit mitens temptaticos at
trahere videt q iste mo no machinatoris
sic qui est minando terret Ultimo querit de hoc
quod dicit persuadendo blanditur pcepto n° actio
nalis nt q° demon no possit sup tacto
ut sup habitu vt qd eis pcepto no pcipi
at ablhoc et ita no persuadendo blandit
Postea querit de hoc quod dicit decipiendo fin
git qehoc n. q aliquis decipit no e dis
fractis q ad hunc sit velle advcias Ultimo
querit de hoc quod dicit omne qd pmitte
do decipit eo n. no est promitte q nil
habet dare sed demon nichil h3 dare g° vt
q sine no est promittere Ite q no omnes
modi machinatoris sic enumerant in iste sex
quod dicit augo q demones quos sermonis
et spectaculis aliorum ut excitet ad gulam
quos pectmaiorem dolore iniuitas ad vanitate
et libidine carnis sicut quod narrat gre
gorius in dialogo q diabolus sedit sup planu
lactuce excitatis ad libidine glutos quos
manducare et sicut quod d° de ena q vidit
lignum qd erat ad vescendum bonum et pul
crum oculis aspectu et delectabile quos etiam
immiscet se spectaculis histrionum ut mo
ueat ad risum et vanitate et quos etiam ip
sis figuris ut sup habitum Ite augo in
lib de conflictu viciorum et virtutum tangit
specialos conflictus vitiorum viciorum et sepe ea
specialius et plura pure quibus pre vi
ndas in idem opus non decipit dia g° i
pugnare et subinferet postea si ne hyo
genito ad alia reuertit arma dicitur dicat
in pugnis sepius cum pincaciat ut

ea quos ad falsitate protrahat gdoretem dan
horum decernit ut eos qd vigiliarum tempore et seq
no ginjssi deprimat Postea cu sepulturas atque
orationes plures secedibus latentibus dimiss et
in cogitationibus et sic vocibus ~~tact~~ iactis eam lapi
dibus vel secedibus perturbat ut omnes quos
ab ope pauli retrahes in aures confirmat vnde
dicit ibidem augo q quos temptat blasphemia
Idem in 2° lib sup genes ad litt dicit q
Mathearii mysticum daemone sepius vel pcdi
mt et tn multa sit temptamenta diaboli
no pnt eta posse reduci ad iste mo quos
tangit gregorius Ite persuadendo blandit et pmit
tendo decipere no potest hic dicit q diabolus
no pmittit nisi addat persuasio ut videat
pmittendo Postea insidiando tendiculat
no videt hic dicit ad alium aliorum qm n.
insidiat occulte nocet et in omnibus machi
namentis diabolus querit occulte nocet deinde
querit ultimo de 2a dimysione et po de hoc qd
dicit distinguit glo temptatoem humana et dia
bolicam sicut n. quedam temptatio est a diabolo
Ita quedam a mundo et quedam a carne et sic
videt insufficienter distinguere Si aut dicat
diabolicam temptatio que est ad peccatum no dia
bolice temptationis tunc nichil videt qu dicit
q demon no est temptator Ite pro xpo pa
ti no videt temptatio qu sed potius nitiis
constantie et fortitudinis Sic in proverbiis qre
loquar consilium no est temptatio sz actio
prudencie virtutis Item in proverbiis sic col
mittere dimittens postposito consilio qd sit
qui est temptatione dei et hoc est peccatum
mortale g° oppositum eius sz qre consilium
in proverbiis qre mitius et obvia perpsi qd
ponit Deuteronomio No temptabis dominum
deum tuum Ite apostolus pmittit se commicti
in carcere p inimicos cum queret a proposito

damasci et hoc sunt querere consilium humanum nec
reputatur temptacio sed ponitur causa apostoli sicut
dicit glosa ibidem fugiat sicut christus et monstrat
ubi quod precepit illud permitto sed ipse christus in
egipto fugit fugiat vero de civitate in civitate
quia corde consequitur precavere a persecutoribus quantum ab
aliis qui non ita consequuntur non desinunt causa propter
ea dicit philosophus sicut unum oppositorum sunt ultra
et reliquum Cum igitur temptacio humana distingu-
atur per quatuor membra a glosa dicitur quod temptacio
diabolica per tot debeat distingui ut dicit in glosa
non invenitur nisi unus modus temptacionis dia-
bolice Contra hunc arguitur quia sicut temptare deum
sumitur hoc ut quidam dicunt petere miraculum pro
se sed sic multi sancti temptaverunt deum Si autem
hoc est ut quidam alii dicunt offerre se periculo
ut perpetrat consilium humanum sicut de exemplo
periculi tunc etiam multi sancti martyres ut kathe-
rina et ceteri temptaverunt deum Preterea
hoc videtur esse contra hoc quod dicitur in actibus 5to
cum sponte obtulistis de ipsis animas ves-
tras periculo benedicite dominum Ultimo arguitur de
effectu temptacionis de quo dicit apostolus prima ad co-
rinthios decimo fidelis deus qui non patietur
vos temptari supra id quod potestis sed faciet cum
temptacione proventum ut possitis sustinere Solutio
quod prima divisio data est per eos gradus quibus
progreditur temptacio in nobis quia ad consumma-
tionem peccati et est non pervenit nisi tres sunt specialiter
in floribus primo malo et superioris sed est suf-
ficiens est divisio per hos gradus assignata ad
primum quod est contra obiectum dicendum quod temptacio est
a priore partis secundum primum statum reducitur ad
temptacionem que est in suggestione hostis suggestio
enim duplex est scilicet exterior et interior interior
sit per actum sensualitatis corrupte exterior
autem per demonem sit ab extra et talis fuit in
primis parentibus secundum primum statum et in christo
etiam aliud dicendum quod in illis ponitur ...

per mollitiem et destabilitatem de malo et multa ex
virginitate cum carnis sepius emolescat et de-
lectabilibus carnalibus ad quod non id dicit quod
delectacione vitatur quia per sunt et in delectacione
peccati et temptacione contra deus non vincit quod apte
sentitur quia mala sensualitate separatur et indemp-
nis de illicito sed hoc quod appellatur ad
peccatum est victoria temptacionis delectationis Ad
id quod ultimo arguitur de alia divisione dicendum quod
hic ponitur per modum machinacionis diaboli tunc tolli
sunt vel in prosperis vel in adversis in adversis dico
scilicet vel recte presente adversitate vel recte futura Si
recte futura adversitate tunc minando terret et
hoc sit quando mentitur alicui bona defectum
corporalem vel temporalem vel paupertatem sic velud
fecit deus Si autem est recte presente adversitate
tunc est de minima tristicia mali imminentis
et hoc potest esse malum culpe vel malum pene
et si est malum culpe tunc desperando frangit
Si de malo pene tunc opprimendo rapit dico
autem nimia tristicia quia moderata tristicia de
culpa vel pena est temptacio utilis ut apostolus
in 2a ad corinthios 6to secundum tristicia ad mortem
operatur tristicia autem secundum deum penitentiam in salutem
stabilem operatur et est tristicia vel consilio ad
ducens gloriam et est tristicia vel confusio addu-
cens ignoranciam Si non temptet per prospera tunc
temptat secundum quo ponitur ad bonum quantitate et
hoc dupliciter dicitur quia sic generat ad bonum
hoc vel id vel precavere ad bonum hoc vel
id Et sic generat tunc impediendo dissolvit
et impedimentum est observancia est omnis modum
disponens ad bonum voluntate ut melius
ad bonum illicitum Si autem precellit ad hoc
vel illud tunc autem est recte presente aut re-
spectu futuri Si recte presente tunc persuadendo
blanditur et tunc est suadere appetere rerum ex-
pectate naturale generat ut obtenta naturaliter generat
voluptatem Secundo est respectu futuri promittendo

decipit vel sic dicitur temptacio hostis vel que ex
parte vim apprehensivam quam tum potest precise vel
ex parte motivam. Si ex parte fantasie sicut quod
accipit a sensu interiori consilium et hinc insidias
circumvolat ut decipiat per consilia. Dicitur ex parte
fantasie sicut quod est mota in concupiscibilis et pia
deinde blanditur. Si autem motivam tunc hinc est
sicut irascibile et hinc ea que est contra actum fortitudinis
et hinc opprimendo rapit ea que est contra actum spei
et dicit quod spes est futuri boni et spes vere
et sic est contra spem vere hinc desperando frangit
Si autem est contra spem futuri boni tunc promittendo
decipit. Et hinc videtur dicendum in proposito quod nulla
machinacio hostis contra actum caritatis. Item sicut
est machinacio contra actum fortitudinis ita contra actum
aliarum virtutum cardinalium. Item sicut est machi
nacio contra actum spei ita contra actum virtutum aliarum
theologicarum. Ad hoc dicendum sicut prius expeditum
demon non potest per se contra inmittere sed tunc mente
fantasia. Et hinc machinacio contra caritatem inducitur
hoc modo ad illa que est suadendo blandiendo. Ad ad
aliud quod est in concupiscibilis non est ordinata in ad
bonum ut mundi et dilectio contraposito ad tale bonum est
in formidine in addere persuasio contra et fan
tasia est bonum ut mundi prosperum est per et dilectio
nulla machinacio est in concupiscibilis sunt sed irasci
bili autem non sit quod illa est contra malum quod
est apte malum et ideo ad irascibilis contra id
non indiget persuasione sed apprehensione tamen. Ad ad
aliud quod dicitur virtutes in cardinales sunt prudencia
et iusticia sunt in racione in qua demon non potest in
mediate sed consilia et fantasmata quibus obnu
bilat et hinc machinacio contra illa inducitur ad
illa que insidias circumvolat. Temperancia vero est
que est in concupiscibili sicut quod ordinatur ad
bonum ut mundi et ideo machinacio contra illam virtutem
ad eam inducitur que est suadendo blandiendo. Ad
ad aliud quod caritas est in voluntate propter quam
non potest nisi deus et sic dicitur a quibusdam in con
cupiscibili et delectabili quod est in ipsa ut perficiat

amicus summi boni amicus summi principis et hinc machi
nacio contra caritatem circa inducitur ad ea que est plus
deinde blanditur. Fides autem est in racione vel intel
lectu inquam ut credendum est non potest demon inmittere
sed obnubilat quibus fide fantasticis contrariis et hinc
machinacio contra fidem per eam apprehenditur et insidi
ando circumvolat. Ad primum ergo quod contra petitur
dicimus beati gregorii dicendum quod opposicio ea non po
nat in racione voluntatis credendo sed occupaverat
ut quemadmodum sit qui multa mala ingeritur alicui
quod per talia ad impacienciam et iram et oblivisca
tur meritis sicut fecit dyabolus iob cui per unum nun
cium adhuc referente malum unum aliquid supervenit quod
peius nunciat. Ad aliud dicendum quod opposicione
ad voluntatem et racionem sed occupacione non coactione
sed sic exigitur ad temptacionem. Si ergo competit omnis
coactio non est temptacio neque ergo machinacionibus
Ad aliud quod incipit hereticum in peccato in penam
vel et hic non deus permittit temptandi permittit
et dat tamen quod dyabolus ex malicia instigatur ad
actum opposicio et actus dyaboli potest et non dei vo
luntas non dyaboli plus inclinatur ad temptandum ex
malicia propria quam ex obediencia ex concessione manda
ti divini. Ad id quod queritur de insidiis circumvo
lat dicendum quod in hac via dyabolus ponit insidias et
per mundi viam sicut quod dicitur in psalmo iuxta iter
scandalum posuerunt michi. Est non ex via per quam
progreditur homo sed via mea et mixta quam ponit dya
bolus insidias magis temptans hominem in eo
peccato ad quod magis inclinatur [illegible] via est
dicitur in iob quod abscondit decipulam in semita
et est via racionis et mixta quam ponit insidias
ingerens racionem decipiens in discrecione boni et ma
li et boni et melioris sicut quod dicit salomon
proverbiis quod est via que dicitur homini recta et novissima
eius [illegible] ducunt ad mortem. Et istis
via mandatorum et consiliorum dei de qua dicit
psalmista vias tuas domine demonstra michi et semi
tas tuas edoce me. Et alibi viam mandatorum
tuorum cucurri cum dilatasti cor meum et mixta

hac ponit impedias quo possit ambulare declinan-
tes in ea dicitur quod in ipsa via non est periculum
sed difficile est attingere verum et facile declinare
sicut dicit philosophus in 2o ethicorum hoc impediatur ut recte
ambulantes educat a via. Ad id ad dicitur quod diabolus
intendebat dicere propter hoc quod inter declinare contingit
a recto et ipse omnes illos inquit obstruat. Ad id
quod queritur de 10 quod est inimicus electi dicitur
quod non mutatur alicui sibi sumenti si pereunt nolenti
sumere deus ut spiritus est in medicine cum per hanc
machinationem intendit spiritus retrahere a servicio dei.
Ad id quod obicitur de suadendo blandiendo quia per plures
predicta quia licet prius non possit inmutare
potest tamen per conturbacionem fantasmatum et similia.
Ad id quod obicitur de depravando frangit dicitur
quod sicut non sunt in ordine impossibilitate re-
demendi ad salutem sed sunt in corruptione ordinis
ad hoc propter quod remittitur omnia peccata. Sed ex
peccatis remittitur principium dei ad quam per essenciam
ordinatur peccans depravatur ac corruptus et
fractus est in ordine 10. Ad id dicitur quod sicut
demones se immiscent superioribus laboribus sicut segni
hominis sic aliis actionibus sic interioribus tamen traditur
ad illam machinationem suadendo blandiendo quia in cordibus
illius quousque bonum spirituale intendit persuadere.
Ad id dicitur quod vicia sunt capitalia sicut supe-
rare sunt de duo obiecta scilicet boni appetere et
appetere mali ut in tantum appetens malum et gu-
la et luxuria ad appetens bonum et ideo temptatio le-
ta et accidie et invidie educatur ad quinandum dicitur
sua ut contingit propter appetere operacionem quod occulte
mutatur in corde vel querela sibi perficiat vel le-
pore corporis vel tamen accidia non difficile
tamen cultus dei et sanctus mutatur. Si invidia mu-
tatur impedimentum excellencie vel prosperitate proprie ex
bono proximi. Alia non peccata propter cupiditas ad bonum
ut mine apprehenditur sub suadendo blandiendo. Ad
ad dicitur quod in proprius vera predicat et autem tempore
orationis educatur ad primum dampnandum bonum in-
quibusdam predicatoribus sicut permittit futura mala

latratibus aut vel ictibus insectatur psallentes tamen
est ad diminuendum devotionem. Ad id ad quod obicitur
de blasphemia dicitur quod blasphemia primo consi-
derata et ideo sicut assimilat incredulitatem pri-
mo dicunt fidem ut pertrahat ad infidelitatem sicut eam
postea pertrahit ad blasphemiam. Ad id quod obicitur
de mathematica dicitur quod hoc tradit sub principio
demptis sicut est in auctoritate superiore etc. Ad id quod
de 2a ratione queritur dicitur quod humana temptatio di-
citur in hiis sed quibus non est infirmitas humana
diabolica aut perspicua dicitur perspicua quia propter
quod pervenit egregium precepti et perspicue et per
hoc in glosa non ponitur diabolica temptatio sed diabo-
lica perspicua et humana temptatio et angelica prefatio
et dicitur perspicua diabolica quod diabolus suadet ipsius
non infirmitas humana et quod est admixtione
diaboli angelica non prefatio est ut dicit glosa
in non errare sed temptari est humane infirmitatis
et hec temptatio quod in humana infirmitate cadit
aut ex parte dei aut infirmitate humane et sic de parte
dei non propter est impletis et tunc est non pos-
sibilitate cavendi periculum quod non proprio tunc est illa
quam dicit glosa quod in veritate vel propria non
dissidat ergo a deo auxilium humanum impetro.
Si non 2o tunc est illa quam dicit glosa patitur
christo temptatio est et iste due temptationes sunt nobis
presunt apud deum ut dicitur temptando nos probando
quod sunt integritatem infirmitatis humane utrum deo
consentit adhereat vel non. Si aut temptatio ex parte
ab infirmitate humana in hiis sunt corporis sic vita non
ducitur tunc multiplicant secundum tres vices quae exte-
riora ad opera sua vite. Et ideo quod est aliter
sumpserit quam vos sic et bono aut non ipsius ad spiritus
singularitate cadendum scismate vel heresi superbia
est peccatis vero illa non quod est amare ea sunt quia
vita ista non agitur superbia et peccatis quam ipse
sed ideo quod est tamen quod irritatur ut fervens studio
corrigendi plus tamen quam racionem tranquillitas pos-
tulat superbia est peccatis vestis. Et hiis per
plures ad obiecta quod humana temptatio non

dimidi contra diabolum temptantem sed contra diabolum
persequentem Dicit propterea pati temptationes probationes per
quas intelligat infirmitatis humane de confiden-
tiam enim quod cum deus loquitur plus et non gratia sibi con-
cesso et gratia quod confortatus bene potest confugere ad
auxilium humanum et tunc Ad 3m quod queritur quo-
modo temptare deum dicendum quod secundum glosam super deuteronomium
quod deum temptat qui eius quod facere scit vel
se committit periculo experiens utrum possit liberari
a deo et ista temptatio dei precipue est contra postula-
tionem miraculi sine vera utilitate et quod committit se
vel sua discrimini ut probatio sciat liberabit eum
deus quod deo sit credendum et 2m quod presens fides
non sit in corde et hoc dicit glosa super psalmum xciiii
ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt
et viderunt opera mea scilicet quod dolose miraculum pos-
tulaverunt in corde non credentes Ad ultimum quod queritur
de profectu temptationis dicendum quod licet ad multa valeant
temptationes tamen ad 4or valent principaliter scilicet ad emen-
dationem delicti et exemplum huius est de maria soro-
re moysi Et ad virtutis probationem et huius exemplum est in
iob et thobia Et ad humilitatis et conservationem
de fragilitate et fortitudinis in conspectu Et
huius exemplum est in apostolo paulo Et ad gloriam dei
Et huius exemplum est in ceco nato Nota etiam quod glo-
sa dicit super matheum quod omnibus que in mundo
sunt ut carnis vel diabolus contra nos Unde
est in mundo vel concupiscentia carnis et concupiscentia oculorum
et superbia vite Quibus in verbis omnia genera temp-
tationis comprehenduntur Et glosa ibidem distinguit genera
temptationum precedentem obiectum et generales fines peccati
Omne enim peccatum aut fit propter concupiscentiam carnis aut
propter concupiscentiam oculorum aut propter superbiam vite

Consequenter queritur de quatuor coequevis in con-
Et videtur quod non sint tot quia tempus
est accidens Et est in aliquo tempore
ut in subiecto Et ideo aut numquam
coequum subiecto est quod prius est hoc
quod precipiatur et intelligitur a subiecto ergo videtur quod ista

quatuor non sint coequeva Item locus et locatum non sunt
coequeva sed magis quod locus prius locatum est et ergo
celum empyreum sit locus et angeli locantur in ipso non
videtur quod sunt coequeva Item dicit philosophus in libro de causis
quod quedam sunt que sunt post eternitatem sunt prius tempore
sed ista sunt immutabilia sicut celum et angelica natura
ergo non videtur quod coequeva tempori Item damascenus 2o
libro capitulo 3o quidam aiunt quod ante omnem creationem
genita sunt angeli ut dicit gregorius dicit theo-
logus primum quidem excogitat deus angelicas virtutes
et celestes et excogitatio opus eius Aliqui non quam
postquam omnem generationem celum primum quidem ante omnem hominis
plasmationem omnes consistere omnes Ego autem gregorio
theologo consentio Dicebat enim primum intellectualem
substantiam creatam et 2o sensibilem et sic quod compositum
ex utroque Patet quomodo prius quod sunt multa horum
quatuor coequevorum Solutio Ad hoc ultimum dicendum
quod multis quatuor coequevorum accipitur prius tripliciter
et coexistentia precedenti sunt in quodam creatura ex natura
corpora immutabili et corporea primum est natura et quedam
ex natura immutabili per generationem et corruptionem Et
horum primum est celum quedam in sunt non ex natura cor-
ruptibili potentia et hec non sunt ex prima alia creatura
vel celo sicut angelica natura Et ideo ista tria
coequeva sunt tempore autem coequum ipsis ponitur secundum quod
sunt ex nove primum inchoationem rerum mutabilium
ad quodcumque quod vero dicitur ubi tempus mensura prius
ponitur esse in quod preteritum Et secundum ergo dicendum
quod tempus non est in uno sed actio tanquam sed angelo
creato et celo et materia et ideo dicitur comparationem ad no-
tam actio sed ut mensura et ut actus vel
actus principalis aliquo ex posterius ipso est secundum
intellectum sed non quo ad esse durationem ut mensura
non est propterea motus eius et actus ut coequum
Ad 2m dicendum quod locus secundum quod accipitur ut continens
est non est nisi exterioribus corporibus [illegible]
adiacens prout [illegible] ad [illegible]
secundum autem quod accipitur in generatione et natu-
ra quoddam [illegible] influentia prius [illegible] forma
et figura [illegible] generabile in [illegible] secundum quod dicitur

principaliter quod generationis principium dicitur locus vel aliquod quod
genuit vel alterum in quo quis genitus est. Ad
aliud dicendum quod gregorius theologus et damascenus
loquuntur secundum ordinem intellectus et nature et non secundum or
dinem temporis quia secundum intellectum nature et natura simpliciora
sunt ante composita ut sensibile et intellectuale ante hominem
qui continet quod intellectuale non in ordine simpliciter
est ante sensibile quia intellectuale est finis et actus sen
sibilis etiam ante dicit philosophus nono metaphysice per
se perfecta substantia et tempore. Et secundum ordinem
temporis quo illud perficit intellectuale quod continet
celos et mentem que a damasceno sensibilia dicuntur eo quod
a sensibus percipiuntur.

Quod hic respondendum est ad ea que obiciuntur contra
secundum membrum sex dierum processus et continentur duo
quod in opera sex dierum facta sunt explicatione
secundum creationis distinctionis et ornatus. Circa primum
de distinctione et ornatu eo quod in creatione est de
creatione. Consequenter de ipsis distinctionis et ornatus. Cir
ca primum queruntur tria. primum est de opere distinctionis
secundum de opere ornatus, tertium de tribus operibus in
genere scilicet creationis distinctionis et ornatus.

Ad primum procedit In principio genesis super illud fiat lux
dicit glosa interlinealis incipit distin
guere opera quod videtur non per hoc ubi fi
at lux aqua post materia per acceptam formam lucis
quod distinctio est acceptio forme specialis. Item res in
materia sunt in qua distinctio tamen igitur materia non
progrediatur nisi per acceptionem forme videtur quod collatio
formarum sit opus distinctionis. Et tota in omni
opere sex dierum fit preter aquam collatio forme
sicut patet in creatione piscium et piscium et volati
lium et solis et lune quod videtur quod opus distinctionis
per omnia opera sex dierum extendatur quod est contra
omnes sanctos qui dicunt opus distinctionis ultra
tertiam diem non extendi. Item videtur quod distinctio
non sit ad formam sed ad locum dicitur enim scriptum
quod prima distinctio est lucis a tenebris. Ita quod lux
est in superiori parte et tenebra in inferiori ex opa
citate terre. Et secunda distinctio est aquarum que
sunt supra firmamentum ab aquis que sunt sub firmamento

Et tertia aquarum in locum unum a terra et omnes iste
distinctiones sunt ad locum quod videtur quod distinctio sit accep
tio loci. Item videtur hoc ex hoc quod scriptum dicit post ma
teriam fuisse confusa et post distinctionem unumquodque elementum
ad suum locum esse distributum. In hoc non videtur
tamen quod distinctio sit distributio elementorum ad loca
propria. Item queritur cum tres sunt distinctiones in di
ebus sex scilicet lucis a tenebris aquarum ab aquis et aquarum
a terra penes quid iste tres distinctiones accipiantur.
Solutio dicendum quod distinctio dicit actum quod est tele
nature quo ad formam quantum et ad locum et for
ma accidentis et passionis et motus et per hoc patet solutio
ad prima duo. Ad ad dicendum quod non quibus acceptio
forme est distinctio sed prioris generalius moventium
et agentium et patientium scilicet lucis et stelle et de
tractu alia non sunt generalia principia sed ornatus et
in omnia pertinent ad ornatum ut probatur in scripturis.
Ad id autem quod de plantis scriptum obiciebatur solvitur
in sequentibus. Ad ultimum dicendum quod est primum motus influ
ens virtutem et non speciem sunt quibus aliqua movetur
ab ipso. Et est primum motus receptivum virtutis illius.
Et sunt tamen prima agentia et patientia et moventia
contra communem receptiva accipientem virtutem et speciem
primum autem quod est movens tamen influens virtutem
et non speciem est diversum scilicet formam movens et forma
per quam est motus ille. Secundum autem distinctio
sit distinctio exterioris admixte quorum unum
est movens influens virtutem et non movens et que
distinctio sit per formam per quam est motus
et hic [illegible] lucis a tenebris lux enim est prima forma
per quam movetur elementa ad generationem et corruptionem
et ingenerate tamen non operatur lux sed illius quibus lux
operatur ad generationem. In secunda non distinctione distinguitur
moventis primum ab eo quod movetur secundum formam ut aque
que sunt super firmamentum que supponuntur celum crystal
linum ut supra est dictum distinguuntur ab aquis
que sunt sub firmamento que supponuntur per materia pluvia
et nivis ad generationem et corruptionem. In tertia non
distinguuntur agentia et patientia abinvicem ut
aqua ab igne et aere descendens et alia
recedens in locum unum. Et quoniam hanc

distinctionem obicitur quod non prior est distinctio rei secundum
naturam quia secundum formam videtur nunc etiam distinc-
tionem primam precedere debere. Item lux non videtur esse forma
que inclinat secundum influentiam celestium sed non congrue
generatur secundum speciem sicut igne et aere cum primus est
illuminans. Item ignis et aer sunt agentia et
patientia sicut aqua et terra. Ideo videtur quod debeat
hec distinctio sicut alia duo elementa que non
debeat in tria genera. Preterea queritur ad quid
necesse est hec distinctio ad locum et formam et
non ad alterum tantum et ad quam formam sit dis-
tinctio. Solutio ad hoc intelligendum quod totum
opus sex dierum habet ad opus nature et secundum quod
multiplicatur ea que sunt ad perfectionem universi or-
dinandum multiplicatur opus sex dierum. Primum
autem opus quod creationis est ipsam produxit univer-
salem continet ad esse non autem secundum perfectum puta
secundum quas formas nec agant nec patiantur nec mo-
ventur exigitur ad opus per quod conveniunt formas
mentibus quibus moveant et moveantur agant
et patiantur. Et ideo sicut perfectum in libro de speculo et speculato
secundum quod ignis vel terra medium facit vel pati
nec aliud quodcumque simplex contingit eis secundum autem
quod contrarietas secundum hoc omnia faciunt et patiuntur.
Hoc igitur opus quod dat principium nature movendi et
movendi et agendi et patiendi est opus distinctionis sive
dispositionis opus. Et quod debeat actio activore
et passionem passivore et motum motiore secundum debita
instrumenta in natura est opus pertinens ad ornatum
ut inferius patebit. Et ideo cum non plura exigantur
ad nature perfectionem non sunt plura opera in sex diebus
et non forma secundum quam movent et agunt et pati-
untur. Puta tamen sicut contrarietatem oportuit ipsa puta
secundum suas formas et motus sortiri diversa loca et per
hoc distinctio ad formam et ad distinctionem ad locum
per quod etiam patet quod dicitur quod lux est forma dicta
celo mobili et non mobili. Invenitur in celo empireo
et cristallino et sphera stellata et spere planetarum
et per hoc etiam sit gradus quia subito celi mundus
quod predicuntur in celo mobili cristallino prior est dis-
tinctio prima quod celi cristallini. Item alia

vero supra in questione de celi [illegible] quod nullum corpus
omnino uniforme est motum quod sicut non habet dextrum
et sinistrum et ideo celum cristallinum cum moveatur de-
bet prima motus dextri et sinistri differentie aut
illud facit apparitionem lucis in oriente et occidente.
Et ita patet quod lux est aliquid non primum motus
celo ipsius celi quod est primum mobile et ideo eius
distinctio est ad distinctionem primi mobilis. Si non
generatur quia non distinguuntur alii celi sicut sphe-
ra stellata et spere planetarum dicendum quod operatio
que est supra primas inferiores est operatio pertinens
ad ornatum pro decoratione stellas et determinate
moventes ut patebit in opere quarti diei. Sed opera que
est supra celum cristallinum est opera uniformis
in forma et motu et non totum similiter hinc
uniformis motus sed diversus hic et ideo non de-
beat movere ad hanc speciem vel illam sed ad
omnem secundum quod exigitur in opere distinctionis. Ad
ad dicendum quod alius color in natura est lux ignis
aere et tale ignis non et aere est corruptibilis
et infusis corporibus aliis si non lux celi cor-
pus est impressio quorum est una vera et forte
corporale celum aut non inferioribus non habet omnia
naturam licet colorata fortiter et ita patet quod inferiora
non accipiunt lucem sed virtute que consequi-
tur quod movet ad generationem et corruptionem hoc intel-
ligitur de luce secundum quod est in celi [illegible] ut ipso
[illegible] et non de ea quod effluit in eis vel alia causa
et illa indiciis meis qualitas est generabilis et cor-
ruptibilis ut infra dicitur. Ad [illegible] dicendum quod in inta
distinctione quamquam distincte sunt aque inferiores a superi-
oribus per hoc ipsum quod aque accepere inferiorem locum
ignis et aer distincta intelliguntur in 3a non dis-
tinctione qua aque distincte sunt a terra hec distincta
sunt duo inferiora elementa et hoc est quod Beda dicit
super Genesim quod ignis et aer distincta sunt cum li-
bera ab aquis superficies terre emanavit.

Secundo queritur de opere ornatus et non vi-
detur aliquod opus sex dierum sit opus ornatus
ornatus pertinet ad esse opera vero
sex dierum pertinet ad esse puriore naturalia

mg p cetenti p singula go vi q multis opm ex
dierz ptineat ad ornatu qr ornatus sit de
aliquo pulchro et pfecto quod qt altius nac q
id quod ornat sol lune et stelle no pnt al
tius nac qua celis ut pt phie in 2o de celo
et mdo Sic pisces et avalia no pnt altius
nac qua de na illoz eleoz et ita vi q tria
no ptineant ad ornatus Itt vi q opus dis
posicois et ornatus no distinguit qr dicit strabus
sup gen sup id fiat lux quod pulcre or
natu mdi a luce inchoat sine qua cetera
opa indecora et impulchra remanent et qstat
q ibi incipit opus disposicois go vi q opus
distinccois et ornatus no distinguit Itt si opa
sex dierum sint instaurativa opa nac vi q
ex hoc accipit q deus in 8uo die qeuit ab
ope quod patrauit et dicit augus q qeuit
ab ope cessat qr il novi postea fecit qd
in spe et na no fecerit Si inquid sic ē hic
ornatus vi qt opus pa nac monetia age
cia et pmeria ad deriuatas spes qducens q
sicut motus accedit deducunt ut eas deriuatas
in forma et spe aberas pnt pducia Si aut hoc
qt hic producens plantas vi ptinet ad opus
ornatus qr in ill actia motia pua nā ad
spuales formas qducit sunt deriuata qd si
concedat erit qtra glosam sup gen qui dicit
vegetabilia ad opus disposicois pne distinccois p
tinent eo q radicibus terre sint affixa Solo
dicam q opus ornatus ut phus qt ē opus
ad spuales formas qducens pa nac pri
Et ad intelligend notand q supior divi
mou dicit sm quod in eis ducit disp
sim ii. motus sm 2ms q qt celi qd qt vni
forme motus vniformiter sic eod mo se hns
ut dicit in 2o de gnacoe Et sunt eius 2us
motus supioz qt celoz infioz et differ
mus et ic qt motus qui sunt zodiaci et
ab occidente in oriente ut sup qtus qt
Et ic in motibus hz diuisitates sm diuis te

stellaris q accipiunt diuersos situs et diuersas
elevacoes et depressiones et accessus et recesso
nes ex motu suo qui sic dictus obliquus et
ic motus est causa diusitat in spe i ist
oribus qr sunt eod mo se hns pp faciunt
idem diuisitas diuisitate si hnt variacoe sunt
diuisa pp Sic in infioribus pua nac actua
et passiua q sunt in eleis no sufficiunt ad
pducco pfectoz in spe et forma commix
tis n. eleis no facit homi nec leone si
opus efficiencia qr in sola actu cu qfectio
ut ho homi leo leone pducit et qt hoc
qugit opus ornatus post opus distinccois
et ut deriuent pua nac actua vel motiua
ad formas deriuatas in spebus diuisis Ad
pm go dicm q ornatus additur ad vniustem
illius quod iā pfectu qt et ic ptinet ad bn
qe et qt ornatus in hoc ornat qd deriuat
de pulchritudine spēc id qd aut inderiuatu erit
et ordine toc ptinet ad qt et ot qt id id eo
quod alij dicunt qd qt ornatus nuq finis
qt ad id qd ornat et hic ptinet ad bn
qe et ornatus q finis qt eius qd ornatur
et ic ptinet ad ee in spe deriuata fed n.
in natiua qt forma et ultima finis ē vltima
forma q qt aia Ad 2m q ornatus
20 mo dictus q qt de bn ee qt altius nac
qua res q ornat sed ornatus 200 dicit qt ve
qua ornat sic spes in nā et no opus hic dicit
sic ab ipsa Ad 3m q strabus accipit
ornatum gnali noie p oi forma sine sit sps
sine deriuata in spe et hoc mo vm qt q opus
distinccois qphendit sub ope ornatus et qr
ornatus dicit decore et decore no ita appet
in qm poit in spuali ideo alij sic opus
ornatus diuidunt qtra opus distinccois pne
disposicoe Ad 4m q ?bus dicunt vegetabilia
ptinere ad opus distinccois et no ornatus qr
prima et passiua hec qt q planta no de
riuate pducit a planta si ad pducco plante

sufficiat corpora mixtionis agentia et patientia in inferi-
oribus ad vitam plante et corpora stellarum moven-
tia in superioribus in qualibus cum maiori perfectione
non sufficit hoc opus nisi quod animal cum animali producitur
et hanc tamen tangit philosophus primo de vegetabilibus quod primum ci-
bi plantarum est aer et primum generans plantarum
a sole quod anaxagoras dicit quod aer semina est ab
aere et ideo dixit lesyneus quod terra est mater plan-
tarum et sol pater eius ut animal animal producit cum anima-
li et non sufficiunt celum et stelle ad producendum perfectiora
animalia conpresse dicit auicenna in [illegible] sufficientie
mete et damascenus in 2o libro dicens quod ex stellis
quod habet aliud primo yposteseos stelle sunt per creationem
in tempore est quam tangit glosa scilicet quod motibus terre
adsentit in mobili vel et ubi ipsa duplex accipitur
in corpore et semen et natura secundum diversitatem locorum
in quibus plantantur et hoc est quod dicit philosophus in primo
de vegetabilibus planta est terre affixa et non separatur
ab ea quidam vero loca sunt meliora quam alia sed
meliores sunt semina in uno loco quam in alio
et alibi etiam fine primi vegetabilium dicit quod belenus
principium naturale in persia et egyptus et velud [illegible]
plantatum secundum est comestibile [illegible]
proprius creatus in inferioribus sunt aspectus aut pla-
te non sunt maior perfectio et ideo dicit gregorius in
quadam omelia pascali quod plante vivunt non
per animam sed per viriditatem et philosophus dicit in primo de vegetabilibus
plante non indigent dormire propter multas causas scilicet
quod porta est et planta in terra et alligata ei non
habet motum in se neque tamen habent in partibus suis
hoc est quod anima ipsius non habet ad perfectionem operatur
in suis operibus nec sensum nec motum voluntarium
nec animam perfectam quod non habet ut perfecte perfecta anima et
ideo dixit etiam avenualis quod planta habuit generationem
modo adhuc diminuto et non perfecto in completo prout
est in completo generabatur illud
Circa quintum de hiis quorum operibus in terra [illegible]
videtur quod plura sunt opera que dicit sunt alchimie
super generationem impuro. Quatuor modis operatur [illegible]
primo in aliis 2o in natura vero in qua vivit in elemen-
tum? ora [illegible] 3o per opera sua dicendum variis
dispergit creaturas [illegible] ex primo medys secundis vel primor-
dialibus causis non in re, sed ante [illegible] sed nostre opus
ne pereant inferius vero in [illegible] per ipsum mo-
do operatur et ego operor. Circa in secundum hanc glosam quatuor
modis distinguit opera divina videlicet quod sunt in suis
distinguunt per [illegible] videlicet quod quilibet sunt opera que [illegible]
non fuit intentio de opere creationis sed tamen de opere
distinctionis et creationis [illegible] videlicet glosa cum diminuta
que est quodammodo opus divinum miraculosum et de hoc
non fuit mentio [illegible] quintum [illegible] per tres modos
opera sua dicere accipiat. Solutio ad hoc ultimum
dicendum quod operis sue dicere ut dicit augustinus super genesim
ad literam est ad istam operis natura in perfectione
[illegible] [illegible] Et ideo [illegible] in hac [illegible]
non vel novum creatur deus nec in [illegible] nec in materia
sed ex primordialibus causis natura operante propagat ea
que creaverat et distinxerat et ornaverat. Et ideo
sufficienter [illegible] secundum [illegible] ex sufficientia primi [illegible] naturae
in primis naturae primo congeritur secundo [illegible] primo
sunt est in [illegible] [illegible] quod est primum [illegible] movens
in natura et in materia quatuor [illegible] que primum [illegible] et mo-
bilia in natura et in [illegible] [illegible] primo [illegible] opus
creationis 2o non [illegible] in natura quod in ipsis corporibus
sunt forme quibus movent et agunt et patiuntur eo quod [illegible]
secundum se nec movetur nec movet nec agit nec patitur.
Et ad has formas [illegible] operis distinctionis et que forme
[illegible] sunt per hoc distinctio est etiam per quas ad
contraria loca [illegible] non natura non [illegible] agit et pa-
titur [illegible] [illegible] producit generalia et [illegible]
in formis [illegible] perfectam per hoc namque sunt distinguere
modos per formas [illegible] scilicet in superioribus in
stellis et in inferioribus agentia et patientia [illegible]
in aliis distincte per [illegible] et ad hoc [illegible] opus [illegible]
Et que non [illegible] [illegible] ad perfectionem perfectorum
[illegible] secundum ipsius [illegible] [illegible] [illegible] non sunt
plura opera [illegible] perfectione [illegible] [illegible] [illegible]
dicendum quod glosa non distinguit [illegible] opera [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] opera sunt
sunt opera semper [illegible] secundum quid et dico opus secundum
[illegible] opus in [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] non est opus
[illegible] [illegible] aliud est [illegible] [illegible] [illegible] secundum quod [illegible]

dicitur filius et propria ratio et ars plena omnibus omnium
creaturarum ut dicit augustinus et ideo res facte
non sunt in verbo id est filio quia hoc est filii ydeas
que sunt lux et vita in arte in verbo primi artificis
et hoc patebit alibi. Ad aliud dicendum quod glosa
distinctionem appellat quamlibet determinationem nature non
formam sed illa forma sit quedam prima in natura
omnium creaturarum sed specialis prius in natura quo
unda bona ut asini et capre et ideo ornatus compre-
henditur sub distinctione quia ornatus non aliud est quam
distinctio partium orbis quantum ad formas speciales. Ad
ad dicendum quod opus miraculi sub opere 3o compre-
henditur. Una vero miracula in forma et materia quo
ad aliquas rationes seminales continentur in operibus
sex dierum. Et hoc est quod dicit augustinus quod in
primordiis rerum deus disposuit causales rationes
quibus postea operarentur miracula ut patebit in questione
de miraculis.

Queritur quantum de ipsis creature distinctione et
ornatus et quot dies sint circa hoc sciendum
primo opiniones. Dicit vero quidam omnia creata
in se fuisse in materia et forma ut augustinus in
libro super genesim ad litteram probat. Alii non dicunt
omnia quidem sed creata fuisse in sua materia sed
non sed per propriam formam. Queritur est primo utrum omnia
sint facta in materia et forma vel non. Et si sunt
sic creata [illegible] modo quid vocatur ibi primus
dies et 2us et 3us et cetera. Postea non queritur est
de singulis operibus que in principio genesis narrantur.
Dicendum primo quod dicit augustinus Qui vivit
in eternum creavit omnia simul ergo videtur quod omnia simul
facta sunt. Iste glosa super eundem locum non
factum celum et terra describit sed spiritualia et corporalia
et quidem de celo et terra producuntur [illegible] ergo non
de terra producitur alia et plante et stelle de celo
que per distinctionem dierum a moyse facta narrantur
videntur esse simul. Iste adducuntur rationes augustini
quare prima sunt [illegible] illo verbo genesis Iste sunt
generationes celi et terre quando create sunt in die quo
fecit deus celum et terram et omne virgultum agri
antequam oriretur in terra. omnemque herbam regionis

prius quam germinaret et constat quod virgultum agri et herba
regionis facta sunt 3o die et hic dicitur facta in die
quo fecit deus celum et terram. Et hoc sunt prima dies ergo
opera omnium dierum facta sunt illa die [illegible] non est
alia creatio de aliis. Item 3a dies est idem non
prima die. Item hoc expressius accipitur [illegible]
eadem in eodem loco que scilicet est liber creature
celi et terre non factus est dies fecit deus et terram etc.
Ex hoc vero ut dicit augustinus intelligitur deus fecisse unum
diem in quo fecit deus celum et terram et virgultum agri.
Non in hoc die [illegible] intelligitur quo nunc [illegible]
creaturam omnem sed dicit omnia sunt facta simul.
Item ideo secundo contra vehementius quod [illegible]
sunt vero quod vehementius aliquem [illegible] qui
cum aliis angelis primo die factus et [illegible]
die ergo opus sex dierum et una facta sunt omnia
simul. Item sunt rationes augustini in libro super genesim
ad litteram dicentes ad removendas distinctiones [illegible]
trium dierum que fuerunt ante creationem solis et lune
et stellarum. dicit vero quod non potest dici fiat lux
et dies per circulum [illegible] quia non erat celum distinctum
in quo lux [illegible] ut [illegible] alia ad quorum
[illegible] hoc [illegible] in [illegible] dies
[illegible] quod in [illegible] non sunt
[illegible] dies est in [illegible] in [illegible]
est nox [illegible] aliquo [illegible]
[illegible] de radio [illegible] hoc non est [illegible] in
[illegible] non [illegible] et [illegible] lucem.
[illegible] propter [illegible] indiget ut
[illegible] lucem [illegible] lux autem [illegible] non
[illegible] hoc per intelligi quod per [illegible] et [illegible]
[illegible] fuit illa distinctio quia [illegible] nulla
[illegible] hoc [illegible] a [illegible]
non [illegible] et [illegible] probat augustinus quod nulla est distinctio
[illegible] dierum et [illegible] est [illegible] de omnibus ergo
videtur quod illi sex dies per moras temporum non distincti.
Item aliter [illegible] opinio. dicitur in [illegible]
[illegible] facta sunt [illegible] et creata sunt. [illegible]
in [illegible] dei non [illegible] moras temporis. non videtur
quod sex illi dies per temporum moras sunt distincti

sufficiat corporum mixtionis agentium et patientium in inferioribus ad vitam plante et corporum stellarum moventium in superioribus in qualibus causis maioris perfectionis non sufficit hoc opus nisi quod anima ex anima producitur et hanc causam tangit philosophus primo de vegetabilibus quod plantam ei bi plantarum est altera et primum generationis principium a sole est anaxagoras dicit quod causa fructus est ab aere et ideo dixit lemnius quod terra est mater planctarum et sol pater et cum anima animam producat ex anima et non sufficiunt celum et stelle ad producendum perfectiorem animam composite dicit nicholaus in quinto super primo mente et damascenus in 2° libro dicens quod opus fuit quod habet aliud primo ypostesis fuit pro recreatione in tempore est quod tangit glosa scilicet quod videtur ubi terre adherent immobiliter vivit et ab ipsa diversitate accipiunt in corpore et fructum et naturam secundum diversitatem locorum in quibus plantantur et hoc est quod dicit philosophus in primo de vegetabilibus planta est terre affixa et non separatur ab ea quidam non loca sunt meliores quedam sunt meliores sunt fructus in uno loco quam in alio et alibi tamen sine primi vegetabilium dicit quod belenus principium natum in perpetua compositum et relinquit tamen plantandum secundum est domestica 3° tamen est quorum perpetuus oriuntur in inferioribus sunt aliqua aut planete non sunt cause maioris perfectionis et ideo dicit gregorius in quadam omelia paschali quod plante vivunt non per animam sed per viriditatem et philosophus dicit in primo de vegetabilibus plante non indigent dormitione propter multas causas scilicet quia posita est et plantata in terra et alligata ei non habet motum in se neque sensum habent in partibus suis hoc est quod anima ipsius non habet ad specialia organa in suis operibus nec spiritus nec motus voluntarius nec animam perfectam ergo non est nisi pars partis ...

Circa quintum de tribus generibus operibus in textu ... ut quod plura sunt opera que dicit sunt alchimia sunt propter genus impuro ...

... in utroque 2° in mundo unum quod vivit in elementa ... 3° pro opera que dicitur valens

distinguit creationis ... primordiales vel primor dialibus causis non in rerum conditione sicut nota ... ne pereant inferiores unum in forte ... operatur et ego operor ... secundum hanc glosam quattuor modis distinguuntur opera divina ... distinguit pro ea ... opera qui ... non fuit ... de opere ... de opere distinctionis et creationis ... glosa ... est quoddam opus divinum miraculosum et de hoc non fuit ... opera sunt dicere accipiatur Solutio ad hoc ultimum dicitur quod operis sunt dicere ut dicit augustinus super genesim ad litteram est ad restaurationem operis nature in perfectione ... et ideo habetur in hac sabbato ... nec novum creat deus nec in forma nec in materia ... ex primordialibus causis ... conservat et ideo ... in natura et materia ... operis creationis ... in natura quod in ipsis ... movet et agit et patitur ... secundum se nec movet nec movetur nec agit nec patitur et ad has formas ... opus distinctionis et que forte ... contraria ... natura ... agit et patitur ... producit generalia et ... propter hoc ... distingui modos ... in superioribus in stellis et in inferioribus agentia et patientia ... distinctio pro ... et ad hoc est opus ... non requiritur ... ad perfectionem ... nature ... plura opera ... dicimus quod glosa non distinguit ... opera ... ad ... sed ... opera sunt ... opus ... et dico opus ... aliud est ... secundum quod ...

co ad leam q maior est sepiue gens auctus qua
dis huai ingen pparmatus. Ni go gens dispo-
gerat apte pe dies vt q huaiu ingend
tou hoc no deat laborare. Ite p tom pe obi-
due quod est in na. tales et exeplaris accepta
e adeo. si in natura est pgressio ab ipso ad p
co
viba
fecti. hoc est a pon ad actu sic a ma ad for
go eit hoc ppus p exeplar in opibus diuis.
sed no pt q n pus sit ma p creacoz et pga
distiguat p formas et ordiet. go vi q crea
cio et distinte et ornatu opq no fuit sl s
p successione tpis. Ite id quod fit subito et id
quod fit in tpe no pnt esse sl. si creacio me
est subita cu mt ens et nl. nulla est mem
pso aut me sm seda fit in tpe. qr oes mu
tacio et motg sunt i tpe. ut dicit phe eciā
go opus distinte et ornatu sit opus natu
ad formas deducens. no eint sl opa hec
ta creacois distinte et ornatu. Ite qo sit
extrema s ens et nl. et pon. et actg. et hec sunt
extrema mutacoy q dicunt i celo. Iste aute
mutacoes no sut eiusd racois. qr vna est sedm al
ten no. et vna fit subito et altera in tpe. et
vna est mem et altera no. Ed igr simt sa-
pie sit eiusd vuicoy i uno esse distinctio vi
q iste mutacoes no pnt sl esse in eod s vna
post alia. Ci igr creacio sit mt ens et nl
ens. dispo aut et ornatu mt pociq et actu.
illa opa no eint sl. Prea sicut in pro
sumpsit esse dicunt quida phi sic anaxago-
ras et empedocles et plato et ouidius et boecy
di n. in p' phicoy quida ex vno mixto
p inherentes contrarios segregare sicut anaxi-
mandrus dixit. et quida aly et multa dicit ee
sic empedocles et anaxagoras ex quimetoe se
gregat alia. Dicit aut ab uterq eo q hic
sz empedocles circulacom hoz fat. ille vero anaxi-
madros agoras sed et hic s anaxagoras infinitas sicut
ptes et contrarias. ille no s empedocles vera
elta solu. plato aut in thimeo ita vltimo
pte ubi agit sic dicit. mixta s qd modi

caus.

iva

fes Je plus

spus ex ntle mixtec consistit quatuor diuante
mixtu et salubri psuasione vigor ntle aspdue
psistere ad opacos actg. hoc est quatuor modi spl'
ppa mixta cuit. ecce tu q capit ntle et idee
hoc est mixtec vme nec est et ydeare q fuere
i mixta ppa. et consistit postea ptrata diuante
mixtu duo pp mag. et psistere ipsa mag vigi
da. hoc est ulli fore mediatu. ad opacos actg
vnicuiq fore ppalis. Ite plato sic ut recip
tali sunt nulla ppa ma est q recepit ad sicz
Prea q informis mixta sit q odora pigmta
constant an oia cunt. ut illius odoris sit expss
capaci. pistoria vim quedas piros ordeamin
Et q materiis mollibus impssione q redentibus i
signe solis aquas velut. ruret leuigacio
appareat. ne ulla oia sorum s apporti leuigacoe
appare pacitur sic ei qd omi rex omnibus for
mis et figuris extie vitt. maxime q p sed
rote ingnitur. na oia ppa pro sed opide tri
buenda est. Ite opide omi q gignitur receptaclo
esse quasi qda matricula. Ite plato p'm gen
oia i mundo est qd gignitur et ad i q° gignitur.
prea zm ex quo plene perficit mittr q qd gignu-
tur. go fuit opacos. plenitudine q mystli illi
quicq qd psapit mixta. et no vn obicitur sic.
id aut nac q mt ea duo e plus et psso
ut dicit phi in sic pi phicoy logos de ma-
q est paled in bo na. Ite boecy i de consolac
phie. O qui ppetua mdi roe gubernas. terray
celiq sator qui tpe ab euo. ire iubes stabi
lisq manes das cuncta moueri. Que non
externe pepulerit finge cog. ne fluitans opis
Ite ouidius. Ante mare et terras et qd tegit
oia celu. vnq erat toto nature vultg
i orbe. Que dixe chaos rudis idigestaq
moles. Solo. si pindicas pnc meliore
vi. augus° consciens. et ut melius intelligatur
plurcos acupienda est eius sicut pp gesto
ad leuiq. ubi sic dicit. in lib po. pl vop.
ma vbor e. ll vel fera q voce indicat
no aut qui loqtur p q emittit voce i forme

Nota va. plos. in thymeo

plo.

ary li. B

Ouidius

solo

natura omnia facit in tempore / de mixtione
actio

qua postea possit colligere aliquid in verba fortiore. Item tercio
circa deum non potest tempore facit in forme magis et cum
postea per ordinem quemcunque nature quod non quidem
creat. Creavit quippe creaturas magis scilicet quod id con-
sit deo et si non tempore quamdiu aliquid prius est quam
id quod in sit / potuit dividi spiritualem cogitacionem tempori-
bus quidem secundum faciendi temporibus non divisit. Secundum quod per
distinctionem quam ponit moyses mentis distinctio
rerum secundum nature prius et non distinctio temporum secundum quem
modum distinguitur formarum a forma et forma generalis
accidere et passione potest elevare a forma speciali
in denariis in specie et actus secundum quod prius distinguitur
opus creacionis ab opere dispositionis. Sunt distinccione et
opus distinctionis ab opere ornatus. Ad aliud autem cum
sedere prius ponitur dicendum quod ipse potest notare secundum
tempus et in hoc sensu est contra augustinum. Si non
notetur secundum in ordine prioris nature secundum viam que
nominaliter sic non erit contrarius quod secundum illam viam
prius nature prius ponitur quam actus. Et actus
prior proprie celi vincere contra quod actus creaturis
trinitatis quod prius indeterminate processus. Ad id quod
obicitur de augustino dicendum quod loquitur secundum contrarietatem et
hoc quod loquitur de terra. Ad non per totum dicit tale
legi angelicam magis loquitur allegorice et informiter
appellat conditionem illius nature in se formatam ante
veniat perfectionem ipsius per gratiam ut sic intelligitur quod
natura tempore generatur corporis. Si vero ut prius est corpo-
ralis aliud dicendum quod hominem agendum non laborat
cum spiritum alius omnia quod sed creata si natura
ad corpora et sicut eius tempus quod visibilis. Ad aliud dicendum
quod dicitur appellat informitatem puram formam materie
prime et forma. Quod sic nunquam tempore fuit sine forma
ut prius in quod de materia est probatum. Ad aliud dicendum quod
natura non in toto potest imitari opus divinum. Quia
enim non potest facere quod. Sicut dicit philosophus in fine
primi physicorum nos autem dicimus et ipsi physici sunt
modum ex eo quod non est tamen ex eo quod non est
ut sunt actus. Ex privacione ut ad fit ut ex
non esse homo non dicitur non potest natura imitari
opus in instanti faciendo. Ad dicendum quod facit

omnino natura imitatur opus dei.

natura facit in tempore sed natura imitatur opus dei
quod est ex nihilo aliquid facit faciendo ex eo quod
quodammodo est nihil et non fuit nihil. Aliud autem opus
quod est subito facit imitatur faciendo in breui
tempore quod potest et multiplicit secundum corpora ut
dicit avicenna in libro de causis naturalibus ubi dicit
quod tribus modis dicitur aliquid fieri ex nihilo. Primo quando
volumus intelligere quod tempore pervenimus non potest fieri
secundum dicitur de nihilo quod nihil est / 4 quod sic in aliquo
tamen et quaeritur de quo loquitur respondetur de
nihilo quod nihil loquitur. Secundo dicitur si non vere ad fieri de
nihilo ut corpus nihil ut ex eo quod prius
non est contrarium sit quod ipsum nihil sit ad quod
quo ad posse fieri. Tertio dicitur intelligimus quod
sit si non intelligimus cum fieret sit sed ex
materia sic nihil actu in dispositione creacionis sicut dicitur
creacione de nihilo ad fiendum / Et sic non quo
existit sine materia dicit de mixtione de qualitatibus / Et
est quoddam nihil secundum quod non dicimus aliquid de nihilo
corrupisse facitate non ex qualitate fiunt de / Et
aliquid ex nihilo fieri quod dicitur non ex parte sed
est duobus quod qualitate nihil est fictus et parte
mixtione dicimus et hoc nihil est nihil procedens non necesse
prius et eliguntur ut magis ad procedere et eo quod
natura. Ad aliud dicendum quod mutacio nature ad formam cum
tempore quia motor nature est natura sive vel aliquid corporis
perficiatur quo ideo quod nature est prius dispositio materie
ad formam quod dispositio exigit tempus et prius et posterius
in ipso tempore. Sic enim motus et mutacio in natura ut
ad eam prius. Igitur sic reducit ad motum celi
et id est in tempore. Ad non motus nature ad formam
reducitur ad motum primum. Sicut in opere dispositionis et or-
natus ad sit praedicto et ita patet quod sic potest quod non
opere creacionis. Propterea in ante in materia non sit
inducte forme generis et dispositiones quas necesse
fuit purgari per alterationes precedentes inductionem
forme substantialis in materia sicut est in opere nature cum
enim generatur unum est corruptio alterius et quia ipso
quod non fuit in primordialis enim creacione dis-
positione et ornatu. Ad aliud dicendum quod superius est
ordine quam est secundum cursum nature et non

d. Anticus no et d Anaxagora

requirit ordinem temporis. propter hoc non praecedit in tempore
quod posterior sit in natura sed dicit philosophus in libro
de anima. quod actualis vel possibilis est prior tempore
cum hic sint naturaliter sit prius. et Johannes baptista
dixit de Christo veniet fortior me post me
cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamen-
torum eius. Ad id quod obicitur de anaxagora
et empedocle dicendum. quod ipsi de platonis mente
sunt. anaxagoras posuit omnia in omnibus esse
per materiam et formam. et per intellectum agentem segregari
ponens quamlibet generari. et unumquodque accipere non
a dominante in ipso. lignum. non quin non sit
lignum. quia non sit in eo lapis sed ponens quod videtur
in eo naturam ligni. hanc autem confusionem dicit non
fuisse semel in principio mundi. et postea per seriem
confusio fuisse segregationem intellectus agentis. Em-
pedocles autem non ponebat omnia commixta sed
tamen quatuor elementa et ad hoc dicebat unum cor-
pus non transmutari in formam alterius sed commune
formas eorum. tamen autem congregationem in id unum
mixtum et segregationem ab illo dicebat esse
litem et amicitiam. Amicitia non congregat et
lis segregat. et dicebat etiam quod quam omnia con-
gregantur in unum et quamdiu segregantur ab ipso
et hec vicissitudo sit mundo modis et variabi-
lis in infinito tempore. Unde patet quod mens horum philosophorum
non concordat alicui opinioni nostrorum. Ad patet
non autem platonis dicendum quod ipse mixtionem
improprie accepit. mixtio non proprie ut dicit philosophus
in fine primi de generatione et corruptione est miscibilium
alteratorum unio. et sumitur hic mixtio generaliter. sed
universalia producunt mixtum secundum materiam et formam;
sed plato vocat mixtionem ibi quod est materie for-
marum. Et ad hoc intelligendum notandum quod materia accipitur
duobus modis sicut materia prima que non est dispo-
sita vel inclinata ad aliquam formam quam
plato vocat vigidam naturam. Et materia dis-
posita et inclinata ad hanc vel illam formam.
Cum materia non primo modo dicta dicitur esse natura

mixti non ideo quod formarum universalium sit ibi al-
ternatio. quia sicut in mixto indeterminata sunt actus
universalium ad unam vel ad aliam. ita in materia
prima indeterminate sunt potentie. et dispositio materie ad
unam formam vel ad aliam. Et propter hoc dicit philosophus
aliquis intellectus sapiens sic recte assidue distin-
guendo et ornando traxit eam ad opportunos
actus in natura scilicet substantiales ydeam imitantes ex-
emplaris. ydee. quod est in sapientia creatoris. Ad
ad dicendum. quod plato appellat ibi materiam partem diui-
ne in arte mercatoria creati. Sicut non quod per
sigillacionem communem inducit formam accipiens materias
molles unumquodque sigillandum de facili obediendo.
quod sic postea retinet sigillatum. Sic etiam est
materia prima obedibilis. quantum ad omnes formas sus-
ceptionem et causa extrinseca hanc et illam dispositionem
sicut non qui volunt inducere formam in scriptoris
accipiunt ligna lemgalia per determinatorum
prorum et patabilia per remocionem superfluorum figurare
et sic non obstante sua prudente inducitur
forma in scriptoris. Sic materia prima talis creata non sequitur una tamen
est. quod dividi possit per actum generatorum. ita quod
per eius sit sub forma una et per aliam sub
forma alia. sicut creata est talis quod possit alias
amittere formam unam et recipere. Pot non plus
similitudine adijciendo secundum sapore quam est communis
aquam hoc non nullum sapore sit actu. preter ea
omnis sit non aliquid habet actu et impediret gustum sapore
[illegible] sapido. Et sic de materia prima quod
nulla sit formarum actu. sicut sic susceptione omnium
hoc est quod dicit plato quod materia non est appel-
landa terra. vel aliquid ipsorum substantiarum. hoc est ex
elementis simplicibus. sed appellanda est ponens eam
simplicem quandam et informem capacitatem nisi
quamdam et in apprehensibilem vocatur materia et aqua
sublimis. ut plato intellexit sicut plato ille
poetica sed quod ex hiis quam in ea generantur vel
ligno sicut posse videntur. Et de hoc dicit
augustinus in xij confessionum. quod prima informitas

no philosophorum Empedocles

materia. actualis. dicitur:–

quam plato vocat. vigidam. naturam:–

Vbi Boheci gravat in plone

cap. ma dr fluitas a boheno — qualis fit dies

[Left margin glosses:]
ma dr inferta
ydea dr pr. gt; dr plib[?] ma ---
Moisio. no om fit sera opt ordine

q pene nl gt ex omne temporum qt impar ut ipa gt
forma cum in quas mutat res mutabiles. no in
mate gut plo et angeli q hec ma dicitur se fuit tpe
pd no natura ut prius i gtoe de ma fabo e expla
natu. Ad ad 2m q ma dr inferta eo q forma
nalescit in ipa sicut infans i matrice et mate. Ad ad
3m q mat dr ma eo q actu quantitate no gt
ab ipa et in intelligi idealis q agit sm forma
idealis a plob dr pt et res quidam gpota ex ma
et forma mot gtes ma ud in qua fit forma dicitur
ur. Ad ad 4m q obr de Boheco dm q ma dr
fluitas no ab actu fluendi pd a ptie ne qt sit qua
facile recipit omnes formas ita ma apta e ad suscipiendum
omnes formas. Unde Boheci gravat in
plone. Tn nota prius duas ab exemplo pe
aod pulchra ipe Mund mete gens ipse
imagine formans. Pfectaque iubes pfecti ab
[illegible] ... Ad ad 5m q omnis gravat
in aqua spiod [illegible] ... aliud velit dice
quod sit q no omnia fit tpe sed ut sunt ...
ordine illud q ponit [illegible]
[illegible] omnia fit per duos modos
...

fua fit in claritate celi i ea ... praespicue curate for
macem. Ad ad 9m q in dr ... vespere
q sit tend p tenebre ... sit opte
et opte plenius ut angeli ... hoc dia
... angelus in se ... in ipa cognitio
hic ... in angelis ... intellectualis
nature ...
[illegible]
... Ad ad 7m ... lux
... habundancia lucis fiunt
... in compus ...
[illegible]
... in tcia fit q fit dies primus
et dies 2a et dies 3a ... Ad ad 8m
q septima no gt quiescere ab opere suo ...
pd opa ... in hoc ...
in gte. Et ... pfecit ... pfecit rei

Circa expositionem involucri firmamenti

i opere suo et utrumque intendit artifex eo perfectius fuerit opera. Unde cum primo die prolata fuerat sit lux et esset bonum quod opus lucis est dividere montem magis clero oportuit illius contrarietatis disposite magis perfecta ordine lux in opere et hoc factum est diebus primis puta in 2o die positum est firmamentum in medio aquarum quod licet in opere suo in mundo completum fuit tamen opus firmamenti etiam fuit tractatum per factum et in opere in spacio unius diei ordinatum et de aliis diebus est ad clarorum [illegible] distinctionem et breviter conservatio [illegible] et plus aliarum [illegible] perfectum involucri firmamenti exigitur ut sit per [illegible] talis lucis diversificatur virtutes activae et passivae in materia cum aer est motus secundum calidum et humidum et in meridie secundum calidum et siccum et in vespera secundum frigidum et siccum et in nocte secundum frigidum et humidum et adhuc exigitur involucrum firmamenti in spacio unius diei [illegible]. Ad id quod obicitur dicit et solvitur dicendum quod quia intelligitur de perfectione vero secundum quod est et non de perfectione in actu et opere. Ad aliud dicendum quod perfectissime agere est perfectissimus actus quod perficit secundum virtutem materiae secundum quam operatur. Si est materia non fuit perfectibilis est esse et forte. Oportet non plus tam esse et postea formis [illegible] ideo non potuit fieri apud creaturam et dispositionem et ornatum et hoc non est de imperfectione sed materiae. Ad aliud dicendum quod nomine complexionis non supponitur materia sola nec alia materia conformis actionibus passive sicut bene probatur est si materia conformis passibilibus et activis et passivis qualitatibus in distinctis tamen secundum locum. Et ad id quod in contrarium obicitur dicendum quod est mixtio quia miscibilia [illegible] a primis actibus in actu medio et sic mixtio perducit miscibilia ad esse et naturam et est mixtio in quo miscibilia non sunt remota a primis actibus sed bene apposita fuerint ideo [illegible] loci et ad mixtionem est via ad distinctionem et locationem uniuscuiusque in loca sibi convenientia et sic fuit mixtio in primordiali [illegible] natura. Et non id mixtum apparet ad locum miscibilium vel attende secundum [illegible] apposita et per primo [illegible] confusio est mixtio est aut pure sicut indistincta secundum locum sunt aut distincta. Et non [illegible] attenditur veritas est quod dicit philosophus quod miscibilia sunt

Nono de x mixtum

aut mixtio sicut separata aut apposita. Ad ultimum dicendum quod nullo corpore movet. Ad aliud mixtionem secundum voluntatem et propria creature quod primus et productus magis indistincta secundum formam et locum postea distinguitur et ornatur ut est predictum.

Secundo queritur quod secundum opinionem beati Augustini vocatur dies primus 29 et 39 etc. Et queritur quoque primo est quid vocatur dies secundum quod [illegible] de dicere mane et mane et vespere quare nox a mane non computatur. 3m est de distinctione, pure opinionem ad singulas alias secundum [illegible].

Ad primum procedendo sic dicit Augustinus in 4to super genesim ad litteram, dicit scientia in sancta est dies eo sicut dies celum et terram continent ut istud dies et spiritualis intelligentia respectu ut sicut super se dies et [illegible] tamen secundum est dies alia scientia respectu sive intellectus mediante operatione quod speculatur secundum [illegible] passiones apprehendas et est quod dies ille angelica natura est per cognitionem intellectuam creata et luce illustrata ubi dei et sic obi[illegible] Augustinus quod hoc est allegorice exponendo dicit Augustinus quod non volens quod lux intelligitur de spirituali in creatura quid de luce corporali ipsius in libros de petra et alios lux non petra figuratur dicitur lux aut spiritualis vide et etiam [illegible] primo. Erat lux vera quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Et ipse dicit alibi: Ego sum lux mundi qui sequitur me non ambulat in tenebris. Item Augustinus super 4to super genesim ad litteram ubi melior et verior lux ibi verior et verior dies et quod non est verior vespera et verum mane illarum [illegible] in ipse diebus sed quod declaratio pie lucis et occasio quod vespere non incompara[illegible] et ad ortum eius reditus quod mane diei tunc et non et illud vesperam dicimus non a complacentia creatoris creatura dependens et mane non a contemplatione creature in laudem creatoris assurgit. Item in 4to quod lux corporalis aut quod fuit celum quod firmamentum vocatur in quo [illegible] luminaria facta sunt que contra [illegible] tempus vel tempus vices die vel nocte [illegible] potuit non diversis ista [illegible] non relinquere [illegible] sine aliqua in complacentia sive ut si lux illa quod primum creata est non corporalis sed spiritualis est sicut post tenebras facta est

vbi lux aquarum sua informitate ad creaturam
corporalem atque formatam sit et post negacionem fiat ma
ne tum post cognicionem sive post laudem qua nata est
quod deus refert se ad laudandam veritatem et lucem
que ipse deus et celestis accipitur per lucem ubi dicitur
spiritualis natura et dies dicitur cognicio eius sicut per contrarium
hoc idem accipi potest quod dicit enim philosophus quod intellectus
agens est sicut lux et quod angeli sunt intelligencie
agentes unde est lux et ita congruit dies appel
lari sicut apostolus contra thessalonicenses filii dei qui
dicit de tenebris lumen splendescere illuminavit in cor
dibus vestris et ex hoc accipitur per lucem hic dicitur de
luce spirituali. Sed contra dicit glosa super id fiat
lux vera ad eternam lucem pervenit sit corporalis lux
ut per eam cetera videantur constituit autem quod per spiritua
lem lucem cetera non videantur sed per corporalem ergo videtur
quod de spirituali luce non intelligatur. Item damascenus
dicit quod per lucem intelligitur ignis sed ignis non est
spiritualis lux ergo non intelligitur de spirituali luce
Solucio dicendum quod secundum augustinum intelligit per creacionem
atque celi angelorum celestium secundum quod in ipsa
natura conplectantur per lucem autem intelligit corporalia
in natura completa per hoc autem quod dicitur tenebre
erant super faciem abyssi intelligit absque illustra
cionis tenebras quam postea ex angelica luce percepit
cum creaturas in se et in libro cognitas ad laudem dei
retulerit per lucem non intelligit primam formacionem ange
lorum quia sicut hoc quod se ipsos noverunt ad verbum
dei prius ad laudem creatoris retulerunt et tunc
appellati sunt dies et eorum informitas ex corpora
lium nondum formata et a luce angelorum nondum
illustrata appellata est nox et ideo augustinus
vult quod dies de spirituali luce intelligatur. Si quis
non vellet ad literam magis intelligere possit dicere
quod dies accipitur ubi ipse per actum illuminacionis quam per
cepit a luce post creata quam nondum circulariter ferebatur
ut supra dictum est et ita videtur intelligere glosa
in contrarium inducta
Secundo queritur quid dicatur mane secundum augustinum
et quid vespere et quare non fit mencio
noctis per symphoniam repeticionem et de
nuo dicendum et accipitur ubi augustinus in quarto
super genesim ad literam ubi sic dicit nox corporali
sed temporali ordine primus fuit est informis
formabilis quod materialis et spiritualis et cor
poralis de qua fieret quod facturus esset in qua non
est informitate formata fuit eandem quod appel
lant vel facta vel creata vel condita primum
factus est dies oportebat enim ut primatum
creature obtineret illa natura quam creaturas precre
atoris non creaturarum per creaturas possit cognoscere
De firmamento unde corporalis incepit mundus
3° fit mare et terre 4to die luna et stelle
creata sunt 5to aquarum natura que in celo aeri
et quod gignit produxit ad dei verbum creaturarum genera
sed 6to terrena sunt animalia quam creaturas
vidi celo ultima universi produxit postmodum
quorum unus homo postea vixit et completa
sunt enim ordine creature ordinate dies ille
cognoscit usque perfecte cognicionem sequens quedam per
seriem temporis sex dies completum tum sicut vnus
dies enim quam sunt in creatione primitus et ipsis que
cognoscendo ut in ipsis remanendo sed continue post
torquere cognicionem ad dei essenciam dilectionem vespera
et mane et meridies in omnibus prebuit non per
moras temporis sed per ordinem conditorum Et ex
hiis autem patet quid tenebre nunc dierum et quod sic
tenebre vespera et mane et meridies sunt dies
Item augustinus contra hoc videtur dicere in quarto libro super
dei nomine intelligamus in specie rei que creata
est noctem quod in eius privacione vel defectu
vel si quo alio nomine melius signatur ut amit
tatur speciem aqua mutacione a forma ad infor
mitatem declinatur atque sic vigente quam inn
natam in omni creatura mutabilitate possibilitate et si
despit effectum sicut in celestibus superioribus sit
adimpleta in infimis rebus pulchritudine
temporalium per ordinatas vices quorumque mutalium
sequenti temporibus succedentibus per peragitur et
sicut magis est in rebus atque moralibus vespe
ra non in omnibus perfecte quamvis quod quod in
est mane autem magis nocte quod hoc
accipitur quod dies perfectio rei est in quem et forma
nox autem corrupcio ipsius et mane principium
eius et vespera finis complementi eius in quem Sed
videtur quod perfectus esset dicatur dies secundum augustinum
sunt enim quam non sunt plures ut animalia

sicut sunt invisibilia q(ue) h(ab)et ci(vitas) dei creata sunt et
a luce angelice cog(nitio)nis illustrata. Prima v(er)o
q(uare) quidem dicitur nox in repetitione septe(m) di
erum s(ecundu)m aug(ustinu)m q(uia) sex dies sit in bo(n)is q(ui)a
in s(u)os ad d(eu)m a(u)t(em) nox in mal(is) ex n(ost)ris ab eo(rum)

Solu(ti)o d(icendu)m q(uod) senari(us) dies accipi(tur) s(ecundu)m s(an)c(tu)m
ma(n)i(festum) n(atura)l(iter) ut p(ro)p(ter) ip(su)m est ad n(atur)a(m) n(on) app(ar)uit
tr(ansi)t(us) publ(icus) p(er)uror(um) et distincto(rum) operu(m) q(ui) p(ro) qua
lib(et) mane v(ide)t agere et parere et dicitur opere
ad s(ecundu)m s(e)s(tu)m quod mouet q(uia) p(er) s(e)p(tem) p(ro)p(ri)a p(ro)du
cendo quoru(m) p(ri)m(u)m p(er)tinet ad creac(i)o(nem) s(ecundu)m ad distinc
tio(n)em 3(u)m ad ornatu(m). Et de p(er)fectio(n)e creatio(n)e
et distinctio(n)e i(am) dictu(m) est. De p(er)fectio(n)e aute(m) or
natus sit dicendu(m). Ornatus aute(m) est in p(ri)mo mo(d)o motu(s)
in hu(m)ili (con)tinuu(m) aute(m) in sp(eci)e co(n)tinuu(m) et s(ecundu)m p(ro)
mo(d)o h(abe)t est ornatus q(uarte) diei qui d(ic)itur ornatus p(er)
p(ri)or(um) ad modu(m) sideralium stellar(um) quar(um) mot(us)
p(ro)p(ri)o fieret ad d(icen)d(u)m n(atur)e et magnitudo et p(ro)p(ri)et(as)
Si n(on) 2(e) h(abe)t d(icitu)r o(mn)ib(us) s(ecundu)m d(i)c(tu)m aliud
h(abe)t n(on) sunt a(nima)l(ia) n(on) natalia a(ut) volatilia s(ed) (com)p(ara)b(i)lia
et volatilia et natalia p(er)tinent ad ornatu(m)
n(atur)e dici (com)p(ar)abilia ad ea que p(er)tinet ad or
natu(m) q(uinti) diei. Et v(e)r(um) (?) q(uod) (?) ista
p(ro)cedit de invisibilib(us) aute(m) d(icen)d(u)m q(uod) nec (?)
ani(m)a(m) ut p(ro)p(ter) p(ro)p(ri)o aut(em) et cetera n(on) p(er)tinet ad
disposit(i)o(n)em vegetabiliu(m) ut ad ornatu(m) a(n)i(m)aliu(m) s(ed)
i(n) (?) suis (?) s(ecundu)m q(uod) celu(m) i(n) forma(m) et
loc(is) disticta sunt sic (?) p(ro)p(ri)e et (?) di
u(er)sis possit quin (?) et (?) q(uod) (?) de
n(atur)e (?) d(icendu)m q(uod) n(atur)e s(ecundu)m aug(ustinu)m duo (?)
tat unu(m) p(ro)p(ter) se et aliu(m) (?) (?) tra(?) i(n)
se cog(nitio)ne in deu(m) p(ro) laude (?) et h(oc) i(n)
potuit s(ecundu)m se s(ecundu)m quod d(icitu)r i(n) capitulo (?)
aliu(m) est (?) n(ost)re de (?) (?) p(ro)p(ri)e
s(ecundu)m q(uod) (?) in ubi aug(ustinu)s (?) in p(ro)p(ri)a n(atur)a
et cog(nitio)ne et (?) d(icit) aug(ustinu)s q(uod) p(ri)ma dies
n(on) h(abe)t mane q(uia) (?) (?) p(ri)e diei sit celu(m) et
t(er)ra et lux p(ro)p(ter) celu(m) n(atur)e angelica n(atur)a
q(uia) n(on) potuit s(e)i (?) n(atur)e (?) i(n) ubi
(?) n(atur)a (?) q(ua)m (?) (?) post
qua(m) creata sunt se in se cog(novi)t et h(oc) est vesp(er)a

q(uia) vesp(er)a s(ecundu)m aug(ustinu)m n(on) aliud est q(ua)m cog(nitio) r(e)i
in se ip(s)a et se cog(nitio) p(ro) (?) ad illu(m) in laude
dei tra(ns)ilit et notanda (?) (?) n(ost)re (?) s(e)p(tem)
die locum accepit et h(oc) est mane s(e)p(tim)i diei
Ut p(ri)ma dies mane h(abe)re n(on) potuit in luce co(g)
n(itio)nis angelice (?) quod ob(iic)i(tu)r de nocte d(icendu)m q(uod)
nox p(ro)p(ter) omnes sex dies n(on) no(m)i(n)at(ur) q(uia) s(ecundu)m aug(ustinu)m
facta sunt o(mn)ia s(imu)l et distincto sex dier(um) n(on) est
in spacio t(em)p(or)um s(ed) in ordi(n)e n(atur)ali (?) et ideo di
(?) dier(um) angelica (?) s(ecundu)m q(uod) d(icitu)r
p(ro)p(ter) c(?) q(uia) n(on) a p(ri)o (?) s(ed) (?) ad bo(n)os
angelos in celo (?) (?) ig(itur) nulla obstin
ta(?) i(n)ueni(tu)r in luce angeli n(on) i(n)uenit(ur) nox i(n)
illa repetitio(n)e s(ed) mane (?) cog(nitio) in ubi (?)
(?) (?) et (?) sit laud(is) vesp(er)a (?) est
cog(nitio) rei i(n) se ip(s)a (?) (?) (?) dies (?)
sine meridies in quo est plena lux et illuminatio
angel(ic)e (?) in cog(nitio)ne creator(is) (?) aliud
d(icendu)m q(uod) v(er)b(is) aug(ustinu)s accipit ibi methap(h)orice
mane et vesp(er)am die et nocte ad p(ro)b(an)d(u)m (?)

(?) qu(eri)t(ur) de reductione (?) opi(ni)o(n)is au
g(ustini) ad s(ecundu)m aliorum s(an)c(t)or(um) et vide(tu)r
n(on) (?) q(uia) s(unt) (con)dictoria (?) d(icitu)r
n(am) aug(ustinu)s o(mn)ia s(imu)l in uno mo(m)ento facta s(unt)
ip(s)e i(n) a(liqu)a ma(teri)a et distincta in forma et loco et
ornatu in p(ri)o(ri)b(us) (?) (?) aute(m) s(ecundu)m (?) gregoriu(m)
i(er)o(nimu)m ambrosiu(m) et ceteri dixerunt o(mn)ia facta (?)
s(un)t in s(e)p(tem) (?) s(ed) p(er) spacia sex dier(um) formata
(?) et distincta s(un)t aute(m) facta (?) informia et
n(on) s(un)t facta (?) in forma sunt (con)dictoria q(ue)
s(imu)l n(on) p(ossu)nt v(er)ificari (?) v(idetu)r q(uod) opi(ni)o(n)es eor(um) ad
(?) n(on) p(ossu)nt reduci. (?) (?) (?) (?) lucem
corp(or)e et n(on) (?) (?) lucem (con)dictoria s(un)t
et (?) unu(m) eor(um) s(i)t de opi(ni)o(n)e aug(ustini) et alteru(m)
de opi(ni)o(n)e reliquor(um) s(an)c(t)or(um) n(on) vide(tu)r (?) posse
v(er)ificari opi(ni)o(n)es eor(um). (?) (?) (?) (?) s(an)c(t)i
in (?) locuti sunt s(ed) (?) (?) (?) (?)
p(ro)p(ter) (?) (?) (?) (?) (?) aug(ustinu)s
(?) (?) s(e) d(ic)ens (?) (?)
(?) die (?) mar(is) et ter(re) facta est (?) (?) po
(?) ut ita d(icitu)r (?) (?) (?) lignor(um) s(?)

n. fin ad dei laudem alibi ea producit aug(ustinus) cetera
in esse accipiens omnes modos causa quod p(ro)pter terram
est sed sunt genera Et dicit aug(ustinus) de quarto die
quod aqua natalia et volatilia producit et hoc
ponit in vno quod p(ro)pter regionem terram medias alias
Et de sexto die quod hic vltimo ponit terram
producit animalia quorum unus hic patris explicit
explicantur secundum hoc aug(ustinus) vel dicit quod opera sex
dierum sex fuerunt trecenta duobus modis sed in potentia
et unus Non autem ibi dicit terre preceps et quod
forte esse postea fuerunt propter hec explicante hoc
unite non tollimus alios sensus et videtur esse
contra Solucio dicendum quod aug(ustinus) in libris locus
ex intentione et proposito primum genesis exposuit in libro
super genesim contra manicheos et in libro duodecim libros vero
separatim Et in primo super genesim ad litteram sed in
non loco dicit omnia creata fuisse simul in materia et
forma et ordine ponendo que in ordine sunt
et non in spacijs temporis nisi in libro super genesim ad
litteram Sed in aliis non duos operibus magis magis
intendit tollens quam historie veritatem sed
super est quod prout sensibus duobus magis inspiciat expositores
locus fuere possibile sed exp(ositione) ad constancia moralem
et ne contra fidei et exposicio ad constancia
auctoritati Et quia in textu auctoris sunt duo de-
alias intencio propter rudes et indoctos quod in
scrivit sacra scriptura quod aug(ustinus) magis elegit
secundum terminos constitutionis sed quia distinctione temporis ne
capere sit cum propter hoc ut videatur distinctio
esse propter distinctionem temporis cum causa propter hoc quia magis
hoc modo secundum eos intentionem quod restituere eos dis-
tinguere nisi propter terra aliis non sic magis eligat
sensum qui est magis auctoritatem non sed negando eo
quod est secundum sensum quod sine aug(ustinus) in quarto
super genesim ad litteram Cum audis hic septimo esse
omnia hec sed est dies illa sex iam repetitiones
sed intellectualis hodie creaturarum quod fiunt per proprias
apprehensiones Et non non deo proprias hec vero
quas apprehenda valeatis tu autem nunquam scriptura
non desinere infinite hic minus interim tu
enim tardius ambulare perficias quod sic loquitur
ut superbos altius erudiat profunditate arcanos

etiam virtute magnos pascit affabilitate
parvos nutriat Et ideo dicit Gregorius quod sacra
scriptura est flumen in quo agnus peditat ele-
phas natat Ad id quod obicitur de auctoritate
aug(ustini) quod ipse dicit potest omnia sex reuertantur
materia et forma sed per naturam motus superiorum et eorum
influentiae celestis propter se producit non potest Et ideo
textus sensus est a principio non stellas primus et terra
in animalibus primus et aqua in natatilibus primus
volucribus et sic dicitur omnia in principio primus sex
educta sunt quod propter virtute motus celi simpliciter
et propter virtute stellarum ex influentiae celorum sine
alio motore educta non potuerant ut lapides et leo
et reliqua quae quod per virtute celi et celorum virtute
motus simpliciter ad primum generationem sed sic quod generant
homines et leo leonem Et de aliis sed que modo
dicit vel potest quod homines generant quod ex materia
et sol Sed sicut quidam magnum generacione dicunt
in partibus corporis ut planete et quedam alia per
pue reptilia quedam et quedam pisces quod non oportuit
tunc primo in aliis in principio primus fieri Sed sic in
talibus corporibus primus quia ad hoc productum propter
motus celi et stellarum ex materia disposita quamvis
causa Et hoc est quod dicit philosophus in libro de generatione
et corruptione quod in equali est materia et non ubique esse
materia est generatio in equales quod et quas generationes
tenendas quas non traditas sine causa dicit aug(ustinus)
in libro de diluuijs quod minores quamquam generantur
de terra quia et spectas de capillis Et ideo
dicit aug(ustinus) quamvis terra habeat virtute in po-
tentia se generare propter hoc autem quod dicit opus
quarte et quinte diei propter forsan esse in potentia et
unus inter primus completa non quod non est ut sic
materia descendit a motore perficiente et creata
et propter modos efficiendi terre in uno et omne ad
producendum omnia corpora
Postea queritur de singulis operibus in mperio
genesis enumeratis Et queritur ita quorum
primum est generalis de operibus sex dierum
Secundum in eo de tempore 3m de decem subiectum
Circa primum queritur de opere primo diei et queritur

duo primi que de creatis in prima die tractauit de quibus
quedam dubitacionibus que soluuntur ex littera Circa
primum adhuc duo continentur prius primum de celo et
terra secundum de luce

Circa primum procedit sic dicit augustinus in 7o super
genesim ad litteram scilicet quod informis forma
que materies et principalis corporalis de qua
fieret quod fiendum erat esset et ipsa principaliter
instituta ad fingere nec instituta est a deo nisi
primo et quod deus ex quo fecit omnia que sunt celi
et terre nomine signata priusque in principio fecit deus celum
terram illa die quod condidit postea sic appel
lata que in die facta sunt celum et terra. si nec
terre inanis sicut ubi abissi tenebrarum ex hoc
accipitur quod celum et terra sunt ante diem primum et ita
non cadit opus prime diei Item augustinus in tercio
confessionum celum et terra quod et maria que fecisti
3o die dedisti speciem inanibile informe materie
quam fecisti ante omnem diem iam non ferebas et
celum ante omnem diem Sed celum celi quod in principio
fecisti celum et terram quod hoc dicitur id quod prius
Si non dicatur quod augustinus vocat diem artificialem
qui incipit ab illustracione lucis primo die sed
Nichilominus hec celum et terra sunt opus prime diei
naturalis que in viginti 4or horis completur Contra
quod omne tempus est ex diem die primo medie quod
dicit augustinus in primo confessionum doctor salu
tis non te quaerat in principio fecisse celum et
terram tacite de temporibus plene dicens minime non
celum celi quod in principio fecisti creatura est aqua
intellectualis quamquam nequaquam tibi trinitati coeterna
particeps tamen eternitatis valde mutabilitatem suam
prodilectionis felicissime contemplacionis tue cohibet
et sine ullo lapsu ex quo facta est inhaerendo te
excedit omnem volubilem vicissitudinem temporum Ista
vero informitas terre inanis et incomposite nec
ipsa in diebus numerata est ubi non est ordo nec
ordo nec venit quid nec preterit et ubi hoc non
fit non utique sunt dies nec vicissitudo spaciorum
temporalium Si forte dicatur quod hic celum accipit

pro angelica natura et terra pro subiecta materia informis
que sic non sunt sub tempore sunt tamen in tempore sic tempori
coequa Contra dicit augustinus in 5to super genesim
ante creaturarum fieri tempora nequiret quod possit
inveniri ante tempora motibus non sic neque creature nec spiritualis
vel corporalis creature quos per preteritos presentibus futura
succedunt nunc esse tempus sed mouere ac creatura
non utique posset si non esset prius ergo tempus a
creatura que creatura cepit a tempore vtrumque autem
ex deo ex ipso non et in ipso et per ipsum sunt omnia
Solucio dicendum quod secundum omnem sanctorum expositores terra
potest pro prima informi que de in principio creauit deus
celum et terram eo quod informitati materie nichil est ita
propinquum sicut terra Vnde dicit augustinus in 12o confessionum
sic dicens quid in omnibus mundi partibus inueniri potest
quid vicinus informitati omnino quam terra et abissus nichil
non speciosa sunt quam pro gradum infima que cetera
superiora perlucida et luculenta omnia Cur ergo
acciperem informitatem materie quam sine specie feceras
vnde speciosum mundum feceras ita commode hominibus
intimatam ut appellatur terra inanis et incomposita
Celum autem secundum quosdam sanctos ponitur pro angelica
natura et secundum quosdam pro tota quinta essencia et secundum
alios pro toto empireo et quorundam non sumitur
ipsum secundum primam esse tempus non sequitur ut supra in
questionibus de tempore et euo dictum est Dicendum ergo secundum augustinum
quod si natura corporalis secundum primam formam sit ad formam
et sic etiam ad formam tunc est ex tempore et sic
celum pro sua immutabilitate aliquam tamen est in tempore
et tandem in opus prime diei secundum quod opus creacionis
prime die ponitur esse sancte creacionis quod obicitur de
augustino Dicendum quod tempus incepit a creatura dicendum quod
tempus tibi tempus accipit sicut secundum mutacionem mensura
que est in materia vel in subiecto Si vero sit ponitur
tempus communis nunc illud gerit de tempore quod est mensura
prima eternis mutabilium et rei sine immutabili
prime immutabile que fit in esse et non de preterito
Secundo queritur de luce vtrum sit corporalis
vel incorporalis Et videtur quod incorporalis quod
dicit augustinus quod per lucem intelligitur angelica

natura nos decet tollere. Et patet quod non potest intelligi de
luce corporali. Quia secundum Augustinum lux corporalis facta est in medio
augustinus quia una est ista quia non sol accendit videre
non possumus. Item si dicatur quod materia est sola que
est tamen corporis materie. Unde secundum Augustinum dicit in 2o super
genesim ad litteram nec debet insipere eos qui per
verbum credunt quod in creatura esse posset ut dicatur
secundum omnipotenciam dei tamen quamvis possibilia sunt
oportet nos credere aquas contineri quas novimus
alias supra celestia corpora in quo sunt stelle super se
pos esse unde secundum consuetudinem deus instituit naturas
rerum secundum potestatem ● cui nos docet quod non ex
in eis vel contra eos miraculum ponere sic velit operari
naturam. Sicut si vellet deus aquam oleum plus aqua mina
vel non fieret non contra eos quia nos oleum nature cognita
est cognita quod ita fiat sicut ut in apparatu pendeat
tamen etiam super subsequens sunt contemperat aquis
eis quod est superpositum collocatur igitur a parte non est dicen-
dum de illa luce quod esse nature lucis unde non
poterit. Dicendum autem sicut corporea sit sicut dicit
beda super genesim quod per lucem intellige nubes
lucida que non de celo sed de putredine natura fuerit
facta est ut lux esse et ubi lucidi fieret in prima
dierum post creacionem est quod tamen lucem nec desit sit
nec lux nox licet tunc sit. Ergo autem est corpus
ar lux ita videtur esse corporea. Quod non est
in genesi fiat lux dicitur de luce quod est spiritualiter cor-
poreum lucidorum. Dicendum primum quod dicunt quod beatus augustinus
concedit secundum hunc modum secundum quem per lucem intelligit
angelicam naturam conformis doctrine inquantum secundum eius intellectum
quasi sunt ad deum redeunt ad deum quod beda non
intelligit quod lux ista fuit nubecula secundum generaciones
si per pulcritudinem nubes non generatur ut contra
post consideret. Et hoc non non conabatur
lux illa sed pulcritudine quod in nubecula in hoc
quod per nubes exaltata et obiecta soli recipit
radiorum illustracionem quod ulterius illustrant considerantibus illam
ab illis ita lux ita fulgens dedit corporibus que vel
tamen illuminabantur considerantia. Dicendum ad deum quod dicit
lucem exponit magister non quasi ponens esse secundum lucem
|| sed quedam est

Erat quidem de dubitabilibus que circumstat
corporea et pro quibus quod voce primum non
dicitur in principio creavit deus celum et terram glossa
non exponit hoc sic dicens in principio temporis vel
ante tempora vel in filio. Et ista parte videtur glossa
esse falsa quod tempus post vixit decrevit. Et non
in eius principio creata sunt certa sed cum ipso. Item
tempus est creatum et creatura eius simul et ita primum
temporis est creatum in principio temporis ergo quod creatum in
seipso. Quia videtur falsa prima pars quod secundum sententiam
secundum augustinum omnia creata sunt simul et ita celum et
terra non erant ante certa creata. Quia secundum sentenciam
secundum aliorum adhuc erat prima creatura ista et
non erant ante certa. Quod creaturas tamen vel falsa quod
omnis eius in filio est creatum creatura vel non est
in filio secundum esse proprium sed secundum eius ideam que
ab eterno sunt in filio secundum quod est persona et ars
patris. Volens quod quando dicitur hic in principio creavit
deus etc. Et non possunt hoc exponi magis per eos
sic dicens si dixit deus fiat. Hoc vel id volens
igitur quod secundum quod quid generaliter prima non potest terra
et abyssus et aquis volens quod dicit plus quod deus per
naturas dicitur inanis et vacua alibi non littera
superflue videtur quod pretera dicitur et vacuum videtur
esse pluralis quia corpus receptivum loci et non me-
rito sed secundum posse non sicut eius terre inane et locum
recipiens. Quod quando dicitur tenebre esse super faciem
abyssi si abyssus dicitur ma. Quod volens quod generaliter
corpore monens ponatur post predicta quod sit vel
filius. Item nec significatione sicut locus naturalis et sicut in corporibus
non mutet locum vel fluidi quod dicitur spiritus domini
ferebatur precisa tamen ita sicut disponens materiam perpendere et
ordinem quod male dicit spiritus domini quod obliquum sunt
sunt sunt secundum perfectionem. Precisa quod ponitur de
super aquas quia esse vel plus vel in aquis
Quod si prima materia perficitur nomine terre et abyssi et
aqua quando dicit ponitur spiritus domini ferebatur super
aquas quia super terram et abyssum volens quod
de exponit augustinus super id dixit deus fiat lux

que est talis non corporalis sonuit vox dei quam nulla
lingua sonaret in lingwarum diversitas non esset
nec erat quem oportebat audire et intelligere [illegible]
go accipitur ad verbum ubi pro dicto [illegible] sunt ergo
ipsum probando eciam ergo est quod dixit fiat lux
id est verbum patri est coeternum. Et hoc est quod
dicunt alii dixit deus fiat hoc est verbum genuit
in quo erat ut fieret. Tamen ergo non ab eterno
dixerunt verbum dixit non sequitur quod ab eterno erat et
fiat lux. Item in [illegible] sonuit post fiat et
fiat et factum est et hic obmittitur sicut et ceteri
duo ponit et quare. Item quomodo diversitas
[illegible] est et diversitas [illegible] a creaturis. Solucio
[illegible] quare [illegible] lucem [illegible] omnis bona
augustinus [illegible] esset lux sicut deus quod esset. Item pro quo
modo divisit lucem a tenebris quod non non est [illegible]
divisio tenebra non est ut dicunt sancti ergo non divisit
a luce. Propterea dicit crisostomus super iohannem quod lux non
luxit tenebris nisi dissipando et destruendo tenebras
ergo videtur quod pocius debuit dicere destruxit tenebras
per lucem quam divisit lucem et tenebras. Item [illegible] pro quo
modo lucem appellat diem dies enim non videtur
esse eadem [illegible] in illo quod divisit fecit sol
quarto die quod patet quia dies est solis lucens super
terram et hac racione non potuit fuisse prima dies vel 2a
vel 3a. Eadem quod est de nocte propositum. Item
quare [illegible] prima dies non habuit mane sicut
habuit vesperam. Cum enim dicitur factum est vespere et mane
dies unus. Mane pertinet ad inicium [illegible] diei.
Item in principio dixit tenebre erant super faciem abyssi
et tunc fuit nox ut dicitur hic nox fuisse ante
primam diem et unus dies [illegible] habuit mane sine
[illegible] noctis et inicium diei. Propterea opera dei videntur
tunc incepisse a tenebris. Contra dicit beda
non fuit audiendi qui [illegible] dicunt deum ante
creasse tenebras quam lucem. Item quare pocius
dicit factum est vespere et mane dies unus quam
dies primus. Solucio dicendum sicut [illegible]
est quod [illegible] non in [illegible] neque in [illegible]
[illegible] ita quod in nocte diversitate [illegible]
et [illegible]. Alia enim racio est de [illegible] et

inspiracio. Unde ipse [illegible] sunt [illegible] recepit in
[illegible] ut hoc est in quo [illegible] est
indivisibile [illegible] ut [illegible]
creacionis aliorum non quod sit [illegible] divinitate quod aliter
[illegible] extendit inspiratus [illegible] ut in-
spira [illegible] inspiratur. Dicit igitur [illegible] et hoc
[illegible] non est inspirata. Et [illegible] alia
[illegible] in ipso sicut in [illegible] ad
[illegible]. Et hoc [illegible] in [illegible] dicitur in [illegible]
Et [illegible] ad primam partem glose. Dicendum ad primum
quod [illegible] ordine nature ut
[illegible] est [illegible] sicut in tempore et
[illegible] alios
[illegible] et [illegible]
[illegible] Ad
aliud dicendum quod secundum 2am partem glose [illegible]
non [illegible] inspirare [illegible]
[illegible] modo [illegible] ad opus [illegible]
filius enim est [illegible] et [illegible]
filius sicut in virtute et [illegible] non est per se non
posset [illegible] quia [illegible] filius [illegible]
Dicendum ad aliud quod [illegible] et dicit et fiunt [illegible]
operibus divinis [illegible] enim [illegible] ad [illegible]
de [illegible] secundum [illegible] dicit [illegible] ad
[illegible] secundum quam fit [illegible] et formalis. Et
propter hoc dicit est [illegible] ab eterno enim [illegible]
quod tunc incepit hoc et illud. Unde [illegible] ad
dicit dixit deus fiat quod ab eterno [illegible] quod
tunc [illegible]. Unde augustinus in [illegible]
super genesim ad litteram dicit quod [illegible]
[illegible] creature [illegible] per se [illegible] et
[illegible] informis [illegible]
non [illegible] ibi dixit deus [illegible] per lucem [illegible]
[illegible] et ibi [illegible] dixit deus fiat lux
Dicendum ad aliud quod [illegible] est [illegible]
forma. Et secundum [illegible] eo quod omnia [illegible]
[illegible] sunt in [illegible] aut [illegible]
[illegible] soliditas ut [illegible] aut ut
[illegible] frigiditas aut ut [illegible]. Et ideo dicit
augustinus quod [illegible] virgo [illegible] a [illegible]

et prout 2a proprietas materie est recipere et secundum hanc proprietatem dicitur aqua quia sicut aqua non habilis est de se terminari ad quamlibet figuram recipiendam 3a proprietas materie est non subsistere actu et hanc ut magis est formata privationem et secundum hanc dicitur abyssus et a quo est prius et bassus vasis id est materie super qua fundatur eius esse secundum actum est forma specialis Ad 2m dicendum quod receptibilitas materie secundum se comparatur receptibilitati loci Est enim quidam locus simul locus et quidam locus ut vacuum Ille enim qui simul est locus immobilis est et est motus ad ipsum et ab ipso Qui non est locus ut vacuum continetur in remota et quia ad hoc quod locus sumitur est immobilis et recipit quod quasi movetur ad ipsum hanc plenitudinem in materia Et ideo dicit philosophus in 4o phisicorum quod vacuus dicitur vacuum in quo non est aliquid Est enim forma substantialis et corporea et non sunt neque substantia corporea aliqua vel dicitur quod vacuum est corpus quia ad hoc quod locus distinctus est a re locata et non facit unum cum ipsa sed non ut plenitudinem in materia sic quia ad hoc quod locus con- tinet materia quod plenitudine completur ibi non sic plene dicitur igitur materia manens vetitum forme que pertinet ad distinctionem vacuum non vetitum forme que pertinet ad or- natum Ad 3m dicendum quod tenebra est privatio luminis lumen autem est prima forma per quam superiora movent inferiora Et quod adhuc probationes non erat in celo primum mobile quod movetur in gradu corporum et per motum ad generationem in gradu corporum propter hoc dicitur tenebra fuisse Vel non abyssus dicitur magis secundum quod est subsistentia et non terra vel aqua propter hoc dicitur potius in tenebra potius fuisse super faciem abyssi quam super faciem terre vel aque Tamen quidam sic dicunt sicut Basilius quod per tenebras intelligitur aer privatus luce Ad 4m dicendum quod spiritus est primum vite sed dicitur deus in eterno spiritus est qui vivificat et ingeritur primo in- pupplat et faciem eius principium vite pro non et filius secundum hoc non dicitur principium vite et ideo potius sed ubi spiritus qua pater et filius licet non diva- tur vita est actus eius Et ita est ultima forma intendit a natura et ideo precedit in creatura

et inferiora eorum ordinantur ad eius et salvantur in illis Ad 2m dicendum quod spiritus domini ferebatur non loci mutatione sed excellentie divine forme in divisis materie potentias Ad 3m dicendum quod secundum hoc nulla est mixtio nec spiritus et divinus quemadmodum non ad modum loquendi per divinum figuratur per pro auctore quod sicut dicit augustinus superare est primum tunc dimittit quod ab illo generatur filius et ab ipso procedit spiritus sanctus unde sicut spiritus sanctus mittitur a patre ad sanctificandum et continuandum animalia ut dicit augustinus in libro de trinitate et mitti est regressi quod ab alio sit ut dicit augustinus ibidem Ita hic per modum loquendi in opere creationis signatur quod spiritus ab alio est unde spiritus domini est spiritus a deo hoc est a patre Ad aliud dicendum quod spiritus est motor et ita est de re agentis qua movet et tangit et excedens omne creatum et ab ipso et non ab eo attingens ipsum per forme impressionem et hoc tamen importatur per super quod enim est super est de se excedens ab ipsa et non attingens ea hoc autem tamen non impor- tatur per predicta alias et ideo ponitur potius super qua alia propositio Ad aliud dicendum quod spiritus super ferebatur ut excellentie forme ut dicitur est et quod excellentie forme tendit in materia receptibiles primi et non re- cedens vel privatio ideo potius dicitur quod ferebatur super aquas quam super terram vel abyssum quia ut dicitur est materia dicitur a qua propter receptibilitatem forme Ad aliud dicendum quod quod duo sunt in libro ab eis se ydem esse et deliberato virginem quam deberent procedere in opere et hoc notatur ab augustino per illud verbum Deus vidit filios dicit et augustinus super id quod vel per illud verbum sunt operatio verbi quid assumeret deus in quo filius debent teneri Et patet in vectu aliaque creatione que unaquaque sue esse incipit quod ab eterno deus ei providerat ut patet et hoc est quod dicit ubi quod est in quo erat ut patet ne sit progressive quod ab eterno creatura sit licet vbum dicitur sit ab eterno quod non est in medio deus habet eam et multo magis quod ipsa esse dis- tat a suo verbo et ideo non precedit ei in dis- creto in essentia neque indivisione neque vite vel in opere Et ideo dicit augustinus non sit ubi

eternum quo dictum est creatum ut fieret creatura. Alii
sic exponunt solum per distinctionem huius ab eterno dixit
ut fieret eo quod ab eterno fuit determinatum hoc verbum
dixit vel hoc verbum fiat et per hoc est verbum hoc potest
ab eterno dixit ut fiat non ab eterno sed tunc quando
incepit. Dicendum ad quartum quod licet exigitur ad perfectionem
rei quorum duo sunt ex parte efficientis et tamen ex parte
rei facte. Primum quidem ex parte efficientis est inclinatio
per opus ad voluntatem operandi et hoc est in prima
causa est imperium quod importatur per fiat. Secundum non
ex parte efficientis est operatio exigens ab ipso in
opus et hoc importatur per fecit. Tertium non est ex parte
rei facte et est obviatio rei create ... in esse
et hoc importatur per factum est. Quartum vero hoc obmittitur
sed fecit eo quod lux fuit forma que fuit in eo
et non ... per se existens et super ... formas
non est operatio efficientis quia non efficiens operatur
super materiam et ... fuit non fuit ex materia aqua
angelus. ... aliud dicit ... ... dicens
quod per lucem intelligitur angelica natura conformata ad
verbum et hec conformatio non prius fuit in angelorum
quam in re ipsa. Cum igitur per fiat importatur operatio
in verbo per fecit autem operatio in angelorum notitia
et perfectum est perfectio rei in propria. Sed non sunt
locum in operatione lucis. Hec non verba distinguntur
ab opere creationis quod hoc tamen pertinet ad reductionem
forme ad materiam creationis autem ad reductionem forme
materialis de non ut supra dictum est. Dicendum ad quintum
quod medius non ... ibi sed quod de primo ... ...
que omnia ex se ... sed ... propria voluntate
et simpliciter artificis ad opus perfectum ad id
in quod sunt plures multiplicantur ... ... sic
... et hoc est quod dicit glossa ... vidit deus
... placuit ei in sua creatura quod prius placuit
in sua scriptura. Dicendum ad quintum quod per hoc non
distincta est lux a tenebris ... quod per se est
lucida natura est intelligentia ... autem ...
per se opacus et tenebrosus natura est intellectus et
tenebre secundum quod ibi ponuntur ... in sua ... quod
est corporis opacum et ... non ... ...
... ponit distinguit. Dicendum ad sextum quod ... accepit
tenebras que ponit privationem actus lucis in diaphano
et non in sua ... quod est opacum corpus et ideo non
... locum ut ipse dicit in ... Dicendum ad septimum quod
appellat lucem diem per causam quod est forma et efficiens
est ... dici sed ab efficiente ... quod est
forma et efficiens sed dies dicitur a luce et lucem
et secundum ... modum tres primi dies eodem modo
erunt sicut tribus sequentibus quod causa sit ab effi
ciente pro non ... quod est efficiens et non
forma sed sol efficit tres ultimos dies. Lux
vero ... in celo efficit primos tres dies
sed dies quodam sunt eodem modo et quodam
diverse. Quod ... ... efficientem
non erunt eodem modo. Quod autem per comparationem
ad actus corum erunt eodem modo. Dicendum ad octavum
quod mane accipitur ut ... ... in ...
... et ideo ... dicit ... neque nox
neque dies in ... ...
dies mane sed ... ...
est ... noctis et finis diei. Alia ... ...
super ... ... secundum augustinum. Dicendum ad nonum
quod supra dictum est tenebre erant super faciem abyssi
... dicebantur tenebre nisi ... ... et ...
ille non ponit dies noctem ... autem ... de
tenebris ... ... hec
modo quo ... ... et ... hoc
... aliud est quod ... lucis ... ...
... ... operari corporis ... illuminans
et diaphanum. Ex hoc ... ... quod
... quod opus dei non incepit a tenebra sed a
die et luce secundum ... naturale ordinem creationis
... dies ... ... nocte sed ...
... ... quam ... in
... a tenebre infidelitatis et ignorantie
... ... illuminationem per ... ...
... ... et ... ...
legalia a ... ... diei ... ...
... ... diei ... ... statu
ante resurrectionem et ... ... incipit

apparitio a plena luce qz in plena luce ī aurora
preuenit dies Cum ac nos faciam in presenti
lectura porcionem sunt tractat ad futurum secundum pisti
piencie quia de prima feria et io etiam lumen
multum in aurora per lucem apparicionem que luce
nequit Ad ultimum dicendum quod licet dies sunt septem
temporis in omnibus sed non est ibi sunt esse et pro
hoc in prima diuersitate non ad xi esse et
prima uno autem sunt esse porcionem tamen dicit dies
omnis quia dies prima Cum autem prima temporis
sit eadem in toto tempore tantum est prius tractare
de tempore Dicitur ad

Secunde queritur de hiis que sunt prime 2a
die et quia de firmamento et aquis et de dis
tinctione aquarum iam prius tractatum est Jtem
tamen duo restant querenda scilicet quare deus vocauit
firmamentum celum et quare 2a die non dixit bonum
dictum non enim potest ibi videri secundum actum
bonitate sicut in aliis quibusdam ubi dixit
benedixit eis nec etiam potest ibi alibi notum
sicut vidit deus quod esset bonum Jtem
in hoc queritur quare in sequentibus non benedicto
in isto apparebat tamen non legitur vidit
deus quod esset bonum sicut in operibus quarte porcionis
dierum et in aliis non perfectum benedicere sicut
benedixit Solo dicendum quod omne nomen impo
a forma et quia deus firmamento formam dedit
prima lucis ipso opere celum vocauit Ad 2a
dicendum quod opus 2e diei dependet ab opere 3e
diei distinguebatur n. 2a die non celum
quod dispositio diaphana ab uno extremo quod est
diaphanum nature continuum tamen ut celum esse
liuum Et non est perfectus distinctio ñ enim est
etiam alio extremo distinguatur quod non est opera
cio et sit 3o die quando aque distinguntur a terra
et quia distinctio perfecta est tunc accipit bene
dicium per nostra approbacionis dei Et autem quia
sunt hoc queritur nihildicitur 2a dies autem opus
perfectum quia una perfectio operis videtur pertinere
ad unum deum dicendum quod distinctio medio celorum

ab utroque extremo scilicet a celo non est unum totis a celo
n. distinguntur elementa quod patet ex vegetabilia luminis sicut
ab eo tamen quo non continentur ī materia sicut pars nobilia
ab ipso tamen Oz a terra distinguntur per ab eo tamen
quo continent in materia agit et mixtum et paciuntur
ab ipso Et dico tamen elementa esse media inter celum
et terram quia continentur cum utroque extremorum non celo
n. sunt diaphanum ut dicit philosophus in 2o de anima
cum terra autem continuitate in materia Ad ultimum dicendum
quod generat et paciuntur in generacione a primo intuitu
quod est materia et agit et patitur alterum est prius
natura et io non oportet quod fiat eis impuro ad
appetitum actus generacione sicut tamen benedicto corporibus
non in nostra apprehendere dicitur quod sicut prima
non in materia quemadmodum consumata sunt et talia
sunt opera primorum quartorum dierum lumen n. vegetabilia
habent aliquam hec sicut anima magis mouet ut
natura quod ut anima quod motus corporis sunt secundum rite
et dictum ad unum et non ad contraria Quod
autem mouetur a primo intuitu quod est anima sensibilis
uel rationalis tamen appetitus hic et contrarium etiam
non dicuntur generant sicut meliatore appetitus
et io indiguerit impuro meliatore appetitum
per naturam in generacione quod designatur per talem
modum benedicere crescite et multiplicamini

Secunde queritur de opere 3e diei et queritur
primo quare aque congregate sunt in unum lo
cum et quod sit locus ille tamen nos vi
demus eas ab alto descendere et ī pluuiis et
fluminibus et ī locis pluribus esse in mari Deinde
queritur quare apparuit arida scilicet n. sunt nature terra
est in medio erit ipsa que ad corpus participat ī
medio quasi per pergunt ut dicit philosophus in de celo
et mundo et terra undique operiri aquis et non
apparet arida Deinde queritur quare vocauit
aridam terram tamen etiam prius terra sit appellata
Vbi non sit nomine arida Jtem quare congre
gaciones aquarum appellat maria scilicet n. congre
gaciones sunt in uno loco quod est locus primus
elementa quod dicitur aqua non ipsum elementum nomen
habent insipide videtur quod congregaciones aquarum

debeant appellari improprie quia non mala Maria ve-
nia sunt et habent aquas spissas et ponderosas
tingit hiberno eis autem elementum secundum utrumque sunt similes
contra quod quidem dicit in prologo maria et non in
superiori ierarchie Iste queritur de quadam questione superius
in prologo ubi dicitur quod terra fundata est super aquas
et alibi dicitur quod fundata est super stabilitatem suam
et alibi quod deus fundavit eam in mensura Contra
contra non est medium de distinctione ignis et aeris
Iste queritur utrum contra aqua fluit in terra porus
quam aliud elementum Iste queritur utrum inter corpora
planete nomine ex figura ut spere vel quadre
ut videtur 3o die fuerunt create quia videtur quod non
quia hec sunt ad penam hominis et non sunt dei
an delictum est videtur quod terra post penam corporis
fuerit creata Iste queritur de figura elementorum eo quod
quidam sancti dicunt quod terra sicut scutella natat
super aquas Modo dicendum ad primum quod terra sunt
elementa gravia scilicet terra aqua et aer Et aqua descen-
dit in locum eius secundum veritatem tamen est sicut figure scilicet
terra Cuius signum est quod ipsa per se et in aliis
descendit ad medium Terra non per se descendit
ad centrum et ponitur in ac utique descendit sed non sic
aer et aqua aer non porus in terra et aqua ascendit
et aqua posita in terra ascendit sed hec duo elementa
posita in igne descendunt et ideo dicit philosophus quod sunt
levia et gravia in aere Et hec namque comprehendo
distincta pro mea ab ... nunc ad est
congregare aquas in locum unum quia dicere
eius namque illa que sunt leves in terra ascendunt
ab ipsa et graves in aere et descendunt ab ipso
Et hoc est causa quod dicunt sancti quod ignis et aer
distincte sunt quia aqua recedit ab igne et aer
sunt separate Ad ad dicendum quod locus congregationis
aquarum est locus originis earum licet non in multis
locis sit originaliter tamen non et in loco oriuntur
ut patet in libro methehororum Ad ad dicendum quod aliter
dicendum est de aquis et aliter de aere et igne secundum utrumque
quanto enim elementum magis est tanto maiorem eius
patet et quanto perfectius tanto minorem locum sed dicendum
quod causa dicit philosophus quod ex pugillo aque fiunt decem

aeris et ideo aqua multa est in medii loco quam aer
et ideo non sequitur quod sicut aer et ignis ambiunt terram
undique quod ita aqua ambiat eam undique
preterea aqua est quasi incorruptibile et terra sicut in
totale que duo durant in omnibus elementis Aer
autem est quasi generabile et mortale et ignis sicut
generale et mortale et ideo aqua secundum utrumque sunt humide
dissolvunt terram inferiores meliores et ideo operit
a terra et non operit eam undique Aer autem non
ita dissolvunt eam humiditas sua nec inferiunt eius
et ideo includunt eam undique et philosophus ignis Ad ad quartum
quod terra sensus per sui ... ad inferiora posita est
prima que ac sunt terra secundum totum sui nobis secundum quod
dicitur terra quia pedibus terram per locos aeris elementorum in aliis
in illis ipsa durant et per hoc enim quies est in
ipsa Ad ad dicendum quod mare secundum suas partes terram
est elementum et secundum eius impropriam per actionem ac est
amarum et grossum ut obiectum est possibile dici
quod mare non est amarum in illo loco ubi calor
solis elevat a fundo eius vapores terrestres
grossos combustibiles sed in alio loco est sapidum
Et hoc videtur velle philosophus in primo de anima ubi
dicit quod quoddam animal manens magis est ali-
quando in ... calidat sanguine et hoc est verum
pauco pro quidam pisces dicti malechie in
hoc gravis augmentatur in locis calidis est magis
est in pelago quam prope ripas et per frigore in locis
aque multiplicatur aqua impropie ex hoc accipitur
quod aqua improprie sit in aqua propter malis Ad
ad dicendum quod elementum aque ut contrarium est est incorrup-
tibile in se et ideo dicitur sicut sui dedimite
et ut vocatur hec dimplicitas dicitur maria et
non mare Ad aliud dicendum quod terra considerari
duobus modis scilicet ut elementum et ut mia corporum
quantitatem et prout considerata fundata est super sta-
bilitatem suam et dicitur stabilitas eius natura illa
qua sunt est gravius est excella habens locum in medio
Ex hoc autem quod terra per se fundatur in medio
et non tenet ad elementa alia sed porus alia ad
ipsam dicitur alibi fundata in mensura secundum autem
quod considerata ut vita corporum elementorum fundatur
super aquas totum communicata sunt quia terra autem

p̱ s̄ nō ɋtinuat̄ vt in q̄to methe̅ore dt̄ phe
ssa pūa lapes nō sit q̄ ɋtinuacōm nō fuit
sed conti̅ni̅tōm ɋtinuato n̄ ɋtute aq̄ ɋt ⁊ io
tre ɋtiue fundunt̄ sup̱ aq̄ p̱ quib; ɋtinuo
cū i corpib; quinq̄ essencie cōo ad duo p̱ma p̱z
solucio p̱ audita ad aliud d̄r q̄ plāte
q̄ nō notitue sit nō esset notiue s̄ hō nō
p̄cessit ti̅ bis tn̄ esset in suis figuris ⁊ hoc
tib; nisi nō sit sed nō nocebit sit ut ignis
vncet ut aqua suffocaret s̄ p̄ciū nō essi ub;
tn̄ ignis esset calid; Et aqua humida ad
ultimū d̄r q̄ om̄ elemē̄ figuā est rotu̅d̄ ⁊ tra
n̄ tn̄ sit vndiq̄ ɋtinue vndiq̄ quod sit ap̱p̱
quat ad terram ⁊ tm̄ in cubo q̄ ē stabil̄ p̱
angulus esset dm̄odr̄ angule ecco q̄ ꝯtinuē
sit angulate q̄ sit due exeūt a centro sic
angulate vna ad lat; ⁊ altera nō angulus
longior est tn̄ q̄ p̱ficit in angulus Aqua uō
vndiq̄ tendit ad trā ⁊ cū rotunda; Et eod
aō est de aē p̱t ɋtactu ad aq̄ de igne
aut alia rō est ille n̄ est sup̱ leuis ⁊
⁊ io vndiq̄ ascendens sup̱ut ut dt̄ auict
Et figuatr̄ ad celū lune q̄d tn̄ sit rotund;
igis cū eo rotund; est

Eunde q̄rit̄ de ope q̄te diei ꝯ q̄re luā
dicit̄ magni lumare cū m̄dicū p̱stetud
sit m̄or alijs stellis ste quo p̱ q̄t nec
h ⁊ s̄ c̄e stelle tn̄ luna quaq̄ de nocte sit s̄
tra ⁊ stelle de die sunt de nocte sit sup̱
tra ꝯtra aut ꝯtēdere disputād ꝯt sup̱ i
q̄de de celis Solucio d̄r q̄ lua dt̄ mag̍l
lumare nō a q̄tte s̄ ab effectu illumeudi tra;
ad ad d̄r q̄ lua nō h; lux n̄ a sole ⁊ io
op; q̄ oppedat̄ ei p̱ distancia ⁊ quo ad hō
i quacūq̄ p̱te est soli lua illumata q̄ illumat
tra; cū in opposita sit soli ⁊ in inferiori emispio
est luna i p̱piori sm̄ q̄d tra illumat Et
d̄r de stellis q̄ lic; de die sunt sup̱ tra nō
h; illuminare tra sed tegit̄ lux eaꝝ a lumie
solis s̄ sed sit de nocte ⁊ io sunt ad decꝯ
noctis Et aut q̄rit̄ quo hec lumaria p̱ti
nent ad ornatum celi cū p̱lanete affixe

tre p̱ticant ad decorem d̄r ut sup̱ q̄d ē
q̄ stelle sunt motores debiti in spe ⁊ licet non
ui̅mouerit̄ in motu p̱orꝝ eaꝝ s̄m nat̄ales
p̱fectos h; dimp̄ssiue i ꝯtrn ⁊ p̱ꝯcede mondi
p̱ enouaceꝝ sup̱ i motu ip̱ꝯ nō accidit plāte
⁊ io p̱tinet ad orbē ⁊ nō plāte

Eunde q̄rit̄ de ope q̄te diei p̱ q̄d
ꝯ vno i nali sunt ea q̄ ornat̄ aqua
⁊ aērm ꝯtra p̱ quod vno die ornat̄
aqua ⁊ aer p̱terea q̄rit̄ q̄ d̄ta sit i reptile
aīe viuētis ⁊ aīam viuete mōte p̱terea vt
q̄ aues sunt d̄ orbē tre q̄ dt̄ in lra aues
q̄ multiplicet̄ sup̱ trā p̱terea q̄dā aīalia s̄
q̄ sunt in aqua ⁊ tra sic dt̄ pēse ⁊ q̄dā ma
net in aqua ⁊ p̱ire in tra ⁊ q̄rit̄ ad eꝝ
ornatū p̱tinet illa Solucio d̄r q̄ i ope
ornat; in distinctōib; dieꝝ attedit̄ p̱ornal
d̄r p̱o q̄ sunt p̱cōs ea q̄ ornat̄ ⁊ io tn̄ aer
⁊ aqua ꝯcedat uos m̄eꝝ elemē q̄ ꝯtinet
in nalī disp̱ōi ⁊ i passia qualitate q̄ ɋt
humidi p̱t̄ oriq; eoꝝ in vno die q̄ io i
piscib; ⁊ volatilib; p̱p̱rie passiū ē humid
⁊ humid aeꝝ p̱ibile ⁊ i dōle s̄ i nāle i aīa
b; ⁊ piscib; ɋt humid aq̄ est ꝯ humido
ꝯsertat p̱ frigid s̄m sui ꝯl uos magis sunt
piscis ⁊ io s̄m sui ꝯ sunt frigidi p̱c ⁊
loc; aq̄ i q̄ua sunt ꝯ humido aō vapoiali
q̄incto cū calido cū s̄m sui ꝯ nōs magis
sunt aues ⁊ io sunt nāe calide s̄m singuꝯ
p̱ hoc p̱; solucio ad duo p̱ma ad aliud
d̄r q̄ mot; aīūd est in aē ⁊ hōs in tra ⁊
ip̄s elem; dt̄ ornati i illo q̄tne alis q̄d ɋt
loc; mot; eoꝝ ⁊ nō ꝯtra Vn̄ plāte a s̄is
dr̄ nō p̱tinet ad orbē q̄ i mobiles sunt
s̄m locū aīal n̄ natalia q̄uā p̱tinet ad
ornatū aque ⁊ volatilia ad ornatū aeris
⁊ ꝯrepsibilia ad ornatū tre natalia n̄ nō
natat nisi i aqua ⁊ volatilia nō volat
nisi in aē Et ꝯrepsibilia nō gradiunt̄ n̄ i tra
ad ad d̄r q̄ aīa vniēs dt̄ a p̱o actu
aīe q̄ p̱mꝯ act; aīe in corpe ē vita
aīa nō mortalis dt̄ aīa s̄m actū p̱p̱

motus motus autem progressivus est in organis ad motum
ordinatis et per illa organa sunt ale tunc dicitur
volatile animal. Si sunt pedes tunc dicitur gressibile.
Si autem sunt pennule tunc dicitur natatile. Si non
vis illa ad motum posita est in capite vel in ore
vel in collo et extensione anulorum tunc dicitur reptile.
Reptilia vero rapiunt se quasi vi costarum quasi
ore quasi collo et extensione anulorum. Ad
ultimum dicendum quod alia animalia ubique etiam comprehenduntur
sub creatura ubicumque sed hic magis dicitur quod or-
natus illius in quo frequentius habent motum. Unde
dicit Aristoteles in libro de animalibus de delphinis
quod generantur in mari et pascuntur in terra iuxta litus
et quasi supersunt duodecim dies sine [illegible]
in die vadunt in eis ad mare et non faciunt
hoc nisi ut respirent eos maris quod nequeunt
[illegible] eo quod non potest se sustinere pedibus quia
quia delphini sunt carnosi et molles et eorum
ossa sunt cartilaginosa.
Deinde queritur de opere sexte diei et queritur
quod sexta dicta sunt iumenta et reptilia et bes-
tias. Item queritur de pruinis et venenosis
aliis utrum post peccatum facta sunt vel ante.
Item de herbis que nascuntur ex putrefactione utrum
tunc creata sunt vel postea. Solutio dicendum quod
iumenta secundum sanctum nomine dicuntur que iuvamenta
et sunt ea que iuvant hominem in labore. Reptile
autem dicitur quod se trahit ore vel costis. Bestie
autem que vestes dicuntur alia unguibus vel den-
tibus lacerantia. Ad aliud dicendum quod sicut supra
dictum est de venenosis [illegible]. Ad ultimum dicendum
quod non oportet quod ea que producuntur ex putrefactione
tunc creata eo quod opera sex dierum non sunt nisi
ad sufficientiam propagationis in principiis naturae.
Ulterius queritur aliquid de homine creato. Queritur
de his operibus in toto et [illegible]
numero sunt et quod sunt modo aliud di-
citur dies si dicitur creata sunt sex et quod sunt
perfecta senarii de qua dicit Augustinus quod ideo
senarius perfectus est numerus quia deus opera sua perfecit
in ipso. Et dicendum est ad primum quod in [illegible]

est in supradictis. Numerus autem sex dierum accipitur
secundum numerum partium naturalium ita quod per opera creationis
acquiritur forma et locus actionum et passionum et
movendi ad [illegible] et in toto sex dicitur
[illegible] vel illius [illegible] si per ornatus potest actiones
et passiones et motus [illegible] ad formas sensibiles
[illegible] sunt propagatio [illegible] Et sub
divisione horum opera est expedita. Ad aliud
dicendum quod dies naturalis est una revolutio equinoctialis
[illegible] tota parte zodiaci vel linee
ecliptice qua naturali motu ab oriente in occidente
describit sol et hec pars est quinquaginta duo
minuta secundum [illegible] quod gradus apponit et
sexaginta minute in qua revolutione [illegible]
movetur [illegible] ad quinquaginta gradus. Sed ergo
dicendum quod secundum eos qui ponunt omnia creata esse
sex dies intelliguntur [illegible] [illegible]
[illegible] quo opus divinum dicitur esse perfectum
est opus [illegible] creationis et ad [illegible]
quod non est perfectum in se et ideo non est in uno
die sed adiungitur ei aliquid de opere dispositionis
et hoc [illegible] auctoritas Augustini super [illegible]
dicit quod [illegible] est [illegible]. Ad ultimum
dicendum quod secundum Augustinum in libro super Genesim quod se-
narius perfectus est numerus. Unde dividitur contra
diminutum et habundantem perfectum autem dicitur
qui constat ex suis partibus et partes dicuntur que
aliquotiens sumpte reddunt totale suum. Diminutus
autem est quando sue partes non perficiunt habundans
non super quod partes sue excrescunt sicut [illegible] numerus
est diminutus et [illegible] et duodenus est habundans.
Et quia hac perfectione senarius non est ex hoc quod
opera creationis facta sunt in ipso hec vero [illegible]
et si non essent facta in eo sed melius dicitur quod perfectio
que est senarius ab operibus creationis est illa
est illa que [illegible] ex sufficientia partium naturalium
expedita. Et cetera.
Ulterius queritur de festo sabbati. Si in-
quiescere est ab operibus cessare vel plenius
[illegible] dicitur requievit deus in die septimo [illegible]

dicit in iohanne Pater meus usque modo operatur
et ego operor Sed non quiescit est opus finale
fuit hic quod est operatus deus die sabbati et
non complevit opera in uno sex dierum Praeterea nisi
fiat lassatus est quiescit post opus et cum
deus non possit lassari videtur quod male
dicitur de eo quod requievit ab opere suo Praeterea quare
quando dicit ab opere et non in opere. Item dicit
dicit et sanctificavit illud Solutio dicendum quod deus
dicitur est ab opere cessare duobus modis scilicet completive
operis et comparative efficientis Completive operis quia
postea nihil novum fecit cuius prius naturalia sim
forma vel materia vel similitudine in sex die
bus non praecesserit Completive efficientis quia
in sex diebus materia eius in principiis suis deus
per ipsum instituit post non non per seipsum solus
sed cum natura et in natura res naturales propagat
et de hac propagatione intelligitur quod dicit iohannes 5to
Vel aliud dicendum quod deus in hac positione
non est lassati sicut artifices qui usque ad perfectionem
deducunt opera Vel aliud dicendum quod ab
notat remotionem consistentis ab opere non ... et
deus in operibus ut in optimo beneplaciti sui
sed in seipso Vel aliud dicendum quod sanctificare
sabbatum est sanctitatem dei demonstrare
ut scilicet homo libros legens desistat in deo consistit
in deo per appetitum et dilectionem et non opera dei
propter deum diligere sicut faciunt hii qui utuntur creaturis
Sed horum amplior materia habebitur inferius de prophetia.

Explicit liber quatuor coequevorum
venerabilis doctoris Alberti Magni
quondam Ratisponensis ecclesie
Episcopi ordinis fratrum predi
catorum In ihesu nomine humanati
Amen. Deo laus

De creatione octo

1 An sit creatio
2 Quid sit creatio
3 Cuius sit proprius actus creare
4 V. creare sit communicabile alii
5 V. sit opus naturae vel voluntatis
6 V. sit separatus actus ab opere naturae et propositi
7 V. plus sit ostensivus potentiae vel sapientiae vel bonitatis
8 V. sit realis vel [illegible]

De creaturis et primo de quatuor coaequaevis seorsum

De primo coaequaevo octo

1 An prima materia sit
2 Quid sit materia prima
3 V. creata sit vel non
4 V. sit simplex vel composita
5 V. omnium creaturarum sit materia una
6 V. omnium corporum sit materia una
7 V. omnium mutabilium et incorruptibilium sit materia una
8 V. omnium generabilium et corruptibilium sit materia una

De secundo coaequaevo quod est tempus et primo de aeternitate quaeruntur quinque

1 An sit aeternitas
2 Quid sit diffinitive
3 V. unum aliud sit aeternitas quam essentia divina
4 Quae sunt in aeternitate et quae aeterna
5 Quomodo de quando et nunc aeternitatis

De aevo

1 An sit aliqua diffinitio aevi
2 Quae sunt aeviterna et quae sit ratio quare ipsis incipit cum tempore
3 V. ipsum principaliter sit in uno sicut tempus et aeternitas
4 Quaeritur de nunc et quando aevi

De tempore undecim

1 An tempus sit a natura vel in anima tantum
2 Quid sit tempus
3 De substantia temporis quae est nunc
4 V. tempus sit causatum a motu vel non sit sine motu
5 Quare ipsum dicatur per quantitas continua et non motus
6 Qualiter sit unum de coaequaevis
7 Quare ipsum magis dicatur causa corruptionis quam generationis
8 Qualiter tempus exiit in esse
9 Quid sit esse in tempore
10 V. sit unum tempus vel plura
11 De quando temporis

De quando speciali

1 Quid sit quando temporis
2 V. ipsum aliquid mensuret
3 V. sit unum vel plura
4 V. quando habeat contrarium
5 V. a duobus temporibus possit causari unum quando vel plura

De tertio coaequaevo quod est caelum empyreum et primo de natura caeli

Quae sit natura caeli
Quae sunt partes caeli
[illegible]
[illegible]
1 V. caelum cum elementis sit eiusdem naturae vel sit essentia distincta ab essentiis quatuor elementorum
2 V. sit generabile vel corruptibile
3 V. sit simplex vel compositum
4 Quid sit caelum diffinitive

De partibus caeli

1 Quae sunt principia dimensionis in omnibus orbibus longitudinis latitudinis
2 De ante et retro
3 De sursum et deorsum
4 De figura caeli

De caelo Trinitatis

1 An caelum trinitatis sit corpus
2 Si non est corpus utrum sit deus
3 Quae convenientia habent in caelo trinitatis
4 Secundum quem modum exaltationis sit elevatum super alios caelos

De Empyreo

1 V. sit corpus vel non
2 V. sit uniforme omnino vel non
3 V. sit mobile vel immobile

de Caelo Cristallino

1 Quid habeat pro materia et forma
2 Utrum sit mobile vel immobile
3 Qua necessitate ponatur esse

de firmamento 1 Quid sit firmamentum et quare sit appellatum sit

de Celis quos enumerat Rabanus

4 Qui sunt Empireum aqueum firmamentum igneum Olimpium Ethereum et Aereum

De stellis

1 de lumine et figura stellarum
2 de motu earum
3 de qualitatibus earum

De Motoribus

1 Utrum motor primus sit deus
2 Et si non est deus utrum sit anima celi vel natura alia
3 de comparatione ipsius ad motores inferiorum orbium

De Motibus superiorum

1 de simplicitate motus superiorum
2 de ratione mensure secundum quam dicitur mensurare inferiora

de Effectibus motus celi

1 Quis sit effectus motus celi
2 Quis sit finis motus celi

De ~~Quinto~~ Coequevo
de quarto Coequevo quod est Angelica natura

1 Utrum Angelus sit cognoscibilis
~~Quid sit angelus~~
2 Utrum eodem intellectu cognoscatur unitas et pluralitas in angelo
3 Quid sit angelus

de Attributis et primo in se

1 An essentia Angelica sit simplex
2 Quis sit modus simplicitatis eius
3 Que sit comparatio simplicitatis eius ad simplicitatem anime racionalis

de Attributis per racionem

1 De racione naturali mixta duo
2 De memoria circa duo querit
~~de intelligentia~~

de Intelligentia Angelorum

1 Secundum quas potentias intelligunt angeli
2 Utrum per species aliquas intelligunt et cuiusmodi sint ille

de distinctione visionis matutine et vespertine

1 De visione Matutina
2 De visione vespertina
3 de comparatione unius ad alteram

de voluntate Angeli

1 An habeant voluntatem
2 de actu voluntatis qui est diligere utrum quisque angelus ex solis naturalibus possit diligere deum
3 Utrum habeat tria scilicet memoria intelligentia et voluntate propter quod sit imago trinitatis

de potestate liberi arbitrii

1 An insit angelis liberum arbitrium
2 Secundum quem actum insit angelis liberum arbitrium

De distinctione personali angelorum

1 Quid discernat personas angelorum
2 Utrum persone distinguntur ab invicem numero vel specie

De predictis attributis in generali

scilicet simplicitate essentie intelligentia libertate arbitrii et persona

De angelo per comparationem ad animam

1 de comparatione angeli ad animam
2 de differentia anime rationalis et angeli

De Statu angelorum ante confirmationem

1 Utrum in gratia creatus sit angelus
2 Si in gratia creatus est quis sit actus illius gratie
3 de modo confirmationis eorum

De statu angelorum in confirmatione Et primo de theophaniis quibus distinguntur

1 Quid sit theophania
2 Utrum theophania descendat in angelis sicut virtus a deo tantum vel a deo et homine Christo et ab homine utrum etiam a beata virgine et utrum unus angelus recipiat illuminationes ab ecclesia militante

